L. W. kr. 55362/85.

Aleg. 7.

SPRAWOZDANIE

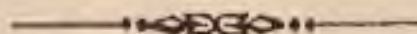
Z CZYNNOŚCI

WYDZIAŁU KRAJOWEGO

za czas

Od 1. Lipca 1884. do końca Czerwca 1885. roku

z alegatami 1—52 i z indeksem.



INDEKS

do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego za czas od 1. Lipca 1884. po koniec Czerwca 1885 r.

Strona

Sprawozdanie

Wydziału krajowego z czynności swoich urzędowych.

Wysoki Sejmie!

W myśl postanowienia §. 26. Statutu krajowego, przedkłada Wydział krajowy sprawozdanie z czynności swoich, a mianowicie co do Departamentów I., II., III., V. i VI., za czas od 1. Lipca 1884. do końca Czerwca 1885., zaś co do Departamentu IV. za czas od 1. Stycznia do końca Grudnia 1884.

Departament I.

Szef: Jego Excelencya Dr. Franciszek Smolka, Członek Wydziału krajowego.

Ustawy i uchwały podlegające Najwyższej Sankcyi.

Ustawy i uchwały sankcyonowane.

1) Ustawa budownicza dla król. stoł. miasta Lwowa.

2) Ustawa o opłatach policyjnych pobieranych w król. stoł. mieście Lwowie na rzecz funduszu miejscowych ubogich.

3) Ustawa nadająca gminie miasta Sanoka prawo pobierania opłaty od psów w obrębie tej gminy utrzymywanych.

4) Ustawa nadająca gminie miasta Tarnowa prawo do pobierania opłaty od psów.

5) Ustawa zezwalająca gminie miasteczka Czudca na pobór opłat od napojów spirytusowych w latach od r. 1885. do włącznie 1890.

6) Ustawa zezwalająca gminie miasta Chrzanowa na pobór opłat od napojów spirytusowych i od piwa w latach 1885., 1886. i 1887.

7) Ustawa zezwalająca gminie miejskiej Jordanów pobierać opłaty od słodzonych napojów spirytusowych i araku na przeciąg lat sześciu od wejścia w wykonanie ustawy.

8) Ustawa zezwalająca gminie miasta Nadwórnej na pobór opłat od napojów spirytusowych i od piwa na przeciąg lat trzech od wejścia w życie ustawy.

9) Ustawa zezwalająca gminie miasta Jarosławia pobierać opłatę od piwa w latach 1885. do 1889. r.

10) Ustawa zezwalająca gminie miasta Radymna na pobór opłat od słodzonych napojów spirytusowych na przeciąg lat sześciu począwszy od roku 1885.

11) Uchwała zezwalająca pobierać w r. 1884. wyższe jak 50% dodatki gminne do podatków bezpośrednich gminom: Bór wilkowski (59%) i Kruki (72%) w powiecie Bialskim, tudzież gminie Zagrodki (140%) w powiecie Lwowskim.

12) Uchwała zezwalająca gminie Tuturkowice na pobór 108% dodatku do podatków bezpośrednich w r. 1885.

13) Uchwała zezwalająca gminie miasta Kosowa na pobór 100% dodatku do podatku konsumcyjnego od mięsa i wina w latach 1885. do 1890.

14) Uchwała zezwalająca gminie miejskiej Kuty na pobór 75% dodatku do podatku konsumcyjnego od mięsa od r. 1885. do 1893.

15) Uchwała zezwalająca gminie miasta Bochni pobierać 100% dodatku do podatku konsumcyjnego od mięsa i wina na przeciąg lat dziesięciu począwszy od roku 1885.

16) Uchwała zezwalająca gminie miejskiej Monasterzyska na pobór 100% dodatku do podatku konsumcyjnego od mięsa i wina na lat sześć od r. 1886.

Ustawa jeszcze nie sankcyonowana.

Ustawa o wyłączeniu osady Zebranówka ze związku gmin Kuty Stare, Kobaki, Rybno i Słobudka.

Ustawy, którym Najwyższej Sankcyi odmówiono.

1) Pismem z dnia 12. Stycznia 1885. l. 236/pr. oznajmiło nam Prezydyum c. k. Namiestnictwa, że Najjaśniejszy Pan nie raczył udzielić Najwyższej Sankcyi uchwalonemu na posiedzeniu Wysokiego Sejmu z 4. października 1884. projektowi ustawy, którym zezwolono gminie miasta Tarnowa na pobór opłaty od czynszów najmu.

Odmowa Najwyższej Sankcyi nastąpiła z tego powodu, ponieważ na mocy powołanego projektu ustawy gmina miasta Tarnowa uzyskałaby roczny dochód w kwocie 17.338 zł., co nie dałoby się pogodzić z celem ustawy, ażeby z dochodu tego pokryć wykazany roczny niedobór 7.911 zł. $68^1/_2$ ct., a nadto, że na uboższych mieszkańców Tarnowa nałożonoby ciężar za wielki i istniejącymi stosunkami zgoła nie uzasadniony.

2) Ustawa o zniesieniu prawa propinacyi w mieście Samborze.

3) Ustawa o zniesieniu prawa propinacyi w mieście Wieliczce.

Motywa odmowy Najwyższej Sankcyi zawarte są w pismach Prezydyum c. k. Namiestnictwa co do Sambora z d. 20. Lutego 1885. l. 1.040/pr. co do Wieliczki z dnia 18. marca 1885. l. 2.194/pr. Głównym motywem odmowy Najwyższej Sankcyi obu wymienionym projektom ustaw o zniesieniu prawa propinacyi była okoliczność, iż zdaniem Ministerstwa spraw wewnętrznych uchwalone taryfy opłat od napojów propinacyjnych były za wysokie.

Aby ułatwić gminom miejskim będącym właścicielkami prawa propinacyi oznaczenie wysokości taryfy opłat od trunków przy układaniu projektów do ustaw o zniesieniu propinacyjnego prawa wyszynku, wezwał

je Wydział krajowy za pośrednictwem Wydziałów powiatowych do zbierania dat statystycznych co do konsumcyi trunków spirytusowych i do starannego zestawienia wyników (LW. 9.722/85). Rada gminna w Samborze uchwaliła już nowy projekt ustawy o zniesieniu propinacyi i przedłożyła do zatwierdzenia Radzie powiatowej (LW. 42.522/85), gmina zaś miasta Wieliczki oświadczyła, iż w myśl uchwały Rady gminnej z d. 29. Kwietnia 1885. zaniecha obecnie ponowienia projektu o zniesieniu prawa propinacyjnego wyszynku w tém mieście (LW. 23.378/85).

Wniosek ś. p. p. Henryka hr. Wodzickiego w przedmiocie zarządu gminnemi kasami pożyczkowemi.

Stosownie do uchwały Wysokiego Sejmu z d. 6. września 1884. zażądaliśmy od Wydziałów powiatowych szczegółowych dat o stanie gminnych kas pożyczkowych i ich administracyi, tudzież opinii o wniosku śp. Henryka hr. Wodzickiego. Nie wszystkie jednak Wydziały powiatowe dotąd nadesłały Wydziałowi krajowemu sprawozdanie w tym przedmiocie, z tego téż powodu, tudzież z uwagi, że sprawa poruszona rzeczonym wnioskiem wymaga bardzo troskliwych badań, nie może Wydział krajowy w tym roku przedłożyć Wysokiemu Sejmowi swych wniosków.

Ustawa o policyi ogniowej.

Na posiedzeniu odbytem dnia 10. września 1884. powziął Wysoki Sejm uchwałę:

„Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby zbadawszy obowiązujące przepisy co do policyi ogniowej przedłożył Sejmowi potrzebne w tej mierze wnioski z uwzględnieniem różnic, istniejących w miastach, miasteczkach i po wsiach stosunków.“

Uchwała ta zapadła w załatwieniu sprawozdania komisyi administracyjnej o wniosku posła Romanowicza następującej treści:

„Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby na następnej sesyi sejmowej przedłożył projekt ustawy o policyi ogniowej.“

Komisya administracyjna podniosła atoli wyraźnie w swem sprawozdaniu, że nie uważa za potrzebne zakreślać Wydziałowi krajowemu termin przez wnioskodawcę wskazany, by już koniecznie na najbliższej sesyi sejmowej sprawozdanie przedłożył.

W wykonaniu otrzymanego polecenia udał się Wydział krajowy na dniu 12. października 1884. l. 48.238.:

1) Do Wydziałów krajowych innych krajów w celu obznajomienia się z przepisami w tej mierze w tych krajach obowiązującymi.

2) Następnie zawezwał Wydziały powiatowe tudzież Magistraty we Lwowie i Krakowie, by doniosły, czyli i jakie zmiany byłyby pożądane w odnośnych postanowieniach. Dotąd obowiązujące przepisy zawarte są w dwu odrębnych ustawach ogniowych dla miast i miasteczek, tudzież dla wsi, wydanych ces. patentem z d. 28. lipca 1786. Pierwsze paragrafy obu tych patentów zawierają postanowienia, odnoszące się do policyi budowniczej tak, że z wyjątkiem miast Lwowa i Krakowa, tudzież 29 miast, dla których wydaną została ustawa budownicza z d. 28. kwietnia 1882. (N. 77. dz. u. k.) obowiązują dotąd w całym kraju pod względem policyi budowniczej postanowienia obu powyższych ustaw, odnoszące się do policyi budowniczej wraz z dodatkowemi rozporządzeniami.

Z odpowiedzi nadeszłych od Wydziałów krajowych okazuje się, że postanowienia w innych krajach w tej mierze obowiązujące, różnią się

od przepisów powyższych głównie w ustępach odnoszących się do straży ogniowych.

Z nadeszłych odpowiedzi od Wydziałów powiatowych przeważna liczba albo bezwzględnie oświadcza się przeciw wszelkim zmianom postanowień, odnoszących się do właściwej policyi pożarnej, albo projektują bardzo mało znaczące zmiany w tej mierze a niektóre tylko Wydziały powiatowe projektują dalej idące zmiany.

Większa liczba oświadcza się za zmianą postanowień powyższych ustaw, odnoszących się do policyi budowniczej.

Nadto w kilku sprawozdaniach poruszoną została myśl przymusowego ubezpieczenia przeciw szkodom od ognia.

Wobec tego stanu rzeczy Wydział krajowy odniósł się do Dyrekcyi Towarzystwa wzajemnych ubezpieczeń w Krakowie z wezwaniem, by sprawę przymusowego ubezpieczenia od szkód ogniowych wzięła pod rozwagę i weszła w tej mierze w rokowania z Wydziałem krajowym. Następnie zastanawiał się Wydział krajowy nad potrzebą uzupełnienia ustaw budowniczych w kraju, wydaniem dwu odrębnych ustaw budowniczych, mianowicie dla mniejszych miast i miasteczek, tudzież dla wsi.

Wreszcie przynaglił Wydział krajowy zalegające Wydziały powiatowe i Magistraty miast Lwowa i Krakowa do przedłożenia zażądanych sprawozdań.

Zmiana ustawy o przynależności.

Odezwą z 21. marca 1885 l. 2.335/pr. oznajmiło Prezydyum c. k. Namiestnictwa, że uchwalone przez Wysoki Sejm dnia 9. października 1884 wezwanie do c. k. Rządu, ażeby przyspieszył zmianę ustawy o przynależnościach z dnia 3. grudnia 1863 w kierunku wskazanym uchwałą sejmową z 17. października 1881, przedłożone zostało J. E. p. Ministrowi spraw wewnętrznych, że jednak w tej sprawie nie nadeszła jeszcze odpowiedź c. k. Ministerstwa. Na odezwę Wydziału krajowego z 20. sierpnia 1885 l. 42.784 w tym przedmiocie dotąd nie odpowiedziało Prezydyum c. k. Namiestnictwa.

Ustawa służbowa i ustawa robotnicza.

W załatwieniu sprawozdania komisyi administracyjnej o wniosku posła Wasilewskiego w sprawie wydania ustawy służbowej i ustawy robotniczej, uchwalił Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 18. października 1884 jak następuje:

I. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby przedłożył na następnej sesji sejmowej:

1) Ustawę służbową, opartą na obecnym ustroju administracyjnym rozdziału gmin i obszarów dworskich, a to poruczającą rozstrzyganie sporów służbowych na obszarach dworskich, zanim zmiana ustawy gminnej przeprowadzoną zostanie, c. k. Starostwom.

2) Ustawę robotniczą, regulującą stosunki między gospodarzami wiejskimi a robotnikami w ten sposób, by zapewnić dotrzymanie wzajemnych umów i zobowiązań, poddając je w razie przeciwnym natychmiastowej politycznej egzekucji.

II. Wzywa się c. k. Rząd, by polecił organom swoim, mianowicie c. k. Starostwom jak najsilniejsze przestrzeganie i energiczne wykonywanie regulaminów służbowych, celem przywrócenia karności i porządku w stosunkach czeladzi służebnej.

Wykonując powyższe polecenia, wypracował Wydział krajowy najpierw projekt ustawy służbowej, a ponieważ takowy jest obszerniejszy, zawiera bowiem 56 paragrafów i czasu do rozpatrzenia wymaga, przeto udzieliliśmy go c. k. Prezydyum Namiestnictwa odezwą z dnia 14. kwietnia 1885 l. 67.438/1884 z prośbą o udzielenie nam zapatrywania c. k. Rządu na pomieniony projekt w możliwie krótkim czasie, ażebyśmy ewentualne zmiany lub poprawki jeszcze przed zebraniem się Wysokiego Sejmu poczynić mogli. Następnie ponowiliśmy prośbę o załatwienie naszej odezwy odezwą z dnia 6. października 1885. l. 51.162.

Do chwili zamknięcia sprawozdania nie nadeszła odpowiedź.

Również wypracował Wydział krajowy projekt ustawy robotniczej. Ponieważ przedmiot jest nader ważny, w stosunki społeczne wnikający, a bez precedensu, gdyż tylko w Rumunii obowiązuje podobna ustawa, która jednak w stosunkach naszego kraju w znacznej części zastósować by się nie dała, przeto Wydział krajowy chcąc nastręczyć gospodarzom wiejskim sposobność do objawienia zdania w tym ważnym i ich obchodzącym przedmiocie, rozesłał brulion projektu ustawy, który jednak nie był przedmiotem ostatecznej uchwały Wydziału krajowego, okólnikiem z dnia 15. marca 1885 l. 66.953/1884. Towarzystwom gospodarczym i wszystkim Wydziałom powiatowym do objawienia zdania.

Dotychczas nadeszła odpowiedź od 59 Wydziałów powiatowych i od Towarzystwa rolniczego w Krakowie. Przeważna większość Wydziałów powiatowych i Towarzystwo rolnicze w Krakowie oświadczyły się za projektem Wydziału krajowego.

Gdy jednak jest pożądane, ażeby wszystkie Wydziały powiatowe i drugie Towarzystwo gospodarcze swe zdanie objawiło, gdy zarzuty poczynione przez mniejszość Wydziałów powiatowych muszą być bardzo starannie zbadane, a w końcu, gdy jest potrzebne, ażeby i c. k. Rząd w tym przedmiocie swe zapatrywanie objawił, przeto nie przedkłada Wydział krajowy obecnie projektu ustawy robotniczej w tem przekonaniu, że dokładniejsze zbadanie będzie z korzyścią dla tej ważnej sprawy.

W końcu w załatwieniu zawezwania Wysokiego Sejmu do Wysokiego c. k. Rządu względem energicznego przestrzegania przepisów służbowych, zawiadomiło c. k. Namiestnictwo Wydział krajowy, że okólnikiem z dnia 11. grudnia 1882 l. 71.402 polecono wszystkim c. k. Starostom ścisłe przestrzeganie i energiczne wykonywanie regulaminów służbowych.

Obecnie zaś rozporządzeniem z dnia 15. stycznia 1885 l. 79.722. przypomniano to polecenie c. k. Starostwom.

Petycya Zwierzchności gminnej miasta Gorlic o zwrot nadpłaconego podatku dochodowego od prawa propinacyi za lata 1880., 1881. i 1882, tudzież z zażaleniem, że Władze skarbowe posługują się językiem niemieckim w swoich ogłoszeniach.

Petycyę Zwierzchności gminnej w Gorlicach, przekazaną Wydziałowi krajowemu do załatwienia uchwałą z 23. października 1884. udzieliliśmy pismem z d. 4. listopada 1884. l. 57.016 Prezydyum c. k. krajowej Dyrekcyi skarbowej we Lwowie.

Władza ta zawiadomiła Wydział krajowy za pośrednictwem c. k. Namiestnictwa, że przypadająca gminie miasta Gorlic nadpłata w podatku dochodowym od prawa propinacyi za lata 1881 do 1882 wynosiła po potrąceniu całorocznej należytości podatku dochodowego za rok 1884. jeszcze kwotę 882 zł. 33 ct., którą rozporządzeniem krajowej Dyrekcyi skarbu

z 30. grudnia 1884 l. 93.754 w urzędzie podatkowym w Gorlicach gminie tego miasta do wypłaty wyasygnowano.

Co się tyczy przestrzegania przez Władze skarbowe przepisu względem używania języka urzędowego, wydało Prezydyum c. k. krajowej Dyrekcyi skarbu okólnik do wszystkich powiatowych Dyrekcyi skarbowych pod d. 12. grudnia 1884 l. 1.942 następującej treści:

Spostrzeżono kilkakrotnie, że ogłoszenia c. k. krajowej Dyrekcyi skarbu i c. k. powiatowych Dyrekcyi skarbowych wbrew postanowieniom rozporządzenia ministeryalnego z dnia 5. czerwca 1869, ogłoszonego w dzienniku ustaw i rozporządzeń krajowych z dnia 22. czerwca 1869 Nr. 24 sporządzone bywają wyłącznie w języku niemieckim, z którego powodu Prezydyum c. k. krajowej Dyrekcyi skarbu dochodzą częstokroć słuszne zażalenia i narzekania tak prywatnych stron, jakoteż i autonomicznych władz krajowych, a nawet w ostatnich czasach rozbieraną była z tego samego powodu kwestya języka urzędowego w Galicyi w szpaltach dzienników krajowych. Podobne postępowanie nie da się w żaden sposób usprawiedliwić w obec wyraźnych postanowień wyżej powołanego rozporządzenia ministeryalnego i pochodzi chyba tylko z nieuwagi urzędnika, któremu poruczono załatwienie odnośnej sprawy, lub z chęci uchylenia się od pracy, jakiejby wymagało napisanie ogłoszenia w języku krajowym, lub przetłumaczenie gotowego ogłoszenia niemieckiego na język krajowy.

Z powodu tych niemiłych spostrzeżeń widzi się Prezydyum c. k. krajowej Dyrekcyi skarbu zniewolonem, przypomnieć c. k. krajowej Dyrekcyi skarbu, tudzież wszystkim c. k. powiatowym Dyrekcyom skarbowym odnośnie do zarządzenia prezydyalnego z dnia 7. lipca 1869 do l. 1.737/pr., aby na przyszłość do powyżej powołanych postanowień o języku urzędowym tak w służbie wewnętrznej, jakoteż w znoszeniu się z innemi władzami jak najściślej się zastosowywały, nadmieniając przytem, że Prezydyum pociągnie z całą surowością do odpowiedzialności tych funkcyonaryuszów, na których ciężyć będzie wina nieprzestrzegania przepisów o języku urzędowym.

Petycya siedmiu gmin Czarno - Dunajeckich w przedmiocie niszczenia lasów, należących do obszaru dworskiego.

Uchwałą z 19. września 1884 odstąpił Wysoki Sejm petycyę Józefa Kędzierskiego, wniesioną imieniem siedmiu gmin Czarno-Dunajeckich, o zapobieżenie niszczeniu lasów, należących do obszaru dworskiego, Wydziałowi krajowemu do załatwienia.

Z przeprowadzonego przez Wydział powiatowy w Nowym Targu dochodzenia okazało się, że okoliczności przytoczone w tej petycyi o rzekomem niszczeniu lasów Czarno-Dunajeckich przez obecny zarząd są nieprawdziwe, o czem zawiadomił nas Wydział powiatowy relacyą z 20. stycznia 1885 l. 126.

Petycya Rady powiatowej Kolbuszowskiej o przedłużenie ważności paszportów bydlęcych.

Petycya Rady powiatowej Kolbuszowskiej o przedłużenie ważności paszportów bydlęcych wewnątrz kraju, z wyjątkiem powiatów nadgranicznych, z dni 10 na 30 — odstąpioną została w myśl uchwały Wysokiego Sejmu z 2. października 1884. Prezydyum c. k. Namiestnictwa do do możliwego uwzględnienia. Na zapytanie nasze z 10. marca 1885 l. 11.666 i z dnia 30. sierpnia 1885 l. 44.411, co w skutek powyższej uchwały zarządziło, nie otrzymaliśmy od Prezydyum Namiestnictwa dotąd odpowiedzi.

Petycya gminy Uhnowa o zezwolenie na pobór opłat od napojów spirytusowych i od piwa.

Petycyę gminy Uhnowa przekazał Wysoki Sejm uchwałą z 20. października 1883 Wydziałowi krajowemu jako komisyi.

Przeciw zezwoleniu gminie tej na pobór opłat od napojów spirytusowych oświadczyła się Rada powiatowa Rawska, gdyż Uhnów jest miasteczkiem małem i administracya poboru tych opłat pochłonęłaby cały dochód, cel zatem zamierzony nie zostałby osiągnięty. Ponieważ nadto i właściciel prawa propinacyi w Uhnowie sprzeciwił się zaprowadzeniu tych opłat, mających uwłaczać jego prawom, postanowił Wydział krajowy nie przedkładać Wysokiemu Sejmowi wniosków dodatnich, o czem zawiadomiliśmy Wydział powiatowy w Rawie pismem z 17. lutego 1885 l. 8.001.

Petycya Zwierzchności gminnej Zborze o udzielenie kilku gospodarzom karty na broń i o unieważnienie licytacyi dzierżawy prawa polowania na gruntach gminnych, odbytej dnia 21. Lipca 1884.

Petycyę tą odstąpiono w myśl uchwały Wysokiego Sejmu z 19. września 1884 c. k. Rządowi do właściwego zarządzenia.

Na pisma nasze w tej sprawie do Prezydyum c. k. Namiestnictwa wystosowane z dnia 3. marca i 9. lipca 1885 l. 10.211 i 33.515 nie otrzymaliśmy dotąd odpowiedzi.

Petycye gmin Michowy i Wełykie powiatu Dobromilskiego o odpisanie zapomóg rządowych z r. 1853. i 1865.

Na mocy uchwały Wysokiego Sejmu z 10. października 1884 odstąpiono petycye gmin Michowy i Wełykie c. k. Rządowi i do zbadania i załatwienia.

Odezwą z dnia 13. maja 1885 l. 11.669 zawiadomiło nas c. k. Namiestnictwo, że równocześnie zarządzono odpisanie zaległości ciążących na gminach tych a pochodzących z zapomóg rządowych z lat 1853 i 1865 z powodu niemożności ściągnięcia, o czem zawiadomiono te gminy za pośrednictwem c. k. Starostwa w Dobromilu.

Petycya gminy Trzcianiec z przysiółkiem Krzywe o odpisanie zaległych pożyczek rządowych z r. 1847. i 1852.

Stosownie do uchwały Wysokiego Sejmu z 10. października 1884 odstąpiliśmy petycyę gminy Trzcianiec z przysiółkiem Krzywe o odpisanie zaległych pożyczek rządowych z r. 1847. i 1852. Prezydyum c. k. Namiestnictwa z prośbą o zawiadomienie nas o decyzyi c. k. Rządu, lecz nie otrzymaliśmy w tej sprawie dotąd odpowiedzi.

Petycya gminy Kościaszyn o zezwolenie na użycie części kapitału serwitutowego na wewnętrzne urządzenie filialnej cerkwi w Kościaszynie.

Uchwałą z dnia 18. października 1884 zezwolił Wysoki Sejm na wydanie z depozytów Wydziału krajowego gminie Kościaszyn nadwyżki kapitału serwitutowego po nad kwotę 1000 zł. na wewnętrzne urządzenie filialnej cerkwi w Kościaszynie.

W wykonaniu tej uchwały wydał Wydział krajowy tej gminie za pośrednictwem Wydziału powiatowego w Sokalu kwotę 439 zł. $40^1/_2$ ct. w gotówce.

Petycya gminy Manasterczany o zwrot pastwiska gminnego używanego wspólnie z gminą Sołotwiną.

Uchwałami z dnia 21. października 1882 i z dnia 10. września 1884 przekazał Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu między innemi niezałatwione petycye gminy Manasterczany o zwrot pastwiska gminnego używanego wspólnie z gminą Sołotwiną.

Wedle odezwy c. k. Starostwa w Bohorodczanach do tamtejszego Wydziału powiatowego z dnia 28. sierpnia 1885 l. 5.851 sprawa ta zakończoną została ugodą zawartą między stronami spór wiodącymi, a mianowicie c. k. Namiestnictwo jako komisya krajowa dla spraw odkupu i re-

gulacyi ciężarów gruntowych ugodę między gminami Manasterczany, Sołotwiną i Zarzeczem do skutku przyprowadziło.

Petycya Rady gminnej w Rudzie rożanieckiej o zezwolenie na podział pastwiska zwanego Mytowisko i Płazów, pomiędzy 84 członków gminy uprawnionych do użytkowania tego pastwiska.

Petycyę Rady gminnej w Rudzie rożanieckiej o zezwolenie na podział pastwiska, zwanego Mytywisko i Płazów, pomiędzy 84 członków gminy, odstąpioną uchwałą Wysokiego Sejmu z d. 10. września 1884 Wydziałowi krajowemu do załatwienia, udzielił Wydział krajowy do zbadania Wydziałowi powiatowemu w Cieszanowie.

Relacyą z 23. maja 1885 doniósł tenże, że Rada gminna w Rudzie rożanieckiej uchwałą z 23. maja 1883 odstąpiła od tej petycyi i za zgodą uprawnionych do użytkowania tego pastwiska postanowiła, że pastwisko Mytowisko i Płazów ma być wykorczowane, przeorane i trawą zasiane, a następnie za opłatą 40 zł. do kasy gminnej przez lat 6 pozostawione do użytku uprawnionym.

Po upływie tego okresu zwrócone zostanie rzeczone pastwisko gminie jako takiej, jako dobro gminne.

Petycya mieszkańców wsi Smolnika o wydzielenie ich osad ze związku tej gminy a przyłączenie na powrót do gminy Procisne.

Petycyę w przedmiocie wyłączenia kilku osad z gminy Smolnika i przyłączenia do gminy Procisne, przekazaną uchwałą Wysokiego Sejmu z 23. października 1884 Wydziałowi krajowemu, udzieliliśmy Wydziałowi powiatowemu w Lisku do zbadania.

Ze sprawozdania tegoż Wydziału okazało się, że zmiany będące przedmiotem zażalenia do Wysokiego Sejmu nie mają prawnego uzasadnienia, przedstawiliśmy przeto stan sprawy c. k. Namiestnictwu odezwą z 19. grudnia 1884 l. 65.974 z prośbą o wydanie stosownych zarządzeń i o zawiadomienie o nich Wydziału krajowego.

W odpowiedzi oznajmiło c. k. Namiestnictwo pismem z 14. stycznia 1885 l. 81.075, że poleciło c. k. Starostwu w Lisku rozpoznać stan sprawy i w razie okazującej się potrzeby wdrożyć właściwą czynność urzędową.

Na odezwy nasze w tej sprawie z 26. marca, 24. czerwca i 30. sierpnia 1885 l. l. 15.099, 26.863 i 44.412 nie otrzymaliśmy od c. k. Namiestnictwa dotąd odpowiedzi.

Sprawy wytoczone przed c. k. Trybunałem administracyjnym.

W sporach wytoczonych przed Trybunałem administracyjnym odrzucił tenże po przeprowadzeniu rozprawy ustnej:

1. Wyrokiem z 10. stycznia 1885 l. 19 (LW. 6.885/85) zażalenie Ozyasza Teitlera i towarzyszy przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z 3. maja 1884 l. 20.678 w przedmiocie zarządzonego zniesienia domu pod l. $12^2/_4$ w Stanisławowie.

2. Wyrokiem z 23. kwietnia 1885 l. 948 (LW. 24.359/85) zażalenie Siny Kurtza przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z 15. sierpnia 1884 l. 41.886 w przedmiocie obowiązku uiszczania opłat gminnych od zagranicznego piwa, wprowadzonego do Chrzanowa.

3. Wyrokiem z 3. lipca 1885 l. 1820 (LW. 38.874/85) zażalenie Salomona Brülla przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z 25. listopada 1884 l. 60.320 w przedmiocie uchylenia konsensu udzielonego na budowę domu w Makowie z miękkiego materyału.

Dalej odrzucił c. k. Trybunał administracyjny bez rozprawy:

4. Wyrokiem z 7. lipca 1884 l. 1345 (LW. 37.889/84) zażalenie Abrahama Madfesa przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z 15. stycnia 1884 l. 2023 w przedmiocie obowiązku pokrycia dachów realności pod l. $202^2/_4$ we Lwowie ogniotrwałym materyałem.

5. Wyrokiem z 17. listopada 1884 l. 2481 (LW. 62.042/84, zażalenie gminy miejskiej Dąbrowa przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z 25. lipca 1884 l. 33.532 w sprawie wydzierżawienia fundacyjnych gruntów szpitalnych.

6. Wyrokiem z 26. stycznia 1885 l. 2718/1884 (LW. 6230/85) zażalenie Antoniego Zembatego przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z 1. lipca 1884 l. 30.803 w przedmiocie zniesienia pieca piekarskiego postawionego w realności pod l. 207 w Wadowicach bez pozwolenia władz.

7. Wyrokiem z 16. lutego 1885 l. 379 (LW. 10.077/85) zażalenie Józefa Kochańskiego, byłego urzędnika gminnego w Zbarażu przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z 26. września 1884 (l. 49.750) co do przyznania mu emerytury.

8. Wyrokiem z 8. czerwca 1885 l. 1457 (LW. 30.080/85) zażalenie członków gminy Nawojówka przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z 10. kwietnia 1885 l. 17.348 w przedmiocie obowiązku uiszczania na rzecz gminy opłat za użytkowanie pastwiska nad rzeką Kamienica.

9. Wyrokiem z 14. września 1885 l. 1706 (LW. 48.761/85) zażalenie Dra Wilhelma Holzera sądowego sekwestra realności pod l. 56 m. we Lwowie przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z 24. marca 1885 l. 14.310 w sprawie zamurowania wchodu do piwnicy w tej realności.

W następujących sprawach zniósł i zwrócił Trybunał administracyjny orzeczenie Wydziału krajowego do uchylenia niedokładności dochodzenia i wydania ponownego orzeczenia:

10. Wyrokiem z 23. czerwca 1884 l. 1.090 (LW. 33.532/84) orzeczenie Wydziału krajowego z 9. listopada 1883 l. 49.952 w przedmiocie wydzierżawienia fundacyjnych gruntów szpitalnych w Dąbrowej wskutek zażalenia tej gminy. (Patrz pozycyę 5.)

11. Wyrokiem z 30. czerwca 1884 l. 1323 (LW. 34.604/84) orzeczenie Wydziału krajowego z 22. stycznia 1884 l. 1813 w przedmiocie pozostawienia wolnej przestrzeni pomiędzy domem a nowowybudowaną wozownią w realności pod l. 93 w Liszkach, — na skutek zażalenia Andrzeja Trybek.

12. Wyrokiem z 9. Marca 1885. l. 546. (LW. 18.504/85) orzeczenie Wydziału krajowego z 12. Października 1884. l. 52.677 w sprawie zarządzonego opróżnienia stajni w realności pod l. $33^2/_4$ w skutek zażalenia Marjem Landau.

13. Wyrokiem z 23. Kwietnia 1885. l. 950. (LW. 24.360/85) orzeczenie Wydziału krajowego z 8. Sierpnia 1884. l. 40.342. w sprawie zarządzonego zamknięcia cmentarza izraelickiego w Zawałowie, na skutek zażalenia izraelickiej gminy wyznaniowej w Zawałowie.

14. Wyrokiem z 11. Maja 1885. l. 1090. (LW. 27.150/85) orzeczenie Wydziału krajowego z 14. Listopada 1884. l. 51.595 odsełające Te-

klę Bełdowską z jej pretensyą do gminy Pilzna o wypłatę alimentacyi do drogi sądowej — na zażalenie Tekli Bełdowskiej.

15. W końcu zniósł c. k. Trybunał administracyjny wyrokiem z 23. Października 1884. l. 2239. (LW. 58.781/84) orzeczenie Wydziału krajowego z 5. Lutego 1884. l. 5121. w sprawie ogniochronnego pokrycia dachu realności pod l. 100. m. we Lwowie — na zażalenie Antoniego Paweckiego.

Inne ważniejsze sprawy Departamentu I.

Wykonywanie nadzoru nad działalnością Zwierzchności gminnych, nad zakładowym majątkiem gmin i zakładów gminnych, tudzież nad zakładowym majątkiem powiatów w myśl ustaw krajowych z d. 15. lutego 1883., z d. 9. Grudnia 1883., i w myśl §. 48. Ust. o Repr. powiat.

Obok czynności systematycznego nadzoru, powtarzających się peryodycznie rokrocznie, przedstawionych szczegółowo w poprzednich sprawozdaniach, tudzież obok licznych zarządzeń w sprawach poszczególnych powiatów i gmin, wydawał Wydział krajowy zarządzenia, odnoszące się do wszystkich powiatów, a względnie gmin, z których ważniejsze przytaczamy.

W przedmiocie święcenia Niedzieli i Świąt uroczystych wydał Wydział krajowy do wszystkich Wydziałów powiatowych okólnik z d. 31. października 1884 L. 56.347 następnej treści:

Jeden z Konsystorzów odniósł się do Wydziału krajowego z zażaleniem na Wydział powiatowy z powodu, iż zawezwano w dzień świąteczny Zwierzchności gminne w sprawach urzędowych do kancelaryi Rady powiatowej.

Jakkolwiek powyższy fakt stoi odosobniony i znajduje nawet o tyle usprawiedliwienia, że rozchodziło się o niesienie pomocy mieszkańcom powiatu wylewami dotkniętych, to przecież Wydział krajowy korzysta z tej sposobności i zwraca uwagę Prezydyów Rad powiatowych i Wydziałów powiatowych na potrzebę ścisłego przestrzegania Niedzieli i Świąt uroczystych według przepisów kościelnych, a to nietylko dla uniknienia skarg ze strony Władz kościelnych, jak przedewszystkiem dla poszanowania i utrwalania uczuć religijnych ludu.

W szczególności zalecamy Wydziałom powiatowym, ażeby nie wzywały do kancelaryi Rady powiatowej w sprawach urzędowych poszczególnych osób w Niedziele lub w dnie, w których według obrządku zawezwanego uroczyste święto przypada, a jeżeliby to już wyjątkowo z ważnych względów publicznych było nieuniknionem, natenczas należy przynajmniej wyznaczyć zawezwanie na godzinę, w której według obrządku zawezwanego nabożeństwo się nie odprawia.

Wydział krajowy wyraża przekonanie, że J. J. W. W. P. Prezesowie czuwać będą nad ścisłem przestrzeganiem tych wskazówek.

W przedmiocie nadzoru nad własnością ziemską gmin, jako takich, wydaliśmy do Wydziałów powiatowych okólnik z d. 11. listopada 1884 l. 59.003 następnej treści:

W pierwszym okresie samorządu musiały wyższe Władze autonomiczne dążyć przedewszystkiem do zabezpieczenia zakładowych kapitałów gmin i zakładów gminnych, tudzież bieżących dochodów gminnych w gotówce, ulegających najprędzej zmarnowaniu.

Dla zapobieżenia temu, potrzeba było najpierw pouczać Zwierzchności i Rady gminne, szczególniej wiejskie, o rzeczach dotąd im nieznanych, jak układanie budżetów, spisywanie inwentarzy, prowadzenie dzienników, sporządzanie zamknięć rachunkowych, bez czego niema mowy o uporządkowanej administracyi. Po latach mozolnej pracy, która niemal wszystkie siły samorządu absorbowała, utarły się wreszcie pojęcia, a nawet gdzie niegdzie jest już postęp dostrzegalny. Wydział krajowy udzielając wszelkiej pomocy powiatom, osiągnął wreszcie ten wynik, że rachunkowość i kasowość jest we wszystkich gminach kraju jednolitą opartą, na możliwie pojedynczych i zrozumiałych formularzach, i że cały nadzór nad tym ważnym działem administracyi jest ujęty w stały system.

Okólniki Wydziału wydane w tym przedmiocie wyczerpują przedmiot niemal zupełnie, organizacya jest już wytworzoną, i już tylko baczyć należy, ażeby poszczególne organa swój określony obowiązek wykonywały.

Obecnie zamierza Wydział krajowy zwrócić szczególniejszą uwagę Wydziałów powiatowych na drugi dział zakładowego majątku gmin i zakładów gminnych, a mianowicie na posiadłość ziemską gmin, jako takich.

Według wykazów statystycznych wynosiła własność ziemska gmin, jako takich, w roku 1873 w 61 powiatach 505.742 morgów ziemi.

Doliczywszy do tego niewykazaną własność gmin, jako takich, w reszcie (13) powiatów, przyznane im w okresie (1873—1883) ekwiwalenta serwitutowe, i sprostowawszy posiadłości według nowych arkuszów gruntowych (prawie zawsze in plus), przyjąć należy posiadłość ziemską gmin, jako takich, w naszym kraju, co najmniej na 600.000 morgów ziemi, a z tego prawie 200.000 morgów lasów.

W obec tej bardzo poważnej cyfry podnieść musimy następujące pewniki, a mianowicie:

że dobra administracya i zaprowadzenie a względnie podniesienie kultury na tych przestrzeniach przyczyniłyby się niewątpliwie do polepszenia stosunków ekonomicznych w ogólności, a do pomnożenia dochodów gmin, jako takich w szczególności;

powtóre, że administracya majątków gmin, jako takich, a szczególniej lasów, jest w ogólności bardzo zła, a o wkładach celem podniesienia kultury niema mowy;

a w końcu, że w żadnym dziale Wydziały powiatowe tak skutecznej czynności rozwinąć nie mogą, jak właśnie w tym, bo jest niezawodnem, że właściciele większej posiadłości, jako Delegaci Wydziałów powiatowych zajmą się chętnie temi sprawami.

Z tych powodów wzywamy Wydział powiatowy, ażeby sprawę własności ziemskiej gmin i wszystkich zakładów gminnych wziął na posiedzeniu pod szczególną rozwagę, a następnie zbadał za pośrednictwem Delegatów dokładnie między innemi następne okoliczności:

I. czyli majątek ziemski poszczególnych gmin, jako takich, zapisany jest w inwentarzach gmin, znajdujących się w przechowaniu gmin i Wydziału powiatowego, dokładnie, zgodnie z arkuszami posiadłości gruntowych w całej objętości z wymienieniem parcel;

II. Czyli majątek ziemski wykazany w sprawdzonych inwentarzach znajduje się rzeczywiście w posiadaniu gmin, lub czyli nie został uszczuplony, czy to przez nielegalne pozbycie bez zatwierdzenia Rady powiatowej (§. 99 ust. gm.), czy to przez nielegalny podział bez zatwierdzenia Sejmu (§. 66 ust. gm.), lub w końcu przez przywłaszczenia członków gminy.

III. Jakich środków użyć należy, ażeby gmina odzyskała własność ziemską, utraconą w nielegalny sposób;

IV. Czyli majątek ziemski gmin jako takich jest od innych posiadłości należycie i trwale odgraniczony;

V. Czyli grunta orne, ogrody i łąki gmin jako takich, są należycie administrowane w ten sposób, ażeby przynosiły jak największy trwały dochód (§. 67), a w szczególności, czy są wydzierżawione i czyli dzierżawcy czynsz należycie opłacają.

VI. Czyli nie byłoby wskazane dla podniesienia dochodów zaprowadzić melioracye gruntów ornych, ogrodów i łąk będących własnością gmin jako takich, jakich wydatków wymagałyby melioracye i czy dotyczące gminy są wstanie takowe ponieść;

VII. Czyli gminy mają odpowiednie przestrzenie pastwisk w stosunku do ilości bydła, lub czyli mają więcej pastwisk, niżeli im rzeczywiście potrzeba;

VIII. Czyli kultura pastwisk jest odpowiedną, czy nie należałoby zaprowadzić ulepszenia, lub przynajmniej ustanowić przepisy co do użytkowania.

IX. Czyli pastwiska, po nad rzeczywistą potrzebę gmin, nie są marnowane, czyli nie może być na nich zaprowadzoną wyższa kultura, a następnie, czyli nie mogłyby być morgami członkom gminy na rzecz kasy gminnej wydzierżawione.

X. Czyli gminy pobierają od użytkujących z pastwisk gminnych opłaty, czy te opłaty są odpowiedne i czy wpływają do kasy gminnej.

XI. Czyli użytkowanie według dotychczasowego zwyczaju (§. 68 ust. gm.) nie stoi na przeszkodzie polepszeniu stosunków ekonomicznych gminy;

XII. Czyli moczary będące własnością gminy, nie dałyby się osuszyć, jakim kosztem, czy gmina nie mogłaby związać się w tym celu z sąsiednym obszarem dworskim, gminami lub członkami gmin również w swym obrębie moczary posiadającymi;

XIII. Czy na nieużytkach mogłaby być jaka kultura zaprowadzoną, a względnie, czy takowe nie mogłyby być według okoliczności zalesione;

XIV. Czy siła wód, będących własnością gminy nie mogłaby być na przedsiębiorstwo gminne ku wygodzie członków gminy i z pożytkiem kasy gminnej użytą? czy w danych okolicznościach nie mogłaby gmina na swój rachunek urządzać cegielni, lub innych przedsiębiorstw.

XV. Czy może mieć gmina pożytek z kamieniołomów i szutrowisk, będących jej własnością.

XVI. Co do lasów gminnych, czy należycie odgraniczone, czy nie są przez przywłaszczenie uszczuplone, jaka jest ich administracya,

jakie przychody, i czy nie ma potrzeby zamknięcia takowych na określony przeciąg czasu.

Przytem zwracamy uwagę Wydziałów powiatowych, że ustawa z d. 15. Lutego 1883 (N. 59 Dz. u. kr.) zmieniająca postanowienia §. 98 ust. gm. o nadzorze nad zakładowym majątkiem gmin i zakładów gminnych, nadaje wyższym Władzom autonomicznym w sprawach administracyi lasów gminnych prawa daleko głębiej sięgające, niżeli ustawa lasowa c. k. Władzom politycznym. Ztąd też nie należy bezczynnie wyczekiwać zarządzeń c. k. Władz politycznych, lecz działać skutecznie celem powstrzymania niszczenia lasów gminnych, odnosząc się do c. k. Władz politycznych w wypadkach poszczególnionych w ustawie lasowej. To są w głównych zarysach pytania, na które Delegaci którym formularz odpowiednego kwestyonaryusza udzielić należy, odpowiedzi i wyczerpujących wyjaśnień udzielać by powinni.

Następnie skoro Wydział powiatowy uzna zebrane materyały za wystarczające, zastanowi się nad niemi i wyda zarządzenia, zabezpieczając zarazem skuteczne ich wykonanie.

O wyniku zarządzonych czynności urzędowych złoży nam Wydział powiatowy wyczerpujące sprawozdanie, załączając wykaz sprawdzonej własności ziemskiej gmin tamtejszego powiatu w terminie do 1. Lipca 1885.

Przytem nadmieniamy, że gdyby ze sprawozdań Wydziałów powiatowych okazało się, że utrzymanie „dotychczasowego zwyczaju“ w gospodarce gmin w myśl §. 68 ust. gm. jest przeszkodą w ekonomicznym rozwoju, natenczas przedstawi Wydział krajowy Wysokiemu Sejmowi stan rzeczy z wnioskiem na zmianę odnośnego postanowienia ustawy.

W końcu, ponieważ podzwignięcie gmin z ekonomicznego upadku jest zadaniem nad którem cały kraj z wytężonemi siłami pracuje, przeto Wydział krajowy liczy nato, że Wydziały powiatowe uznawszy ważność poruczonego przedmiotu, zajmą się nim gorliwie i w ten sposób złożą nowy dowód pożytecznej działalności Reprezentacyi powiatowych.“

O skutkach zarządzenia Wydziału krajowego złożymy Wysokiemu Sejmowi sprawozdanie, jak skoro wszystkie Wydziały powiatowe sprawozdania przedłożą.

Z powodu zażaleń ponawiających się od czasu do czasu na przeciążenie gmin sprawami rzekomo do poruczonego zakresu działania należącemi, wystosował Wydział krajowy do c. k. Namiestnictwa d. 28. kwietnia 1885. l. 14.856 następującą odezwę:

W załączonem sprawozdaniu z dnia 7. marca 1885. l. 7.984 udokumentowanem aktami i tabelarycznym wykazem podnosi Wydział powiatowy w Myślenicach sprawę rozlicznych wydatków, jakie gminy tamtejszego powiatu z powodu poruczonego zakresu działania ponosić muszą, a które są tak znaczne, że same tylko koszta asystencyi Zwierzchności gminnych przy asenterunku wynoszą w tym powiecie około 1.500 zł.

Wydział powiatowy uprasza tedy Wydział krajowy o poczynienie starań, ażeby gminy uwolnione były w przyszłości przynajmniej od płacenia takich kosztów, które pokryte być winny z innych źródeł na ten cel przeznaczonych, a nie z kas gminnych. — Ponieważ skargi na przeciążenie gmin sprawami rzekomo do poruczonego zakresu działania

należeć mającemi, od lat się powtarzają, a żadna z nich odrębnie, bez szczegółowego rozpatrzenia obowiązków poruczonego zakresu działania załatwioną być nie może, przeto w obec tych licznych doniesień uważa Wydział krajowy za konieczne przystąpić do zasadniczego traktowania tej sprawy.

Artykuł V. Ustawy państwowej z dnia 5. Marca 1862. określającej zasadnicze podstawy urządzenia gmin, prawie jednobrzmiący z §-fem 27. gal. Ustawy gminnej, zawiera postanowienia co do własnego zakresu działania gmin, zaś art. VI. przytoczonej ustawy państwowej, również prawie jednozgodny z §. 28. gal. Ustawy gminnej, zawiera postanowienia co do poruczonego zakresu działania gmin.

Oba te art. V. i VI. były przedmiotem bardzo szczegółowej dyskusyi w Radzie państwa, w której brały udział powagi parlamentarne cesarstwa austryackiego, a która to dyskusya łącznie z wyjaśnieniami sprawozdawcy i p. c. k. Ministra spraw wewnętrznych stanowi zarazem komentarz postanowień zawartych w tych obu paragrafach.

Według pierwotnego wniosku komisyjnego wyliczał art. VI. wszystkie czynności poruczonego zakresu działania, tak samo, jak art. V. wylicza czynności własnego zakresu działania. W toku dyskusyi udowodnili jednak poszczególni mowcy, że czynności tak własnego jak i poruczonego zakresu działania, nie są wyczerpująco zestawione.

Jedni byli przeto zdania, ażeby wyliczyć tylko czynności poruczonego zakresu działania, a resztę czynności stanowić by miało, własny zakres działania gminy.

Inni byli zdania, ażeby sformułować tylko definicye własnego i poruczonego zakresu działania bez wyliczenia agend, a to tem więcej. ile że Rada państwa ustanowić miała tylko zasady ustawodawstwa gminnego, na podstawie których zasad Sejmy koronne uchwalić miały ustawy gminne według potrzeb krajów.

Ostatecznie, uwzględniając tę okoliczność i po wyjaśnieniu sprawozdawcy, że czynności własnego zakresu działania są w art. V. tylko „przykładowo“ wyliczone, przyjęto oba artykuły w stylizacyi ustawy państwowej, — czem jednak nie uchylono obaw wielokrotnie przez poważne osobistości podniesionych, że tylko ogólnikowe określenie agend poruczonego zakresu działania, może sprowadzić dla gmin złe skutki, że gminy będą obarczane czynnościami, które do ich obowiązków z tytułu poruczonego zakresu działania należeć nie mogą, i że w końcu zejdą gminy — jak się drastycznie wyrażono — do urzędu służby c. k. Władz.

Że obawy tych mężów, którzy nalegali na jasne określenie spraw poruczonego zakresu działania nie były zupełnie płonnemi, udowodniła najbliższa przyszłość, a obecnie są utyskiwania na przeciążenie sprawami, do poruczonego zakresu działania należeć mającemi — jak to się ze sprawozdań sejmowych innych krajów koronnych przekonujemy — tak ogólne, że sprawa ta będzie prawdopodobnie w bliskiej przyszłości przedmiotem obrad tak Rady państwa, jak i Sejmów krajowych. Że przeciążenie gmin sprawami poruczonego zakresu działania, a raczej czynnościami, które c. k. Władze pierwszej Instancyi jako poruczone uważają, jest i w naszym kraju bardzo znaczne, udowadniają to sprawozdania Wydziałów powiatowych z różnych części kraju, które Wydział krajowy

otrzymywał szczególniej w latach 1876., 1877., 1878., gdy sprawa wzrastania dodatków do podatków na cele gminne poruszoną była.

Załączając powyższe sprawozdania streszcza Wydział krajowy niektóre uwagi, które Wydziały powiatowe poczyniły.

Niemal wszystkie sprawozdania Wydziałów powiatowych udokumentowane są starannie zestawionemi wykazami wydatków gminnych na cele poruczonego zakresu działania.

Wykazy te udowadniają, że wydatki na poruczony zakres działania gmin wiejskich, w wielkiej części powiatów, albo przewyższają, albo równają się przynajmniej wydatkom własnego zakresu działania, co w każdym razie jest anormalnym stanem, jeżeli się zważy, że własny zakres działania obejmuje całe gospodarstwo gminy. Nadto stwierdzają niemal wszystkie sprawozdania Wydziałów powiatowych, że wszyscy funkcyonaryusze gmin wiejskich zajęci są prawie wyłącznie sprawami poruczonego zakresu działania, a członkowie Zwierzchności gminnych pełniliby niezawodnie swoje funkcye bezpłatnie, li tylko za uwolnieniem od posług, gdyby nie ustawiczne podróże w sprawach poruczonego zakresu działania.

Ustawiczne jazdy do c. k. Starostwa oblicza Wydział powiatowy w Rohatynie rocznie w powiecie na 3.000 dni ciągłej robocizny w wartości 3.000 zł. Koszta poruczonego zakresu działania na $17^1/_2$% dodatków do podatków, podczas gdy wydatki własnego zakresu działania zaledwie $6^1/_2$% wynoszą. — Prawie jednozgodnie z Wydziałem powiatowym w Rohatynie oblicza Wydział powiatowy w Skałacie roczne koszta samych podróż do c. k. Starostwa na 3.305 zł. 55 ct., co równa się 8% dodatków stałych przez gminy opłacanych.

Wydział powiatowy w Krośnie podnosząc również ustawiczne jazdy w sprawach poruczonego zakresu działania, dodaje, że takowe przyczyniają się do wzmagania się braku sił roboczych i zaniedbywania gospodarstw miejskich.

Do sprawozdania Wydziału powiatowego w Krośnie dołączone są wykazy sporządzone przez Zwierzchności gminne miasteczek tamtejszego powiatu, które rzucają światło na stan rzeczy.

I tak podaje Zwierzchność gminy Żmigrodu, że koszta własnego zakresu działania (cała gospodarka) wynosiły w jednym roku 614 zł., poruczonego 693 zł. 95 ct.

Wydatki na urzędników i sługi policzone są we własnym zakresie, chociaż $^3/_4$ czynności przypada na poruczony zakres, co udowadnia ilość spraw według protokołu podawczego, a mianowicie:

w poruczonym zakresie . . . . 1207 spraw
we własnym . . . . 378 „

Podobną statystykę czynności miasteczek podaje Wydział powiatowy w Nadwórnie:

W miasteczku Delatynie było w jednym roku spraw poruczonego zakresu 869
własnego 114

w Nadwórnej

spraw poruczonego zakresu 781
własnego 432

w Łańczynie

spraw poruczonych	544
własnych	121

w Mikuliczynie

spraw poruczonych	412
własnych	67

i t. d.

Również i Wydział powiatowy w Borszczowie podaje bardzo starannie opracowaną statystykę spraw własnego i poruczonego zakresu działania. — Od czasu w którym Wydziały powiatowe sprawozdania składały do bieżącego roku pogorszył się stan rzeczy, jak to Wydział krajowy miał sposobność wielokrotnie się przekonać, i żądania stawiane w obec gmin są z każdym rokiem większe, tak, że poruczony zakres działania obejmuje $^{7}/_{10}$ spraw, podczas gdy własny zaledwo $^{3}/_{10}$, i to ostatecznie są w wielkiej części niepozałatwiane, a Zwierzchności gminne pociągnięte do odpowiedzialności przez władze autonomiczne za zaniedbanie spraw własnego zakresu działania, udowodniły już niejednokrotnie, że w obec wymagań stawianych przez c. k. Władze polityczne nie były wstanie obowiązkom własnego zakresu działania zadość uczynić.

Obok rozlicznych spraw wojskowych, rekrutacyi, kwaterunków i t. d. spada na gminy obfity referat Inspektorów podatkowych, najróżnorodniejsze dochodzenia, wyjaśnienia, zestawienia, doręczenia, sekwestratorowie podatkowi zatrudniają nieraz miesiącami całą policyę miejską, i t. d. słowem przeglądając protokoły czynności Zwierzchności gminnych odnosi się częstokroć wrażenie, jakoby niektóre Starostwa cały ciężar swego urzędowania na gminy zepchnęły i mimowolnie nasuwa się pytanie, czyli wiele z tych spraw nie dałoby się załatwić przez służbę c. k. władz politycznych powiatowych, a względnie c. k. skarbowych Dyrekcyi powiatowych, które również gminy sprawami obarczają, przez c. k. Żandarmeryę, pocztę i przez c. k. urzędników przy sposobności innych czynności komisyjnych.

Na poparcie powyższych twierdzeń mógłby Wydział krajowy przedstawić Św. c. k. Prezydyum Namiestnictwa szczegółowe daty, nie sądzi jednak za odpowiedne wzywać Wydziały powiatowe i gminy do przedkładania takowych, a to tem więcej, ile że załączone sprawozdania stan rzeczy prawie dostatecznie wyłuszczają.

Powyżej skreślony stan rzeczy, jest jednym z bardzo ważnych powodów, dla których samorząd w kraju nie może się rozwijać, nietylko bowiem własny zakres działania jest w skutek tego na drugi plan zepchnięty i zaniedbywany ze szkodą dla gmin, a tem samem dla kraju i państwa, ale nadto nawał najróżnorodniejszych poleceń, popieranych zazwyczaj posłańcem karnym, nie dopuszcza w gminach do rozwinięcia się poczucia samodzielności, która była myślą przewodnią tak c. k. Rządu przedkładającego projekty ustaw, jak i ciał prawodawczych przyjmujących powyższe projekty ustaw.

Prawdą jest, że gminom przysługuje wniesienie zażalenia do wyższych Władz przeciw poleceniom, które według ustaw do poruczonego zakresu działania nie należą, Wydział krajowy jednak sądzi, że wyrazi optymistyczne zapatrywanie twierdząc, że jest w kraju zaledwie kilku-

nastu naczelników gmin, którzy dokładnie wiedzą, jakie czynności należą w myśl ustaw do poruczonego zakresu działania gmin.

Twierdzenie to nie będzie przesadnem, jeżeli się zważy, że nawet w sferach kompetentnych co do określania granic poruczonego zakresu działania były uzasadnione wątpliwości i to w kwestyi pierwszorzędnej, a mianowicie, czyli pobór podatków należy do poruczonego zakresu działania gmin, którą to kwestyę dopiero c. k. Trybunał administracyjny na korzyść gmin rozstrygnął.

Wydział krajowy poruszając sprawę poruczonego zakresu działania, jest najdalszym od tego, ażeby c. k. Władzom rządowym jakichkolwiek trudności przysparzać, tego dowody dawał zawsze i wszędzie nawet w sprawie poboru podatków, popierając intencye c. k. Rządu.

Wydział krajowy nie przypomina bynajmniej tego, że gminy muszą ponosić na rzecz państwa znaczne ofiary, jednak jako naczelna władza autonomiczna kraju musi zarazem czuwać nad tem, ażeby gospodarka gmin jako takich nie była utrudnioną i ażeby Zwierzchności gminne miały wolny czas do wykonywania obowiązków własnego zakresu działania.

Wydział krajowy uprasza Św. Prezydyum c. k. Namiestnictwa najuprzejmiej, ażeby raczyło wziąć pod światłą rozwagę poruszoną sprawę i poczynić skuteczne zarządzenia, ażeby dotknięte niedogodności uchylone być mogły.

W szczególności uprasza Wydział krajowy o wydanie stanowczych zarządzeń:

I. ażeby nie wymagano od gmin współudziału w celach publicznej administracyi w większej mierze, jak to „ustawy“ oznaczają;

II. ażeby zestawione były dla użytku Władz pierwszej Instancyi i gmin te wszystkie postanowienia ustaw, które poruczony zakres działania gmin określają.

Jeżeliby Św. Prezydyum c. k. Namiestnictwa do prośby Wydziału krajowego przychylić się nie mogło, natenczas upraszamy o przedłożenie sprawy c. k. Ministerstwu spraw wewnętrznych i zawiadomienie nas o ostatecznym postanowieniu przy zwrocie udzielonych aktów.

C. k. Namiestnictwo dało Wydziałowi krajowemu odezwą z dn. 1. Czerwca 1885. l. 29.523 następną odpowiedź:

W odpowiedzi na szacowną odezwę z 28. Kwietnia br. l. 14856. w sprawie przeciążenia gmin czynnościami poruczonego zakresu działania, c. k. Namiestnictwo ma zaszczyt oznajmić, że podziela tamże wyrażone zapatrywania, i nie zapoznaje bynajmniej ciężaru, jaki dla pojedynczych gmin stanowi wykonywanie czynności do poruczonego zakresu działania należących a poszczególnemi postanowieniami ustawy gminom do załatwienia przekazanych.

Gdy jednak ciężar ten polega na obowiązujących ustawach, zmniejszenie takowego przez bezwzględne uwolnienie gmin od spełniania poszczególnych czynności nie okazuje się dopuszczalnem, i jako najwłaściwszy środek dążący w pojedynczych wypadkach do zmniejszenia ogółu czynności z poruczonego zakresu działania wypływających, a pośrednio i wydatków wykonywaniem tychże spowodowanych, przedstawia się praktyczne zastosowanie postanowień §. 95. względnie 96. ustawy gminnej; niewątpliwie bowiem zbiorowe załatwianie poszczególnych nawet

czynności oszczędziło by organom wykonawczym dotyczących gmin i pracy i czasu, a tem samem zmniejszyłoby i koszta z załatwianiem czynności tych połączone.

Mówiąc o czynnościach poruczonego zakresu działania, c. k. Namiestnictwo ma oczywiście na myśli te tylko czynności, jakie w moc obowiązujących ustaw do poruczonego zakresu działania gmin niewątpliwie należą, w związku o czem jak dotychczas, tak i na przyszłość c. k. Namiestnictwo z całą pilnością czuwać będzie, by w tym kierunku żadne nadużycia miejsca nie miały, a gdyby jakie się okazały, nie omieszka przez zarządzenie właściwe bezzwłocznie takowe usunąć.

Celem zaś tem pewniejszego zapobieżenia podobnym ewentualnościom, wydaje c. k. Namiestnictwo równocześnie okólnik, którym wszyscy Starostowie otrzymali polecenie, by nietylko z największą bacznością wystrzegali się obarczania gmin czynnościami, których spełnianie w poruczonym zakresie działania nie znajduje w obowiązujących ustawach należytego uzasadnienia, lecz nadto, by przeprowadzanie czynności niewątpliwie do poruczonego zakresu działania gmin należących, poruczali gminom w sposób pociągający za sobą jak najmniej straty czasu i wydatków, a o ile okoliczności i stosunki miejscowe na to zezwolą, by do przeprowadzania czynności w mowie będących, własnymi posługiwali się organami.

Wyrażonemu w dalszym ciągu szacownej odezwy życzeniu, zestawienia dla użytku władz pierwszej instancyi i gmin tych wszystkich postanowień ustaw, które poruczony zakres działania gmin określają, c. k. Namiestnictwo nie widzi się w możności uczynić zadość, wyliczenie bowiem czynności tym sposobem przykładu nie odpowiadałoby zamierzonemu celowi, nadanie zaś podobnemu zestawieniu cechy wyczerpującego zbioru uczyniłoby zbiór ten niejako obowiązującą normą, noszącą znamiona ustawy.

Przeciw temu zaś przemawia w pierwszym rzędzie okoliczność, że c. k. Namiestnictwo nie jest powołanem do czynności legislatywnych, jakiej cechy bezsprzecznie wydanie zbioru podobnego by nosiło, a następnie okoliczność, że ewentualna niedokładność takiego zbioru mogłaby raczej stać się powodem zawikłań i utrudnień w normalnym toku czynności administracyjnych, a mianowicie, gdyby jedna lub druga agenda wchodząca w myśl poszczególnego postanowienia jakiej ustawy w poruczony zakres działania gmin, pominiętą została.

Załączniki powołanej na wstępie rzeczonej odezwy zwraca się przy ponowieniu zapewnienia, że c. k. Namiestnictwo oświadcza wszelką gotowość do jak najskuteczniejszej ingerencyi w każdym wypadku, w którym przeciążenie gmin czynnościami poruczonego zakresu działania w sposób niezgodny z postanowieniami obowiązujących ustaw by nastąpiło.

O okólniku c. k. Namiestnictwa wydanym do c. k. Starosty zawiadomiliśmy Wydziały powiatowe reskryptem z d. 23. czerwca 1885. l. 29.978.

Następnie przeważnie wskutek próśb Wydziałów powiatowych zarządziliśmy lustracyę gospodarstw gminnych, a względnie dochodzenie w Zbarażu, w Dąbrowej, Drohobyczu, Sokalu, Brzesku, Boho-

rodczanach, Wróblaczynie i na podstawie wyników wydaliśmy stosowne zarządzenia, polecając dotyczącym Wydziałom powiatowym czuwanie nad tem, ażeby wykonane zostały.

Wskutek licznych skarg na administracyę gminną w Buczaczu, zarządził Wydział krajowy dochodzenie, a następnie szczegółową likwidacyę majątku gminnego, i wydał na tej podstawie odpowiedne zarządzenia.

Ponieważ z likwidacyi majątku gminy Pukowa, powiatu rohatyńskiego, okazały się znaczne ubytki odstąpił Wydział krajowy sprawę c. k. Prokuratoryi państwa.

Ponieważ podczas lustracyi gospodarstwa gminnego w Oświęcimiu okazały się znaczniejsze braki kasowe, zarządził Wydział krajowy szczegółową likwidacyę. Sprawa w toku.

Ponieważ podczas lustracyi gospodarstwa gminnego w Niepołomicach okazały się wielkie nieporządki w rachunkach i ubytki, zarządził Wydział krajowy likwidacyę. Sprawa w toku.

Ponieważ mimo bardzo szczegółowej likwidacyi majątku gminy Kołomyi i pięciokrotnego delegowania komisyi administracyjnej, administracya gminna jest jeszcze w niełądzie i gmina poniosła znaczne straty wskutek zaniedbania ściągania zaległości, zarządził Wydział krajowy szczegółowe dochodzenie. Sprawa w toku.

W końcu na prośbę Wydziałów powiatowych w Żydaczowie, Tarnopolu, Cieszanowie i Jaworowie delegowaliśmy komisye do sprawdzenia rachunków powiatowych i kasy pożyczkowej powiatowej i na podstawie wyników wydaliśmy stosowne zarządzenia.

Sprawa zaopatrywania ubogich obcokrajowców.

Pismem z d. 9. lipca 1885 l. 3.746 uwiadomił nas Wydział krajowy niższo-austryacki, że z dniem 1. stycznia 1886 wchodzi w życie ustawa krajowa dla arcyksięstwa Austryi poniżej Anizy o utworzeniu krajowego związku ubogich.

Nadto powziął Sejm niższo-austryacki na posiedzeniu odbytem 17. października 1884 uchwałę następującej treści:

„Sejm oświadcza gotowość zaliczać także wydatki na wsparcie „i zaopatrzenie takich ubogich, którzy w niższej Austryi przez pełnych „lat dziesięć bez przerwy przebywali, a do innych krajów koronnych są „przynależni, jeżeli zwrot zapewnionym będzie.

„Wzywa się przeto Wydział krajowy, aby w tej mierze porozumiał się z Rządem i z innymi Wydziałami krajowymi, a o skutku „rokowań Sejmowi zdał sprawę, a względnie wnioski przedstawił.“

W wykonaniu tego polecenia odniósł się niższo-austryacki Wydział krajowy do Wydziału krajowego z zapytaniem, czy nie przedstawi Wysokiemu Sejmowi w tej sprawie odpowiednich wniosków.

Zważywszy, że w Wysokim Sejmie od lat kilku pojawiają się wnioski dążące do wywołania zasadniczych zmian w ustawodawstwie o przynależności, —

Zważywszy, że poczynienie jakichkolwiek stanowczych wniosków w sprawie poruszonej przez niższo-austryacki Wydział krajowy musiałoby wywołać obciążenie budżetu krajowego, którego wysokość na razie nawet przewidzieć się nie daje, —

Zważywszy nareszcie, że nawet przychylne załatwienie wniosku i obciążenie budżetu krajowego ztąd wynikające nie uregulowałoby wszechstronnie sprawy tej, gdyż ubodzy przynależni w naszym kraju, a przebywający w innych krajach, aniżeli w Niższej Austryi nie mogliby z takiego postanowienia Wysokiego Sejmu żadnej odnieść korzyści, —

Wydział krajowy ogranicza się na doniesieniu Wysokiemu Sejmowi o tym stanie powyższej sprawy, nie przedstawia Wysokiemu Sejmowi wniosku odpowiedniego wezwaniu, o czem Wydział krajowy powiadomił Wydział krajowy niższo-austryacki w Wiedniu.

Fundacya ś. p. Edwarda Lewińskiego dla zubożałych włościan.

W myśl §. 5. aktu fundacyi śp. Edwarda Lewińskiego czysty dochód ma być użyty na zapomogi dla zubożałych włościan w Galicyi, a to kolejno powiatami.

W roku bieżącym przypadło do rozdziału 1.414 zł. 24 ct., którą to kwotę wręczono na wniosek i za pośrednictwem Wydziału powiatowego w Krakowie 28 włościanom tegoż powiatu, który najbardziej od powodzi ucierpiał, a mianowicie 27 włościanom udzielono zasiłek w wysokości po 50 zł. jednemu zaś w kwocie 64 zł. 24 ct.

Wyniesienie Grybowa do rzędu miast.

Odezwą z 18. maja 1885 l. 28.455 zawiadomiło nas c. k. Namiestnictwo, że Jego ces. król. Apostolska Mość raczył Najwyższem postanowieniem z 28. kwietnia 1885 wynieść miasteczko Grybów do rzędu miast galicyjskich.

Sprawa opłat propinacyjnych od wyskoku, sprowadzanego przez aptekarzy dla celów leczniczych.

C. k. Namiestnictwo wydało pod dniem 26. czerwca 1884 l. 35.771, rozporządzenie tej treści, że aptekarze, sprowadzając wyskok dla celów wyłącznie leczniczych, nie są obowiązani uiszczać opłat propinacyjnych, ani też dodatków gminnych od takiego alkoholu.

Ponieważ rozporządzenie takie ograniczyłoby prawo do poboru opłat od napojów spirytusowych, przysługujące wielu gminom miejskim kraju naszego na mocy ustaw krajowych, przedstawił Wydział krajowy stan rzeczy c. k. Namiestnictwu z prośbą o cofnięcie powyższego rozporządzenia. W tej sprawie otrzymał Wydział krajowy następującą odpowiedź z c. k. Namiestnictwa pod dniem 3. listopada 1884 l. 61.849.:

Na szacowne odezwy z dnia 12. sierpnia i 23. września r. b. l. 40.261 i 49.746 c. k. Namiestnictwo ma zaszczyt, przy zwrocie komunikatów przesłać Świetnemu Wydziałowi krajowemu w załączeniu odpis wydanego rozporządzenia tutejszego z dnia 8. października b. r. l. 64.616, którem rozporządzenie z dnia 26. czerwca b. r. l. 35.771 w przedmiocie uwolnienia aptekarzy od opłat przy sprowadzeniu wyskoku na cele lecznicze zostało zmienione.

Odpis okólnika c. k. Namiestnictwa z dnia 8. października 1884 l. 64.616 do wszystkich panów c. k. Starostów i Wpanów Prezydentów miast Lwowa i Krakowa.

Rozliczne do c. k. Namiestnictwa wpływające przedstawienia i remonstracye reprezentacyi gminnych każą się dorozumiewać, że tutejszy okólnik z d. 26. czerwca 1884 l. 35.771 dotyczący sprowadzania wyskoku

dla celów wyłącznie leczniczych przez aptekarzy w zastosowaniu mylnego poniekąd doznał tłumaczenia. By więc zapobiedz dalszym w tej mierze nieporozumieniom oznajmia się panu, iż pomienione w powołanym okólniku uwolnienie od opłat propinacyjnych i komunalnych odnosi się jedynie do sprowadzanych leków, których częścią składową jest wyskok, zresztą zaś aptekarze sprowadzając z poza obrębu miast zamkniętych wyskok na cele lecznicze, traktowani być mają równo z innymi przemysłowcami, sprowadzającymi wyskok na cele swej przemysłowości.

Sprawa budowy koszar przy pomocy bezprocentowych pożyczek z funduszu krajowego.

Uchwałą z 21. października 1881 przeznaczył Wysoki Sejm na budowę koszar celem udzielania bezprocentowych pożyczek gminom, lub osobom prywatnym z funduszu krajowego na rok 1882. kwotę 60.000 zł.
uchwałą zaś z dnia 28. września 1882. na rok 1883. kwotę . 120.000 „
a na rok 1884. kwotę . . . . 120.000 „
Wreszcie uchwałą z dnia 27. września 1884 przeznaczył Wysoki Sejm na rok 1885. kwotę . . . . . . 120.000 „
na rok 1886. kwotę . . . . 120.000 „
a na rok 1887. kwotę . . . . 120.000 „
razem . . 660.000 zł.

Tymi funduszami rozporządził Wydział krajowy w sposób następujący:

1.	Gminie	Trembowla	przyznano i wypłacono	10.000 zł.		Koszary zbudowano i oddano do użytku ck. wojska.
2.	„	Złoczów	„ „	6.000 „		
3.	„	Rzeszów	„ „	20.000 „		
4.	„	Przemyśl	„ „	25.000 „		
5.	„	Sanok	„ „	10.000 „		
6.	„	Brzeżany	„ „	4.000 „		
7.	„	Gródek	„ „	20.000 „		
8.	„	Brzeżany	„ „	18.000 „		
9.	„	Stanisławów	„ „	60.000 „	Budowa jest w toku	
10.	„	Kołomyja	„ „	30.000 „		
11.	„	Czortków	przyznano	15.000 „		

Z tej sumy wypłacono 1.500 zł. Budowa jest w toku.

12. „ Przemyśl przyznano lecz nie wypłacono jeszcze 100.000 zł.

Rokowania z władzami wojskowemi względem zatwierdzenia planów są w toku.

13.	Gminie	Tarnopol	przyznano lecz nie wypłacono jeszcze	25.000 zł.
14.	„	Trembowla	„ „ „ „ „	50.000 „
15.	„	Jarosław	„ „ „ „ „	35.000 „
16.	„	Gródek	„ „ „ „ „	30.000 „
17.	„	Żółkiew	„ „ „ „ „	30.000 „

Oprócz tych gmin starały się jeszcze inne gminy i osoby prywatne o pożyczkę, prośby te jednak nie mogły być uwzględnione, gdyż nie odpowiadały warunkom w uchwałach Wysokiego Sejmu zawartym, lub zostały z tego powodu odmownie załatwione, że starające się gminy

należą do rzędu zamożnych i bez pomocy kraju są wstanie własnymi funduszami uskutecznić budowę koszar.

Z powyższego zestawienia okazuje się, że w całym kraju został rozbudzony wielki ruch budowlany, i że w krótkim czasie załoga wojskowa stale w kraju konsystująca zostanie w koszarach pomieszczoną, a mieszkańcy kraju zostaną uwolnieni od uciążliwego kwaterunku oddzielnego.

Wreszcie nadmieniamy, że gminy, którym udzielono pożyczkę, punktualnie płacą raty na umorzenie pożyczki.



Departament II.

Szef: Dr. Józef Wereszczyński, Członek Wydziału krajowego.

Uchwała finansowa na r. 1885. i ustawa o pożyczce krajowej 120.000 zł. w. a., przeznaczonej na udzielanie gminom pożyczek na budowę koszar dla wojska.

Odezwą z dnia 5. stycznia 1885. r. l. 86/pr. Prezydyum c. k. Namiestnictwa uwiadomiło Wydział krajowy, że Jego ces. i król. Apostolska Mość raczył Najwyższem postanowieniem z dnia 28. grudnia 1884 najmiłościwiej zatwierdzić uchwałę Sejmu krajowego z dnia 23. października 1884, według której w r. 1885. celem pokrycia niedoboru funduszu krajowego ma być pobierany dodatek krajowy w wysokości po 30 ct. w. a. od każdego zł. podatków bezpośrednich włącznie ze wszystkimi dodatkami państwowymi. Zarazem raczył Jego ces. i król. Apostolska Mość użyczyć najmiłościwiej Najwyższej sankcyi uchwalonemu przez Sejm krajowy projektowi ustawy o zaciągnięciu pożyczki krajowej w sumie 120.000 zł. w. a., przeznaczonej na udzielanie gminom pożyczek na budowę koszar dla wojska.

Nadmieniło przytem Prezydyum c. k. Namiestnictwa, iż co do dalszej uchwały Wysokiego Sejmu, wzywającej c. k. Rząd, aby dla powyższej pożyczki krajowej wyjednał w drodze właściwej uwolnienie od wszelkich opłat i należytości skarbowych, oznajmił Jego Ekscelencya Pan Minister spraw wewnętrznych powyższym reskryptem, że równocześnie odniósł się do Jego Ekscelencyi Pana Ministra skarbu, do którego kompetencyi należy załatwienie powyższej uchwały Wysokiego Sejmu.

Alegat 1.

Zarazem oznajmiło toż Prezydyum, iż Jego Ekscelencya Pan Minister spraw wewnętrznych poczynił pewne uwagi, tyczące się formy uchwalonej przez Wysoki Sejm ustawy o pożyczce w kwocie 120.000 zł. na budowę koszar.

Alegat 2.

Odezwą z dnia 4. maja 1885 l. 4149/pr. Prezydyum c. k. Namiestnictwa zawiadomiło Wydział krajowy o oznajmieniu Jego Ekscelencyi Pana Ministra skarbu, iż dla pożyczki tej nie może wyjednać uwolnienia od podatków i należytości skarbowych.

Uchwała o dodatkach do podatków dla funduszów indemnizacyjnych.

Odezwą z dnia 26. Grudnia 1884 l. 12.118/pr. Prezydyum c. k. Namiestnictwa uwiadomiło Wydział krajowy, że Jego ces. i król. Apostolska Mość raczył Najwyższem postanowieniem z dnia 21. grudnia 1884. zatwierdzić najłaskawiej uchwalony przez Wysoki Sejm pobór dodatków dla funduszów indemnizacyjnych na rok 1885. a mianowicie: dla funduszów indemnizacyjnych Galicyi wschodniej i zachodniej po $31^{1}/_{2}$ ct. w. a., a dla funduszu indemnizacyjnego Wielkiego Księstwa Krakowskiego po 22 ct. w. a. od każdego zł. całej należytości podatków bezpośrednich.

Ustawa o zaciągnięciu pożyczki 200.000 zł. w. a. na wspomożenie gospodarzy wiejskich, dotkniętych powodzią w r. 1884.

Odezwą z dnia 26. stycznia 1885 l. 635/pr. Prezydyum c. k. Namiestnictwa zawiadomiło Wydział krajowy, że Jego ces. król. Apostolska Mość raczył Najwyższem postanowieniem z dnia 16. stycznia 1885 użyczyć Najmiłościwiej Najwyższej Sankcyi uchwalonemu przez Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 23. październ ka 1884 projektowi ustawy o zaciągnięciu pożyczki 200.000 zł. w. a. na wspomożenie potrzebujących wsparcia gospodarzy wiejskich, dotkniętych powodzią w r. 1884, zaś odezwą z dnia 16. czerwca 1885. l. 5864/pr., że rozporządzeniem cesarskiem z dnia 18. maja 1885 (§. 3) uwolnione zostały obligacye tej pożyczki i kupony od opłaty stemplowej i należytościowej.

Pożyczka z r. 1885.

Do zrealizowania obu pożyczek krajowych w kwocie 200.000 zł. i 120.000 zł., z których pierwsza przeznaczoną była na wspomożenie gospodarzy wiejskich, dotkniętych klęską powodziową w r. 1884, druga na udzielanie zaliczek na budowę koszar, przystąpił Wydział krajowy równocześnie i to bezzwłocznie po nadejściu Najwyższych Sankcyj, nie mogąc, zwłaszcza w obec faktu, iż pierwsza z tych pożyczek przeznaczoną była na ulżenie niedostatku srodze nawiedzonych klęską powodziową, czekać odpowiedzi c. k. Rządu na uchwały Wysokiego Sejmu w sprawie przyznania uwolnienia od opłat i należytości skarbowych.

Sposób finansowania pożyczek krajowych w r. 1883. i 1884. zastosowany został, jako najkorzystniejszy, przy zrealizowaniu pożyczki z r. 1885., t. j. emisya $4^{1}/_{2}{}^{0}/_{0}$ obligacyj.

Uchwałą z dnia 13. lutego 1885 l. 5.405 postanowił Wydział krajowy przyjąć ofertę Banku krajowego na zakupno emitować się mających obligów krajowych z r. 1885. po cenie 90·20 za 100 zł. i emitować, celem uzyskania w gotówce 320.000 zł. w. a., $4^{1}/_{2}{}^{0}/_{0}$ obligacye w nominalnej kwocie 354.800 zł.

Alegat 3.

W przedstawieniu ·/. z dnia 25. lutego 1885 l. 8.315, wystosowanem do Jego Ekscelencyi Pana Ministra finansów, Wydział krajowy uzasadnił potrzebę emisyi obligacyj krajowych, prosząc zarazem o zatwierdzenie planu umorzenia i formularzy obligów, tudzież o wyjednanie w drodze ustawodawczej, ażeby tak emitować się mającym obligacyom, jak i obligom pożyczki z r. 1884. przyznano charakter walorów pupilarnych.

Gdy jednak zachodziła potrzeba niesienia pomocy materyalnej dotkniętym okolicom, i nie można było czekać do czasu nadejścia zatwierdzenia planu umorzenia i formularzy obligów przez Ministeryum finansów, postanowił Wydział krajowy wydać z funduszu propinacyjnego obligi po-

życzki z r. 1883. i 1884. w nominalnej wartości 320.000 zł. Bankowi krajowemu po cenie 90.20 za 100 zł., a zastąpić takowe obligami pożyczki krajowej z r. 1885. po tym samym kursie i w tej samej imiennej kwocie za zwrotem w dniu 1. maja 1885. r. przypadających temuż funduszowi odsetek od pobranych obligów pożyczki z r. 1883. i 1884.

Odezwą z dnia 8. kwietnia 1885 l. 3.224/pr. Prezydyum c. k. Namiestnictwa zawiadomiło Wydział krajowy, że J. E. Pan Minister skarbu reskryptem z dnia 30. marca 1885 l. 967/FM. zezwolił na emisyę $4^1/_2{}^0/_0$ obligacyj pożyczki krajowej z r. 1885. w nominalnej wartości 354.800 zł., odnosząc się równocześnie do Ministerstwa sprawiedliwości w sprawie przyznania charakteru walorów pupilarnych nowym obligom, tudzież obligom pożyczki z r. 1884, co do których zeszłoroczne podanie Wydziału krajowego w tej mierze odeszło z Ministeryum skarbu do Ministeryum sprawiedliwości jeszcze dnia 27. Kwietnia 1884 l. 1696/FM.

Odezwą z dnia 8. lipca 1885 l. 6.777/pr. Prezydyum c. k. Namiestnictwa oznajmiło w skutek reskryptu J. E. Pana Ministra spraw wewnętrznych z dnia 2. Lipca 1885 l. 9.059 Wydziałowi krajowemu, że w sprawie przyznania obligacyom przyzwolonych Najwyższemi postanowieniami z dnia 28. grudnia 1884 i 16. stycznia 1885 pożyczek krajowych w kwotach 120.000 zł. i 200.000 zł. charakteru walorów pupilarnych, oraz ich używania do lokacyi kapitałów fundacyjnych i funduszów publicznych, potrzebne jest zestawienie wszystkich galicyjskich pożyczek krajowych według obecnego stanu kapitałów dłużnych w celu ewentualnego przygotowania odnośnego projektu ustawy.

Nowa emisya $4^1/_2{}^0/_0$ obligacyj krajowych wynosi 388 sztuk seryi A po 100 zł., 166 sztuk po 1.000 zł., 30 sztuk po 5.000 zł. w. a.

Pierwsze losowanie tej pożyczki odbędzie się stosownie do zatwierdzonego przez c. k. Rząd planu umorzenia w dniu 1. sierpnia 1885.

Ustawa uwalniająca dochody Banku krajowego od wszelkich dodatków do podatków, z wyjątkiem państwowych. —

Odezwą z dnia 7. czerwca 1885 l. 5.396/pr. Prezydyum c. k. Namiestnictwa zawiadomiło Wydział krajowy, że Jego ces. i kr. Apostolska Mość raczył najmiłościwiej Najwyższem postanowieniem z dnia 24. maja 1885 udzielić Najwyższej sankcyi uchwalonemu przez Wysoki Sejm projektowi ustawy o uwolnieniu wszystkich dochodów Banku krajowego, płynących z czynności jego tak w dziale hipotecznym jak i bankowym, od wszystkich dodatków do podatków z wyjątkiem państwowych, na lat dziesięć i pół, a mianowicie od dnia 1. lipca 1883 do 31. grudnia 1893.

Uchwała o gwarancyi kraju za komunalne obligacyi pierwszej emisyi. —

Odezwą z dnia 3. maja 1885 l. 4242/pr. Prezydyum c. k. Namiestnictwa zawiadomiło Wydział krajowy, że Jego Ces. król. Apostolska Mość raczył najłaskawiej Najwyższem postanowieniem z dnia 18. kwietnia 1885 zatwierdzić uchwalone przez Wysoki Sejm na posiedzeniach z dnia 16. i 21. października 1884 przyjęcie gwarancyi kraju za obligacye komunalne pierwszej emisyi „Banku krajowego królestwa Galicyi i Lodomeryi z W. Ks. Krakowskiem“ do wysokości pięciu milionów imiennej wartości.

Ustawy o popieraniu krajowych przedsiębiorstw melioracyj.

Z uchwalonych przez Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 18. października 1884 siedmiu projektów do specyalnych ustaw melioracyjnych raczył Jego Ces. i król. Apostolska Mość wedle odezwy Prezydyum c. k.

nych na zasadzie ustawy państwowej z d. 30. czerwca 1884 Dz. u. p. L. 116.

Namiestnictwa z d. 11. czerwca 1884 l. 5.130 Najwyższem postanowieniem z dnia 13. maja 1885 użyczyć Najwyższej sankcyi projektom do ustaw o regulacyi rzeki Nowego Brnia i o udzieleniu pożyczki z funduszu krajowego spółce wodnej dla regulacyi odpływu wód między Wisłoką a drogą krajową Dębicko-Tarnobrzeską; natomiast dalszych pięć projektów do ustaw: o osuszeniu bagien Niskich, o osuszeniu bagien Rudnickich, o regulacyi potoku Łęgu, o regulacyi potoku Trześniówki i o regulacyi potoku Kisieliny nie uzyskało Najwyższej sankcyi, a to z tego powodu, że operaty techniczne wskazane w tych projektach ustaw jako techniczne podstawy przedsiębiorstw melioracyjnych, a wypracowane jeszcze w latach 1865, 1875 i 1880 w części przez techniczne organa rządowe, w części zaś przez inżynierów cywilnych, okazały się przy badaniu przez departament budowli drogowych i wodnych c. k. Ministerstwa spaw wewnętrznych tak niedostatecznemi, że usunięcie wadliwości nie byłoby możliwem nawet przez częściowe zmiany, jakie według §. 2 projektów ustaw mogłyby być podjęte przez Wydział krajowy w porozumieniu z Rządem w granicach sum kosztorysowych.

Zawiadamiając o tem tutejszą polityczną Władzę krajową reskryptem z d. 21. maja 1885 l. 6.286/434 poczynił JE. p. Minister rolnictwa do niektórych postanowień sankcyonowanych ustaw następujące uwagi:

Według §. 6. ustawy o regulacyi Nowego Brnia Wydział zawiązać się mającej Spółki wodnej składać się ma z członków wybranych przez gminy i obszary dworskie. Z §§. 3 lit. c) i 5 wypływa, że członkami spółki są „właściciele gruntów i zakładów położonych w okręgu konkurencyjnym, który przez Władze administracyjne oznaczony będzie".

Z zestawienia tych postanowień ustawy wynikałaby przy dosłownej interpretacyi ta konsekwencya, że gminy jako właścicielki gruntów są powołane do wysełania do Wydziału Spółki członków spółki przez te gminy wybranych względnie takowe zastępujących, że natomiast inni właściciele gruntów (w przeciwstawieniu gminom i obszarom dworskim) nie mają mieć żadnej reprezentacyi w Wydziale Spółki.

Ponieważ nie jest na pewne oznaczonem, w jakiej mierze a nawet czy w ogóle w pojedyńczych do okręgu konkurencyjnego należeć mających obszarach gminnych, gminy jako takie są właścicielkami gruntów do konkurencyi obowiązanych, ponieważ tedy byłoby możliwem, że gmina, która jako taka nie jest właścicielką gruntów do konkurencyi obowiązanych, wcale nie byłaby reprezentowaną w Wydziale Spółki wodnej, przeto jasną jest rzeczą, że taka konsekwencya nie mogła być zamierzona przy formułowaniu §. 6. ustawy i że myśl tego postanowienia ustawy na tem polega, iż naczelnik gminy uważany być ma za reprezentanta ogółu znajdujących się w jego gminie właścicieli gruntów do konkurencyi obowiązanych, a Wydział Spółki wybierany będzie przez naczelników gminy jako reprezentantów obowiązanej do konkurencyi posiadłości gruntowej w spółce oraz przez obszary dworskie, względnie przez reprezentantów tychże w Spółce.

Polityczna władza powiatowa otrzyma zatem polecenie, że §. 6. wspomionej powyżej ustawy ma być w tym duchu tłumaczony i że sto-

sownie do tego tłumaczenia postępować należy przy utworzeniu spółki wodnej.

W sankcyonowanej ustawie krajowej o regulacyi odpływu wód między Wisłoką a drogą krajową Dębicko-Tarnobrzeską, znajduje się w §. 5. tak samo jak w ustawie o regulacyi Nowego Brnia postanowienie, że Wydział Spółki wodnej składa się z członków wybranych przez gminy i obszary dworskie. Postanowienie to zostaje w widocznej sprzeczności z §. 24. statutu zawiązanej w roku 1884. Spółki wodnej dla regulacyi odpływu wód między Wisłoką, a drogą krajową Dębicko-Tarnobrzeską, gdyż według postanowienia tego statutu Wydział Spółki wodnej składać się ma z pięciu członków wybranych przez Walne Zgromadzenie naczelników Spółki, do której należeć mają wskazane w §. 6. statutu obszary dworskie, proboszczowie i właściciele mniejszych posiadłości gruntowych.

Ze względu jednak na §. 5. (ustęp pierwszy) sankcyonowanej ustawy nie może podlegać wątpliwości, że Sejm krajowy przy uchwaleniu pomienionej ustawy nie miał zamiaru poruczać kierownictwa i wykonania robót regulacyjnych i konserwacyjnych innemu Wydziałowi, a nie temu, który już na mocy obowiązujących statutów istnieje.

Zatem także co do tłumaczenia i wykonania postanowień §. 5. ustawy o udzieleniu pożyczki z funduszu krajowego Spółce wodnej dla regulacyi odpływu wód między Wisłoką a drogą krajową Dębicko-Tarnobrzeską, polityczna Władza powiatowa otrzyma takie same objaśniające polecenie jak co do analogicznego postanowienia ustawy o regulacyi Nowego Brnia. — O dalszych zarządzeniach poczynionych celem wykonania powyższych dwóch ustaw melioracyjnych, jak i celem jak najrychlejszego zrealizowania dalszych pięciu przedsiębiorstw, których wykonanie zostało opóźnionem zpowodu odmówienia Najwyższej Sankcyi odnośnym projektem do ustaw, będziemy mieli zaszczyt zdać sprawę Wysokiemu Sejmowi w osobnem przedłożeniu w przedmiocie popierania krajowych przedsiębiorstw melioracyjnych na podstawie państwowej ustawy melioracyjnej.

Ustawa o tępieniu kanianki i szkodliwych ostów. —

Prezydyum c. k. Namiestnictwa zawiadomiło Wydział krajowy odezwą z dnia 11. marca rb. l. 2.090/pr., że Jego Ces. i Król. Apostolska Mość raczył Najwyższem postanowieniem z dnia 17. lutego rb. udzielić Najmiłościwiej Najwyższej Sankcyi uchwalonemu przez Wysoki Sejm projektowi ustawy o tępieniu kanianki i szkodliwych ostów. — Zarazem oznajmiło Prezydyum ck. Namiestnictwa, że p. Minister rolnictwa reskryptem z dnia 6. marca rb. l. 2.235/137 zastrzegł w porozumieniu z c. k. Ministerstwem spraw wewnętrznych, że przepisy powyższej ustawy w niczem nie mogą narażać postanowień §. 61. ustawy gminnej.

Zasięgnąwszy następnie rady komitetów obu kraj. Towarzystw rolniczych w przedmiocie treści pouczenia, które ma być wydanem w myśl §. 9. ustawy, przesłało Prezydyum c. k. Namiestnictwa odezwą z dnia 25. lipca rb. l. 6.116/pr. projekt rozporządzenia wykonawczego Wydziałowi krajowemu do zaopiniowania. — Projekt zaś ten przyjął Wydział krajowy z małemi zmianami, które zaproponował w odezwie z dnia 31. lipca rb. l. 38.763.

Ustawa regulująca prawo do wydobywania minerałów, które mają służyć do użytku jako zawierające żywicę ziemną. —

Odezwą z d. 15. lipca 1885 r., l. pr. 6.620, zawiadomiło Prezydyum c. k. Namiestnictwa, że Jego ces. i król. Apostolska Mość raczył Najwyższem postanowieniem z d. 17. Grudnia 1884. r. użyczyć najłaskawiej Najwyższej Sankcyi uchwalonej przez Sejm krajowy na d. 15. października r. z. ustawie regulującej prawo wydobywania minerałów, które mogą służyć do użytku jako zawierające żywicę ziemną. — Ogłoszenie jej w dzienniku ustaw i wprowadzenie w życie, nastąpi niebawem wraz z reorganizacyą c. k. Urzędów górniczych w naszym kraju.

Ustawa o zaciągnięciu pożyczki krajowej do wysokości 3,500.000 zł. w. a. w gotówce na budowle ochronne, regulacyjne i górskie dla powstrzymania wylewów rzek. —

W sprawie udzielenia Najwyższej Sankcyi uchwalonemu przez Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 17. października 1884. projektowi do ustawy dozwalającej zaciągnięcie pożyczki krajowej do wysokości 3,500.000 zł. w. a. w gotówce na budowle ochronne i regulacyjne dla powstrzymania wylewów rzek, zabezpieczenie ich brzegów i odwrócenie szkód zrządzanych przez wody górskie, nie otrzymał Wydział krajowy dotychczas od c. k. Rządu zawiadomienia.

Ustawa o uwolnieniu nowo powstających zakładów przemysłowych od wszelkich dodatków do podatków z wyjątkiem państwowych. —

W załatwieniu sprawozdania komisyi podatkowej o petycyi Izby handlowo-przemysłowej w Krakowie, w sprawie uwolnienia nowo powstających zakładów przemysłowych przez lat dziesięć od dodatków krajowych do podatków, przekazał Wysoki Sejm uchwałą z dnia 9. września 1884. tę petycyę Wydziałowi krajowemu do zbadania i przedłożenia stosownych wniosków.

W wykonaniu tego polecenia Wydział krajowy przedłożył Wysokiemu Sejmowi na ubiegłej sesyi sejmowej sprawozdanie z d. 2. października 1884. l. 47.362.

Na posiedzeniu z dnia 23. października 1884. uchwalił Wysoki Sejm w załatwieniu sprawozdania komisyi budżetowej o wnioskach Wydziału krajowego, zawartych we wspomnianem wyżej sprawozdaniu, projekt ustawy o uwolnieniu nowo powstających zakładów przemysłowych od wszelkich dodatków do podatków z wyjątkiem państwowych.

W sprawie udzielenia Najwyższej Sankcyi temu projektowi ustawy nie otrzymał Wydział krajowy od c. k. Rządu żadnego zawiadomienia.

Wezwanie do c. k. Rządu w sprawie równoczesnego rozrachowywania wnoszonych przez podatkującego kwot podatkowych na poczet podatku, dodatku krajowego i dodatku indemnizacyjnego.

Na posiedzeniu z dnia 6. września 1884 powziął Wysoki Sejm w załatwieniu sprawozdania komisyi budżetowej o wniosku p. Chrzanowskiego co do poboru i rozrachowania podatków i dodatków indemnizacyjnych i krajowych następującej treści:

Uchwałę:

„Wzywa się c. k. Rząd, aby polecił Dyrekcyi skarbowej i urzędom podatkowym, iżby przy poborze podatków państwowych i dodatków krajowych, wszelką kwotę wnoszoną przez podatkującego rozrachowywały równocześnie na poczet podatku, dodatku krajowego i dodatku indemnizacyjnego w stosunku oznaczonym przez obowiązujące uchwały finansowe“.

W odpowiedzi na tę rezolucyę, która wprost z biura sejmowego została zakomunikowaną c. k. Prezydyum Namiestnictwa pismem z 6. września 1884 l. 1.035/S., otrzymaliśmy odezwę z dnia 2. października 1884 l. 9.350/pr. następującej osnowy:

Alegat 4. „Odnośnie do szacownego pisma z d. 6. września b. r. l. 1.035/S mam zaszczyt udzielić Świetnemu Wydziałowi krajowemu odpis odezwy Prezydyum c. k. krajowej Dyrekcyi Skarbu z dnia 26. września b. r.

Alegat 5. l. 1.597 tudzież okólnika przez tę władzę wydanego ·/. z których Świetny Wydział krajowy powziąć zechce wiadomość o zarządzeniach ze strony władzy skarbowej poczynionych w skutek powziętej na posiedzeniu z dnia 6. września 1884 uchwały sejmowej w sprawie równoczesnego rozrachowywania wnoszonych przez podatkującego kwot podatkowych na poczet podatku, dodatku krajowego i dodatku indemnizacyjnego“.

Ulgi podatkowe z powodu klęsk powodzią zrządzonych.

Na posiedzeniu z dnia 7. października 1884 powziął Wysoki Sejm, załatwiając sprawozdanie komisyi gospodarstwa krajowego o petycyi Towarzystwa rolniczego w Krakowie w przedmiocie ulg w podatku gruntowym z powodu klęsk, zrządzonych powodzią w r. 1884 następujące uchwały:

I. Sejm ponownie udaje się do c. k. Rządu, celem ustanowienia nowej słuszniejszej i stosunkom dzisiejszym odpowiedniejszej ustawy o opustach podatków, na wypadek szkód elementarnych.

II. Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby nie znosząc mocy ustawy obowiązującej co do zupełnego opustu podatków z pojedynczych parcel, klęskami elementarnemi dotkniętych — postanowić zechciał moratoryum dla wszystkich mniejszych i większych właścicieli, których grunta w pewnej gminie administracyjnej, a nie katastralnej, w jednej czwartej przestrzeni (nie wliczając lasów i wiklin) zalane były — i ażeby upoważnił c. k. krajową Władzę Skarbową:

1) do uwzględnienia prośb stron interesowanych w ten sposób, aby po zbadaniu i ocenieniu szkód i strat poniesionych, bez odnoszenia się do c. k. Ministerstwa, przyzwalała na zwłokę w uiszczaniu podatku gruntowego za r. 1884 z całej przestrzeni gruntów, do tych stron należących, i należytość tę w równych ratach, bez doliczania odsetków zwłoki, na następujących lat 3 do 5 rozkładała;

2) do uwzględnienia w ten sam sposób próśb Zwierzchności i Reprezentacyi gminnych, wnoszonych imieniem członków odnośnych gmin.

Alegat 6. Na te rezolucye, które z kancelaryi sejmowej wprost do Prezydyum c. k. Namiestnictwa przesłano, nadeszła odpowiedź w odezwie z dnia 12. grudnia 1884 l. 11.575/pr. którą w załączeniu przedkładamy.

Akcya pomocnicza z powodu powodzi w r. 1884.

Załatwiając sprawozdanie komisyi powodziowéj z działu akcyi ratunkowej dla dotkniętych klęską powodzi w r. 1884. powziął Wysoki Sejm na posiedzeniu z d. 17. października 1884 następujące uchwały:

1) Sejm upoważnia Wydział krajowy do udzielenia z funduszu krajowego bezzwrotnych zasiłków na wspomożenie gospodarzy wiejskich, tegoroczną powodzią dotkniętych, do wysokości 200.000 zł. w. a.

2) Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, udać się bezzwłocznie z usilną prośbą do c. k. Rządu, ażeby w obec potrzeby pomocy dla dotkniętych klęską powodzi w r. b. przechodzącej możność kraju, wyjednał w drodze ustawy państwowej z c. k. Skarbu Państwa:

a) bezzwrotną zapomogę w wysokości 300.000 zł. w. a. na wspomożenie gospodarzy wiejskich, tegoroczną powodzią dotkniętych;

b) bezprocentową pożyczkę dla potrzebujących pomocy gospodarzy wiejskich, dotkniętych powodzią, na zakupno nasion na zasiewy jare w wysokości 300.000 zł. w. a., zwrotną w 6 równych ratach rocznych, począwszy od 1. stycznia 1886. roku, na które kraj daje poręką, jeżeli pożyczki w porozumieniu i za zgodą Wydziału krajowego będą rozdzielane.

W wykonaniu uchwały ad 2) Wysokiego Sejmu udał się Wydział krajowy odezwami z dnia 27. października 1884 l. 55.330, z dnia 17. lutego 1885 l. 8595 i z dnia 15. marca 1885 l 11.909 do tutejszego Prezydyum c. k. Namiestnictwa z prośbą o wyjednanie pomyślnego załatwienia powyższej rezolucyi Wysokiego Sejmu.

I. Gdy pora zasiewów wiosennych nadchodziła, a Wydziały powiatowe wykazywały w relacyach swych, iż ludność dotkniętych okolic nie zdoła bez materyalnej pomocy obsiać swych pól w normalnych rozmiarach, postanowił Wydział krajowy udzielić pod gwarancyą powiatów z funduszu krajowego zaliczki na zasiewy jare do wysokości, oznaczonej przez Wysoki Sejm, zwrotne w 6 równych rocznych ratach od 1. stycznia 1886. roku, a oprocentowane po $5^0/_0$ tj. po takiej stopie procentowej, jaką kraj opłaca od pożyczek, zaciąganych w drodze emisyi obligacyj.

Alegat 7. Okólnikiem z dnia 15. marca 1885. l. 13.237 rozesłanym do 36 nawiedzonych powiatów, zawiadomiono Wydziały powiatowe o tej uchwale, wskazując na warunki, od których dopełnienia zawisłem jest otrzymanie pożyczki.' Z nadchodzących jednak relacyj, Wydział krajowy powziął przekonanie, że wiele powiatów nie mogłoby w obec postanowień ad 2. i 3. powołanego okólnika korzystać z takiej pożyczki, albowiem w myśl §. 25. ustawy o Reprezentacyi powiatowej, zaciągnięcie takowej mogłoby jedynie nastąpić na podstawie ustawy krajowej.

Nadto Prezydyum c. k. Namiestnictwa zawiadomiło Wydział krajowy odezwą z dnia 16. marca 1885. l. 2.302 pr., iż zostało upoważnione reskryptem J. E. pana Ministra spraw wewnętrznych z dnia 11. marca 1885. l. 3.455 do użycia pozostałej reszty 71.320 zł. w. a. z przeznaczonej na zasiewy ozime sumy 300.000 zł. w. a., na udzielenie pożyczek na zasiewy jare, pod warunkami podanemi w cesarskiem rozporządzeniu z dnia 28. lipca 1884. Zarazem zapytało Prezydyum c. k. Namiestnictwa, czy Wydział krajowy w obec zmienionego pierwotnego celu, na jaki kwota 300.000 zł. przeznaczoną była, utrzymuje co do tej reszty 71.320 zł. w. a., gdyby ona na zasiewy jare obróconą została, w mocy poręką, daną dokumentem z dnia 27. lipca 1884. l. 38.881., a zatwierdzoną uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 9. września 1885.

Ponieważ w tym wypadku nie chodziło o danie nowej poręki, gdyż takowa mieściła się już dla całej sumy 300.000 zł. w. a. w dokumencie z dnia 27. lipca 1884. L. 38.881., nie zawahał się Wydział krajowy odpowiedzieć twierdząco' w odezwie swej z dnia 23. marca 1885. l. 15.111.

W obec wykazanej przez niektóre powiaty niemożebności korzystania z oprocentowanych pożyczek pod gwarancyą powiatów, niemniej celem uniknienia dwojakiego sposobu udzielania pożyczek rządowych bezprocentowych i krajowych oprocentowanych, jak niemniej w przekonaniu,

że c. k. Rząd w przychylnem załatwieniu rezolucyi Wysokiego Sejmu wyjedna w drodze konstytucyjnej potrzebne fundusze państwowe, Wydział krajowy odstąpił od żądanej gwarancyi i oprocentowania i postanowił udzielić z funduszu krajowego pożyczki na zasiewy jare do wysokości 300.000 zł. w. a. w sposób i pod warunkami, na jakich były przyznane z funduszów państwowych zaliczki na ozime zasiewy.

Odezwą z dnia 23. marca 1885 l. 15.111 uwiadomiono o tem postanowieniu Prezydyum c. k. Namiestnictwa, a okólnikiem z tej samej daty dotyczące powiaty.

Na odbytej w dniu 23. marca 1885 konferencyi delegatów Wydziału krajowego i c. k. Namiestnictwa, w skład której wchodzili ze strony Wydziału krajowego Marszałek krajowy i szef departamentu II. Dr. Józef
Alegat 8. Wereszczyński, zadecydowano na podstawie wykazów ·/. Wydziałów powiatowych i c. k. Starostw rozdział nieużytej reszty 71.320 zł. z funduszów państwowych między 9 powiatów, oraz przyznano z funduszów krajowych dalszym 24 powiatom kwotę 194.907 zł. jako bezprocentową pożyczkę na zakupno nasienia do wiosennych zasiewów.

Z pozostałej kwoty 105.903 zł. w. a. z przeznaczonych 300.000 zł. na udzielanie pożyczek, rozdzielił Wydział krajowy w ciągu miesiąca kwietnia 1885 r. 93.696 zł. między nieobdzielone dotąd powiaty, jak niemniej między te powiaty, dla których wyasygnowana rozporządzeniem z dnia 24. marca 1885 l. 15.233 kwota okazała się niewystarczającą, tudzież między właścicieli i dzierżawców obszarów dworskich tak, że z przeznaczo-
Alegat 9. nych 300.000 zł. w. a. rozpożyczono, wedle zestawienia w dołączonym ·/. wykazie, ogółem kwotę 298.603 zł.

W czasie bytności swej w Wiedniu spowodował Marszałek krajowy, że c. k. Rząd wniósł na 422 posiedzeniu IX. sesyi Izby poselskiej projekt do ustawy państwowej, wedle którego udzielić się mające przez Wydział krajowy zaliczki na zasiewy jare mają być wolne od wszelkich opłat stemplowych i należytości skarbowych, a zaległe raty tych zaliczek ściągane w drodze administracyjnej.

Gdy jednak nie można było przewidzieć, kiedy ów projekt do ustawy uzyska konstytucyjne zatwierdzenie, doniósł Wydział krajowy odezwą z dnia 24. marca 1885 l. 15.114 tutejszemu Prezydyum c. k. krajowej Dyrekcyi Skarbu, iż polecił Wydziałom powiatowym, upoważnionym do wypłaty zaliczek na zasiewy jare, przyznanych z funduszu krajowego, zaopatrywać wszystkie dokumenta, odnoszące się do rozdziału tych pożyczek, klauzulą „bez stempla w oczekiwaniu uwolnienia od należytości i opłat skarbowych“, tudzież, że akta te, skoro Wydziałowi krajowemu przedłożone zostaną, utrzymane będą w należytej ewidencyi.

Przychylną odpowiedź Prezydyum c. k. kraj. Dyrekcyi Skarbu na powyższe przedstawienie zawiera odezwa z dnia 13. kwietnia 1885 l. 551/pr.

Po otrzymaniu relacyj Wydziałów powiatowych o dokonaniu zasiewów wystósował Wydział krajowy dnia 6. maja 1885 l 23.096 przedstawienie w sprawie rezolucyi Wysokiego Sejmu do JE. pana Ministra
Alegat 10. spraw wewnętrznych, na które nadeszła odezwą ·/. Prezydyum c. k. Namiestnictwa z dnia 16. czerwca 1885 l. 5864/pr. odpowiedź komunikująca
Alegat 11. nam Cesarskie rozporządzenie ·/. wydane dnia 18. maja 1885 względem

udzielenia dalszych zapomóg ze Skarbu państwa dla dotkniętych powodzią r. 1884 okolic naszego kraju.

Na mocy §. 1. ustępu 2. tego rozporządzenia upoważnionem zostało Prezydyum c. k. krajowej Dyrekcyi Skarbu rozporządzeniem c. k. Ministerstwa finansów z dnia 26. maja 1885 l. 2090/f. m. do refundowania funduszowi krajowemu kwoty 300.000 zł. w. a. pod warunkiem, że fundusz krajowy przyjmie poręką za zwrot tych zaliczek w oznaczonych terminach. Mając upoważnienie w uchwale Wysokiego Sejmu z dnia 17. października 1884, wystawił Wydział krajowy imieniem kraju żądany doku-
Alegat 12. ment gwarancyjny ·/. dnia 15. czerwca 1885 r. l. 29.557, poczem nastąpił odbiór podanej kwoty na rzecz funduszu krajowego w sposób określony powołaną odezwą Prezydyum c. k. Namiestnictwa z dnia 16. czerwca 1885 l. 5.864/pr.

Tytułem bezzwrotnych zasiłków bądź to na zakupienie żywności, bądź też na przeprowadzenie robót publicznych, przyznał Wydział krajowy dotkniętym powiatom z kredytów, przyzwolonych na ten cel przez Wysoki Sejm, ogółem kwotę 138.685 zł. w. a.

Mianowicie zaprosił był Marszałek krajowy na 15. lutego 1885 Prezesów Rad powiatowych, 15 zachodnich najbardziej dotkniętych powiatów, na konferencyą do Krakowa celem wysłuchania ich żądań co do wysokości kwot, potrzebnych na wyżywienie ludności przynajmniej do czasu, dopóki nie nadejdzie pora, sprzyjająca rozpoczęciu robót publicznych, nastręczających sposób do zarobkowania.

Odpowiednio do wykazanych na tej konferencyi potrzeb i stosownie do przedłożonych podań, Wydział krajowy udzielił w drugiej połowie lutego i w ciągu marca 1885 r. na zakupno żywności, ewentualnie, gdyby było możliwem, na przeprowadzenie robót publicznych, 15 zachodnim, a 6 wschodnim powiatom ogółem 53.450 zł. w. a.

Zarazem udał się Wydział krajowy do Prezydyum c. k. Namiestnictwa o dalsze udzielenie podobnych zasiłków w równej wysokości z niewyczerpanej sumy 440.000 zł. przyzwolonej §. 2. Ces. rozporządzenia
Alegat 13. z 28. lipca 1884. Dołączony ·/. wykaz uwidacznia rozdział tych zasiłków między poszczególne powiaty.

Sprawozdania Wydziałów powiatowych, które po dokonaniu zasiewów jarych nadchodziły, obok relacyj o uskutecznieniu zasiewów w normalnych rozmiarach, donosiły o wzmagającym się niedostatku między ludnością.

Całe okolice nad Wisłą, Sanem i ich dopływami zeszłoroczną powodzią najsrożej dotknięte, błagały o zarobek, którego im ani powiat, ani właściciele większych obszarów, sami dotkliwie czując skutki zeszłorocznego wylewu, z braku zasobów dostarczyć nie mogli.

Skutkiem tego wyasygnował Wydział krajowy w ciągu ostatnich dni kwietnia i pierwszej połowy maja dalsze bezzwrotne zasiłki 17. powiatom w łącznej kwocie 40.250 zł. w. a., a rozporządzeniem z dnia 20. maja 1885 L. 25.503 dalszym 8 powiatom, gdzie już głód nastał, 14.160 zł. w. a. polecając przytem, aby kwot tych używano wyłącznie na przeprowadzenie wskazanych robót.

Nadto dostarczyły zarobku ludności okolic nadwiślańskich przeprowadzone z funduszu melioracyjnego roboty wodne w tamtych okolicach.

Bliższe szczegóły co do tego, jakie roboty i w których powiatach przeprowadzone zostały, znajdują się w sprawozdaniu o czynnościach biura melioracyjnego, a poniekąd też w sprawozdaniu o drogach krajowych, powiatowych i gminnych.

Z przeznaczonej § 1. ustępem 1. Ces. rozporządzenia z dnia 18. maja 1885. kwoty 150.000 zł. w. a. przyznało Prezydyum c. k. Namiestnictwa w porozumieniu się z Wydziałem krajowym 15 powiatom 6.700 zł. w. a. na zakupno żywności, zaś 29 powiatom 141.300 zł. w. a. na przeprowadzenie robót publicznych.

Dodatkowo do poprzednio wykazanych kwot wyasygnował jeszcze Wydział krajowy przed rozpoczęciem żniw, gdy niedostatek w niektórych okolicach dotkliwie czuć się dawał, dalszy zasiłek w kwocie 30.825 zł. na przeprowadzenie i ewentualne wykończenie rozpoczętych robót.

Alegat 14. W załączonym wykazie ·/. zestawione są szczegółowo zapomogi udzielone tak z funduszu państwowego w kwocie 150.000. zł., jakoteż z wyznaczonego na ten cel przez Wysoki Sejm kredytu w kwocie 200.000 zł.

Ogółem udzielono okolicom, nawiedzonym powodzią 1884 r., w ciągu roku 1884. i po koniec lipca 1885 tytułem bezzwrotnych zasiłków gotówką:

z funduszów państwowych . . .	588.000 zł.
z funduszów krajowych	138.685 „
	726.685 zł.

oprócz soli za cenę 60.000 zł. w. a.;
tytułem bezprocentowych pożyczek, zwrotnych począwszy od 1. stycznia 1886. r. w 6 równych ratach rocznych, na zakupno nasienia

do ozimego siewu	228.680 zł.
do wiosennego siewu	369.699 „
razem . .	598.379 zł.

Oprócz tego rozdały w r. 1884. komitety ratunkowe krakowski i lwowski według wykazów, przedłożonych Wysokiemu Sejmowi w zeszłorocznem sprawozdaniu Wydziału krajowego, ogółem kwotę 89.356 zł. 95 ct. tudzież rozdzielił Wydział krajowy z funduszu powstałego ze składek kwotę . . . . 12.341 zł. 40 ct.

Uchwały o zabezpieczeniu kraju od powodzi.

Na posiedzeniu z dnia. 17. października 1884., powziął Wysoki Sejm w załatwieniu sprawozdania komisji powodziowej, o przedłożeniu i wnioskach Wydziału krajowego, w sprawie akcji pomocniczej z powodu katastrofy powodziowej, jaka kraj nawiedziła w r. 1884., między innemi, następujące uchwały:

I. 1. „Aby zabezpieczyć wiele okolic kraju naszego od wylewów i powodzi niszczących je prawie corocznie, Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, dopominając się oddzielną uchwałą, iżby c. k. Rząd prowadził energiczniej i skuteczniej niż dotychczas, kosztem skarbu państwa roboty regulacyjne na przestrzeniach rzek spławnych pod jego pieczą i zarządem zostających, uznaje za nieodzownie konieczne wykonanie wspólnym nakładem Państwa, kraju i stron interesowanych, robót ochronnych i regulacyjnych na górnym

brzegu Wisły i Dniestru i na wszystkich dopływach tych dwóch rzek w granicach naszego kraju, oraz na Prucie, Bugu i ich dopływach, także w granicach naszego kraju; dalej, uznaje za konieczne zabudowanie dzikich potoków górskich, wpadających do tych rzek, wreszcie odwodnienie, zalesienie i ustalenie stoków górskich.

2. „Dla pokrywania wydatków na roboty poszczególnione pod 1. i na utrzymanie tych robót, będzie utworzony w Galicyi oddzielny „fundusz na regulacyę wód", do którego wpływałyby zasiłki dawane przez skarb państwa, przez kraj i przez interesowanych.

3. „Do tego funduszu regulacyjnego, dla częściowego pokrycia wydatków na wyżej pod 1. wymienione roboty, wyznacza Sejm sumę 3,500.000 zł. w. a., wpłacalną w piętnastu równych ratach rocznych począwszy od r. 1885. pod warunkiem, jeżeli skarb Państwa zobowiąże się złożyć do tegoż funduszu sumę 9,500.000 zł. a. w. wpłacalną także w piętnastu równych ratach rocznych, począwszy od r. 1885. W ten zasiłek ze Skarbu Państwa nie byłyby wliczane sumy, które Państwo daje corocznie z tytułu zarządu drogami i ich budowy.

4. „Obowiązek udziału interesowanych w pokrywaniu wydatków na te roboty regulacyjne i ochronne, oraz na ich utrzymanie, uregulowany będzie przez ustawę krajową.

5. „Ustanowioną będzie „komisya krajowa dla regulacyi wód", z siedzibą we Lwowie, pod przewodnictwem Namiestnika, w której skład wejdą: a) delegaci Rządu, b) delegaci Wydziału krajowego, c) degaci obu krajowych Towarzystw rolniczych. Komisya ta ułoży program robót regulacyjnych, oznaczając w jakiej kolei mają być te roboty wykonane ze względu na ich ważność i nagłośc, a program ten ma być zatwierdzonym przez c. k. Rząd, w porozumieniu z Wydziałem krajowym; dalej komisya ta ma orzekać, co do projektów i kosztorysów poszczególnych robót, kierować ich wykonaniem i zarządzać „funduszem na regulacyę wód".

Bliższe postanowienia oznaczające liczbę członków „komisyi dla regulacyi wód" i zakres jej działania, oraz zakres działania jej Wydziału stałego, wydane będą w drodze administracyjnej przez Rząd w porozumieniu z Wydziałem krajowym.

II. „Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi z W. Ks. Krakowskiem wzywa c. k. Rząd, aby roboty regulacyjne na przestrzeniach rzek spławnych pod jego wyłączną pieczą i zarządem zostających, wykonywał raźniej i skuteczniej według własnego przedłożenia złożonego Izbom Rady Państwa przy projekcie budżetu na r. 1884. i roboty te ukończył w terminach zakreślonych w tem przedłożeniu, najpóźniej zaś w lat piętnaście licząc od początku 1884. r., oraz aby rozszerzył swój zarząd i opiekę nad temi przestrzeniami rzek spławnych, które po zebraniu dat okażą się spławnemi, jak to w projekcie wspomnionym zapowiedział.

III. „Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby wyjednał u c. k. Rządu bezzwłoczne rozpoczęcie badań dzikich potoków górskich i rzek w okolicach powodzią nawiedzanych celem zebrania dat potrzebnych do sporządzenia przybliżonych kosztorysów robót, wymienionych w uchwale I., oraz, aby wyjednał rozpoczęcie, o ile można już z wiosną roku przyszłego, nagłych robót ochronnych."

Wskutek powyższych uchwał pod I. i II., wniósł c. k. Rząd w styczniu r. b. na ubiegłej sesyi Wys. Rady państwa do konstytucyjnego traktowania projekt do ustawy „o regulacyach rzek, mających się podjąć w Królestwie Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem z powodu wylewów w r. 1884“, który zgodnie z przedłożeniem Wydziału krajowego o akcyi pomocniczej z powodu zeszłorocznej katastrofy powodziowej, rozróżnia w myśl §. 1 państwowej ustawy melioracyjnej, oraz Najwyższego postanowienia z d. 30. października 1830, trzy kategorye robót regulacyjnych:

1) na rzekach zostających wyłącznie pod pieczą rządową (§. 1 projektu ustawy);
2) na rzekach, których regulacya w drodze ustawodawstwa państwowego ma być przeprowadzoną przy pomocy Państwa i kraju (§ 2—7);
3) na innych wodach krajowych, których regulacya ma się odbywać na zasadzie ustawy wodnej i melioracyjnej (§. 8).

Co do pierwszej kategoryi rzek postanawia projekt rządowy, że na dalszą regulacyę następnych przestrzeni rzek państwowych, a mianowicie:

a) Wisły od ujścia Przemszy do Zawichostu;
b) Dunajca od Zgłobic do wybiegu do Wisły;
c) Wisłoki od Mielca do wybiegu do Wisły;
d) Sanu od Jarosławia do wybiegu do Wisły;
e) Dniestru od Żurawna do austryacko-rosyjskiej granicy pod Okopami, ma być przyzwoloną z zastrzeżeniem udziału w kosztach stron interesowanych, stósownie do §. 51 gal. ust. wodnej z d. 14. marca 1875 dz. ust. kr. l. 38 na lat piętnaście, począwszy od 1. stycznia 1885, roczna kwota 500.000 zł. z funduszów państwowych.

Postanowienie to odpowiada mniej więcej uchwale Wys. Sejmu pod II. pod względem terminu wykonania robót, nie rozszerza jednak pieczy rządowej na dalsze przestrzenie rzek spławnych, lecz nadto eliminuje zupełnie przestrzeń Wisły od ujścia Białki do ujścia Przemszy, która jako granica terytoryum Państwa od strony Prus winna być w myśl §. 4 Najwyższego postanowienia z d. 30. października 1830 wyłącznie kosztem Skarbu państwa regulowaną.

Do drugiej kategoryi rzek, których regulacya jest przedmiotem I. uchwały Wys. Sejmu, zalicza wzmiankowany projekt rządowy, odstępując w tym punkcie od uchwały Wysokiego Sejmu, a zbliżając się więcej do wniosków Wydziału krajowego, pobocznice Wisły i Dniestru wypływające z Karpat a zarazem z powodu wielkiej ilości materyału, jaki toczą, najgroźniejsze dla okolic zostających pod inundacyą, mianowicie:

a) Wisłę od ujścia Przemszy do ujścia Białki,
b) Sołę,
c) Skawę,
d) Rabę,
e) Dunajec od Zgłobic w górę,
f) Wisłokę od Mielca w górę,
g) San od Jarosławia w górę,
h) Wisłok,

i) Dniestr od Żurawna w górę,
k) Stryj,
l) Świcę,
m) Łomnicę,
n) Bystrzycę sołotwińską i nadwórniańską.

Na regulacyę tych rzek wraz z zabudowaniem najniebezpieczniejszych pobocznic i odpowiedniemi zalesieniami w ich dorzeczach, przeznacza projekt rządowy na przeciąg lat piętnastu od r. 1885. począwszy, datek państwowy w kwocie 7,980.000 zł. w. a. jako 60-procentowy udział Skarbu Państwa w kosztach regulacyi przyjętych w kwocie 13,300.000 zł. pod warunkiem, jeżeli pozostałe 40% kosztów pokryte będą przez kraj (t. j. przez fundusz krajowy i strony interesowane).

Postanowienie to różni się najwięcej od uchwały Wysokiego Sejmu, żądającej ze Skarbu Państwa zasiłku na te regulacye w kwocie 9,500.000 zł. t. j. w wysokości 73%, podobnie jak to ustawa państwowa z d. 13. marca 1883. Dz. u. p. l. 31 normuje zasiłek państwowy na regulacyę rzek Tyrolskich, a przebija się z niego widoczny zamiar zastósowania dla regulacyi rzek galicyjskich wymiaru zasiłku państwowego, przyznanego ustawą krajową z d. 27. kwietnia 1884 na regulacyę rzeki Drawy w Karyntyi, gdzie udział państwa w kosztach wynosi 60%, udział kraju $26^2/_3$%, udział zaś stron interesowanych $13^1/_3$%.

Również nie uwzględnia projekt rzeczony uchwały Wysokiego Sejmu, wedle której w przyznany zasiłek państwowy nie byłyby wliczane prestacye państwa, mające się uiszczać z tytułu zarządu dróg i kolei, podobnie jak to ma miejsce w innych krajach koronnych, tudzież przy podejmywaniu mniejszych przedsiębiorstw melioracyjnych subwencyonowanych z państwowego funduszu melioracyjnego stósownie do przepisu §. 8. ustawy z d. 30. czerwca 1884. Dz. u. p. l. 116.

Dalsze natomiast postanowienia projektu rządowego co do utworzenia funduszu regulacyjnego i komisyi krajowej dla regulacyi wód odpowiadają w zupełności intencyom Wysokiego Sejmu.

Mimo wykazanego powyżej nierównego traktowania kraju naszego ze względu na prowincye alpejskie, i jakkolwiek zamierzona regulacya rzek drugiej kategoryi, przy zastósowaniu przyjętych przez Rząd granic finansowych (13,300.000 zł. w. a.) nie mogłaby w takich rozmiarach być przeprowadzoną, ażeby skutecznie ochroniła kraj od powodzi, uważać wypada przecież wspomnione przedłożenie rządowe jako zapowiedź systematycznej regulacyi rzek naszych, zwłaszcza ze względu na §. 7. projektu do ustawy, wedle którego „datek państwa na te regulacye rzeczonych rzek, które w tym terminie (15 latach) nie będą wykonane, będzie uregulowanym osobną ustawą“.

Żałować jedynie należy, że projekt rządowy, który u przeciwników Rządu i kraju naszego natrafił na zawziętą opozycyę i zarzuty wrzekomo z powodu braku substratów technicznych, (jakich nie żądano przy uchwalaniu sum na regulacye rzek Tyrolskich), zarówno jak i wniesiony następnie przez posła Zeithammera, a przyjęty przez odnośną komisyę Wys. Izby Posłów Rady Państwa projekt ustawy przyzwalającej na opracowanie projektów generalnych regulacyi rzek drugiej kategoryi oraz na nagłe roboty ochronne 60% zasiłek państwa w kwocie 500.000 zł.

a. w. nie przyszły pod obrady obu Izb Wys. Rady Państwa, co tę niezmiernie dla naszego kraju ważną sprawę opóźniło o rok cały.

W wykonaniu powyższej III. uchwały Wysokiego Sejmu udał się Wydział krajowy odezwą z d. 27. października 1884 l. 55.330, a następnie, skoro nastała pora sprzyjająca do robót w polu, pismem z d. 12. marca r. b. l. 11.910 do Prezydyum c. k. Namiestnictwa z usilną prośbą o bezzwłoczne rozpoczęcie badań dzikich potoków górskich i rzek w okolicach powodzią nawiedzanych, celem sporządzenia przybliżonych kosztorysów robót wymienionych w uchwale I., oraz jak najspieszniejsze wykonanie robót ochronnych nie cierpiących zwłoki.

A gdy następnie głównie z powodu braku dostatecznych technicznych i finansowych podstaw, o które Wysoki Sejm i Wydział krajowy się dopominał, przedłożenie rządowe o regulacyi rzek galicyjskich pozostało na ubiegłej sesyi wys. Rady Państwa nie załatwionem, oznajmiło Wydziałowi krajowemu tutejsze Prezydyum c. k. Namiestnictwa odezwą z d. 7. czerwca r. b. l. 5.431/pr., że J. E. p. Minister rolnictwa po uprzedniem porozumieniu się z Ministerstwem spraw wewnętrznych i Skarbu reskryptem z d. 1. czerwca r. b. l. 6188/424 oświadczył gotowość przeznaczyć ze Skarbu państwa na badania przedwstępne rzek mających się regulować, oraz na sporządzenie generalnych projektów z potrzebnymi do tego przybliżonymi kosztorysami w ciągu roku bieżącego zużytkować się mający kredyt w kwocie sześćdziesięciu tysięcy zł. w. a. pod tym warunkiem, że także ze strony kraju ofiarowaną zostanie na ten cel kwota czterdziestu tysięcy zł. w takim samym okresie, jak zasiłek państwa, zużytkować się mająca. Zarazem dołączyło Prezydyum c. k. Namiestnictwa tę uwagę, że c. k. Rząd jak przedtem, tak i teraz trwa w zamiarze jak najrychlejszego wedle możności przeprowadzenia regulacyi rzek galicyjskich, stanowiącej dla kraju nieodzowną konieczność i przedłożenia w tym celu Wys. Radzie państwa w najbliższym czasie nowego projektu ustawy.

W obec nagłości sprawy, która niedozwalała Wydziałowi krajowemu wyczekiwać zebrania się Wysokiego Sejmu dla rozstrzygnięcia kwestyi udziału kraju w kosztach robót przygotowawczych, gdyż odnośny operat ma stanowić podstawę do mającego się wnieść na obecnej sesyi Wysokiej Rady państwa projektu ustawy o regulacyi rzek galicyjskich, postanowił Wydział krajowy na posiedzeniu dnia 12. czerwca r. b. w braku innych funduszów poświęcić z uchwalonego przez Wysoki Sejm do wysokości 200.000 zł. kredytu na wspomożenie ludności dotkniętej zeszłoroczną klęską powodzi kwotę częściową 40.000 zł. w. a. na prace przedwstępne dla regulacyi rzek, sądząc, że w obec udzielonej przez Najjaśniejszego Pana Cesarskiem rozporządzeniem z d. 18. maja 1885 Dz. u. p. l. 94. nowej zapomogi ze Skarbu państwa w wysokości 150.000 zł. w. a., tudzież uczyniwszy zadość najniezbędniejszej potrzebie dla zapobieżenia klęsce głodowej u ludności dotkniętej zeszłoroczną powodzią, uzyska na to aprobatę Wysokiego Sejmu zwłaszcza, że i cel, na który ta kwota (40.000 zł.) obróconą będzie, mianowicie ochrona kraju w przyszłości od klęsk powodziowych nie sprzeciwia się intencyi Wysokiego Sejmu, jaka go ożywiała przy zawotowaniu rzeczonej zapomogi doraźnej.

O postanowieniu tem zawiadomiliśmy też niezwłocznie Prezydyum c. k. Namiestnictwa odezwą z d. 12. czerwca r. b. l. 28.814.

Celem ułożenia programu badań i robót przedwstępnych odbyła się na dniu 23. czerwca r. b. konferencya w Prezydyum c. k. Namiestnictwa, w której wzięli udział delegaci Namiestnictwa i Wydziału krajowego, a której rezultat objaśnia bliżej odezwa Prezydyum c. k. Na-
Alegat 15. miestnictwa z dnia 27. czerwca 1885. l. 5.998/pr., tudzież udzielone nam
Alegat 16. przez c. k. Namiestnictwo „Przepisy o wykonaniu prac przedwstępnych generalnych do regulacyi rzek galicyjskich".

Z bliższego rozpatrzenia tych przepisów okazuje się, że jak z jednej strony zasługują takowe na uznanie i świadczą o fachowej znajomości przedmiotu w kierunku robót przygotowawczych, tak z drugiej strony nasuwały pewne wątpliwości, czy mające się na ich podstawie projektować roboty, obejmować będą także nieodzowne budowle ochronne.

Tak bowiem Wydział krajowy przy wnoszeniu przedłożenia swego i wniosków o akcyi pomocniczej, z powodu zeszłorocznej powodzi, jak i Wysoki Sejm przyjmując cały szereg uchwał zaproponowanych Mu przez komisyą powodziową „o środkach dążących do zabezpieczenia kraju na przyszłość od powodzi i wylewu rzek", miał przedewszystkiem taką regulacyę na myśli, któraby zabezpieczyła plony rolne przedstawiające w wykazach szkód powodziowych w naszym kraju największe sumy, a więc obok robót regulacyjnych w samych łożyskach rzek, tudzież zalesień i zabudowań potoków górskich, także najpotrzebniejsze obwałowania, jakie najskuteczniej chronią kraj od powodzi. Tendencya ta przebija się widocznie z przytoczonej na wstępie uchwały I. Wysokiego Sejmu, niemniej też z uchwalonego projektu ustawy o zaciągnięciu pożyczki krajowej do wysokości 3,500.000 zł. w. a. w gotówce, której celem ma być wedle brzmienia tego projektu „wykonanie budowli i robót regulacyjnych i ochronnych dla powstrzymywania wylewów rzek, zabezpieczenia ich brzegów i odwrócenia szkód zrządzanych przez wody górskie", a i rządowy projekt ustawy o regulacyi rzek galicyjskich postanawia w §. 5., że przy wykonaniu regulacyi należy się trzymać tej zasady, ażeby roboty, które dla ochrony kraju od wylewów są najnaglejsze i najważniejsze, najpierw zostały wykonane.

Gdy zaś wedle rzeczonych przepisów o robotach przedwstępnych do regulacyi rzek galicyjskich zdjęcia i niwelacye mają być przeprowadzone głównie na samych łożyskach rzek z szczególniejszem uwzględnieniem niskiego stanu wody, a przekroje poprzeczne terenu inundacyjnego mają być zdejmowane tylko co dziesięć kilometrów, z czego możnaby wnosić, że mają być zaprojektowane oprócz robót górskich li tylko roboty regulacyjne w samych łożyskach rzek, podobnie jak się to dzieje przy dotychczas przez departament techniczny Namiestnictwa prowadzonej regulacyi dla spławu na rzekach zostających pod pieczą państwową, uważaliśmy za potrzebne w odpowiedzi na powołaną powyżej odezwę Prezydyum c. k. Namiestnictwa pismem z d. 7. lipca r b. l. 32.876, którem w zasadzie zgodziliśmy się na proponowany program robót przedwstępnych i delegowaliśmy równocześnie do bezpośredniego znoszenia się z kierownikiem tych robót w Namiestnictwie Szefa departamentu II. Dr. Józefa Wereszczyńskiego, zastrzedz się co do ułożenia generalnego projektu re-

gulacyi rzek w naszym kraju i uczynić takowe zawisłem od poprzedniego obopólnego porozumienia.

Jakoż i na konferencyi odtytej w Wydziale krajowym, w której wziął udział referent budowli wodnych departamentu technicznego w Namiestnictwie, Delegat Wydziału krajowego Szef departamentu II., nie zapoznając wcale ważności pewnych robót regulacyjnych rzecznych, jak np. przekopów przyczyniających się do szybszego odprowadzenia wód, a szczególnie robót górskich dla ochrony kraju od powodzi, jednakże w obec wyraźnego brzmienia uchwał Wysokiego Sejmu i postanowienia §. 5. projektu rządowego, tudzież mając na względzie, że daleko większe ma dla kraju znaczenie ochrona plonów od powodzi, aniżeli obrona brzegów od podrywania i podmulania, czego dowodem wykazane cyfry szkód powodziowych, a przytem bez wykonania obwałowań tylko nieznaczna część stron interesowanych, bo właściciele gruntów przylegających do brzegów, mogła być pociągniętą do konkurencyi, uważał za konieczne obstawać przy uchwale Wysokiego Sejmu i objawił opinią, że odpowiednie obwałowania przynajmniej na tych rzekach winny być wykonane, które wpadają do obwałowanego już recypienta, a więc na dolnych przestrzeniach pobocznie obwałowanej Wisły, tudzież na przestrzeni Dniestru koło Halicza, gdzie już w przeciwieństwie do górnej przestrzeni przecinającej łąki i pastwiska nie potrzebujące obwałowania obydwa brzegi zajmują rozległe grunta uprawne.

W obec tego stanowiska delegata Wydziału krajowego, oświadczył wspomniony reprezentant Namiestnictwa gotowość wciągnięcia do kosztorysu generalnego projektu pewnej sumy na najniezbędniejsze obwałowania, względnie podwyższenia brzegów, dotychczas jednak nie otrzymał Wydział krajowy w tej ważnej kwestyi od c. k. Namiestnictwa urzędowego zawiadomienia.

Co się tyczy samego wykonania studyów przygotowawczych, to takowe prowadzone są w części we własnym zarządzie, w części oddane zostały w akord inżynierom cywilnym (górna Wisła, Wisłoka, Stryj i obydwie Bystrzyce); postęp zaś tychże jest tak znaczny, że podczas gdy do końca sierpnia wykonano przeciętnie 24% robót przygotowawczych, to z końcem września rb. przedstawia się rezultat pomiarów wedle dołączo-
Alegat 17. nego wykazu ·/. w pokaźnej cyfrze 55% i dochodzi w połowie października do 70%. W obec tego postępu robót uzasadnioną jest nadzieja, że wedle zapewnienia kierownika tych studyów przygotowawczych c. k. radcy budownictwa p. Macieja Moraczewskiego generalne projekty regulacyi rzek galicyjskich wraz z przybliżonymi kosztorysami najdalej do końca stycznia 1886 przedłożone będą Ministerstwu rolnictwa, a koszta pomiarów dosięgną najwyżej cyfry 85.000 zł. w. a., z czego na kraj zamiast żądanych początkowo 40.000 zł. przypadłoby co najwięcej 34.000 zł.

Wreszcie nadmienia się, że wobec zaproponowanego przez Rząd w projekcie do ustawy państwowej udziału państwa, kraju i stron interesowanych w kosztach robót regulacyjnych, który znacznie odstępuje od uchwał Wysokiego Sejmu, będzie musiała sprawa regulacyi rzek galicyjskich przyjść ponownie pod obrady Wysokiego Sejmu; przed zamknięciem niniejszego sprawozdania jednak nie otrzymał Wydział krajowy od Rządu żadnej wtym przedmiocie wiadomości.

Uchwała w przedmiocie organizacyi rządowej służby technicznej i nadzorczej lasowej, oraz podziału kraju na okręgi lasowe.

Załatwiając sprawozdanie komisyi powodziowej o przedłożeniu i wnioskach Wydziału krajowego co do środków, dążących do zabezpieczenia kraju na przyszłość od powodzi i wylewu rzek, powziął Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 17. października 1884. między innemi, następną uchwałę:

„Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, ażeby wyjednał u c. k. Rządu organizacyę w kraju naszym rządowej służby technicznej i nadzorczej lasowej odpowiednią rozległości lasów, potrzebie ich ochrony i zalesieniu nagich stoków górskich, oraz podział kraju na okręgi lasowe z szczególnem uwzględnieniem potrzeby nadzoru lasów górskich i przyszłych zalesień w ogóle, aby tę organizacyę służby technicznej i nadzorczej lasowej w Galicyi ustanowił Rząd po porozumieniu się z Wydziałem krajowym.“

W wykonaniu powyższej uchwały, udaliśmy się odezwą z dnia 27. października 1884. l. 55.330 wystosowaną do Prezydyum c. k. Namiestnictwa z prośbą do c. k Rządu o jak najrychlejszą reorganizacyę w kraju naszym służby lasowej, podobnie jakto Rząd uczynił w Tyrolu rozporządzeniem Ministerstwa rolnictwa z dn. 27. lipca 1883. Dz. u. p. l. 137, motywując żądanie powiększenia sił technicznych lasowych i zaangażowania odpowiedniej liczby nadzorców lasowych, nieodzowną koniecznością ochrony lasów górskich i przeprowadzenia zalesień wraz z zabudowaniem potoków górskich, bez których robót tak wedle zapatrywania c. k. Rządu, jak i wedle opinii wyrażonej przez zeszłoroczny kongres leśny w Wiedniu, zamierzona akcya regulacyjna dla ochrony kraju od powodzi nie odniosłaby pożądanego skutku.

W przedmiocie tym odnosiliśmy się ponownie do Prezydyum c. k. Namiestnictwa odezwą z d. 12. marca 1885. l. 11.911 z zapytaniem, jakie kroki poczynił c. k. Rząd celem wykonania rzeczonej uchwały Wysokiego Sejmu — dotychczas jednak nie otrzymaliśmy zawiadomienia od Rządu, o ile kraj spodziewać się może pomyślnego załatwienia tej ważnej dla przeprowadzenia akcyi regulacyjnej sprawy.

Uchwała o ustanowieniu komisyi krajowej dla nieszkodliwego odprowadzania wód górskich.

Na posiedzeniu z d. 18. października 1884. powziął Wysoki Sejm w załatwieniu sprawozdania komisyi gospodarstwa krajowego o wniosku posłów Chrzanowskiego, Artura hr. Potockiego i hr. Zamojskiego, w przedmiocie ustanowienia komisyi krajowej dla nieszkodliwego odprowadzania wód górskich i rozwoju gospodarstwa krajowego, na polu robót wodnych, następujące uchwały:

„1.) Sejm wzywa c. k. Rząd, aby ustanowił w Galicyi komisyę krajową, której atrybucyę i skład orzeka §. 23. i §. 24. ustawy z d. 30. czerwca 1884. o nieszkodliwem odprowadzaniu wód górskich“.

„2.) Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby z funduszu krajowego pokrywał dyety i koszta podróży reprezentanta swego w mającej się ustanowić komisyi krajowej.“

O decyzyi Rządu w tym przedmiocie nie otrzymaliśmy żadnej wiadomości mimo przypomnienia sprawy Rządowi odezwą naszą z d. 18. września 1885. L. 24.292, w przedłożonym jednak na ubiegłej sesyi Wysokiej Rady Państwa projekcie rządowym do ustawy o regulacyach rzek galicyjskich, jakie mają być podjęte z powodu zeszłorocznej powodzi, znaj-

dujemy w §. 5. postanowienie o utworzeniu komisyi krajowej dla regulacyi wód, która wedle §. 6. tegoż projektu do ustawy fungować ma także jako komisya dla nieszkodliwego odprowadzania wód górskich w myśl §. 23. ustawy z d. 30. czerwca 1884. dz. u. p. L. 117., z zastrzeżeniem wzmocnienia jej przez zastępcę c. k. generalnej inspekcyi kolei żelaznych.

Uchwała polecająca założenie stacyi wodoskazowych i ombrometrycznych.

Uchwałą z d. 18. października 1884. l. s. 911. polecił Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu zorganizować w porozumieniu z c. k. Rządem obserwacyę stanów wody na rzekach potrzebujących regulacyi, oraz opadów atmosferycznych w ich dorzeczach, i upoważnił Wydział krajowy do pokrycia kosztów założenia i utrzymania stacyi wodospadowych i ombrometrycznych z dotacyi melioracyjnej.

W wykonaniu powyższej uchwały zarządził Wydział krajowy celem oznaczenia miejscowości, w których należałoby założyć stacye hydrologiczne i ombrometryczne, oraz wypracowania projektu organizacyi obserwacyj, ankietę pod przewodnictwem szefa Departamentu II. złożoną z dwóch inżynierów biura melioracyjnego: Józefa Jankowskiego i Andrzeja Kędziora, tudzież reprezentanta Rządu c. k. Radcy budownictwa p. Macieja Moraczewskiego, o którego wydelegowanie udał się Wydział krajowy do c. k. Namiestnictwa odezwą z d. 6. marca r. b. l. 57.632 ex 1884.

Jako substrat do obrad ankiety, służył projekt c. k. Namiestnictwa na uzupełnienie sieci wodoskazowej wraz z instrukcyą dla urządzenia ustanowienia i obserwacyi wodoskazów, tudzież propozycya biura melioracyjnego co do urządzenia stacyj ombrometrycznych.

Zgodnie z wnioskami c. k. Namiestnictwa zaprojektowano włącznie z 41 istniejącymi już wodoskazami ogółem 104 wodoskazy, z których 65 stać ma pod pieczą Rządu, reszta zaś 39 pod pieczą kraju Z mających się nowo założyć 63 wodoskazów przydzielono 38 Rządowi, których koszt założenia (28 na filarach mostów po 30 zł. i 10 na osobnych ku temu celowi wbitych palach po 100 zł.) wynosić będzie 1.840 zł., 25 zaś krajowi, których koszt (10 mostowych i 15 osobnych wodoskazów) obliczono na 1.800 zł.

Z powyższych 25 nowych krajowych wodoskazów, przypadnie 6 w takich miejscowościach, w których niema siedziby podwładnych organów obydwóch władz krajowych, wskutek czego okaże się potrzeba ustanowienia płatnych spostrzegaczy kosztem około 40 zł. rocznie od wodoskazu, łącznie 240 zł.

Przy oznaczaniu miejscowości dla zakładania wodoskazów trzymano się przedewszystkiem tej zasady, ażeby wpływ pobocznic na stan wody w rzekach głównych dał się ocenić t. j. ażeby stany wody powyżej i poniżej każdego znaczniejszego dopływu mogły być skonstatowane.

L. p.	Rzeka	Miejscowość z wodoskazem rządowym	Miejscowość z wodoskazem krajowym
I.	Wisła	1) Jawiszowice (nowy) 2) Pustynia (nowy) 3) Dwory 4) Kraków 5) Niepołomice (nowy) 6) Sierosławice 7) Popędzyna 8) Jagodniki 9) Szczucin 10) Ostrówek (nowy) 11) Dzików 12) Wrzawy (nowy) 13) Chwałowice (nowy)	1) Czernichów (nowy) 2) Ujście jezuickie (nowy)
II.	Przemsza		3) Chełmek (nowy)
III.	Soła	14) Oświęcim (nowy) 15) Kobiernice (nowy) 16) Żywiec (nowy)	
IV.	Skawa	17) Zator (nowy) 18) Wadowice (nowy) 19) Sucha (nowy)	
V.	Raba	20) Proszówki (nowy) 21) Księżnice (nowy) 22) Droginia (nowy) 23) Mszana (nowy)	4) Ujście solne (nowy)
VI.	Dunajec	24) Żabno 25) Zgłobice 26) Melsztyn (nowy) 27) Nowy Sącz	5) Ujście jezuickie (nowy) 6) Lipie 7) Gołkowice 8) Maszkowice
VII.	Biała	28) Krytymost (nowy) 29) Ciężkowice (nowy)	
VIII.	Poprad		9) Stary Sącz
IX.	Wisłoka	30) Gawłuszowice (nowy) 31) Łabuzie 32) Jasło (nowy) 33) Żmigród (nowy)	10) Mielec (nowy)
X.	Ropa	34) Biecz (nowy)	
XI.	San	35) Skowierzyn 36) Rudnik 37) Rzuchów 38) Jarosław 39) Radymno 40) Przemyśl 41) Babice (nowy) 42) Postołów	11) Dynów (nowy) 12) Sanok (nowy)

L. p.	Rzeka	Miejscowość z wodoskazem rządowym	Miejscowość z wodoskazem krajowym
XII.	Wisłok	43) Rzeszów (nowy)	13) Głogowiec (nowy) 14) Dąbrówki (nowy) 15) Strzyżów (nowy) 16) Krosno
XIII.	Wiar i Wyrwa	44) Przekopana (nowy)	
XIV.	Dniestr	45) Radłowice 46) Rozwadów 47) Siwka 48) Halicz 49) Niźniów 50) Uścieczko (nowy) 51) Zaleszczyki	17) Staremiasto 18) Kornalowice 19) Kołodruby 20) Brzezina 21) Zaleśce 22) Żurawno 23) Łuka (nowy) 24) Ujście biskupie (nowy)
XV.	Strwiąż	52) Koniuszki	25) Biskowice 26) Chyrów
XVI.	Tyśmienica		27) Michałowice
XVII.	Bystrzyca (dopływ Tyśmienicy)		28) Tynów
XVIII.	Stryj	53) Stryj 54) Synowódzko (nowy)	29) Żydaczów
XIX.	Świca	55) Hoszów (nowy)	30) Mielnicz (nowy) 31) Dzieduszyce (nowy)
XX.	Łomnica	56) Błudniki (nowy) 57) Wisłowa (nowy) 58) Równia (nowy)	
XXI.	Bystrzyca sołotwińska	59) Knihynin (nowy) 60) Lachowce (nowy)	
XXII.	Bystrzyca nadworniańska	61) Mykietyńce (nowy) 62) Nadwórna (nowy)	32) Jezupol
XXIII.	Prut	63) Kołomyja 64) Delatyn (nowy)	33) Śniatyn
XXIV.	Czeremosz		34) Waszkowce (nowy) 35) Kuty (nowy) 36) Uścieryki (nowy)
XXV.	Bug	65) Sassów (nowy)	37) Busk (nowy) 38) Ruda (nowy) 39) Sokal (nowy)

Z powyższego zestawienia okazuje się, że z wyjątkiem Prutu, Czeremosza i Bugu, w przyjętych przez ankietę wnioskach Namiestnictwa nieuwzględnione są rzeki niespławne, których regulacya ze względu na wniesiony przez c. k. Rząd do Wys. Rady Państwa projekt ustawy o regulacyi rzek galicyjskich, musi być przeprowadzoną w drodze specyalnych ustaw krajowych, przy pomocy państwowego funduszu melioracyjnego.

Zadaniem tedy Wydziału krajowego będzie w miarę postępu tych robót uzupełnienie sieć stacyi hydrologicznych wodoskazami na tych rzekach niespławnych. Co do stacyi ombrometrycznych postanowiono przy oznaczeniu miejscowości dla tych spostrzeżeń kierować się zasadą, ażeby sieć stacyi wedle możności była najgęściejszą w górach szczególnie w pobliżu działów wód, a przytem nie było pominięte żadne znaczniejsze dorzecze. Ażeby obserwacye ombrometryczne jak najmniej obciążały fundusz krajowy, uchwalono pozyskać bezpłatnych spostrzegaczy i obrano w tym celu takie miejscowości, gdzie znajdują się stacye kolejowe, szkoły, siedziby władz, lub też urzędów parafialnych.

Następujące zestawienie wykazuje istniejące już stacye meteorologiczne (zajmujące się także obserwacyą opadów atmosferycznych) w liczbie 40 tudzież 94 nowych stacyi ombrometrycznych, mających się założyć na koszt funduszu krajowego (dotacyi melioracyjnej.)

L. p.	Dorzecze	Istniejące stacye meteorologiczne	Nowe stacye ombrometryczne
I.	Lewy brzeg Wisły	1) Czernichów 2) Kraków	1) Nowa góra (lub Krzeszowice)
II.	Białka	3) Biała	
III.	Soła	4) Żywiec	2) Zwardoń 3) Raycza 4) Koszarawa 5) Kobiernice (kraj. szk. roln.)
IV.	Skawa	5) Wadowice	6) Jordanów 7) Zawoja 8) Sucha 9) Stronie 10) Andrychów 11) Zator
V.	Skawinka		12) Kalwarya 13) Radziszów
		6) Wieliczka	
VI.	Raba	7) Bochnia	14) Raba wyżna 15) Rabka 16) Kasina wielka 17) Myślenice 18) Trzciana 19) Ujście solne
VII.	Uszwica		20) Lipnica murowana 21) Brzesko

L. p.	Dorzecze	Istniejące stacye meteorologiczne	Nowe stacye ombrometryczne
VIII.	Dunajec	8) Zakopane 9) Poronin 10) Szczawnica 11) Krynica 12) Nowy Sącz 13) Jodłownik 14) Tarnów 15) Ujście jezuickie	22) Dobra 23) Limanowa 24) Izby 25) Grybów 26) Ciężkowice
IX.	Nowy Breń		27) Dąbrowa
X.	Wisłoka	16) Kołaczyce 17) Pilzno	28) Wysowa 29) Radocina 30) Gorlice 31) Biecz 32) Krempna 33) Jasliska 34) Dukla 35) Jedlicze 36) Wielopole 37) Mielec
XI.	Łeg i Trześniówka		38) Kolbuszowa 39) Majdan 40) Tarnobrzeg
XII.	Wisłok	18) Brzozów 19) Hobrzechów 20) Rzeszów	41) Wisłok wyższy 42) Nowotaniec 43) Błażowa
XIII.	San	21) Maniów 22) Jarosław	44) Beniowa 45) Lutowiska 46) Wetlina 47) Wojtkowa 48) Przemyśl (lub Krasiczyn) 49) Rudki 50) Krukienice 51) Jaworów 52) Niemirów 53) Lubaczów 54) Narol 55) Sokołów 56) Rudnik 57) Wrzawy
XIV.	Bug	23) Złoczów 24) Ożydów 25) Lwów	58) Płuhów 59) Podhorce 60) Romanów 61) Kamionka 62) Hucisko 63) Żółkiew 64) Potylicz 65) Lubycza 66) Sokal

L. p.	Dorzecze	Istniejące stacye meteorologiczne	Nowe stacye ombrometryczne
XV.	Styr		67) Boratyn 68) Radziechów
XVI.	Górny Dniestr	26) Łomna 27) Ławrów 28) Ustrzyki dolne 29) Chyrów 30) Sambor 31) Podmanasterek 32) Komarno	69) Borysław 70) Janów 71) Bóbrka
XVII.	Podolskie dopływy Dniestru	33) Lubianki 34) Tarnopol	72) Swirz 73) Przemyślany 74) Gołogóry 75) Pomorzany 76) Narajów 77) Kozowa 78) Zborów 79) Buczacz 80) Jagielnica (kraj. szk. roln.) ·1) Skałat
XVIII.	Stryj	35) Turka 36) Stryj	82) Żupanie 83) Smorze 84) Oporzec
XIX.	Świca	37) Bolechów	85) Seneczów 86) Mizuń
XX.	Łomnica		87) Jasień
XXI.	Bystrzyca sołotwińska	38) Bohorodczany	88) Porohy 89) Stanisławów
XXII.	Bystrzyca nadwórniańska		90) Zielona 91) Nadwórna 92) Ottynia
XXIII.	Prut	39) Kołomyja	93) Mikuliczyn 94) Kossów
XXIV.	Czeremosz	40) Krzyworównia	

Do obserwacyi opadów atmosferycznych wystarczającym będzie deszczomiar wprowadzany świeżo przez centralny zakład dla meteorologii w Wiedniu, składający się z okrągłego leja blaszanego o otworze górnym mierzącym $^1/_{20}$ metra kwadratowego, zakończonego długą rurką, oraz z dwóch zbiorników blaszanych do zbierania deszczu i śniegu i miary (kalibrowanej rurki szklannej). Deszczomiar ten ma wysokości 0·6 metra i stawia się w wolnem miejscu na desce drewnianej, wskutek czego odpada koszt urządzenia statywu.

Wedle udzielonego Wydziałowi krajowemu przez dyrektora pomienionego instytutu meteorologicznego p. Dr. Hanna cennika, wynosi koszt deszczomiaru 7 zł., zbiornika na śnieg 9 zł., szklannej zaś miary 5 zł., tak że łączny koszt wyposażenia jednej stacyi ombrometrycznej wynosi 21 zł., co przy 94 nowo założyć się mających stacyach przedstawia wydatek 1.974 zł. w. a.

Celem wyszukania odpowiednich osobistości do zajęcia się obserwacyą stanów wody na rzekach, odniósł się Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 14. lipca r. b. l. 35.883 do właściwych Wydziałów powiatowych, dla pozyskania zaś bezpłatnych obserwatorów opadów atmosferycznych odezwą z d. 30. września do dyrekcyi ruchu c. k. kolei państwowych w Krakowie, oraz okólnikiem z tej samej daty do Reprezentacyi powiatowych. Skoro zaś nadejdą odnośne deklaracye obserwatorów, przystąpi Wydział krajowy bezzwłocznie do urządzenia stacyj, tak, ażeby regularne obserwacye jeszcze w roku bieżącym mogły się rozpocząć.

Uchwała w sprawie projektu regulacji Górnego Dniestru.

Odnośnie do zeszłorocznego sprawozdania w tej sprawie, Wydział krajowy po otrzymaniu orzeczenia Towarzystwa politechnicznego we Lwowie, jeszcze przed zebraniem się sesyi sejmowej polecił (LW. 48.780/84) inżynierowi J. Jankowskiemu wypracowanie ostatecznego projektu w myśl wskazówek udzielonych przez Towarzystwo politechniczne.

Na posiedzeniu z d. 22. października 1884 r. Wys. Sejm powziął w sprawie Górnego Dniestru następującą uchwałę:

„I. Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby na podstawie studyów od r. 1878 przedsiębranych całkowity projekt regulacyi Górnego Dniestru i jego dopływów wypracować kazał i takowy Wys. Sejmowi na najbliższej sesyi wraz z dalszymi wnioskami, tyczącymi się tej sprawy przedłożył.

II. Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby na podstawie wypracowanego projektu regulacyi Górnego Dniestru i jego dopływów, przeprowadził rokowania z c. k. Rządem co do zasiłku ze Skarbu państwa na koszta tej regulacyi i o wyniku tych rokowań na najbliższej sesyi sejmowej zdał sprawę.“

Wskutek danego, jak wyżej polecenia, inżynier Jankowski rozpoczął w czasie zimy bieżącego roku wypracowanie ostatecznego projektu, nie ukończył go jednak dotychczas z przyczyn, które poniżej podajemy.

Najprzód należało ukończyć projekt dla spółki Mrowelskiej w powiecie Rzeszowskim, następnie trzeba było zająć się wypracowaniem planów i kosztorysów dla regulacyi Nowego Brnia, dla której Wys. Sejm uchwalił projekt ustawy i która otrzymała Najwyższą Sankcyę.

Według tej ustawy, roboty około regulacyi Nowego Brnia rozłożono na lat 7 rozpoczynając od 1885 roku, a dla rozpoczęcia robót niezbędnem było przerobienie dawnego projektu z 1875 w myśl opinii Departamentu ministeryalnego. Badania na gruncie były wykonane przez inżyniera Jankowskiego w 1884 roku, należało natychmiast wypracować nowy projekt, a właściwie część projektu, aby roboty mogły być już

z wiosną rozpoczęte; ze względu, że zdjęcia były wykonane przez inżyniera Jankowskiego, nie można było komu innemu poruczyć tego wypracowania.

Sprawa rozpoczęcia robót około regulacyi N. Brnia stała się się tem bardziej nagłą, że chodziło także o dostarczenie zarobku ludności dotkniętej powodzią w tamtejszej okolicy.

Wydział krajowy nie zapoznaje pierwszorzędnej doniosłości sprawy regulacyi Górnego Dniestru i jego dopływów, jednak w obec okoliczności powyżej przedstawionych co do N. Brnia, jakoteż ze względu na inne projekta do ustaw melioracyjnych — Wydział krajowy musiał uważać wypracowanie planów i kosztorysów dla Górnego Dniestru jako rzecz mniej nagłą, i z tej przyczyny nie mógł zająć się wyłącznie tem wypracowaniem inżyn. Jankowskiego, a tem samem je zupełnie ukończyć. Przytem ze względu na rokowania z c. k. Rządem, zwracamy uwagę Wys. Sejmu na następujące okoliczności:

Górny Dniestr należy do przestrzeni rzek, które są objęte ogólną uchwałą Wysokiego Sejmu co do regulacyi rzek z dnia 17. października 1884. r.

Wypracowanie projektu ogólnego regulacyi rzek galicyjskich zarządzone przez c. k. Rząd przy współudziale funduszu krajowego obejmuje także i Górny Dniestr, — zdjęcia wykonane przez inżynierów Wydziału krajowego w 1880—81 roku będą przy tych wypracowaniach zużytkowane, — a dalsze traktowanie sprawy Górnego Dniestru i wnioski, któreby Wydział krajowy mógł przedstawić Wysokiemu Sejmowi, zależą od tego, w jakiej mierze projektowane roboty regulacyjne dla Górnego Dniestru będą objęte ogólnym projektem regulacyi rzek w Galicyi.

W obec tego, że biuro melioracyjne przedewszystkiem musi dostarczyć planów i kosztorysów dla robót, które w skutek uchwalonych przez Wysoki Sejm ustaw mają być zaraz rozpoczęte, — Wydział krajowy nie może oznaczyć terminu, kiedy zostaną ukończone plany i kosztorysy projektu regulacyi Górnego Dniestru, zostaną jednak niezawodnie ukończone w chwili, gdy można będzie przedstawić Wysokiemu Sejmowi wnioski, tyczące się sposobu dalszego traktowania tej sprawy.

Uchwała w sprawie regulacyi rzeki Bystrzycy Sołotwińskiej w Bohorodczanach starych.

W skutek petycyi gminy Bohorodczany Stare, w sprawie regulacyi rzeki Bystrzycy i w sprawie spławiania drzewa na tej rzece przez Skarb Sołotwiński, powziął Wysoki Sejm na posiedzeniu z d. 17. października 1884 r. następującą uchwałę:

„Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby:

1) po zbadaniu rzeczy postarał się u c. k. Rządu, żeby przynajmniej §§. 24, 26, 29, 34, 37, 40 i 42 c. k. patentu lasowego z dnia 3. grudnia 1852. ściśle przestrzegane były;

2) aby po zbadaniu grożącego niebezpieczeństwa, na miejscu, udzielił potrzebnej pomocy".

W wykonaniu powyższej uchwały, Wydział krajowy wydelegował inżyniera J. Jankowskiego, który na początku m. sierpnia b. r. wykonał na gruncie potrzebne zdjęcia, wypracował projekt niezbędnych i na-

glejszych robót ochronnych i przedstawił Wydziałowi krajowemu sprawozdanie o stanie rzeczy, tak co do sprawy spławiania drzewa, jakoteż co do częściowej regulacyi rzeki Bystrzycy w Bohorodczanach Starych. Rzeka Bystryca Sołotwińska należy do rzędu rzek, dla których Namiestnictwo zarządziło wypracowanie projektów regulacyjnych.

Koszta projektowanych robót ochronnych, które są niezbędnie potrzebne dla zabezpieczenia wsi od grożącego niebezpieczeństwa, zanim projekta regulacyjne wypracowywane przez Namiestnictwo, mogą przyjść do skutku, zostały obliczone na kwotę 1.500 zł.

Na wykonanie tych robót Wydział krajowy wyasygnował Wydziałowi powiatowemu w Bohorodczanach kwotę 500 zł. z tem, że reszta wydatków będzie pokrytą przez strony interesowane, albo w materyale potrzebnym na te budowle, albo też w robociźnie i gotówce.

Co do sprawy spławiania drzewa na rzece Bystrzycy przez Skarb Sołotwiński, Wydział krajowy na podstawie sprawozdania inżyniera Jankowskiego, udał się do Namiestnictwa o wydanie potrzebnych zarządzeń.

Uchwała w sprawie robót ochronnych na rzece Świcy w Podbereżu.

Wskutek petycyi gminy Podbereże w powiecie Dolińskim w sprawie zabezpieczenia tej wsi od rzeki Świcy, Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 7. października 1884. r. uchwalił (LW. 53.520/84).

„Poleca się Wydziałowi krajowemu, by po zbadaniu rzeczy udzielił możliwej pomocy“.

W załatwieniu tego polecenia, Wydział krajowy delegował na miejsce inżyniera J. Jankowskiego, który w m. Sierpniu b. r. wykonał na gruncie potrzebne zdjęcia, wypracował projekt robót ochronnych niezbędnie potrzebnych dla zabezpieczenia wsi, zanim projektowana dla tej rzeki przez c. k. Rząd systematyczna regulacya przyjdzie do skutku.

Koszta robót zostały obliczone w przybliżeniu na 1.000 zł.

Wydział krajowy wyasygnował na te roboty z funduszu melioracyjnego (LW. 45.022/85) na ręce Wydziału powiatowego w Dolinie kwotę 400 zł., zarządzając sposób wykonania robót i udając się równocześnie do c. k. Namiestnictwa oraz do c. k. Dyrekcyi domen i lasów o udzielenie materyałów drzewnych, potrzebnych do tych robót, ze względu, że wieś Pobereże położoną jest w obrębie dóbr państwowych.

Petycye oddziału Myślenickiego krajowego Towarzystwa rybackiego o uregulowanie prawa rybołowstwa.

Na posiedzeniu z d. 10. września 1884. przedłożyła Sejmowa Komisya gospodarstwa krajowego, zdając sprawę o petycyi Oddziału Myślenickiego krajowego Towarzystwa rybackiego, tyczącej się uregulowania prawa rybołowstwa, następujący wniosek:

„Zważywszy, że Wysoki Sejm uchwalił w roku 1881. rezolucyę wzywającą Rząd do wygotowania i przedłożenia ustaw rybackich regulujących zupełnie stosunki rybactwa w kraju;

„zważywszy, że Wysoki Rząd odpowiedział temu wezwaniu, przedkładając zaraz w roku następnym projekt do ustawy ochronnej rybołowstwa, uchwalony w Sejmie 19. listopada 1882., przy którem to uchwaleniu p. komisarz rządowy oświadczył, że prace przygotowawcze do ustawy państwowej rybackiej i do ustaw krajowych uzupełniających już są ukończone, co jest także stwierdzone reskryptem Ministerstwa rolnictwa do Namiestnictwa z d. 7. lipca 1882 — oraz, że p. Minister rolnictwa

oświadczył tego roku w obu Izbach Rady państwa, że ma projekt do ustawy rybackiej gotowy i takowy zaraz po rozpoczęciu sesyi do Izb wniesie; — nie widzi komisya powodu ponawiania rezolucyi z r. 1881. którą jako w sile swojej trwającą uważa i wnosi:

„Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Nad tą petycyą przechodzi się do jak wyżej umotywowanego porządku dziennego".

Wniosek powyższy Wysoki Sejm przyjął, a o uchwale tej zawiadomił Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 27. października 1884. l. 48.849 Zarząd Oddziału Myślenickiego kraj. Towarzystwa rybackiego.

Od tej pory uchwalona przez Radę państwa ustawa państwowa, tycząca się „uregulowania rybactwa na wodach śródlądowych", uzyskała Najwyższą Sankcyę, poczem Wydział krajowy na wniosek Zarządów krajowego Towarzystwa rybackiego i Oddziału jego w Mikulińcach postanowił zwołać ankietę, aby przy pomocy znawców przygotować na podstawie wspomnianej ustawy państwowej projekt krajowej ustawy rybackiej.

Do ankiety zaprosił Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 21. kwietnia b. r. l. 19.080, prócz członka Wydziału krajowego p. dr. Józefa Wereszczyńskiego, pp. dr. Michała Bobrzyńskiego, c. k. profesora Uniwersytetu, JE. Włodzimierza hr. Dzieduszyckiego, Aleksandra Gostkowskiego, właściciela dóbr, Józefa Louis-Wawel, c. k. Radcę Sądu wyższego w Krakowie, dr. Maksymiljana Nowickiego, c. k. profesora Uniwersytetu, dr. Kajetana Orleckiego, c. k. Radcę dworu, dr. Tadeusza Pilata, c. k. profesera Uniwersytetu, Artura hr. Potockiego, właśc. dóbr, dr. Maksymiljana Zatorskiego c. k. profesora Uniwersytetu i dr. Fryderyka Zolla, c. k. profesora Uniwersytetu. Zaproszeni (z wyjątkiem JE. hr. Dzieduszyckiego), z których część z inicjatywy p. Artura hr. Potockiego odbyła poprzednio w dniu 11. kwietnia r. b. naradę przedwstępną w sprawie ustawy rybackiej w gronie 28 zaproszonych uczestników, wzięli udział w posiedzeniu ankiety, które się odbyło dnia 15. maja r. b. i na którem uchwalono zasadnicze postanowienia przyszłej krajowej ustawy rybackiej, poruczając jednocześnie wypracowanie szczegółowego projektu ustawy komisji, złożonej z pp. dr. Nowickiego i dr. Orleckiego.

Ułożony przez tę komisję projekt ustawy przesłał następnie Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 7. lipca r. b. l. 33.162 wszystkim członkom ankiety do zaopiniowania, stan sprawy uprawnia więc do nadziei, że Wydział krajowy będzie mógł przedłożyć Wysokiemu Sejmowi projekt ustawy rybackiej w ciągu tegorocznej sesyi.

Sprawa kontroli nad drobiazgową sprzedażą soli.

Na posiedzeniu z dnia 9. września 1884 r. uchwalił Wysoki Sejm w załatwieniu sprawozdania komisyi gospodarstwa krajowego o wniosku posła Merunowicza w przedmiocie kontroli nad drobiazgową sprzedażą soli, co następuje:

I. „Wzywa się c. k. Rząd, iżby dla uchronienia ludności od nadużyć prywatnej spekulacyi handlarzy wprowadził w życie zarządzenia, mające na celu jednostajne uregulowanie cen soli w każdej okolicy kraju.

II. „Raczy c. k. Rząd zarządzić, co należy w tym kierunku, iżby dla transportu soli kolejami żelaznemi, przynajmniej na liniach pań-

stwowych, w ruchu lokalnym ustanowione zostały tak niskie taryfy, ażeby to skutecznie wpłynąć mogło na zniżenie cen soli w okolicach kraju, więcej od żup oddalonych."

O uchwale powyższej zawiadomił Marszałek krajowy Prezydyum c. k. Namiestnictwa odezwą z dnia 9. września 1884 l. 1.190/S, wskutek tej odezwy zaś Prezydyum c. k. Namiestnictwa oznajmiło Wydziałowi krajowemu odezwą z dnia 17. stycznia r. b. l. 3.639:

1. Co do pierwszego ustępu uchwały, że w sprawie uregulowania cen soli odniosło się do Prezydyum c. k. kraj. Dyrekcyi skarbu, której zarządzenie poda w swoim czasie do wiadomości Wydziału krajowego;

2. Co do drugiego ustępu uchwały, na podstawie reskryptu J. E. p. Ministra handlu z dnia 9. stycznia r. b. l. 37.632, że c. k. generalna Dyrekcya austryackich kolei państwowych zaprowadziła już, począwszy od 1. listopada 1884 w dodatku VI. do części II. swojej taryfy lokalnej znaczne, prawie 18% wynoszące zniżenie taryfy, która co do soli warzelnej aż do powyższego terminu zastosowaną była na c. k. Tarnowsko-Leluchowskiej kolei państwowej, na kolei Dniestrzańskiej i na kolei Arcyksięcia Albrechta, i że ta sama taryfa ustanowioną została także na wprowadzonych po 1. listopada 1884 w ruch dalszych liniach galicyjskiej kolei transwersalnej, że dalej c. k. generalna Dyrekcya austryackich kolei państwowych uwzględniła potrzeby ludności galicyjskiej także co do soli w ogóle o tyle, że zamiast pobieranej obecnie od tego artykułu na innych liniach kolei państwowych wyższej należytości taryfowej, zatrzymała nadal na liniach galicyjskich obowiązującą dotąd niższą stopę należytości według specyalnej taryfy I. prowizorycznych taryf lokalnych;

że wreszcie także na kolei Jarosławsko-Sokalskiej według taryfy lokalnej z dnia 1. stycznia 1885 pozycye dla soli warzelnej znacznie zniżone zostały.

Dalszej wiadomości w przedmiocie uregulowania cen soli nie otrzymał Wydział krajowy do chwili zamknięcia niniejszego sprawozdania.

Sprawa zmiany ustawy leśnej, sporządzania katastru lasowego i wysłania leśników do Francyi i Niemiec dla zapoznania się z tamtejszemi systemami robót około zalesienia nagich stoków gór.

Na posiedzeniu z dnia 30. Września 1884 uchwalił Wysoki Sejm w załatwieniu sprawozdania komisyi gospodarstwa krajowego o wniosku posła hr. Mieroszowskiego w sprawie zmiany obecnie obowiązującej ustawy leśnej, co następuje:

„I. 1) Wzywa się c. k. Rząd, by wniósł na drodze konstytucyą wskazanej projekt nowej ustawy leśnej, orzekającej skuteczniejsze środki ochrony lasów, a to z należytem uwzględnieniem stosunków krajowych.

„2) Wzywa się c. k. Rząd, aby równocześnie z zaprowadzeniem nowej ustawy leśnej utworzone zostały w Galicyi Rada leśna krajowa i Rady leśne okręgowe.

„3) Wzywa się c. k. Rząd, aby przyśpieszył sporządzenie krajowego katastru lasowego, który służyć musi za podstawę do oznaczenia kategoryi lasów, które wyjątkowej i szczególniejszej opieki wymagają."

II. „Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby w celu dokładnego zapoznania się z systemem robót we Francyi i w Niemczech zachodnich, wysłał tam uzdolnionych leśników i postarał się u Rządu o przyczynienie się z funduszów państwowych do pokrycia kosztów tej podróży."

O ustępie I. 1, 2, 3. uchwały powyższej zawiadomił Marszałek krajowy Prezydyum c. k. Namiestnictwa odezwą z dnia 30. września 1884 l. 520/S. Kiedy następnie Wydział krajowy wystósował odezwą z dnia 12. marca 1885. l. 11.915 zapytanie, co c. k. Rząd postanowił wskutek rzeczonej uchwały, oznajmiło Prezydyum c. k. Namiestnictwa odezwą z dnia 18. marca r. b. l. 2.386/pr., że przedłożyło uchwałę c. k. Ministerstwu rolnictwa. Odtąd zaś Wydział krajowy żadnej dalszej wiadomości w sprawie powyższej nie otrzymał.

W myśl ustępu II. przywiedzionej uchwały Wysokiego Sejmu udał się Wydział krajowy odezwą z dnia 7. listopada 1884 l. 51.862 do Prezydyum c. k. Namiestnictwa z prośbą, ażeby wyjednało u c. k. Ministerstwa rolnictwa subwencyę państwową na wysłanie leśników do Francyi i Niemiec dla zapoznania się z tamtejszemi systemami zalesienia nagich stoków gór i zabudowania dzikich potoków górskich. Prośbę tę ponowił następnie Wydział krajowy odezwą z dnia 12. marca r. b. l. 11.703. Pomimo tego jednak nie nadeszła w powyższej sprawie do chwili zamknięcia niniejszego sprawozdania żadna odpowiedź.

Sprawa zmiany ustawodawstwa o szkodach, zrządzonych przez zwierzynę, dalej petyce gmin Ilmu, Nowoszyna i Mizunia, tudzież ks. Jakóba Rożka z Mykietyniec i włościan z Perehińska w tejże sprawie, a włościan ze Słobody Niebyłowskiej, Nedyłowa i Krasnego o wynagrodzenie szkód, wyrządzonych przez dzikie zwierzęta, wreszcie petycya Towarzystwa myśliwskiego im. św. Huberta o zmianę przepisów o polowaniu celem ochrony zwierzyny leśnej od kłusowników.

Na posiedzeniu z dnia 15. października uchwalił Wysoki Sejm w załatwieniu sprawozdania komisyi administracyjnej o wniosku posła Romańczuka, co następuje:

„Wzywa się c. k. Rząd, aby przedłożył Sejmowi projekt ustawy, zmieniającej ustawodawstwo obecne o szkodach, zrządzonych przez zwierzynę w ogóle, a w szczególności przez zwierzynę drapieżną.“

Nadto przekazał Wysoki Sejm uchwałami z dnia 10. września i 23. października 1884 Wydziałowi krajowemu jako niezałatwione: petycye gmin Ilmu, Nowoszyna i Mizunia tudzież ks. Jakóba Rożka z Mykietyniec i włościan z Perehińska o uchwalenie ustawy, zabezpieczającej plony polne i inwentarz od dzikich zwierząt, niemniej petycye kilku włoscian ze Słobody niebyłowskiej, tudzież włościan z gmin Nedyłowa i Krasnego o wynagrodzenie szkód, wyrządzonych przez dzikie zwierzęta, wreszcie petycyę Wydziału Towarzystwa myśliwskiego imienia św. Huberta o zmianę przepisów o polowaniu celem ochrony zwierzyny leśnej od kłusowników.

O przywiedzionej uchwale Wysokiego Sejmu zawiadomiło bióro marszałkowskie Prezydyum c. k. Namiestnictwa. Petycye zaś wyżej wymienione odstąpił Wydział krajowy temuż c. k. Prezydyum odezwami z dnia 27. października 1884. l. 49.493, z dnia 4. listopada 1884. l. 57.023 i z d. 4. listopada l. 57.369 z powołaniem się na rzeczoną uchwałę. Następnie wystosował Wydział krajowy odezwą z dnia 14. maja 1885. l. 24.293 do Prezydyum c. k. Namiestnictwa zapytanie, co c. k. Rząd zarządził lub zarządzić zamierza wskutek tejże uchwały. Na zapytanie to jednak do chwili zamknięcia niniejszego sprawozdania nie nadeszła odpowiedź, pomimo, iż Wydział krajowy sprawę powyższą poruszył powtórnie odezwą z dnia 22. sierpnia r. b. l. 42.223.

Subwencya dla galicyjskiego Towarzystwa pszczelniczo-ogrodniczego we Lwowie.

Na posiedzeniu z dnia 18. października 1884. uchwalił Wysoki Sejm w załatwieniu sprawozdania komisyi gospodarstwa krajowego o petycyi gal. Towarzystwa pszczelniczo-ogrodniczego we Lwowie co następuje:

„Poleca się Wydziałowi kraj., aby po ścisłem zbadaniu działalności i potrzeb Towarzystwa pszczelniczo-ogrodniczego w porozumieniu z Komitetem Towarzystwa gospodarskiego galicyjskiego, w całości lub częściowo wypłacił rzeczonemu Towarzystwu subwencyę w kwocie 400 zł o ile ta pomoc za stósowną uznaną będzie“.

O uchwale powyższej zawiadomił Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 27. października 1884. l. 55.668 Zarząd centr. galic. Towarzystwa pszczelniczo-ogrodniczego we Lwowie, równocześnie zaś wezwał komitet c. k. gal. Towarzystwa gospod., ażeby po zbadaniu potrzeb Towarzystwa rzeczonego a szczególnie tendencyi wydawanego przez Towarzystwo „Bartnika postępowego“, tudzież działalności wysyłanych przez Zarząd Towarzystwa nauczycieli wędrownych, udzielił swej opinii, o ile Towarzystwo zasługuje na wsparcie z funduszu krajowego. Czyniąc zadość wezwaniu powyższemu, doniósł komitet c. k. gal. Towarzystwa gosp. relacyą z dnia 28. listopada 1884. l. 2138, że nabył głębokiego przekonania o skutecznej i zbawiennej, a pod względem pszczelnictwa nawet znamienitej działalności galic. Towarzystwa pszczelniczo-ogrodniczego, tudzież, że wydawnictwo tegoż Towarzystwa p. t.: „Bartnik postępowy“ uznał za odpowiadające zupełnie zadaniu swemu.

Na podstawie relacyi powyższej zarządził Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 12. grudnia 1884. l. 63.343 wypłatę 200 zł. w. a. jako połowy zasiłku przyznanego gal. Towarzystwu pszczelniczo-ogrodniczemu na rok 1885.

Uchwała w sprawie ulg w przypisywaniu podatków rządowych od nowo powstających przedsiębiorstw fabrycznych.

Uchwałą z dnia 23. października 1884. Wysoki Sejm polecił Wydziałowi krajowemu, aby w uwzględnienia godnych wypadkach udawał się do c. k. Rządu celem wyjednania ulg w przypisywaniu podatków od nowo powstających w kraju przedsiębiorstw fabrycznych.

W skutek reskryptu c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych z dnia 5. stycznia 1885. l. 5.738/M. J. Prezydyum c. k. Namiestnictwa zawiadomiło Wydział krajowy odezwą z dnia 13. stycznia 1885. l. 269/pr., że według oznajmienia c. k. Ministerstwa skarbu z dnia 25. listopada 1884. l. 35.421 wszelkie prośby wniesione w tej mierze czy to do Ministerstwa Skarbu, czy do krajowej Dyrekcyi Skarbu, będą traktowane tylko stosownie do postanowień ustawy.

Sprawa przeniesienia Izby handlowej brodzkiej do Tarnopola.

W załatwieniu sprawozdania komisyi adminisracyjnej o wniosku posła Henryka Maxa w sprawie przeniesienia Izby handlowej brodzkiej do Tarnopola, powziął Wys. Sejm na posiedzeniu z dnia 9. września 1884. następującej treści uchwałę: „Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem ponawia uchwałę z dnia 10. października 1881 r. względem przeniesienia Izby handlowo-przemysłowej z Brodów do Tarnopola, a w razie, gdyby zwinięcie tej Izby w Brodach z jakichkolwiek Reprezentacyi krajowej nieznanych powodów wydało się niewykonalne, wzywa c. k. Rząd, ażeby przystąpił bezzwłocznie do wprowadzenia w życie Izby handlowo-przemysłowej w Galicyi z siedzibą w Tarnopolu“.

O tej uchwale zawiadomiono Prezydyum c. k. Namiestnictwa wprost z bióra sejmowego pismem Marszałka krajowego z dnia 9. września 1884 l. s. 1.195.

Pomimo odezwy z dnia 10. kwietnia 1884. l. 13.095, którą Wydział krajowy zapytał Prezydyum ck. Namiestnictwa, co c. k. Rząd postanowił wskutek powyższego wezwania Wysokiego Sejmu, nie otrzymał Wydział krajowy aż do dnia zamknięcia niniejszego sprawozdania żadnej odpowiedzi.

Jarmarki i targi.

Uchwałami z dnia 20. i 23. października 1884. przekazał Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu do załatwienia petycye szeregu gmin w sprawie reformy jarmarków i targów. a mianowicie petycyę gminy Bukowsko l. s. 19., Gorlice ls. 69., Łańcuta l. s. 187, Pilzna l. s. 189, Krosna I. s. 188, Kudryniec l. s. 190, Jordanowa l. s. 191, Sędziszowa l. s. 192, Ulanowa l. s. 193, Tuchowa 194, Jawornika l. s. 195, Frysztaka l. s. 196, Krzeszowic l. s. 197, Rozwadowa l. s. 198, Raniżowa l. s. 199, Zatora l. s. 200, Strusowa l. s. 201, Tarnobrzega l. s. 202, Mikołajowa l. s. 213, Komarna l. s. 26, Różowej l. s. 246, Borszczowa l. s. 252, Wojniłowa l. s. 278, Mielnicy l. s. 289, Kalwaryi l. s. 290, Rzepiennika l. s. 336, Strzyżowa l. s. 378, Nowostańca l. s. 392, Jarosławia l. s. 478, Ujścia biskupiego l. s. 508. Rymanowa l. s. 1.009, oraz sukienników z Kęt l. s. 461. Petycye te zostały wywołane wnioskiem posła Józefa hr. Męcińskiego w sprawie reformy jarmarków, który to wniosek na sesyi Sejmowej r. 1883 nie został załatwiony.

Wydział krajowy polecił przedewszystkiem oddziałowi statystyki przemysłu i handlu zebranie odnośnego materyału wiadomości statystycznych o stosunkach jarmarków i targów, i zamierza materyał zebrany przedłożyć ankiecie mającej być zwołaną w sprawie reformy jarmarków i targów w kraju. Znaczna część materyału została zestawioną i oddaną do druku. Innego rodzaju petycye gmin Strutyna i Doliny ls. 350 i 992, zawierające grawamina i życzenia lokalne, zostały odstąpione c. k. Namiestnictwu.

Rezolucye dotyczące zmiany ogólnej ustawy górniczej.

Jednocześnie z ustawą regulującą prawo wydobywania materyałów, które mają służyć do użytku, jako zawierające żywicę ziemną, uchwalił Sejm krajowy wezwanie do c. k. Rządu, aby w drodze ustawodawczej spowodował zmianę §. 17. powszechnej ustawy górniczej w tym kierunku, ażeby w kopalniach naftowych nie było wolno czynić poszukiwań za minerałami zastrzeżonemi, bez zezwolenia właściciela tej kopalni, a Wydział krajowy przedstawił nadto odezwą z dnia 27. grudnia r. z. LW. 56.334 potrzebę takiej zmiany §. 124. tejże ustawy, ażeby minerały, zawierające żywicę ziemną, a nie zastrzeżone w myśl ustawy górniczej, nie przypadały właścicielowi kopalni górniczej na równi z innemi niezastrzeżonemi minerałami. Do chwili zamknięcia sprawozdania nie otrzymał Wydział krajowy wiadomości, jaki skutek ta rezolucya i to przedstawienie u Jego Ekscelencyi Pana Ministra rolnictwa odniosły.

Rezolucya dotycząca opodatkowania kopalń naftowych.

Tak samo nie wiadomo Wydziałowi krajowemu, jaki skutek odniosła rezolucya Sejmu krajowego dotycząca zmiany opodatkowania przedsiębiorstw mających na celu wydobywanie nafty i wosku ziemnego, przedłożona, jak to wynika z odezwy Jego Ekscelencyi pana Namiestnika z dnia 7. września rb. l. pr. 8.789, Jego Ekscelencyi panu Ministrowi Skarbu.

Petycya Tekli Grzybczyk o zapomogę powodziową.

Przekazaną Wydziałowi krajowemu przez Wysoki Sejm uchwałą z dnia 17. października 1884 petycyę Tekli Grzybczyk z Zakrzówka o zapomogę z powodu klęski powodziowej, przesłał Wydział krajowy do zbadania i zaopiniowania Wydziałowi powiatowemu w Wieliczce.

Relacyą z dnia 26. marca 1885 oświadczył się Wydział powiatowy przeciw udzieleniu zapomogi z powodu, że wieś Zakrzówek w ogóle nieznaczne poniosła szkody przez powódź. O odmownej skutkiem tego odpowiedzi zawiadomił Wydział krajowy petentkę rozporządzeniem z 30. marca 1885 l. 16.057.

Petycya gminy Maniowy o zapomogę na zabezpieczenie brzegów Dunajca.

Petycyę tę, którą Wysoki Sejm uchwałą z dnia 17. października 1884 Wydziałowi krajowemu przekazał, odstąpiliśmy odezwą z d. 3. marca 1885 l. 57.389 Prezydyum c. k. Namiestnictwa z prośbą o zarządzenie zbadania uszkodzonego terytoryum kraju, — Dunajec bowiem tworzy w Maniowy granicę od Węgier, — i o przeprowadzenie ewentualnych robót ochronnych na Dunajcu w tej gminie kosztem skarbu państwa, w myśl §. 4. Najwyższego postanowienia z 30. października 1830.

Petycya gmin Osieczany, Droginia, Brzączowice i Dolna wieś powiatu Myślenickiego o zapomogę powodziową.

Po zasięgnięciu opinii Wydziału powiatowego w Myślenicach wyasygnował Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 3. kwietnia 1885 l. 15.059, 2.000 zł. w. a. tytułem zapomogi na zakupno żywności, ewentualnie na roboty publiczne, celem nastręczenia ludności zarobku.

Petycya Wydziału powiatowego w Rzeszowie o wyznaczenie kwoty 20.000 zł. w. a. na roboty publiczne w tym powiecie dla dostarczenia ludności zarobku.

Po nadejściu szczegółowego sprawozdania, którego Wydział krajowy zażądał od Wydziału powiatowego rzeszowskiego rozporządzeniem z 3. marca 1885 l. 57.389 przyznano z funduszu przez Wysoki Sejm przyzwolonego ogółem 5.500 zł. w. a. bezzwrotnej zapomogi; nadto asygnowało Prezydyum c. k. Namiestnictwa wskutek przedstawień Wydziału krajowego z kredytów, przyzwolonych Ces. rozporządzeniem z dnia 28. lipca 1884 i z 18. maja 1885, ogółem 13.120 zł. w. a.

Petycya gminy Wielopole powiatu Gródeckiego o zapomogę z powodu klęski gradobicia.

W skutek petycyi gminy Wielopole, powiatu Gródeckiego, wniesionej do Wysokiego Sejmu o zapomogę z powodu klęski gradobicia, a przekazanej Wydziałowi krajowemu uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 20. października 1884, asygnowaliśmy po zasięgnięciu opinii Wydziału powiatowego w Gródku, rozporządzeniem z dnia 10. marca 1885 l. 10.514 kwotę dwustu zł. w. a. z funduszu składkowego dla powodzian.

Petycya Marcyana Gerza z Gierowy o zapomogę z powodu klęski powodziowej

Załatwiając przekazaną Wydziałowi krajowemu przez Wysoki Sejm petycyę Marcyana Gerza z Gierowy w powiecie Nowo-Sądeckim o zapomogę z powodu klęsk elementarnych, asygnowaliśmy po zasięgnięciu opinii Wydziału powiatowego rozporządzeniem z dnia 13. stycznia 1885. L. 57.038 na ręce Wydziału powiatowego z funduszu składkowego dla powodzian kwotę 100 zł. tytułem doraźnej zapomogi.

Relacyą z dnia 2. maja 1885. l. 221. doniósł nam Wydział powiatowy, iż p. Marcyan Gerz nie zgłosił się po odbiór powyższej zapomogi.

Skutkiem tego poleciliśmy Wydziałowi powiatowemu rozporządzeniem z 12. maja 1885. l. 23.668 zwrócić tę kwotę do kasy krajowej, co też dnia 28. maja 1885. l. 1.055 Wydział powiatowy uskutecznił.

Petycye powiatu Kałusz, gmin Cycowa, Bielanka, Kamionka wielka, o zapomogę z powodu klęski gradobicia. —

Na posiedzeniu z dnia 23. października 1884. w rozprawie nad Rubryką XVI. preliminarza funduszów krajowych na rok 1885. uchwalił Wysoki Sejm:

a) Wskutek petycyi powiatu Kałuskiego o zapomogę dla mieszkańców klęską gradobicia dotkniętych kwotę 200 zł. jako zapomogę.

b) Wskutek petycyi gminy Cycowa powiatu Złoczowskiego o zasiłek z powodu gradobicia kwotę 200 zł. jako zapomogę;

c) Wskutek petycyi gminy Bielanki powiatu Gorlickiego o zasiłek z powodu gradobicia kwotę 200 zł. jako zapomogę;

d) Wskutek petycyi włościan z Kamionki wielkiej, powiatu Grybowskiego o zasiłek z powodu gradobicia kwotę 200 zł. jako zapomogę.

W wykonaniu powyższych uchwał, Wydział krajowy przesłał rozporządzeniem z 4. listopada 1884. na ręce dotyczących powiatów przyznane zapomogi z poleceniem bezzwłocznego rozdziału takowych między dotkniętych klęską gradobicia.

Petycya gminy Biskowice w sprawie przekopu Strwiąża.

Gmina Biskowice (pod Samborem) wniosła do Wysokiego Sejmu petycyę o bezzwotny zasiłek z funduszu krajowego na przekop Strwiąża, który ma na celu ochronę gruntów i drogi publicznej z Biskowic do Wojutycz (trakt Samborsko-Przemyski).

Petycyę tę Wysoki Sejm przekazał Wydziałowi krajowemu do załatwienia uchwałą z dnia 23. października 1884. (LW. 57.110/84.)

Koszta projektowanych budowli wynoszą 2.457 zł. 47 ct.

Wydział krajowy przyznał i asygnował z funduszu melioracyjnego zasiłek w kwocie 1.000 zł. po złożeniu deklaracyi gminy i obszaru dworskiego względem pokrycia reszty wydatków, poruczając kontrolę budowy Wydziałowi powiatowemu w Samborze (LW. 17.021/85).

Petycya gminy Jadowniki podgórne o subwencyę na osuszenie gruntów i wyrób torfu.

Wskutek petycyi gminy Jądowniki wniesionej do Wysokiego Sejmu w 1884. roku i przekazanej Wydziałowi krajowemu do załatwienia uchwałą z dnia 23. października, — Wydział krajowy przyznał i wyasygnował gminie tej na osuszenie torfowiska gminnego oraz na rozpoczęcie eksploatacyi torfu, zasiłek krajowy w kwocie 400 zł. na rach. fund. kraj. z 1884. r. Rubr. XIII.

Plany i kosztorysy projektowanych robót, osuszających w gminach Jadowniki i Mokrzyska, zostały wypracowane przez inżyniera biura melioracyjnego A. Kędziora.

Koszta obliczono na kwotę 1.449 zł. 76 ct. z czego przypada na gminę Jadowniki podgórne kwota 806 zł. 53 ct. (za samą robociznę).

Kontrolę poruczono Wydziałowi powiatowemu w Brzesku przy pomocy inżyniera dróg krajowych p. Stanisł. Chrząszczewskiego.

Petycya gmin Breń Osuchowski, Kawęczyn i Wampierów — o przeprowadzenie regulacyi wód lub subwencję.

Uchwałą z dnia 10. września 1884. r. Wysoki Sejm przekazał tę petycyę Wydziałowi krajowemu do załatwienia.

Gminy te należące do spółki Starego Brnia, wniosły przedtem podanie do Wydziału krajowego o wypracowanie projektu osuszenia gruntów kosztem funduszu krajowego.

Projekt osuszenia został wpracowanym przez inżyniera T. Sikorskiego, — koszta obrachowano na kwotę 14.000 zł.

Obszar gruntów, które mają być osuszone wskutek projektowanych robót, wynosi około 5.900 morgów.

W celu dostarczenia zarobku ludności dotkniętej powodzią, Wydział krajowy przyznał dla tych gmin z funduszu powodziowego 3.500 zł. bezzwrotnej zapomogi, udając się zarazem do Prezydyum c. k. Namiestnictwa o udzielenie na ten sam cel zapomogi bezzwrotnej w równej wysokości (3.500 zł.).

Wytyczenie, kontrolę i odbiór robót poruczono inżynierowi Sikorskiemu.

Następnie, z powodu nagłej potrzeby przyjścia w pomoc ludności powiatu Mieleckiego, należącego do najbardziej dotkniętych zeszłoroczną powodzią, wyasygnowano z funduszu powodziowego na te roboty dalsze zaliczki:

do LW. 25.503/85	1.000 zł.
do LW. 29.934/85	4.000 „
tak, że razem udzielono na te roboty zasiłek krajowy w kwocie	8.500 zł.

Sprawozdania o zupełnem ukończeniu tych robót dotychczas nie otrzymaliśmy.

Petycye: właścicieli gruntów położonych nad Pełtwią w powiecie lwowskim, księdza Hilarego Paczowskiego, gminy Barszczowice i gminy Zamarstynów o regulacyę rzeki Pełtwi.

Uchwałą z dnia 23. października 1884. r. Wysoki Sejm przekazał te petycye Wydziałowi krajowemu do załatwienia.

Wydział krajowy przychylając się do żądania stron interesowanych, postanowił udzielić im bezpłatnej pomocy biura melioracyjnego w celu wypracowania planów i kosztorysów na podstawie uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 27. września 1882 r.

Odnośnie do naszego sprawozdania o czynnościach biura melioracyjnego, zdjęcia na całej długości rzeki Pełtwi od Lwowa do Buska zostały w m. wrześniu b. r. ukończone i Wydział krajowy zamierza wnieść do Wysokiego Sejmu osobnem przedłożeniem projekt do ustawy melioracyjnej w myśl ustawy państwowej z dnia 30. czerwca 1884. r. (Dz. u. p. N. 116.).

Petycya spółki wodnej Jasielskiej.

Uchwałą z dnia 10. września 1884 r. Wysoki Sejm przekazał Wydziałowi krajowemu do załatwienia petycyę spółki wodnej w Jaśle o odpisanie pożyczki udzielonej na budowle wodne i przekop rzeki Wisłoki w resztującej kwocie 1.350 zł. w. a.

Wydział krajowy, w myśl sprawozdania komisyi sejmowej gospodarstwa krajowego (LW. 48.852/84) i wniosku tej komisyi przejścia do porządku dziennego nad tą petycyą, — nie przychylił się do żądania spółki wodnej i stronę interesowaną o tem postanowieniu zawiadomił.

Petycye w sprawie regulacyi rzek załatwione przez Wysoki Sejm przy powzięciu uchwał o środkach dla zabezpieczenia kraju na przyszłość od powodzi.

Udzielone przez biuro sejmowe przy komunikacie uchwał Wysokiego Sejmu z dnia 17. października 1884. l. S. 903. dotyczących akcyi regulacyjnej petycye, mianowicie:

1) Adolfa Lipczyńskiego, inżyniera we Lwowie w sprawie obrony posiewów i domostw od powodzi,

2) Komitetu dla regulacyi Dniestru i dopływów w powiecie Rudeckim o regulacyę Dniestru;

3) Zwierzchności gminnej w Żabnie powiatu Tarnowskiego o subwencyę na odprowadzenie wód na terytoryum tamtejszej gminy;

4) Komitetu obywateli nadbialskich w powiecie Tarnowskim o regulacyę rzeki Biały;

5) Przełożeństwa obszaru dworskiego w Ostrowie powiatu Stanisławowskiego o ochronę przeciw wylewom Dniestru;

6) Zwierzchności gminnej w Ostrowie o regulacyę Dniestru;

7) Zwierzchności gminnej w Bachorcu o regulacyę Sanu.

8) Komitetu interesentów dla regulacyi Dniestru w powiecie Samborskim o regulacyę Dniestru i dopływów;

9) Zwierzchności gminnej Saska kameralna o regulacyę Dniestru i dopływów;

10) Zwierzchnosci gminnej Horożanna mała o regulacyę Dniestru i dopływów;

11) Wydziału powiatowego w Samborze o regulacyę Dniestru i dopływów;

12) Zwierzchności gminnej w Kalinowie, o regulacyę Dniestru i dopływów;

13) Zwierzchności gminnej Ugarstberg o regulacyę Dniestru i dopływów;

14) Zwierzchności gminnej w Mostach o regulacyę Dniestru i dopływów;

15) Zwierzchności gminnej w Manastercu o regulacyę Dniestru i dopływów;

16) Zwierzchności gminnej w Terszakowie o regulacyę Dniestru i dopływów;

17) Zwierzchności gminnej w Powerkowie o regulacyę Dniestru i dopływów;

18) Zwierzchności gminnej w Tiapczem powiatu Stryjskiego o regulacyę rzeki Świcy;

19) Zwierzchności gminnej w Czajkowicach o regulacyę Dniestru i dopływów;

20) Zwierzchności gminnej w Tatarynowie o regulacyę Dniestru i dopływów;

21) Zwierzchności gminnej w Bilince małej o regulacyę Dniestru i dopływów;

22) Zwierzchności gminnej w Ubieszynie powiatu Łańcuckiego o zabezpieczenie brzegów Sanu;

23) Wydziału powiatowego w Krośnie w sprawie wymierzenia funduszów na regulacyę rzek w powiecie Krośnieńskim;

24) Józefa Kolischera, właściciela dóbr w Medenicach, o regulacyę Dniestru z dopływami;

25) Zwierzchności gminnej w Medenicach o regulacyę Dniestru z dopływami;

26) Zofii hr. Dzieduszyckiej, właścicielki dóbr w Pohorcach o regulacyę Dniestru z dopływami;

27) Komitetu spółki wodnej dla regulacyi Wisłoka o udzielenie subwencyi na tę regulacyę;

załatwiliśmy w myśl powyższej uchwały Wysokiego Sejmu rozporządzeniem z d. 2. stycznia 1885. l. 57.388 ex 1884. podając do wiadomości stron interesowanych treść tychże uchwał.

Co do petycyi pod 4) nadmienia się, że wskutek podania komitetu dla regulacyi rzeki Biały w powiecie Tarnowskim o udzielenie pomocy technicznej dla sporządzenia projektu regulacyi tej rzeki, przyrzekł Wydział krajowy rozporządzeniem z d. 2. stycznia 1885. l. 53.613 wydelegować inżynierów biura melioracyjnego do rozpoczęcia wedle możności jeszcze w roku bieżącym robót przygotowawczych do wygotowania operatu technicznego.

Przekazane Wydziałowi krajowemu do załatwienia petycye w sprawie regulacyi i robót ochronnych na rzekach.

W skutek przekazanych uchwałami Wysokiego Sejmu z dnia 20. i 23. października 1884. Wydziałowi krajowemu do załatwienia petycyj, mianowicie:

1) Wydziału powiatowego w Myślenicach o regulacyę rzeki Raby;

2) Gminy Rozdół o regulacyę Dniestru;

3) Wydziału powiatowego w Żydaczowie o regulacyę Świcy;

4) Zdzisława Krynickiego właściciela dóbr Krynicy w powiecie Drohobyckim o regulacyę Dniestru;

5) Obszaru dworskiego Monasterzec, Terszaków i Mosty w powiecie Rudeckim o regulacyę Dniestru;

6) Obszaru dworskiego Majnicz o regulacyę Dniestru;

7) Wydziału powiatowego w Nadwórnie o regulacyę Bystrzycy;

8) Gmin Kulczyce, Czukiew, Neudorf, Barańczyce, Bereźnica, Biskowice, Wojutycze, Babina, Kowenice, Kalinów, Więckowice, Zarajsko, Mystkowice, Piniany, Kornice i Sadkowice o regulacyę Dniestru, Strwiąża i Błozewki;

9) Komitetu interesentów powiatu Samborskiego o regulacyę Błozewki;

10) Gmin Radelicze, Horucko, Kołodruby, Biskowice, Pianowice, Maksymowice i Werbiż o regulacyę Dniestru;

11) Gminy Podmichale powiatu Kałuskiego o regulacyę Łomnicy;

12) Wydziału powiatowego w Grybowie o regulacyę Biały;

13) Juliusza hr. Komorowskiego, właściciela dóbr Bilinki, w powiecie Samborskim, o regulacyę Dniestru;

14) Wreszcie Celestyna Sozańskiego, właściciela dóbr Kornalowic w powiecie Samborskim, o regulacyę Dniestru,

zawiadomił Wydział krajowy strony interesowane rozporządzeniem z dnia 2. grudnia 1884. l. 49.303 o powziętych przez Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 17. października 1884. uchwałach w sprawie przeprowadzenia akcyi regulacyjnej na wszystkich rzekach dla zabezpieczenia na przyszłość kraju od powodzi, któremi to uchwałami załatwione już zostały wszystkie powyższe petycye.

Petycye komitetów spółek wodnych o regulacyę Skawy w powiecie Wadowickim, tudzież o regulacyę Raby i Krzyworzeki.

O treści powyższych uchwał w sprawie przeprowadzenia akcyi regulacyjnej, zawiadomił Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 12. grudnia 1884. l. 55.211 odnośne Komitety spółek wodnych, w załatwieniu przekazanej uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 15. października 1884. L. S. 953 petycyi o subwencyę na regulacyę Skawy, tudzież przekazanej uchwałą z dnia 23. października 1884. LS. 302 petycyi o zapomogę na regulacyę Raby i Krzyworzeki.

Petycya gminy Hłomczy i Dobry o zapomogę na regulacyę Sanu.

Uchwałą z dn. 10. września 1884. L. S. 738 odstąpił Wysoki Sejm wskutek sprawozdania komisyi gospodarstwa krajowego petycyę gminy Hłomczy i mieszkańców gminy Dobry o zapomogę na regulacyę Sanu Wydziałowi krajowemu do możliwego uwzględnienia.

Gdy jednak na konferencyi z d. 14. sierpnia 1884. przyznało Prezydyum c. k. Namiestnictwa w porozumieniu z Wydziałem krajowym, z funduszów przyzwolonych Cesarskiem rozporządzeniem z dn. 28. lipca 1884. na przekop Sanu w Hłomczy i Dobry zapomogę w kwocie 10.000 zł., która wedle relacyi inżyniera ekspozytury naszego bióra melioracyjnego w Sanoku, pokryje w zupełności koszta robót koło przekopu i tamy na na rzece Sanie w tych miejscowościach, nie było już powodu dla Wydziału krajowego udzielania dalszej subwencyi z krajowego funduszu zapomogowego dla dotkniętych powodzią, o czem zawiadomiliśmy też Wydział powiatowy w Sanoku rozporządzeniem z d. 20. września 1884. do l. 48.957 z poleceniem podania treści tego rozporządzenia do wiadomości gmin interesowanych.

Petycya gminy Winniki powiatu Żółkiewskiego o zapomogę na regulacyę rzeki Świni.

W załatwieniu przekazanej uchwałą Wysokiego Sejmu z d. 20. października 1884. Wydziałowi krajowemu petycyi gminy Winniki o regulacyę rzeki Świni, postanowiliśmy zbadać stan i bieg rzeki przez nasze bióro melioracyjne, celem ewentualnego udzielenia bezpłatnej pomocy technicznej do zdjęć i zaprojektowania regulacyi, tudzież rozpatrzenia, o ile to przedsiębiorstwo zasługiwałoby na subwencyę z funduszów publicznych, stosownie do postanowień państwowej ustawy melioracyjnej.

O decyzyi tej zawiadomiliśmy Wydział powiatowy w Żółkwi rozporządzeniem z d. 25. listopada 1885. l. 55.869 z poleceniem zakomunikowania stronom interesowanym.

Petycya Wydziału towarzystwa „Rada narodna" w Dolinie o wzbronienie dzikiego spławiania drzewa w skarbie Wełdzirskim.

Przekazaną przez Wysoki Sejm uchwałą z d. 23. października 1884 petycyę Wydziału Towarzystwa „Rada Narodna" w Dolinie o wyjednanie u c. k. Rządu zakazu dzikiego spławiania drzewa, odstąpiliśmy odezwą z d. 21. listopada 1884. l. 57.124 c. k. Namiestnictwu we Lwowie, które nas dotychczas nie zawiadomiło o poczynionych w skutek tej petycyi zarządzeniach.

Petycya spółki wodnej Rzeszowsko-Łańcuckiej o subwencyę na regulacyę rzeki Wisłoka.

Wskutek przekazanej uchwałą Wysokiego Sejmu z d. 23. października 1884. Wydziałowi krajowemu do załatwienia petycyi komitetu spółki wodnej Rzeszowsko-Łańcuckiej dla regulacyi Wisłoka o udzielenie subwencyi, zawezwaliśmy tenże komitet rozporządzeniem z d. 21. listopada 1884. l. 57.360 do przedłożenia Wydziałowi krajowemu planów i kosztorysu zamierzonej regulacyi, celem ewentualnego wymiaru subwencyi, bądź to z dotacyi melioracyjnej, bądź też z krajowego funduszu zapomogowego dla dostarczenia zarobku tamtejszej ludności, dotkniętej zeszłoroczną klęską powodziową.

Gdy jednak komitet spółki nie uczynił dotychczas zadość temu wezwaniu, nie mógł Wydział krajowy powziąć decyzyi co do wyznaczenia na powyższą regulacyę odpowiedniego zasiłku.

Nadmienia się zresztą przytem, że ta przestrzeń rzeki Wisłoka, która stanowi objekt zamierzonej przez spółkę regulacyi, zaliczoną została

w przedłożonym przez c. k. Rząd Wys. Radzie państwa projekcie do ustawy o regulacyi rzek galicyjskich, do kategoryi większych rzek niespławnych, mających się regulować wspólnym kosztem państwa, kraju i stron interesowanych (z 60% udziałem c. k. Skarbu państwa w kosztach).

Petycya gminy Tustogłowy pow. Złoczowskiego o zarządzenie wyczyszczenia kanału w stawie Zborowskim.

Uchwałą z d. 23. października 1884. przekazał Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu do załatwienia petycyę gminy Tustogłowy o wyjednanie u władz rządowych zarządzenia środków przymusowych celem bezzwłocznego wyczyszczenia zamulonego kanału w stawie Zborowskim.

Gdy wedle brzmienia petycyi i dołączonego do tejże w odpisie rozporządzenia c. k. Starostwa w Złoczowie z d. 1. września 1883. odpowiednie zarządzenia przez powiatową władzę polityczną już poczynione zostały, uważał Wydział krajowy, zgodnie z opinią szanownej komisyi petycyjnej Wysokiego Sejmu, dalszą ingerencyę władz automicznych za niewłaściwą i polecił reskryptem z d. 21. listopada 1884. l. 57.026 Wydziałowi powiatowemu w Złoczowie zawiadomić interesowaną gminę o odmownem załatwieniu wniesionej petycyi.

Petycya miasta Kałusza o regulacyę potoku Siwki.

W załatwieniu przekazanej Wydziałowi krajowemu uchwałą Wysokiego Sejmu z d. 23. października 1884. petycyi magistratu król. wolnego miasta Kałusza o regulacyę potoku Siwki, celem ochrony miasta i gruntów uprawnych od powodzi, podał Wydział krajowy rozporządzeniem z d. 21. listopada 1884. l. 57.025 do wiadomości urzędu miejskiego w Kałuszu uchwały Wysokiego Sejmu z d. 17. października 1884., powzięte wskutek sprawozdania Szanownej komisyi powodziowej w przedmiocie środków dążących do zabezpieczenia kraju na przyszłość od powodzi, wedle których to uchwał uznane zostało za nieodzownie konieczne wykonanie wspólnym nakładem Państwa, kraju i stron interesowanych robót ochronnych, między innemi na wszystkich dopływach Dniestru — a więc i na potoku Siwce.

Petycya przełożonego obszaru dworskiego w Jankowicach powiatu Chrzanowskiego o uskutecznienie przekopów na Wiśle celem uniknienia wylewów.

Przekazaną uchwałą Wysokiego Sejmu z d. 10. września 1884 l. S. 1.149 petycyę przełożonego obszaru dworskiego w Jankowicach, oraz zwierzchności gminnych w Rozkochowie, Jankowicach i Źródłach o uskutecznienie przekopów na Wiśle celem zmniejszenia wylewów, odstąpiono odezwą z d. 21. listopada 1884. l. 49.491 c. k. Namiestnictwu z uwagi, że ta przestrzeń Wisły zostaje pod pieczą rządową.

Petycya gminy Lisowice powiatu Dolińskiego o regulacyę rzeki Sukiel.

Wskutek przekazanej uchwałą Wysokiego Sejmu z d. 20. października 1884 Wydziałowi krajowemu do załatwienia petycyi gminy Lisowice o ochronę zagrożonej przez rzekę Sukiel zerwaniem wsi, cerkwi, plebanii i szkoły, oraz wyjednanie u c. k. Dyrekcyi lasów i domen materyału na budowle ochronne, odnieśliśmy się odezwą z d. 21. listopada 1885 l. 55.722 do c. k. Dyrekcyi lasów i domen, jako właściciela tamtejszego obszaru dworskiego, o zbadanie stanu rzeczy, udzielenie bliższych wyjaśnień i oświadczenia się co do ewentualnego udziału obszaru dworskiego w kosztach.

Gdy jednak c. k. Dyrekcya lasów i domen z powodu braku sił technicznych nie mogła zająć się tem przedwstępnem zbadaniem stanu

rzeki i potrzeby jej regulacyi, a inżynierowie biura melioracyjnego zajęci byli zdjęciami inwelacyjnemi i wygotowaniem projektów dla ustawowych przedsiębiorstw melioracyjnych, udaliśmy się odezwą z d. 12. czerwca r. b. l. 24.733 do c. k. Namiestnictwa z prośbą o polecenie c. k. Starostwu w Dolinie przeprowadzenia dochodzenia i zbadania na miejscu, tudzież udzielenie Wydziałowi krajowemu opinii, o ile sprawa ta zasługiwałaby na uwzględnienie.

Na odezwę powyższą nie otrzymał Wydział krajowy dotychczas żadnej odpowiedzi.

Petycya Wydziału powiatowego w Sanoku o wydanie ustawy o komasacyi gruntów.

Uchwałą z d. 10. września 1884 przekazał Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu pomiędzy petycyami niezałatwionemi także petycyę Wydziału powiatowego w Sanoku o wydanie ustawy o komasacyi gruntów. Petycyę powyższą przesłał Wydział krajowy odezwą z dnia 7. listopada 1884. l. 49.495 Prezydyum c. k. Namiestnictwa z zapytaniem, czy c. k. Rząd zamierza na następnej sesyi sejmowej wnieść projekt takiej ustawy; dotąd jednakże na zapytanie to nie otrzymał odpowiedzi pomimo, że ponowił je odezwami z d. 17. marca b. r. l. 13.100. z d. 4. maja r. b. l. 22.109 i z d. 22. sierpnia r. b. l. 42.222.

Petycya Rady powiatowej w Nowym Sączu w sprawie zakupywania koni dla ck. armii wprost od hodowców.

Na posiedzeniu z d. 11. października 1884 uchwalił Wysoki Sejm wskutek petycyi Rady powiatowej w Nowym Sączu w sprawie zakupywania koni dla c. k. armii wprost od hodowców, co następuje:

„Petycya Rady powiatowej Nowosądeckiej odstępuje się c. k. Rządowi do możliwego uwzględnienia.“

W sprawie powyższej otrzymał Wydział krajowy od c. k. Prezydyum Namiestnictwa (odezwą z d. 13. czerwca r. b. l. 5.652/pr.) wiadomość, że c. k. Ministerstwo wojny oznajmiło reskryptem z dnia 5. czerwca r. b. 2.231 co następuje:

„Przy zakupywaniu koni dla c. k. armii przestrzeganą już teraz bywa zasada wolnej konkurencyi i w myśl istniejących norm komisye asenterunkowe remont i tychże expozytury obowiązane są część wyznaczonego kontyngensu koni nabywać w drodze wolnej konkurencyi nawet w tym wypadku, gdyby stosunki hodowli koni w dotyczącym kraju dla wolnej konkurencyi były niepomyślne. Komisye asenterunkowe remont i ich expozytury mają polecenie nabywać konie dla c. k. armii ile możności wprost od hodowców i w tym celu odwiedzać prywatne stadniny i jarmarki na konie poza obrębem ich siedziby.

Wedle tych zasadniczych postanowień uskutecznia także komisya asenterunkowa remont Nr. 3. we Lwowie i jej expozytura w Rzeszowie zakupno koni dla c. k. armii i udało się tym komisyom rzeczywiście znaczną część koni przeznaczonych dla stacyi remont zakupić bezpośrednio od hodowców. Szczególnie skutecznym środkiem do popierania zakupna koni wprost od hodowców jest urządzanie jarmarków na remonty, do których zaprowadzenia c. k. Ministerstwo wojny dąży. Takie jarmarki na remonty mogłyby jednak tylko w takim razie odnieść pożądany skutek, jeżeli przedtem poczynione zostaną stosowne przygotowania. W tym celu otrzymali wskutek porozumienia c. k. Ministerstwa wojny z Ministerstwem rolnictwa Naczelnicy oddziałów wojskowych c. k. państwowych stacyj

ogierów polecenie zakupywania koni dla armii przy sposobności odbywającego się corocznie premiowania koni. Spodziewać się należy, że skutek tego zarządzenia, który był w roku 1884. ujemnym, okaże się w przyszłości korzystniejszym i że tym sposobem wytworzą się stopniowo warunki, które umożliwią w swoim czasie zaprowadzenie jarmarków na remonty. Co się zaś tyczy uwagi wypowiedzianej w sprawozdaniu komisyi petycyjnej sejmowej względem postępowania przy sprzedaży remont zużytych, to wedle istniejących przepisów każda sprzedaż koni zużytych zostaje ogłoszoną w sposób w miejscu zwykle używany; zresztą sprzedaż remont zużytych odbywa się corocznie tylko w miesiącu październiku po ukończeniu ćwiczeń pociągowych (Trainübungen) a to w Galicyi w miastach Lwowie i Krakowie".

Nadto oznajmiło c. k Ministerstwo wojny wspomnianym reskryptem, że równocześnie wystosowało do komendy 1. i 11. korpusu polecenie celem poczynienia zarządzeń, ażeby ta większa sprzedaż remont zużytych była corocznie wcześnie w gazecie urzędowej ogłaszaną.

Treść reskryptu udzielił Wydział krajowy rozporządzeniem z d. 19. czerwca r. b. l. 29.914 Wydziałowi powiatowemu w Nowym Sączu.

Petycya gminy Rożniatowa o wyjednanie pozwolenia do poboru surowicy solnej dla bydła.

Alegat 18.

Na posiedzeniu z dnia 10. września 1884. uchwalił Wys. Sejm w załatwieniu sprawozdania komisyi gospodarstwa krajowego o petycyi gminy Rożniatowa, proszącej o wyjednanie zezwolenia do poboru surowicy solnej dla bydła co następuje:

Petycyę gminy Rożniatowa udziela się c. k. Namiestnictwu do łaskawego uwzględnienia."

Wskutek uchwały powyższej, o której Marszałek krajowy zawiadomił c. k. Prezydyum Namiestnictwa odezwą z dnia 10. września 1884. l. 923/S, przesłało toż Prezydyum Wydziałowi krajowemu odezwą z dnia 6. października 1884. l. 9.521 załączony odpis rozporządzenia c. k. krajowej Dyrekcyi skarbu, według którego polecono c. k. powiatowej Dyrekcyi skarbu petycyę gminy Rożniatowa załatwić odmownie.

Petycye Rad powiatowych w Borszczowie, Brodach, Dąbrowie, Krakowie, Mielcu, Zbarażu i Żywcu w sprawie piętnowania bydła.

Na posiedzeniu z dnia 23. października 1884 przekazał Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu pomiędzy niezałatwionemi petycyami także petycye Rad powiatowych w Borszczowie, Brodach, Dąbrowie, Krakowie, Mielcu, Zbarażu i Żywcu domagające się, ażeby u cieląt i bydła dorosłego, nie mającego rogów, piętnowanie rozpalonem żelazem zastąpić piętnowaniem farbą olejną. Petycye powyższe przesłał Wydział krajowy odezwą z d. 7. listopada 1884 l. 57.024 wraz z odpisem sprawozdania Sejmowej komisyi gospodarstwa krajowego Prezydyum c. k. Namiestnictwa z prośbą, ażeby wyjednało u c. k. Ministerstwa rolnictwa wskazaną w petycyach zmianę sposobu piętnowania. Do chwili jednak zamknięcia niniejszego sprawozdania nie nadeszła w tej sprawie żadna wiadomość.

Petycya gminy Kadobna o wynagrodzenie szkody w zasiewach, ziemiopłodach i sianie przez dzikie zwierzęta zrządzonej.

Na posiedzeniu z d. 10. października 1884 uchwalił Wysoki Sejm w załatwieniu sprawozdania komisyi petycyjnej o petycyi gminy Kadobna powiatu Kałuskiego, o wynagrodzenie szkody w zasiewach, ziemiopłodach i sianie zrządzonej przez dzikie zwierzęta, co następuje:

„Powyższą petycyę odstępuje się wysokiemu Rządowi do sprawdzenia i zarządzenia, co uzna za potrzebne."

O uchwale powyższej zawiadomił Wydział krajowy rozporządzeniem z d. 27 października 1884 l. 53.806 Wydział powiat. w Kałuszu z poleceniem, aby treść takowej zakomunikował gminie Kadobna.

Petycya gminy Bortniki o wyjednanie pozwolenia dla członków gminy do noszenia broni palnej, celem ochrony od szkód polnych zrządzanych przez dzikie zwierzęta.

Na posiedzeniu z d. 10. października 1884 uchwalił Wysoki Sejm w załatwieniu petycyi gminy Bortniki o wyjednanie pozwolenia dla członków gminy do noszenia broni palnej celem ochrony od szkód polnych, zrządzanych przez dzikie zwierzęta, co następuje:

„Petycyę gminy Bortniki odstępuje się c. k. Rządowi do urzędowania.“

O uchwale powyższej zawiadomił Wydział krajowy rozporządzeniem z d. 27. października 1884 l. 53.815 Wydział pow. w Bóbrce z poleceniem, aby treść takowej zakomunikował gminie Bortniki.

Petycye Kuratoryi szkoły ogrodniczej w Tarnowie, oddziału c. k. Towarzystwa rolniczego krakowskiego w Tarnowie, tudzież Wydziałów powiatowych w Tarnowie i w Mielcu o podwyższenie subwencyi dla szkoły ogrodniczej.

Na posiedzeniu z dnia 23. października 1884. uchwalił Wysoki Sejm wskutek petycyi Kuratoryi szkoły ogrodniczej w Tarnowie, oddziału ck. Towarzystwa rolniczego Krakowskiego w Tarnowie, tudzież Wydziałów powiatowych w Tarnowie i Mielcu, o podwyższenie subwencyi dla szkoły ogrodniczej, co następuje:

1) Wstawia się w budżet jako subwencyę dla szkoły ogrodniczej w Tarnowie kwotę 300 zł. w. a.

2) Wydział krajowy będzie wykonywał nadzór i kontrolę nad szkołą tak pod względem naukowym i wychowawczym, jak i co do użycia funduszów, a Kuratorya będzie przedkładać Wydziałowi krajowemu rachunki i budżety i zawiadamiać go o terminie egzaminów celem wysłania delegata.

3) Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby się udał do c. k. Rządu o przedłużenie na dalsze lata i podwyższenie subwencyi ze skarbu państwa szkole tej udzielanej.

O uchwale powyższej zawiadomił Wydział krajowy wszystkich petentów rozporządzeniem z dnia 4. listopada 1884. l. 57.344, równocześnie zaś wystósował w myśl ustępu 3. uchwały do Prezydum c. k. Namiestnictwa prośbę, ażeby wyjednało u ck. Ministerstwa rolnictwa przedłużenie na dalsze lata rocznej dotacyi państwowej, przyznanej szkole ogrodniczej Tarnowskiej reskryptem tegoż Ministerstwa z dnia 19. stycznia 1883. l. 60, a o ile możności także podwyższenie tej dotacyi.

Po otrzymaniu zamknięcia rachunków szkoły za r. 1884. i preliminarza jej na r. 1885., zaasygnował Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 13. stycznia rb. l. 495 Kuratoryi szkoły przyznany przez Wysoki Sejm zasiłek w kwocie 300 zł., a na egzamin, którego termin oznaczono na 14. marca rb., wyznaczył delegata w osobie ks. Eustachego Sanguszki. Wreszcie nadmienić wypada, że przy sposobności rokowań o przeniesienie szkoły ogrodniczej z Czernichowa do Tarnowa (z których zdano sprawę wyżej) Wydział krajowy przyszedł do przekonania, że należy podwyższyć dotacyę krajową na utrzymanie szkoły ogrodniczej Tarnowskiej, wskutek czego rozporządzeniem z dnia 2. czerwca rb. l. 24.154 wezwał Kuratoryę szkoły, ażeby mu przedłożyła szczegółowe zestawienie potrzeb szkoły. Jakkolwiek zaś Kuratorya wezwaniu powyższemu do chwili zamknięcia niniejszego sprawozdania nie uczyniła zadość, wstawił Wydział krajowy

w preliminarz funduszu krajowego na r. 1886. dla szkoły ogrodniczej Tarnowskiej 10.000 zł. w. a. w nadziei, że Kuratorya dostarczy przed zebraniem się Wysokiego Sejmu wyjaśnień potrzebnych do uzasadnienia tej pozycyi preliminarza.

Petycya Zarządu głównego Towarzystwa Kółek rolniczych we Lwowie o subwencyę.

Na posiedzeniu z dnia 23. października 1884. wyznaczył Wysoki Sejm wskutek petycyi Zarządu głównego Towarzystwa Kółek rolniczych we Lwowie o subwencyę dla rzeczonego Towarzystwa, jednorazowo kwotę 300 zł. w. a. na zakupno narzędzi rolniczych i nasion wyborowych.

O uchwale powyższej zawiadomił Wydział krajowy zarząd główny Towarzystwa Kółek rolniczych rozporządzeniem z dnia 4. listopada 1884. l. 57.368, a przyznany zasiłek zaasygnował mu rozporządzeniem z dnia 9. stycznia r. b. l. 518.

Petycya Towarzystwa rolniczego krakowskiego o subwencję na wydawnictwo „Tygodnika rolniczego.

Na posiedzeniu z dnia 23. października 1884 wyznaczył Wysoki Sejm w skutek petycji c. k. Towarzystwa rolniczego krakowskiego o subwencyę na wydawnictwo „Tygodnika rolniczego“, na wydawnictwo czasopisma poświęconego gospodarstwu wiejskiemu, jednorazowo kwotę 200 zł. w. a. O uchwale powyższej zawiadomił Wydział krajowy komitet rzeczonego Towarzystwa rozporządzeniem z dnia 4. listopada 1884 l. 57.375, następnie zaś zaasygnował Komitetowi przyznany zasiłek rozporządzeniem z dnia 3. lutego r. b. l. 6045.

Petycya galic. Towarzystwa leśnego o subwencyę na wydawnictwo czasopisma „Sylwan“.

Na posiedzeniu z dnia 23. października 1884. wyznaczył Wysoki Sejm w skutek petycyi galicyjskiego Towarzystwa leśnego we Lwowie o subwencyę na wydawnictwo czasopisma „Sylwan“ na cel powyższy kwotę 100 zł. w. a.

O uchwale powyższej zawiadomił Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 15. listopada 1884. l. 57.376 Wydział galicyjskiego Towarzystwa leśnego, asygnując mu równocześnie przyznaną subwencyę.

Stypendyum dla Wojciecha Maciaszka.

Na posiedzeniu z dnia 22. października 1884. uchwalił Wysoki Sejm w załatwieniu petycyi p. dr. Józefa Rostafińskiego o udzielenie Wojciechowi Maciaszkowi, uczniowi szkoły ogrodniczej w Wersalu, subwencyi w kwocie 1000 zł. w. a., co nastepuje:

„Wojciechowi Maciaszkowi, uczniowi szkoły ogrodniczej w Wersalu 500 zł. w. a.“

W myśl uchwały powyższej zarządził Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 9. stycznia r. b. l. 517 wypłatę przyznanego zasiłku na ręce p. dr. Józefa Rostafińskiego.

Subwencya dla szkoły przemysłowej w Drohobyczu.

Na posiedzeniu z dnia 23. października 1884. uchwalił Wysoki Sejm wskutek petycyi Rady administracyjnej szkoły przemysłowej w Drohobyczu i Zarządu Towarzystwa pedagogicznego we Lwowie o subwencyę na r. 1885. i jednorazowy datek w kwocie 400 zł. dla szkoły przemysłowej w Drohobyczu:

a) Subwencyę zwyczajną	500 zł.
b) Na muzeum	100 „
razem .	600 zł.

O tej uchwale zawiadomił Wydział krajowy Radę administracyjną szkoły przemysłowej w Drohobyczu i Zarząd gł. Towarzystwa pedagogicznego we Lwowie reskryptem z dnia 4. listopada 1884. l. 57.387, a wyasygnował subwencyę rozporządzeniem z dnia 13. marca 1885. l. 12.097.

Subwencya dla szkoły przemysłowej w Jarosławiu.

Na posiedzeniu z dnia 23. października 1884. uchwalił Wysoki Sejm w skutek petycyi Dyrekcyi szkoły przemyłowej w Jarosławiu o subwencyę na r. 1885. kwotę 600 zł. dla tej szkoły na r. 1885. O tej uchwale zawiadomił Wydział krajowy Dyrekcyę powyższej szkoły reskryptem z d. 4. listopada 1884. l. 57.035, a subwencyę wyasygnował rozporządzeniem z dnia 30.marca 1885. l. 16.368.

Subwencya dla szkoły przemysłowej imienia „Sobieskiego“ w Kołomyi.

Na posiedzeniu z dnia 23. Października 1884. uchwalił Wysoki Sejm wskutek petycyi kuratoryi szkoły przemysłowej imienia „Sobieskiego“ w Kołomyji o subwencyę:

a) subwencyę zwyczajną w kwocie	. . .	500 zł.
b) zasiłek nadzwyczajny na przybory naukowe	.	200 „
razem	.	700 zł.

dla szkoły przemyłowej w Kołomyji.

O tej uchwale zawiadomił Wydział krajowy kuratoryę powyższej szkoły, reskryptem z dnia 4. listopada 1884. l. 57.342, a subwencyę i zasiłek nadzwyczajny wyasygnował w dwóch równych ratach rozporządzeniami z dnia 11. lutego i 21. marca 1885. l. 507 i 6.658.

Subwencya dla szkoły przemysłowej izraelickiej imienia „Marka Bernsteina“ we Lwowie.

Na posiedzeniu z dnia 23. października 1884. uchwalił Wysoki Sejm wskutek petycyi komitetu zarządzającego szkołą przemysłową izraelicką imienia: „Marka Bernsteina“ we Lwowie — subwencyę dla tej szkoły na r. 1885. w kwocie 300 zł. pod warunkiem, iż Wydział krajowy mieć będzie prawo dozoru i kontroli tak co do udzielanej nauki jak i sposobu użycia subwencyi, a komitet zawiadujący szkołą przedkładać będzie Wydziałowi krajowemu roczne rachunki i budżet i zawiadamiać będzie Wydział krajowy o terminach egzaminów celem wysłania delegata.

O tej uchwale zawiadomił Wydział krajowy komitet zawiadujący szkołą reskryptem z dnia 4. listopada 1884. l. 57.356 a po dopełnieniu warunku, uchwałą zastrzeżonego, wyasygnował subwencyę rozporządzeniem z dnia 16. maja 1885. l. 23.458.

Subwencya dla szkoły przemysłowej w Przemyślu.

W skutek petycyi Zarządu filii Towarzystwa pedagogicznego w Przemyślu o subwencyę dla tamtejszej szkoły przemysłowej, uchwalił Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 23. Października 1884 subwencyę dla tej szkoły na r. 1885. w kwocie 600 zł.

O tej uchwale zawiadomił Wydział krajowy Zarząd filii Towarzystwa pedagogicznego w Przemyślu reskryptem z dnia 4. listopada 1884. l. 57.027 a subwencyę wyasygnował w dwóch ratach równych rozporządzeniami z dnia 11. grudnia 1884. l. 64.889 i 21. marca 1885. l. 9.734.

Subwencya dla szkoły przemysłowej w Rzeszowie.

Wskutek petycyi Dyrekcyi szkoły przemysłowej w Rzeszowie o subwencyę, uchwalił Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 23. października 1884. subwencyę dla tej szkoły na rok 1885. w kwocie 600 zł.

O tej uchwale zawiadomił Wydział krajowy Dyrekcyę szkoły reskryptem z dnia 4. listopada 1884. l. 57.037 a przyznaną subwencyę

wyasygnował w dwóch równych ratach rozporządzeniami z dnia 26. stycznia 1885. l. 513 i z d. 19. czerwca 1885. l. 29.675.

Subwencya dla szkoły handlowo-przemysłowej w Tarnowie.

W skutek petycyi głównego zarządu Towarzystwa pedagogicznego we Lwowie o subwencyę dla szkoły handlowo-przemyłowej w Tarnowie, uchwalił Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 23. października 1884. subwencyę dla powyższej szkoły na r. 1885. w kwocie 500 zł.

O tej uchwale zawiadomił Wydział krajowy Zarząd główny Towarzystwa pedagogicznego we Lwowie i Zarząd oddziału Towarzystwa pedagogicznego w Tarnowie reskryptem z dnia 4. listopada 1884. l. 57.386, a subwencyę wyasygnował rozporządzeniem z d. 14. marca 1885. l. 12.836.

Subwencya dla szkoły przemysłowej w Sokalu.

Wskutek petycyi Zarządu głównego Towarzystwa pedagogicznego we Lwowie i Zarządu oddziału Towarzystwa pedagogicznego w Sokalu o subwencyę dla szkoły przemysłowej w Sokalu, uchwalił Wys. Sejm na posiedzeniu z dnia 23. października 1884. subwencyę dla powyższej szkoły na r. 1885. w kwocie 700 zł.

O tej uchwale zawiadomił Wydział krajowy proszących reskryptem z dnia 4. listopada 1884. l. 57.341, przyznaną zaś subwencyę wyasygnował w dwóch równych ratach rozporządzeniami z d. 19. stycznia 1885. l. 506 i z 18. czerwca 1885. l. 28.974.

Subwencya dla szkoły przemysłowej w Stanisławowie.

Na posiedzeniu z dnia 23. października 1884. uchwalił Wysoki Sejm subwencyę dla szkoły przemysłowej w Stanisławowie na r. 1885. w kwocie 500 zł.

Subwencya ta została wyasygnowaną rozporządzeniem Wydziału krajowego z dnia 8. czerwca 1885. l. 24.511.

Subwencya dla Stowarzyszenia „Pracy kobiet“ we Lwowie.

Wskutek petycyi Stowarzyszenia „Pracy kobiet“ o subwencyę w kwocie 500 zł., uchwalił Wys. Sejm na posiedzeniu z dnia 23. października 1884. subwencyę w kwocie 200 zł.

O tej uchwale zawiadomił Wydział krajowy Wydział wykonawczy powyższego Stowarzyszenia reskryptem z dnia 11. listopada 1884. l. 57.377, a przyznaną subwencyę wyasygnował rozporządzeniem z dnia 19. stycznia 1885. l. 514.

Subwencya dla Stowarzyszenia rękodzielników „Gwiazda“ w Tarnowie.

Wskutek petycyi Stowarzyszenia rękodzielników „Gwiazda‘, w Tarnowie o subwencyę uchwalił Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 23. października 1884. kwotę 100 zł. tytułem subwencyi.

O tej uchwale zawiadomił Wydział krajowy Zarząd Stowarzyszenia reskryptem z dnia 11. listopada 1884. l. 57.365, a subwencyę wyasygnował rozporządzeniem z dnia 26. Stycznia 1885. l. 512.

Subwencya dla Stowarzyszenia rękodzielników lwowskich „Gwiazda“.

Na posiedzeniu z d. 23. października 1884 uchwalił Wys. Sejm wskutek petycyi Stowarzyszenia rękodzielników lwowskich „Gwiazda“ o subwencyę, kwotę 200 zł.

O tej uchwale zawiadomił Wydział krajowy Zarząd Stowarzyszenia reskryptem z dnia 11. listopada 1884 l. 57.343, a subwencyę wyasygnował rozporządzeniem z dnia 19. stycznia 1885. l. 515.

Subwencya dla Władysławy Gostyńskiej na dalsze kształcenie się w rysunkach i modelowaniu zagranicą.

Na posiedzeniu z d. 23. października 1884 uchwalił Wys. Sejm wskutek petycyi Władysławy Gostyńskiej o subwencyę na dalsze kształcenie się w rysunkach i modelowaniu za granicą kwotę 500 zł., jako jednorazowy zasiłek na r. 1885., celem kształcenia się w rysunkach przemysłowych i modelowaniu w Wiedeńskim Muzeum przemysłu artystycznego.

O tej uchwale zawiadomił Wydział krajowy proszącą rozporządzeniem z dnia 11. listopada 1884 l. 57371 i wyasygnował jej równocześnie pierwszą połowę przyznanej subwencyi, drugą zaś połowę wyasygnował rozporządzeniem z dnia 23. marca 1885 l. 15.110 na podstawie kwitu widymowanego przez Dyrekcyę c. k. Muzeum dla sztuki i przemysłu w Wiedniu.

Petycya Ignacego Wurma, właściciela garbarni w Rzeszowie, o pożyczkę z funduszu krajowego na rozszerzenie przedsiębiorstwa garbarskiego.

Na posiedzeniu z d. 22. września 1884, przekazał Wys. Sejm petycyę Ignacego Wurma, właściciela garbarni w Rzeszowie, o pożyczkę z funduszu krajowego na rozszerzenie przedsiębiorstwa garbarskiego, Wydziałowi krajowemu jako komisyi.

W załatwieniu tej petycyi udzielił Wydział krajowy proszącemu $3^0/_0$ pożyczkę z funduszu krajowego w kwocie 6.000 zł. za zabezpieczeniem hipotecznem na jego realności i garbarni.

Petycya Antoniego Goligowskiego ucznia szkoły artystyczno-przemysłowej lwowskiej o stypendyum.

Uchwałą z dnia 23. października 1884 przekazał Wys. Sejm Wydziałowi krajowemu do załatwienia petycyę Antoniego Goligowskiego, ucznia szkoły artystyczno-przemysłowej lwowskiej o stypendyum na dalsze kształcenie się w rzeźbiarstwie dekoracyjnem, zastosowanem do potrzeb przemysłu garncarskiego, w c. k. austr. Muzeum dla przemysłu i sztuki w Wiedniu.

Wydział krajowy udzielił proszącemu stypendyum w kwocie 300 zł. rozporządzeniem z dnia 4. listopada 1884 l. 56.819 i wyasygnował mu równocześnie pierwszą połowę stypendyum, drugą zaś połowę wyasygnował rozporządzeniem z dnia 13. lutego 1885. l. 8.051 po przedłożeniu kwitu poświadczonego przez Dyrekcyę c. k. Muzeum dla przemysłu i sztuki w Wiedniu.

Petycya Maryi Konopackiej rysowniczki o subwencyę celem dalszego kształcenia się w zawodzie przemysłowym.

Uchwałą z d. 23. października 1884. odstąpił Wys. Sejm Wydziałowi krajowemu do załatwienia petycyę Maryi Konopackiej rysowniczki o subwencyę celem dalszego kształcenia się w zawodzie przemysłowym w c. k. szkole dla przemysłu artystycznego we Lwowie.

Zgodnie z uchwałą komisyi krajowej dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego we Lwowie z dnia 7. stycznia 1885. udzielił Wydział krajowy proszącej rozporządzeniem z dnia 13. marca 1885. l 11.875 zasiłek na rok 1885. w kwocie 180 złr. i wyasygnował równocześnie pierwszą połowę zasiłku, drugą zaś połowę wyasygnował rozporządzeniem z d. 4. lipca 1885. l. 33.336.

Petycya W. Kostkiewicza litografa o subwencyę na dalsze kształcenie się w szkole przemysłowej w Salzburgu.

Uchwałą z d. 23. października 1884. odstąpił Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu do załatwienia petycyę W. Kostkiewicza litografa o subwencyę na dalsze kształcenie się w szkole przemysłowej w Salzburgu.

Zgodnie z uchwałą komisyi krajowej dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego we Lwowie z d. 8. stycznia 1885., udzielił

Wydział krajowy proszącemu rozporządzeniem z dnia 16. marca 1885. l. 13.746 jednorazową subwencyę w kwocie 150 zł., którą równocześnie wyasygnował.

Petycya Franciszka Dobrowolskiego o subwencyę na urządzenie dwóch warstatów tkackich we Lwowie.

Uchwałą z d. 23. października 1884 Wysoki Sejm przekazał Wydziałowi krajowemu do załatwienia petycyę Franciszka Dobrowolskiego o subwencyę na urządzenie dwóch warstatów tkackich we Lwowie.

Petycyę tę załatwił Wydział krajowy rozporządzeniami z d. 24. grudnia 1884. l. 57.362, z 5. maja 1885. l. 20.442 i z 14. lipca 1885. l. 35.888 w ten sposób, że poruczył proszącemu montowanie warstatów tkackich, przeznaczonych dla szkół tkackich, i postanowił użyć go jako instruktora tkactwa w jednej z powstać mających szkole tkackiej.

Petycya garncarzy z Glińska o zaopiekowanie się przemysłem garncarskim w tej miejscowości.

Wskutek uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 23. października 1884 przesłano Wydziałowi krajowemu — między innemi w Izbie niezałatwionemi petycyami — do załatwienia także petycyę garncarzy z Glińska o zaopiekowanie się przemysłem garncarskim w tej miejscowości.

Petycyę tą odstąpił Wydział krajowy pismem z dnia 14. listopada 1884 l. 57.029 komisyi krajowej dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego do zbadania i objawienia zdania.

Zgodnie z uchwałą komisyi powziętej przez nią na posiedzeniu z dnia 8. stycznia 1885 wdrożył Wydział krajowy rozporządzeniami z dnia 14. kwietnia 1885 l. 18.666 i z 1. maja 1885 l. 21.562 zawiązanie spółki garncarskiej w Glińsku.

Petycya Spółki Towarzystwa spożywczego w Krakowcu z zażaleniem przeciw c. k. Starostwu w Jaworowie.

Wskutek uchwały Wysokiego Sejmu powziętej na posiedzeniu z dnia 20. października 1884. przesłano Wydziałowi krajowemu — między innemi przez Wysoki Sejm niezałatwionemi petycyami — do załatwienia petycyę Spółki Towarzystwa spożywczego w Krakowcu z zażaleniem przeciw c. k. Starostwu w Jaworowie.

Petycyę tę odstąpił Wydział krajowy odezwą z dnia 4. listopada 1884 l. 55.726 c. k. Namiestnictwu we Lwowie do załatwienia.

Petycye rękodzielników polskich w Wiedniu, rękodzielników lwowskich i krakowskich — o wyznaczenie stypendyów dla rękodzielniczej czeladzi.

Uchwałą z dnia 10. września 1884 przekazał Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu — między innemi petycyami w Izbie niezałatwionemi, — do załatwienia także petycye rękodzielników polskich w Wiedniu, rękodzielników lwowskich i krakowskich — o wyznaczenie stypendyów dla rękodzielniczej czeladzi.

Petycye te odstąpił Wydział krajowy pismem z dnia 4. listopada 1884 l. 48.847 Komisyi krajowej dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego we Lwowie do załatwienia w myśl §. 2. statutu komisyi.

Petycya Eustachego Krawczyńskiego o stypendyum celem dalszego kształcenia się w zawodzie brązowniczym za granicą i petycya Józefa Pliszewskiego o subwencyę na dalsze kształcenie się w rzeźbiarstwie.

Na posiedzeniu z dnia 23. października 1884 przekazał Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu do załatwienia petycyę Eustachego Krawczyńskiego o stypendyum celem dalszego kształcenia się w zawodzie brązowniczym za granicą i petycyę Józefa Pliszewskiego o subwencyę na dalsze kształcenie się w rzeźbiarstwie.

Petycye powyższe odstąpił Wydział krajowy pismem z dnia 11. listopada 1884 l. 57.347 Komisyi krajowej dla spraw przemysłu domo-

wego i rękodzielniczego we Lwowie do załatwienia w myśl §. 2. statutu komisyi.

Petycya Jana Lickendorfa, fabrykanta powozów we Lwowie z zażaleniem przeciw ekonomatowi pocztowemu we Wiedniu, protegującemu przemysł wiedeński.

Między innemi petycyami w Izbie niezałatwionemi przekazał Wysoki Sejm uchwałą z dnia 10. września 1884 Wydziałowi krajowemu do załatwienia także petycyę Jana Lickendorfa, fabrykanta powozów we Lwowie, z zażaleniem przeciw ekonomatowi pocztowemu we Wiedniu protegującemu przemysł wiedeński.

Petycya ta zawiera poważne zażalenia na ekonomat pocztowy we Wiedniu, nie przedstawia jednak dostatecznie ścisłych dat, ażeby na tej podstawie można było dalsze już czynić kroki.

Wskutek tego Wydział krajowy wezwał petenta reskryptem z dnia 4. listopada 1884 l. 48.853, aby przedłożył wyczerpujące przedstawienie stanu rzeczy, poparte ile możności dokumentami.

Petycya Jana Serafinowicza litografa o suwencyę 500 zł.

Uchwałą z dnia 23. października 1884 przekazał Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu do załatwienia petycyę Jana Serąfinowicza litografa o subwencyę 500 zł.

Rozporządzeniem z dnia 14. listopada 1884 l. 57.355 zawiadomił Wydział krajowy proszącego, że Wysoki Sejm nie uchwalił dla niego żądanej subwencyi.

Petycya Teofili Zielińskiej o subwencyę dla szkoły sztucznych kwiatów.

Między petycyami niezałatwionemi przez Wysoki Sejm przekazaną została uchwałą z dnia 10. września 1884 Wydziałowi krajowemu do załatwienia petycya Teofili Zielińskiej o subwencyę dla szkoły sztucznych kwiatów.

Rozporządzeniem z dnia 11. listopada 1884 l. 48.897 zawiadomił Wydział krajowy proszącą, że Wysoki Sejm nie uchwalił dla niej żadnej subwencyi.

Petycya Zofii Podoskiej o subwencyę dla zakładu maszynowo-pończoszkowego.

Na posiedzeniu z dnia 23. października 1884 przekazał Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu do załatwienia petycyę Zofii Podoskiej o subwencyę dla zakładu maszynowo-pończoszkowego.

Rozporządzeniem z dnia 14. listopada 1884. l. 57.346 zawiadomił Wydział krajowy proszącą, że Wysoki Sejm nie uchwalił dla niej żadnej subwencyi.

Petycya Teofili Kriegshaberowej o subwencję 500 zł. na rozszerzenie zakładu haftów i robót ozdobnych na płótnie.

Uchwałą z dnia 23. października 1884. przekazał Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu do załatwienia petycyę Teofili Kriegshaberowej o subwencyę 500 zł. na rozszerzenie zakładu haftów i robót ozdobnych na płótnie.

Rozporządzeniem z dnia 14. listopada 1884 l. 57.353 zawiadomił Wydział krajowy proszącą, że Wysoki Sejm żadnej dla niej subwencyi nie uchwalił.

Petycya Netti Holländer o subwencyę na rozszerzenie fabryki robót szydełkowo-drutowych.

Uchwałą z dnia 23. października 1884 przekazał Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu do załatwienia petycyę Netti Holländer o subwencyę na rozszerzenie fabryki robót szydełkowo-drutowych.

Rozporządzeniem z dnia 14. listopada 1884 l. 57.364 zawiadomił Wydział krajowy proszącą, że Wysoki Sejm żadnej subwencyi dla niej nie uchwalił.

Petycye rękodzielników i przemysłowców w Krakowie, — Komitetu centralnego Towarzystwa „Spójnia“ i Izby rękodzielniczej Lwowskiej o przeznaczenie na r. 1885 zgodnie z wnioskiem Wydziału krajowego kwoty 80.000 zł. na przemysł rękodzielniczy, na pożyczki i zasiłki.

Wskutek uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 20. października 1884 r. przesłano Wydziałowi krajowemu między innemi petycyami przez Wysoki Sejm niezałatwionemi, do załatwienia także petycyę rękodzielników i przemysłowców w Krakowie, — Komitetu centralnego Towarzystwa „Spójnia“ i Izby rękodzielniczej lwowskiej o przeznaczenie na rok 1885. zgodnie z wnioskiem Wydziału krajowego kwoty 80.000 zł. na przemysł rękodzielniczy na pożyczki i zasiłki.

Te petycye zostały załatwione uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 23. października 1884 r.

Petycya Ludwiki Dembińskiej o zapomogę dla zakładu ś. Zofii w Krakowie.

Uchwałą z dnia 10. września 1884 przekazał Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu między innemi w Wysokiej Izbie niezałatwionemi petycyami, do załatwienia petycyę Ludwiki Dębińskiej, opiekunki zakładu św. Zofii w Krakowie o zapomogę.

Tę petycyę załatwił Wydział krajowy odmownie rozporządzeniem z dnia 4. listopada 1884 l. 48.848.

Petycya Józefa Sadowskiego o założenie w Rabce szkoły garncarskiej i tkackiej.

Na posiedzeniu z dnia 10. września 1884 r. przeszedł Wysoki Sejm na wniosek komisyi gospodarstwa krajowego nad petycyą Józefa Sadowskiego, nauczyciela w Rabce, o założenie w tej miejscowości szkoły garncarskiej i tkackiej, do porządku dziennego.

O tej uchwale zawiadomiono proszącego rozporządzeniem Wydziału krajowego z dnia 14. listopada 1884 l. 49.301.

Petycya Izraela Glanzberga o uwolnienie go od płacenia wymierzonego mu podatku dochodowego od handlu skórami.

Na posiedzeniu z dnia 10. września 1884 r. powziął Wysoki Sejm w załatwieniu sprawozdania komisyi petycyjnej o petycyi Izraela Glanzberga, którą tenże, żaląc się na niesłuszny wymiar podatku dochodowego od handlu skórami, którego nie prowadzi, prosił o uwolnienie go od płacenia tego podatku następującą uchwałę:

„Nad petycyą Izraela Glanzberga o uwolnienie go od płacenia wymierzonego mu podatku dochodowego od handlu skórami przechodzi się do porządku dziennego“.

O tej uchwale zawiadomiono proszącego rozporządzeniem z dnia 14. listopada 1884 r. l. 48.846.

Bank Krajowy.

Wydział krajowy przedkłada szczegółowe sprawozdanie o Banku krajowym.

Krajowe szkoły rolnicze w Dublanach i folwark Dublański.

O czynnościach dotyczących krajowych szkół rolniczych w Dublanach i folwarku Dublańskiego, przedkłada Wydział krajowy Wysokiemu Sejmowi osobne sprawozdanie.

Krajowa śred. szkoła rolnicza w Czernichowie i folwark Czernichowski, tudzież szkoła ogrodnicza w Czernichowie.

Na posiedzeniu z dnia 11. października 1884. uchwalił Wysoki Sejm w załatwieniu sprawozdania komisyi gospodarstwa krajowego o przedłożeniu Wydziału krajowego w przedmiocie średniej szkoły rolniczej, szkoły ogrodniczej i folwarku w Czernichowie, co następuje:

I. „Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego o krajowej średniej szkole rolniczej wraz z należącym do niej folwarkiem, tudzież o szkole ogrodniczej w Czernichowie z d. 10. września 1884. l. 47.363.

II. „Ustęp I., 1. etatu osób i płac grona nauczycielskiego przy krajowej średniej szkole rolniczej w Czernichowie znosi się i brzmieć ma jak następuje:

I. „„1. z sześciu nauczycieli zwyczajnych (stałych), a mianowicie: czterech do wykładu nauk zawodowych i dwóch do wykładu nauk zasadniczych, z których jeden jest zarazem dyrektorem szkoły.““

III. „Sejm poleca Wydziałowi krajowemu rozpisanie konkursu na wypracowanie podręczników do nauki chowu zwierząt domowych i nauki rolnictwa dla uczniów krajowej średniej szkoły rolniczej w Czernichowie, i otwiera na ten cel Wydziałowi krajowemu kredyt do wysokości 1.000 zł. w. a. na r. 1885.

IV. „Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby na folwarku Czernichowskim rozszerzał corocznie, w miarę przyzwolonych na ten cel funduszów, uprawę wikliny koszykarskiej i uprawę chmielu, i otwiera na ten cel Wydziałowi krajowemu kredyt na r. 1885. do wysokości 1.000 zł. w. a.“

Nadto uchwalił Wysoki Sejm następujące rezolucye:

1. „Sejm wzywa Wydział krajowy, aby do końca bieżącego półrocza szkolnego postarał się o wypracowanie szczegółowego planu nauk dla szkoły rolniczej czernichowskiej, i aby zapewniono w nim uczniom 3-go oddziału możność praktycznego wprawiania się do zarządu folwarkiem i prowadzenia rachunków gospodarskich.

2. „Sejm wzywa Wydział krajowy, aby zapomogi na kształcenie się w pozakrajowych szkołach rolniczych udzielał przedewszystkiem takim uczniom wyższej szkoły Dublańskiej, którzyby po powrocie do kraju służyć mogli jako nauczyciele w krajowych szkołach rolniczych.

3. „Sejm wzywa Wydział krajowy, aby ściśle zbadał dotychczasowy plan gospodarstwa lasowego w folwarku Czernichowskim, a ewentualnie zarządził wypracowanie nowego planu.

4. „Sejm wzywa Wydział krajowy, aby postarał się o przeniesienie w r. 1885. szkoły ogrodniczej w Czernichowie w takie miejsce, w któremby szkoła ta pod fachowym nadzorem należycie rozwijać się mogła. Przez to zarazem uchyla się projekt urządzenia kursu nauki chmielarstwa przy szkole ogrodniczej w Czernichowie“.

I. O uchwale ad II., tyczącej się zmiany etatu grona nauczycieli szkoły roln. Czernichowskiej, zawiadomił Wydział krajowy odezwą z dnia 27. października r. b. l. 53,987 c. k. Prezydyum Namiestnictwa, równocześnie zaś wezwał Kuratoryę szkoły Czernichowskiej, ażeby przedłożyła wnioski swe w przedmiocie obsadzenia opróżnionej posady nauczyciela fachowego, zarazem dyrektora szkoły, tudzież nowo utworzonej posady szóstego nauczyciela fachowego (czwartego do nauk zawodowych).

Wskutek wezwania powyższego doniosła Kuratorya relacyą z dnia 21. listopada 1884. l. 376, że zgadza się z wezwaniem Wydziału krajowego rozpisania konkursu tak na posadę dyrektora jak i na posadę szóstego nauczyciela fachowego.

Równocześnie jednak przedłożyła Kuratorya wniosek relacyą z dnia 21. listopada 1884. l. 371, ażeby poruczyć tymczasowe kierownictwo Zakładu na czas aż do końca roku szkolnego p. Dr. Saturninowi Jakubowskiemu, w celu nabycia dokładniejszego przeświadczenia o kwalifikacyach tego kandydata, z którym Kuratorya już poprzednio zawiązała była rokowania o objęcie posady dyrektora szkoły Czernichowskiej.

Przychylając się do wniosku Kuratoryi, powołał Wydział krajowy dekretem z dnia 23. stycznia r. b. l. 2.119 p. Dr. Jakubowskiego do pełnienia obowiązków tymczasowego kierownika zakładu Czernichowskiego na czas aż do zamianowania dyrektora, z płacą miesięczną w kwocie 170 zł., poczem p. Dr. Jakubowski objął zarząd szkoły w dniu 19. lutego r. b. Dalszem zaś rozporządzeniem z dnia 14. kwietnia r. b. l. 18.680 rozpisał Wydział krajowy konkurs w celu obsadzenia posady nauczyciela zwyczajnego a zarazem dyrektora szkoły Czernichowskiej z terminem 15. czerwca r. b., a po upływie tego terminu przesłał rozporządzeniem z d. 22. czerwca r. b. l. 21.563 podania kandydatów, których zgłosiło się dziesięciu, Kuratoryi do zbadania. Do chwili zamknięcia niniejszego sprawozdania Kuratorya nie przedłożyła wniosków w sprawie powyższej.

Co się tyczy obsadzenia posady szóstego nauczyciela fachowego, to Wydział krajowy uznał za stosowne odroczyć rozpisanie konkursu na tę posadę aż do rozstrzygnięcia sprawy obsadzenia posady dyrektora, a to w tym celu, aby przy wyborze osobistości na posadę szóstego nauczyciela potrzeby szkoły znaleść mogły zupełniejsze uwzględnienie. Obowiązki szóstego nauczyciela fachowego pełnił zresztą przez cały rok szkolny 1884/5. p. Zygmunt Strusiewicz jako docent (por. sprawozdanie Wydziału krajowego z dnia 10. września 1884. l. 47.363 str. 2.), któremu też Wydział krajowy, w uwzględnieniu jego pracy nadobowiązkowej dekretem z dnia 10. kwietnia r. b. l, 15.658 podwyższył płacę miesięczną do kwoty 120 zł.

Wskutek konkursu, ogłoszonego na posadę nauczyciela zoologii i hodowli (por. spraw. W. kr. z d. 10. września 1884 l. 47.363 str. 3) opróżnioną przez ustąpienie p. Hipolita Knśnierskiego, zgłosiło się na posadę tę sześciu kandydatów, z których Wydział krajowy na wniosek Kuratorji z dnia 21. listopada 1884. l. 375 i za zgodą c. k. Ministerstwa rolnictwa, zamianował dekretem z dnia 5. grudnia 1884. l. 63.575 prow. nauczycielem zoologii i hodowli p. dr. Stanisława Kruszyńskiego, docenta krajowej wyższej szkoły rolniczej w Dublanach. P. dr. Kruszyński jednak jeszcze przed otrzymaniem nominacyi zachorował był obłożnie i mógł objąć nową posadę dopiero dnia 15. maja r. b.

Wskutek tego uczył zoologii i hodowli tak przez czas, w którym posada nauczyciela tych przedmiotów była opróżnioną, jako też przez czas choroby p. dr. Kruszyńskiego, docent p. dr. Karol Graff, któremu Wydział krajowy za pracę nadobowiązkową wyznaczył na wniosek Kuratoryi rozporządzeniem z dnia 20. lutego r. b. l. 8680 remuneracyę miesięczną w kwocie 60 zł. w. a.

P. P. Piotrowi Giermańskiemu i dr. Adamowi Prażmowskiemu, p. o. nauczycieli szkoły Czernichowskiej, którzy dla uzyskania stałej posady przy tejże szkole mieli zdać wymagane przez c. k. Ministerstwo rolnictwa egzamina (por. spraw. W. kr. z dnia 10. września 1884. l. 47.363

str. 3) przedłużył Wydział krajowy na wniosek Kuratoryi rozporządzeniem z dnia 4. listopada 1884. l. 46.210 termin do zdania egzaminów aż do końca roku szkolnego 1884/5.

Wreszcie zaszła w składzie grona nauczycieli w ciągu peryodu objętego niniejszem sprawozdaniem ta zmiana, że docent p. dr. Karol Graff zrezygnował z posady, a w miejsce jego Wydział krajowy zamianował zgodnie z uchwałą Kuratoryi dekretem z dnia 21. kwietnia b. r. l. 19.913 docentem weterynaryi na czas do końca roku szkolnego p. Dra Jędrzeja Walentowicza, weterynarza miasta Krakowa, wyznaczając mu ryczałtowe wynagrodzenie w kwocie 200 zł. w. a.

W myśl rezolucyi ad 2) wezwał Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 27. października 1884. l. 53.987 Kuratoryę szkoły do jak najrychlejszego przedłożenia szczegółowego planu nauki dla szkoły rolniczej. Plan ten przedłożyła Kuratorya relacyą z dnia 27. maja r. b. l. 428, poczem Wydział krajowy przesłał takowy odezwą z d. 5. czerwca r. b. l. 27.387. Prezydyum c. k. Namiestnictwa z prośbą, aby go przedłożyło c. k. Ministerstwu rolnictwa do zatwierdzenia, tudzież wyjednało u c. k. Ministerstwa obrony krajowej zaliczenie szkoły Czernichowskiej do zakładów naukowych stojących na równi z wyższemi gimnazyami i wyższemi szkołami realnemi.

Podług odezwy c. k. Namiestnictwa z dnia 28. lipca 1885. l. 45.344 c. k. Ministerstwo rolnictwa zatwierdziło przedłożony plan, zaś w przedmiocie służby wojskowej uczniów szkoły Czernichowskiej odniosło się do c. k. Ministerstwa obrony krajowej i c. k. państwowego Ministerstwa wojny.

W dalszem uzupełnieniu organizacyi szkoły, polecił Wydział krajowy na wniosek Kuratoryi rozporządzeniem z dnia 19. maja 1885. l. 24.155, aby Dyrekcya nie przyjmowała nadal kandydatów liczących więcej niż lat 18, inaczej, jak za zgodą kolegium nauczycieli i za przyzwoleniem Kuratoryi.

Idąc za wskazówkami, których udzieliła Sejmowa Komisya gospodarstwa krajowego w sprawozdaniu swem z dnia 6. października 1884. l. 717/S. (str. 5) co do projektu budowy lodowni dla zakładu Czernichowskiego, polecił Wydział krajowy rozp. z dnia 27. października 1884. l. 53.987 dyrekcyi szkoły, aby zbadała, w jakim stosunku zupełne oddzielenie mleczarni wpłynęłoby na zniżenie kosztów budowy lodowni, tudzież przedłożyła Wydziałowi krajowemu nowy plan i kosztorys budowy lodowni i kosztorys ewentualnej adaptacyi ubikacyi, któraby się dała zużytkować na mleczarnię.

Poleceniu temu Dyrekcya uczyniła zadość; jednakże koszta budowy podług nowego planu zdawały się Wydziałowi krajowemu również stosunkowo za wysokie, wskutek czego zarządził ponowne przerobienie planu.

W ciągu roku szkolnego 1884/5 zawiniła znaczna część uczniów szkoły Czernichowskiej dwukrotnie niekarnością. Pierwszy z wybitniejszych objawów niekarności (w grudniu 1884) pociągnął za sobą wydalenie pięciu uczniów. Kiedy zaś wybryk powtórzył się w marcu r. b. uznał Wydział krajowy, po zbadaniu stanu rzeczy na miejscu przez członka Wydziału krajowego p. Dra Wereszczyńskiego, zgodnie z wnioskiem Kuratoryi za stosowne zamknąć zakład z dniem 23. marca r. b., aby odrazu usunąć

wszystkich tych uczniów, których dalsze przebywanie w zakładzie mogło na resztę uczniów oddziaływać szkodliwie. Po trzytygodniowej przerwie, która przypadła na czas wakacyj wielkanocnych, poczęła się nauka dla nowozapisanych uczniów w połowie kwietnia r. b.

Frekwencyę szkoły nakoniec wykazują następujące daty:

Na rok szkolny 1884/5. Oddział	I.,	II.,	III.	razem:
1) Przeszło z roku poprzedniego	4	17	6	27
2) Przyjęto z początkiem roku	20	3	—	23
Było więc z początkiem r. szk.	24	20	6	50
Z uczniów powyższych:				
1) Zdało egzamin główny lub roczny	8	9	4	21
2) Zdało egzamin roczny z warunkiem poprawki po wakacyach	2	2	—	4
3) Nie zdało egzaminu . . .	1	—	—	1
4) Nie zdało egzaminu dla choroby	2	—	—	2
5) Wystąpiło z zakładu przed egzamin.	2	4	—	6
6) Wydalono	2	2	2	6
7) Nie przyjęto po ponownem otwarciu zakładu	7	3	—	10
Razem jak wyżej . .	24	20	6	50

II. W wykonaniu uchwały ad. IV.) i rezolucyi ad. 3) Wydział krajowy polecił Dyrekcyi szkoły Czernichowskiej rozporządzeniem z d. 27. października 1884. l. 53.987 ażeby

a) przedłożyła plan robót około plantacyi chmielu i wikliny, mający się wykonać w roku 1885. wraz z preliminarzem kosztów tych kultur w granicach przyzwolonego na ten cel kredytu w kwocie 1.000 zł. w. a.

b) zbadała przy pomocy fachowego technika lasowego dotychczasowy plan gospodarki lasowej na folwarku Czernichowskim, a wrazie, gdyby tenże okazał się nieodpowiednim, zarządziła wypracowanie nowego planu i przedłożyła takowy Wydziałowi krajowemu do zatwierdzenia. Zażądany plan robót około plantacyi chmielu i wikliny przedłożyła Dyrekcya relacyą z dnia 18. grudnia 1884. l. 846. Co się zaś tyczy planu gospodarki lasowej, to Dyrekcya doniosła relacyą z dnia 9. grudnia 1884. l. 778, że w dotychczasowym planie znachodzą się co do bonitacyi gleby tudzież co do rodzaju i przyrostu drzewostanów liczne pomyłki i sprzeczności, wskutek czego Dyrekcya ani w roku gospodarczym 1883/4 ani też w roku 1884/5 do planu się nie zastosowała, ale ograniczyła wyrąb drzewa z lasu Czernichowskiego na suszyce i wywroty, używając przytem funduszów, wstawionych w budżet folwarku na r. 1884. na kultury leśne, na uzupełnienie dawniejszych kultur i zadrzewienie halizn. Zarazem doniosła Dyrekcya, że poruczy wypracowanie nowego planu gospodarczego odpowiedniemu technikowi leśnemu, skoro pora roku pozwoli na wykonanie tej roboty.

Wylew, któremu uległa część gruntów obszarów dworskich w Czernichowie i w Kłokoczynie w roku 1884. (por. spr. W. kr. z dnia 10. września 1884. l. 47.363 str. 9) zniszczył pomiędzy innemi w zupełności także plony na gruntach w Kłokoczynie, zadzierżawionych od obszaru dworskiego przez jednego z włościan kłokoczyńskich. Z tego powodu Wydział krajowy na prośbę tegoż włościanina i na podstawie sprawo-

zdania Dyrekcyi z dnia 5. grudnia 1884. l. 816, opuścił rozporządzeniem z dnia 23. grudnia 1884. l. 64.330 rzeczonemu dzierżawcy jednoroczny czynsz dzierżawy w kwocie 225 zł. w. a.

Tegoroczny wylew Wisły przyprawił folwark Czernichowski ponownie o bardzo znaczne straty. Według bowiem relacyi Dyrekcyi z dnia 28. lipca r. b. l. 401, wyrządziła powódź obszarom dworskim w Czernichowie i Kłokoczynie szkodę w plonach, przenoszącą 2.500 zł. w. a. Prócz tego zaś zniszczyła powódź także płody na polu doświadczalnem wartości około 160 zł. w. a. i w ogrodzie szkoły ogrodniczej wartości około 300 zł. w. a.

W myśl przedstawionego w tejże relacyi wniosku, udał się Wydział krajowy odezwą z dnia 31. lipca r. b. l. 39.071 do c. k. Namiestnictwa z prośbą, ażeby zarządziło wypracowanie planu robót potrzebnych do zapobieżenia dalszym zalewom gruntów Czernichowskich i Kłokoczyńskich, przyczem oznajmił gotowość przyczynienia się w danym razie do pokrycia kosztów wykonania robót subwencyą z funduszu krajowego.

III. Wskutek rezolucyi ad 4) wezwał Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 27. października 1884. l. 53.987 komitet c. k. Towarzystwa rolniczego krakowskiego, aby mu udzielił swej opinii, w której miejscowości zachodniej części kraju mogłaby szkoła ogrodnicza znaleść najodpowiedniejsze pomieszczenie.

Następnie zaś przesłał rozporządzeniem z dn. 20. listopada 1884. l. 59.438 temuż Komitetowi do ocenienia podania gminy miasta Wieliczki i Kuratoryi szkoły ogrodniczej w Tarnowie o przeniesienie szkoły ogrodniczej Czernichowskiej do Wieliczki i Tarnowa. Jeszcze przed otrzymaniem podań powyższych, Komitet wspomniany na podstawie podania, które gmina Wieliczka wniosła była wprost do Komitetu, oświadczył się w relacyi z dnia 21. listopada 1884. l. 359 za uwzględnieniem prośby tejże gminy o przeniesienie szkoły Czernichowskiej do Wieliczki, donosząc równocześnie, że sąsiadujący z gminą pp Stanisław Niedzielski ze Śledziejowic i Karol Czecz z Bierzanowa wnieśli deklaracye, mocą których ofiarowali wzorowe chmielniki swoje przyszłej szkole Wielickiej do użytku naukowego. Następnie jednak powziąwszy wiadomość o podaniu Kuratoryi szkoły ogrodniczej w Tarnowie, zażądał Komitet w relacyi z dnia 10. grudnia 1884. l. 360, ażeby Wydział krajowy wyszczególnił warunki, pod jakimi zamierza zezwolić na przeniesienie szkoły ogrodniczej z Czernichowa. W odpowiedzi zaś na relacyę powyższą, oznajmił Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 23. grudnia 1884. l. 63.917, że nie mógłby przedłożyć Wysokiemu Sejmowi wniosku o przeniesienie szkoły Czernichowskiej do innej miejscowości, gdyby wskutek tego przeniesienia wzmogły się wydatki, któreby fundusz krajowy miał pokryć.

Alegat 19.

W sprawie powyższej zabrała głos także Kuratorya szkół Czernichowskich, przemawiając w załączonej ·/. relacyi z dnia 6. maja r. b. l. 411 stanowczo przeciw przeniesieniu szkoły ogrodniczej z Czernichowa, ale zarazem za reorganizacyą szkoły Czernichowskiej. Równie stanowczo oświadczył się Komitet c. k. Towarzystwa rolniczego Krakowskiego za pozostawieniem szkoły ogrodniczej w Czernichowie w załączonej ·/. relacyi swej z dnia 18. maja r. b. l. 229, przedkładając zarazem w tym samym duchu zredagowane podania Towarzystw roln. okręgowych w Krakowie, Brzesku, Jaśle, Wieliczce, Rzeszowie, Wadowicach i Nowym Sączu.

Alegat 20.

Uznając trafność i doniosłość przeważnej części argumentów przywiedzionych przez Kuratoryę szkół Czernichowskich i Komitet c. k. Towarzystwa roln. krakowskiego, a licząc się przytem z jednomyślnem życzeniem siedmiu Towarzystw roln. okręgowych, które szkoła ogrodnicza Czernichowska najbliżej obchodzi, postanowił Wydział krajowy zaniechać wykonania projektu przeniesienia tej szkoły do innej miejscowości, równocześnie zaś wezwał Kuratoryę szkół Czernichowskich rozporządzeniem z dnia 2. czerwca r. b. l. 24.154, ażeby przedłożyła szczegółowy plan reorganizacyi Czernichowskiej szkoły ogrodniczej z obliczeniem nakładu, potrzebnego na przeprowadzenie reorganizacyi, i na przyszłe utrzymanie zakładu.

Na wniosek Kuratoryi szkół Czernichowskich, wyznaczył Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 7. lipca r. b. l. 34.149 p. Alojzemu Rużyczce, nauczycielowi-ogrodnikowi szkoły ogrodniczej na r. 1885. dodatek do płacy w kwocie 200 zł. w. a.

Z końcem roku szkolnego 1884/5 ukończyli naukę w szkole ogrodniczej wszyscy uczniowie szkoły, w liczbie sześciu, a na następny rok szkolny przyjęto do zakładu takąż samą liczbę kandydatów na koszt funduszu krajowego.

IV. W wykonaniu uchwały ad III.) wezwał Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 16. listopada 1884. l. 58.534 Dyrekcye kraj. szkół roln. w Dublanach i w Czernichowie, ażeby przedłożyły opinie swe co do warunków, jakie zamieścić należy w ogłoszeniu konkursowem na podręczniki do nauki chowu zwierząt domowych i nauki rolnictwa dla uczniów szkoły rolniczej w Czernichowie. Na podstawie zaś relacyi tychże Dyrekcyj (z dnia 15. grudnia 1884. l. 1.351. i z dnia 24. lutego r. b. l. 789), ogłosił rozporządzeniem z dnia 24. kwietnia r. b. l. 11.069. konkurs z terminem do 1. stycznia 1886.

V. W myśl rezolucyi ad 2.) nadał Wydział krajowy na przedstawienie Dyrekcyi szkół Dublańskich dekretem z dnia 14. listopada 1884. l. 58.583. pp. Stefanowi Jentysowi i Janowi Felixowi Sikorskiemu, którzy ukończyli wyższą szkołę roln. w Dublanach, na r. 1884/5. stypendya po 750 zł. w. a. na dalsze kształcenie się na nauczycieli średnich szkół rolniczych, podług instrukcyi wypracowanej przez Dyrekcyę szkół Dublańskich, a rozporządzeniem z dnia 21. listopada 1884. l. 60.743. przez Wydział krajowy zatwierdzonej. Nadto udzielił Wydział krajowy na wniosek tejże Dyrekcyi pp. Jentysowi i Sikorskiemu dekretem z dnia 26. czerwca r. b. l. 30.882. jako dodatkowego zasiłku po 50 zł. w. a. z funduszu dyspozycyjnego.

Niższe szkoły rolnicze.

I. Krajowa niższa szkoła rolnicza w Kobiernicach.

Na posiedzeniu z dnia 18. października 1884. uchwalił Wysoki Sejm co następuje:

1. „Sejm zgadza się na uznanie założyć się mającej niższej szkoły rolniczej w Kobiernicach za zakład krajowy, i upoważnia Wydział krajowy do otwarcia tej szkoły pod warunkiem, że ck. Ministerstwo rolnictwa udzieli na jej założenie zasiłku w kwocie 11.000 zł. w. a. i wyznaczy na jej utrzymanie z ck. Skarbu państwa stałą dotacyę roczną w wysokości 5.000 zł. w. a.

2) „Sejm zatwierdza projekt etatu osób i płac grona nauczycielskiego kraj. niższej szkoły rolniczej w Kobiernicach.“

3) „Sejm otwiera Wydziałowi krajowemu na rok 1885. kredyt do wysokości 3.460 zł. w. a. na utrzymanie w tym roku rzeczonej szkoły.“

Odpis uchwały powyższej przesłał Wydział krajowy odezwą z dnia 27. października 1884. l. 55.665 ck. Namiestnictwu z prośbą, ażeby wyjednało u c. k. Ministerstwa rolnictwa przyznanie dotacyi państwowych, których Wysoki Sejm zażądał, a których potrzebę Wydział krajowy już poprzednio odezwą z dnia 9. maja 1884. l. 16.549 był wykazał. — Na żądanie ck. Namiestnictwa z dnia 12. lutego r. b. l. 1.096, uzupełnił następnie Wydział krajowy odezwą z dnia 17. lutego r. b. l. 8.120 poprzednie wywody swe w sprawie założenia szkoły Kobiernickiej dodatkowemi wyjaśnieniami, potrzebnemi do usunięcia kilku przez c. k. Ministerstwo rolnictwa podniesionych wątpliwości, dołączając zarazem plany i kosztorysy zaprojektowanych robót adaptacyjnych; poczem c. k. Namiestnictwo oznajmiło odezwą z dnia 26. czerwca r. b. l. 32.867, że c. k. Ministerstwo rolnictwa reskryptem z dnia 13. czerwca rb. l. 7.227/794 zgodziło się w zasadzie na przyzwolenie dla szkoły powyższej jednorazowej subwencyi w kwocie 11.000 zł. w. a. na jej założenie, tudzież dotacyi rocznej na utrzymanie w kwocie 3.000 zł. w. a., na razie na przeciąg lat pięciu, począwszy od roku 1886. z zastrzeżeniem, że subwencya na założenie wypłacaną będzie w następujących ratach: w r. 1885. 1.600 zł. w. a., w r. 1886. 4.400 zł. w. a., a w latach 1887. i 1888. po 2.500 zł. w. a.

Powyższym reskryptem c. k. Ministerstwo rolnictwa nie zupełnie uwzględniło warunki, od których Wysoki Sejm założenie szkoły rolniczej w Kobiernicach uczynił zawisłem, gdyż zamiast zażądanej przez Wysoki Sejm dotacyi rocznej w kwocie 5.000 zł. w. a., przyznało na utrzymanie szkoły tylko po 3.000 zł. w. a. rocznie. Z uwagi jednak, że z jednej strony stanowcze orzeczenie c. k. Ministerstwa rolnictwa nie pozostawiało widoku uzyskania na szkołę Kobiernicką znaczniejszej dotacyi państwowej, z drugiej zaś wykazana różnica pomiędzy dotacyami zażądanemi a przyzwolonemi nie zdawała się w tym wypadku dostatecznym powodem nietylko do zaniechania projektu, mającego zaspokoić uznaną potrzebę, ale nawet do odroczenia jego wykonania, mniemał Wydział krajowy, że postąpi w myśl intencyi Wysokiego Sejmu, jeżeli się zgodzi na warunki postawione przez c. k. Ministerstwo rolnictwa, co też uczynił odezwą z dnia 7. lipca r. b. l. 32.867. upominając się równocześnie o wypłatę dotacyi przypadającej na rok 1885.

Ponieważ zachodziła obawa, aby wśród rokowań z c. k. Rządem nie minęła pora najwłaściwsza do wykonania robót adaptacyjnych w budynkach przeznaczonych na pomieszczenie szkoły kobiernickiej, a wskutek tego otwarcie szkoły nie doznało zwłoki, przeto Wydział krajowy na wniosek Wydziału powiatowego w Biale zarządził rozpoczęcie robót rzeczonych rozporządzeniem z dnia 12. czerwca r. b. l. 27.738, zanim jeszcze otrzymał wiadomość o wspomnionej wyżej decyzyi c. k. Ministerstwa rolnictwa. Po ukończeniu zaś rokowań z c. k. Rządem ogłosił Wydział krajowy pod dniem 2. sierpnia r. b. l. 39.160 konkurs z terminem do 15. września r. b. na posady kierownika i nauczyciela fachowego pomocniczego szkoły kobiernickiej, a nadto zawezwał wszystkich, którym na pod-

stawie statutu szkoły przysługuje do tego prawo, aby zamianowali delegatów do kuratoryi szkoły. Poczynione więc dotąd przygotowania pozwalają tuszyć, że szkołę będzie można otworzyć już w jesieni r. b.

Nadmienić jeszcze wypada, że oprócz władz i osób wymienionych w sprawozdaniu z dnia 11. września 1884 l. 19.782 ofiarowali na rzecz szkoły kobiernickiej:

1) Rada powiatowa w Wadowicach jedno stypendyum o rocznych 140 zł. na przeciąg lat czterech;

2) Ś. p. księżna Augusta de Montléart jednorazowy datek w kwocie 300 zł. w. a.;

3) Pani hrabina Dębińska z Radziszowa zasiłek roczny potrzebny na utrzymanie jednego ucznia, na czas nieograniczony.

II. Krajowa szkoła rolnicza w Jagielnicy.

W skład kuratoryi kraj. niższej szkoły rolniczej w Jagielnicy weszli oprócz p. Karola hr. Lanckoronckiego i jego zastępcy p. Adama Nóela:

1) p. Jan Gnoiński jako delegat Wydziału krajowego a p. Władysław Czaykowski jako jego zastępca;

2) C. k. Starosta Juliusz Niewiadomski jako delegat c. k. Rządu, a p. c. k. komisarz powiatowy Stanisław Linde jako jego zastępca,

3) P. Aleksander Ruszczyński jako delegat Wydziału powiatowego w Czortkowie, a p. Piotr Plattner jako jego zastępca, wreszcie

4) P. Ignacy Głażewski jako delegat oddziału Buczacko-Czortkowsko-Zaleszczyckiego c. k. galic. Towarzystwa gosp., a p. Władysław Ochocki jako jego zastępca.

W tym składzie ukonstytuowała się kuratorya we wrześniu 1884 wybierając przewodniczącym p. Jana Gnoińskiego, a zastępcą jego p. Ignacego Głażewskiego.

Zbadawszy podania wniesione w skutek konkursu ogłoszonego na posady kierownika i fachowego nauczyciela pomocniczego szkoły Jagielnicy, przedstawiła kuratorya relacyą z dnia 12. listopada 1884. l. 5 na pierwszą z tych posad p. Karola Godzienia nauczyciela seminaryum nauczycielskiego w Rzeszowie. Zgodnie z wnioskiem powyższym, poruczył Wydział krajowy dekretem z dnia 18. listopada 1884 l. 59942 panu Godzieniowi tymczasowe pełnienie obowiązków kierownika, a równocześnie udał się do Prezydyum c. k. Namiestnictwa z prośbą, ażeby wyjednało u c. k. Ministerstwa rolnictwa przyzwolenie na zamierzoną nominacyę. Podobnież poruczył Wydział krajowy na wniosek kuratoryi z dnia 8. grudnia 1884. l. 11 dekretem z dnia 12. grudnia 1884. l. 65.208 p. Włodzimierzowi Grodzkiemu, nauczycielowi pomocniczemu kraj. niższej szkoły rolniczej w Dublanach, tymczasowe pełnienie obowiązków fachowego nauczyciela pomocniczego szkoły Jagielnickiej w nadziei, że i ta nominacya uzyska przyzwolenie c. k. Ministerstwa rolnictwa, któremu równocześnie przedstawił sprawę za pośrednictwem Prezydyum c. k. Namiestnictwa. Gdy zaś c. k. Ministerstwo według odezw c. k. Namiestnictwa z dnia 6. stycznia r. b. l. 81.817 i z dnia 14. stycznia r. b. l. 2.450 w obudwóch wypadkach do wniosku się przychyliło, zamianował Wydział krajowy dekretem z dnia 16. stycznia r. b. l. 2.587 p. Godzienia prow. nauczycielem fachowym i kierownikiem szkoły Jagielnickiej, a dekretem

z dnia 20. stycznia b. r. l. 3.378 p. Grodzkiego stałym nauczycielem fachowym pomocniczym tejże szkoły. Dekretem wreszcie z dnia 27. marca r. b. l. 14.912 zamianował Wydział krajowy, zgodnie z uchwałą kuratoryi, instruktorem szkoły p. Antoniego Myjaka i upoważnił kuratoryę do poruczenia obowiązków kapelana i katechety ks. Janowi Matkowskiemu gr. k. proboszczowi ze Swidowy.

Po zakupieniu wszelkich sprzętów, potrzebnych do urządzenia szkoły, dalej najkonieczniejszych środków naukowych, tudzież inwentarza żywego i martwego, niezbędnego dla gospodarstwa, nastąpiło w dniu 16. kwietnia r. b. uroczyste otwarcie szkoły, przy którem Wydział krajowy reprezentowanym był przez p. Władysława Wolańskiego.

Do szkoły przyjęto na razie tylko 19 uczniów, ażeby módz otworzyć kurs drugi już w jesieni r. b. przez przyjęcie nowych uczniów. Z powyższych 19 uczniów, jeden przyjętym jest za opłatą, czterech na przedstawienie osób, które dla uczniów szkoły Jagielnickiej wyznaczyły stypendya, a reszta na koszt funduszu krajowego.

Relacyą z dnia 17. stycznia r. b. l. 35, przedłożyła kuratorya wypracowany przez dyrekcyę plan gospodarzy dla gospodarstwa szkoły Jagielnickiej. Projekt ten zatwierdził Wydział krajowy po wysłuchaniu opinii Dyrekcyi szkół Dublańskich, rozporządzeniem z dnia 24. kwietnia r. b. l. 19.696 tylko o tyle, o ile takowy tyczył się tegorocznych zasiewów jarych, wypracowanie zaś nowego projektu poruczył Dyrektorowi szkół Dublańskich p. Władysławowi Lubomęskiemu, który też w myśl polecenia Wydziału krajowego zwiedził już Jagielnicę w celu dokładnego zbadania miejscowych stosunków gospodarczych.

Ofiary na rzecz szkoły Jagielnickiej (p. sprawozdanie z dnia 16. września 1883 l. 45.845 i przeszłoroczne sprawozdanie z czynności Wydziału krajowego str. 21) pomnożone zostały przez:

1) Radę powiatową w Czortkowie, która wyposażyła szkołę w dwa stałe stypendya o rocznych 150 zł. w. a.

2) Radę powiatową w Zaleszczykach, która wyznaczyła dla szkoły po 100 zł. w. na lat trzy, — i

3) Radę powiatową w Husiatynie, która obowiązała się do jednorazowego datku w kwocie 100 zł. w. a.

III. Krajowa niższa szkoła rolnicza w Horodence.

Kontrakt kupna i sprzedaży realności przeznaczonej na pomieszczenie krajowej niższej szkoły rolniczej w Horodence, zawarto z p. Jakóbem br. Romaszkanem dnia 17. września 1884.

W skład kuratoryi tej szkoły weszli oprócz p. Jakóba br. Romaszkana:

1) P. Michał Lenartowicz jako delegat Wydziału krajowego, a p. Władysław Wielowiejski, jako jego zastępca,

2) P. c. k. starosta Juliusz Zulauf, jako delegat c. k. Rządu, a p. c. k. komisarz powiatowy Julian Fedorowicz jako jego zastępca,

3) P. Ludomir Cieński, jako delegat Wydziału powiatowego w Horodence, a p. Leszek Cieński jako jego zastępca, wreszcie

4) P. Ignacy Teodorowicz, jako delegat Oddziału Horodeńskiego c. k. galic. Towarzystwa gosp., a p. Władysław Straszewski jako jego zastępca.

W tym składzie ukonstytuowała się kuratorya, wybierając przewodniczącym p. Jakóba bar. Romaszkana, a zastępcą jego p. Ludomira Cieńskiego.

Na podstawie podań, które wpłynęły wskutek konkursu ogłoszonego na posady kierownika i fachowego nauczyciela pomocniczego szkoły Horodeńskiej, przedstawiła kuratorya relacyą z dnia 29. grudnia 1884. l. 1, na pierwszą z tych posad p. Romana Bastgena, rządcę dóbr i b. nauczyciela szkoły gospodarstwa wiejskiego w Dublanach, na drugą zaś p. Franciszka Cisłę, praktykanta gospodarczego, który ukończył wyższą szkołę rolniczą w Dublanach, a następnie kosztem funduszu krajowego odbywał praktykę gospodarczą (por. przeszłoroczne sprawozdanie z czynności Wydziału krajowego str. 29).

Zgodziwszy się na propozycye powyższe, udał się Wydział krajowy odezwą z dnia 20. stycznia r. b. l. 2.799 do c. k. Namiestnictwa z prośbą, ażeby wyjednało u c. k. Ministerstwa rolnictwa przyzwolenie na zamierzone nominacye.

Po otrzymaniu zaś uwiadomienia, że c. k. Ministerstwo rolnictwa reskryptem z dnia 26. lutego r. b. l. 2345 do wniosków się przychyliło, zamianował dekretem z dnia 12. maja r. b. l. 23.674 p. Romana Bastgena prow. nauczycielem fachowym i kierownikiem szkoły Horodeńskiej, a p. Franciszka Cisłę prow. fachowym nauczycielem pomocniczym tejże szkoły.

W celu obsadzenia posady instruktora tejże szkoły, ogłosił Wydział krajowy w myśl wniosku Kuratoryi rozporządzeniem z dnia 12. maja 1885. l. 23.675 konkurs. Następnie zaś zamianował zgodnie z uchwałą kuratoryi, opartą na wniesionych podaniach, dekretem z dnia 4. sierpnia r. b. l. 39.713 instruktorem szkoły p. Michała Stadnickiego. Otrzymawszy nadto od kuratoryi wiadomość, że i inne przygotowania do otwarcia szkoły są już na ukończeniu, oznaczył Wydział krajowy termin otwarcia na dzień 1. października r. b.

IV. Szkoła uprawy i wyprawy lnu w Gródku.

Czyniąc zadość wezwaniu Wydziału krajowego z dn. 1. czerwca 1884. l. 26.642 (por. przeszłoroczne sprawozdanie z czynności Wydziału krajowego str. 22) przedłożyła Rada oddziału Rudeńsko-Grodeckiego c. k. galic. Towarzystwa gosp. relacyą z 12. lipca 1884. l. 51, szczegółowe wnioski w sprawie reaktywowania szkoły uprawy i wyprawy lnu w Gródku. Na wnioski te Wydział krajowy zgodził się w zasadzie. Zawiadomiony jednak przez komitet c. k. galic. Towarzystwa gosp., że gmina Gródek zażądała zwrotu gruntów miejskich, które oddała była swego czasu bezpłatnie do użytku szkoły uprawy i wyprawy lnu, zawezwał przedewszystkiem Urząd miejski w Gródku (rozporządzeniem z dnia 20. grudnia 1884. l. 6.749), ażeby skłonił gminę do cofnięcia owego żądania. Wezwanie to nie odniosło pożądanego skutku, gdyż Urząd miejski Grodecki doniósł relacyą z dnia 22. grudnia 1884. l. 3.223, że Rada gminy stanowczo odmówiła pozostawienia wspomnionych wyżej gruntów w posiadaniu szkoły. Dopiero usilnym staraniom Prezesa oddziału Rudeńsko - Grodeckiego pana Henryka Janki powiodło się wyjednać uchwałę, mocą której Rada gminy zobowiązała się grunta „Ujeżdżalnia“ i „Leszczówka“ pozostawić i nadal szkole uprawy i wyprawy lnu pod warunkiem, że w skład kuratoryi tej szkoły wejdzie delegat gminy.

Po ukończeniu rokowań z gminą Grodecką, przedłożył Wydział krajowy pismem z dnia 21. kwietnia r. b. l. 19.172 projekt reaktywowania szkoły uprawy i wyprawy lnu i konopi w Gródku c. k. Ministerstwu rolnictwa z prośbą, aby c. k. Rząd przyznał na utrzymanie szkoły dotacyę roczną ze skarbu państwa w tej samej wysokości, w jakowej dawniej c. k. gal. Towarzystwo gospod. na tenże cel otrzymywało zasiłki państwowe. Do chwili jednak zamknięcia niniejszego sprawozdania nie nadeszła odpowiedź na podanie powyższe.

V. Druga niższa szkoła rolnicza w zachodniej części kraju.

Na posiedzeniu z dnia 15. września 1884. uchwalił Wysoki Sejm co następuje:

„Petycyę Rady powiatowej Jasielskiej o zezwolenie na utworzenie niższej szkoły rolniczej w powiecie tamtejszym z funduszów ubogich odstępuje się Wydziałowi krajowemu do urzędowania“.

O uchwale powyższej zawiadomiono Wydział powiatowy w Jaśle rozporządzeniem z dnia 20. września 1884. l. 48.844 z nadmienieniem, że załatwienie petycyi nie należy do zakresu działania Wydziału krajowego, lecz wymaga wydania osobnej ustawy państwowej.

Starania Wydziału krajowego o pomieszczenie niższej szkoły rolniczej w innej miejscowości zachodniej części kraju dotąd nie osiągnęły skutku. Na teraz więc musi Wydział krajowy poprzestać na wzmiance, że najwięcej widoków zrealizowania zdaje się mieć projekt założenia niższej szkoły rolniczej w Krośnie, którego ściślejszem zbadaniem zajmuje się na prośbę Wydziału krajowego Prezes Rady powiatowej Krośnieńskiej p. Stanisław Starowiejski. Z ubolewaniem przychodzi mu nadto podać do wiadomości Wysokiego Sejmu, że c. k. Ministerstwo rolnictwa, przyznając wyżej wyszczególnione dotacye dla niższej szkoły rolniczej w Kobiernicach zastrzegło zarazem w reskrypcie z dnia 13. czerwca r. b. l. 7.227/794, aby w latach najbliższych nie żądać takiej sumy lub podobnej subwencyi na założenie drugiej niższej szkoły rolniczej w zachodniej części kraju.

Krajowa średnia szkoła gospodarstwa lasowego.

W gronie nauczycieli kraj. średniej szkoły gospodarstwa lasowego nie zaszła w ciągu periodu objętego niniejszem sprawozdaniem żadna zmiana. W braku zaś odpowiedniego kandydata na opróżnioną posadę docenta łowiectwa, poruczył Wydział krajowy na wniosek Kuratoryi szkoły rozporządzeniem z dnia 10. Kwietnia r. b. l. 17.989 wykład łowiectwa p. Zygmuntowi Demianowskiemu adjunktowi szkoły.

Z dotacyi przeznaczonej w budżecie na rok 1885. na stypendya dla uczniów szkoły leśnej, otrzymało na podstawie rozporządzenia Wydziału krajowego z dnia 7. lipca r. b. l. 31.716 stypendya: jeden uczeń w kwocie 120 zł., czterech uczniów po 100 zł. i dwóch uczniów po 80 zł. Prócz tego udzielił Wydział krajowy z powyższej dotacyi szesnastu uczniom jednorazowe zasiłki w kwotach od 20 do 80 zł.

Frekwencyę szkoły nakoniec wykazują następujące daty: Z końcem roku szkolnego 1883/4. ukończyło szkołę uczniów 13.

	Oddział		
Na rok szkolny 1884/5 . .	I.	II.	razem
1) Przeszło z roku poprzedniego . . .		7	7
2) Przyjęto z początkiem roku . . .	18		18
Było więc z początkiem roku .	18	7	25

Z uczniów powyższych: Oddział	I.	II.	razem
1) Ukończyło szkoły lub przeszło na kurs wyższy	15	6	21
2) Wystąpiło z zakładu dla choroby lub nieodpowiednich postępów	3	1	4
Razem jak wyżej	18	7	25

W przedmiocie projektu zmiany etatu osób i płac grona nauczycieli kraj. śred. szkoły gospodarstwa lasowego, polegającej na utworzeniu trzeciej etatowej posady nauczycielskiej; przedkłada Wydział krajowy osobne sprawozdanie.

Kurs gorzelnictwa w Dublanach.

Piąty kurs gorzelniczy w Dublanach odbył się w czasie od 9. kwietnia do 4. lipca r. b. i to równie jak poprzednio pod kierunkiem p. Dr. Romana Wawnikiewicza, profesora kraj. wyższej szkoły rolniczej w Dublanach. Na kursie tym uczyli panowie:

1) Tomasz Rylski, prof. kraj. wyż. szkoły rolniczej w Dublanach (matematyka).

2) Piotr Manasterski, adjunkt krajowej wyższej szkoły rolniczej w Dublanach (fizyka i o aparatach gorzelnianych).

3) Dr. Roman Wawnikiewicz (chemia i część ogólna gorzelnictwa).

4) A. Spendling i Dajewski, c. k. komisarze skarbowi (opodatkowanie gorzelń).

5) I. N. Franke profesor politechniki (o kotłach i maszynach).

6) K. Hordyński, gorzelnik (praktyka gorzelnicza).

Uczniów brało udział w kursie ośmiu, z których jeden słuchacz wyż. szkoły roln. w Dublanach, a siedmiu gorzelników praktycznych. Z uczniów tych uwolnił Wydział krajowy na wniosek kierownika kursu siedmiu od płaty za naukę, a jednemu udzielił zasiłku w kwocie 30 zł.

Zasiłki dla uczniów szkoły weterynaryi we Lwowie.

Z funduszu w kwocie 500 zł. wstawionego w budżet funduszu krajowego na r. 1885. na zasiłki dla uczniów szkoły weterynaryi we Lwowie, udzielił Wydział krajowy:

1) Rozporządzeniem z dnia 14. listopada 1884. l. 57.370 Janowi Sołtykiewiczowi rygorozantowi zasiłku w kwocie 100 zł. na opłacenie taksy egzaminacyjnej.

2) Rozporządzeniem z dnia 2. Stycznia r. b. l. 63.448 Narcyzowi Sikorskiemu, Stanisławowi Kwiecińskiemu, Franciszkowi Lenartowiczowi, Włodzimierzowi Fedorowiczowi i Dymitrowi Markowi, rygorozantom po 60 zł. na opłacenie taksy egzaminacyjnej, a Józefowi Czarnekowi, uczniowi III. roku, który już w latach poprzednich pobierał stypendyum, dalsze stypendyum w kwocie 100 zł.

Zalesienie.

C. k. Namiestnictwo przesłało Wydziałowi krajowemu odezwami z d. 16. Stycznia r. b. l. 80.466/1884. i z d. 18. stycznia r. b. l. 80520/84. sprawozdania c. k. Radcy lasowego Gustawa Lettnera i c. k. komisarza lasowego Emila Hołowkiewicza o postępach robót około zalesienia wydmisk w powiatach Niskim, Tarnobrzeskim, Jaworowskim, Mościskim, Jarosławskim, Łancuckiem, i Cieszanowskim. Ze sprawozdań tych wynika przedewszystkiem, że władze ciągle jeszcze mają do walczenia z gnuśnością lub niedowierzaniem włościan. Tyczy się to szczególnie powiatów Tarno-

brzeskiego i Jaworowskiego, wskutek czego zalesienie w tych powiatach bardzo małe robi postępy, kiedy natomiast w powiecie Niskim postęp jest bardzo pomyślny, a w okręgu roboczym Jarosław-Cieszanów-Łańcut z 23 gmin katastralnych w których zalesienie ma być wykonanem, jeszcze tylko trzy zachowują się opornie.

Według sprawozdań pp. Lettnera i Hołowkiewicza obsadzono do końca roku 1884.

1) W okręgu roboczym Jarosław-Łańcut-Cieszanów 220·5 morg., z których 182 morgi nakryto gałęziami;

2) w powiecie Niskim	191·7 morg.
3) w powiecie Tarnobrzeskim . . .	108·8 „
4) w powiatach Mościskim i Jaworowskim .	180·0 „
Razem .	701 morg.

Z uwagi na nierównomierny postęp robót w poszczególnych powiatach, zaproponowało dalej c. k. Namiestnictwo w odezwie z dnia 16. stycznia r. b. l. 80.466 na podstawie wniosku p. Hołowkiewicza, ażeby na rok 1885. podwyższyć dotacyę dla powiatu Niskiego ze 150 na 460 zł. w. a. i to kosztem dotacyi, przeznaczonych dla powiatów Jaworowskiego, Mościskiego i Tarnobrzeskiego, na co też Wydział krajowy zgodził się odezwą z dnia 30. stycznia r. b. l. 3.849. Wreszcie oznajmiło c. k. Namiestnictwo tąż samą odezwą, że dla zapewnienia sprawie zalesień pomyślnego rozwoju, weźmie niebawem pod rozwagę projekt do ustawy krajowej o zalesieniu pustek w kraju i starać się będzie wnieść odnośne przedłożenie rządowe już na najbliższej sesyi Sejmowej.

W ciągu roku 1884. zlustrował p. c. k. komisarz lasowy Hołowkiewicz wydmy i pustki w powiatach Kolbuszowskim, Rzeszowskim i Mieleckim, a na podstawie sprawozdania jego c. k. Namiestnictwo przedstawiło Wydziałowi krajowemu w odezwie z dnia 31. października 1884. l. 50.276 potrzebę zorganizowania robót w celu zalesienia tychże wydm i pustek, zapowiadając zarazem, że prześle Wydziałowi krajowemu kosztorys projektowanych robót. W odpowiedzi na pismo powyższe oświadczył Wydział krajowy odezwą z dnia 15. listopada 1884. l. 61.457, że po otrzymaniu kosztorysu przedłoży Wysokiemu Sejmowi w swoim czasie odpowiednie wnioski w celu wyjednania zasiłku z funduszu krajowego, równocześnie zaś wystósował do Wydziałów powiatowych w Kolbuszowie, Rzeszowie i Mielcu wezwanie, aby wspierały c. k. Starostwa w rokowaniach z gminami, i starały się skłonić Reprezentacye powiatów do wyznaczenia odpowiednich zasiłków na zalesienie, a obszary dworskie do odstąpienia w razie potrzeby po $^1/_4$—$^1/_2$ morga na szkółki i do bezpłatnego dostarczania gałęzi i chrustu na ogrodzenie szkółek. Dotąd jednak nie nie otrzymał Wydział krajowy żadnej dalszej wiadomości w sprawie powyższej, w skutek czego też nie może jeszcze sformułować swych wniosków.

O stanie subwencyonowanej szkółki leśnej w Rasztowcach, zdał sprawę Wydział powiatowy w Skałacie relacyą z dnia 19. lutego r. b. l. 67, według której wysiano w tejże szkółce: w roku 1883. 16 klg, jesiona, 3 klg. klonu i 1 klg. jaworu, razem 20 klg.: w roku 1884: 4 klg., brzostu, 28 klg., klonu, 4 klg. jaworu i 2 klg. brzozy, razem 38 kilogramów.

Sprawa terminu, w którym mają się odbywać wojskowe rewizye koni gospodarskich.

Wydział powiatowy w Jaśle wniósł do Wydziału krajowego zażalenie, według którego władze wojskowe zarządzają rewizyę koni gospodarskich na wiosnę podczas najnaglejszych robót w polu. Zażalenie to przesłał Wydział krajowy odezwą z dnia 27. kwietnia r. b. l. 19.230 Prezydyum c. k. Namiestnictwa. Odezwą zaś z d. 10. maja r. b. l. 26.098 oznajmiło c. k. Namiestnictwo, że nie może popierać u Władz centralnych zażądanej przez Wydział powiatowy Jasielski zmiany przy przedsiębraniu klasyfikacyi koni w celach wojskowych, a to z następujących powodów:

Stosownie do ustawy z 16. kwietnia 1873. N. 77. D. p. p., rozporządzenia wykonawczego z 1. sierpnia 1873. N. 136. D. p. p. i późniejszej instrukcyi z 6. stycznia 1882. l. 11.079, odbywa się klasyfikacya koni w całem państwie austryacko-węgierskiem tylko raz na trzy lata i winna być przedsiębraną bezpośrednio po konskrypcyi koni, która musi być przeprowadzona w czasie między 20. a 31. stycznia. Jeżeli już z tego powodu o przeciążeniu właścicieli koni mowy być nie może, to upada w zupełności podniesiony pod tym względem zarzut, jeżeli się zważy, że dla dogodności stron podzielony jest każdy powiat na kilka lub kilkanaście — powiat jasielski na 19 punktów zbornych, tak, że pojedynczy posiadacze koni nawet najbardziej oddaleni od miejsca zbornego przedstawiają swe konie komisyi klasyfikacyjnej w terminie oznaczonym, potrzebują do tego najwięcej 2 do 3 godzin czasu, a tak nieznaczna utrata czasu, i to tylko raz na trzy lata, nie może przecież czynić ujmy gospodarstwu rolnemu.

Odpowiedź powyższą zakomunikował Wydział krajowy Wydziałowi powiat. w Jaśle rozporządzeniem z dnia 22. maja rb. l. 25.505.

Sprawy rybackie.

Prezydyum c. k. Namiestnictwa zawiadomiło Wydział krajowy odezwą z dnia 29. kwietnia r. b. l. 2.794/pr., że komitet c. k. Towarzystwa rolniczego krakowskiego przedłożył JE. p. Ministrowi wniosek o ustanowienie inspektora dla spraw rybołowstwa w Galicyi, przyczem roczne koszta połączone z objazdami takiego inspektora obliczył na 800 zł. w. a. Zarazem oznajmiło toż Prezydyum na podstawie reskryptu JE. p. Ministra rolnictwa z dnia 18. marca r. b. l. 9.852/713, że projekt Komitetu dałby się może wprowadzić w życie, jeżeliby zredukowano koszta objazdów i jeżeliby część zniżonego ryczałtu znalazła pokrycie w środkach krajowych. Wskutek odezwy powyższej wezwał Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 5. maja r. b. l. 22.138 Komitet c. k. Towarzystwa rolniczego Krakowskiego, aby wziął pod ścisłą rozwagę, czy preliminowane pierwotne koszta połączone z wykonywaniem funkcyi inspektora dla rybactwa nie dałyby się obniżyć. Kiedy zaś Komitet przedłożył nowe zestawienie kosztów, oznajmił Wydział krajowy odezwą z dnia 26. czerwca rb. l. 31.046. Prezydyum c. k. Namiestnictwa, że gotów jest w danym razie pokryć połowę tegorocznych kosztów, tudzież wstawić w preliminarz funduszu krajowego na r. 1886. odpowiednią kwotę dla inspektora rybactwa.

Na prośbę Zarządu krajowego Towarzystwa rybackiego udzielił Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 10. kwietnia r. b. l. 10.706 temuż Towarzystwu jednorazowego zasiłku w kwocie 500 zł. z funduszu dyspozycyjnego.

Z tegoż funduszu udzielił Wydział krajowy wskutek wniosków komitetów obydwóch krajowych Towarzystw gospodarskich rozporządzeniem z dnia 12. sierpnia 1884. l. 40.951 p. Dr. Maxymilianowi Nowickiemu,

c. k. profesorowi Uniwersytetu, zasiłku w kwocie 150 zł. na podróż do Wiednia na wiec rybacki.

Wreszcie nadmienić wypada, że Wydział krajowy upomniał się odezwą z dnia 26. czerwca r. b. l. 29.929 u c. k. Prezydyum Namiestnictwa o rezolucyę w sprawie układów międzynarodowych co do zarybienia i ochrony ryb.

Sprawa subwencyj rządowych na naukę rolnictwa i leśnictwa.

Przeszłoroczne podanie Wydziału krajowego w przedmiocie subwencyi państwowych na naukę rolnictwa i leśnictwa (por. przeszłoroczne sprawozdanie z czynności Wydziału krajowego str. 22.) tylko w małej części znalazło uwzględnienie. Z tego powodu Wydział krajowy w odezwie do c. k. Namiestnictwa z dnia 14. kwietnia r. b. l. 12.589 wnioski nieuwzględnione ponowił, a mianowicie zażądał na rok 1886:

1. Podwyższenie stałej dotacyi dla obudwóch krajowych szkół rolniczych w Dublanach z 7.000 zł. na 15.000 zł., zaś dla kraj. średniej szkoły rolniczej w Czernichowie z 5.000 zł. na 8.000 zł.

2. Jednorazowego zasiłku w kwocie 11.000 zł. na założenie drugiej niższej szkoły rolniczej w zachodniej części kraju oraz stałej dotacyi na utrzymanie tej szkoły w kwocie 5.000 zł.

3. Stałej subwencyi rocznej w kwocie 4.000 zł. na utrzymanie dwóch stałych nauczycieli wędrownych rolnictwa.

Alegat 21.

Poprzednio jeszcze a mianowicie w załączonym ./. memoryale z dnia 16. stycznia r. b. l. 2.775, podał Wydział krajowy Kołu polskiemu w Wiedniu daty mogące posłużyć do uzasadnienia i poparcia żądań Wydziału krajowego w sprawie wymiaru subwencyi państwowych na naukę rolnictwa i leśnictwa w Galicyi.

Zasiłek na urządzenie wystawy rolniczo-przemysłowej w ziemi Bełzkiej.

Na prośbę komitetu wystawy rolniczo-przemysłowej w ziemi Bełzkiej, która to wystawa zapowiedzianą była na rok bieżący, udzielił Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 19. maja r. b. l. 24.714 temuż komitetowi ze swego funduszu dyspozycyjnego zasiłku w kwocie 500 zł. na urządzenie wystawy. Powziąwszy jednak wiadomość, że projektowana wystawa w roku bieżącym do skutku nie przyjdzie, zażądał rozporządzeniem z dnia sierpnia r. b. l. 40.744 zwrotu udzielonego zasiłku.

Dziełko Dr. Karola Hornböck „Szczepienie drzew owocowych„.

Na wniosek administracyi wydawnictw Towarzystwa pedagogicznego zakupił Wydział krajowy 50 egzemplarzy dziełka Dr. Karola Hornböck „Szczepienie drzew owocowych“, wydanego przez rzeczone Towarzystwo w tłumaczeniu polskiem, w celu rozdzielenia takowych pomiędzy szkoły ludowe. Równocześnie zaś (odezwą z dnia 19. maja r. b. l. 24.276) udał się do członka krajowej Rady szkolnej p. Stanisława hr. Badeniego z prośbą, aby mu wskazał szkoły ludowe, któreby przy rozdawaniu dziełka uwzględnić należało.

Koszta zakupna dziełka Hornböcka pokryto z funduszu dyspozycyjnego.

Subwencya na cele kultury krajowej.

Na cele kultury krajowej udzielił Wydział krajowy w peryodzie objętym niniejszem sprawozdaniem oprócz wyżej wymienionych subwencyi i zasiłków, jeszcze następujących z funduszu dyspozycyjnego:

1. Dekretem z dnia 30. stycznia r. b. l. 5.401 p. Karolowi Rottersmanowi, ukończonemu słuchaczowi wydziału chemicznego politechniki wiedeńskiej 100 zł. w. a., na odbycie praktyki gorzelniczej;

2. Rozporządzeniem z dnia 1. maja r. b. l. 11.041 oddziałowi galic. Towarzystwa pszczelniczo-ogrodniczego w Bochni 200 zł. w. a. na dalsze zakładanie szkółek drzew owocowych i opiekę nad szkółkami drzew owocowych po wsiach;

3. Dekretem z dnia 12. czerwca r. b. l. 28.919 na prośbę komitetu c. k. gal. Towarzystwa gospodarskiego p. Dr. Józefowi Oleskowowi 100 zł. w. a. na podróż naukową w celu studyum produkcyi nasion warzyw i innych roślin gospodarskich;

4. Dekretem z dnia 26. czerwca r. b. l. 31.199 p. Józefowi Ciastoniowi, chemikowi-technologowi, po 30 zł. w. a. miesięcznie na czas od 1. października 1885. do 1. kwietnia 1886. na odbycie praktyki gorzelniczej, a na czas od 1. kwietnia 1886. na odbycie kursu gorzelniczego w Dublanach.

Kredyt melioracyjny.

W sprawie uchwalonych przez Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 19. lipca 1880. i 12. października 1883. rezolucyj wzywających Rząd do uregulowania kredytu melioracyjnego dla spółek wodnych i właścicieli gruntów, oznajmiło Prezydyum c. k. Namiestnictwa po zamknięciu już tego sprawozdania odezwą z d. 24. września 1885. l. 9.155/pr. Wydziałowi krajowemu, że wedle reskryptu JE. p. Ministra rolnictwa z dnia 16. września 1885. l. 1.211/73 wydanego w porozumieniu z Ministerstwami spraw wewnętrznych, skarbu i sprawiedliwości oraz z JE. p. Ministrem Drem bar. Ziemiałkowskim wezwaniu Wysokiego Sejmu co do uregulowania kredytu melioracyjnego dla spółek wodnych stało się już zadość przez wydanie ustawy państwowej z dnia 30. czerwca 1884. o popieraniu kultury krajowej na polu budowli wodnych.

O ile zaś powyższemi rezolucyami Rząd został wezwanym do wyjednania w drodze ustawodawstwa państwowego postanowień, któreby tworzyły podstawę kredytu melioracyjnego dla pojedynczych właścicieli oraz oznaczały warunki jego użycia, oświadczył Rząd powołując się na motywa do projektów państwowej ustawy melioracyjnej, że „musi być krajom pozostawione wprowadzenie łącznie z istniejącymjuż zakładami krajowymi dla kredytu gruntowego, lub przez samodzielne zakłady krajowe, albo też przy udziale innych publicznych zakładów kredytowych takich urządzeń, któreby umożliwiały pojedynczym gospodarzom wiejskim uzyskanie jak najtańszych, niewypowiedzialnych i w sposób stosowny umorzających się pożyczek na wykonanie melioracyj; — a dopiero wtedy gdy rokowania w tym kierunku przez kraje prowadzić się mające, przybiorą więcej konkretne formy, będzie zadaniem c. k. Rządu i ustawodawstwa państwowego, powziąć także ze swojej strony decyzyą co do ulg, które przyznane być mogą takim pożyczkom pod względem finansowym, a może także i cywilno-prawnym“.

Co się tyczy dalszej uchwały Wysokiego Sejmu z d. 12. października 1883., którą Wydział krajowy wezwany został do wniesienia projektu o udzielenie kredytu na melioracye gruntowe przez Bank krajowy, to powołując się na nasze zeszłoroczne sprawozdanie z czynności

Wydziału krajowego (str. 19.) mamy zaszczyt nadmienić, że Dyrekcya Banku krajowego przedłożyła pod dniem 16. lipca 1884. do l. 5.806 Wydziałowi krajowemu projekt przepisów o udzielaniu przez Bank krajowy pożyczek na melioracye gruntowe przez emisyą osobnych obligów melioracyjnych, przez kraj gwarantowanych, wraz z opinią krajowych Towarzystw rolniczych, który to projekt przygotowany był do wniesienia na zeszłorocznej sesyi, jeżeliby w tym kierunku objawionem zostało życzenie w Wysokim Sejmie.

Ponieważ jednak Wydział krajowy nie otrzymał w roku ubiegłym od Wysokiego Sejmu żadnej w tej mierze wskazówki, z którejby mógł powziąć, że Wysoki Sejm trwa w swem żądaniu co do uregulowania kredytu melioracyjnego przez Bank krajowy, — mimo że ustawodawcze postanowienia co do kredytu dla spółek wodnych (siedmiu przedsiębiorstw melioracyjnych), oraz sprawa gwarancyi kraju dla obligacyj komunalnych Banku krajowego nastręczały wielokrotnie do tego sposobność, — nie przedłożyliśmy rzeczonego projektu Wysokiemu Sejmowi. W razie zaś, gdyby zachodził powód uzasadniony do mniemania, że Wysoki Sejm nie odstąpił od żądania powyżej wskazanego, projekt Banku krajowego może być każdej chwili wznowiony i na tegorocznej sesyi wniesiony.

Dotacye z c. k. skarbu państwa na utrzymanie biura melioracyjnego i na wykonanie mniejszych melioracyj.

W sprawie zażądanego memoryałem z dnia 22. kwietnia 1884 l. 19.280 podwyższenia subwencyi rządowej na utrzymanie biura melioracyjnego oraz wyznaczenia z dotacyi melioracyjnej stojącej do dyspozycyi c. k. Ministerstwa rolnictwa odpowiednich zasiłków na podjęcie przedwstępnych badań dla wygotowania projektów melioracyjnych i na wykonanie mniejszych melioracyj, które nie korzystają z państwowego funduszu melioracyjnego, odnieśliśmy się ponownie do c. k. Rządu odezwą z dnia 26. maja 1885 l. 19.860 wystósowaną do tutejszego Prezydyum c. k. Namiestnictwa, motywując to żądanie wysokością przyzwalanego corocznie przez Wys. Radę państwa na te cele kredytu (93.000 zł. w r. 1884, a 84.000 w r. 1885), z którego kraj nasz zaledwie w stosunku 3 do 4% przeciętnie 2 do 3.000 zł. w. a. rocznie korzysta.

Powzięcie decyzyi w tym przedmiocie nastąpiło jednak przed wniesieniem powyższej odezwy reskryptem Ministerstwa rolnictwa z dnia 11. stycznia 1885 l. 7.051, zakomunikowanym Wydziałowi krajowemu dopiero w sierpniu r. b. odezwą tutejszego Namiestnictwa z dnia 31. lipca 1885 l. 3.821, wedle której podwyższenie dotychczasowej subwencyi dla krajowego biura melioracyjnego (1.000 zł. rocznie) Ministerstwo rolnictwa uważa na razie za niemożliwe, a natomiast oświadcza gotowość roboty melioracyjne, o ile takowe nie bywają podejmywane na podstawie państwowej ustawy melioracyjnej, popierać według każdoczesnej faktycznej potrzeby i w miarę środków stojących mu do dyspozycyi pod warunkiem, jeżeli Ministerstwu przyznanym będzie odpowiedni wpływ na ułożenie projektów i wykonanie robót.

Gdy tego rodzaju roboty, a szczególnie wykonanie drugorzędnych kanałów osuszających, po przeprowadzeniu regulacyi i obwałowania

potoków i mniejszych rzek niespławnych, staną się wkrótce nieodzowną koniecznością, staraniem będzie Wydziału krajowego przez udzielenie pomocy technicznej stronom interesowanym zużytkować odpowiednio do potrzeb kraju to przyrzeczenie Rządu.

Biuro melioracyjne.

Z powodu zwiększającej się czynności biura melioracyjnego a szczególnie potrzeby udzielania w myśl uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 27. września 1882 pomocy technicznej dla wygotowania projektów przedsiębiorstw melioracyjnych subwencyonowanych z funduszu krajowego i państwowego, niemniej też kontrolowania tych robót, Wydział krajowy uważał za konieczne i w tym roku wzmocnić personal biura melioracyjnego przyjęciem sił nowych. I tak dekretem z dnia 25. września 1884 l. 50.581 przyjęto do expozytury biura melioracyjnego w Sanoku na bezpłatnego praktykanta Ignacego Morawieckiego, któremu dekretem z dnia 5. listopada 1884 l. 63.135 przyznano płacę dzienną w kwocie 1 zł., a dekretem z d 19. czerwca 1885 l. 28.329 podwyższono takową na 1 zł. 50 ct. dziennie. Następnie dla przyspieszenia wypracowania projektu regulacyi górnego Dniestru oraz Nowego Brnia, powołano dekretem z dnia 21. listopada 1884 l. 61.400 b. inżyniera-asystenta przy budowie dróg krajowych a inżyniera przedsiębiorstwa budowy kolei Jarosławsko-Sokalskiej Karola Boziewicza na inżyniera-pomocnika z płacą dzienną 2 zł. w. a., a dekretem z dnia 9. stycznia 1885 l. 853 przydzielono do biura melioracyjnego inżyniera-asystenta budowy dróg krajowych Piotra Wasilewskiego również z płacą dzienną 2 zł. w. a.

Po zamknięciu niniejszego sprawozdania powołano jeszcze głównie dla przyspieszenia wygotowania operatów technicznych dla regulacyi Bugu i Gniłej Lipy na pomocników technicznych z płacą dzienną 1 zł. 50 ct. ukończonych techników: Szczęsnego Gamrata (dekretem z dnia 17. lipca 1885) i Ludwika Sobolewskiego (dekretem z dnia 25. września 1885); oraz podwyższono rozporządzeniem z dnia 25. sierpnia 1885 l. 43.801 płace z 800 zł. na 1000 zł. rocznie począwszy od 1. września 1885 inżynierowi exponowanemu w Sanoku, Ferdynandowi Hillbrichtowi i inżynierowi-pomocnikowi Janowi Blauthowi przy równoczesnem nadaniu temu ostatniemu tytułu i charakteru inżyniera biura melioracyjnego.

W ten sposób wzmocniony personal biura melioracyjnego składa się obecnie:

1) Z sześciu inżynierów z płacami rocznemi od 1.000 do 1.500 zł. i dodatkami za plany po 300 zł., z których czterech zajętych jest w biurze centralnem, dwom zaś poruczone jest kierownictwo expozytury Tarnowskiej i Sanockiej;

2) Z trzech inżynierów asystentów z płacami rocznemi od 600 do 800 zł. (z tych jeden w biurze centralnem, dwóch zaś w expozyturze Tarnowskiej);

3) Wreszcie z sześciu pomocników technicznych z płacą dzienną 1 zł. 50 ct. do 2 zł. (z tych jeden w expozyturze Sanockiej, reszta w biurze centralnem).

Wreszcie co do ważniejszych spraw personalnych nadmieniamy, że dekretem z dnia 27. października 1884. l. 50.199 inżynier-pomocnik Tarnowskiej expozytury Franciszek Vetulani otrzymał urlop pięciomiesięczny i jednorazowy zasiłek w kwocie 150 zł. (z funduszu dyspozycyjnego) na odbycie podróży za granicę celem uzupełnienia wiadomości w dziedzinie melioracyj, a szczególnie nawodnień i dzikich potoków górskich, tudzież że do maja r. b. inżynier Andrzej Kędzior prowadził referat akcyi pomocniczej i regulacyi rzek, a po części i kultury krajowej, wskutek czego dopiero z końcem tego miesiąca mógł być użytym do robót technicznych.

W skutek znaczniejszego rozwoju robót drenarskich, szczególnie w okręgu Tarnowskiej expozytury biura melioracyjnego, okazała się potrzeba powierzania nadzoru nad wykonaniem robót tego rodzaju przysposobionym przez expozyturę do tej czynności dozorcom melioracyjnym, którzy w wielu wypadkach skutecznie zastępywali siły techniczne expozytury, tak że inżynierzy mogli się zająć niwelacyą i projektowaniem dalszych melioracyj lokalnych, oraz pracami przygotowawczemi do większych przedsiębiorstw melioracyjnych. Gdy jednak wedle relacyi kierownika rzeczonej expozytury, inżyniera Sikorskiego, zachodziła obawa, że ci z wielkiem poświęceniem trudu i czasu wyćwiczeni dozorcy w braku zajęcia i utrzymania w porze zimowej porzucą swój zawód, otrzymując stalsze miejsce przy budowie i konserwacyi dróg lub kolei żelaznych, postanowiliśmy rozporządzeniem z dnia 23. grudnia 1884. l. 65.418 z dotacyi przyzwolonej przez Wysoki Sejm na subwencyonowanie podmajstrzych melioracyjnych wyasygnować inżynierowi Sikorskiemu na utrzymanie dwóch dozorców drenarskich kwotę 240 zł. (10 zł. miesięcznie dla każdego dozorcy), którą też kwotę jako ściśle odpowiadającą potrzebie wstawiliśmy w Rubr. XIII. preliminarza funduszu krajowego na rok 1886.

Czynności biura melioracyjnego.

Czynności biura melioracyjnego we Lwowie oraz ekspozytur w Tarnowie i w Sanoku w czasie od 1. Lipca 1884 r. do 1. Lipca 1885 były następujące:

A. Wykonano na gruncie zdjęcia niwelacyjne i wypracowano lub rozpoczęto plany i kosztorysy dla stron i na obszarach poniżej wyszególnionych:

	Dla stron w miejscowościach jak niżej	Wykonano zdjęcia niwelacyjne dla: regulacyi wód i robót ochronnych		melioracyj lokalnych			Plany i kosztorysy rozpoczęto lub ukończono	Uwagi
		na długości klmtr.	dla obszaru morg.	osuszenia rowami morg.	drenowania morg.	osuszenia i nawodnienia morg.		
1	Dla komitetu spółki wodnej regulacyi Nowego Brnia i dopływów	43·0	25.000				rozpoczęto	wypracowano projekt częściowy dla dolnej przestrzeni.
2	Dla spółki w. Mrowelskiej w powiecie Rzeszowskim .						ukończono	zdjęcia w 1883 r. (3014 morg.)
3	Dla spółki w. Gniłej Lipy w. p. Przemyślańskim i Rohatyńskim						rozpoczęto	zdjęcia w 1883 r. (3000 morg.)
4	Dla gminy Bren osuchowski Kawęczyn i Wampierów .	21·7	5.900				ukończono	
5	Dla Glinian i Przegnojowa .			1.300				
6	Dla Wiązownicy i Piwody na regulacyę Wyczawy . . .	7·7	800				ukończono	
7	Dla hr. Maryi Gołuchowskiej w Opace			200			ukończono	
8	Dla Włodz. Gniewosza w Potoku złotym				225		rozpoczęto	Przesłano plan dla 14 morg.
9	Dla Konstantego Pawlikowskiego w Brześcianach . .				6		ukończono	
10	Dla folwarku szkoły w Czernichowie				10			
11	Dla Balic podróżnych i Lachowic (rzeka Świca) . .	1·0					ukończono	roboty ochronne.
12	Dla Władysł. Tustanowskiego w Pukowie			100			ukończono	
13	Dla Antoniego Wrotnowskiego w Bielanach i Łęce . . .	0·3					ukończono	roboty ochronne.
14	Dla Jul. Tustanowskiego w Żurowie i Hrehorowie regul. (Świrza)	12·1	1.508				ukończono	regulacya i osuszenie łąk.

	Dla stron w miejscowościach jak niżej	Wykonano zdjęcia niwelacyjne dla: regulacyi wód i robót ochronych — na długości	regulacyi wód i robót ochronych — dla obszaru	melioracyj lokalnych — osuszenia rowami	melioracyj lokalnych — drenowania	melioracyj lokalnych — osuszenia i nawodnienia	Plany i kosztorysy rozpoczęto lub ukończono	Uwagi
		klmtr.	morg.	morg.	morg.	morg.		
15	Dla miasta Janowa pod Lwowem (Wereszyca) . . .	1·8	250				ukończono	regulacya częściowa i osuszenie.
16	Dla gm. Małszów regulacya Wiszni	0·7					ukończono	zdjęcia na długości około 4·0 klm.
17	Dla komitetu regulacyi rzeki Pełtwi	55·5	12.000					zdjęcia ukończono w Wrześniu 1885.
18	Dla gminy Podbereża (rzeka Świca)	1·0					ukończono	roboty ochronne w Sierpniu 1885.
19	Dla gminy Dubrawka (rzeka Świca)	1·0					ukończono	roboty ochronne.
20	Dla gminy Rudniki, Podgać i Zawada (rzeka Wisznia)	2·5					ukończono	roboty ochronne.
21	Bohorodczany stare reg. (Bystrzycy złotej)	2·5					ukończono	roboty ochronne w Sierpniu 1885.
22	Dla Jul. Puzyny w Czarnołoścu				15		ukończono	
23	Dla Nikłowic (rzeka Wisznia)	0.5					ukończono	regulacya i przełożenie drogi
24	Dla Wł. Younga w Trzcieńcu						ukończono	nawodnienie 7 mr. zdjęcia w 1883 r.
25	Dla spółki wod. na regulacyę pot. Łęg	20·7						zdjęcia ukończono w Wrześniu 1885.
26	Dla spółki wod. na regulacyę potoku Trześniówki z dopływami	17·2						zdjęcia ukończono w Wrześniu 1885.
27	Dla ks. Wł. Czartoryskiego w Besku					13	ukończono	
28	Dla Leona Grotowskiego w Jaćmierzu				30		rozpoczęto	ukończono dla 8 m.
29	Dla prob. rzym. kat. w Jaćmierzu				22			
30	Dla Felixa Gniewosza w Nowosielcu					36	ukończono	
31	Dla Aleksan. Tarnawieckiego w Bykowcu					83	rozpoczęto	
32	Dla zakładu głuchoniemych w Bukowie				15			
33	Dla Kant. Dydyńskiego w Krzemiennej				2			

Dla stron w miejscowościach jak niżej		Wykonano zdjęcia niwelacyjne dla: regulacyi wód i robót ochronnych — na długości klmtr.	regulacyi wód i robót ochronnych — dla obszaru morg.	melioracyj lokalnych — osuszenia rowami morg.	melioracyj lokalnych — drenowania morg.	melioracyj lokalnych — osuszenia i nawodnienia morg.	Plany i kosztorysy rozpoczęto lub ukończono	Uwagi
34	Dla Tad. Cybulskiego w Grabownicy	0·6						odprowadzenie wód.
35	Dla St. Starowiejskiego w Bratkówce i Odrzykoniu . . .				80		ukończono	
36	Dla Maryi Gołaszewskiej w Targowiskach				50	50	rozpoczęto	
37	Dla Xawerego Skrzyńskiego w Krościenku				20		ukończono	
38	Dla Zdzisława Skrzyńskiego w Harcie					12		
39	Dla fundacyi styp. Dydyńskich w Godowie				41		ukończono	
40	Dla spółki wodnej rzeki Sanoczek	20·0					rozpoczęto	ubezpieczenie brzegów i obwał.
41	Dla miasta Mrzygłód (rzeka San)	2·0					ukończono	roboty ochronne.
42	Dla Wojciecha Wasilewskiego w Tyrawce (rzeka Tyrawka)	2·6					ukończono	roboty ochronne.
43	Dla m. Jedlicze (rzeka Jasiółka)	1·6					ukończono	roboty ochronne.
44	Dla Zenona Słoneckiego w Jurowcach						ukończono	50 morg. nawod. (zdjęcia z r. 1883).
45	Dla Adama Wiktora w Załużu						ukończono	78 morg. nawod. (zdjęcia z r. 1883).
46	Dla Teofila Ostaszewskiego w Wzdowie						ukończono	15 morg. nawod. i 8 morg. drenow. (dawne zdjęcia.)
47	Dla Aug. Stojowskiego w Jaszczwi						ukończono	16 morg. drenow.
48	Dla Hłomczy, Tyrawy sol. i Dobrej (San)						ukończono	przekop i roboty ochr. (zdj. 1883/4).
49	Dla spół. wodnej Jaszczwi, Moderowce i. t. d. . . .						ukończono	200 morg. osuszenia rowami zdjęcia (1883/4).
50	Dla spół. wod. regulacji Wisłoka od Beska do Haczowa						ukończono	zdjęcia dawniej wykonane.
51	Dla gm. Krzywczyce pod Lwowem					100		wykonano przy zdjęć. dla Pełtwi.
52	Regulację górnego Dniestru, i dopływów						rozpoczęto	wypracowanie ostatecznego projek.
53	Dla spółki wod. bagien Rudnickich i Niskich. . . .							Jnr. Skowroński w Wrześniu 1885.

Nr.	Dla stron w miejscowościach jak niżej	Wykonano zdjęcia niwelacyjne dla regulacyi wód i robót ochronnych: na długości klmtr.	dla obszaru morg.	melioracyj lokalnych: osuszenia rowami morg.	drenowania morg.	osuszenia i nawodnienia morg.	Plany i kosztorysy rozpoczęto lub ukończono	Uwagi
54	Dla Alf. Czajkowskiego w Dusanowie							zdjęcia z r. 1883 nawodnienia
55	Dla Kamionki wołoskiej . .							zdjęcia z 1884 muszą być uzupeł.
56	Dla Zyg. hr. Drohojewskiego w Krukienicach							zdjęcia z r. 1883 nawodnienia.
57	Dla Teod. Polańskiego w Rudnikach							zdjęcia z r. 1883 nawodnienia.
58	Dla Wład. Rozwadowskiego w Tuchowie				105		rozpoczęto	wypracowano plany dla 55 morg.
59	Dla spół. wod. Żabnicy w pow. Tarnowskim	7·5					ukończono	rów osuszający od Partynia do Żabna.
60	Dla J. Straszewskiej w Lipnikach				43		ukończono	
61	Dla Ed. hr. Stadnickiego w Nawojowej				95		rozpoczęto	wypracowano plany dla 35 morg.
62	Dla spół. wod. Żabnicy w p. Tarnowskim	5·5					ukończono	Potok. Pogwizdówka.
63	Dla Ed. Miłkowskiego w Gorlicach					67	ukończono	nawodnienie i drenowanie.
64	Dla Adama Skrzyńskiego w Zagorzanach i Libuszy . .				20		ukończono	
65	Dla Adama Paliszewskiego w Skrzynowie				35		rozpoczęto	wypracowano plany dla 15.5 morg.
66	Dla Zdz. hr. Tyszkiewicza w Weryni				160		rozpoczęto	wypracowano plany dla 35 morg.
67	Dla Jana Bielawskiego w Nehrybce i Sielcu				150		rozpoczęto	wypracowano plany dla 50 morg.
68	Dla Wit. hr. Łubieńskiego w Przerytyborze			150			rozpoczęto	rowy i stawy rybne.
69	Dla Ad. Jordana w Błoniu .					26	ukończono	drenowanie i nawodnienie
70	Dla gm. Breść osuchowski, Kawęczyn i Wampierzów .	3·0					ukończono	dodatkowe zdjęcie
71	Dla spół. wod. starego Brnia i dopływów	20·0					rozpoczęto	wypracowano na długości 10·0 klm.
	Razem . .	252·0		1.550	1.124	387	dla stron 40 ukończono 10 w części ukończono 5 rozpoczęto.	

W zestawieniu wykonano zdjęcia na gruncie następujące:

dla regulacyi wód i robót ochronnych na długości 252.0 klm.

dla melioracyj lokalnych:

osuszenie rowami dla . .	1550	morg.
drenowanie dla . . .	1124	„
osuszenie i nawodnienie dla .	387	„
razem . . .	3061	morgów.

Plany i kosztorysy:	ukończono dla . .	40	stron
	w części ukończono dla	10	„
	rozpoczęto dla . .	5	„

Uwaga. Zdjęcia niwelacyjne oraz wypracowanie planów i kosztorysów wykonano lub rozpoczęto **kosztem funduszu krajowego** na podstawie uchwały sejmowej z dnia 27. Września 1882 dla stron wyszczególnionych pod A. liczba porządkowa 1 2 3 4 5 6 11 14 15 16 17 19 20 23 25 26 48 50 51 53 55 70 71.
dla stron pod liczbą 18 i 21 wskutek uchwał Sejmowych z 1884 roku.

B. Kontrolowano wykonanie robót projektowanych:

	Dla stron w miejscowościach jak niżej	Regulacya wód i roboty ochronne		Melioracye lokalne			Uwagi
		na długości klmtr.	dla obszaru w morg.	osuszenie rowami morg.	drenowanie morg.	osuszenie i nawodnianie morg.	
1	W powiecie Mieleckim regulacyę N. Brnia	3·0					rozpoczęto
2	W pow. Dąbrowskim dopływy kanału Zyblikiewicza . . .	27·0					pozostaje 15·0 klm. do ukończenia
3	W gminie Breń osuchowski, Kawenczyn i Wampierzów . .	8·0					rowy osuszające
4	Regulacyę St. Brnia w powiecie Mieleckim	1 5					dalszy ciąg robót (Wały)
5	Regulacyę odpływu dla sp. wod. Chorzelowskiej	19·0	10.000				roboty na ukończeniu
6	W Pukowie u Wład. Tustanowskiego . . . . . -			100			
7	W Dubrawce, (rzeka Świeca) .	1·0					
8	W Besku u ks. Czartoryskiego .					13	ukończono
9	„ „					200	ciąg dalszy
10	W Jaćmierzu u Leona Grotowskiego				10	20	ukończono
11	W Załużu u Adama Wiktora .					78	ciąg dalszy
12	W Bykowcu u Alf. Tarnawieckiego					83	rozpoczęto
13	W Mrzygłodzie na rzece Sanie .	2·0					ukończono

	Dla stron w miejscowościach jak niżej	Regulacya wód i roboty ochronne		Melioracye lokalne			Uwagi
		na długości klmtr.	dla obszaru w morg.	osuszenie rowami morg	drenowanie morg.	osuszenie i nawodnianie morg.	
14	Na rzece Tyrawce u Woj. Wasilewskiego.	2·6					ukończono
15	W Hłomczy Tyrawie i t. d. regulacya Sanu	2·					ukończono
16	We Wzdowie u Ostaszewskiego Teofila				10 (ukończ.)	200	ciąg dalszy
17	W Grabownicy u Tad. Cybulskiego	0·6					ukończono
18	W Turzu u M. Leszczyńskiej .			40			ukończono
19	W Odrzykoniu i Bratkówce u St. Starowiejskiego				80		ukończono
20	W Kroscienku u ks. Skrzyńskiego				12		ukończono
21	W Targowiskach u M. Gołaszewskiej				40		rozpoczęto
22	W Jaszczwi u Aug. Stojowskiego				16		ukończono
22	W Jasieniowie u M. hr. Dzieduszyckiej			72			ukończono
24	W Jedlicach na rzece Jasiołce .	1·6					ukończono
25	W Godowie dla fundacyi Dydyńskich				41		rozpoczęto
26	W Dublanach pod Lwowem . .				20	30	dalszy ciąg
27	W Błoniu u Ad. Jordana . .				49		
28	W Stróżach u Aug. Benoego. .				21		
29	W Weryni u hr. Tyszkiewicza .				37		2 m. bez planu
30	W Kolbuszowej u Buczka . .				4		bez planu
31	W Lipnikach u Straszewskiej .				23		
32	W Nawojowej u hr. Stadnickiego				42		
33	W Skrzyszowie u Ad. Paliszewskiego				15		
34	W Nehrybce u J. Bielawskiego.				20		
35	W Przerytyborze u hr. Łubieńskiego			20			stawy rybne.
	Razem . .	68·3	—	232	440	624	

W zestawieniu kontrolowano wykonanie robót regulacyi wód za pomocą kanałów osuszających i robót ochronnych na długości . . . 68·3 klmtr.
melioracyj lokalnych, a mianowicie:

osuszenia rowami na obszarze	232 morg.
drenowania na obszarze	440 „
osuszenia i nawodnienia na obszarze . . .	624 „
razem .	1.296 morgów.

Uwaga. Roboty pod liczbą 27, 28, 29, 30, 31, 32, 34, mianowicie drenowanie pól, zostało wykonanem przy pomocy dozorców krajowych Ignacego Fabera i Jana Marka.

C. Wykonano badania wstępne lub wzięto udział w czynnościach komisyjnych jak niżej:

Czynności biura melioracyjnego. Ciąg dalszy.

1. w Połkiniach u ks. Jerz. Czartoryskiego . .	drenowanie
2. w Korsowie u Bogusława Horodyńskiego . .	osuszenie łąk i nawodnienie
3. w Zaleszczykach u br. Sew. Brunickiego . .	osuszenie stawu
4. w Gródku dla Zwierzchni gm. miasta . . .	osuszenie
5. w Przemyskim dla komitetu ratunkowego . .	zbadania zalewu z 1884 r.
6. w Sądowej Wiszni dla hr. Tom. Stadnickiego .	osuszenie budynku.
7. w Dąbrowie dla spółki kanału Zyblikiewicza .	w sprawie powodzi 1884. r.
8. w Chotowie dla hr. Mieczysł. Reya . . .	staw w Chotowie
9. w Wadowicach u Aleks. Gostkowskiego . .	regul. rzeki Skawy
10. w Rudnikach u Teod. Polańskiego . . .	znaki wodne
11. w Podwysokiem u D. Abrahamowicza . . .	osuszenie
12. w Zadwórzu i Połonicach dla Pełtwi . . .	regulacya
13. w Kamionce strum. i Sokalu dla rz. Bugu . .	regulacya
14. w Malczycach u G. Ziembickiego	osuszenie
15. w Opace i p. p. Lubaczów	wytyczenie rowów
16. w Rohatynie i Oskrzesińcach	regul. Swirza
17. w Sanoku i Besku dla spółki rz. Wisłoka . .	regulacya
18. w pow. Mieleckim dla spółki regul. odpływu wód na wschód od drogi krajowej Dębicko-Tarnobrzeskiej	regulacja odpływu
19. w Skwarzawie u Apol. Jaworskiego . . .	osuszenie
20. w Wzdowie, Jaćmierzu i t. d. dla spółki wodnej .	regul. rzeki Pielnicy i osusz. (1100 m.)
21. w Krośnie, Suchodole i t. d. dla spółki wodnej .	regul. Olszyny Łęg itd. i osusz. (526 m.)
22. w Sanoku dla miasta	budowa tam zabezpiecz. (3·2 kilom.)
23. w powiatach, Sanok, Krosno, Brzozów i Lisko dla zbadania stosunków wodnych . . .	w ogólności
24. w Hłomczy, Tyrawie i t. d. w sprawie wywłaszczenia gruntów.	
25. w Dydni u J. Pohoreckiego	drenowan. 40 morg. i nawodnien. 17 m.

26.	w Jurowcach u Z. Słoneckiego	drenowanie
27.	w Zmiennicy u W. Zaremby	osuszenie łąk
28.	w Jasieniowie u M. hr. Dieduszyckiej	zakład wodny i osuszenie łąk
29.	w Nowosielcu u Fel. Gniewosza	zakład wodny i nawodnienie
30.	w Glinkach dla spółki starego Brnia	osuszenie szluzy
31.	w pow. Mieleckim na wezwanie c. k. Starostwa	naprawa wałów nad Jamnicą i rzeką Zgórsko 3·0 klm.

Oprócz czynności wyszczególnionych pod A B i C.
biuro melioracyjne zajmowało się następującemi sprawami:

1. Referatem spraw wodnych i regulacyjnych w ogólności, z których ważniejsze są wyszczególnione w sprawozdaniu o regulacyach i melioracyach subwencyonowanych z funduszu krajowego.
2. Referatem akcji pomocniczej z powodu powodzi 1884 roku;
3. Referatem stacyi melioracyjnych i wodoskazowych, założonych dla górnego Dniestru i dopływów;
4. Referatem spraw torfowych, a w szczególności projektem i kontrolą robót w Dublanach w celu exploatacyi torfu tamże.

Ważniejsze zgłoszenia do biura melioracyjnego we Lwowie i Ekspozytur w Tarnowie i Sanoku w sprawie nowych zdjęć do dnia 1. Lipca 1885, które pozostały niezałatwione, są następujące:

1.	J. Gizowskiego w Mokrzanach w.	nawodnienie
2.	Ks. Adama Lubomirskiego w Miżyńcu	drenowanie
3.	W. Ozaistowicza w Hruszowicach	osuszenie
4.	Gminy Kamionka wołoska	osuszenie
5.	Gmin: Skwarzawa, Winniki, Wiązowa	regul. rzeki Świni
6.	Komitetu regulacyi rzeki Biały w powiecie Tarnowskim	regul. rzeki Biały
7.	Gminy Rudniki w pow. Żydaczów	osuszenie
8.	Gminy Sądowa-Wisznia, Zagrody i t. d. w pow. Mościskim	regul. rzeki Wiszni
9.	Gminy Nikłowice (pow. Mościska)	osuszenie 150 morg.
10.	Zwierzchności gm. w Gródku	osuszenie
11.	Horodyńskiego w Korsowie	osuszenie
12.	C. k. Namiestnictwa we Lwowie w sprawie Złotej Lipy	regulacya
13.	Zwierzchności gminy Olesko	zawiązanie spółki
14.	Berkego z Karwodży	w części załatwione
15.	Hr. Reya z Przesławia	
16.	Rozwadowskiego z Tuchowa	
17.	Hr. Tyszkiewicza z Weryni	
18.	Bielawskiego z Nehrybki	

19. Jordana z Błonia	. . . .	w części załatwione
20. Paliszewskiego z Krzyszowa	. . . . . .	
21. Klobassy ze Skołyszyna	. . . .	
22. Straszewskiej z Lipinek	. . . .	
23. Hr. Stadnickiej z Nawojowej	. . . . .	

Odmówiono na razie do nowego zgłoszenia się z przyczyny innych rozpoczętych zajęć i zgłoszeń dawniejszych:

1. Wydziałowi pow. w Jaśle	. . . . . .	w sprawie regul. i melioracyj w ogóle
2. Wydziałowi pow. w Łańcucie	. . . . .	w sprawie osuszenia w Gniewczynie
3. Wydziałowi pow. w Gródku	. . . . . .	w sprawie regulacyi Wereszycy
4. Magistratowi m. Żółkwi	. . . . . .	w sprawie regulacyi rzeki Świni
5. Gminie Pobereże pod Żurawnem	. . . . .	w sprawie ubezpieczenia brzegów
6. Wydziałowi pow. w Żydaczowie	. . . . .	w sprawie regulacyi rzeki Świcy

W sprawie regulacyi Sanu między Przemyślem i Składem solnym.

W dalszym ciągu naszego sprawozdania zeszłorocznego dodajemy, że pożądane porozumienie z Namiestnictwem co do sposobu traktowania tej sprawy nie przyszło do skutku. Namiestnictwo przedstawiło Wydziałowi krajowemu odezwą z dnia 21. stycznia 1885. l. 81.570 (l. 5.902) protokół obrad, odbytych w departamencie technicznym Namiestnictwa, do których należał ze strony Wydziału krajowego p. J. Jankowski, inżynier biura melioracyjnego, i uznało sprawę regulacyi Sanu między Przemyślem i Składem solnym jako rzecz chwilowo upadłą. Wskutek tego Wydział krajowy oświadczył c. k. Namiestnictwu, że podziela zapatrywania swego delegata, według których systematyczna regulacya projektowana między Przemyślem i Składem solnym nie może być rozpoczętą przed należytem uporządkowaniem koryta rzeki poniżej położonego, — jednak uważa zawsze tę sprawę jako nagłą i wielkiej doniosłości dla kraju, i z tej przyczyny uprasza o jak najrychlejsze zarządzenie względem uporządkowania dolnej części biegu rzeki Sanu za pomocą przeprowadzenia takich robót, któreby regulacyę górnego biegu uczyniły możliwą, a powtóre względem zbadania, czy dla ochrony osad i gruntów wysokiej wartości pomiędzy Przemyślem i Składem solnym, nie dałyby się wykonać częściowo roboty regulacyjne, któreby stanu rzeki na przestrzeni poniżej położonej nie pogorszyły. Przytem trzeba zauważyć, że przestrzeń Sanu, o którą chodzi, należy do przestrzeni rzek, dla których mają być wypracowane w bieżącym roku przez c. k. Namiesnictwo ogólne projekta regulacyjne, i że zatem sprawa regulacyi Sanu między Przemyślem i Składem solnym będzie na nowo podjętą.

Regulacya Sanu pod Sobiecinem.

W dalszym ciągu sprawozdania zeszłorocznego w tej sprawie, podajemy co następuje:

W odezwie z dnia 6. maja 1884. l. 22.226, Wydział krajowy oświadczył c. k. Namiestnictwu, że wyjątkowo przyczyni się do kosztów projektowanych robót pod Sobiecinem, datkiem umożliwiającym stronom interesowanym pokrycie $^1/_3$ części kosztów obliczonych na 57.000 zł., i że w tym celu wyjedna stosowną dotacyę u Wys. Sejmu. Następnie (LW. 153/85) Wydział krajowy zgodził się na uwolnienie gmin i Sobiecin od ponoszenia datków konkurencyjnych ze względu, że gminy te nawiedzone powodzią w roku 1884, nie były w stanie uiścić najmniejszych datków — i asygnował (l. 53.465/84 i 153/85) kwotę 7.500 zł. z funduszu przeznaczonego na subwencyonowanie robót wodnych (Rubr. XIII. rok 1884). Kwota ta wynosi mniej więcej $^1/_3$ część kosztów opaski, która pod Sobiecinem została wykonaną, ponieważ pierwotny kosztorys wynosił kwotę . . . . 22.759 zł. $87^1/_2$ ct.

Nakoniec wskutek odezw Namiesnictwa (LW. 25.312/85 i 36.812/85), Wydział krajowy przyznał na dalsze roboty wodne pod Sobiecinem (mianowicie na przekop) kwotę . . . . . . 5.000 „

z funduszu melioracyjnego w 1885. r. stosownie do wniosku Namiestnictwa, a kwotę . . . 4.200 „
w roku 1886.

C. k. Namiestnictwo zażądało od Wydziału krajowego na rok 1886. datku w kwocie . . . 8.443 „ 08 „

Wydział krajowy uważał jednak za stosowne udzielić przyrzeczenia tylko do wysokości wynoszącej $^1/_2$ tego datku, spodziewając się, że reszta będzie mogła być pokrytą przez strony interesowane.

Koszta całkowite robót pod Sobiecinem oblicza c. k. Namiestnictwo na . . . . . . 62.829 „ $24^1/_2$ „
(zamiast pierwotnie podanych 57.000 zł.) z tem, aby $^1/_3$ część tj. 20.943 zł. 08 ct. w. a. była pokrytą z funduszu krajowego bez współudziału gmin interesowanych.

Udzielono już		7.500 zł.
przyrzeczono		5.000 „
przyrzeczono		4.200 „
razem . .		16.700 zł.
brakowałoby do	20.943 zł. 08 ct.	
kwoty	4.243 zł. 08 ct.	

Budowle wodne na rzece Sanie pod Iskaniem.

Odnośnie do sprawozdania zeszłorocznego, Wydział krajowy postanowił do LW. 22.848/83 udzielić na roboty ochronne na rzece Sanie pod Iskaniem, obliczone na kwotę . . . . 10.392 zł. 10 ct.
zasiłek w kwocie . . . . . . 1.500 zł.

Zasiłek ten ma być rozdzielonym pomiędzy strony konkurencyjne w stosunku do datków.

Ze względu, że roboty te służą dla zabezpieczenia drogi publicznej, wiodącej z Dubiecka na Iskań do Birczy, Wydział krajowy wyasygnował LW. 37.989/83 pierwszą ratę w kwocie . 1.040 zł. 56 ct. z funduszu drogowego (Rubr. X).

Przy asygnowaniu jednak następnej raty w kwocie 84 zł. 05 ct. przeniesiono ten wydatek na rubr. XIII. (LW. 3.662/83), 3cią ratę zasiłku

na te roboty asygnowano w roku bieżącym (LW. 16.642/85) z funduszu melioracyjnego w kwocie . . . . . . 194 zł. 03 ct.

Pozostaje jeszcze do asygnowania z przyrzeczonej subwencyi w kwocie 1.500 zł. reszta w kwocie . . . . . 181 zł. 36 ct.

Spółka wodna Dąbrowska.

Odnośnie do sprawozdania zeszłorocznego, budowa głównego kanału, który został nazwanym: „Kanałem Zyblikiewicza", została ukończoną w 1884. roku, odbiór robót nastąpił przy współudziale naszego inżyniera p. J. Jankowskiego i spółka wodna rozpoczęła już w jesieni 1884. r. wykonanie rowów dopływowych.

Budowa głównego kanału była rozpoczętą w 1882. roku, według przedstawionych nam rachunków z użycia subwencyi krajowych okazuje się: że koszta wykonania głównego kanału razem z szluzami, mostami, wywłaszczeniem i zarządem wynosiły 46.102 zł. 45 ct. oprócz wydatków na studya i wypracowanie planów, które wynosiły 2.165 zł. 70 ct. Na wykonanie tych robót spółka wodna otrzymała:

z funduszu krajowego zasiłek w kwocie	11.000 zł.
z tegoż funduszu 2 pożyczki	28.000 „
od Ministerstwa rolnictwa zasiłek	2.000 „
i nareszcie z funduszów państwowych na dostarczenie zarobku ludności	5.000 „
razem . .	46.000 zł.

Na wykonanie 6-ciu dopływów kanału Zyblikiewicza, których koszta obrachowano na kwotę . . . . 13.650 zł.

i dla dostarczenia zarobku ludności cierpiącej niedostatek, Wydział krajowy udzielił (LW. 16.383/85) z funduszu zapomogowego dla powodzian kwotę . . . . 6.000 „

asygnowaną na ręce Wydziału powiatowego w Dąbrowie, i udał się do Prezydyum Namiestnictwa o udzielenie zapomogi w tej samej wysokości.

Oprócz 6-ciu dopływów, których koszta obliczono na . . . . 13.650 „

spółka wodna przedstawiła nam plany i kosztorysy na wykonanie głównego dopływu od wsi Siedliszowice kosztem . . . . 13.716 zł. 15 ct.

Regulacya Starego Brnia z dopływami.

W zeszłorocznem sprawozdaniu z użycia subwencyi w kwocie 5.000 zł. udzielonej przez Wysoki Sejm w 1883 r. Spółce wodnej dla regulacyi Starego Brnia z dopływami — było powiedzianem, że Wydział krajowy zażądał od Spółki wodnej:

1. ażeby programem przyszłych robót objęła nie tylko główną arteryę, ale też wszystkie dopływy Starego Brnia;

2. ażeby obmyśliła potrzebne w tym celu fundusze — nakoniec

3. ze względu, że dawny projekt uległ zupełnej zmianie, ażeby Spółka wodna plany i kosztorysy robót podług zmienionego projektu przedstawiła Wydziałowi krajowemu do zatwierdzenia.

Wskutek podania Spółki o wydelegowanie inżyniera z Wydziału krajowego w celu wypracowania żądanego operatu, Wydział krajowy poruczył p. Tadeuszowi Sikorskiemu inżynierowi ekspoz. kraj. biura melio-

racyjnego w Tarnowie, tak kierowanie robotami, jako też wypracowanie potrzebnych planów i kosztorysów na ukończenie robót, z tem, żeby jeszcze w bieżącym roku przedstawić Wysokiemu Sejmowi projekt do odnośnej ustawy, uznającej regulacyę Starego Brnia za przedsiębiorstwo subwencyonowane z funduszów krajowych (LW. 13.922/85, 1864 5/85). W celu jednak dostarczenia zarobku ludności położonej nad Starym Brniem, jak niemniej z uwagi na konieczną potrzebę uregulowania środkowej i górnej części Starego Brnia, celem uzyskania pożądanego odpływu dla kanałów osuszających wykonanych w gminach Breń Osuchowski, Kawęczyn i Wampierzów, — przyznano spółce wodnej Starego Brnia z krajowego funduszu melioracyjnego pożyczkę do wysokości 12.000 zł. w. a. zwrotną z zasiłków krajowych i państwowych, które tej Spółce przyznane zostaną na podstawie uchwalić się mającej w tegorocznej sesyi sejmowej Ustawy krajowej.

Na rachunek tej pożyczki asygnowano kwotę 4.000 zł.

Oprócz tego na oczyszczenie i podebranie przekopu Wiszni do Wisłoki na granicy Woli Mieleckiej, przyznano kwotę 500 zł. w. a.

Z funduszów państwowych Spółka wodna otrzymała bezzwrotną zapomogę w kwocie 3.000 zł. dla dostarczenia zarobku ludności cierpiącej niedostatek.

Roboty regulacyjne i ochronne na rzece Dunajcu.

1. Dla przeprowadzenia robót ochronnych projektowanych na rzece Dunajcu pod Załubińczem, których kwota kosztorysowa wynosi 3.577 zł. 10 ct.
i koszta zarządu . . . . 50 „ — „
c. k. Starostwo w Nowym Sączu udało się do Wydziału krajowego najprzód o zesłanie delegata na rozprawę konkurencyjną, — a następnie o oświadczenie, czy fundusz krajowy zechce przyczynić się do tej budowy.

Fundusz rządowy budowli wodnych przyczynia się $1/3$ częścią kosztów i całemi kosztami zarządu.

Wydział krajowy przyrzekł udzielić na te roboty jednorazowy zasiłek w kwocie 1.000 zł. — z warunkiem, że konkurencya pokryje brakujące fundusze.

Następnie wskutek podania W. Kazimierza Mieczyńskiego, właściciela dóbr w Załubińczu, Wydział krajowy przyznał dodatkowo na te roboty zasiłek w kwocie 190 zł., czyli razem zasiłek 1.190 zł. w. a. wynoszący mniej więcej $1/3$ część właściwych kosztów budowy.

2. Na wykonanie robót ochronnych pod Zabełczem na prawym brzegu rzeki, ze względu na zabezpieczenie drogi krajowej, udzielono najprzód zasiłek z funduszu krajowego w kwocie 925 zł. 70 ct., z pozostałości kredytu na rok 1884. przyznanego przez Wysoki Sejm na subwencyonowanie robót wodnych (Rub. XIII. 15.000 zł.) jako $1/3$ część całkowitych kosztów budowy obliczonych na 2.777 zł. 11 ct.

Następnie wskutek zmian w łożysku rzeki po ostatniej powodzi, Namiestnictwo uznało potrzebę przedłużenia istniejącego już ubezpieczenia brzegu i obliczyło koszta budowy na kwotę . . 2.600 zł. — ct.
łącznie z kosztami zarządu w kwocie . . 67 „ 15 „

Wydział krajowy wyasygnował na tę budowę kwotę 844 zł. 28 ct., wynoszącą $1/3$ część kosztów właściwej budowy.

3. Na budowle ochronne, projektowane pod Tęgoborzem i Zbyszycami, których koszta obliczono na kwotę

(lewy brzeg)	4.999 zł. — ct.
(prawy brzeg)	1.386 „ 79 „
razem . .	6.385 zł. 79 ct.

Wydział krajowy przyrzekł udzielić zasiłek do wysokości kwoty 2.103 zł. 37 ct., to jest $^1/_3$ część kosztów budowy bez kosztów zarządu, z tego $^1/_{10}$ część kosztów budowy, to jest 638 zł. 57 ct. ma być pokrytą z funduszu drogowego, a reszta to jest 1.464 zł. 80 ct. z funduszu melioracyjnego.

4. Na budowle wodne pod Rożnowem, odnośnie do zeszłorocznego sprawozdania, Wydział krajowy udzielił zasiłek w kwocie 1.038 zł., jako $^1/_3$ część kosztów obliczonych na 3.271 zł. 50 ct., razem z kosztami zarządu wynoszącemi 155 zł.

Zasiłek został wyasygnowanym z kredytu na r. 1884. (Rub. XIII.)

Na dalsze roboty pod Rożnowem, których koszta obliczono na

	3.674 zł. 33$^1/_2$ ct.
i koszta tamiarza	54 „ 75 „

Wydział krajowy wskutek podania JW. hr. Jana Stadnickiego właściciela dóbr w Rożnowie przyrzekł udzielić zasiłek w kwocie 1.224 78 ct., wynoszący $^1/_3$ część kosztów budowy i na poczet tego zasiłku wyasygnował kwotę 800 zł. także z kredytu na rok 1884. (Rub. XIII.)

5. Wskutek odezwy Namiestnictwa w sprawie robót wodnych na lewym brzegu rzeki Dunajca od granicy Jurkowa do mostu rządowego pod Melsztynem, w których zarząd dóbr JW. Karola hr. Lanckorońskiego jest interesowanym, Wydział krajowy przyrzekł wyjednać u Wys. Sejmu potrzebną dotacyę na pokrycie $^1/_3$ części kosztów budowy.

Koszta te wynoszą	40.960 zł. — ct.
razem z kosztami zarządu wynoszącemi . .	751 „ 79 „
dotacya zatem potrzebna na rok 1886. i 1887.	
wynosić będzie	13.402 „ 73 „

Wydział krajowy wniesie w tej sprawie do Wysokiego Sejmu specyalne przedstawienie.

6. Do robót ochronnych projektowanych na prawym brzegu rzeki Dunajca pod Janowicami, obliczonych na kwotę 21.860 zł., — Wydział krajowy, chcąc umożliwić wykonanie, obiecał przyczynić się datkiem wynoszącym około $^1/_3$ części kosztów, a mianowicie kwotą 7.000 zł.

Pierwszą ratę na rok 1885. w kwocie 3.500 zł. Wydział krajowy asygnował z dotacyi powodziowej z tem, że druga rata w kwocie 3.500 zł., przypadająca na rok 1886. będzie udzieloną z funduszu melioracyjnego.

Roboty regulacyjne i ochronne na rzece Dunajcu. Petycya do Wysokiego Sejmu.

7. W skutek petycyi Wnej Anastazyi Prochaskowej, wniesionej do Wysokiego Sejmu i przekazanej uchwałą z dnia 23. października 1884. roku Wydziałowi krajowemu do załatwienia,, — Wydział krajowy przyznał na budowę opaski pod Rostoką jednorazowy zasiłek w kwocie

364 zł· 77 ct., asygnowany z funduszów (Rub. XIII. na rok 1884. LW. 56.245/84).

8. Wskutek podania Wnej Ludw. Kochanowskiej właścicielki dóbr w Olszynach, Wydział krajowy wyasygnował z funduszu melioracyjnego kwotę 1.624 zł. 76 ct., jako zasiłek wynoszący $^1/_3$ część kosztów robót ochronnych jeszcze nie ukończonych pod Olszynami i Sukmaniem na lewym brzegu rzeki.

9. Na roboty ochronne na prawym brzegu pod Wróblowicami, Wydział krajowy asygnował z funduszu melioracyjnego kwotę 1.100 zł. jako jednorazowy zasiłek, wynoszący mniej więcej $^1/_3$ część kosztów obliczonych na . . . . 3.038 zł. 39 ct.
i koszta zarządu obliczonych na . . . . . . 76 „ 60 „

10. Na roboty wodne pod Wielką Wsią, Wydział krajowy przyznał i wyasygnował z funduszu melioracyjnego kwotę 2.758 zł. 85 ct. jako zasiłek na roboty, będące w wykonaniu i obliczone na kwotę 9157 zł. $79^1/_2$ ct. Z tego na fundusz krajowy przyjęto $^1/_3$ część kosztów dla robót obliczonych na 4.751 zł. $60^1/_2$ ct., a $^4/_{15}$ kosztów dla robót obliczonych na 1.700 zł. 60 ct. i 2.705 zł. 59 ct. tak, że na interesowanego w tych budowlach JW. Jana hr. Stadnickiego, przypada pokrycie $^5/_{15}$ czyli $^1/_3$ część właściwych kosztów budowy.

Osuszenie gruntów w gminie Rudniki w powiecie Żydaczowskim.

Inżynier biura melioracyjnego A. Kędzior, wypracował w roku 1883. projekt kanału odprowadzającego wodę z gmin Rudniki i Piaseczna do p. Czerniczki dla osuszenia obszaru około 975 morgów.

Koszta samych robót ziemnych obliczono na kwotę 334 zł. 21 ct. z których na gminę Rudniki przypadło 270 zł.

Ze względu, że gmina ta została dotkniętą powodzią w 1884. r. i dla dostarczenia zarobku ludności na wiosnę 1885. r., Wydział krajowy udzielił Wydziałowi powiatowemu w Żydaczowie na wykonanie tych robót zapomogę bezzwrotną w kwocie 200 zł., asygnowaną z funduszu melioracyjnego, mianując Wgo Teodora Polańskiego delegatem do nadzoru tej melioracyi.

Regulacya rzeki Stryja pod Hnizdyczowem.

W zeszłorocznem sprawozdaniu wykazano już, że Wydział krajowy przyrzekł udzielić na regulacyę rzeki Stryja pod Hnizdyczowem subwencyę w wysokości 3.120 zł. wynoszącą $^1/_3$ część kosztów obliczonych na 9.360 zł. Gdy rozpoczęcie robót zostało wstrzymanem wskutek zmian w korycie rzeki Stryja, spowodowanych powodzią w 1882. r., c. k. Namiestnictwo dla przyspieszenia sprawy delegowało st. inżyniera swego p. Stahla na miejsce dla przeprowadzenia zmian w projekcie, z upoważnieniem oddania robót w przedsiębiorstwo gminie Hnizdyczów, która jest więcej interesowaną w tej sprawie, aniżeli obszar dworski.

Kontrola ze strony Wydziału krajowego została poruczoną Wnu Kazimierzowi Winnickiemu, właścicielowi dóbr w Turadach. Na podstawie konsygnacyi c. k. Namiestnictwa co do kwot przypadających na fundusz krajowy, które przedstawia Wydziałowi krajowemu Starostwo w Żydaczowie, Wydział asygnuje należytości w miarę wykonania robót.

Dotychczas asygnowano z funduszu melioracyjnego 4 raty, razem . . . . 2.364 zł. 35 ct.
pozostaje do asygnowania . . . . 755 „ 65 „

Roboty ochronne na rzekach Stryju, Świcy i Sukielu.

W skutek relacyi Wydziału powiatowego w Stryju (LW. 13.385/85) Wydział krajowy, celem dostarczenia zarobku cierpiącej niedostatek ludności, dotkniętej zeszłoroczną powodzią, — wyasygnował temu Wydziałowi powiatowemu z funduszu zapomogowego dla powodzian kwotę 2.000 zł. z tem, ażeby była użytą na wykonanie naglejszych ochronnych robót wodnych na rzekach Stryju, Świcy i Sukielu.

Równocześnie Wydział krajowy udał się do Prezydyum Namiestnictwa z prośbą o wyasygnowanie zapomogi w równej wysokości 2.000 zł.

Odezwą z dnia 27. maja 1885. l. 5.127/pr. Prezydyum Namiestnictwa zawiadomiło Wydział krajowy o udzieleniu na ten cel kwoty 1500 zł.

Wskutek następnej relacyi Wydziału powiatowego o dalszą bezzwrotną zapomogę na wykończenie rozpoczętych robót ochronnych na rzece Stryju i Świcy, Wydział kraj. wyasygnował z funduszu melioracyjnego kwotę 1.000 zł.

Według tej relacyi Wydziału powiatowego przeznaczono dla

gminy Rozhurcze	200 zł.
Chodowice	200 „
Tatarsko	200 „
Kawczy kąt	100 „
Sokołów	300 „
Razem	1.000 zł.

Robotami kieruje c. k. inżynier powiatowy i inżynier Wydziału powiatowego.

Regulacya rzeki Świcy pod Lachowicami.

Wskutek relacyi Wydziału powiatowego w Żydaczowie asygnowano (LW. 31.976/1885.) kwotę 1.000 zł. z funduszu zapomogowego dla powodzian na wykonanie robót na rzece Świcy pod Lachowicami zarzecznemi.

Namiestnictwo przyrzekło na te same roboty kwotę 500 zł.

Projekt robót został wypracowany przez c. k. inżyniera dla prawego brzegu. Wylew jednak rzeki Świcy w końcu m. Lipca r. b. zmienił do tego stopnia biek rzeki pod Lachowicami, że Wydział powiatowy powstrzymał się z wykonaniem projektowanych robót, sądząc, że taka częściowa regulacya może być bezskuteczną i że należy postarać się o jak najrychlejsze zarządzenie robót regulacyjnych na tejże rzece na całej przestrzeni powiatu.

W tym celu Wydział powiatowy udał się do c. k. Namiestnictwa a Wydział krajowy poparł to podanie odezwą z dnia 4. września 1885. LW. 32.871.

Regulacya rzeki Wisłoka w pow. Jasielskim pod Wisniową.

Koszta robót regulacyjnych na rzece Wisłoku w gminach Jazowa, Wisniowa, Kozłówek, Kalembina, Kożuchów i Markuszowa według planów i kosztorysów przerobionych przez Namiestnictwo wynoszą 14.868 zł. 73 ct.

Koszta robocizny przy tych budowlach, oprócz materyałów potrzebnych, wykupna gruntów i zarządu obliczono na 10.907 zł 8 ct

Ze względu, że powiat Jasielski należał do ciężko dotkniętych powodzią z 1884. roku, Wydział krajowy (LW. 8.101/1885.) przyznał na te roboty z funduszu zapomogowego dla powodzian kwotę 5.000 zł. i wy-

jednał w Prezydyum Namiestnictwa zapomogę w tej samej wysokości t. j. 5.000 zł.

Przyrzeczony zasiłek z funduszu krajowego został wyasygnowanym dnia 6. marca b. r. LW. 10.947 na ręce Wydziału powiatowego w Jaśle.

Budowę prowadzi JW. hr. Franciszek Mycielski pod kontrolą inżynierów rządowych.

Regulacya rzeki Wisłoka między Beskidem i Haczowem w powiatach: Sanockim i Brzozowskim.

Dotyczący projekt regulacyjny został wypracowany przez inżyniera expozytury biura melioracyjnego w Sanoku Ferdynanda Hilbrichta dla spółki wodnej, której była przyznaną dawniej przez Wysoki Sejm $3^0/_0$ procentowa pożyczka w kwocie 30.000 zł. (uchwała z dnia 21. paźd. 1881.)

Z pożyczki tej spółka wodna niekorzystała i w budżecie na rók 1885. nie została przez Wysoki Sejm uwzględnioną.

Wydział krajowy postanowił wnieść do Wysokiego Sejmu projekt odnośnej ustawy melioracyjnej, a przytem, wskutek relacyi Wydziałów powiatowych w Sanoku i Brzozowie, wydelegował inżyniera J. Jankowskiego dla zbadania na miejscu, jakie roboty dałyby się wykonać z korzyścią w roku bieżącym dla dostarczenia zarobku ludności dotkniętej zeszłoroczną powodzią.

Na podstawie sprawozdania inżyniera Jankowskiego, Wydział krajowy przyznał (LW. 15.621/1885.) dla powiatów Sanockiego i Brzozowskiego na regulacyę Wisłoka między Beskiem i Haczowem zaliczkę z funduszu melioracyjnego do wysokości 6.000 zł., zwrotną z subwencyi krajowej i państwowej, która temu przedsiębiorstwu zostanie przyznaną na podstawie ustawy krajowej, uznającej to przedsiębiorstwo (ust. państ. z 30. czerwca 1884. Dz. u. p. Nr. 116.) za subwencyonowane z funduszu krajowego.

Na poczet tej zaliczki Wydział krajowy wyasygnował 2.000 zł. poruczając kontrolę robót p. Ferdynandowi Hilbrichtowi inżynierowi tamtejszej expozytury biura melioracyjnego.

Regulacya rzeki Wiszni w powiecie Mościskim.

1) Na dostarczenie zarobku ludności Namiestnictwo przyznało na częściową regulacyę rzeki Wiszni pod **Małnowem** i **Wolą Małnowską** kwotę 1.000 zł. i zażądało od Wydziału krajowego pomocy technicznej do sporządzenia planów i kosztorysów.

Wydział krajowy wydelegował w tym celu inż. J. Jankowskiego który obliczył koszta robót ubezpieczająeych pod Małnowem na kwotę 3.300 zł. (z tego na materyały faszynowe przypadło około 1.500 zł.)

Wskutek wniesionych podań Wydział krajowy ze względu, że zasiłek przyznany przez Namiestnictwo mógł być użytym jedynie na robociznę, chcąc umożliwić wykonanie robót, uchwalił (LW. 57.836/1884.) udzielić na zakupno materyałów faszynowych pożyczkę bezprocentową w kwocie 1.500 zł. następnie zaś, wskutek przedstawienia Wydziału powiatowego w Mościskach wyasygnował z funduszu na rok 1884. (R. XIII) bezzwrotną zapomogę (LW. 66.617/1884.) na ten sam cel w kwocie 750 zł. mianując równocześnie delegatem do kontroli wykonania projektowanych robót JW. Stanisława hr. Stadnickiego.

2) Oprócz tego dla dostarczenia zarobku ludności na wiosnę 1885. r. Namiestnictwo udzieliło kwotę 1.600 zł. na roboty publiczne około

przekrojów rzeki Wiszni i budowę tam ochronnych w obrębie gmin Rudniki, Podgać i Zawada. Inżynier pom. biura melioracyjnego J. Blauth wypracował potrzebne plany i kosztorys i obrachował projektowane roboty na kwotę 2.948 zł. 67 ct.

Wydział krajowy wskutek relacyi Wydziału powiatowego udzielił na zakupno materyałów faszynowych, potrzebnych na wykonanie projektowanych robót, podobnie jak dla Małnowa kwotę 1.348 zł. jako bezzwrotną zapomogę, która została wyasygnowaną z funduszu melioracyjnego (LW. 24064/1885.)

3) Dla dostarczenia zarobku ludności w gminie Nikłowice Namiestnictwo przyznało kwotę 1.000 zł. w celu naprawy drogi publicznej i częściowej regulacyi rzeki Wiszni w tej miejscowości, a Wydział powiatowy Mościski wniósł sprawozdanie w tej sprawie, upraszając Wydział krajowy o udzielenie zasiłku z funduszu krajowego w kwocie 1.500 zł.

Wydział krajowy uznał jednak, że projekt przedstawiony przez Wydział powiatowy był niedostatecznym i polecił wypracowanie nowego projektu przez biuro melioracyjne, następnie, wskutek przedstawienia Wydziału powiatowego udał się do Namiestnictwa, aby wydelegowało ze swej strony technicznego urzędnika do ostatecznego zdecydowania, w jaki sposób przerwana komunikacya ma być przywróconą.

Na podstawie odezwy Namiestnictwa z dnia 10. września r. b. l. 54.852, Wydział krajowy uchwalił udzielić z funduszu melioracyjnego zasiłek w kwocie 500 zł. przeznaczony na dokończenie rozpoczętych robót drogowych i ochronnych w Nikłowicach.

Regulacya Wisłoki wzdłuż drogi Niegłowice-Dębowiec.

Wskutek relacyi Wydziału powiatowego w Jaśle, Wydział krajowy dla dostarczenia zarobku ludności w tamtejszym powiecie udzielił (LW. 15.256/85) na ubezpieczenie brzegu rzeki Wisłoki wzdłuż drogi Niegłowice-Dębowiec zapomogę z funduszu powodziowego w kwocie 2.000 zł. i udał się do Prezydyum Namiestnictwa o udzielenie takiejże zapomogi z funduszów państwowych.

Przekop Wiszni do Sanu pod Michałówką.

Dla dostarczenia zarobku ludności, c. k. Namiestnictwo udzieliło powiatowi Jarosławskiemu zapomogę w kwocie 8.000 zł. a Wydział krajowy w kwocie 4.000 zł. przeznaczając te fundusze na wykonanie przekopu Wiszni do Sanu pod Michałówką według planów, wypracowanych przez inżynierów rządowych.

Wskutek relacyi Wydziału powiatowego z dnia 15. kwietnia b. r. o potrzebie dalszego zasiłku z funduszu krajowego na ukończenie robót, Wydział krajowy wydelegował inż. Czaplickiego dla zbadania sprawy na miejscu.

Ze sprawozdania inżyniera Czaplickiego okazało się, że roboty te nie zostały wykonane prawidłowo. Wydział krajowy na podstawie tej relacyi wyasygnował jeszcze (LW. 15.676/85.) . . . 1.000 zł. na dokończenie, a ewentualnie na poprawienie robót wykonanych, ponieważ w razie zaniedbania roboty te nie przyniosłyby spodziewanych korzyści i fundusze użyte byłyby zmarnowane.

Ze względu, że Wydział powiatowy Jarosławski wystosował podanie do c. k. Namiestnictwa w sprawie zbadania, czyli przekop Wiszni

do Sanu jest należycie wykonany, Wydział krajowy odniósł się też do c. k. Namiestnictwa z prośbą o zawiadomienie, czy zostało zarządzonem zbadanie na miejscu, o ile roboty zostały rzeczywiście źle i nieprawidłowo wykonane, na kim cięży odpowiedzialność i czy będą wydane potrzebne zarządzenia dla ukończenia robót i dla pokrycia kosztów tego ukończenia w drodze konkurencyi przez strony interesowane, oraz dla dalszego ich utrzymania.

Odpowiedzi dotychczas nie otrzymaliśmy.

Regulacya p. Wyczawy w powiecie Jarosławskim.

Projekt regulacyi p. Wyczawy w gminach Wiązownica i Piwoda został wypracowanym przez inżyniera biura melioracyjnepo S. Karpuszkę.

Koszta obrachowano na kwotę . . . . 5.100 zł.
Prezydyum c. k. Namiestnictwa przyznało na wykonanie projektowanych robót zapomogę bezzwrotną w kwocie . . . . 1.500 zł.
Wydział krajowy dla dostarczenia zarobku ludności przyznał na ten sam cel z funduszu zapomogowego kwotę (L. W. 16.741/1885) . 1.500 zł.
która została wyasygnowaną Wydziałowi powiatowemu w Jarosławiu.

Roboty ubezpieczające na rzece Bystrzycy Sołot. pod Zagwoździem i na Bystrzycy Nadw. pod Opryszowcami.

Wskutek podania Wydziału powiatowego w Stanisławowie, Wydział krajowy wyasygnował (L. W. 14.924/1885) celem zakupna żywności i dostarczenia zarobku ludności cierpiącej niedostatek, z krajowego funduszu zapomogowego kwotę 2.500 zł.

Odnośnie do relacyi Wydziału powiatowego z dnia 4. września b. r. (L. W. 46.430/1885) fundusz ten został użytym na regulacyę rzeki Bystrzycy Sołotwińskiej pod Krechowcami i Zagwoździem, a mianowicie na wykonanie przekopu pod Zagwoździem.

Ze względu, że Wydział powiatowy zażądał dalszej zapomogi na wykończenie tych robót i na roboty ochronne pod Opryszowcami na Bystrzycy Nadwórniańskiej, Wydział krajowy wydelegował na miejsce inżyniera Jankowskiego i wskutek przedstawionego mu sprawozdania przyrzekł udzielić z funduszu melioracyjnego zasiłek w kwocie 1.200 zł., przeznaczony na Bystrzycę Sołotwińską pod Zagwoździem i na Bystrzycę Nadwórniańską pod Opryszowcami, z warunkiem, że Wydział powiatowy uzyska zezwolenie Namiestnictwa na wykonanie projektowanych robót, ponieważ obie Bystrzyce należą do kategoryi rzek, na których odbywają się spławy.

Wały ochronne nad Sanem i Wisłą.

Wskutek podania Wydziału powiatowego w Tarnobrzegu, Wydział krajowy wyasygnował na budowę wału ochronnego nad Wisłą w Zalesiu Gorzyckiem bezzwrotną zapomogę w kwocie . . 1.500 zł.
w celu dostarczenia zarobku ludności dotkniętej zeszłoroczną klęską powodziową.

Na ręce tegoż Wydziału powiatowego, Wydział krajowy wyasygnował na naprawę wałów ochronnych w gminie Wrzawy kwotę (L. w. 25.503/85) . . . . 2.000 zł.

Następnie wyasygnował Wydział krajowy powiatowi Tarnobrzeskiemu, należącemu do najsrożej dotkniętych zeszłoroczną klęską

powodziową, w tym samym celu dla dostarczenia zarobku ludności (L. w. 19.919/85):

1) na budowę wału ochronnego w Zalesiu Gorzyckiem, którego koszta według zdjęcia i planu wypracowanego przez inżynierów delegowanych do robót przygotowawczych dla regulacyi Łęgu i Trześniówki, obliczono na sumę 7.500 zł. — dalszą zapomogę . . . 3.000 zł. udając się do Prezydyum Namiestnictwa o przyznanie subwencyi w tej samej wysokości, a zarazem uchwalając, że w razie, gdyby Rząd z braku funduszów nie mógł udzielić potrzebnego zasiłku — brakująca kwota 3.000 zł. przyznaną będzie z krajowego funduszu zapomogowego na wykończenie tej ważnej budowli ochronnej, zwłaszcza, że i w roku bieżącym z powodu niewykończenia tego wału, gmina Zalesie Gorzyckie doszczętnie zniszczona została powodzią;

2) na budowę wału nad Wisłą i Sanem na prawym brzegu . . . . 4.000 zł.

3) wreszcie na dokończenie robót we Wrzawach kwotę 3.000 zł.

Dla powiatu Bocheńskiego asygnowano na naprawę wałów nadwiślańskich w gminie Grobli kwotę (L. w. 25.503/85) . 1.160 zł.

Osuszenie gruntów i łąk nad Mutwicą w powiecie Jarosławskim.

Dla dostarczenia zarobku ludności dotkniętej zeszłoroczną powodzią, udzielił Wydział krajowy powiatowi Jarosławskiemu z funduszu powodziowego kwotę . . . . 2.000 zł. przeznaczoną na oczyszczenie łożyska Mutwicy, a to począwszy od wykonanego już przy pomocy zasiłku rządowego rowu, prowadzonego od rzeki Szkło po za cegielnię Wietlińską dla osuszenia gruntów i łąk po nad Mutwicą położonych w Wietlinie, Drezinie Surochowskiej, Makowisku i Bobrówce.

Spółka wodna dla osuszenia gruntów wzdłuż Żabnicy w powiecie Tarnowskim.

Na wykonanie robót około rowu dopływowego do Żabnicy, znajdującego się na obszarze gruntów, należących do spółki wodnej, Wydział krajowy asygnował z funduszu powodziowego kwotę . . 500 zł. w celu dostarczenia zarobku tamtejszej ludności.

Fundacya ś. p. Wincentego ŁodziaPonińskiego.

W tym roku przypadły z dochodów fundacyi ś. p. Wincentego Łodzia Ponińskiego dla czeladników rzemieślniczych do rozdania cztery premie w gotówce: 852 zł., 710 zł., 568 zł. i 426 zł. w. a.

Przy losowaniu, które się odbyło dnia 19. lipca 1885 r. wyciągnęli i uzyskali:

I. premię w kwocie 852 zł. w. a. Maciej Zieliński, czeladnik krawiecki ze Lwowa;

II. premię w kwocie 710 zł. w. a. Michał Bębnowicz, czeladnik kamieniarski ze Lwowa;

III. premię w kwocie 568 zł. w. a. Kazimierz Ponurski, czeladnik piekarski ze Lwowa;

IV. premię w kwocie 426 zł. w. a. Ignacy Tyndyk, czeladnik szewski ze Lwowa.

Fundacya wystawy krajowej i przemysłowej we Lwowie z r. 1877

Z fundacyi „Wystawy krajowej rolniczej i przemysłowej we Lwowie z r. 1877“, przeznaczonej dla rzemieślników i przemysłowców, którzy zawodowo już w kraju wykształceni wiedzę swą i naukę za gra-

nicą uzupełnić pragną — otrzymali w r. 1884. stypendya po 300 zł. stolarz Albert Bradl i slusarz Władyław Piątkowski.

Przemysł krajowy

O czynnościach odnoszących się do przemysłu krajowego przedkłada Wydział krajowy osobne sprawozdanie zawierające, oraz sprawozdanie z czynności Komisyi krajowej dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego i uzasadnienie wstawionych w preliminarzu budżetu krajowego na rok 1886. kwot pozostawionych do jej rozporządzalności.

Sprawy górnicze.

Czynności Wydziału krajowego, podjęte dla podniesienia przemysłu i górnictwa naftowego są dalszym ciągiem wykonywania uchwały Wysokiego Sejmu z d. 18. października 1878. r. i wykonaniem uchwał Sejmu z d. 30. września 1884., a to co zdziałano w okresie od 1. lipca 1884. po 1. lipca 1885. będzie przedmiotem specyalnego Wysokiemu Sejmowi przedłożyć się mającego sprawozdania.

Stypendya dla uczniów szkół górniczych poświęcających się specyalnym zawodom i subwencye na prace naukowe.

To samo sprawozdanie zawierać będzie przedstawienie starań Wydziału krajowego o uzupełnienie nauk w wyższej szkole politechnicznej we Lwowie wykładami z dziedziny górnictwa i hutnictwa naftowego, i o utworzenie oddziału górniczo-hutniczego przy c. k. Akademii techniczno-przemysłowej w Krakowie, oraz zasiłków naukowych, udzielonych młodzieży kształcącej się w zawodach górniczych tak w kraju jak i zagranicą.

Delegowanie inżyniera górniczego Wydziału krajowego do urządzenia wystawy towarzystwa naftowego na powszechnej wystawie w Antwerpii.

Czyniąc zadość prośbie krajowego Towarzystwa dla opieki i rozwoju przemysłu i górnictwa nafty i wosku ziemnego, upoważnił Wydział krajowy inżyniera górniczego Wydziału, p. Syroczyńskiego do dłuższego pobytu na wystawie powszechnej w Antwerpii w r. b. celem urządzenia wystawy produktów naftowych naszego kraju i reprezentowania tamże pomienionego towarzystwa, oraz do przyjęcia stanowiska członka jury tej wystawy.

Subwencya na wystawę Peszteńską.

Na prośbę tegoż towarzystwa udzielono subwencyę sekretarzowi Towarzystwa Drowi Olszewskiemu na zwiedzenie krajowej wystawy w Peszcie.

Zmiany w składzie urzędników Oddziału rachunkowego Wydziału krajowego.

W czasie niniejszem sprawozdaniem objętem, zaszły następujące zmiany w składzie urzędników oddziału rachunkowego:

Przeniesiony wskutek nadwątlonego zdrowia w stały stan spoczynku, rewident Robert Sapałaczyński, zmarł 29. listopada 1884. r.

Opróżnioną posadę rewidenta, nadaliśmy uchwałą z 25. lipca 1884. r. l. 37.604, p. Antoniemu Orzechowskiemu, adjunktowi rachunkowemu, mianując w miejsce p. Orzechowskiego, adjunktem rachunkowym p. Władysława Mystkowskiego, asystenta rachunkowego, w miejsce pana Mystkowskiego, asystentem rachunkowym p. Aleksandra Holukę, praktykanta rachunkowego; w miejsce pana Holuki, praktykantem rachunkowym, p. Władysława Marcinkowskiego, dyetaryusza rachunkowego. Zarazem przyznaliśmy pp. Orzechowskiemu i Marcinkowskiemu osobiste dodatki, pierwszemu w rocznej kwocie 90 zł. w. a., drugiemu w kwocie 57 złr. w. a. rocznie, celem wyrównania nowej płacy do wysokości dawnych płac.

Uchwałą z dnia 20. lutego 1885 r. l. 8.289 uwolniliśmy p. Eugeniusza Engla na własną jego prośbę z posady praktykanta Oddziału rachunkowego.

Opróżnioną po p. Erazmie Świerczewskim (sprawozdanie z czynności Wydziału krajowego z roku przeszłego str. 64) posadę asystenta rachunkowego nadaliśmy uchwałą z dnia 22. maja 1885 r. l. 25.301 praktykantowi rachunkowemu p. Władysławowi Koczorowskiemu, mianując w miejsce p. Koczorowskiego tudzież w miejsce p. Engla praktykantami oddziału rachunkowego pp. Bolesława Papée i Zygmunta Kossowskiego, dyetaryuszów tego oddziału. P. Papée przyznaliśmy zarazem osobisty dodatek w kwocie 57 zł. w. a. rocznie, celem wyrównania jego obecnej płacy do wysokości pobieranego dyurnum.

W czerwcu 1885 r. zmarł nowo mianowany asystent Władysław Koczorowski.

Opróżnioną skutkiem tego posadę asystenta nadaliśmy uchwałą z dnia 7. lipca 1885 r. l. 34.917 p. Michałowi Zawadzkiemu, praktykantowi oddziału rachunkowego.

Uchwałą z dnia 9. lipca 1885 r. l. 34.921 przenieśliśmy p. Ludwika Pierożyńskiego, dyrektora Oddziału rachunkowego, na jego własną prośbę z dniem 31. lipca 1885 r. w stały stan spoczynku, wymierzając mu, stosownie do obowiązujących przepisów, pensyę emerytalną.

Posady dyrektora Oddziału rachunkowego na razie nie obsadziliśmy.

Sprawozdanie z czynności bióra statystycznego.

Podobnie jak w roku poprzednim zdajemy sprawę osobno z czynności biόra statystycznego, złożonego obecnie z kierującego biόrem prof. dr. Pilata, aplikanta konceptowego p. Starzeckiego, jednego dyurnisty do robót rachunkowych i jednego urzędnika manipulacyjnego zajętego prawie wyłącznie biblioteką Wydziału krajowego, osobno zaś prace około statystyki przemysłu i handlu, podejmowane przez koncepistę dr. Rutowskiego przy pomocy trzech dyurnistów.

Bióro statystyczne pod kierownictwem prof. dr. Pilata drukuje obecnie następujące prace, które będą przedłożone Wysokiemu Sejmowi:

1. Statystykę szkół ludowych w kraju, administracyjną i finansową.

2. Pogląd na ostatnie zmiany w podziale terytoryalnym kraju na okręgi administracyjne, sądowe, skarbowe i wojskowe, z obliczeniem obszaru i ludności zmienionych okręgów.

3. Język wykładowy w publicznych szkołach ludowych w porównaniu z podziałem ludności podług języka towarzyskiego.

Prócz tych prac zajmowało się bióro statystyczne od czasu ostatniego sprawozdania jeszcze następującemi pracami:

4. Prowadzono dalej prace około statystyki rozdziału własności ziemskiej w kraju, z której jeszcze większa część powiatów pozostaje do opracowania, co jednak nie będzie wstrzymywać ogłoszenia ukończonej części pracy.

5. Ukończono zestawienie głównych rodzajów uprawy według ostatecznych wyników regulacyi podatku gruntowego dla każdej gminy katastralnej, a następnie według powiatów sądowych i politycznych i według stref gospodarczych. Praca ta będzie niebawem podaną do druku.

6. Na ukończeniu jest pogląd na gospodarstwo funduszu krajowego w latach 1881—1884 na podstawie zamknięć rachunkowych i innych aktów urzędowych.

7. Zaczęto zbierać i zestawiać materyały do szczegółowej statystyki własności tabularnej w Galicyi.

Autorem prac wymienionych pod 2 i 6 jest aplikant konceptowy p. Starzecki, który opracował też rachunkowo pracę pod 3 wymienioną. Pozostałych prac podjął się prof. Pilat.

Oddział statystyki przemysłu i handlu.

Z powodu, że Dr. Tadeusz Rutowski prowadził referat spraw przemysłowych do końca lipca r. 1885., a zarazem pełnił funkcye sekretarza kuratoryi dla spraw przemysłu, a od 24. października 1884. r. mianowany został Sekretarzem komisyi krajowej dla spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego, ogłoszenie drukiem ukończonych jeszcze w ubiegłym roku prac statystycznych musiało uledz opóźnieniu, a nawet zostało na dłuższy czas wstrzymane. Za to doprowadzono zebranie materyału i zestawienie statystyki przemysłu, zwłaszcza przemysłu industryjnego do końca, a rozpoczęto statystykę przemysłu domowego i rękodzielniczego. Położono też większy nacisk na historyą przemysłu w ogóle, zebrano szczegółowy materyał do historyi ważniejszych gałęzi przemysłu, i opracowano niektóre, a zarazem zebrano materyał do historyi przemysłu krajowego na tle historyi administracyi państwa i kraju, oraz innych czynników ekonomicznych, praca ta jest na ukończeniu.

Uchwałą z dnia 16. października 1884 r. Wysoki Sejm polecił Wydziałowi krajowemu, ażeby tenże za pomocą bióra statystycznego zebrał i zestawił dane o stosunkach gorzelnictwa krajowego, pod wpływem reformy ustawy podatkowej z dnia . maja 1884. r. Została zarządzona ankieta pisemna, a nadto Wydział krajowy wysłał na objazd kilkunastu ważniejszych gorzelń p. Ludwika Krasuskiego oraz Dr. Wawnikiewicza prof. szkoły Dublańskiej. Na podstawie tak zebranego materyału został opracowany żądany memoryał o dzisiejszym stanie gorzelnictwa i zostanie przedłożony Wysokiemu Sejmowi wraz z obszerną statystyczną pracą o przemyśle gorzelnianym.

Poruszona w Wysokim Sejmie sprawa reformy jarmarków wywołała potrzebę zebrania materyału statystycznego o jarmarkach i targach. Na podstawie wprowadzonego przez bióro statystyczne od początku r. 1884. sprawozdawstwa targowego z około 200 gmin, zostały zebrane daty o znaczeniu ekonomicznem jarmarków i targów, nadto statystyka cen zboża w r. 1884, (gotowa do lipca 1885. r.) cen bydła, i statystyka przemysłu domowego na jarmarkach i targach. Praca ta jest w druku.

Na ukończeniu są zestawienia o stosunkach ludności pod względem zawodów i zatrudnień, sumaryusze przemysłu industryjnego i rękodzielniczego, podjęte zostało zestawienie materyału do historyi instytucyi kredytowych w Galicyi.

Departament III.

Szef: Oktaw Pietruski, Członek Wydziału krajowego.

Ustawy sankcyonowane.

Jego Ces. i Król. Apostolska Mość raczył Najwyższem postanowieniem z dnia 2. Lutego b. r. udzielić Najwyższej Sankcyi następującym projektom ustaw uchwalonym przez Sejm krajowy, mianowicie:

1. ustawy, mocą której na zasadzie ustawy państwowej z dnia 2. Maja 1883. (Dz. u. p. z 5. Maja 1883. Nr. 53.) wydaje się postanowienie o urządzaniu publicznych szkół ludowych, a w szczególności szkół wydziałowych;

2. ustawy, mocą której zostają zmienione niektóre postanowienia ustawy z dnia 2. Maja 1873. (Dz. u. k. Nr. 250.) „o zakładaniu i utrzymywaniu publicznych szkół ludowych i obowiązku posyłania do nich dzieci", tudzież ustawy z dnia 28. Grudnia 1882. (Dz. ust. kr. L. 2. z r. 1883.) „o kosztach zakładania i utrzymywania szkół ludowych i o funduszach szkolnych";

3. ustawy co do zmiany art. 15. ustawy z dnia 2. Maja 1873. (Dz. u. k. Nr. 251.) „o stosunkach prawnych stanu nauczycielskiego w publicznych szkołach ludowych".

Najwyższe to postanowienie udzielone zostało Wydziałowi krajowemu pismem Jego Ekscelencyi P. Namiestnika z dnia 4. Marca 1885.
Alegat 22. L. 1475/P. ⁄., które tutaj dla dalszych jego ustępów w dosłownem brzmieniu dołączamy.

W tym reskrypcie po przytoczeniu powyższego Najwyższego postanowienia czytamy dalej:

„Zarazem mam zaszczyt zakomunikować Jaśnie Wielmożnemu Panu (Marszałkowi kr.) na podstawie wyżej powołanego Najwyższego postanowienia jeszcze następujące uwagi uczynione w przytoczonym reskrypcie ministeryalnym".

Tu następuje zastrzeżenie co do prawa c. k. Rządu wnoszenia ze swej strony przedłożeń do ustaw w Sejmie krajowym pod względem założenia lub zwinięcia szkół wydziałowych.

A dalej czytamy:

C. k. Rząd nie może przychylić się do zawartego w rezolucyi sejmowej żądania, ażeby wnioski do zmian w planach naukowych, które w wykonaniu artykułów II. V. i IX. przytoczonej pod 1. ustawy kr., Rada szkolna krajowa ma wypracować, były przedłożone Sejmowi kr. do uchwalania.

Alegat 23.

Ponieważ nie mogliśmy sobie wytłumaczyć, w jakim związku stoją te uwagi JE. P. Ministra wyznań i oświaty z powyższem Najwyższem postanowieniem, więc sądząc, iż może w przedłożeniu tego reskryptu JE. P. Ministra z języka niemieckiego na polski, zaszła jaka niedokładność, postaraliśmy się o odpis tego reskryptu w języku niemieckim, który załączamy pod ·/. — Lecz i ten reskrypt nie oświecił nas w tej sprawie.

Alegat 24.

Ponieważ z jednej strony przeciw Najwyższemu postanowieniu nie ma już żadnego odwołania się, zaś z drugiej strony brzmienie reskryptu ministeryalnego nie zdołało usunąć naszych wątpliwości pod względem związku uwag a raczej orzeczeń z powyższem Najwyższem postanowieniem, więc pismem z dnia 10. Kwietnia 1885. l. 18.156 ·/. udaliśmy się do Jego Excelencyi Pana Ministra z prośbą o wyjaśnienie nam tego związku. Gdy wszelako P. Minister nie dał nam żadnej odpowiedzi, więc gdy jedno z ważniejszych praw W. Sejmu było w grze, nie pozostało nam nic innego, jak doprowadzić tę sprawę do wyjaśnienia żałobą przed Trybunał Państwa dnia 3. Lipca 1885 l. 32621 wytoczoną.

Na tę żałobę naszą wniosło c. k. Ministerstwo wyznań i oświaty swoją obronę, a c. k. Trybunał państwowy wyznaczył do publicznej rozprawy termin 24. Października 1885.

Ustawy, których sankcya Najwyższa nie nadeszła.

Do następujących ustaw uchwalonych przez W. Sejm nie nadeszła jeszcze Najwyższa sankcya.

1. Do ustawy o przymusowej asekuracyi od ognia budynków szkolnych, uchwalonej 22. Września 1884;

2. Do ustawy zmieniającej niektóre postanowienia ustawy z dnia 15. Sierpnia 1866. o konkurencyi kościelnej, uchwalonej 9. Października 1884;

3. Do ustawy o zabezpieczeniu budynków kościelnych i plebańskich od ognia, uchwalonej 9. Października 1884.

Zmiany w składzie Wysokiego Sejmu.

W składzie Wysokiej Izby zaszły od czasu ostatniej sesyi następujące zmiany.

I. Zmarli:

1. Baron Józef Alojzy Pukalski, biskup Tarnowski, członek Wys. Sejmu z głosem wirylnym;

2. Hrabia Henryk Wodzicki, poseł z większych posiadłości ziemskich okręgu wyborczego krakowskiego;

3. Aleksander Łukasiewicz, c. k. Starosta w Trembowli, poseł z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego Bohorodczany - Sołotwina.

4. Waleryan Podlewski, poseł z większych posiadłości byłego obwodu Czortkowskiego i Członek Wydziału krajowego.

II. Złożyli mandaty:

1. Na posiedzeniu Wys. Sejmu z dnia 16. Października 1884. złożył poseł Zygmunt Kozłowski mandat z kuryi większych posiadłości okręgu wyborczego sanockiego;

2. Pismem z dnia 29. Października 1884. złożył na ręce Marszałka krajowego mandat poselski p. Józef Simon, poseł z okręgu wyborczego miasta Brodów.

3. Pismem z dnia 14. Listopada 1884. złożył na ręce Marszałka krajowego mandat poselski p. Stanisław Matkowski, poseł z okręgu wyborczego większych posiadłości b. obwodu stanisławowskiego.

4. Pismem z dnia 13. Czerwca 1885. złożył na ręce Marszałka krajowego mandat poselski p. Otton Hausner, poseł z okręgu wyborczego Izby handlowej i przemysłowej w Brodach.

III. Na posiedzeniu z dnia 14. Września 1884. uznał Wysoki Sejm wskutek sprawozdania Wydziału krajowego wybór p. Dra Ignacego Kamińskiego na posła z okręgu wyborczego miasta Stanisławowa za nieważny.

Na podstawie §. 3. lit. a) statutu krajowego zasiadać będą w W. Izbie z głosem wirylnym:

1. Ks. Dr. Sylwester Sembratowicz, jako Metropolita gr. kat. archidyecezyi lwowskiej.

2. Ks. Seweryn Morawski, jako arcybiskup rzym. kat. archidyecezyi lwowskiej.

3. Ks. Dr. Julian Pełesz, jako biskup gr. katol. dyecezyi stanisławowskiej.

Zmiany w składzie Wydziału krajowego i urzędników Wydziału krajowego.

Od ostatniego naszego sprawozdania zaszły następujące zmiany:

1. Dnia 23. Września 1885. zmarł Członek Wydziału krajowego, ś. p. Waleryan Podlewski.

2. Dnia 21. Września 1884. zmarł sekretarz Wydziału krajowego, ś. p. Bernard Kalicki. Pozostałej wdowie przyznaliśmy uchwałą z dnia 3. Października 1884. do LW. 51310 dożywotnią roczną pensyą w kwocie 350 zł.

3. Dnia 18. Maja 1885. zmarł koncepista Wydziału krajowego, ś. p. Emil Ożwad. Pozostałemu po nim sierocie przyznaliśmy pensyą sierocińską o rocznych 175 zł. aż do 20. roku życia.

4. Dnia 22. Lipca 1885. zmarł archiwista Wydziału krajowego, ś. p. Hipolit Duszyński. Pozostałej po nim wdowie przyznaliśmy uchwałą z dnia 4. Sierpnia 1885. do LW. 40023 dożywotnią roczną pensyę w kwocie 350 zł.

5. Reskryptem z dnia 12. Grudnia 1884. zamianował p. Minister spraw wewnętrznych sekretarza Wydziału krajowego Dra Bronisława Łozińskiego c. k. Starostą powiatowym dla Galicyi.

Opróżnione posady w oddziale konceptowym zastąpiliśmy nowemi siłami, mianując:

1. Uchwałą z dnia 11. Listopada 1884. r. do LW. 59161:

a) dotychczasowego sekretarza p. Józefa Michalczewskiego radcą Wydziału krajowego;

b) dotychczasowego koncepistę, p. Jana Antoniewicza sekretarzem Wydziału krajowego;

c) dotychczasowego asystenta manipulacyjnego p. Karola Kucharskiego, dotychczasowych dyetaryuszów konceptowych, pp. Alberta Wilczyńskiego i Bronisława Schworma, tudzież dotychczasowego aplikanta konceptowego Dra Witołda Lewickiego, asystentami konceptowymi nadetatowymi.

Równocześnie przyznaliśmy p. Karolowi Kucharskiemu dodatek osobisty w kwocie 76 zł. rocznie i p. Albertowi Wilczyńskiemu dodatek osobisty w kwocie 295 zł. rocznie, celem wyrównania ich obecnej płacy do wysokości dawniej pobieranych dyurnów.

2. Uchwałą z dnia 12. Grudnia 1884. mianowaliśmy dotychczasowego dyetaryusza p. Adama Daniela dw. im. Starzeckiego aplikantem konceptowym, przyznając mu równocześnie adjutum w rocznej kwocie 500 zł.

3. Uchwałą z dnia 19. Maja 1885. mianowaliśmy dotychczasowego asystenta konceptowego p. Józefa Abgarowicza adjunktem konceptowym nadetatowym.

Uchwałą z dnia 25. Września 1885. mianowaliśmy dotychczasowych asystentów konceptowych pp. Jerzego Jabłonowskiego, Władysława Zeńczaka, Alberta Wilczyńskiego i Karola Kucharskiego nadetatowymi adjunktami konceptowymi.

W oddziale manipulacyjnym uchwałą z d. 9. Stycznia 1885. LW. 841 mianowaliśmy w miejsce przeniesionego do służby konceptowej asystenta Karola Kucharskiego dotychczasowego dyetaryusza manipulacyjnego p. Emila Sobka asystentem manipulacyjnym.

Opróżnioną przez śmierć ś. p. Hipolita Duszyńskiego posadę archiwisty nadaliśmy uchwałą z dnia 22. Września 1885. dotychczasowemu ekspedytorowi p. Ludwikowi Bieńkowskiemu, a w jego miejsce mianowaliśmy ekspedytorem dotychczasowego protokolistę p. Antoniego Karola Kraczyłę, dotychczasowego zaś asystenta manipulacyjnego p. p. Stanisława Chudzikiewicza mianowaliśmy kancelistą nadetatowym. Uchwałą z dnia 2. Października 1885. zamianowaliśmy dotychczasowego dyetaryusza konceptowego p. Juliana Stelmachowa asystentem manipulacyjnym, a wreszcie uchwałą z dnia 6. Października dotychczasowego dyetaryusza manipulacyjnego p. Klemensa Jasińskiego nadetatowym asystentem manipulacyjnym.

Słudzy Wydziału krajowego.

Dnia 26. Sierpnia zmarł Andrzej Karmalita, portyer Wydziału krajowego.

Opróżniona przez śmierć jego posada nie jest jeszcze obsadzoną.

Reforma ustaw szkolnych.

Uchwałą z dnia 18. Października 1884. polecił Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu, aby projekt reformy ustaw krajowych o szkołach ludowych w porozumieniu z Radą szkolną krajową na następnej sesyi sejmowej przedłożył. Gdy wszelako Wydział krajowy przyszedł do przekona-

nia, że przed przystąpieniem do rewizyi ustawodawstwa szkolnego należy wprzód wypróbować w praktycznem zastosowaniu nowele szkolne z r. 1884, przeto postanowił nie przedkładać Wysokiemu Sejmowi w tym roku powyższego projektu.

Sprawa powiększenia liczby posad etatowych nauczycieli w szkołach średnich, tudzież stanowiska urzędowego egzaminowanych zastępców nauczycieli.

W sprawie tej, która według pisma Prezydyum c. k. Rady szkolnej krajowej z dnia 12. Maja 1884. do L. 130. przedłożoną została c. k. Ministerstwu wyznań i oświaty, nie otrzymaliśmy dotychczas jeszcze żadnej odpowiedzi.

Katedra prawa polskiego i historyi tego prawa na Uniwersytecie lwowskim.

Pismem z dnia 11. Sierpnia 1885. L. 8.021/pr. uwiadomiło nas c. k. Prezydyum Namiestnictwa, iż Pan Minister wyznań i oświecenia poruczył reskryptem z dnia 26. Lipca 1885. wykłady prawa polskiego i historyi tego prawa na tutejszym uniwersytecie, począwszy od roku szkolnego 1885/86, docentowi prywatnemu Dr. Oswaldowi Balzerowi za roczną remuneracyą 800 zł.

Sprawa utworzenia Wydziału lekarskiego przy Uniwersytecie lwowskim.

Jeszcze w r. 1882. oznajmiło nam c. k. Namiestnictwo we Lwowie pismem z dnia 28. Sierpnia 1882. do L. 8.903, że p. Minister wyznań i oświaty polecił zebrać szczegółowe daty, aby ocenić, czy utworzenie Wydziału lekarskiego przy c. k. Uniwersytecie we Lwowie jest pożądanem i możliwem. — C. k. Namiestnictwo sprawozdaniem z d. 18. Lutego 1883. L. 8.903 przedłożyło żądane przez p. Ministra daty, jednakże dotychczas jeszcze nie nadeszła w tej sprawie decyzya c. k. Ministerstwa wyznań i oświecenia.

Sprawa polepszenia stosunków materyalnych inspektorów szkolnych okręgowych z funduszów państwa i sprawa wydawania elementarza polskiego, w dwóch osobnych częściach.

Na posiedzeniu z dnia 6. Października 1884. wydał Wysoki Sejm następujące wezwanie do c. k. kraj. Rady szkolnej:

„Wzywa się c. k. Radę szkolną krajową, ażeby w celu uzyskania z c. k. Skarbu państwa dla okręgowych inspektorów przy szkołach ludowych należytego uposażenia, — a w szczególności także potrzebnej dla wspierania ich przez remuneracye i zapomogi dotacyi, w drodze właściwej odpowiednie poczyniła kroki.

„Wzywa się c. k. Radę szkolną krajową do przedsięwzięcia właściwych kroków, aby elementarze wydawane były w dwóch częściach, z których jedna obejmować ma tak zwaną grafikę, druga zaś resztę dzisiejszych elementarzy“.

Na wezwania te otrzymaliśmy pismo c. k. kraj. Rady szkolnej z dn. 7. Lutego 1885. L. 1.115/II., w którem co do pierwszego wezwania oświadcza, iż gdy decyzya w tym przedmiocie należy do c. k. Ministra wyznań i oświecenia, przeto Rada szkolna krajowa powołując się na owe wezwanie poczyniła w kierunku wskazanym odpowiednie kroki.

Co do drugiego wezwania oświadczyła c. k. kraj. Rada szkolna, iż z powodów w piśmie tem ·/. przytoczonych postanowiła wstrzymać się z wykonywaniem wspomnianej rezolucyi.

Allegat 25.

Fundusz szkolny krajowy.
1. Zaliczki Rad szkolnych okręgowych.

W alegacie 16tym do ostatniego sprawozdania z czynności Wydziału krajowego za rok 1884. podano zaległości zaliczek Rad szkolnych okręgowych z końcem Czerwca 1884. w kwocie 38.918 zł. 63½ ct.

Od tego czasu, aż do końca Czerwca 1885. nie udzieliła Rada szkolna krajowa nowych zaliczek, lecz powyżej wykazane skompenzowała z należytościami krajowego funduszu szkolnego, przypadającymi do zwrotu od funduszów szkolnych okręgowych, na podstawie rachunków likwidacyjnych tychże funduszów, za czas od r. 1874. do końca roku 1884. — Na tej podstawie — lecz po przeprowadzeniu jeszcze korespondencyi z Radą szkolną krajową, dla wyjaśnienia niektórych niezgodności, spostrzeżonych w rachunkach likwidacyjnych, powyższe zaliczki w całości będą odpisane. — W tej sprawie wystosowano odezwę do Rady szkolnej krajowej dn. 12. Sierpnia 1885. do LW. 41.034 na co jednak do chwili układania niniejszego sprawozdania, nie otrzymano odpowiedzi.

2. Zlikwidowane przez Radę szkolną krajową rachunki funduszów szkolnych okręgowych za czas od roku 1874. do końca roku 1883. i za rok 1884.

Rachunki funduszów szkolnych okręgowych za czas od roku 1874. do końca roku 1883. i za rok 1884. zostały przez c. k. kraj. Radę szkolną uporządkowane.

Wedle rachunków likwidacyjnych, znajdujących się w aktach Wydziału krajowego (LW. 41.034/85) w ciągu pierwszego dziesięciolecia, t. j. od r. 1874. do końca roku 1883. dochody funduszów szkolnych okręgowych wynosiły . . . . 10,115.816 zł. 71 ct.
wydatki zaś w tym okresie wynosiły . . 9,922.440 „ 94 „
a z porównania obu tych cyfer wynika zapas w gotówce z końcem r. 1883. w kwocie . . 193.375 „ 76½ „
Należytości czynne z końcem r. 1883. u wszystkich 35ciu Rad szkolnych okręgowych (miasto Lwów i Kraków nie przedkładają rachunków) wynosiły . . . . 758.526 „ 26½ „
Ogółem stan czynny wynosił z końcem r. 1883. 951.902 „ 03 „
Należytości bierne wykazano w tym czasie w kwocie . . . . . . 504.876 „ 67 „
a z porównania obu tych należytości okazuje się nadwyżka stanu czynnego z końcem r. 1883. w kwocie . . . . 447.025 „ 36 „
należąca się krajowemu funduszowi szkolnemu, jako zwrot nadebranych zasiłków przez Rady szkolne okręgowe w powyższym okresie.

Wedle zamknięć rachunkowych funduszów szkolnych okręgowych za rok 1884. znajdujących się przy akcie do LW. 37.183/85 dochody 35ciu Rad szkolnych okręgowych w roku 1884. wynosiły 1,284.254 zł. 57 ct.
do tego zapas w gotówce z początkiem r. 1884. wykazany powyżej w kwocie . . 193.375 zł. 76½ ct.
i dodatkowo dopisany w rachunku Rad. szk. okr. w Stryju za rok 1884. w kwocie . . 18 „ 39 „ 193.394 „ 15½ „
Razem . 1,477.648 „ 72½ ct.
wydano zaś w tymże roku . 1,225.607 „ 52½ „

Pozostał zapas w gotówce z końcem roku 1884. w kwocie		252.041 zł, 20 ct.
Należytości czynne z końcem r. 1884. wynosiły		696.281 „ 67½ „
Razem stan czynny .		948.322 zł. 87½ ct.
Należytości bierne wynosiły z końcem r. 1884.		443.158 „ 51 „
a z porównania obu tych należytości okazuje się czysty stan czynny w kwocie . .		505.164 „ 36½ ct.

Jednak z tej kwoty strącić należy wedle aktu do LW. 34.902/85 przez Radę szkolną krajową pokryty niedobór następujących funduszów szkolnych okręgowych:

Brzeżany . . .	1.278 zł. 53 ct.	
Jaworów . . .	179 „ 07½ „	
Kolbuszowa . . .	797 „ 59½ „	
Kraków zam. . .	1.676 „ 63½ „	
Mielec . . .	446 „ 18½ „	
Pilzno . . .	345 „ 94 „	
Przemyśl . . .	706 „ 45½ „	
Rohatyn . . .	544 „ 92½ „	
Żółkiew . . .	1.504 „ 41½ „	7.479 zł. 75½ ct.
a zatem właściwa nadwyżka stanu czynnego z końcem r. 1884. wynosi . . .		497.684 „ 61 ct.

która stanowi zwrot należący się krajowemu funduszowi szkolnemu z tytułu nadpłaconych zasiłków funduszom szkolnym okręgowym, a mianowicie:

a) po koniec roku 1883 . . .	447.025 zł. 36 ct.
b) z roku 1884.	50.659 „ 25 „
razem .	497.684 zł. 61 ct.

Z tej należytości strącić jeszcze należy kwoty odpisane przez Radę szkolną krajową już po dokonanej likwidacyi rachunków a mianowicie:

1. do LW. 31.188/85 z funduszu szkolnego okręg. w Nadwórnie . . .	232 zł. 91½ ct.	
2. do LW. 40.628/85 w Myślenicach .	529 „ 14 „	
3. do LW. 38.820 w Tarnopolu . .	87 „ 50 „	849 zł. 55½ ct.
rzeczywista zatem należytość kraj. funduszu szkolnego, która mieści w sobie wszelkie pretensye tegoż funduszu wynosi . .		496.835 zł. 05½ ct.

Tu jeszcze nadmienić należy, że wedle odezwy c. k. Rady szkolnej krajowej z dn. 27. Czerwca 1885. do L. 6.148 (LW. 34.902/85) zwrot ten przypadający krajowemu funduszowi szkolnemu uledz może jeszcze zmianie, albowiem przypisy należytości prestacyjnych w wielu wypadkach opierają się na orzeczeniach dotąd jeszcze nie prawomocnych, a zatem w miarę zniżenia stronom przypisanych do uiszczenia prestacyi szkolnych, zmniejszą się i należytości czynne funduszów szkolnych okręgowych, co zarazem wpłynie na zmniejszenie zwrotu, należącego się krajowemu funduszowi szkolnemu z tytułu nadebranych zasiłków.

Na poczet należytości krajowego funduszu szkolnego wykazanej w kwocie 496.835 zł. 05½ ct. do końca Sierpnia b. r. uiściły następujące Rady szkolne okręgowe:

1. Bochnia	3.859 zł.	81	ct.
2. Brzeżany	9.619 „	51½	„
3. Czortków	5.115 „	37½	„
4. Drohobycz	1.003 „	48½	„
5. Gorlice	5.056 „	41	„
6. Jasło	5.575 „	80½	„
7. Nadwórna (po strąceniu mylnie przez c. k. urząd podatkowy pobranych 232 zł. 91½ ct.).	6.870 „	51	„
8. Nowy Sącz	7.000 „	—	„
9. Przemyśl	5.000 „	—	„
10. Sanok	12.000 „	—	„
11. Śniatyn	2.500 „	—	„
12. Sokal	5.243 „	97½	„
13. Stanisławów	9.540 „	11	„
14. Trembowla	4.757 „	81	„
15. Wadowice	7.000 „	—	„
16. Zaleszczyki	4.082 „	97	„
	94.225 zł.	77½	ct.

Z końcem Sierpnia 1885 pozostała więc zaległość w kwocie 402.609 zł. 28 ct.

O uiszczenie zaległych zwrotów urgował Wydział krajowy tak Radę szkolną krajową, jakoteż i Rady szkolne okręgowe odezwami z dnia 30. Maja 1885 do LW. 25988, dnia 10. Lipca 1885 do LW. 32771, 27. Lipca b. r. do LW. 38029, 26. Sierpnia b. r. do LW. 43875 i 28. Września b. r. do LW. 49528 na skutek czego c. k. Rada szkolna krajowa rozporządzeniem swem z dnia 9. Maja b. r. do L. 4975 i 24. czerwca b. r. do L. 6119 (L. 24575/85 i 34902/85) poleciła wszystkim Radom szkolnym okręgowym, ażeby bezzwłocznie zarządziły przeprowadzenie powyższych zwrotów z funduszów szkolnych okręgowych do funduszu szkolnego krajowego, o ile na to zapas kasowy wystarczy, jakoteż, ażeby dołożyły wszelkich starań celem ściągnięcia tak zaległych jakoteż bieżących prestacyj szkolnych, potrzebnych do pokrycia tych zwrotów, jakoteż do opędzenia potrzeb bieżących.

Wobec tych zarządzeń Wydział krajowy niepłonną żywi nadzieję, że wymienione zwroty w roku budżetowym 1885. w znacznej części wpłyną do funduszu szkolnego krajowego.

Alegat 26. Dołączony pod ·/. wykaz, przedstawia należne zwroty krajowemu funduszowi szkolnemu za czas od r. 1874. do końca r. 1883. i za rok 1884. z uwzględnieniem odpisów i uiszczeń po koniec Sierpnia 1885.

3. Koszta likwidacyi funduszów szkolnych okręgowych.

Rada szkolna krajowa, dokonawszy likwidacyi 35 Rad szkolnych okręgowych za czas od r. 1874. do końca roku 1883., doniosła nam odezwą z dnia 26. czerwca 1885 do L. 5117 (LW. 33906/85), że koszta likwidacyi, wynoszące sumę 16.040 zł. 61 ct. pokryła z pozostałych zapasów zasiłków, asygnowanych funduszom szkolnym okręgowym a to na podstawie art. 27. ustawy kraj. z dnia 2. Maja 1873 Nr. 250 wychodząc z zasady, że koszta te wynikły w skutek zarządzenia potrzebnego dla uporządkowania

rachunków szkolnych okręgowych, a więc zarządzenia, mającego wspólny interes poszczególnych okręgów.

Jednakowoż Wydział krajowy, opierając się na rezolucyi Wysokiego Sejmu z dnia 19. Października 1883, którą wezwano c. k. Rząd, by stosownie do postanowień §. 35. ustawy z dnia 25. Czerwca 1873. r. o władzach nadzorczych miejscowych i okręgowych dla szkół ludowych, polityczne Władze dostarczały Radom szkolnym okręgowym potrzebnych sił pomocniczych do prowadzenia rachunków z obrotu ich funduszów, tudzież z powodu, że tego rodzaju wydatki nie są budżetem objęte, a zatem Rada szkolna krajowa nie ma prawa w ten sposób dysponować dochodami funduszu szkolnego krajowego, Wydział krajowy zaremonstrował przeciw samowolnemu zarządzeniu Rady szkolnej krajowej, sprzeciwiającemu się uchwale Wysokiego Sejmu i odnośnej ustawie krajowej, a w razie niepomyślnego dla funduszu rezultatu, poczyni odpowiednie kroki, jakie wskazuje ustawa.

4. Ściąganie dodatków szkolnych i innych prestacyj.

Zarządzenie Rady szkolnej krajowej z dnia 21. Czerwca 1883. L. 193 (LW. 32464/83) wydane do wszystkich Rad szkolnych okręgowych w sprawie sporządzania i prowadzenia rachunków prestacyjnych i przedkładania oprócz żądanych przez Wydział krajowy półrocznych także miesięcznych raportów o stanie rzeczy, okazało się w skutkach swych nie wiodące do pożądanego celu, gdyż przedkładane rachunki przez Rady szkolne okręgowe były mylne i ze wszech miar niedokładne. Z tego powodu c. k. Rada szkolna krajowa uchwałą z dnia 16. Grudnia 1883 L. 12200 (LW. 61606/83) zarządziła w swym departamencie zlikwidowanie i sprostowanie rachunków okręgowych, a tem samem i rachunków prestacyj szkolnych, a zarazem odezwą swą z dnia 19. Kwietnia 1885 do L. 3918 (21885/85) doniosła Wydziałowi krajowemu, iż wszelkie daty w powyższej sprawie objęte są zamknięciami Rad szkolnych okręgowych.

Alegat 27.

Opierając się na tej podstawie Wydział krajowy w załączeniu pod ·/. przedkłada wykaz z końcem roku 1884. zaległych prestacyj szkolnych, z którego wynika, że powyższe należytości wynoszą z końcem roku 1884. 513.941 zł. 37½ ct.

Chociaż zamknięcia funduszów szkolnych okręgowych wykazują ostatecznie zaległości czynne tychże funduszów, jednakowoż Wydział krajowy wychodząc ze stanowiska, że przedkładanie półrocznych wykazów prestacyjnych utrzymywać będzie Rady szkolne okręgowe w ciągłej czynności w ściąganiu należytości, odezwą z dnia 5. Sierpnia 1884 L. 36460 prosił c. k. Prezydyum Namiestnictwa, aby przyspieszyło nadesłanie wymienionych wykazów tak zaległych jakoteż i bieżących. W odpowiedzi na to pismo c. k. Prezydyum Namiestnictwa nadesłało nam okólnik swój z dnia 28. Grudnia 1884 L. 345 (LW. 534/85), którym polecono Radom szkolnym okręgowym, ażeby najdalej do 15. Stycznia i 15. Lipca każdego roku przedkładały wykazy zaległych prestacyj szkolnych. Jednakowoż wiele Rad szkolnych okręgowych nienadesłało dotąd wymienionych wykazów, przeto odezwą z dnia 24. Lipca 1885 do LW. 37704 Wydział krajowy żądanie swe w tej sprawie ponowił.

Jak dalece Wydział krajowy czuwał nad tym przedmiotem, okazuje ilość przeprowadzonych korespondencyj z c. k. Prezydyum Namiestnictwa, z c. k. Radą szkolną krajową, Radami szkolnemi okręgowemi i c. k. Urzędami podatkowymi mianowicie: do L. W. 35.505/84, 37.807/84, 36.460/84, 39.094/84. 46.368/84, 45.660/84, 40.937/84, 53.514/84, 62.157/84, 68.512/84, 51.789/84, 62.523/84, 50.068/84, 57.003/84, 58878/84, 63.442/84, 67.131/84, 658/85, 372/85, 40.936/84, 41.401/84, 41.678/84, 41.643/84, 50.069/84, 50.070/84, 47.899/84, 49.240/84, 50.973/84, 52.574/84, 62.154/84, 612/85, 52.573/84, 58.307/84, 64.559/84, 1.788/85, 7.116/85, 13.629/85, 20.356/85, 52.575/84, 58.307/84, 58.815/84, 67.130/84, 37.250/85, 54.840/84, 58.306/84, 64.558/84, 1.789/85, 7.128/85, 12.983/85, 20.357/85, 51.325/84, 53.698/84, 54.836/84, 56.278/84, 56.358/84, 55.990/84, 55.706/84, 55.635/84, 56.584/84, 56.277 84, 60.520/84, 62.155/84, 63.070/84, 3.724/85, 62.151/84, 62.153/84, 62.903/84, 65.963/84, 56.358/84, 67.132/84, 3.727/85, 64.592/84, 63.363/84, 64.560/84, 66 230/84, 1.787/85, 66.229/84, 1.786/85, 68.514/84, 62.158/84, 61.979/84, 60.100/84, 60.661/84, 534/84, 63.515/84, 5.600/85, 3.368/85, 3.935/85, 4.288/85, 1.379/85, 1.668/85, 5.004/85, 12.048/85, 18.096/85, 5.764, 4.575/85, 8.302/85, 8.648/85, 8.303/85, 8.230/85, 7.131/85, 9.657/85, 8.302/85, 8.231/85, 10.227/85, 13.419/85, 11.850/85, 18.166/85, 7.930/85, 4.575/85, 18.099/85, 25.357/85, 31.072/85, 38.989/85, 13.877/85, 14.103/85, 15.730/85, 14.102/85, 15.958/85, 16.520/85, 22.558/85, 16.522/85, 16.521/85, 20.358/85, 20.359/85, 13.878/85, 13.879/85, 12.608/85, 13.616/85, 13.878/85, 12.611/85, 16.036/85, 17.368/85, 19.367/85, 17.368/85, 20.360/85, 22.611/85, 17.369/85, 21.885/85, 25.355/85, 25.354/85, 23.353/85, 21.753/85, 21.881/85, 24.004/85, 26.776/85, 37.704/85.

---

5. Przekroczenie budżetu wydatków za rok 1885.

Wedle zamknięcia wydatków krajowego funduszu szkolnego za rok 1884., przedłożonego Wydziałowi krajowemu przez Radę szkolną krajową aktem do LW. 37.183/85. przekroczono budżet wydatków roku 1884. w następujących rubrykach:

Rub.	II.	Substytucye (bez centów) . . .	11.143	zł.
„	IV.	Adjuta	141	„
„	V.	Remuneracye i zapomogi . . .	299	„
„	X.	Emerytury	283	„
„	XIII.	Rozmaite	3.619	„
„	XIII.	poz. 48. Zasiłki bezzwrotne na budynki szkolne	310	„
		Razem	15.795	zł.

Wydano zaś mniej w następujących rubrykach:

Rub.	I.	Zasiłki dla funduszów szkolnych okręgowych	2.321	zł.
„	VI.	Podatki i daniny	121	„
„	VIII.	Dodatki pięcioletnie	3.328	„
„	XI.	Dary z łaski	60	„
			5.830	zł.

Ogółem przekroczono budżet wydatków kraj. funduszu szkolnego w roku 1884. o kwotę 9.965. zł.

Wyjaśnienia przekroczeń i zaoszczędzeń powyższych podane są w specyalnych zamknięciach tegoż funduszu, przedłożonych osobno Wysokiemu Sejmowi.

6. Zaliczki na budynki szkolne.

Alegat 28.

Wedle alegatu pod ·/. dołączonego, od roku 1876. po koniec roku budżetowego 1884. udzielono gminom zaliczek zwrotnych na budynki szkolne w sumie . . . . 233.927 zł. 26 ct.
z tego odpisano nie podniesione zaliczki w kwocie 2.579 „ — „
Pozostało 231.348 „ 26 ct.

Z tej sumy przypadają do spłacenia:

a) wedle skryptów dłużnych, raty bieżące na rok 1886. w kwocie . . . . 17.098 zł. 85½ ct.
b) zaległe raty po koniec roku 1884. . 13.319 „ 66½ „

Zaległe raty wykazywane bywają w należytym terminie właściwym c. k. Starostwom do przymusowego ściągnięcia, jednakowoż cyfry należytości rat i zaległości częstej ulegają zmianie, z powodu, że w razie słusznych powodów, Wydział krajowy przyzwala na przedłużenie terminów spłaty gminom o to proszącym.

W powyższej sprawie przeprowadzono korespondencye i urgensa do LW. 20.869/84, 40.072/84, 42.597/84, 55.208/84, 65.076/84, 52.576/84, 59.097/84, 60.675/84, 1.317/85, 9.439/85, 38.287/85, 39.660/85, 40.292/85, 41.032/85, 41.033/85, 41.168/85, 41.166/85, 41.165/85.

7. Taksy spadkowe.

Taksy spadkowe wymierzają c. k. Sądy powiatowe z wyjątkiem powiatów należących do b. wolnego miasta Krakowa, gdzie takowe wcale nie istnieją.

Alegat 29.

Wedle alegatu pod ./· dołączonego należytość ogólna taks w roku budżetowym 1884. wynosiła . . . . 18.569 zł. 53 ct.
z tego odpisano . . . . 471 „ 22 „
Pozostało . . . 18.098 zł. 31 ct.
na to uiszczono . . . . 10.018 „ 69 „
pozostała zaległość . . . 8.079 zł. 62 ct.

którą urgowano za pośrednictwem c. k. Starostw odezwami z dnia 4. Sierpnia 1884 do LW. 40.072, a następnie przeprowadzono korespondencyę do LW. 52.576/84, 60.939/84, 59.561/84, 60.094/84, 60.675/84, 59.843/84, 63.986/84, 62.891/84, 67/500/84, 2.569/85, 5.177/85, 3,683/85, 1.099/85, 1.790/85, 3.440/85, 7.129/85, 9.696/85, 9.946/85, 15.639/85, 9.439/85 15.638/85, 21.360/85, 16.205/85.

O regularne nadsyłanie wykazów urgowano c. k. Sądy powiatowe odezwami z dnia 15/9 1884 do LW. 48.351, 12. Lutego 1885 do LW. 7671, i z dnia 28. Września br. do LW. 49.527.

Skutek powyższych urgensów przyniósł korzystne rezultaty, gdyż dochody tej rubryki w porównaniu z dochodami r. 1883. wzmogły się o 1.135 zł. 40 ct.

8. Budynek szkolny w Tarnowie.

Sprawa budynku szkolnego w Tarnowie, będącego w części własnością krajowego funduszu szkolnego, od ostatniego sprawozdania aż po

koniec Lipca br. wcale naprzód nie postąpiła. Aktem z dnia 8. Maja 1884. LW. 21.658 przesłano c. k. Prokuratoryi Skarbu żądane w tej sprawie akta, które do LW. 17.998/85 Wydziałowi krajowemu zwrócone zostały, — lecz bez jakiegokolwiek załatwienia.

9. Rozmaite inne zaległości.

Inne zaległości drobne urgowane były za pośrednictwem c. k. Starostw odezwami 4. sierpnia 1884. LW. 40.072, 18. sierpnia 1884. LW. 42.597, 29. czerwca 1885. LW. 31.479, tudzież odezwą z dnia 11. czerwca 1885, do LW. 40.667 proszono Radę szkolną krajową, by przyspieszyła zwroty rubryk korelatywnych i różnych mylnych przeprowadzeń c. k. Urzędów podatkowych. Oprócz powyższych odezw przeprowadzono w powyższej sprawie jeszcze korespondencye do LW. 52.576/84, 59.097/84, 60.939/84, 60.094/84, 50.076/84, 50.007/84, 59.490/84, 60.421/84, 5.177/85, 9.439/85, 34.554/85, 39.455/85, 38.986/85, 37.185/85, 40.505/85, 40.886/85, 41.173/85.

10. Pretensye do Skarbu królestwa polskiego.

W skutek pism naszych z dnia 14. lipca 1884, LW. 35.503. i 13. listopada 1884. LW. 58.735. przesłało nam c. k. Namiestnictwo odezwą z dnia 7. stycznia 1885, LW. 81.307, odpis odezwy c. k. austryackiego węg. generalnego konsulatu w Warszawie z dnia 19. grudnia 1884 L 8.806, do niego wystosowanej, w której c. k. austr. węg. gen. konsulat w Warszawie uprasza o przesłanie mu aktów, tyczących się sprawy wydobycia kapitałów kahalnych krakowskich od ces. Rządu Rosyjskiego.

Akty te udzielone nam przez c. k. Radę szkolną krajową dnia 11. listopada 1881. do L. 10.027 i dnia 2. lutego 1882, do L. 84, przesłaliśmy pismem z dnia 16. stycznia 1885, do LW. 2.942. wraz z dłuższym memoryałem uzasadniającym pretensye funduszu szkolnego krajowego do skarbu ces. Rządu rosyjskiego. O dalszym przebiegu tej sprawy pomimo urgensu naszego do c. k. Namiestnictwa z dnia 24. lipca 1885. do LW. 37.875 nie mamy żadnej wiadomości.

11. Fundusz szkół ludowych z roku 1872.

Majątek zarodowy tego funduszu wynosi z końcem r. 1884 w effektach	99.103	zł. 70	ct.
od którego odsetki w tym roku przyniosły . .	4.898	„ 84	„
Z funduszu tego asygnowano:			
a) na zapłacenie 9 raty należytości rządowej .	354	„ 50	„
b) na zakupno effektów	2.682	„ 92	„
Suma . .	3.037	zł. 42	ct.
c) na zasiłki bezzwrotne na budowę nowych szkół lub przeistoczenie istniejących budynków			
1. po 200 zł. Mszana dolna . . .	200	„ —	„
2. po 150 zł. Olpiny, Wojtków z Wojtkową, Targowica, Russów	600	„ —	„
3. po 100 zł. Poleśnica z Olszową, Borową i Dzierzaniny, Złota, Budyłów, Potoczany, Wierzbów, Kolędziany, Dolhe, Węgierka, Wola wilcza, Czyżyce, Olechowice, Dobra, Jaworsko, Dąbie, Konieczkowa, Peczenia, Sołowa, Bybło, Laszki murowane, Niżnów, Dołhołuka, Taszczówka, Zabojki, Oleśno z Adamierzem,			

Podborzem i Swaczowem, Zbyłtowska góra z Dąbrowską infułacką i Zgłobicami, Wróblowice, Strusów, Załawie, Harbuzów, Jasienów, Nowe-Sioło, Smolin . . 3.200 zł. — ct.

d) po 80 zł. Wolica ługowa z piaskową . . 80 „ — „

e) po 50 zł Krynica, Miękisz nowy, Ludzmierz, Urin, Jezupol, Niemas . . . . 300 „ — „

Suma . . . 4.380 zł. — ct.

do tego suma *a. b.* . . . . 3.037 „ 42 „

ogółem na cele pod *a. b. c.* wskazane asygnowano . 7.417 „ 42 „

Zrównanie płac nauczycieli szkoły ludowej w Półwsiu Zwierzynieckiem z płacami nauczycieli w gminach należących do II. klasy.

Na posiedzeniu z dnia 10. Września 1884. wydał Wysoki Sejm następującą uchwałę:

Szkoły ludowe w Połwsiu Zwierzynieckim zostaną ze wszystkiem zrównane ze szkołami w miejscowościach zaliczonych pod względem płac nauczycielskich do II. klasy.

Alegat 30.

Uchwałę tę zakomunikował Marszałek krajowy Jego Ekscelencyi Panu Namiestnikowi, który ją odstąpił krajowej Radzie szkolnej, Rada szkolna zaś uchwaliła dnia 14. Stycznia 1885. L. 13.094. jak ⁎/., iż bez osobnej ustawy krajowej powyższej uchwały Wysokiego Sejmu wykonać nie może.

Sprawa nadawania galicyjskich miejsc funduszowych w c. k. wojskowych zakładach wychowawczych.

Alegat 31.

Z powodu zastósowania niewłaściwych zasad przy nadawaniu galicyjskich miejsc funduszowych w c. k. wojskowych zakładach wychowawczych, widział się Wydział krajowy zmuszonym wnieść do Najjaśniejszego Pana załączone w odpisie ⁎/. przedstawienie, na które dotychczas żadnej nie otrzymał odpowiedzi.

Zrównanie ze wszystkiem szkół ludowych w Łobzowie ze szkołami w miejscowościach zaliczonych pod względem płac nauczycielskich do klasy II.

Na posiedzeniu z dnia 10. Września 1884. wydał Wysoki Sejm następującą uchwałę: Szkoły ludowe w Łobzowie zostaną ze wszystkiem zrównane ze szkołami w miejscowościach zaliczonych pod względem płac nauczycielskich do klasy II.

Alegat 32.

Uchwałę tę zakomunikował Marszałek krajowy Jego Ekscelencyi Panu Namiestnikowi, który ją odstąpił krajowej Radzie szkolnej. Rada szkolna krajowa zaś uchwałą z dnia 14. Lutego 1885. L. 13.029. ⁎/. podwyższyła wprawdzie nauczycielowi w Łobzowie płacę do 600 zł. rocznie, lecz co do innych poborów oświadczyła, iż powyższej uchwały Wysokiego Sejmu bez osobnej ustawy wykonać nie może.

Reorganizacya szkoły ludowej w Wielopolu Skrzyńskiem.

W skutek uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 10. Września 1884. L. 639/S. w przedmiocie reorganizacyi szkoły ludowej w Wielopolu Skrzyńskiem, została taż szkoła wedle pisma c. k. Prezydyum Namiestnictwa z dnia 27. Kwietnia 1885. L. 1.757. z dniem 1. Lutego 1885. zreorganizowaną jako szkoła etatowa o jednym nauczycielu.

Towarzystwo muzyczne Lwowskie.

Przy rozprawie nad rubr. VII. preliminarza funduszu krajowego na rok 1885. przy poz. 72. powziął Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 22. Października 1884. następującą uchwałę:

„Poleca się Wydziałowi krajowemu, by zbadał stan Towarzystwa muzycznego, a w szczególności przekonał się, czy i o ile szkoła muzyczna celowi swojemu odpowiada, o wyniku zdał sprawę w sprawozdaniu z czynności za rok przyszły tak, aby sprawozdanie Wydziału krajowego było podstawą do uchwalenia subwencyi dla Towarzystwa muzycznego.“

Uchwałą z dnia 21. Listopada 1884. L. 59.307. podaliśmy to postanowienie Wysokiego Sejmu do wiadomości Dyrekcyi galic. Towarzystwa muzycznego we Lwowie i wezwaliśmy ją do udzielenia nam bliższych wyjaśnień i dat co do stanu Towarzystwa w ogólności, w szczególności zaś co do szkoły muzycznej przez Towarzystwo utrzymywanej, a subwencyonowanej przez fundusz krajowy.

Dnia 12. Marca 1885. L. 12.981. przedłożyła Dyrekcya tegoż Towarzystwa swój raport, którego dla wielkiej jego i alegatów objętości nie drukujemy, i w którym Dyrekcya wskazuje:

1) Co do pielęgnowania muzyki klasycznej i salonowej wykazuje Towarzystwo, iż mimo bardzo szczupłych dochodów i trudności w doborze i opłacaniu sił składających orkiestrę przy publicznych produkcyach, wykonywało od początku swojego istnienia dzieła najsłynniejszych kompozytorów tak pod względem muzyki klasycznej, jak i salonowej. Wykaz drukowany tych dzieł dołączony do raportu pod A), udowadnia dosadnie to twierdzenie.

2) Co się tyczy głównego zadania Towarzystwa, t. j. utrzymania szkoły dla nauki muzyki, przytacza Dyrekcya co następuje:

W pierwszych początkach w r. 1858., gdy Dyrektor artystyczny Karol Mikuli objął kierownictwo instytucyi, utrzymywało Towarzystwo tylko szkołę nauki skrzypców i śpiewu choralnego, gdyż szczupłe dochody ze składek i opłat za produkcye nie wystarczały na szerszy rozwój.

Ofiarność i gorliwość P. Mikulego sprawiła, iż utworzono pierwszą szkołę gry na fortepianie, a P. Dyrektor jeden z najznakomitszych uczniów Chopina udzielał utalentowanym uczniom bezpłatnie nauki gry na fortepianie. Wyszły więc z jego szkoły Pani Wildowa, Neuhauserowa, Zachariasiewiczowa, Żłobicka i inne, a wirtuoz na wiolonczeli Servais postanowił oddać syna swego do tej szkoły.

Wkrótce rozwinęła się chęć do tej nauki tak dalece, że Towastwo otworzyło, oprócz klasy wyższej gry, w której udziela naukę Dyrektor Mikuli, jeszcze cztery klasy, w których uczyli nauczyciele wykształceni przez P. Mikulego. Oprócz szkoły fortepianu w pięciu klasach, istnieje jeszcze szkoła gry na skrzypcach w dwóch oddziałach, w której znakomity skrzypek P. Wolfsthal udziela naukę; dalej szkoła gry na wiolonczeli, na flecie, na organach, szkoła śpiewu solowego i choralnego, teoryi muzyki: harmonii i kompozycyi, i kurs pedagogiczny dla tych, którzy się kształcą na nauczycieli.

Że szkoły te wypełniły swoje zadanie, dowodzą tego znakomici muzycy, którzy w nich naukę pobierali, a dziś w Europie są znani. Między całym szeregiem takich, wymienia Dyrekcya Towarzystwa Maurycego Rosenthala, skrzypka Kochanowskiego, śpiewaczkę Sembrich-Kochańską.

Towarzystwo uznając śpiew za podstawę wykształcenia muzykalnego, nie szczędziło ani starań, ani kosztów, aby pozyskać znakomitość

dla tej gałęzi nauki, lecz usiłowania jego rozbiły się o brak dostatecznych środków.

Aby wypełnić swoje główne zadanie, to jest utrzymać szkołę muzyczną dobrze zorganizowaną i wszelkim wymogom odpowiadającą, postanowiło Towarzystwo na walnem zebraniu dnia 19. Października 1884. odłączyć kierownictwo koncertów i innych produkcyi od Dyrekcyi szkoły i poruczyć tę Dyrekcyę P. Karolowi Mikulemu, zaś kierownictwo produkcyj muzycznych P. Janowi Gałowi, zaleconemu przez kompozytora Żeleńskiego.

P. Mikuli ułożył podług wzoru innych znakomitych Instytutów regulamin dla szkoły, dla nauczycieli i dla uczniów, a chcąc dać dowód rozwoju szkoły, zarządził Dyrektor produkcye celujących uczniów wobec ich przynależnych i znawców, a komitet znawców ocenia postępy i przyznaje nagrody.

Dołączone do tego raportu sprawozdanie Wydziału galic. Towarzystwa muzycznego za rok 1883/4. dowodzi, że główny i prawie jedyny pewny dochód tegoż Towarzystwa stanowi subwencya, którą Wysoki Sejm corocznie w kwocie 3.000 udzielał.

Towarzystwo muzyczne, które bardzo chętnie poddaje się kontroli Wysokiego Sejmu, prosi, aby Wysoki Sejm raczył dotychczasową subwencyę podwyższyć, aby szkoła należycie rozwinąć się mogła.

Otrzymawszy ten raport, nie zadowolnił się nim Wydział krajowy, ale uchwałą swoją z dnia 27. Marca 1885. L. 12.981. wyznaczył komisyę ze znawców, któraby dokładne i gruntowne dała w tej mierze orzeczenie:

Do komisyi tej należeli:

1. W. Aleksander Tchórznicki, c. k. Radca Sądu kraj. we Lwowie, znakomity artysta na fortepianie;

2. W. Dr. Józef Malinowski, adwokat kraj., gruntowny znawca muzyki, który w akcie fundacyjnym, w którym poświęcił na cele publiczne sumę 100.000 zł., przeznaczył część jej na cele Towarzystwa muzycznego we Lwowie;

3. W. Henryk Jarecki, Dyrektor orkiestry opery polskiej.

4. W. Edward Darewski, pierwszy kantor zboru izraelickiego we Lwowie.

Alegat 33.

Znawcy ci zeszli się na konferencyę, a rezultat ich narad złożony jest w „orzeczeniu", które tu pod ·/. załączamy, a P. Darewski nie podpisał, gdyż tymczasem Lwów na zawsze opuścił.

Oparty na tak gruntownem orzeczeniu, Wydział krajowy sądzi, iż należałoby Towarzystwo muzyczne poprzeć znaczniejszą niż dotychczas subwencyą.

Gdy wszelako środki nasze na to nie pozwalają, więc Wydział krajowy wstawił do budżetu subwencyę tylko w dotychczasowej wysokości 3.000 zł.

Pomieszczenie bursy dla uczniów seminaryum męskiego.

W zeszłorocznem sprawozdaniu naszem w tym przedmiocie donieśliśmy, iż udaliśmy się do burmistrzów miast Stanisławowa i Tarnopola

z zapytaniem, czyby w tym miastach nie znalazły się odpowiednie budynki na pomieszczenie bursy dla uczniów seminarynm nauczycielskiego.

Co do Tarnopola, doniósł nam burmistrz, iż tam w żaden sposób nie da się znaleźć budynek na cel zamierzony. Ze Stanisławowa zaś mieliśmy kilka ofert z planami, lecz po dokładnem zbadaniu przyszliśmy do przekonania, że i w Stanisławowie żaden z ofiarowanych budynków nie odpowiada.

Pożyczka bursy pod wezwaniem św. Kazimierza w Tarnowie.

Odwołując się do zeszłorocznego sprawozdania naszego na tem miejscu złożonego, nadmieniamy, że spłata długu zaciągniętego ze skarbu krajowego przez kuratoryę bursy pod wezwaniem św. Kazimierza w Tarnowie odbywa się prawidłowo: jakoż druga rata za rok 1885. przez Radę gminną w należytym terminie uiszczoną została.

Subwencya dla wyznaniowej izraelickiej szkoły ludowej w Brodach.

Na mocy uchwały Wys. Sejmu z dnia 23. Października 1881. r. otrzymuje wyznaniowa izraelicka szkoła ludowa w Brodach stałą roczną subwencyę w kwocie 6.000 zł. w. a., a to na czas „jak długo będzie za„stępowała potrzebę pomnożenia publicznych szkół ludowych obecnie w tem „mieście istniejących.“

Dla utrzymania kontroli nad wypełnieniem tego warunku, tudzież dla powzięcia wiadomości, czyli i w jakiej mierze uwzględniony jest język polski, jako język wykładowy i jako przedmiot nauki, zaprosiliśmy po śmierci ś. p. Bernarda Kalickiego dotychczasowego delegata do corocznych egzaminów W. P. Oktawa Salę, prezesa Rady powiatowej brodzkiej, aby w charakterze delegata Wydziału krajowego zechciał być obecnym na dorocznych egzaminach w tej szkole i spotrzeżenia swoje przy tej sposobności zebrane Wydziałowi krajowemu przedstawił.

Pismem z dnia 7. Lipca złożył nam Wp. Oktaw Sala sprawozdanie o wyniku tegorocznych egzaminów. Sprawozdanie to jest pocieszającym dowodem, że szkoła wyznaniowa izraelicka postępuje statecznie na drodze pomyślnego rozwoju. Liczba uczniów, wynosząca w roku szkolnym 1879/80. 1138 uczniów, w r. szkolnym 1881/2. 1118 uczniów, w r. szkolnym 1882/3. 1084 uczniów, wzrosła w roku 1883/4. do 1163 uczniów.

Język polski jako przedmiot wykładany bywa po 6 godzin tygodniowo w każdej z 14 klas i paralelek. Prócz tego wyłącznie w języku polskim wykładane są: geografia, historya, rachunki, początki geometryi i roboty ręczne dla dziewcząt.

Okazuje się z tego, że szkoła wyznaniowa spełnia należycie warunki, pod jakimi subwencya ze strony Wysokiego Sejmu przyznaną jej została.

Wydawnictwo aktów tak zwanych Bernardyńskich, wskutek fundacyi śp. Aleksandra Stadnickiego.

Do XI. tomu tego wydawnictwa przygotowano już znaczny zapas dokumentów.

Wezwanie Wys. Sejmu do c. k. Rządu z dnia 9. Października 1885 w sprawach kościelnych.

Uchwałą z dnia 9. Października 1884 wezwał Wys. Sejm c. k. Rząd, by wyjednał zmianę ustawy Państwowej z dnia 7. Maja 1874. (Dz. U. P. Nr. 50) w sprawie konkurencyi kościelnej, by przeprowadził rozdział majątku ściśle kościelnego od beneficyalnego, i aby się postarał o uregulowanie administracyi majątku ściśle kościelnego. — Pod tym względem nie otrzymaliśmy żadnego pisma od c. k. Rządu.

Sprawa zrównania wschodniej Galicyi co do świąt obchodzonych w zakładach naukowych, z innemi częściami Monarchii.

Uchwałą z dnia 27. Września 1884 przekazał Wys. Sejm tę sprawę Wydziałowi krajowemu z poleceniem, aby Wydział krajowy tę sprawę w porozumieniu z c. k. Rządem i ordynaryatami zbadał i Wysokiemu Sejmowi odnośne wnioski przedłożył.

Wniosków tych w tej sesyi przedłożyć nie możemy, gdyż nie mamy jeszcze zdania c. k. Rządu, o które się staramy.

Wykopaliska pod Haliczem.

Komisya archeologów polskich i ruskich zwołana na dzień 23. Lipca 1883 do Halicza, uznała za rzecz wskazaną podjąć starania około przywrócenia do dawnego stanu cerkwi parafialnej w Haliczu, najcelniejszego pomnika wschodniego stylu w Polsce.

Prowadzenie robót restauracyjnych przekazano profesorowi architektoniki w c. k. Politechnice we Lwowie p. Julianowi Zachariewiczowi. Za plany i kosztorysy, które prof. Zachariewicz wygotował, wypłaciliśmy mu na wniosek c. k. konserwatora pomników historycznych Dra Wojciecha hr. Dzieduszyckiego kwotę 500 zł. tytułem honoraryum.

Wykonanie planów tych jednak pociągnęłoby za sobą znacznie większe sumy nad tę, którą Wys. Sejm w r. 1883. uchwalił.

Dr. Wojciech hr. Dzieduszycki wyraził uzasadnioną nadzieję, że tak konkurencya miejscowa, jak gr. kat. Ordynaryat metropolitalny przyłożą się materyalnymi środkami do restauracyi cerkwi Halickiej, wszelako na opędzenie pierwszych wydatków restauracyjnych okazała się potrzeba znaczniejszej pomocy pieniężnej.

Z tych powodów wypłaciliśmy c. k. konserwatorowi hr. Dzieduszyckiemu kwotę czterech tysięcy zł. przeznaczoną przez Wysoki Sejm w budżecie na r. 1884. na restauracyę cerkwi w Haliczu.

Na dalsze poszukiwania archeologiczne w okolicy pod Haliczem między Dniestrem, Łomnicą i Łukwią, wypłaciliśmy na wniosek c. k. konserwatora hr. Dzieduszyckiego kuratorowi zabytków w okolicy Halicza Dr. prof. Izydorowi Szaraniewiczowi kwotę 300 zł. Poszukiwania archeologiczne w Haliczu i prace podjęte około konserwacyi odszukanych zabytków historyi i sztuki, wedle sprawozdania przedłożonego nam dnia 2. Sierpnia 1885 przez Dra Szaraniewicza wykazują piękne wyniki.

Prócz wielu przedmiotów archeologicznych, jak trumny monolytowe, naręczniki, zawieski, zmijowniki, paciorki, pieczęcie i t. d., wydobytych częścią z fundamentów cerkiewnych, częścią z mogił w Dąbrowie się znajdujących, rozkopano kilkanaście fundamentów, z których w obecnej chwili widoczne są:

1. fundamenta cerkwi św. Spasa nad Łomnicą;
2. fundamenta poligonu ośmiościennego obronnej baszty;
3. fundamenta cerkwi Bogarodzicy nad Biduniem;

4. fundamenta cerkwi św. Iłyi na Kryłosie;
5. fundamenta cerkwi św. Anny na t. z. Kościelisku;
6. fundamenta cerkwi Błahowiszczeńskiej (Zwiastowania) na t. z. Cerkwiszczem.

Około tych wykopalisk pracowało 1066 robotników, fundamenta cerkwi św. Spasa, Bogarodzicy i poligonu odrestaurowano i obłożono darniną.

Szkoła muzyczna w Krakowie.

W sprawie urządzenia przyszłej szkoły muzycznej w Krakowie, dla której Wysoki Sejm uchwałą z dnia 19. Października 1882 zapewnił stałą roczną subwencyę z funduszu krajowego w kwocie 2.000 zł., pod warunkiem, że c. k. Skarb Państwa i gmina miasta Krakowa przyczyniać się będą również odpowiednią dotacyą, przedłożyło c. k. Namiestnictwo sprawozdaniem z dnia 15. Maja 1884 do L. 29103 swoje wnioski c. k. Ministerstwu oświecenia.

W nadziei uzyskania przychylnej decyzyi Ministeryalnej, c. k. Namiestnictwo w odezwie z dnia 15. Marca 1885 do L. 14549 prosiło o wyasygnowanie subwencyi na r. 1884. uchwalonej. Wydział krajowy wyasygnował na ręce c. k. Namiestnictwa subwencyę na r. 1884. w kwocie 2000 zł. z zastrzeżeniem, że gdyby c. k. Skarb Państwa nie przyznał szkole muzycznej w Krakowie stałej rocznej subwencyi, albo gdyby ta szkoła wcale utworzoną nie została, lub też nie na tych zasadach, które służyły za podstawę uchwale Wys. Sejmu, kwota ta zostanie funduszowi krajowemu zwróconą.

Plac „Castrum“ we Lwowie.

W sprawie zdziałania aktu prawnego, mocą którego część placu „Castrum“ zwanego we Lwowie, obecnie do krajowego funduszu szkolnego należąca, przejść ma na własność gminy miasta Lwowa, zażądało c. k. Prezydyum Namiestnictwa we Lwowie pismem z dnia 15. Czerwca 1884 L. 4876/pr., aby zastrzeżenie, pod którem Wys. Sejm uchwałą z dnia 2. Października 1882 darowiznę tę postanowił, uwidocznionem było tabularnie tak w stanie czynnym rzeczonego gruntu w rubryce ograniczeń prawa własności (karta B), jakoteż w stanie biernym jako ciężar rzeczowy (karta C) na rzecz krajowego funduszu szkolnego, a to równocześnie z intabulacyą prawa własności gminy miasta Lwowa do tego gruntu.

Wydział krajowy pismem z dnia 22. Czerwca 1884 LW. 29912 zgodził się na uwidocznienie powyższego zastrzeżenia w księgach hipotecznych, poczem Jego Ces. i Król. Apostolska Mość raczył Najwyższem postanowieniem z dnia 22. sierpnia 1884 zatwierdzić uchwałę Wysokiego Sejmu z dnia 2. Października 1882.

Ponieważ przyjęcie darowizny i połączonych z nią zastrzeżeń na rzecz krajowego funduszu szkolnego wymaga po myśli §. 35. statutu miasta Lwowa uchwały Rady miejskiej, przeto odpis wzoru aktu notaryalnego, który Wydział krajowy zezna w celu przeniesienia placu „Castrum“ tytułem darowizny na własność gminy miasta Lwowa, przesłaliśmy pismem z dnia 14. Czerwca 1885 do LW. 24.461 Magistratowi miasta Lwowa.

Rozdzielenie sumy 3000 zł. przeznaczonej dla kształcącej się młodzieży w naukach i sztukach.

Na posiedzeniu z dnia 22. Października 1884. przy rozprawie nad Rubr. VII. preliminarza funduszu krajowego na rok 1885. uchwalił Wys. Sejm dla młodzieży kształcącej się w naukach i sztukach kwotę 3500 zł. do rozporządzenia Wydziału krajowego. Wskutek uchwały Wydziału krajowego z dnia 7. Listopada 1884 L. 51120 otrzymali z tej sumy:

1.	Teodor Axentowicz artysta malarz . . .	400 zł.
2.	Teodor Demków artysta malarz	400 „
3.	Michał Kowalczuk asystent szkoły politechnicznej .	400 „
4.	Henryk Rauchinger uczeń akademii sztuk pięknych	400 „
5.	Głuchoniemy Konstanty Antoni dw. im. Guzikowski dla kształcenia się w malarstwie	250 „
6.	Leon Mieczysław Zawiejski na ukończenie szkoły rzeźbiarstwa we Florencyi	250 „
7.	Adam Kaczurba dla kształcenia się w spiewie . .	200 „
8.	Henryk Kühn uczeń szkoły Wiedeńskiej sztuk pięknych dla kształcenia się w malarstwie. . .	200 „
9.	P. Marya Weiner dla kształcenia się w spiewie .	300 „
10.	P. Irena Abendroth dla kształcenia się w spiewie .	500 „
11.	Bernard Jarosiewicz uczeń Krakowskiej szkoły sztuk pięknych	200 „
	Razem	3.500 zł.

Teatr polski we Lwowie.
Alegat 34.

Poniżej podajemy sprawozdanie komisyi dla artystycznego nadzoru sceny i opery polskiej we Lwowie.

Budowa teatru letniego we Lwowie.

Nawiązując do zeszłorocznego sprawozdania w tym przedmiocie donosimy co następuje:

Na pismo nasze z dnia 16. Listopada 1883. do LW. 52759. odpowiedział Magistrat król. stoł. miasta Lwowa sprawozdaniem z dnia 23. Września 1884. w skutek uchwały Rady miejskiej z dnia 18. Września L. 263., że Reprezentacya miasta „nie jest obcą myśli wybudowania teatru letniego we Lwowie“, koszta tej budowy obliczono w przybliżeniu na sumę wyższą od 100.000 zł. Reprezentacya miasta, która koszta budowy ponieśćby miała, zaprosiła Wydział krajowy, aby dla zbadania tej sprawy i sformułowania swych wniosków wysłał ze swego ramienia delegata, któryby wspólnie z delegatem Reprezentacyi miasta przygotował odpowiedni materyał. Reprezentacya miasta brała wzgląd na tę okoliczność, że za lat kilka gaśnie zobowiązanie fundacyi hr. Skarbka utrzymywania teatru w gmachu skarbkowskim. Reprezentacya miejska uważała sprawę budowy teatru letniego jako zostającą w ścisłym związku z kwestyą budowy nowego teatru i chciała obie te sprawy razem traktować.

Wydział krajowy mając sobie w uchwale Wys. Sejmu z dnia 18. Października 1883. dokładnie wytknięty sposób postępowania, nie mógł się przychylić do obrania proponowanej przez Magistrat drogi odmiennej.— Z tego powodu nie mógł Wydział krajowy traktować sprawy teatru letniego w związku z zamierzoną przez Reprezentacyą miasta budową stałego teatru we Lwowie. Gdy Magistrat m. Lwowa w sprawozdaniu swem z dnia 5. Maja

1885. domagał się powtórnie wysłania delegata dla sprawy budowy teatru letniego we Lwowie, widział się Wydział krajowy spowodowanym odmówić tej prośbie i pozostać przy swych żądaniach pierwotnie wyrażonych.

Teatr polski w Krakowie.

Teatr Krakowski postępuje stale po drodze powolnego lecz wyraźnego postępu.

Sprawa budowy nowego teatru jest w toku, w tej mierze jednakże nieotrzymaliśmy od p. Prezydenta miasta Krakowa żadnych wiadomości. Uchwałą z dnia 23. Grudnia 1884. wypłaciliśmy na ręce Dyrekcyi pierwszą półroczną ratę, a dnia 19. Czerwca 1885. drugą ratę subwencyi przez Wysoki Sejm uchwalonej.

Teatr ruski.

Teatr ruski zostający pod zarządem „Ruskiej Besidy“ a pod dyrekcyą pp. Biberowicza i Hryniewieckiego w roku ubiegłym pomyślnie się rozwijał. Z ramienia towarzystwa „Ruskiej Besidy“ ustanowiony Komitet artystyczny czuwał nad postępem sceny ruskiej narodowej, przestrzegając czystości języka narodowego i doboru sztuk w nowy repertoarz wchodzących. Celem wprowadzenia nowych utworów scenicznych rozpisano konkurs na napisanie najlepszej sztuki, przeznaczając kwotę 350 zł. jako nagrodę. W skutek tego wpłynęło 6 utworów oryginalnie napisanych. W tłómaczeniach kierowano się słuszną zasadą, by przyswoić scenie ruskiej najcelniejsze utwory polskiej poezyi dramatycznej. Teart ruski gościł w roku ubiegłym we Lwowie, w Kałuszu, Manasterzyskach, Brzeżanach, w Tarnopolu, Przemyślu, Drohobyczu, Stryju, Brodach, w Zbarażu i Podwołoczyskach, dając wszędzie po 3—4 przedstawień tygodniowo.

Przez cały czas dozorował Wydział Ruskiej Besidy prowadzenie sceny ruskiej na prowincyi przez swoich delegatów. W obec korzystnego sprawozdania Komitetu artystycznego wypłaciliśmy pierwszą połowę uchwalonej przez Wysoki Sejm subwencyi w Lutym b. r., drugą zaś w Lipcu b. r. na ręce Towarzystwa „Ruskiej Besidy we Lwowie“.

Sprawa byłego kancelisty Wydziału kraj. Stanisława Zabierzowskiego przeciw Wydziałowi kraj. o zapłacenie sumy 20000 zł. z przyn.

Jest w toku.

Fundacya hr. Stanisława Skarbka.

I. Skontro kasy centralnej i czynności rachunkowych.

W dopełnieniu Art. X. ustawy fundacyjnej przedsięwziął Wydział krajowy na dniu 15. Stycznia 1885. rewizyą centralnej kasy fundacyi hr. St. Skarbka przez umyślnie w tym celu wyznaczoną komisyę. Dostrzeżone przez komisyę usterki kasowe tudzież pewne nieprawidłowości manipulacyjne wytknięto w piśmie z dnia 30 Stycznia 1885. do LW. 4861. do kuratora fundacyi wystosowanem. Polecenie nasze, aby wszelkie w przechowaniu kasy centralnej fundacyi znajdujące się depozyta do szafy ogniotrwałej, pod trzema kluczami pozostającej przeniesiono, wykonano bezzwłocznie.

Przyjęto również w zasadzie proponowany, przez nas projekt instrukcyi dla kasy centralnéj fundacyi a ostateczne jej zredagowanie poruczono osobnéj komisyi z referenta, dyrektora dóbr funduszowych i naczelnego buchaltera złożonej.

II. Sprawa deficytu b. kasyera Józ. Kobylińskiego.

Sprawa niedoboru byłego kasyera Józefa Kobylińskiego nie została nabyciem dóbr Kulików ukończona. Wprawdzie wywód płynności wierzytelności na dobrach Kulików z przyległościami intabulowanych, został uchwałą sądową z dnia 3. maja 1884 L. 19639 za ukończony uznany, wszelako wierzytelność fundacyi z niedoboru kasowego pochodząca, nie otrzyma z ceny kupna dóbr Kulików swego pokrycia, lecz jedynie z sum Józefa Kobylińskiego na tych dobrach hipotekowanych. Prośbie zaś o wyznaczenie terminu do wywodu płynności i pierwszeństwa wierzytelności na tych sumach intabulowanych, wszystkie trzy instancye jednozgodnie odmówiły z powodu, że wywód płynności wierzytelności na dobrach Kulików intabulowanych nie jest jeszcze ustalony, zatem nie można przesądzać, czyli sumy Kobylińskiego otrzymają swoje zaspokojenie z ceny tych dóbr. Z tego wynika, że sprawa wywodu płynności i pierwszeństwa wierzytelności na tych sumach intabulowanych nie jest nawet zaczętą. Obecnie wypada przeto wyczekiwać tabeli płatniczej dóbr Kulików, a dopiero potem prosić na nowo o termin do przeprowadzenia tego wywodu.

III. Lustracya Zakładu sierót i starców w Drohowyżu.

W wykonaniu Art. X. ustawy fundacyjnej przeprowadziła wydelegowana przez Wydział krajowy komisya w czasie od 12. Czerwca do 2. Lipca lustracyę Zakładu dla sierót i starców w Drohowyżu. Ze sprawozdania przedłożonego przez tę komisyę powzięliśmy przekonanie, że usterki i niedokładności w latach poprzednich spostrzeżone i wytknięte tylko w najmniejszej części zostały uchylone.

Zwrot ku lepszemu spostrzeżono w dziale rachunkowym i kasowym. Zarzuty nasze podniesione w roku zeszłym co do kontowania uwzględniono tak, że pod tym względem mało pozostaje do życzenia. O oddziale warstatów mówić będziemy osobno poniżej.

Ze sprawozdania Zakładu za rok 1883. wyjmujemy następujące daty:

W roku 1883. utrzymywał Zakład 250 chłopców i 156 dziewcząt t. j. razem 406 dzieci. Z tych było 330 dzieci obrz. rz. kat., a 76 dzieci ob. gr. kat., czyli wyrażając ten stosunek procentowo, wynosiła liczba dzieci gr. kat obrządku 19%. Nauka odbywała się w szkole czteroklasowej, odpowiadającej planowi, przepisanemu dla szkół publicznych tej kategoryi, tudzież w t. zw. kursie technicznym dla chłopców warstatowych, tworzącym klasę V., VI. i VII. Starszym dziewczętom zaś udzielano w dwóch odrębnych klasach wiadomości uzupełniających, których w swem powołaniu jako sługi, kucharki i gospodynie potrzebowaćby mogły. Prócz tego uprawiano z wielką troskliwością gimnastykę, śpiew i muzykę instrumentalną.

Urządzono również kurs rysunków techniczno-konstrukcyjnych, w którym tylko starsi uczniowie warstatowi udział brali.

Na oddziale chłopców utrzymywano warstaty: ślusarski, kowalski, blacharski, stolarski, stelmaski, krawiecki i szewski.

Na oddziale dziewcząt dzieliły się prace zawodowe na zajęcia w pracowni krawieckiej, w pralni, w kuchni i przy utrzymaniu porządków domowych.

IV. Warstaty Drohowyzkie.

W zeszłorocznem sprawozdaniu donieśliśmy na tem miejscu, że w czynnościach odnoszących się do założenia i prowadzenia warstatów dostrzeżono pewnych usterek. Dla zbadania i usunięcia ich wysłano komisyę lustracyjną z łona Rady administracyjnej pod przewodnictwem JW. Dra Józefa Wereszczyńskiego. Prócz tego Wydział krajowy uznając ważność tej sprawy, dwom urzędnikom buchalteryi krajowej pozwolił na życzenie administracyi centralnej przeprowadzić komisyonalnie lustracyę ksiąg rachunkowych, odnoszących się do wyrobów warstatowych. Główną przyczyną dostrzeżonych usterek było bezsprzecznie obesłanie wystawy rolniczej w Kijowie. Stosunek Drohowyzkich warstatów do prywatnych warstatów p. Piotra Łabowskiego w Mikołajowie został zupełnie zerwany a wzajemne pretensye pieniężne wyrównano.

Co do wysełki wyrobów warstatowych na wystawę do Kijowa, to rachunek nie może być jeszcze zamknięty, gdyż znaczna ilość wyrobów pozostaje jeszcze w komisie a to:

1. w towarzystwie rolniczem kijowskiem za	943 zł.	45 ct.
2. u powroźnika Bonackiego za . .	475 „	— „
3. u ślusarza Burdona	117 „	70 „
razem za	1536 zł.	15 ct.

licząc wedle cen zakładu.

W prowadzeniu inwentarzy oddziału warstatowego komisya lustracyjna tegoroczna znalazła po największej części wszystkie dawniej w tym kierunku wytknięte braki. Jakkolwiek bowiem obecnie założono już inwentarze specyalne dla każdego warstatu i wciągnięto w nie stan zapasowy z końca r. 1884., to jednak nie zapisano w nich następnych przychodów i rozchodów, nie wprowadzono do rachunku właściwych nazw przedmiotów i nie przestrzegano żadnej jednolitości w tym kierunku, a wreszcie nie sprawdzono stanu zapasowego z r. 1884.

Wydział krajowy w pismie swem z d. 4. Sierpnia 1885. do LW. 39.440 kuratoryi fundacyi hr. Skarbka wytknął te braki i wezwał do ich bezzwłocznego uchylenia.

V. Zmiana kuratora fundacyi.

Dnia 19. Kwietnia 1885. zmarł Jego Excelencya JO. Książę Karol Jabłonowski kurator fundacyi hr. Stanisława Skarbka. Wydział krajowy na mocy przysługującego mu z §. 40. Instrukcyi dla zakładu fundacyi Stanisława hr. Skarbka prawa zamianował uchwałą z dnia 20. Kwietnia 1885. do LW. 19.881 JW. Władysława hr. Badeniego zastępcą kuratora fundacyi aż do czasu, w którym powołany aktem fundacyjnym do tej kuratoryi następca obejmie swe urzędowanie. Nominacyę tę przyjęło c. k. Namiestnictwo pismem z d. 30. Kwietnia 1885. do l. 29/3 pr. do zatwierdzającej wiadomości.

Na radzie Wydziału krajowego dnia 5. Maja 1885. zrzekł się JW. Władysław hr. Badeni zastępstwa kuratora fundacyi hr. Stanisława Skarbka. W skutek tej rezygnacyi zamianował Wydział krajowy uchwałą

z d. 5. Kwietnia 1885. do LW. 22.954 Henryka hr. Skarbka zastępcą kuratora fundacyi hr. St. Skarbka Nominacyę tę przyjęło c. k. Namiestnictwo pismem z dnia 6. Maja 1885. do l. 4451/pr. do zatwierdzającej wiadomości.

JW. Władysław hr. Badeni oddał dnia 7. Maja 1885. zarząd tejże fundacyi symbolicznie hr. Henrykowi Skarbkowi przyczem odbyło się na podstawie wykazu przedłożonego przez buchhalteryę fundacyi, sprawdzenie dzienników kasowych i skontro kas fundacyjnych.

Józef hr. Skarbek, powołany na podstawie aktu fundacyjnego (artykuł III. lit. b.) jako pierworodny syn Frydryka hr. Skarbka, przedłożył dnia 7. Lipca 1885. akt zrzeczenia się godności kuratora fundacyi Stanisława hr. Skarbka z prośbą o przelanie tej godności na rzecz brata swego Henryka hr. Skarbka.

Uchwałą Wydziału krajowego z d. 7. Lipca 1885. do LW. 32768 postanowiono na kuratora fundacyi powołać Henryka hr. Skarbka dotychczasowego zastępcę kuratora, wszelako z tem zastrzeżeniem, że jeżeliby Józefowi hr. Skarbkowi narodził się potomek męzki, Henryk hr. Skarbek winien ustąpić z kuratoryi na rzecz tegoż potomka. Uchwałę tę przesłaliśmy pismem z d. 7. Lipca 1885. do LW. 32768 c. k. Namiestnictwu do zatwierdzenia.

Pismem z dnia 6. Października 1885. l. 60.937 zatwierdziło c. k. Namiestnictwo tę uchwałę, a wskutek tego powołał Wydział krajowy uchwałą z dnia 9. Października 1885. l. 51.744 Henryka hr. Skarbka na stałego kuratora fundacyi z wyrażonem powyżej zastrzeżeniem i zawiadomił o tem Radę administracyjną.

Emerytura artystów sceny polskiej i opery we Lwowie.

Przedłożony c. k. Namiestnictwu do zatwierdzenia nowy statut emerytury dla artystów sceny i opery polskiej we Lwowie otrzymał potwierdzenie c. k. Namiestnictwa z dnia 9. Kwietnia 1885. l. 20.531 i wszedł w wykonanie.

Zakład narodowy imienia Ossolińskich. Gospodarka pieniężna.

W myśl §. 41. i §. 58. ustawy fundacyjnej zakładu im. Ossolińskich, kasa krajowa Wydziału krajowego przechowuje majątek zarodowy Zakładu w efektach, pobiera dochody działu bibliotecznego, z których wedle asygnacyi kuratora literackiego daje w miarę potrzeby zasiłki kasie podręcznej będącej pod zarządem kuratora literackiego.

Kontrolę rachunkową wykonuje Wydział krajowy. Obrót pieniężny w r. 1884. był następujący:

A) Majątek zarodowy wynosił z końcem roku 1883:

a) w papierach wartościowych (bez kaucyi)	167.876 zł.	58 ct.
b) w kapitałach hipotekowanych . .	23.047 „	50 „
c) w funduszach bibliotecznych . . .	482.563 „	55½

tenże wynosi z końcem roku 1884:

a) w papierach wartościowych (bez kaucyi) .	195.499 „	25 „

przeto przyrost w porównaniu o 27.622 zł. 67 ct.

b) w kapitałach hipotekowanych . .	6.037 „	50 „

przeto ubytek z porównania o 17.010 zł. powstały z powodu spłacenia legata Brodzkiego listami zastawnemi Tow. kredyt. ziemskiego zawartemi w sumie efektów, a znajdującemi się w kasie bibliotecznej.

c) w funduszach bibliotecznych . . . 491.555 zł. 85½
przeto przyrost w porównaniu o 8.992 zł. 30 ct.
zaś w ogóle przyrost o 19.604 zł. 97 ct.

B) Obrót kasowy w majątku bieżącym wynosił:

w kasie krajowej:

a) dochody w gotówce	31.539 „	32½
b) wydatki w gotówce	31.539 „	32 „
pozostałość .	– zł.	½ ct.

w kasie podręcznej:

a) dochodu w gotówce	23.640 zł.	86 ct.
b) wydatki w gotówce	22.887 „	18 „
pozostałość .	753 zł.	68 ct.
Na cele naukowe wydano	2.950 zł.	81 ct.
Zaległości czynne wynoszą w ogóle . .	2.558 zł.	64½

Czynności zarządu biblioteki.

Troskliwa gorliwość o uporządkowanie zbiorów i zrobienie ich przystępnemi dla najszerszych kół publiczności było jak dotychczas głównem dążeniem zarządu biblioteki.

Pojmując w ten sposób swoje zdanie, zarząd podjął przedewszystkiem pracę około wykończenia katalogu realnego dzieł i katalogu rękopisów, aby potrzebom dzisiejszego rozwoju naukowego zadość uczynić.

Katalog rękopisów, którego tom pierwszy znajduje się w ręku świata naukowego, jest już prawie na ukończeniu.

Żmudna i wiele uwagi wymagająca praca nad katalogiem realnym druków zwolna posuwa się naprzód. Aby ją jednak ile możności przyspieszyć i nadać jej jednolity kierunek, powierzono ją wyłącznie jednemu stypendyście.

Dla najrzadszych inkunabułów i dzieł szczególnej wartości sprawiono osobną szafę dębową, i tym sposobem usunięto niedogodne urządzenie dawnych gablotów.

Z ważniejszych nabytków biblioteki w roku ubiegłym wymieniamy: 44 tomów materyałów źródłowych do czasów Jana Kazimierza, pochodzących z archiwum francuskiego ministerstwa spraw wewnętrznych, które zakupiono za 500 zł. — od rodziny ś. p. Dra Stanisława Lukasa. — Nabyto również papiery po ś. p. Ludwiku Nabielaku i ś. p. Michale Wiszniewskim.

Z darów wymieniamy:

Wydawnictwa Akademii umiejętności w Krakowie, w Wiedniu, w Peszcie, w Petersburgu, w Bruxeli;

Wydawnictwa Akademii dla historyi ojczystéj i starożytności w Sztokholmie;

Wydawnictwa Akademii południowo-słowiańskiej w Zagrzebiu;

Wydawnictwa komisyi archeologicznej i archeograficznej w Petersburgu;

52 rozpraw od senatu uniwersyteckiego w Dorpacie.

Wydawnictwa towarzystw naukowych w Pradze, Belgradzie, Dorpacie, Tylży, Moskwie, Petersburgu i w Zagrzebiu. - Wreszcie kilkaset darów od różnych osób prywatnych.

Inwentarz.

Cyfry statystyczne zbiorów wykazują z końcem roku 1884: dzieł drukowanych unikatów 81.620, dubletów 6.615, prób druku 4.449, atlasów i map 1.659, rękopisów 3.061, autografów 2.707, muzykaliów 119, podobizn 78, dyplomatów 906, obrazów 754, rycin 24.460.

Zbrojownia Przeworska, należąca do Muzeum X. Lubomirskich liczyła sztuk 638:

rzeczy muzealnych	1.978
monet polskich	1.889
medali polskich	581.

Użytkowanie zbiorów naukowych przez publiczność.

W ciągu roku ubiegłego wydano w pracowni naukowej: 2.377 czytelnikom 2.810 rękopisów, 6.620 dzieł, 14.932 tomów.

Ponieważ pracownia otwarta była dla publiczności przez 224 dni, przeto wypada przeciętnie na dzień 11 osób, 13 rękopisów, 30 dzieł i 67 tomów.

W czytelni górnej dla młodzieży i szerszej publiczności przeznaczonej było czytających 12.998, ponieważ zaś czytelnia ta otwartą była przez 219 dni, przeto wypada na dzień 59 osób.

Pozwolenie wypożyczania książek do domu miało 108 osób, nie licząc w to urzędników i stypendystów zakładu.

W ciągu całego roku wypożyczono do domu 2.614 dzieł, 34 rękopisów i 14 dokumentów.

Muzeum.

Celem podniesienia smaku i estetycznego wykształcenia w kraju zaprowadziła Kuratorya zakładu kurs rysunków i naukę akwareli — dla kandydatek seminaryum nauczycielskiego. Kurs ten rozpoczął się w marcu r. 1884. i gromadził w pracowni co niedzielę od 10—1 godziny rano, kilkanaście uczenic, które korzystały ze zbiorów muzealnych.

Fundacye przyłączone do zakładu.

Z zakładem łączą się fundacye Brodzkiego, Skrzyńskiego, i Stadnickiego, oraz zapisy Chołoniewskiego, Kopystyńskiego, Neronowicza i Pawlikowskiego.

Fundacye te były administrowane bez zarzutu.

Dobra nieruchome zakładowe.

Na mocy testamentu, kodycylu i aktu dodatkowego z dnia 15. stycznia 1824. pod warunkami w §§. 3—38. ustawy fundacyjnej określonych, użytkuje dziedziczne dobra zakładowe, ekonomiczny kurator fundacyi, obecnie p. Antoni Broniewski, uiszczając wyznaczone temi aktami opłaty na utrzymanie biblioteki (obecnie 7.350) w półrocznych ratach, które do kasy krajowej należycie wpływają.

W zeszłorocznem sprawozdaniu wspomnieliśmy, że c. k. Namiestnictwo w skutek złej gospodarki lasowej w obrębie dóbr fundacyjnych Przyłęg dworski, Piątkowce, Jamy, Partyń i Podlesie położonych, poleciło reskryptem z dnia 30. Maja 1883. do l. 12.200 c. k. Staroście w Mielcu poczynienie odpowiednich kroków, celem powstrzymania dalszej dewastacyi lasów i uporządkowania gospodarki lasowej, a reskryptem z dnia 30. kwietnia 1884. do L. 13727 poleciło wspomnianemu c. k. Staroście pociągnąć winnych do odpowiedzialności i na ich koszt wykonać potrzebne dla kul-

tury lasowej roboty. W skutek tego polecenia przeprowadziło c. k. Starostwo w Mielcu w Czerwcu r. 1884. przy współudziale rzeczoznawców dochodzenie karne przeciw p. Antoniemu Broniewskiemu, ekonomicznemu kuratorowi dóbr fundacyi im. Ossolińskich o dewastacyę lasów fundacyjnych. — Po ścisłem dochodzeniu okazało się, że przeszło 1.000 morgów niż. austr. lasu jest zdewastowanych t. j. nadmiernie wyciętych a kultura lasowa jest zupełnie zaniedbaną.

C. k. Starosta widząc, że jedynym sposobem uratowania pozostałych drzewostanów i zapobieżenia dalszej dewastacyi będzie odebranie p. Broniewskiemu zarządu lasami i ustanowienie fachowego technicznego kierownika lasowego, zwrócił się w pismie z dnia 3. Listopada 1884. do Wydziału krajowego z zapytaniem o opinią w tej mierze.

Wydział krajowy podzielając najzupełniej zdanie c. k. Starostwa w Mielcu oświadczył się w pismie z dnia 23. Stycznia 1885. do LW. 67.012 za bezzwłocznem odebraniem zarządu lasowego p. Broniewskiemu a wybór technicznego kierownika lasowego pozostawił wolnej decyzyi c. k. Starostwa w Mielcu. O dalszych zarządzeniach c. k. Starostwa w tej mierze nie mamy dotychczas żadnej wiadomości.

Spłata skapitalizowanej renty z zapisu ś. p. Brodzkiego.

W zeszłorocznem sprawozdaniu wspomnieliśmy, że Wydział krajowy się zgodził na spłacenie rocznej renty 180 dukatów holend. cztero procentowemi listami Towarzystwa kred. ziem. we Lwowie imiennej wartości 25.600 zł. — W dopełnieniu tej uchwały zeznał Wydział krajowy dnia 1. września 1884 do LW. 45294 deklaracyą zezwalającą na extabulacyę rzeczonej renty rocznej 180 duk. holend. intabulowanej na majętności Borki p. Eugeniusza Brodzkiego.

Sprzedaż realności ad St. Nicolaum.

Realność ad St. Nicolaum należąca do fundacyi stypendyjnych konwiktowych, nie została jeszcze sprzedaną c. k. Rządowi. Ułożenie kontraktu jest wprawdzie w toku, wszelako zabezpieczenie praw fundacyjnych i obrona fundacyi od możliwych roszczeń, jak również zastrzeżenie strony przeciwnej kontraktującej, stoją na przeszkodzie ostatecznemu załatwieniu sprawy

Macierz Polska.

Stosownie do postanowienia art. 26. aktu fundacyi przedstawia Wydział krajowy obrót kasowy „Macierzy Polskiej“ za rok 1884:

A. Dochody.	Gotówka.	Effektami.
1. Wpływy na rzecz na fundacyi od korporacyi i osób prywatnych:		
a) Subwencya z funduszu krajowego .	3.000 zł. — ct.	— zł. — ct.
b) od osób rozmaitych . . .	412 „ 03 „	— „ — „
2. Dochód ze sprzedaży wydawnictw własn.	3.696 „ 05 „	— „ — „
3. Odsetki od effektów	1.974 „ 35 „	— „ — „
4. Effekta zakupione	— „ — „	2.600 „ — „
5. „ otrzymane z winkulacyi . .	— „ — „	6.200 „ — „
6. Gotówka za spieniężone effekta . .	2.576 „ 78 „	— „ — „
Razem . .	11.659 zł. 21 ct.	8.800 zł. — ct.
7. Do tego zapas z początkiem r. 1884.:		
a) w gotówce	1.724 zł. 46½ ct.	— zł. — ct.
b) w effektach	— „ —	27.100 „ — „
Suma dochodów .	13.383 zł. 67½	35.900 zł. — ct.

B. Wydatki.

1. Koszta druku wydawnictw własnych i honorarya autorskie	9.702 zł. 97 ct.	— zł. — ct.
2. Zasiłki naukowe dla dzieci niezamożnych rodziców	500 „ — „	— „ — „
3. Wydatki administracyjne . . .	185 „ — „	— „ — „
4. Effekta spieniężone . , . .	— „ — „	2.500 „ — „
5. „ wydane do winkulacyi . .	— „ — „	6.200 „ — „
6. Gotówka wydana na zakupno effektów .	2.609 „ 85 „	— „ — „
Suma wydatków .	12.997 zł. 82 ct.	8.700 zł. — ct.
Z porównania ze sumą dochodów . .	13.383 „ 67½	35.900 „ — „
Okazuje się z końcem roku 1884 zapas ostateczny w gotówce . . .	385 zł. 85½ ct.	
w effektach zaś		27.200 zł. — ct.

Fundacya Ludwika i Anny Helclów.

W celu wprowadzenia prawidłowej gospodarki w tej fundacyi, mianowicie co do budowy domu ubogich i rozkładu funduszów na tę budowę i na utrzymanie zakładu, wysłał Wydział krajowy swojego Członka Oktawa Pietruskiego do Krakowa, który po przedsięwzięciu rokowań ze Zgromadzeniem Sióstr Miłosierdzia, kuratorem fundacyi W. Ludwikiem Szumańczowskim i architektem W. Tomaszem Prylińskim, spisał i przedłożył Wydziałowi krajowemu spisany w Krakowie dnia 7. Lutego 1885 protokół.

Z tego protokołu wynika, że budowa powinna była być rozpoczętą w jesieni b. r. Gdy wszelako Kurator niezdołał nabyć w stosownym czasie wszystkich gruntów pod tę budowę potrzebnych, przeto budowa ta będzie mogła być dopiero rozpoczętą na wiosnę 1886 a Wydział krajowy czuwać będzie nad tem, aby termin ukończenia budowy, wyznaczony w tym protokole, dotrzymany został.

1. Fundacye stypendyjne aktywowane.

W ubiegłym roku lub w ciągu roku szkolnego 1885/6. następujące fundacye stypendyjne weszły lub wejdą w wykonanie.

1. Fundacya Maryi ze Stojowskich 1-voto Boguszowej 2-voto Kurdwanowskiej, o jednem stypendyum o rocznych 200 zł. przeznaczonem dla ucznia szkół średnich z rodziny Jordanów-Stojowskich; w braku zaś takiego dla ucznia szkół średnich pochodzącego ze szlachty polskiej.

2. Fundacya ś. p. Marcelego Stupnickiego. Fundacya ta obejmuje dwanaście stypendyów, z tych sześć po 300 zł. dla uczniów Wydziału prawniczego lub medycznego we Lwowie, Krakowie lub Wiedniu i sześć po 200 zł. dla celujących uczniów szkół gimnazyalnych w kraju.

Pierwszeństwo mają uczniowie udowadniający łączność rodową z fundatorem.

3. Fundacya pod nazwą „Zapis ś. p. Bazylego Lewickiego" o jednem stypendyum o rocznych 100 zł. dla ucznia szkół publicznych do rodziny ś. p. fundatora należącego.

4. Fundacya pod nazwą „Stypendyum Rozalii i Karola Słapów. Fundacya ta obejmuje jedno stypendyum o rocznych 300 zł. dla

młodzieńca urodzonego w Wadowicach z rodziny mieszczańskiej obrządku rz. kat uczęszczającego do szkoły techniczno-przemysłowej.

5. Fundacya im. Dra Maryana Warteresiewicza o pięciu stypendyach po 200 zł. dla ubogich młodzieńców obrządku rz. kat. uczęszczających do gimnazyum w Złoczowie.

6. Fundacya Abrahama Oranża o jednem stypendyum o rocznych 100 zł., przeznaczonem dla ubogiego młodzieńca, urodzonego w Krakowcu, do szkół średnich uczęszczającego.

7. Fundacya Franciszka Kochmana dla premiowania literatów polskich. — Wydział krajowy rozpisał dnia 20. Stycznia 1885. do LW. 3.550 konkurs z prekluzyą w dniu 31. Marca 1888. roku na dwie nagrody w kwocie 1000 zł. i 500 zł. dla dwu dzieł za najlepsze uznanych, i wezwał wszystkich literatów polskich bez różnicy, w którym kraju i pod jakim rządem żyją, aby w ciągu tego trzechlecia dzieła swoje, o ile je uważają za godne ubiegania się o nagrodę, przesyłali do Wydziału krajowego. — Wyłączone są tylko dzieła treści religijnej i teologicznej.

Do ocenienia czynności, połączonych z ocenieniem dzieł i przyznaniem nagród utworzoną została konkursowa Komisya fundacyjna.

II. Fundacye w roku ubiegłym nowo utworzone i jeszcze nie aktywowane. 1. Fundacye śp. Probusa, Piotra, Włodzimierza 3. im. Samson-Barczewskiego.

Zmarły dnia 20. października 1884 we Franzensbadzie Probus, Piotr, Włodzimierz, tr. im. Samson-Barczewski, właściciel leżących w Państwie Rosyjskiem dóbr ziemskich: wsi Olszanki, Katczynówki i miasteczka Raszkowa tudzież współwłaściciel leżących w Państwie Austryackiem dóbr Oleszy, ostatniej woli rozporządzeniem z daty „Wiedeń 17. Października 1880." r. w 4. punkcie postanowił:

„Dla wszechnicy we Lwowie leguję sto tysięcy (100.000) zł. w. a., a dla wszechnicy w Krakowie równą sumę stu tysięcy (100.000) zł. w. a., tudzież dla akademii technicznej we Lwowie sumę dziesięciu tysięcy (10.000) zł. w. a., a to wszystkie te sumy na wsparcie dla niezamożnych uczniów w tych wszechnicach i w tej akademii, wyłączając jednak od tego wsparcia słuchaczów św. Teologii. — Z dochodów tych kapitałów mają być wspierani uczniowie niezamożni, narodowości polskiej, religii rzym. kat., z nich jednak połowa ma być ze szlachty rodowitej z kraju dawnej Polski, druga zaś połowa może być pochodzenia nieszlacheckiego. Sposób, wysokość, i inne warunki wsparcia, tudzież ilość uczniów, którym takowe udzielone być może, oznaczy raz na zawsze Wydział krajowy Królestw Galicyi i Lodomeryi wraz z W. Księstwem Krakowskiem, którego uznaniu zostawiam, czy z kapitałów tu legowanych mają być utworzone we Lwowie, a względnie w Krakowie internaty, zakłady na kształt bursy, w których owi uczniowie miećby mogli całe utrzymanie podczas swych studyów, czy też utworzone być mają stypendya, pobierać się mające przez uczniów w czasie ich studyów, lub też jako dalsze wsparcie po ukończonych naukach aż do uzyskania stałego utrzymania. — Statut odnośnej fundacyi i warunki uczestniczenia ułoży Wydział krajowy, który także zarząd onej wyłącznie i niezawiśle prowadzić i uczniów, mających brać udział w tej fundacyi mianować będzie."

Oprócz tego przeznaczył ś. p. Barczewski w 8. ustępie rozporządzenia ostatniej woli kwotę trzydzieści tysięcy (30.000) zł. na utrzy-

manie w jednym z zakładów wychowawczych polskich we Lwowie trzech ubogich dziewcząt, sierót bez ojca i matki, Polek, obrządku rz. kat. pochodzących z jakiéj bądź dzielnicy dawnej Polski. Zarząd i opiekę nad tym zapisem powierzył również Wydziałowi krajowemu.

Wydział krajowy przyjął poruczony sobie przez spadkodawcę urząd egzekutora testamentu i celem łatwiejszego porozumienia się z innymi egzekutorami mianował delegatem swoim Zastępcę Marszałka krajowego p. Oktawa Pietruskiego.

Pertraktacya spadku po ś. p. Barczewskim toczy się obecnie w c. k. Sądzie krajowym we Lwowie.

Oprócz majątku nieruchomego, pozostały po ś. p. Barczewskim według urzędowych doniesień odnośnych banków, efekty w nominalnej wartości około 677.395 zł. 25 ct.

Nie ulega przeto wątpliwości, że wszystkie legaty a w szczególności legaty dla fundacyj, których wprowadzenie w życie i zarząd ustępami I. 4. i 8. wyżwspomnianego swego rozporządzenia ś. p. zapisodawca Wydziałowi krajowemu powierzył, wypłacone będą całkowicie. Efekty te złożone w c. k. uprz. Zakładzie kredytowym dla handlu i przemysłu we Wiedniu i w c. k. Banku Austro-węgierskim we Wiedniu, zostały za zwrotem odnośnych poświadczeń depozytowych do depozytu sądowego we Lwowie w przechowanie przyjęte.

Po ukończeniu postępywania pertraktacyjnego i zrealizowaniu majątku fundacyjnego, przystąpimy bezzwłocznie do ułożenia listu fundacyjnego.

2. Fundacya p. n. „Zapis ś. p. Aleksandra z Rybotycz Sas Brześciańskiego z rozporządzenia kuratora ś. p. Dra Konstantego Sas Hoszowskiego, senatora b. Rzeczypospolitej Krakowskiej“.

Dr. Konstanty Hoszowski, senator b. Rzeczypospolitej krakowskiej, dopełniając życzenia zmarłego dnia 13. Maja 1864 w Krakowie Aleksandra z Rybotycz Sas Brześciańskiego, złożył pismem z dnia 6. Listopada 1865 w c. k. Sądzie krajowym w Krakowie kwotę 2.386 zł. 71½ ct. na wieczyste stypendyum, zastrzegając sobie prawo rozdawnictwa, jak długo żyć będzie a po śmierci swym krewnym. C. k. Namiestnictwo, jako najwyższa władza fundacyjna w kraju zażądała pismem z 20. Lipca 1884 L. 38.828 bliższej deklaracyi w tym względzie od Dra Konstantego Hoszowskiego. Gdy jednak Dr. Konstanty Hoszowski przed złożeniem deklaracyi zmarł w Krakowie we Wrześniu 1884, przeto c. k. Namiestnictwo poruczyło prawo zarządu i rozdawnictwa tej fundacyi pismem z dnia 25. Października 1884 L. 66.638 Wydziałowi krajowemu.

Wydział krajowy przyjął ofiarowany mu zarząd nad fundacyą, której majątek wzrósł do kwoty 4.000 zł. w. a. i wygotował odpowiedni list fundacyjny, który pismem z dnia 21. Listopada 1884 LW. 57.629 przesłał c. k. Namiestnictwu do potwierdzenia.

3. Fundacya stypendyjna im. Leonarda Jaroscha.

Prezydent Sądu obwodowego w Nowym Sączu złożył dnia 3. Czerwca 1885 kwotę 2.000 zł. w 5% listach zastawnych gal. Towarzystwa kredytowego ziemskiego za pośrednictwem Prezesa Rady powiatowej Sądeckiej p Gustawa Romera w kasie Wydziału krajowego z prośbą, aby kwoty tej użyto na ufundowanie stypendyum dla ucznia lub uczennicy szkół publicznych, urodzonych z rodziców stale zamieszkałych w miejsco-

wości w obrębie Starostw Nowosądeckiego, Grybowskiego, Limanowskiego lub Nowotarskiego leżącej.

Wydział krajowy przyjął tę fundacyę w swój zarząd i wygotował na podstawie wskazówek przez fundatora udzielonych list fundacyjny, który pismem z dnia 9. Czerwca 1885 przesłał c. k. Namiestnictwu do zbadania i potwierdzenia.

4. Fundacya Xiężny Augusty Montléart.

Zmarła dnia 30. Marca 1885 w majątku swoim Krzyszkowice (pow. Myślenicki) Xiężna Augusta Montléart uczyniła w testamencie swoim z daty 1. Stycznia 1881 w języku francuskim spisanym zapis 50.000 zł. (pięćdziesięciu tysięcy) w papierach państwowych „na zapomogi w wychowaniu i nauce dla dzieci rzeczywiście zdolnych poddanych moich z Krzyszkowic, a których rodzice byliby zbyt ubogimi, aby koszta na to potrzebne łożyć mogli.“

Przy sporządzaniu zaś inwentarza spadkowego po ś. p. Xiężnej Montléart znaleziono w kasie ogniotrwałej pakiet, zawierający 5 sztuk 5% renty państwowej po 10.000 zł., na pakiecie zaś znajdywał się napis: „pour la commune de Krzyszkowice“.

Uwiadomieni o tem przez egzekutora testamentu ś. p. Xiężnej Montléart, adwokata Dr. Maxymiliana Machalskiego, udaliśmy się pismem z dnia 12. lipca 1885. do LW. 29.135 do c. k. Namiestnictwa z prośbą o zarządzenie kroków celem zabezpieczenia tej fundacyi.

5. Fundacya stypendyjna Franciszka Tarnowskiego.

Pani Emilia z Tarnowskich Szaszkiewiczowa dopełniając polecenia ojca swego ś. p. Franciszka Tarnowskiego, właściciela dóbr ziemskich Zalesia i Młynki, złożyła dnia 4. września 1884. w kasie Wydziału krajowego kwotę 7.000 zł. w 5% listach zast. gal. Towarz. kred. ziem. na utworzenie fundacyi im. Franciszka Tarnowskiego.

Bliższe warunki tej fundacyi określił ś. p. Franciszek Tarnowski w swem rozporządzeniu ostatniej woli z daty „Zalesie dnia 9. października 1877“ i zarząd jej Wydziałowi krajowemu poruczył.

Wydział krajowy wypracował już projekt listu fundacyjnego i przesłał go pismem z dnia 13. stycznia 1885. do LW. 57.627 c. k. Namiestnictwu do zbadania.

Fundacya ta prawdopodobnie już z początkiem przyszłego roku szkolnego wejdzie w życie.

Fundacya Malwiny z Łukowskich Wirthowej i Teofili Łukowskiej.

Dnia 10. Czerwca 1885 złożyła Pani Teofila Łukowska w kasie krajowej 20.000 (dwadzieścia tysięcy) franków w pożyczce 6% państwowej Rumuńskiej, przeznaczając dochody z tej kwoty na rzecz fundacyi dla dziewcząt osieroconych.

Projekt listu fundacyjnego został już wygotowany i c. k. Namiestnictwu do zatwierdzenia przedłożony.

Fundacya stypendyjna Antoniego Dydyńskiego.

W fundacyi tej zaszła ta ważna zmiana, iż dotychczasowy kurator fundacyi sędziwy i zasłużony W. Ignacy Skrzyński właściciel dóbr ziemskich i były poseł na Sejm krajowy prosił o uwolnienie dla podeszłego wieku i nadwątlonego zdrowia.

Z prawdziwym żalem przyjął Wydział krajowy uchwałą z dnia 27. Października 1884 L. 56.441 rezygnacyę tę.

Kurator ten piastował przez blisko ćwierć wieku ten urząd z całem poświęceniem i zamiłowaniem, z niestrudzoną nigdy gorliwością obywatelską i zapobiegliwością, przez co położył niespożyte zasługi około tej fundacyi.

Dla tego Wydział krajowy widział się spowodowanym, wyrazić ustępującemu kuratorowi dobrze zasłużone uznanie i podziękowanie.

Opróżnioną kuratoryę powierzył Wydział krajowy W. Hipolitowi Wołkowickiemu, zaleconemu przez ustępującego kuratora.

Sprawa fundacyi stypendyjnej Samuela Rocha Głowińskiego przeciw Salamonowi Taudowi o zaległość z dzierżawy propinacyi w Winnikach.

Uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 9. Października 1884. poleconem zostało Wydziałowi krajowemu, aby w sprawozdaniu z czynności swoich zdał szczegółową relacyę o tej sprawie.

Stosując się do tego polecenia, Wydział krajowy składa w tej sprawie następujące szczegółowe sprawozdanie:

Kontraktem dzierżawnym zawartym w formie aktu notaryalnego we Lwowie d. 20. Sierpnia 1874 wydzierżawił Wydział krajowy jako zarządca do fundacyi stypendyjnej imienia Głowińskiego należących dóbr Winniki, Podbereże, Weinberg i Unterberg prawo propinacyi, czyli wyłączne prawo wyrobu i wyszynku, wódki, miodu, i innych trunków wraz z należącemi do tegoż prawa propinacyi budynkami i ogrodami Salamonowi Tand na przeciąg lat sześciu od d. 1. Stycznia 1875 do 31. Grudnia 1880 za czynsz roczny 10.000 złr. w. a. w czterech ratach kwartalnych z góry przez dzierżawcę do kasy Wysokiego Wydziału krajowego uiszczać się mających. Salamon Tand nie dopełnił przyjętych na siebie powyższym kontraktem zobowiązań, gdyż w 6. roku dzierżawy zapłacił on tylko część 4. raty dzierżawnej, zapadłej 1. Października 1879, tak że pozostał on dłużnym z tego tytułu . . . . 1.361 zł. 63 ct.
Nadto pozostał on dłużnym cztery raty kwartalne, każda po 2.500 złr. w. a. zapadłe 1. Stycznia, 1. Kwietnia, 1. Lipca i 1. Października roku 1880 t. j. . . . 10.000 zł. — ct.
razem więc . . 11.361 zł. 63 ct.
pozostał Salamon Tand dłużnym tytułem zaległego czynszu dzierżawnego.

Według ustępu XII. układu dzierżawnego z 20. Sierpnia 1874, należą się od wyż wykazanych kwot odsetki zwłoki po 6%, na pierwsze dni 14, zaś 12% za czas dalszy aż do dnia rzeczywistej zapłaty.

Wskutek niezapłacenia czynszu dzierżawnego wdrożył Wydział krajowy przeciw Salamonowi Tand kroki egzekucyjne i uzyskał według uchwały c. k. Sądu krajowego we Lwowie z 13. Listopada 1880 do L. 49.105 zaintabulowanie egzekucyjnego prawa zastawu dla sumy łącznej 11.361 zł. 63 ct. z przynależnościami na rzecz fundacyi stypendyjnej imienia Głowińskiego

w stanie biernym $^3/_4$ części dóbr Wierzchnia polna

w stanie biernym $^3/_8$ części realności propinac. w Wierzchni polnej,

w stanie biernym $^6/_{16}$ części realności pod l. $439^2/_4$ we Lwowie, wreszcie

w stanie biernym $^3/_4$ części realności pod L. $426^4/_4$ we Lwowie.

Według uchwały z 7. Stycznia 1882 do L. 368 dozwolił c. k. Sąd krajowy we Lwowie na zaspokojenie wyż wspomnianej pretensyi fundacyi stypendyjnej Głowińskiego egzekucyjne oszacowanie $^3/_4$ części dóbr Wierzchnia polna, co też wezwany w tym celu c. k. Sąd obwodowy w Samborze uskutecznił, i odnośny akt detaksacyi uchwałą z 5. Czerwca 1883. do wiadomości sądowej przyjął.

W drodze dalszej egzekucyi na żądanie Wydziału krajowego dozwolił c. k. Sąd krajowy we Lwowie uchwałą z 4. Sierpnia 1883. do L. 32.119. egzekucyjną licytacyę dóbr Wierzchnia polna, którą c. k. Sąd obwodowy w Samborze uchwałą z 21. Sierpnia 1883. do L. 9.152. w trzech terminach 8. Listopada 1883. 6. Grudnia 1883 i 10. Stycznia 1884. rozpisał.

Wszystkie te trzy termina, a nadto termin czwarty na dzień 12. Maja 1884. na podstawie ułatwiających warunków uchwałą c. k. Sądu obwodowego w Stanisławowie (do którego okręgu Wierzchnia polna przydzieloną została) z 1. Marca 1884. do L. 1.813. minęły bezowocnie dla braku licytantów, a dalszych kroków celem licytacyjnej sprzedaży Wierzchni polnej nie przedsięwzięto ze strony Wydziału krajowego z następujących przyczyn:

Na dobrach Wierzchnia polna, której właścicielem w $^3/_4$ częściach jest Salamon Tand, a w $^1/_4$ części Feiwel Półtorak ciąży pożyczka c. k. uprzyw. galicyjskiego akcyjnego Banku hipotecznego, która w roku 1882. wynosiła kwotę 12.660. zł.

W toku prowadzonej przez Wydział krajowy egzekucyi zaczęli zalegać właściciele Wierzchni polnej z płaceniem rat od pożyczki Banku hipotecznego, i obecnie są temuż Bankowi dłużni 7 rat po 725 zł. Wskutek tego Bank hipoteczny wdrożył egzekucyjną sprzedaż dóbr wspomnianych, która już jest rozpisaną, a w obec tego stanu rzeczy, tudzież ze względu, że pretensya fundacyi stypendyjnej imienia Głowińskiego jak wyżej wykazano także na innych realnościach jest ubezpieczoną, prowadzenie ze strony fundacyi stypendyjnej imienia Głowińskiego dalszej egzekucyi co do sprzedaży Wierzchni polnej okazało się zbytecznem, gdyż prowadzona przez Bank hipoteczny egzekucya zamierzony uzyska skutek.

Uchwałami z 3. Lutego 1883. do L. 4.078. i z 10. marca 1883. do L. 9.454. przyznał c. k. Sąd krajowy na własność fundacyi stypendyjnej imienia Głowińskiego resztę kaucyi Salamona Tanda, wskutek czego uzyskanym został fundusz w kwocie 390 zł. 27 ct. na częściowe zaspokojenie pretensyi tejże fundacyi.

Dobra Wierzchnia polna zostały wypuszczone w dzierzawę Juliuszowi Wierzchowskiemu, który obowiązanym był na dniu 24. maja 1884. roku czynsz dzierzawny zapłacić.

Na żądanie Wydziału krajowego Sąd krajowy uchwałami z 4. października i 8. Listopada 1884. do L. L. 44.221. i 51.786. przyznał na własność ten czynsz dzierzawny fundacyi stypendyjnej imienia Głowińskiego. Chociaż inni wierzyciele Salamona Tanda równocześnie egzekucyę na czynsz ten prowadzili, mimo to udało się na zaspokojenie pretensyi fundacyi podnieść po potrąceniu zaległych podatków pozostałą z czynszu tego kwotę

(2.002.) dwa tysiące dwa zł. 65 ct. o którą pretensya fundacyi do Tanda się umniejszyła.

Dla zapewnienia sobie dochodów z dóbr Wierzchnia w przyszłości, uzyskano uchwałą c. k. Sądu krajowego we Lwowie z dnia 16. Sierpnia 1884. do L. 36.673. rozszerzenie dozwolonej na zaspokojenie pretensyi Izaka Fraenkla przeciw Salamonowi Tand w kwocie 1850 sekwestracyi $^3/_4$ dóbr Wierzchnia polna także na zaspokojenie pretensyi fundacyi stypendyjnej imienia Głowińskiego.

Jak wyżej wspomniano uzyskanem zostało dla pretensyi fundacyi stypendyjnej imienia Głowińskiego egzekucyjne prawo zastawu na $^3/_4$ realności propinacyjnej w Wierzchni polnej własnością dłużnika Salamona Tanda będącej.

W dalszym toku egzekucyi dozwolił c. k. Sąd krajowy we Lwowie uchwałą z 4. Stycznia 1882. do L. 54.300 ekstenzyą sekwestracyi dochodów tejże propinacyi Salamonowi Tandowi należących dozwolonej na zaspokojenie pretensyi p. Pawła Skwarczyńskiego także na zaspokojenie pretensyi fundacyi stypendyjnej imienia Głowińskiego, a ponieważ według złożonych już rachunków pretensya p. Pawła Skwarczyńskiego już jest zaspokojoną, przeto dochody z rzeczonej propinacyi od 1. Czerwca 1884. płynące, posłużą na częściowe zaspokojenie pretensyi fundacyi stypendyjnej im. Głowińskiego.

Na zaspokojenie pretensyi fundacyi stypendyjnej imienia Głowińskiego uzyskano nadto egzekucyjną sekwestracyę dochodów $^3/_8$ części realności pod L. $439^2/_4$ we Lwowie dłużnika Salamona Tanda własnych uchwałą c. k. Sądu krajowego we Lwowie z dnia 29. Listopada 1884. do L. 54.478. Gdy wszakże dłużnik dla przewleczenia sprawy wniósł zarzuty przeciw osobie proponowanego sekwestra, powstał w skutek tego spór, który dotychczas nie jest rozstrzygnięty.

Uchwałami z 19. Stycznia 1884. do L. 1.560 i z 8. Marca 1884. do L. 9.992. dozwolił c. k. Sąd krajowy we Lwowie na ekstenzyę detaksacyi i przymusowej sprzedaży realności pod L. $426^4/_4$ we Lwowie Salamona Tanda własnej, dozwolonych na zaspokojenie pretensyi p. Henryka Dornbacha także na rzecz fundacyi stypendyjnej imienia Głowińskiego.

Realność rzeczona na żądanie gal. Kasy oszczedności, jako wierzycielki już poprzednio dwa razy w drodze licytacyi sprzedaną została, wszelako bezowocnie, gdyż uchwały, przyjmujące protokoły licytacyi do wiadomości Sądu wskutek rekursów Salamona Tanda zniesione zostały.

Uchwałą z 23. Maja 1885. do L. 23.639. przyjął c. k. Sąd krajowy we Lwowie protokół licytacyjny z 2. Grudnia 1884., według którego Abraham Eliasz Kurzer jako najwięcej ofiarujący za cenę kupna 39.005 zł. w. a. realność pod L. $426^4/_4$ we Lwowie nabył, do sądowej wiadomości. Przeciw tej uchwale wniósł wprawdzie Salamon Tand rekurs do Sądu krajowego wyższego, który wszakże będąc pozbawionym wszelkiej prawnej podstawy prawdopodobnie bez skutku pozostanie.

Ponieważ dowiedziano się, że Salamon Tand ukrył w Wierzchni polnej ruchomości, na których Zofia Feiertag ma prawo zastawu dla swej pretensyi, już zaspokojonej, więc uzyskano za świadectwem uchwał c. k. Sądu krajowego we Lwowie z d. 17. Maja 1884. do L. 22.383 i 4. Października 1884. prawo zastawu, oszacowanie, wreszcie sprzedaż rzeczonych

ruchomości tudzież 52 sągów drzewa, któreto egzekucya mimo wytoczonej skargi o wyłączenie rzeczywiście przeprowadzoną została, a uzyskana z sprzedaży tej kwota 572 zł. 88 ct. złożoną została do depozytu c. k. Sądu powiatowego w Kałuszu.

Wierzyciel Salamona Tanda, Izaak Fraenkel, który od wielu lat przeciw Tandowi prowadzi bez skutku egzekucyę uzyskał uchwałę c. k. Sądu krajowego wyższego we Lwowie z 4. Marca 1884. do L. 4.110, którą zarządzono otwarcie konkursu do majątku Salamona Tanda.

Konkurs ten został jednakże uchylonym uchwałą c. k. Sądu Najwyższego z 17. Kwietnia 1884. do L. 4.349.

Nadmieniając, że powyższe sprawozdanie odnosi się do przeciągu czasu, począwszy od chwili wdrożenia kroków egzekucyjnych do 15. Lipca 1885., pozwala sobie Wydział krajowy zwrócić uwagę Wysokiego Sejmu na okoliczność, że wprawdzie nie podobna stanowczo przewidzieć, za jaką cenę dobra Wierzchnia polna będą sprzedane, wszelako ze względu, że pretensya fundacyi imienia Głowińskiego także na innych nieruchomościach Salamona Tanda jest zahipotekowaną, uzasadnioną jest nadzieja, że będzie ona zaspokojoną.

Wymagać to wszakże będzie dłuższego czasu, gdyż dłużnik niemal przeciw każdej uchwale wnosi bezzasadne rekursa, za co nawet przez sądy grzywnami był karany.

Stan majątków zarodowych funduszów stypendyjnych.

Stan majątku zarodowego we funduszach stypendyjnych z dniem 30. Czerwca 1885.

A) **W efektach:**

1. Zapas z dniem 1. Stycznia 1885. . . .		2,214.935 zł. 80 ct.
2. Zakup do 30. Czerwca 1885.		98.290 „ 19 „
Razem .		2,313.225 zł. 99 ct.
Spienięż. do 30. Czerwca 1885.		36.905 „ 43 „
Pozostaje .		2,276.320 zł. 56 ct.
3. Fundusze stypendyjne nowo powstałe i wpływy na rzecz już istniejących:		
a) Aywas Grzegorz . . .	8.100 zł. — ct.	
b) Jarosz	2.000 „ — „	
c) Stupnicki	6.678 „ 85 „	
razem .		16.778 „ 85 „
Fund. styp. razem w efektach		2,293.099 zł. 41 ct.
Osobno prowadzone fundacye:		
a) Schiffnera	1.413 zł. 34 ct.	
b) Kochmana I. . . .	9.867 „ 97 „	
„ II. . . .	24.036 „ 01 „	
razem .		35.317 zł. 32 ct.
Ogółem w efektach .		2,328.416 zł. 73 ct.

B. **W dobrach i realnościach.**

Winniki	67.875 zł. 03 ct.
Gdów	39.972 „ — „
Do przeniesienia .	107.847 zł. 03 ct.

Z przeniesienia .	107.847 zł.	03 ct.
Strzyżów	3.527 „	— „
Realność w Rzeszowie	38.147 „	15 „
razem .	149.521 zł.	18 ct.

przyczem zauważa się, że nie uwzględniono realności i dóbr, nie oszacowanych jeszcze własności fundacyi ś. p. Strzałkowskiego, Stupnickiego, Boznańskiego, Czarniakowskiego, Gątkiewicza i Stillera.

C. **W należytościach czynnych.**

Krakowska zakordonowa . . .	1.575 zł.	— ct.
Łoś	6 363 „	64½ „
Olszewski	4.400 „	— „
Paprocki	4.000 „	— „
Torosiewicz	5.000 „	— „
Żebrowski	21.000 „	— „
Dr. Towarnicki	49.732 „	01 „
Głowiński dla obłąkanych . . .	28.161 „	19½ „
„ położnic	7.040 „	30 „
„ gmach św. Mikołaja . .	132.000 „	— „
razem .	259.272 „	15 ct.

Ogółem wynosi stan majątków zarodowych funduszów stypendyjnych: 2,737.210 zł. 6 ct.

Z końcem Czerwca r. 1884. wynosił stan majątków zarodowych funduszów stypendyjnych 2,660.784 zł.

W porównaniu z rokiem ubiegłym pomnożył się stan majątków zarodowych funduszów stypendyjnych w tym okresie czasu o 76.426 zł. 06 ct.

Przyrost tak pokaźnej cyfry powstał z nowo powstałych fundacyi i z interkalaryów, lokowanych na kapitał zarodowy.

Oprócz tego przydzielone są do tego departamentu niektóre fundacye naukowe, dobroczynne i pomnikowe, posiadające majątku zarodowego z końcem Czerwca 1885:

1. w efektach

funduszu:	„Macierzy Polskiej" . . (t. j. 21.000 efekta im. wart. w rublach i 6.200 zł. w. a.)	27.200 zł.	— ct.
„	Beliny Brzozowskiego, na cele dobroczynne	99.000 „	— „
„	Beliny Brzozowskiego, dla bursy Stanisławowskiej . . .	3.000 „	— „
„ „	Maryi Mochnackiej dla czterech ubogich ciemnych, żebrać się wstydzących	4.451 „	35 „
„	Dra Malinowskiego . .	102.912 „	19 „
„	Pomnika Gołuchowskiego .	28.501 „	25 „
„	Aleksandra hr. Stadnickiego **nie ma mająt. zarod.**		
„	Pomnika Kościuszki . .	14.685 „	76 „
„	Komarnickich	1.512 „	51 „
	Do przeniesienia .	281.263 zł.	06 ct.

Z przeniesienia .	281.263	zł.	06	ct.
funduszu: Jędrzejowiczowej	7.308	„	84	„
„ Czarkowskiej	100.269	„	39	„
„ Sącz „dom roboczy“ . .	18.131	„	95	„
„ Russanowskiej . . .	62.883	„	24	„
„ Stanowy sierociński . .	37.601	„	28	„
„ Ś. p. Anny Helclowej . .	860.815	„	41	„
Razem w efektach .	1,368.273	zł.	17	ct.
2. Wnależytościach czynnych:				
fundusz Helclowej. Reszta za dobra Radłów .	393.451	zł.	75½	ct.
„ „ Lokacya na 4% rachunku bieżącym w Banku kredytowym . .	30.272	„	—	„
Razem .	423.723	zł.	75½	ct.
Z końcem Czerwca 1884. fundusze naukowe dobroczynne posiadały w efektach .	1,799.022	zł.	63½	ct.
obecnie zaś fundacye te posiadają w efektach i należytościach czynnych . .	1,791.996	„	92½	„
zatem okazuje się zmniejszenie tych fundacyi o	7.025	zł.	71	ct.
które wszakże jest tylko pozornem, albowiem zmniejszenie to nastąpiło wskutek wkładów na zakupno gruntów i przedwstępne roboty pod budowę gmachu dla fundacyi ś. p. Helclowej, a wydatki te wynosiły . . .	39.500	„	—	„
ogólny więc rezultat jest: faktyczne zwiększenie się majątku fundacyj o .	32.474	„	29	„
tak, iż majątek obecny fundacyj naukowych, dobroczynnych i pomnikowych wynosi po dołączeniu do wykazanego zwiększenia stanu ich obecnego w efektach i należytościach czynnych	1,791.996	„	92½	„
ogółem .	1,824.471	zł.	21½	ct.
doliczywszy do tej sumy efekta i kapitały funduszów stypendyjnych w sumie .	2,737.210	„	06	„
okazuje się, że w tym departamencie wynoszą kapitały i efekta temuż departamentowi przydzielone	4,561.681	„	27½	„
w roku ubiegłym wynosił ogół tych majątków	4,459.806	„	63½	„
w porównaniu z rokiem ubiegłym przeto pomnożył się o	101.874	zł.	64	ct.

Sprawa podwyższenia płac nauczycieli i nauczycielek szkół w Wieliczce.

Niezałatwioną przez Wysoki Sejm petycyę nauczycieli i nauczycielek szkół w Wieliczce o podwyższenie płac, odstąpioną Wydziałowi krajowemu uchwałą Wys. Sejmu z dnia 23. Października 1884. do załatwienia, odstąpiliśmy kr. Radzie szkolnej do właściwego zarządzenia. Ze względu, że ludność w Wieliczce zmniejszyła się, że zatem nauczyciele i nauczycielki powinni zejść do niższej płacy, ale że z drugiej strony zniżenie płac zbyt boleśnie by dotknęło petentów, postanowiła kr. Rada

szkolna za porozumieniem się Wydziałem krajowym pozostawić petentów przy teraźniejszych płacach, podwyższenia zaś odmówić.

Petycya Rady powiatowej Nowotarskiej o zarządzenie, by grzywny za nieposyłanie dzieci do szkół, wpływały do funduszów szkolnych miejscowych.
Alegat 36.

Uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 2. Października 1884. odstąpioną została petycya ta kraj. Radzie szkolnej do bliższego zbadania faktów w niej przytoczonych, a w miarę okoliczności do takiego zarządzenia, ażeby jak w ogóle fundusz szkolny miejscowy tak w szczególności grzywny opłacane za opieszałość w posyłaniu dzieci do szkoły, obracane były na cele szkolne tej gminy, która tę szkołę utrzymuje, i z której też pochodzą kwoty nakładane na rodziców, uchylających się od obowiązku posyłania swych dzieci do szkoły.

Wedle pisma załączonego c. k. krajowej Rady szkolnej do c. k. Prezydyum Namiestnictwa, kwestya ta została zbadaną i c. k. Rada szkolna nie widziała się spowodowaną do wydania nowych w tym względzie rozporządzeń do odnośnych Rad szkolnych okręgowych, a to z powodów w tem piśmie przytoczonych.

Petycya p. Joanny z Kopystyńskich Marie o zapomogę.

Odstąpioną nam przez Wysoki Sejm uchwałą z dnia 10. Września 1884. L. 336. do załatwienia petycyę p. Joanny z Kopystyńskich Marie o zapomogę, załatwiliśmy przez udzielenie zapomogi w kwocie 100 zł.

Petycya Rady szkolnej miejscowej w Niepołomicach o przekształcenie tamtejszej szkoły na 4-klasową.

Wedle odezwy c. k. Prezydyum Namiestnictwa z dnia 27. Czerwca 1885. L. 6.374/pr. sprawa ta jest jeszcze w toku.

Odłączenie gminy Jasienna od związku szkolnego Lipnica wielka, a przyłączenie onejże do okręgu Nowo-Sandeckiego.

Wedle odezwy c. k. Prezydyum Namiestnictwa z dnia 29. Sierpnia 1885. L. 8.475. c. k. krajowa Rada szkolna uchwałą z dnia 13. Sierpnia 1885. L. 7.032. wyłączyła gminę Jasienną (z okręgu szkolnego Nowo Sandeckiego) ze związku szkoły etatowej w Lipnicy wielkiej (okręgu szkolnego Gorlickiego) i zorganizowała równocześnie w Jasiennej odrębną szkołę filialną.

Petycya Zarządu bursy nauczycielskiej w Tarnopolu o zapomogę.

Uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 23. Października 1884. L. 795. przekazaną została petycya Zarządu bursy nauczycielskiej w Tarnopolu o zapomogę Wydziałowi krajowemu do zbadania i załatwienia.

Po wysłuchaniu zdania Wydziału Rady powiatowej w Tarnopolu, wyasygnował Wydział krajowy uchwałą z dnia 27. Maja 1885. L. 23.698. rzeczonemu zarządowi kwotę 200. zł.

Petycya Józefa Nowotnego o nadanie jego córce Maryi Nowotnej stypendyum z fundacyi Laskowskich.

Petycyę tę odstąpioną przez Wysoki Sejm uchwałą z dnia 10. Września 1884. Wydziałowi krajowemu do załatwienia, załatwił Wydział krajowy w ten sposób, iż uchwałą z dnia 9. Stycznia L. 6. nadał Maryi Nowotnej z fundacyi Laskowskich stypendyum o rocznych 200 zł.

Petycya Szczepana Mazurkiewicza nauczyciela przy szkole ludowej w Dolinie o zaliczkę.

Przekazaną nam przez Wysoki Sejm, uchwałą z dnia 10. Września 1884. petycyę Szczepana Mazurkiewicza nauczyciela przy szkole ludowej w Dolinie o zaliczkę, załatwiliśmy uchwałą z dnia 20. Września 1885. L. 48.881. odmownie.

Petycya Rady szkolnej miejscowej w Winnikach o podwyższenie płac nauczycieli tamtejszej czteroklasowej szkoły.

Na petycyę Rady szkolnej miejscowej w Winnikach o podwyższenie płac nauczycieli tamtejszej cztero-klasowej szkoły, odstąpioną przez Wysoki Sejm uchwałą z dnia 12. Października 1884. L. 436. kr. Radzie szkolnej do załatwienia, postanowiła taż uchwałą z dnia 3. Marca 1885. podwyższyć płace trzem nauczycielom starszym, każdemu z 400 zł. w. a. na 450 zł. w. a. rocznie.

Petycya Rady szkolnej miejscowej w Żarkach o podwyższenie płac tamtejszym nauczycielom z 300 na 400 zł. w. a.

Na petycyę Rady szkolnej miejscowej w Żarkach o podwyższenie płac tamtejszym nauczycielom z 300 na 400 zł. w. a. odstąpioną do załatwienia krajowej Radzie szkolnej przez Wysoki Sejm uchwałą z dnia 9. Października 1884. L. 589, postanowiła kraj. Rada szkolna uchwałą z dnia 17. Czerwca 1885. L 6.380. podwyższyć tymże nauczycielom płace każdemu z 300 zł. w. a. rocznie na 350 zł. w. a. rocznie.

Petycya Rady szkolnej miejscowej w Bóbrku o podwyższenie płacy tamtejszych nauczycieli.

Na petycyę Rady szkolnej miejscowej w Bóbrku o podwyższenie płacy tamtejszych nauczycieli, odstąpioną kraj. Radzie szkolnej przez Wysoki Sejm uchwałą z dnia 9. Października 1884. L. 584. do załatwienia, postanowiła c. k. kraj. Rada szkolna uchwałą z dnia 17. Czerwca 1885, L. 6.294. podwyższyć tym nauczycielom płacę, każdemu o 50 zł. rocznie, przeto z rocznych 300 zł. na 350 zł. w. a.

Petycya Stanisława Drozda nauczyciela z Woli Rzędzińskiej o podwyższenie płacy.

Uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 7. Października 1884. L. 62/S. odstąpioną została kraj. Radzie szkolnej do zbadania i załatwienia petycya Stanisława Drozda, nauczyciela z Woli Rzędzińskiej o przeznaczenie szkoły w Woli Rzędzińskiej do klasy IV. i podwyższenie jego płacy do 400 zł. w. a.

Na to wezwanie podwyższyła c. k. kraj. Rada szkolna petentowi uchwałą z dnia 20. Grudnia 1884. L. 17.043. płacę do 400 zł. począwszy od 1. Czerwca 1885.

Petycya księdza Jana Złozy o przyznanie katechetom szkół ludowych wiejskich rocznego wynagrodzenia za udzielanie nauki religii.

Na petycyę księdza Jana Złozy o przyznanie katechetom szkół ludowych wiejskich rocznego wynagrodzenia za udzielanie nauki religii, uchwalił Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 2. Października 1884. co następuje:

„Wzywa się c. k. Rząd, aby w spełnieniu przyrzeczeń zawartych w reskrypcie c. k. Ministerstwa wyznań i oświecenia z dnia 25. Maja 1881., udzielonym Wydziałowi krajowemu pismem c. k. Namiestnictwa z dnia 23. Lipca 1881. L. 5.845/pr. uwzględniał podania o remuneracye bardziej obarczonych wykładem nauki religii w szkołach wiejskich, a nisko dotowanych duszpasterzy, przyznając im zapomogi z funduszu religijnego i z nadzwyczajnego kredytu przyzwolonego corocznie na zapomogi dla duchownych katolickich."

W odpowiedzi na to wezwanie otrzymaliśmy pismo Jego Ekscelencyi P. Namiestnika, w którym tenże nas uwiadamia, iż wydał zarządzenie, aby stosownie do reskryptu P. Ministra wyznań i oświaty z dnia 25. Maja 1881. L. 1.143., przy rozdzielaniu zapomóg z funduszu religijnego, mianowicie z nadzwyczajnego na zapomogi dla duchownych katolickich, corocznie przyzwolonego kredytu, a względnie przy ocenieniu i konkomitacyi podań duszpasterzy katolickich o zapomogi, szczególnie uwzględniano tych petentów, którzy udzielają religii w szkołach ludowych, nie pobierając za tę czynność osobnej remuneracyi z funduszu przez Sejm krajowy na ten cel corocznie przyzwolonego, a więc księżom katechetom szkół ludowych, jedno-, dwu- lub trzyklasowych, którym w myśl §. 3. ustawy państwowej z dnia 20. Czerwca 1872. Nr. 86., tudzież art. 14. ustawy krajowej z dnia 2. Maja 1873. Nr. 251. właściwie nie należy się wynagrodzenie za udzielanie nauki religii.

Petycya Rady szkolnej miejscowej w Czernichowie o utworzenie szkoły czteroklasowej tamże.

Petycyę Rady szkolnej miejscowej w Czernichowie o utworzenie szkoły czteroklasowej tamże, odstąpioną c. k. krajowej Radzie szkolnej przez Wysoki Sejm uchwałą z dnia 10. Września 1884. do zbadania i możliwego uwzględnienia, załatwiła c. k. krajowa Rada szkolna w ten sposób, iż począwszy od 1. Września 1885. otworzoną zostanie w Czernichowie czteroklasowa szkoła z dwoma nauczycielami rzeczywistymi i dwoma młodszymi.

Petycya nauczycieli szkół ludowych i szkoły wydziałowej w Przemyślu o podwyższenie płac.

Odstąpioną przez W. Sejm uchwałą z dnia 10. Września 1884. L. 407/S. petycyę nauczycieli szkół ludowych i szkoły wydziałowej w Przemyślu o podwyższenie płac, załatwiła krajowa Rada szkolna uchwałą z dnia 13. Kwietnia 1885. L. 3.238 w ten sposób, iż podwyższyła płace nauczycieli przy szkole wydziałowej połączonej z pospolitą z 800 zł. na 860 zł. i z 600 zł. na 700 zł., płace nauczycieli szkół pospolitych z 600 zł. na 700 zł., zaś płace nauczycieli młodszych z 360 zł. na 450 zł.

Petycya J. Popławskiego, byłego nauczyciela gimnazyalnego w Krakowie, o udzielenie pozwolenia na odczyty treści naukowo-gospodarskiej po wsiach około Krakowa.

Odstąpioną przez Wysoki Sejm uchwałą z dnia 10. Września 1884. c. k. Rządowi petycyę Jana Popławskiego, byłego nauczyciela gimnazyalnego w Krakowie, o udzielenie pozwolenia na odczyty treści naukowo-gospodarskiej po wsiach około Krakowa, załatwiło Prezydyum c. k. Namiestnictwa dnia 28. Grudnia 1884. L. 11.697/pr. odmownie, a to z powodu, że petent nie przedkłada szczegółowego programu tych odczytów, nie jest znanym fachowym kołom gospodarczym, które powołane są w pierwszym rzędzie do ocenienia działalności i uzdolnienia petenta w kierunku naukowo gospodarczym, wreszcie, że nie wykazał się z posiadania funduszów na pokrycie wydatków z urządzeniem takich odczytów połączonych.

Petycya Leontyny Paklerskiej, wdowy po nauczycielu, o zapomogę.

Uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 10. Września 1884. L. 615/S. przekazaną została Wydziałowi krajowemu prośba Leontyny Paklerskiej, wdowy po nauczycielu ludowym w Kujdanowie o zapomogę, do zbadania i uwzględnienia. Wskutek tego polecenia zapytał Wydział krajowy c. k. Radę

szkolną krajową i Zwierzchność gminną w Kujdanowie, a gdy nadeszły korzystne dla petentki odpowiedzi, wyasygnował Wydział krajowy uchwałą z dnia 21. Listopada 1884. L. 59.114. zapomogę w kwocie 20 zł., którą wszelako, gdy petentka przed podniesieniem tej kwoty zmarła, wypłacił na ręce ojca jej w celu pokrycia kosztów pogrzebu.

Petycya Karoliny Hajos o zakupno zbiorów mineralnych dla szkół.

Uchwałą z dnia 10. Września 1884. L. 636/S. przekazaną została Wydziałowi krajowemu do możliwego uwzględnienia petycya Karoliny Hajos, wdowy po urzędniku menniczym o nabycie zbiorów mineralnych dla szkół.

Petycyę tę przesłaliśmy uchwałą z dnia 20. Września 1884. L. 48.709. c. k. krajowej Radzie szkolnej do objawienia swego zdania, czy te zbiory nadają się do użytku szkolnego, ewentualnie czy krajowa Rada szkolna nie byłaby skłonną nabyć te minerały z rubryki funduszu krajowego szkolnego na podobne cele przeznaczonej, a gdy krajowa Rada szkolna oświadczyła, że fundusze na podobne cele służyć mogące, przeznaczyła na inne cele, więc Wydział krajowy uwiadomił o tem petentkę z tem, iż sam dla braku odpowiednich funduszów, minerałów tych nabyć nie może.

Petycya Ignacego Sapeckiego, nauczyciela z Woli Ranizowskiej, o remuneracyę za kierownictwo szkoły.

Uchwałą z dnia 10. Września 1884. L. 518/S. przekazał Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu do uwzględnienia petycyę Ignacego Sapeckiego, nauczyciela w Woli Ranizowskiej, o remuneracyę za kierownictwo szkoły.

Po wysłuchaniu zdania c. k. krajowej Rady szkolnej, jako istotnie petentowi należy się za kierownictwo tej szkoły remuneracya, asygnowaliśmy jemu uchwałą z dnia 10. Marca 1885. L. 9.125. kwotę 50 zł.

Petycya Rady szkolnej miejscowej w Żmigrodzie o zasiłek na zakupno kawałka ziemi na ogród dla szkoły.

Uchwałą z dnia 10. Września 1884. L. 447/S. przekazaną została Wydziałowi krajowemu do zbadania i szczególnego uwzględnienia petycya Rady szkolnej miejscowej w Żmigrodzie o zasiłek na zakupno kawałka ziemi na ogród dla szkoły.

Po wysłuchaniu zdania Wydziału powiatowego Jasielskiego, bardzo przychylnego i dosadnie umotywowanego, udzielił Wydział krajowy uchwałą z dnia 16. Stycznia 1885. L. 64.659 Radzie szkolnej miejscowej w Żmigrodzie bezzwrotnego zasiłku w kwocie 900 zł., za którą to kwotę zakupiony został kontraktem z dnia 4. Marca 1885. grunt na ogród dla szkoły.

Petycye różnych gmin, Reprezentacyi powiatowych i stowarzyszeń o zmianę §. 18. ustawy z dnia 2. Maja 1873. (Dz. u. k. Nr. 251.).

Uchwałą z dnia 13. Października 1884. L. 42/S. przekazane zostały Wydziałowi krajowemu petycye gmin Rydlice i Siedliska, Rady powiatowej w Jaśle, Wydziału powiatowego w Łańcucie, Stowarzyszenia rękodzielników „Gwiazda Tarnowska“, Wydziałów powiatowych w Sanoku i w Nowym Sączu, gmin Trzemesznia, Łąki, Poręba i Zasań i Wydziału powiatowego w Rzeszowie do zbadania i zdania sprawy w porozumieniu z c. k. krajową Radą szkolną, o ile zmiana drugiego ustępu art. 18. ustawy z dnia 2. Maja 1873. (Dz. u. k. Nr. 251.) byłaby pożądaną lub stosowną.

Wydział krajowy po wysłuchaniu zdania krajowej Rady szkolnej, która wręcz jest przeciwną przypuszczeniu nauczycieli ludowych do piastowania urzędu pisarzy gminnych, przychylił się do tego zdania i dał temu zdaniu wyraz przy przedłożeniu projektów ustaw szkolnych, o których powyżej mowa.

Zażalenie gminy Sołonki przeciw nauczycielowi Ficowskiemu i jego towarzyszce Krause.

Uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 10. Września 1884. L. 851/S. odstąpione zostało zażalenie gminy Sołonki przeciw nauczycielowi Ficowskiemu i jego towarzyszce Krause c. k. krajowej Radzie szkolnej do jak najściślejszego dochodzenia.

Rezultat ujemny tego dochodzenia zawarty jest w piśmie c. k. Rady szkolnej z dnia 11. Maja 1885. L. 4.838. do Prezydyum c. k. Namiestnictwa, które załączamy pod ·/.

Alegat 37.

Inne petycye przekazane przez Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu do załatwienia

Wysoki Sejm przekazał Wydziałowi krajowemu do załatwienia wszystkie petycye przez Wysoki Sejm niezałatwione; z tych przypada na Departament III. 233 petycyj, które Wydział krajowy załatwił czy to przez uwzględnienie, czy odmówienie, czy to przez odstępstwo do załatwienia c. k. krajowej Radzie szkolnej, lub c. k. Rządowi, lub też administracyi fundacyi hr. Skarbka, czy też nakoniec przez uwiadomienie, iż Wysoki Sejm nic na petycyę nie postanowił, a to z powodu, iż niektóre petycye zawierały żądania, które tylko Wysoki Sejm załatwić mógł.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Departament IV.

Szef: Władysław Hr. Badeni, Członek Wydziału krajowego.

Najwyższe Sankcye w sprawach drogowych i mytniczych.

Uchwały sankcyonowane.

Najwyższem postanowieniem z 25. Listopada 1884. otrzymały Najwyższą Sankcyę uchwały Wysokiego Sejmu przyznające prawo do poboru myta na dalsze lat pięć:

Radzie powiatowej w Wieliczce od mostu na rzece Wildze i na drodze powiatowej Wielicko-Dobrzyckiej;

Radzie powiatowej w Borszczowie na drodze powiatowej Iwanków-Germakówka;

Radzie powiatowej w Mielcu na drodze powiatowej Mielec-Radomyśl;

Radzie powiatowej w Mościskach na drodze powiatowej Hodynia-Sambor;

Radzie powiatowej w Łańcucie od mostu na rzece Rudzie.

Obszarowi dworskiemu w Stanisławczyku od mostu na rzece Styrze, i

Obszarowi dworskiemu w Szczurowicach od przewozu przez Styr;

Obszarowi dworskiemu w Surmaczówce od mostu na rzece Lubaczówce;

Obszarowi dworskiemu w Wysocku od przewozu na Sanie;

Obszarowi dworskiemu w Dobrotworze od mostu na rzece Bugu;

Obszarowi dworskiemu w Brzyściu, Podleszanach, Woli mieleckiej i w Gawłuszowicach od przewozów na Wisłoce;

Obszarowi dworskiemu wspólnie z gminą w Radawie od mostów na ramieniu Lubaczówki i na Potoku;

Obszarowi dworskiemu wspólnie z gminą w Surochowie od mostu na rzece Szkle;

Obszarowi dworskiemu wspólnie z gminą w Delatynie i Zarzeczu od mostu nad Prutem;

Obszarowi dworskiemu wspólnie z gminą w Czułowicach od mostu na Wereszycy;

Gminie Kańczuga od mostów na Mleczce.

Najwyższem postanowieniem z 15. Grudnia 1884. otrzymały Najwyższą Sankcyę uchwały Wysokiego Sejmu przyznające prawo do poboru myta kopytkowego

Gminom miasta Brzeżan, Przemyśla, Rzeszowa, Stanisławowa i Tarnopola.

Najwyższem postanowieniem z 20. Grudnia 1884. otrzymały Najwyższą Sankcyę uchwały Wysokiego Sejmu przyznające prawo do poboru myta

Radzie powiatowej w Bochni na drodze powiatowej Bochnia-Łapanów;

Radzie powiatowej w Grybowie na drogach powiatowych Zborowice-Grybów i z Grybowa ku Krynicy, tudzież od mostu na rzece Biale między Wojnarową i Wilczyskami;

Radzie powiatowej w Tarnobrzegu na drodze powiatowej Tarnobrzeg-Stale;

Obszarowi dworskiemu w Spasie od mostu na rzece Dniestrze;

Obszarowi dworskiemu wspólnie z gminą w Burzynie od mostu na rzece Biale;

Gminie w Dobczycach od mostu na rzece Rabie.

Najwyższem postanowieniem z 28. Grudnia 1884. otrzymały Najwyższą Sankcyę uchwały Wysokiego Sejmu przyznające prawo do poboru myta kopytkowego

Gminie miasta Kołomyi na lat trzy i gminie miasta Brodów na jeden rok.

Najwyższem postanowieniem z 19. Maja 1885. otrzymała Najwyższą Sankcyę uchwała Wysokiego Sejmu, którą drogę z Jezierzan do Kolendzian uznano za drogę krajową.

Najwyższem postanowieniem z 7. Lipca 1885. otrzymała Najwyższą Sankcyę uchwalona przez Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 22 Października 1884 ustawa zmieniająca postanowienia §§. 11., 12., 13., 14., 16., 18., 19., 25.. 26., 27., 28. i 31. ustawy drogowej z dnia 18. Sierpnia 1866. roku.

Uchwały nie podlegające Najwyższej sankcyi.

Petycya mieszkańców powiatu Rzeszowskiego o przełożenie drogi powiatowej Boguchwalsko-Strzyżowskiej na lewy brzeg Wisłoka.

Uchwałą z 10. Września 1884 przekazał Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu petycyę mieszkańców powiatu Rzeszowskiego o przełożenie drogi powiatowej Boguchwalsko-Strzyżowskiej na lewy brzeg rzeki Wisłoka z poleceniem, aby wpłynął u Wydziału powiatowego Rzeszowskiego na przyspieszenie tej sprawy.

Sprawa ta początek swój bierze od r. 1875. w którym z powodu, iż komunikacye na powyższej drodze a mianowicie na przewozach w Zaborowie i Żarnowej bądź wskutek wezbrania Wisłoka, bądź z powodu kry lodowéj nader często bywała przerywaną, liczne zażalenia podniesione były tak przez urzęda pocztowe jakoteż przez okoliczne gminy i miasteczka a w szczególności gminy Strzyżowa o zaradzenie złemu i ustalenie komunikacyi.

W roku 1877. poruszył także Rząd sprawę tę w Wydziale powiatowym Rzeszowskim żądając, ażeby ze względu na ważność tej drogi

przedstawił Radzie powiatowej wnioski pobudowania mostów w miejsce przewozów, albo przełożenia części drogi między Strzyżowem a Czudcem z prawego na lewy brzeg Wisłoka.

Na wezwanie to Rada powiatowa po poprzedniem zbadaniu powyższych propozycyi, uchwałą z 3. września 1878 oświadczyła się za przełożeniem drogi na lewy brzeg Wisłoka i za przyjęciem na powiat $1/3$ części obliczonych na 46.300 zł. kosztów tego przełożenia, jeżeli tak od c. k. Rządu jakoteż z funduszu krajowego odpowiednie subwencye na pokrycie reszty kosztów budowy tej uzyska.

Na żądanie wniesione w tym kierunku przez Wydział powiatowy, Wydział krajowy z uwagi, iż Rząd powyższego przełożenia części drogi głównie domagał się w celach strategicznych, odniósł się przedewszystkiem do c. k. Namiestnictwa, aby w uwzględnieniu ofiarności powiatu Rzeszowskiego i ze względu, iż subwencya, jakąby Wydział krajowy z ogólnej dotacyi dla drogi tej udzielić mógł, mogła być tylko nieznaczna — wyjednać zechciało u c. k. Rządu zasiłek dający możność pokrycia kosztów przełożenia części drogi powyższej.

Na wezwanie to zawiadomiło c. k. Namiestnictwo Wydział krajowy o oznajmieniu Pana Ministra spraw wewnętrznych, iż wtenczas tylko spodziewać by się można nadzwyczajnej subwencyi z funduszów państwowych na powyższy cel, jeżeli projektowane przełożenie drogi przyjęciem reszty kosztów na fundusz krajowy w dwóch albo trzech rocznych ratach zostanie zabezpieczone.

Gdy przytem na podstawie uwag zawartych w rozporządzeniu ministeryalnem poczyniono w projekcie znaczne zmiany, wskutek których równie jak i według zdania oddziału technicznego Wydziału krajowego okazała się potrzeba rewizyi trasy na gruncie i przerobienia odnośnych operatów technicznych wedle danych wskazówek szczegółowych, Wydział powiatowy zaś i Rada powiatowa ze względu na koszta postanowiły nie zapuszczać się w dalsze czynności techniczno-przygotowawcze do przełożenia tej drogi — przeto Wydział krajowy wydelegował inżyniera dróg krajowych w tym celu, który po zbadaniu szczegółowem całego terenu projektowanej trasy, złożył opinię, iż cały projekt Wydziału powiatowego co do przełożenia drogi nie tylko że traktowany był bardzo pobieżnie, bez należytego wystudyowania terenu, lecz nadto, zdaniem jego, z powodu nadzwyczajnych przeszkód terytoryalnych nie ma racyonalnej podstawy i że, jeżeliby koniecznie szło o przełożenie drogi na lewy brzeg Wisłoka, to odpowiedniej byłoby poprowadzić trasę działem przez Łopuszkę i las Strzyżowski, a w tym celu projektowaną trasę na gruncie przestudyować.

Obejrzawszy przytem także istniejącą drogę po prawym brzegu Wisłoka od przewozu w Nowej wsi do drugiego przewozu w Żarnowie i przekonawszy się, iż z wyjątkiem dwóch większych spadków w Zaborowie droga ta prowadzona jest terenem sprzyjającym i znajduje się w stanie dobrym, tudzież, że przepusty i większe mosty przeważnie są murowane, wyraził delegowany inżynier zdanie, iż dla uniknienia przewozów promami najodpowiedniej byłoby zbudować dwa mosty na Wisłoku, których budowa kosztować by mogła do 24000 zł., podczas gdy budowa drogi lewym brzegiem kosztowałaby około 45000 zł.

Wskutek tego polecił Wydział krajowy pomienionemu inżynierowi poprzednie zlustrowanie projektowanego duktu przez dział bez wyrabiania planów i doniesienia o skutku tej lustracyi.

Na polecenie to złożył nasz inżynier ponowną relacyę, iż po zbadaniu terenu także i w przeprowadzeniu drogi działem znalazł wielkie trudności, i że wskutek tego przemawia stanowczo za budową dwóch mostów na Wisłoku w miejcowościach, gdzie są obecnie przewozy.

Wydział powiatowy zgodnie z opinią inżyniera oświadczył się także za budową dwóch mostów zamiast przełożenia drogi na lewy brzeg i za rozłożeniem kosztów budowy tych mostów w $^1/_3$ części na powiat, w $^1/_3$ części na fundusz krajowy a w $^1/_3$ części na skarb państwa, w skutek czego Wydział krajowy zarządził zdjęcia na gruncie, a dotyczący operat udzielił Rzeszowskiemu Wydziałowi powiatowemu.

Petycya gmin Bierówki, Lubli i Warzyc pow. Jasielskiego o uznanie drogi gminnej z Lubli do Warzyc za drogę powiatową.

Uchwałą z 10. Września 1884. przekazał Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu petycyę gmin Bierówki, Lubli i Warzyc powiatu Jasielskiego o uznanie drogi gminnej z Lubli do Warzyc za drogę powiatową, polecając Wydziałowi krajowemu, aby wpłynął na Reprezentacyę powiatową względem uznania drogi gminnej z Lubli do Warzyc za drogę powiatową.

O uchwale tej zawiadomiony został Wydział powiatowy Jasielski z poleceniem złożenia jak najdokładniejszego sprawozdania.

Wydział powiatowy złożył to sprawozdanie donosząc, iż droga, której uznania za powiatową petycya się domaga, wynosząca trzy i pół kilometra, prowadzi przez terytoryum czterech gmin: to jest Lubli, Warzyc, Sieklówki i Bierówki niemających żadnej innej drogi do utrzymania prócz małej części powyższej drogi, w którym celu gmina Lubla ma do dyspozycyi rocznej prestacyi 1578 dni, gmina Warzyc 1212 dni, gmina Sieklówka 594 dni a gmina Bierówka 582 dni; dalej, że sprawa uznania drogi tej za powiatową była już 2 razy przedmiotem decyzyi Rady powiatowej i obydwa razy została odrzuconą, ponieważ widoczną jest tendencya gmin powyższych zamożnych i ludnych pozbycia się zupełnie obowiązku utrzymywania nawet tak nieznacznej części drogi gminnej i zwalenia tegoż na powiat, chociaż tenże utrzymuje już 70 klm. dróg powiatowych kosztem 20.000 zł., że zatem prośba powyższych gmin wcale nie zasługuje na uwzględnienie.

W sprawie budowy drogi z Czarnego Dunajca do stacyi kolejowej w Chabówce.

Uchwałą z dnia 24. września 1884 r. odstąpił Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu do zbadania i możliwego uwzględnienia, w myśl okólnika Wydziału krajowego z dnia 22. grudnia 1882. L. 51432., petycyę mieszkańców powiatu Nowotarskiego o budowę drogi z Czarnego Dunajca do stacyi kolei państwowej w Chabówce.

W wykonaniu tej uchwały udzielił Wydział krajowy wspomnianą petycyę Wydziałowi powiatowemu w Nowym Targu z poleceniem, ażeby zbadał ją dokładnie i przedstawił następnie Wydziałowi krajowemu wnioski odpowiednie.

Gdy jednak rzeczony Wydział powiatowy doniósł nam, że petycya w sprawie budowy drogi z Czarnego Dunajca do stacyi kolejowej w Chabówce, nie jest wyrazem życzeń mieszkańców okolicznych, ale raczej dziełem

ajentów przemysłowców orawskich, którzy wytrzebiają do reszty lasy tatrzańskie w Zakopanem, Kościeliskach i Bukowinie i radziby mieć jak najkrótszą drogę dla wywozu owego towaru drewnego — Wydział krajowy chcąc przekonać się o istotnym stanie rzeczy, zarządził ponowne zbadanie rzeczy, polecając przytem Wydziałowi powiatowemu, ażeby obliczył w przybliżeniu koszta projektowanej budowy, przeprowadził na tej podstawie pertraktacye z odnośnemi gminami i obszarami dworskimi oraz z innemi stronami podpisanemi na petycyi do Wysokiego Sejmu wniesionej, i przedłożył następnie całą sprawę pełnej Radzie powiatowej dla powzięcia uchwał stosownych.

Pertraktacye te wskażą, czyli budowa drogi z Czarnego Dunajca do stacyi kolejowej w Chabówce jest istotnie pożądaną w interesie ekonomicznym okolicy i czyli z tego powodu zasługuje na subwencyonowanie w myśl okólnika Wydziału krajowego z dnia 22. grudnia 1882. l. 51.432.

Zanim atoli sprawa ta o tyle dojrzeje, że będzie mogła być załatwioną ostatecznie w sposób stanowczy, uznał Wydział krajowy za stosowne, polecić Nowotarskiemu Wydziałowi powiatowemu, ażeby zarządził już teraz dla zwykłych potrzeb komunikacyjnych naprawę drogi wiodącej przez Pieniążkowice, Bielankę, Rabę wyżną i Rokiciny, tudzież drogi z Chochołowa przez Witów do Kościelisk.

Uchwała powzięta w skutek petycyi Sądeckiej Rady powiatowej w sprawie datku ofiarowanego przez powiat Sądecki na budowę mostu krajowego w Gołkowicach.

W skutek uchwały Wysokiego Sejmu z 24. Września 1884. polecającej:

„1. Opuścić powiatowi Nowo-Sądeckiemu z datku dobrowolnego ofiarowanego na rzecz budowy mostu krajowego w Gołkowicach odpowiednią kwotę w stosunku do zmniejszenia się sumy podatków bezpośrednich wskutek wydzielenia miejscowości do powiatu Nowotarskiego.

2. Rozłożyć resztę należytości przypadającej funduszowi krajowemu na 5 rat rocznych, z których pierwsza w roku 1885 płatną być ma.“

Wydział krajowy opuścił i odpisał w księgach kwotę 288 zł. 34 ct., zaś resztę zaległości 2.511 zł. 66 ct. rozłożył do spłaty na 5 równych rocznych rat począwszy od roku 1885.

Uchwała wyznaczająca kredyt na odbudowanie mostu na rzece Sanie pod Jarosławiem, tudzież na rekonstrukcye dróg krajowych powodzią uszkodzonych.

Na posiedzeniu z dnia 11. Października 1884. Wysoki Sejm załatwiając sprawozdanie komisyi budżetowej o wniosku Wydziału krajowego w przedmiocie nadzwyczajnego kredytu na naprawę szkód zrządzonych na drogach krajowych ówczesnemi powodziami, powziął następującą uchwałę:

„1. Sejm wyznacza na odbudowanie mostu na Sanie pod Jarosławiem dodatkowy kredyt na rok 1884. w kwocie 36.000 zł. w. a. zaś na rok 1885. kredyt w kwocie 28.029 zł. w. a.

2. Sejm wyznacza na rekonstrukcye dróg krajowych przez powódź uszkodzonych, dodatkowy kredyt na rok 1884. do wysokości kwoty 30.000 w. a.“

W wykonaniu powyższej uchwały Wydział krajowy zabezpieczył w drodze publicznej licytacyi budowę rzeczonego mostu mianowicie:

a) spodnią budowę t. j. jednego przyczółka i trzech filarów kamiennych za sumę	36.025 zł. 58 ct.
b) wierzchnią konstrukcyę kratową z drzewa	26.712 „ 48 „
Razem za . . .	62.738 zł. 06 ct.

Budowa spodnia ad *a)* z końcem czerwca 1885. wykonaną i skolaudowaną została, zaś budowa wierzchnia, jeśli nie zajdą nadzwyczajne okoliczności, ukończoną będzie z końcem lata 1885. r.

Nadmienić jeszcze musimy, że oprócz budujących się trzech przęseł mostu kratowego po 43 m. b. otworu, na głównem korycie rzeki pozostaje w dalszym ciągu niezerwana powodzią 1884. część dawnego mostu na jej płytkiem i tamami zasłoniętem wybrzeżu, która po uskutecznieniu odpowiednich napraw służyć może jeszcze lat kilka do użytku publicznego.

W swoim czasie zajdzie potrzeba przebudowania i tej pozostającej części mostu i jeśli zastosuje się konstrukcya palowa, koszt przebudowy wyniesie około . . . . 12.000 zł.
zaś przy zastosowaniu konstrukcyi kratowej t. j. dodaniu jednego przęsła obecnego systemu, koszt wyniesie około . . . 20.000 zł.

Powyżej powołaną uchwałą Wysoki Sejm przeznaczył dalej 30.000 zł. na naprawę szkód powodzią 1884. na drogach krajowych zrządzonych.

W wykonaniu tej uchwały Wydział krajowy zarządził, co stan rzeczy wymagał, wszakże rezultat wykazał, że szkody zrządzone na drogach krajowych powodzią z r. 1884. wymagały większego wydatku, aniżeli żądana na ten cel suma 30.000 zł., naprawa bowiem szkód zrządzonych tą powodzią wynosi po koniec Czerwca 1885. sumę 42.278 zł. 71 ct. mianowicie na drogach:

1.	Gorlice - Konieczna	556 zł.	70 ct.
2.	Słotwina - Brzesko - Sącz	2.602 „	10 „
3.	Dębica - Nadbrzezie	131 „	— „
4.	Tarnów - Szczucin	101 „	— „
5.	Sielec - Zaleszczyki	5.049 „	79 „
6.	Stanisławów-Bursztyn	2.583 „	68 „
7.	Tyśmienica - Kołomyja	910 „	14 „
8.	Horodenka - Załucze	800 „	84 „
9.	Złoczów - Brzeżany	250 „	— „
10.	Rohatyn - Tarnopol	982 „	76 „
11.	Smykowce - Suchostaw	200 „	— „
12.	Zaleszczyki - Skała	473 „	86 „
13.	Iwanie - Mossorówka	533 „	03 „
14.	Zator - Sucha	2.374 „	90 „
15.	Kraków - Chełmek	718 „	81 „
16.	Kraków - Baran	15 „	30 „
17.	Czyżyny - Cło	42 „	70 „
18.	Czorsztyn - Zabornia	948 „	59 „
19.	Zakliczyn - Sącz - Niedzica	17.000 „	— „
20.	Rzeszów - Nisko	75 „	16 „
21.	Przeworsk - Kańczuga	40 „	60 „
22.	Dynów - Sanok	251 „	75 „
23.	Przemyśl - Sanok	2.069 „	71 „
24.	Jarosław - Bełzec	4.400 „	— „
	Razem . . .	42.278 zł.	71 ct.

Nadmienić przytem musimy, że niektóre ze szkód zrządzonych ową powodzią nie dadzą się w zupełności naprawić w ciągu 1885. r., gdyż roboty pewne muszą być rozłożone także i na lata następne, jak n. p. na drodze Przemyśl-Sanok między Przemyślem a Krasiczynem, gdzie San porobił znaczne spustoszenia i rozmiękłe góry suną się na drogę, lub na drodze Zakliczyn - Sącz - Niedzica w Jazowsku, gdzie Dunajec porobił spustoszenia w dotychczasowych ubezpieczeniach brzegów rzeki i przed kilku laty przełożonej drogi. Na teraz roboty prowadzone w Jazowsku dążą głównie do ubezpieczenia drogi od strony Dunajca i do ubezpieczenia prawego brzegu samej rzeki. Bezwzględne wszakże bezpieczeństwo osiągniętem zostanie dopiero po uregulowaniu biegu rzeki Dunajca na przestrzeni dwóch kilometrów. Gdy to jednak wymagać będzie znaczniejszego nakładu, a Dunajec uznany jest za rzekę spławną, na której roboty regulacyjne wykonane być mają kosztem funduszu państwowego, Wydział krajowy rozpoczął rokowania z c. k. Namiestnictwem o regulacyę Dunajca w Jazowsku i ma nadzieję, że rokowania te dojdą do pożądanego rezultatu.

Petycya ks. Jana Mączyńskiego rz. kat. proboszcza w Niebylcu o oddanie mu do użytku drogi zamkniętej przez obszar dworski w Niebylcu, wiodącej przez podwórze dworskie do gruntów plebańskich.

Uchwałą z 13. Października 1884 przekazał nam Wysoki Sejm do załatwienia petycyę ks. Jana Mączyńskiego, rz. kat. proboszcza w Niebylcu, o oddanie mu do użytku drogi zamkniętej przez obszar dworski w Niebylcu, wiodącej przez podwórze dworskie do gruntów plebańskich.

Z przeprowadzonego przez Rzeszowski Wydział powiatowy dodatkowego dochodzenia okazało się, że część drogi powyższej wiodąca z miasteczka do podwórza obszaru dworskiego w Niebylcu oznaczona Nr. parc. 506 jest tylko dojazdem do dworu i nie ma cechy drogi publicznej.

Z tego powodu znieśliśmy orzeczenie Wydziału powiatowego w Rzeszowie, którem wyżej opisana część drogi pierwotnie za publiczną uznaną została.

Petycya Karoliny Filipeckiej sieroty po konduktorze dróg krajowych o stałe zaopatrzenie.

W skutek uchwały Wysokiego Sejmu z 22. Października 1884 udzieliliśmy Karolinie Filipeckiej, sierocie po konduktorze dróg krajowych, jednorazową zapomogę w kwocie 100 zł.

Petycya Eweliny Pohoskiej wdowy po inżynierze dróg krajowych o wyznaczenie pensyi wdowiej i zaopatrzenie dla 4 dzieci.

W myśl uchwały Wysokiego Sejmu z 22. Października 1884 wyznaczyliśmy począwszy od 1. Kwietnia 1884 Ewelinie Pohoskiej wdowie po inżynierze dróg krajowych pensyę wdowią o rocznych 200 zł., zaś dla 4 jej dzieci do ich pełnoletności zaopatrzenie po 50 zł. rocznie.

Petycya Henryki Hecker o subwencyę na budowę mostu w Myszynie.

Przekazaną nam uchwałą z d. 23. Października 1884 petycyę Henryki Hecker o subwencyę na budowę mostu na drodze wiodącej do jej kopalni węgla w Myszynie, Wydział krajowy nie uwzględnił, ponieważ wszystkie strony interesowane odmówiły przyczynienia się do tej budowy datkiem nadzwyczajnym.

Petycya Wydziału powiatowego w Lisku o subwencyę 10.000 zł. na rekonstrukcyę drogi powiatowej Ustrzyki-Lutowiska.

Odstąpioną Wydziałowi krajowemu uchwałą z 23. Października 1884 do zbadania i załatwienia petycyę Wydziału powiatowego w Lisku o subwencyę 10.000 zł. na rekonstrukcyę drogi powiatowej Ustrzyki - Lutowiska zwróciliśmy z wezwaniem, ażeby dla możności ocenienia powyższej

prośby, Wydział powiatowy przedłożył nam bliższe dane, przepisane okólnikiem naszym z d. 22. Grudnia 1882 l. 51432.

Petycya Leonarda Borzęckiego emerytowanego konduktora dróg krajowych o podwyższenie pensyi.

Wykonując uchwałę Wysokiego Sejmu z dnia 2. Października 1884 wezwaliśmy Cieszanowski Wydział powiatowy, ażeby emerytowanego konduktora dróg krajowych Leonarda Borzęckiego zawiadomił, że Wysoki Sejm przeszedł nad petycyą jego o podwyższenie pensyi do porządku dziennego.

Petycya Franciszka Kruczkowskiego b. drożnika o wsparcie dożywotne.

W myśl uchwały Wysokiego Sejmu z 23. Października 1884 poleciliśmy Wydziałowi powiatowemu w Horodence zawiadomić byłego dróżnika Franciszka Kruczkowskiego, że Wysoki Sejm nad prośbą jego o przyznanie dożywotnego wsparcia przeszedł do porządku dziennego.

Petycya gminy Rudy krakowieckiej o subwencyę 600 zł. na odbudowanie mostu na rzece Reczetyn.

Wykonując uchwałę Wysokiego Sejmu z d. 23. Października 1884 wezwaliśmy Wydział powiatowy w Jaworowie, ażeby oznajmił gminie Ruda krakowiecka, iż Wysoki Sejm nad jej petycyą o subwencyę 600 zł. na odbudowanie mostu na rzece Reczetyn przeszedł do porządku dziennego.

Petycya Józefa Fedorowicza byłego drożnika o dożywotne zaopatrzenie.

Po myśli uchwały Wysokiego Sejmu z d. 23. Października 1884 poleciliśmy Wydziałowi powiatowemu w Tłumaczu zawiadomić byłego dróżnika Józefa Fedorowicza, że Wysoki Sejm nad petycyą jego o dożywotne zaopatrzenie przeszedł do porządku dziennego.

Uchwała w sprawie subwencyonowania spółki żeglugi parowej na Dniestrze „B. Słonecki i K. Nawarski".

W wykonaniu uchwały Wysokiego Sejmu z d. 13. Października 1884. r. w sprawie subwencyonowania spółki żeglugi parowej na Dniestrze „B. Słonecki i K. Nawarski" przedkładamy Wysokiemu Sejmu osobne sprawozdanie w tym przedmiocie.

Petycya gminy Chyrów o przeniesienie rogatek drogowych ze środka miasta.

W wykonaniu uchwały Wysokiego Sejmu z d. 19. września 1884 udaliśmy się do Prezydyum c. k. Namiestnictwa o załatwienie petycyi gminy Chyrów względem przeniesienia rogatek drogowych ze środka miasta i otrzymaliśmy odpowiedź, iż c. k. Dyrekcya krajowa skarbu w uwzględnieniu prośby gminy zamierza po expiracyi dzierżawy stacyi mytniczej w Chyrowie trwającej do końca roku 1887. przywieść do skutku zniesienie tamtejszej zapory mytniczej w kierunku ku Dobromilowi.

Petycya dzierżawcy myta w Podwołoczyskach o zwolnienie z kontraktu dzierżawnego i o bonifikacyę strat.

W skutek uchwały Wysokiego Sejmu z d. 7. Października 1884 poleciliśmy Wydziałowi powiatowemu Skałackiemu zawiadomić Izraela Zimmermanna, dzierżawcę myta w Podwołoczyskach, że nad jego petycyą o zwolnienie kontraktu dzierżawnego i o bonifikacyę strat Wys. Sejm postanowił przejść do porządku dziennego.

Petycya dzierżawcy myt w Monasterzyskach, Buczaczu i w Zaleszczykach małych o opust z czynszu lub zwolnienie z kontraktu dzierżawnego.

Wykonując uchwałę Wysokiego Sejmu z d. 9. Października 1884 zawezwaliśmy Wydział powiatowy Buczacki do zawiadomienia Seliga Rosenstraucha, dzierżawcę myt w Monasterzyskach, Buczaczu i w Zaleszczykach małych o uchwale Wysokiego Sejmu, przechodzącej do porządku dziennego nad jego petycyą o opust z czynszu lub zwolnienie z kontraktu dzierżawnego.

Petycya obszaru dworskiego w Brzeźnicy Radwańskiéj wspólnie z obszarem dworskim w Czernichowie o nadanie im prawa do pobierania myta przewozowego na rzece Wiśle.

W wykonaniu uchwały Wysokiego Sejmu z d. 10. Października 1884. przedkładamy w tym przedmiocie osobne sprawozdanie.

Petycya dzierżawcy myta w Mikulińcach o opust z czynszu dzierżawnego.

W skutek uchwały Wysokiego Sejmu z d. 10. Października 1884 poleciliśmy Wydziałowi powiatowemu Śniatyńskiemu zawiadomić Berla Eisenkrafta, dzierżawcę myta w Mikulińcach, że nad jego petycyą o opust z czynszu dzierżawnego, Wysoki Sejm postanowił przejść do porządku dziennego.

Wezwania do c. k. Rządu wystosowane i sprawy temuż do załatwienia przekazane.

Statut organizacyjny kolei państwowych.

Na posiedzeniu z dnia 21. października 1884. r. powziął Wysoki Sejm w załatwieniu sprawozdania Komisyi kolejowéj o wniosku posła Hausnera w przedmiocie statutu organizacyjnego kolei państwowych, następującą uchwałę:

„Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem wzywa c. k. Rząd, aby dalszemi rozporządzeniami wykonawczemi i przy wydawaniu instrukcyj służbowych zapewnił wykonywanie statutu organizacyjnego kolei państwowych z dnia 27. czerwca 1884. (Dz. u. p. Nr. 103.), w sposób najodpowiedniejszy interesom kraju naszego.“

O tej uchwale uwiadomił Wydział krajowy Towarzystwo politechniczne we Lwowie i Izbę inżynierską w Tarnopolu, odnośnie do ich petycyj wniesionych w tym przedmiocie do Wysokiego Sejmu.

Wydział krajowy udawał się do Prezydyum c. k. Namiestnictwa z zapytaniem, jaką decyzyę powziął c. k. Rząd na skutek wyżej przytoczonej uchwały Wysokiego Sejmu, a nie otrzymawszy żadnej odpowiedzi, odniósł się najpierw za pośrednictwem c. k. Dyrekcyi ruchu kolei państwowych we Lwowie, a następnie bezpośrednio do c. k. generalnej Dyrekcyi rzeczonej kolei z prośbą o informacyę, czy i o ile przy wydawaniu instrukcyi i rozporządzeń wykonawczych, tyczących się statutu organizacyjnego kolei państwowych, uwzględnione zostały specyalne potrzeby kraju naszego w myśl przytoczonej powyżej uchwały Wysokiego Sejmu.

Na pytan.e to nie otrzymał jeszcze Wydział krajowy odpowiedzi.

Taryfy kolejowe.

Na posiedzeniu z dnia 17. października 1884. r. powziął Wysoki Sejm w załatwieniu sprawozdania Komisyi kolejowej o wniosku J. E. posła Alfreda hr. Potockiego w sprawie taryf kolejowych następujące umotywowane uchwały:

„I. Wzywa się c. k. Rząd, ażeby taryfy na kolejach państwowych w ogóle, zaś przy wprowadzeniu ruchu na całej przestrzeni kolei państwowych galicyjskich w szczególności,

w ten sposób ustanowione i przeprowadzone były, iżby stosunki i potrzeby kraju naszego należycie uwzględniono, a mianowicie, by produkcya i handel galicyjski w skutek zbyt wygórowanych kosztów przewozu, jak to dotychczas miało miejsce, na dalsze szkody narażane nie były;

II. Wzywa się c. k. Rząd, aby na podstawie udzielonych Towarzystwom kolejowym w Austryi koncesyj w ogóle, zaś w szczególności na podstawie koncesyi kolei Arcyksięcia Karola Ludwika i kolei Czerniowieckiej zarządził, ażeby koleje te zniżenie taryf dla przewozu produktów krajowych, mianowicie dla zboża, mąki, drzewa, bydła opasowego, oleju i wosku skalnego w stanie surowym lub przerobionym i t. d., bez zwłoki przeprowadziły, oraz, by zarządom tych kolei wzbroniono przyznawania dla wywozu produktów z zagranicy pochodzących, ulg taryfowych, w warunkach korzystniejszych, aniżeli te, które dla wywozu produktów krajowych obowiązywać będą.

III. Wzywa się c. k. Rząd, ażeby ze względu na termin w którym w moc art. 19. koncesyi z dnia 3. marca 1857. r. służyć będzie państwu prawo wykupna kolei Arcyksięcia Karola Ludwika, po dokładnem zbadaniu stosunków tejże kolei rozważył, czy przy tej sposobności nia dałyby się wprowadzić zmiany, których wymaga niezbędnie interes państwa i kraju naszego, szczególnie pod względem uregulowania taryf i zabezpieczenia dla c. k. Rządu zupełnego wpływu na sprawy taryfowe na tejże kolei.

IV. Wzywa się c. k. Rząd, ażeby w obec zbliżającego się wygaśnięcia przywileju c. k. kolei Północnej ces. Ferdynanda użył odpowiednich środków w celu zapobieżenia, by handel i produkcya kraju naszego nie były narażone na te przeszkody i straty, które dotychczas ponoszą w skutek zbyt wygórowanych kosztów i uciążliwych warunków przewozu na liniach tejże kolei".

W sprawie tej wystosowało Prezydyum c. k. Namiestnictwa do Marszałka krajowego pismo z dnia 20. października 1884. r., w którem uwiadamiając, że powyższą uchwałę Wysokiego Sejmu przedłoży J. E. panu Ministrowi handlu, oznajmiło zarazem, z upoważnienia tegoż pana Ministra, że Reprezentacya kraju może być zupełnie spokojną, iż przy ustanowieniu i dalszym rozwoju taryf na galicyjskich kolejach państwowych, stosunki i potrzeby kraju będą zawsze należycie uwzględniane.

W temże piśmie, które odczytane zostało na posiedzeniu Wysokiego Sejmu z dnia 20. października 1884. r. zapowiedziało Prezydyum c. k. Namiestnictwa na podstawie reskryptu J. E. pana Ministra handlu z dnia 17. października 1884. L. 1817. cały szereg zarządzeń mających na celu zniżenie taryf od przewozu osób i ładunków tak na kolejach państwowych jakoteż prywatnych.

Środkiem zmierzającym do urzeczywistnienia tego celu na kolejach będących w zarządzie państwa miało być zastosowanie zaprowadzonych na zachodnich kolejach państwowych zniżonych taryf do całéj galicyjskiej sieci kolei państwowych.

Co się zaś tyczy kolei prywatnych oświadczył c. k. Rząd w piśmie powyższém, że jak dotychczas, tak też i w przyszłości będzie

jego nieustannem usiłowaniem korzystać z wszystkich tych środków, które mu przysługują z mocy obowiązujących koncesyj w obec Towarzystw prywatnych, ażeby z jednej strony najważniejszym produktom krajowym zapewnić racyonalne poparcie i ażeby z drugiej strony działać przeciw przyznawaniu zagranicznym produktom nieusprawiedliwionych korzystniejszych warunków.

Taki stawiając program co do postępowania swego w obec polityki taryfowej kolei prywatnych oświadczył zarazem c. k. Rząd, że „właśnie istnienie rozległej sieci kolei państwowych umożliwi mu w przyszłości osiągnienie zamierzonego celu także przez pośredni wpływ na koleje prywatne“.

W końcu Prezydyum c. k. Namiestnictwa oznajmiając w piśmie wspomnionem, że „JE. pan Minister handlu nie spuszcza z oka chwili, z którą wejdzie w życie prawo Rządu do wykupna dawniejszych linij galicyjskich kolei Karola Ludwika, dało Reprezentacyi kraju stanowcze zapewnienie, że c. k. Rząd nie omieszka skorzystać tak z tej sposobności, jakoteż z wygaśnięcia przywileju kolei północnej cesarza Ferdynanda, ażeby okazać swoję jak najwyższą troskliwość o interesa ekonomiczne kraju“.

Wydział krajowy odezwą z dnia 13. marca b. r. zapytał się Prezydyum c. k. Namiestnictwa, jaki skutek odniosły przytoczone powyżej uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 17. października 1884. r. w sprawie taryf kolejowych, a nie otrzymawszy do 27. maja b. r. żadnej odpowiedzi, odniósł się najpierw za pośrednictwem c. k. Dyrekcyi ruchu austr. kolei państwowych we Lwowie a następnie dnia 18 lipca b. r. bezpośrednio do c. k. generalnej Dyrekcyi rzeczonych kolei z prośbą o następujące wyjaśnienia faktyczne:

1. Jakie zarządzenia zostały wydane w celu zniżenia taryf od przewozu osób i ładunków na kolejach państwowych w naszym kraju, a w szczególności, czyli zaprowadzone na zachodnich liniach państwowych taryfy zniżone zastosowane zostały do całej galicyjskiej sieci kolei państwowych?

2. Jakie specyalne ulgi przyznane zostały na kolejach państwowych dla produktu galicyjskiego przemysłu naftowego?

3. Czyli i kiedy zaprowadzone zostały na galicyjskiej sieci kolei państwowych taryfy związkowe z kolejami mającemi z nią styczność bezpośrednią i jak opiewają odnośne układy.

Na pytania powyższe nie otrzymaliśmy jeszcze odpowiedzi od c. k. generalnej Dyrekcyi kolei państwowych.

Atoli w ostatniej chwili przed oddaniem niniejszego sprawozdania do druku, zawiadomiło nas Prezydyum c. k. Namiestnictwa odezwą z dnia 16. października b. r. L. 9.907/pr., iż na zapytanie nasze z dnia 13. marca b. r., jaki skutek odniosła uchwała sejmowa z dnia 17. października 1884. w przedmiocie zmiany taryf kolejowych, oznajmił J. E. pan Minister handlu reskryptem z dnia 11. października b. r. l. 1.331, że przedewszystkiem przez zaprowadzenie z dniem 1. listopada 1884., 1. stycznia i 1. maja 1885., na galicyjskich liniach kolei państwowej nowych taryf, które, jak naprzy-

kład obowiązujący od dnia 1. maja 1885. dodatek VIII. do taryfy lokalnej na liniach c. k. kolei państwowych, zawiera bardzo znaczne zniżenie taryf przewozowych dla drzewa, dalej przez przyjęcie z dniem 1. stycznia 1885. podstaw taryfowych c. k. kolei państwowych ze strony towarzystwa c. k. uprzyw. kolei żelaznej Lwów - Czerniowce - Jassy, dalej przez znaczne obniżenie taryf lokalnych galicyjskiej kolei Karola - Ludwika, tudzież Jarosławsko - Sokalskiej kolei lokalnej, które nastąpiło również z dniem 1. stycznia 1885., wreszcie przez zaprowadzenie od dnia 1. maja 1885. taryfy wyjątkowej dla nafty galicyjskiej do stacyj kolejowych w Szląsku, Czechach, Morawie i Austryi, w zadawalniający sposób, stało się zadość ważniejszym punktom rezolucyi sejmowej z dnia 17. października 1884., o ile takowych nie załatwiono ugodą, która z koleją północną Cesarza Ferdynanda została w najnowszym czasie stanowczo zawartą.

Co do reszty postulatów wspomnionej rezolucyi Wysokiego Sejmu, powołał się pan Minister handlu na reskrypt swój z dnia 17. października 1884. L. 1817, który był podstawą przytoczonego powyżej pisma Prezydyum c. k. Namiestnictwa z dnia 20. Października 1884. odczytanego tegoż dnia na posiedzeniu Wysokiego Sejmu.

Jakkolwiek wymienione powyżej ulgi w taryfach kolejowych są pożądane, to jednak nie czynią one jeszcze zadość kardynalnym wymaganiom zawartym w rezolucyi Wysokiego Sejmu z dnia 17. października 1884.

W obec tego stanu rzeczy odniósł się Wydział krajowy dnia 21. października b. r. do c. k. Rządu z prośbą, ażeby celem zadośćuczynienia kardynalnym punktom rzeczonej rezolucyi użył środków skutecznych.

Dotychczasowy stan tej sprawy podał równocześnie Wydział krajowy do wiadomości polskiego Koła galicyjskich posłów na Radę Państwa.

Petycya Ignacego Stanko dzierzawcy myta mostowego w Pcimiu o defalkę.

Uchwałą z dnia 19. Września 1884. odstąpił Wys. Sejm c. k. Rządowi petycyę Ignacego Stanko, dzierzawcy myta mostowego w Pcimiu o defalkę.

Gdy myto pomienione znajduje się na drodze rządowej, przeto nie pozostaje w tej sprawie nic do zarządzenia.

Skarga Józefa Wysockiego w sprawie nadużyć przy budowlach rządowych wodnych i drogowych.

Skargę Józefa Wysockiego w sprawie nadużyć przy budowlach rządowych wodnych i drogowych odstąpił Wys. Sejm uchwałą z 24. Września 1884. c. k. Rządowi do właściwego zarządzenia.

Petycya mieszkańców Nowego Sącza i okolicy o wprowadzenie w c. k. Urzędzie pocztowym i telegraficznym w Nowym Sączu napowrót godzin urzędowych od 8. rano do 6. wieczór.

Na wezwanie Wysokiego Sejmu z dnia 2. Października 1884. o wprowadzenie w c. k. Urzędzie pocztowym i telegraficznym w Nowym Sączu napowrót godzin urzędowych od 8. rano do 6. wieczór, upraszał Wydział krajowy Prezydyum c. k. Namiestnictwa o oznajmienie powziętej w tej sprawie decyzyi i otrzymał odpowiedź, że c. k. Ministerstwo handlu dotąd sprawy powyższej nie rozstrzygnęło.

W sprawie budowy kolei Sniatyn—Horodenka Za-

Na posiedzeniu 21. Października 1884. powziął Wys. Sejm następującej treści uchwałę:

leszczyki i petycyi gminy Śniatyna o poparcie prośby co do urządzenia stacyi kolei Horodenka—Załucze na terytoryum gminy Śniatyna.

„Budowę kolei Sniatyn—Horodenka Zaleszczyki, jako dla znacznej części naszego kraju potrzebnej i użytecznej, poleca Sejm c. k. Rządowi do uwzględnienia i poparcia wszelkimi mu przysługującymi środkami“.

Zarazem uchwalił Wysoki Sejm na wniosek Komisyi kolejowej co następuje:

„Petycyę Reprezentacyi miasta Śniatyna o poparcie prośby miasta, względem urządzenia stacyi kolejowej projektowanej kolei z Horodenki do Załucza na terytoryum miejskiem, przekazuje się Wydziałowi krajowemu do załatwienia“.

Co do pierwszej części uchwały Wys. Sejmu t. j. co do samej budowy kolei Śniatyn - Horodenka — Zaleszczyki, nie otrzymał Wydział krajowy mimo dwukrotnego przypominania wiadomości o decyzyi c. k. Rządu.

Na petycyę zaś gminy Śniatyna o poparcie prośby co do urządzenia stacyi kolei Horodenka — Załucze na terytoryum gminy Śniatyna, odstąpioną przez nas Prezydyum c. k. Namiestnictwa, otrzymaliśmy odpowiedź, że sprawa ta była już przedmiotem ścisłejszej rozwagi przy przedsięwziętej dnia 2. Października 1884. rewizyi trasy i że, gdy „okazały się trudności, które bez narażenia kolei samej na szwank uchylić się nie dadzą“ c. k. Namiestnictwo nie widzi się spowodowanem do poparcia tej prośby.

O tym stanie sprawy poleciliśmy Wydziałowi powiatowemu w Śniatynie zawiadomić Reprezentacyę miasta Śniatyna z oznajmieniem, że mogłaby ona tylko w takim razie liczyć na uwzględnienie swego życzenia, gdyby dla usunięcia znanych jéj z protokołu rewizyjnego przeszkód, zobowiązała się wyrównać nadwyżkę kosztów, którebу powstały w skutek dogodniejszego dla gminy Śniatyna przełożenia trasy.

W sprawie budowy kolei Dobra - Wieliczka.

Na posiedzeniu dnia 23. Października 1884. powziął Wys. Sejm następującej treści uchwałę:

„Sejm uważa projektowaną kolej żelazną Dobra - Wieliczka dla ekonomicznych interesów kraju użyteczną i poleca projekt ten c. k. Rządowi do uwzględnienia i poparcia wszelkimi możliwymi środkami“.

O decyzyę w tej sprawie zapytywaliśmy dwukrotnie Prezydyum c. k. Namiestnictwa, nie otrzymaliśmy jednak dotąd żadnej odpowiedzi.

Petycye przez W. Sejm niezałatwione a przekazane Wydziałowi kraj. do załatwienia uchwałami z 10. Września, 20. i 21. Października 1884.

1. Na petycyę Rady gminnej w Dąbrowie o uwolnienie gminy od obowiązku uiszczenia funduszowi kraj. datku dobrowolnego 1000 zł. na rzecz budowy drogi kraj. ze Szczucina do Tarnowa, poleciliśmy zawiadomić ją, że Wysoki Sejm uchwałą z 23. Października 1884. przeszedł nad tą petycyą do porządku dziennego, i wezwać gminę pod zagrożeniem środków przymusowych do uiszczenia rzeczonej należytości.

2. Na petycyę Wydziału pow. w Buczaczu o uwolnienie powiatu od obowiązków uiszczania skarbowi krajowemu przez lat 20 po jednym procencie od podatków bezpośrednich na rzecz wykupna gruntów pod kolei transwersalną, oznajmiliśmy, że Wys. Sejm nie powziął merytorycznej w tej sprawie uchwały.

3. Petycye Zwierzchności gminnych i obszarów dworskich powiatu Wadowickiego o budowę drogi kraj. z Brodów pod Kalwaryą zebrzyd. do Brzeźnicy, oraz

4. miasteczka Obertyna o fundusze na budowę drogi z Obertyna do stacyi kolei w Korszowie, przesłaliśmy Wydziałowi powiatowemu w Wadowicach i Horodence do zbadania i następnego zdania sprawy, o ileby rzeczone drogi mogły być w myśl ustawy z 15. Kwietnia 1881. Nr. 46. dz. u. kr. uznane za publiczne dojazdy kolejowe.

Wadowicki Wydział powiat. doniósł nam, że zdaniem jego droga między Brodami pod Kalwaryą zebrzyd. i Brzeźnicą nie może być traktowaną wedle postanowień powołanej ustawy.

5. Na petycyę Jasielskiego Wydziału powiat. o budowę publicznego dojazdu do stacyi kolei w Tarnowcu oznajmiliśmy, że w myśl §. 5. powołanej wyżej ustawy przysługuje mu prawo wzięcia inicyatywy celem wybudowania rzeczonego dojazdu.

6. Na petycyę Zwierzchności gminnej w Chodorowie o uznanie za krajową drogę z Chodorowa do Rohatyna i Stryja, przedłożyliśmy osobne sprawozdanie.

Wys. Sejm uchwałą z 10. Października 1884. przeszedł nad petycyą do porządku dziennego, o czem poleciliśmy zawiadomić gminę Chodorów.

7. Na przekazane nam do załatwienia petycye:

Alfonsa Reizensteina właściciela dóbr Końskie, o uznanie za krajową drogę z Dydni do Tyrawy Wołoskiej,

8. Zwierzchności gminnej w Rohatynie o takież uznanie drogi z Rohatyna do Chodorowa;

9. Teofila Łuckiego kupca i właściciela Mełnego o drogę ze Strzelisk przez Mełne do Firlejowa;

10. Obszarów dworskich, gmin i właścicieli zakładów przemysłowych w powiecie brodzkim, kamioneckim i sokalskim o drogę z Brodów do Strzemilcza i z Radziechowa do Strzemilcza; wreszcie

11. gmin, obszarów dworskich i właścicieli zakładów przemysłowych w powiecie myślenickim, wadowickim, i żywieckim o drogę z Zembrzyc do Biertowic;

oznajmiliśmy, że W. Sejm zgodnie z wnioskiem Wydziału kraj. postanowił nie uchwalać tak długo nowych dróg krajowych, dopokąd drogi uznane już za takie nie zostaną wybudowane, oraz, że drogi w petycyach pomienione mogłyby być budowane przy pomocy subwencyi z funduszu krajowego, jednak tylko na podstawie warunków, przepisanych okólnikiem z 22. Grudnia 1882. l. 51432.

12. Petycyę zbiorową Ks. Adama Sapiehy, Mieczysława i Jerzego hr. Borkowskich, Jakóba br. Romaszkana i Seweryna br. Brunickiego w sprawie budowy drugorzędnej kolei żelaznej z Wyżnicy przez Śniatyn, Horodenkę, Stefaniówkę do Zaleszczyk a ewentualnie także z Zaleszczyk przez Borszczów do Skały, odstąpiliśmy Prezydyum c. k. Namiestnictwa z poparciem i z odwołaniem się na uchwałę W. Sejmu z 21. Października 1884, tyczącą się linii Śniatyn-Horodenka-Zaleszczyki.

13. W obec uchwalenia przez W. Sejm dnia 21. Października 1884. noweli do ustawy drogowej, petycye Wydziału powiat. w Podhajcach

i 14 innych Wydziałów powiat. o interpretacyę końcowego ustępu §. 12. ust. drog. z 18. Sierpnia 1866, stały się bezprzedmiotowemi.

14. Przekazane nam do załatwienia petycye:

Zwierzchności gmin. w Łanczynie (powiat Nadwórna) o uznanie drogi gminnej z Łanczyna do Mołodiatyna za powiatową; jako też

15. gmin i obszarów dworskich Szerzyny, Święcany etc. o takież uznanie dróg gminnych z Siepietnicy do Swoszowej i z Szerzyn do Jodłówki za powiatowe;

16. gmin Wełdzirz, Pacyków i Nowosielica o uwolnienie ich od obowiązkowych prestacyi przy drodze gminnej wełdzirskiej; wreszcie

17. Wydziału powiat. w Limanowej o subwencyę 3.000 zł. na zakupno mostu prywatnego na Łososinie przy drodze powiat. z Limanowy do Bochni; zwróciliśmy bez skutku.

18. Petycye zaś:

Faustyna Hlawatego o zapomogę i posadę techniczną lub drogową przy Wydziale kraj. i

19. Teofili Wasilewskiej wdowy po konduktorze dróg kraj. o zapomogę; zostały odmownie załatwione.

20. Na petycye gmin i obszarów dworskich powiatu Dobromil, Sanok, Lisko i Brzozów o subwencyę na częściową rekonstrukcyę drogi z Dobromila do Mrzygłodu, oraz

21. Wydziału powiat. w Jaśle i gmin Olpiny, Żurowa, Olszyny i Jodłówki wraz z obszarami dworskimi o subwencyę na wykończenie budowy drogi w Jodłówce do stacyi kolei w Tuchowie, oznajmiliśmy właściwym Wydziałom powiat., że uzyskanie subwencyi na cele powyższe może nastąpić tylko na podstawie warunków, przepisanych okólnikiem naszym z d. 22. Grudnia 1882. l. 51432.

22. Na petycyę Wydziału powiatowego w Ropczycach o uchwalenie budowy mostu na Wisłoce pod Dębicą kosztem funduszu kraj. przy udziale stron interesowanych, oświadczyliśmy, że Wydział krajowy byłby gotów przyczynić się do kosztów budowy rzeczonego mostu zasiłkiem z funduszu krajowego pod warunkami przepisanymi okólnikiem naszym z 22. Grudnia 1882. l. 51432, wszakże tylko w takim razie, jeżeli Rada powiatowa uzna ten most za przedmiot powiatowy i zrzeknie się zarazem pretensyi do omycenia mostu powiatowego na rzecz funduszów powiatowych.

Dopełniając w części podane wyżej warunki, przedłożył nam wprawdzie Wydział powiatowy uchwałę Rady powiat., którą uznano most rzeczony za powiatowy, z powodu jednak nieprzedłożenia oświadczenia co do utrzymywania tego mostu na przyszłość kosztem funduszu powiatu, oraz z powodu poczynionych starań uzyskania na budowę powyższego mostu subwencyi c. k. Rządu, pozostaje sprawa dotąd w zawieszeniu.

23. Petycyę Izby handlowej i przemysłowej w Krakowie o uchwalenie rezolucyi, wzywającej c. k. Rząd do objęcia kolei północnej w administracyę Państwa, odstąpiliśmy Prezydyum c. k. Namiestnictwa z prośbą o przedłożenie jej c. k. Ministerstwu z wnioskiem uwzględniającym interesa kraju naszego w myśl uchwały W. Sejmu z 17. Października 1884. l. 925/S i odezwy tegoż c. k. Prezydyum z 20. Października 1884. l. 10093/pr. odczytanej na posiedzeniu W. Sejmu d. 20. Października 1884.

24. Na petycye:

obszarów dworskich Smarzów, Młynów, Uwin, Zawidcze, Romanówka etc. o zmianę kierunku drogi kraj. Lwów-Stojanów z Radziechowa na Sobin, Zawidcze i Smarzów do Strzemilcza; dalej

25. gmin i obszarów dworsk. Smarzów, Szczurowice, Zawidcze, Kustyn, Rudenko lackie, Chmielna i Strzemilcze w tej samej sprawie,

26. wreszcie obszaru dworskiego i gminy Stojanów o pozostawienie dotychczasowego kierunku drogi rzeczonej;

poleciliśmy zawiadomić petentów, że wnioski ich nie przyszły pod obrady W. Sejmu, że przeto co do kierunku rzeczonej drogi obowiązuje nas i nadal brzmienie ustawy z d. 15. Marca 1879 Nr. 65. Dz. u. kr.

Następujące petycye załatwiliśmy odmownie:

27. Wydziału powiatowego w Brzesku o subwencyę na ukończenie budowy drogi ze Słotwiny do Szczurowy i ze Szczurowy do Woli przemykowskiej;

28. obszaru dworskiego i gminy Grudna dolna o uregulowanie stosunków drogowych w tej miejscowości i udzielenie subwencyi na utrzymanie dróg gminnych;

29. gminy Leżachowa o zwolnienie od obowiązku utrzymywania drogi gminnej do Woli buchowskiej;

30. gminy Pruchnika o zmianę ustawy drogowej, nieuznanie za gminną drogę przez las dworski do Kramarzówki i o przyznanie pretensyi gminy do obszaru dworskiego z tytułu nadobowiązkowych prestacyi;

31. gminy Mołodiatyn o zobowiązanie gmin sąsiednich do utrzymywania drogi gminnej z Peczeniżyna do Łanczyna;

32. Józefa Sadowskiego nauczyciela w Rabce o uznanie drogi gminnéj w Rabce za powiatową; wreszcie gmin Żółtańce, Remenów i Kłodzienka o wprowadzenie obok polskich także i ruskich napisów na drodze kraj. Lwów — Stojanów,

33. Petycye Wydziału powiatowego w Sanoku o interpretacyę §. 12. ust. drog.; oraz

34. „narodnej rady“ w Dolinie o zmianę ustawy drogowej i mytniczej,

stały się bezprzedmiotowemi w obec uchwalenia przez Wysoki Sejm w dniach 20. 21. i 22. Października 1884. projektu noweli do ustawy drogowej.

35. Zbiorową petycyę Kazimierza Rojowskiego, Albina Rayskiego i innych w sprawie uciążliwych taryf na kolejach galic., szczególnie zaś Karola Ludwika i Jarosław-Sokal, odstąpiliśmy Prezydyum c. k. Namiestnictwa z odwołaniem się do uchwały Wys. Sejmu z 17. Października 1884. L. 925 S. i odezwy tegoż c. k. Prezydyum z 20 Października 1884. L. 10.093 pr. z zapytaniem, jakie kroki zamierza c. k. Rząd już teraz poczynić w sprawie dla kraju naszego tak ważnéj, wspomnianą petycyą poruszonej.

36. Petycyę gminy Tylicz o zaprowadzenie miejscowego urzędu pocztowego przesłaliśmy c. k. krajowej Dyrekcyi poczt i telegrafów do możliwego uwzględnienia.

37. W obec uchwały Wysokiego Sejmu z 27. Września 1884., którą droga z Jezierzan do Kolędzian uznaną została za krajową, stały się bezprzedmiotowemi petycye:

gmin Skała, Burdiakowce, Gusztynek, Berezanka i Trójca, o nadanie kierunku drodze kraj. Borszczów-Jezierzany do Kolędzian; oraz

38. petycya Oddziału Towarzystwa gospod. powiatu Borszczów tej samej treści.

39. Zasięgnąwszy opinii samborskiego Wydziału powiatowego w przedmiocie petycyi mieszkańców powiatu sądowego Łąka, o ustanowienie stacyi kolei dniestrzańskiej w Dorożowie, udzieliliśmy petycyę rzeczoną c. k. Namiestnictwu z prośbą o wyjednanie u c. k. jeneralnej Dyrekcyi kolei państwowych jej uwzględnienia.

40. W załatwieniu petycyi Rady c. k. Oddziału Towarzystwa gospodarskiego w Sanoku, w sprawie uregulowania opłat od przewozu płodów krajowych kolejami państwowemi za granicę, udzieliliśmy tejże Radzie odpisu uchwały Wysokiego Sejmu z 17. Października 1884. L. 925 S. wraz z odpisem odezwy c. k. Prezydyum Namiestnictwa z dnia 20. Października 1884. L. 10.093 pr.

41. Petycyę Marcina, Macieja etc. Świerkoszów i Jana Trzopa z Lachowic, o wynagrodzenie za utrudniony przystęp do ich koleją Żywiec-Nowy Sącz przeciętych gruntów, odstąpiliśmy c. k. Namiestnictwu we Lwowie.

42. Petycyę Wydziału powiatowego w Turce o przeniesienie zapory mytniczej na drodze Dobromilsko-Unghwarskiej, odstąpił Wydział krajowy c. k. Namiestnictwu.

43. Petycyę Chai Gold, dzierzawczyni myta w Tyśmienicy, o opust z czynszu dzierzawnego, załatwił Wydział krajowy odmownie.

44. W załatwieniu petycyi gminy Czchowa, o uwolnienie od opłat mytniczych na drodze powiatowej Jurków-Wytrzyska, odesłał Wydział krajowy petentów do obowiązującej koncesyi mytniczej z 12. Lutego 1882. (dz. ust. kraj. Nr. 39).

45. Na petycyę Wydziału powiatowego Brzeskiego, o omycenie drogi, wiodącej ze Szczurowy do Wrzępi, oznajmił Wydział krajowy, że żądane omycenie może nastąpić w drodze ustawodawstwa krajowego, skoro Rada powiatowa uzna pomienioną drogę za powiatową.

46. Załatwiając petycyę obszaru dworskiego w Monastercu i w Terszakowie, o podwyższenie taryf od omyconych mostów na Dniestrze, oznajmił Wydział krajowy, że dopokąd obowiązują koncesye z 12. Lutego i 22. Listopada 1882. (Dz. ust. kraj. z r. 1882. Nr. 43 i z r. 1883. Nr. 12), nie może nastąpić zmiana w warunkach tychże koncesyi.

47. Petycyę mieszkańców gmin Myszyn, Kowalówka, Stopczatów, Jabłonów, Berezów niżny, Berezów wyżny, Tekucza, Akreszory i Bania berezowska, o przeniesienie zapory mytniczej na drodze rządowej Kuty-Kołomyja, odstąpił Wydział krajowy c. k. Namiestnictwu.

48. W załatwieniu petycyi gminy Tenczynek, o uwolnienie od opłaty myta mostowego na drodze powiatowej Krzeszowice-Brodło, odesłał Wydział krajowy petentów do obowiązującéj koncesyi mytniczej z 12. Lipca 1870. (Dz. ust. kraj. Nr. 47).

49. Petycyę Berka Trenczera, dzierzawcy myta w Grabownicy, o opust czynszu dzierzawnego, załatwił Wydział krajowy odmownie.

50. Na petycyę gminy Podwołoczyska, o przeniesienie zapory mytniczej na drodze krajowej w Podwołoczyskach, oznajmił Wydział kra-krajowy, iż w obec trudności, podnoszonych przeciw ustawieniu zapory w miejscu takiem, w którem używający drogi krajowej myto opłacać by mogli, nie można zmieniać stanu rzeczy, na prawomocnych orzeczeniach władz kompetentnych opartego.

51. Petycyę Sine Schreierowej, dzierzawczyni myt krajowych, o zwolnienie z kontraktu dzierzawnego lub opust z czynszu, załatwił Wydział krajowy odmownie.

Drogi krajowe.

A. Konserwacya i rekonstrukcya na drogach krajowych, dawniej zbudowanych.

W ciągu r. 1884. i 1885. Wydział krajowy baczył przedewszystkiem na szybkie przywrócenie komunikacyi i naprawę szkód, wylewami wód w r. 1884. na drogach krajowych zrządzonych. Po wykonaniu tych robót stan dróg krajowych uważany być może w ogóle za pomyślny.

Nadmienić także musimy, że budowa kolei transwersalnej, forsownie prowadzona, przyczyniła się znacznie do podwyższenia cen sprzężaju i robotnika na drogach, w blizkości tej kolei położonych.

Oprócz zwykłych robót konserwacyjnych w ciągu roku 1884/5. wykonano w tym dziale ważniejsze roboty rekonstrukcyjne:

I. Na drodze Strussów-Buczacz.

Uregulowano drogę do jednostajnej a wymaganej szerokości 8 metrów, oraz pokład kamienny na długości 10 kilom., przyczem wydobyto 1090 m. sz. kamienia z pokładu starego, którą to ilość kamienia uwzględniono przy konserwacyi 1885.

II. Na drodze Monasterzyska-Czortków.

Takąż samą regulacyę przeprowadzono na długości 12 kilom. i wydobyto 220 m. sz. kamienia.

III. Na drodze Tłuste-Buczacz.

Wykonano jak na poprzednich drogach rekonstrukcyę na długości 9 kilom. i wydobyto 1112 m. sz. kamienia.

IV. Na drodze Borszczów-Okopy.

Przełożono drogę w 40. i 41. kilometrze na długości 170 m. b. celem uniknięcia przebudowania i dalszego utrzymywania dwóch większych mostów Nr. 44. i 45., które zostały zastąpione jednym przepustem, 3 m. b. światła mającym.

V. Na drodze Tarnopol-Podwołoczyska.

Przeprowadzono rekonstrukcyę na 12 kilometrach i wydobyto przeszło 2000 m. sz. kamienia.

VI. Na drodze Zakluczyn-Sącz-Niedzica.

Zabezpieczono brzegi Dunajca w Kadczy na długości 300 m. b.

VII. Na drodze Dynów-Sanok.

Uregulowano i zabezpieczono brzegi rzeki Sanu pod Dynowem na długości 400 m. b.

B. Nowe budowy i przebudowania.

a) Roboty wykonane w r. 1884.

W ciągu roku 1884. wykonano następujące roboty w tym dziale.

I. Na drodze Lwów-Stojanów.

1. Oddział Lwowski.

a) Wyszutrowano i zwalcowano pozostałe z roku poprzedniego 2·729 kilom.

b) Wybudowano dalszych 6 kilometr., t. j. do 2314 bm. w Kłodzienku.

c) Produkowano cegłę na dalszą budowę.

d) Zamiast nowej cegielni pod Dernowem postawiono drugi piec cegielniany w Kłodzienku.

2. Oddział Kamionecki.

a) Wybudowano 4 kilometry między Radziechowem a Chołojowem i 4 kilometry od Krzywulanki ku granicy powiatu Żółkiewskiego.

b) Produkowano kamień i cegłę na dalszą przestrzeń.

II. Na drodze Rzeszów-Nisko-Nadbrzezie.

a) Wyszutrowano i zwalcowano 2·880 kilom., na których w r. 1883. wykonano roboty ziemne.

b) Wybudowano dalszych 4 kilom., tak, iż budowa drogi stanęła już poza Rozwadowem.

b) Roboty mające się wykonać w r. 1885.

I. Na drodze Lwów-Stojanów.

a) W oddziale Lwowskim.

Do końca Sierpnia 1885. r. wybudowano pozostałe w powiecie Żółkiewskim 7·400 kilom.

b) W oddziale Kamioneckim.

Wybudowano pozostałe w powiecie kamioneckim 1·250 kilom., tak, iż z końcem Sierpnia 1885. cała przestrzeń między Lwowem (Zboiska) a Radziechowem, na długości 64·3 kilom. w zupełności wykończoną została.

Nadto prowadzi się budowę drogi między Radziechowem a Stojanowem na długości 1·500 kilom., a oprócz tego buduje się nową cegielnię w Stojanowie, której produkcya ma dostarczyć cegłę na budowę drogi między Radziechowem a Stojanowem.

II. Na drodze: Rzeszów-Nisko-Nadbrzezie.

Ponieważ po bliższem zbadaniu okazała się możność dostawy kamienia z za Wisły, z pod Sandomierza, przeto:

a) W 1885. r. zamierzamy wybudować 800 m. b. od strony Nadbrzezia ku Trześni.

b) Wybudować około 4·400 kilometr. pomiędzy Zaleszanami a Gorzycami.

c) Ukończyć rozpoczęty dowóz szutru z za Sanu między Rozwadowem, a Turbią.

d) Uskutecznić zakupno i dostawę materyału drzewnego do budowy mostu na rzece Łęgu.

III. Na drodze Borszczów - Jezierzany - Kołędziany.

Z jesienią 1885. r. zamierzamy rozpocząć roboty przygotowawcze do budowy drogi od Borszczowa ku Jezierzanom.

C. Roboty projektowane na r. 1886.
aa) Rekonstrukcye.

W skutek domagania się c. k. Ministerstwa zamierzamy przeprowadzić częściowe przełożenie drogi Zakluczyn - Sącz - Niedzica w Zabełczu i Kobylu.

Koszt tego przełożenia uczyni około 30.000 zł., z których połowę deklaruje się pokryć c. k. Rząd, drugą zaś połowę pokryje Wydział krajowy z dotacyi, przeznaczonej na konserwacyę dróg krajowych.

bb) Nowe budowy.

a) Na budowę nowych dróg i większych mostów preliminujemy dotacyę na r. 1886. w sumie 150.000 zł.

Dotacyi tej Wydział krajowy zamierza użyć:

1. Na budowę nowego mostu na Popradzie pod Starym Sączem na drodze Zakluczyn-Sącz-Niedzica, dawniej przez c. k. Kamerę budowanego i utrzymywanego, o ileby dotacya na konserwacyę dróg kraj. na pokrycie kosztów nadzwyczajnej tej budowy nie wystarczała . . 30.000 zł.

b) Pozostałą zaś sumę, ewentualnie . . . 120.000 „

w równej w przybliżeniu części przeznaczyć dla dróg:

Lwów-Stojanów,
Rzeszów-Nisko-Nadbrzezie,
Borszczów-Jezierzany-Kołędziany.

Spodziewamy się na wszystkich trzech drogach wybudować przynajmniej 15 kilometrów.

Po wykonaniu powyższego programu w latach 1885. i 1886. na następne lata, pozostałyby z dróg, za krajowe uznanych, jeszcze następujące przestrzenie do budowy:

a) rozpoczętych.	
1. Rzeszów - Nisko - Nadbrzezie	14 kilom
2. Lwów - Stojanów	5 „
b) nierozpoczętych.	
1. Kańczuga - Szklary	26 „
2. Borszczów - Jezierzany - Kołędziany . .	22·700 „
Razem	67·700 kilom.

Zasady układania preliminarza dotacyi na utrzy-

Na posiedzeniu Wysokiego Sejmu z dnia 22. Października 1884. r. podczas rozpraw nad dotacyą, potrzebną na utrzymanie dróg krajowych

mywanie dróg krajowych.

w roku 1885., poruszoną została kwestya, na podstawie jakiej zasady ma być układany preliminarz dotacyi rzeczonej.

Ze względu na ważność przedmiotu przedstawia Wydział krajowy następujące wyjaśnienia w tej sprawie:

Od czasu objęcia zarządu dróg krajowych w 1868 r. aż do 1879. r. przedkładał Wydział krajowy preliminarze kosztów utrzymania dróg krajowych na podstawie odnośnych kosztorysów dla każdej drogi z osobna. Wysoki Sejm zatwierdzał preliminarze w ten sposób przedstawiane, wskutek czego każda droga krajowa miała w budżecie krajowym odrębną pozycyę wydatków, przeznaczonych na jej utrzymanie. Gdy jednak następnie przy wykonywaniu robót i dostaw na poszczególnych drogach krajowych okazywało się prawie zawsze, że odnośne pozycye budżetowe zawierają bądź mniejsze, bądź większe kwoty, aniżeli wymagały tego rzeczywiste potrzeby dróg rzeczonych, zmuszany bywał Wydział krajowy niemal normalnie odstępować od pozycyi budżetowych, uchwalonych dla dróg poszczególnych.

Wysoki Sejm uznawał też konieczność takiego postępowania i zadawalał się przedstawianiem i usprawiedliwianiem w zamknięciach rachunkowych ogólnego bilansu funduszów, przeznaczonych na drogi krajowe, nie żądając uzasadnienia różnic pomiędzy kwotami, preliminowanemi dla poszczególnych dróg, a odnośnemi wydatkami rzeczywistemi.

W przyjmowaniu takich zamknięć rachunkowych przez Wysoki Sejm mieściło się pozwolenie na pokrywanie niedoborów jednych pozycyi, przeznaczonych na utrzymanie dróg krajowych oszczędnościami innych pozycyi odnośnych.

Trwało to do 1873. r. Dopiero wskutek uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 14. Października 1874. r. polecającej zasadniczo Wydziałowi krajowemu, ażeby „uzasadniając w zamknięciu rachunków przekroczenia lub zaoszczędzenia, względnie do uchwalonego budżetu, wymieniał szczegółowo powody przekroczeń, lub zaoszczędzeń“, znajdujemy w zamknięciu rachunku funduszu krajowego za rok 1874 (Aleg. II. do stenogr. sprawozdań Sejmu kraj. z posiedzeń 1876. r.) uzasadnienia różnic pomiędzy kwotami uchwalonemi w budżecie krajowym dla poszczególnych dróg a odnośnymi wydatkami rzeczywistymi.

Uzasadnienia te jednak tak w zamknięciu rachunków za 1874 r. jako też w następnych z natury rzeczy ograniczać się musiały do stałych formułek opiewających, w razie przekroczenia pozycyi uchwalonej, że wydatek „większy“ zrobiony został z powodu „zwiększonych“ robót lub dostaw, w razie zaś zaoszczędzenia kwoty preliminowanej, iż poniesiono wydatek „mniejszy“ z powodu „zmniejszenia“ robót lub dostaw. Inne też uzasadnienie było niemożliwe w obec ciągle powtarzającego się faktu, że kosztorysy układane z konieczności, na długi czas przed zarządzeniem robót lub dostaw drogowych, okazywały się potem z powodu zmienionych stosunków niezgodne z rzeczywistym stanem rzeczy, wskutek czego roboty i dostawy musiały być bądź zwiększane bądź zmniejszane.

Jak dalece zaś rzeczywiste wydatki czynione na rachunek poszczególnych pozycyi budżetowych przeznaczonych na utrzymanie dróg kra-

jowych różniły się od kwot preliminowanych, łatwo przekonać się, porównując odnośne pozycye w zamknięciach rachunkowych za lata 1874—1879.

Z porównania tego okazuje się, że wydatki rzeczywiste różniły się prawie zawsze od pozycyi budżetowych o kilkanaście lub kilkadziesiąt, a dochodziły nawet do kilkuset procentów.

Pomiędzy formą zamknięć rachunkowych przed 1874. r. a formą tychże zamknięć od 1874—1879 r. nie było przeto dla rzeczy samej istotnej różnicy, gdyż jest to ostatecznie wszystko jedno, czyli się powtórzy przy każdej pozycyi budżetowej, że wydatek był większy lub mniejszy z powodu zwiększenia lub zmniejszenia robót i dostaw potrzebnych na utrzymanie odnośnej drogi krajowej, czyli też powie się to samo raz tylko przy porównaniu całej sumy uchwalonej na utrzymanie dróg krajowych z sumą wydatków na ten cel rzeczywiście poniesionych.

Gdy przeto wymienianie powodów przekroczeń lub zaoszczędzeń w poszczególnych pozycyach wydatków nie mogło doprowadzić do innych rezultatów, aniżeli forma odnośnych zamknięć rachunkowych używana przed 1874. r., która miała tylko na celu usprawiedliwienie ogólnego bilansu, nasuwało się samo z siebie pytanie, czyliby Wydział krajowy nie mógł układać i przedstawiać Wysokiemu Sejmowi takich preliminarzy dotacyi na utrzymanie poszczególnych dróg krajowych, któreby dozwalały z większą dokładnością oznaczać z góry wydatek dla każdej drogi z osobna potrzebny.

Bliższe zastanawianie się nad całym procederem w tej sprawie przekonywało jednak zawsze, że układanie takich preliminarzy przedstawia trudności wielkie, których usuwanie, o ile by było możliwe, wymagałoby wydatków znacznych a nie przyniosłoby korzyści spodziewanych.

Podstawą bowiem preliminarzy, które dla każdej drogi z osobna miałyby być przedkładane Wysokiemu Sejmowi, mogłyby być tylko kosztorysy, które w myśl §. 30. instrukcyi z dnia 8. Marca 1870. r., wydanej na zasadzie uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 15. Września 1868. r., sporządza inżynier okręgowy lub jego zastępca, opatruje potem, na podstawie informacyi zasięgniętych, swemi uwagami Wydział powiatowy drogą krajową zarządzający, a w końcu zatwierdza Wydział krajowy, lecz dopiero po poprzedniem zbadaniu na miejscu przedłożonych kosztorysów przez organa swego oddziału technicznego.

W taki to sposób przygotowane preliminarze muszą być zestawione i wydrukowane dosyć wcześnie, ażeby projekt budżetu krajowego mógł być rozesłany posłom, przynajmniej na 14 dni przed otwarciem sesyi sejmowej, a następnie przedłożony Wysokiemu Sejmowi do ocenienia. Przy największem wysileniu przeprowadzenie wszystkich powyższych czynności przez organa autonomiczne tak krajowe jako też powiatowe, wymaga stale kilka miesięcy czasu i to w przypuszczeniu, iż wszystkie Wydziały powiatowe bez wyjątku dopełnią bez opóźnienia ciążącego na nich obowiązku.

Chociażby przeto sesya sejmowa, na której te preliminarze miałyby być roztrząsane, nie odbywała się nigdy na wiosnę lub w lecie, lecz zawsze dopiero w jesieni, przystąpićby musiał inżynier okręgowy do ułożenia preliminarzy na rok następny, już z pierwszą wiosną roku poprzedzającego t. j. w Marcu lub Kwietniu, zaraz po stajaniu śniegów.

W razie zaś wcześniejszej sesyi sejmowej, czynności powyższe odbywać by się musiały już w jesieni roku poprzedniego i służyć by mogły za podstawę do preliminarza nie na rok następny, w którymby preliminarz ten mógł być wniesiony do Wysokiego Sejmu, lecz dopiero na rok trzeci z rzędu. Wynika z tego, że pomiędzy chwilę układania szczegółowego preliminarza dla użytku Wysokiego Sejmu a chwilą rozpoczęcia robót na drogach krajowych, upłynie zawsze najmniej rok, czasem półtora roku, a w miarę okoliczności nawet więcej czasu, w którym, pominąwszy już większe wypadki i klęski elementarne, wywołujące częstokroć w datach preliminarza przewrot zupełny, stan dróg, osobliwie w naszym nader zmiennym klimacie, uledz musi zawsze, nawet w zwykłych warunkach, zmianom nieuniknionym.

Jeżeli zaś do tych zmian doliczymy inne przypadkowe przewidzieć się nie dające okoliczności, jak n. p. zmiany w warunkach frekwencyi, niejednostajności rozmiarów zasp śniegowych, oraz innych pomniejszych przeszkód elementarnych, utrudniających komunikacyę, a przeto i zmienność wydatków potrzebnych na ich usuwanie, jeżeli dodamy rozliczne konjunktury wpływające na korzystny lub niekorzystny wynik licytacyi ogłaszanych dla zabezpieczenia robót i dostaw drogowych, jeżeli przytem zważymy, że gdyby dla osiągnienia cokolwiek większej dokładności w kosztorysach usiłowano skrócić ten zbyt długi czas pomiędzy chwilą pierwszego zbierania dat odnośnych a chwilą przygotowania preliminarzy dla użytku Wysokiego Sejmu, to potrzebaby jeszcze specyalnie dla tej czynności pomnożyć znacznie etat inżynierów Wydziału krajowego, tak, iżby w porze sprawdzania preliminarzy, zamiast dwóch inżynierów, jak pozwala na to etat dzisiejszy, można było wysyłać na raz w różne okolice kraju przynajmniej sześciu inżynierów dla jak najrychlejszego przeprowadzenia ścisłych studyów na gruncie; jeżeli dalej zważymy, że korzyści wynikające z takiego przyspieszenia prac powyższych nie odpowiadałyby bynajmniej kosztom połączonym z powiększeniem etatu oddziału technicznego, jeżeli zważymy nakoniec, że przy najściślejszych nawet studyach na gruncie, kosztorysy wstępne, na dłuższy czas naprzód układane, musiałyby zawsze jeszcze różnić się od kosztorysów wykonawczych, i że usprawiedliwianie różnic pomiędzy kilkudziesięciu pozycyami kwot uchwalonych a odnośnymi wydatkami rzeczywistymi odbywaćby się musiało w jeden i ten sam sposób już z góry przewidzieć się dający, natenczas uznać musimy, że układanie preliminarzy utrzymania dróg krajowych na powyższej zasadzie było istotnie pozbawione podstaw realnych, i że metoda ta nawet przy największych ulepszeniach nieprzestałaby być kosztowną i bezużyteczną formalnością, która krępowałaby swobodę działania władzy administracyjnej bez żadnej korzyści, a gdy potrzeba dopełnienia jej zmuszałaby niejednokrotnie do przedkładania dat poniekąd fikcyjnych, uwłaczałoby nawet powadze Reprezentacyi krajowej.

Tymi też niewątpliwie względami powodowana komisya Sejmowa, wybrana do zbadania czynności Wydziału krajowego w r. 1878., wyraziła w swojem sprawozdaniu (Alegat 149. do sprawozdań stenogr. Sejmu krajowego 1878. r.) życzenie, ażeby Wydział krajowy zamiast preliminarza wydatków dla każdej drogi z osobna przyjął na przyszłość za zasadę: „Preliminowanie ryczałtowe kosztów na konserwacyę dróg, na podstawie

przecięcia trzechletniego faktycznego kosztu utrzymania jednego kilometra opartego na zamknięciach rachunkowych: trzech lat ostatnich, w których zamknięcie rachunków już nastąpiło".

Wydział krajowy podzielając w ogólności zapatrywanie komisyi sejmowej, że preliminarz wydatków na konserwacyę dróg krajowych, o ile byłby ułożony na podstawie doświadczeń zebranych przez dłuższy szereg lat, co do miary rzeczywistych potrzeb konserwacyjnych, opierałby się na danych bez porównania realniejszych, aniżeli kosztorysy tylko pozornie szczegółowe, bo na długi czas naprzód układane, i przyznając, że ryczałt na podobnej podstawie na utrzymanie jednego kilometra drogi wyznaczony, jest najtrafniejszem rozwiązaniem kwestyi układania preliminarzy wydatków na utrzymanie dróg krajowych, zwłaszcza, że jedynie ryczałt taki daje władzy zarządzającej potrzebną swobodę działania, która nie tylko ją upoważnia, ale wkłada na nią obowiązek uchylania niektórych przewidzianych w preliminarzu wydatków, a przeznaczonych na roboty stosunkowo mniej nagłe i bez wielkiej szkody dla drogi odłożyć się dające, wobec konieczności pokrycia nieprzewidzianych w preliminarzu wydatków spowodowanych wypadkami elementarnymi na innych drogach, a przeto dozwala w regule tejże władzy opędzać bierne koszta nadzwyczajne bez żądania na ten cel kredytów dodatkowych, przedstawił Wysokiemu Sejmowi w projekcie budżetu krajowego na r. 1880. (aleg. 3. do sprawozdań stenogr. Sejmu krajowego 1880. r.) preliminarz wydatków na utrzymanie dróg krajowych w 1880 r. na powyższej zasadzie oparty z tą tylko odmianą, że za podstawę do obliczenia przeciętnego kosztu utrzymania 1 kilometra drogi w trzechleciu 1876—1878 przyjął rzeczywiste wydatki z roku 1876. i 1877. podług zamknięć rachunkowych z tych dwóch lat, oraz kwoty rzeczywiście asygnowane na utrzymanie dróg krajowych w 1878. r., których rachunek ostateczny dopiero później miał być zamknięty. Na tej podstawie wypadł na utrzymanie 1 kilometra drogi ryczałt w kwocie 272 zł. 27 ct.

Komisya budżetowa zgodziła się na ryczałt powyższy, a Wysoki Sejm po wysłuchaniu zdania komisyi rzeczonej przyjął jej wniosek odnośny bez dyskusyi, na posiedzeniu dnia 16. Lipca 1880. r.

Ryczałt w kwocie 272 zł. 27 ct. na utrzymanie jednego kilometra drogi krajowej brany był również za podstawę do preliminarzy konserwacyi dróg krajowych w latach 1881., 1882. i 1883. i uchwalony przez Wysoki Sejm zgodnie z wnioskami Wydziału krajowego i komisyi budżetowych.

Komisye budżetowe, które badały preliminarze na takiej podstawie układane, uznawały je po trzykroć za dostateczne a nawet „za zupełnie uzasadnione", jak świadczą odnośne sprawozdania o budżetach krajowych, a to nietylko sprawozdanie z 1880. (Alegat 151. do stenograficznego sprawozdania Sejmu z 1880. r.) ale także sprawozdania z 1881. i 1882. przez posła Jana hr. Stadnickiego przedstawione (alegat 119. do stenogr. sprawozdania Sejmu z 1882. r.). Dopiero w sprawozdaniach o budżetach krajowych na rok 1884. i 1885. (Alegat 114. do stenogr. sprawozdań Sejmu z 1883. i alegat 114. do stenogr. sprawozdań Sejmu z 1884. r.) odstąpiła komisya budżetowa od proponowanego przez Wydział krajowy ryczałtu po 272 zł. 27 ct. na utrzymanie jednego kilometra drogi i przyjęła za podstawę swych obliczeń w preliminarzu na rok 1884. wynikłość

z przecięcia rzeczywistych wydatków poniesionych na utrzymanie dróg w latach 1879., 1880. i 1881., w preliminarzu zaś na rok 1885. wynikłość z przecięcia lat 1880., 1881. i 1882.

Wskutek tych obliczeń obniżony został preliminarz Wydziału krajowego na utrzymanie dróg krajowych w r. 1884. o . . . 10.136 zł.
w r. 1885. zaś o . . . 7.220 „
przyczem zauważyć należy, że komisya budżetowa, przyjąwszy w preliminarzu na 1884. r. powyższą zasadę, natychmiast sama od ścisłego jej zastosowania odstąpiła, podwyższając właściwą z rachunku wynikającą kwotę 448.188 zł. do 450.000 zł. a to „z uwagi, że przez zanadto znaczne obniżenie stan dróg krajowych mógłby ucierpieć“ (alegat 114. do stenogr. sprawozdań Sejmu z r. 1883.).

Jeżeli komisya budżetowa w sprawozdaniu o budżecie krajowym na r. 1884. powoływała się na potrzebę osiągnienia w tym roku „jak najdalej idących oszczędności“, to uzasadnienie takie, jakkolwiek w tym wypadku może niezupełnie zgodne ze zasadami racyonalnego gospodarstwa drogowego, uznanemi także przez komisyę w słowach powyższych, dałoby się wytłómaczyć względami nakazującymi oszczędność wyjątkową, spowodowaną powszechnym nieurodzajem w kraju. W sprawozdaniu o budżecie krajowym na r. 1885. nie przytoczyła jednak komisya budżetowa już żadnych powodów wyjątkowych i oparła się wyłącznie na zasadzie zaleconej przez komisyę lustracyjną w 1878. r., podług której preliminarz wydatków na utrzymanie dróg krajowych powinien być układany na podstawie przecięcia trzech-letniego faktycznego kosztu utrzymania jednego kilometra drogi, opartego na zamknięciach rachunkowych z trzech lat ostatnich, w których zamknięcie rachunkowe już nastąpiło. — Biorąc za podstawę rzeczywiste wydatki z lat 1880., 1881. i 1882. otrzymała komisya przeciętnie na jeden kilometr kosztów utrzymania 268 zł. 06 ct. t. j. o 4 zł. 21 ct. mniej, aniżeli Wydział krajowy preliminował — wykazawszy, że ryczałt obliczony na powyższej podstawie nie byłby właściwą miarą do oznaczenia preliminarza na 1885. r. a to z powodu, że w latach 1881. i 1882. opóźnili się przedsiębiorcy z zakontraktowanemi robotami i dostawami, wskutek czego otrzymali odnośne należytości dopiero w latach następnych (Aleg 4. do stenogr. sprawozdań Sejmu kraj. z posiedzeń 1884. r.).

Atoli komisya budżetowa nie wchodząc w ocenienie powodu przez Wydział krajowy przytoczonego i motywując swój wniosek, tyczący się obniżenia dotacyi proponowanej, przekonaniem, że w normalnych stosunkach obliczenie właściwej kwoty potrzebnej na utrzymanie dróg krajowych winno oprzeć się na wynikłości z trzechletniego przecięcia wydatków rzeczywistych, poniesionych na utrzymanie jednego kilometra drogi, nie uwzględniła tej okoliczności, że wynikłość rzeczona wtedy tylko dać może normalną podstawę do ułożenia preliminarza na przyszłość, jeżeli preliminarz ten tyczy się wyłącznie dróg, które w danym trzechleciu były już konserwowane.

Jeżeli zaś przybywają do utrzymania nowe drogi, których konserwacya z jakichkolwiek bądź względów jest znacznie kosztowniejszą, lub tańszą, aniżeli przeciętny koszt utrzymania jednego kilometra dróg w danem trzechleciu już konserwowanych, natenczas wynikłość z trzechletniego

przecięcia wydatków rzeczywistych nie może służyć za podstawę do ułożenia preliminarza kosztów konserwacyi tych dróg, które w tem trzechleciu nie były jeszcze utrzymywane; gdyż w pierwszym razie ryczałt oparty na tej wynikłości, byłby dla tych dróg za niski, w drugim zaś razie za wysoki.

Ponieważ zaś do konserwacyi na rok 1885. przybyć miały nowe drogi krajowe dla braku kamienia nader kosztowne, które na przestrzeniach w roku powyższym utrzymywać się mających nie były jeszcze konserwowane w tem trzechleciu, którego rezultaty komisya budżetowa wzięła za podstawę swych obliczeń, przeto przyjęty przez nią ryczałt na utrzymanie jednego kilometra drogi na podstawie przecięcia z tego trzechlecia, bez wszelkiego uwzględnienia przybyłych dróg nowych, nie mógł być dostateczny dla potrzeb normalnej konserwacyi wszystkich dróg krajowych w 1885 r., ani też nie odpowiadał przewodniej myśli tej zasady, którą komisya lustracyjna podniosła w 1878 r., a którą nietylko Wydział krajowy począwszy od 1880. r. zastosowywał w swych preliminarzach z małą tylko modyfikacyą, wskazaną faktycznemi okolicznościami, ale zaleciła także komisya budżetowa, przez usta swego sprawozdawcy na posiedzeniu Wys. Sejmu z 22. października 1884. jako zasadę normalną.

Chcąc stosować tę zasadę z uwzględnieniem stosunków faktycznych, mogących wpłynąć na zwiększenie lub zmniejszenie ryczałtu na utrzymanie jednego kilometra drogi, należy przy układaniu preliminarza dotacyi na utrzymanie dróg krajowych przedewszystkiem odróżnić te drogi, które w poprzedzającem trzechleciu, z którego zamknięcie rachunków nastąpiło, były już utrzymywane, od tych dróg, które dopiero później do konserwacyi przybyły.

Dla dróg pierwszej kategoryi można przyjąć trzechletnie przecięcie faktycznego kosztu utrzymania jednego kilometra drogi i na tej podstawie wypada obliczyć w preliminarzu sumę potrzebną na normalne utrzymanie dróg rzeczonych.

Przecięcie powyższe wynosi najmniej 75 zł. 80 ct. (droga Borszczów-Okopy) najwięcej 772 zł. 3 ct. (droga Kraków-Baran), dla wszystkich zaś dróg konserwowanych w latach 1881—1883 czyni ono kwotę 265 zł. 61 ct. przedstawiającą średni koszt utrzymania jednego kilometra dróg rzeczonych w trzechleciu pomienionem.

Co się zaś tyczy nowych dróg, które nie były jeszcze wcale konserwowane przez przeciąg trzech lat, lub też utrzymywane były tylko częściowo na pewnych przestrzeniach, znajdujących się w odmiennych warunkach, dla których przeto nie można jeszcze obliczyć przecięcia trzechletniego kosztu utrzymania jednego kilometra drogi, potrzeba przyjąć z konieczności inną podstawę do preliminarza kosztów utrzymania tych dróg, a w takim wypadku podstawą tą mogą być jedynie odnośne kosztorysy szczegółowe, które przedstawiać będą wprawdzie wszystkie ujemne strony kosztorysów na dłuższy czas naprzód układanych, które jednak w danych okolicznościach są jedyną podstawą możliwą, dającą przynajmniej przybliżone wyobrażenie o kosztach ponieść się mających.

Gdy drogi te, dla których układane być mają preliminarze kosztów konserwacyi na podstawie szczegółowych kosztorysów zostaną w całości

wybudowane, i gdy później wiadomym będzie faktyczny koszt ich utrzymania przez przeciąg lat trzech, natenczas zaliczone być mogą do kategoryi pierwszej i układanie preliminarzy dla tych dróg wejdzie również na tory normalne.

Opierając się na powyższych zasadach, z których pierwsza jest normalną, stałą i niezmienną, druga zaś zastósowaną do chwilowej konieczności, o tyle zaś łatwiejszą do przeprowadzenia w danym wypadku, że tyczy się tylko dwóch dróg krajowych, których kosztorysy nawet w krótkim czasie mogą być sprawdzone na gruncie rozporządzalnemi siłami oddziału technicznego, ułożył Wydział krajowy w przedstawionym Wysokiemu Sejmowi projekcie budżetu krajowego na rok 1886. dla 39 dróg krajowych tamże szczegółowo wymienionych w łącznej długości 1646·103 klm. preliminarz dotacyi za ich utrzymanie w 1886. r. na podstawie wynikłości z trzechletniego przecięcia rzeczywistych kosztów utrzymania tych dróg w latach 1881, 1882 i 1883 wynoszący 265 zł. 61 ct. na jeden kilometr drogi, a przeto dla 1646·103 kilometrów 437.221 złr. zaś dla dwóch dróg nowych a mianowicie drogi Lwów-Stojanów i drogi Nisko-Nadbrzezie, które konserwowane być mają w 1886. roku na przestrzeniach w ostatnich latach do użytku publicznego oddanych, w łącznej długości 81·1 kilometrów, sumę 43.701 zł. opartą na kosztorysach odnośnych.

Co do preliminarza tyczącego się tych dwóch dróg, nadmienić jeszcze musimy, że budowę drogi Nisko-Nadbrzezie rozpoczęliśmy dopiero w 1884. r., że przeto przestrzeń ta nie była wcale jeszcze konserwowaną w trzechleciu 1881—1883, droga zaś Lwów-Stojanów oddawaną wprawdzie była stopniowo do użytku publicznego, w miarę postępu budowy, a nawet w pierwszej części już począwszy od roku 1881, lecz konserwowaną była w tym czasie w znacznej części także materyałami pozostałemi od budowy, których ilość dziś już obliczyć się nie da, wobec czego cyfra wynikająca z trzechletniego przecięcia wydatków na rzecz tej drogi poniesionych w latach 1881, 1882 i 1883 z dotacyi przeznaczonej na utrzymanie dróg krajowych, nie może służyć za podstawę do obecnego preliminarza nawet dla tych jej przestrzeni, które już w trzechleciu 1881—1883 były konserwowane.

Zmiany w etacie służby drogowej.

W składzie systemizowanych 7 posad inżynierów okręgowych nie zaszły żadne zmiany.

Po śmierci pełniącego obowiązki inżyniera w Mielcu Stanisława Pohoskiego, powołano na tę posadę p. Ignacego Kinela, przydzielając pod jego techniczny zarząd drogi krajowe Rzeszów-Nisko, Dębica-Nadbrzezie, Przeworsk-Kańczuga i Tarnów-Szczucin z ustanowieniem siedziby w Rzeszowie.

Na opróżnione posady po konduktorach zmarłych: Gustawie Stanclu, Aleksandrze Chodorowskim i Kajetanie Zarembie, jakoteż po konduktorach ustępujących: Wincentym Hryniewiczu i Kornelu Birgfelnerze zamianowano:

1. Stanisława Przyjemskiego, byłego pomocnika okręgu lwowskiego, konduktorem I. klasy,

oraz powołano prowizorycznie do pełnienia obowiązków konduktorskich:

2. Walerego Wolskiego;
3. Aleksandra Dawidowicza;
4. Juljana Olchowskiego;
5. Antoniego Kordzika.

W stały stan spoczynku przeniesiono z powodu podeszłego wieku konduktora I. klasy Wincentego Hryniewicza i wyznaczono temuż emeryturę od dnia 1. kwietnia 1885 po 243 zł. 75 ct. rocznie.

Po śmierci konduktora II. klasy Kajetana Zaremby, przyznano pozostałej wdowie jego Franciszce Zarembinie pensyę wdowią, począwszy od d. 16. Września 1884. o rocznych 133 zł. 33 ct. a nadto dodatek na wychowanie 5 nieletnich dzieci po 13 zł., razem rocznie 65 zł.

Dodatek powyższy ustaje:

dla córki Heleny z dniem 22. Lipca 1887.
dla córki Maryi z dniem 15. Grudnia 1892.
dla córki Władysławy z dniem 24. Czerwca 1895.
zaś dla syna Juljana z dniem 4. Stycznia 1900.

Myta na drogach krajowych.

a) Rezultat licytacyj mytniczych.

Z końcem roku 1884. upływał zwyczajny termin dzierżawy dla 44 stacyj mytniczych na drogach krajowych.

Odbyły się zatem rozprawy licytacyjne we właściwych Wydziałach powiatowych oraz w Wydziale krajowym na dzierżawę powyższych stacyj mytniczych.

Cena wywołania dla pomienionych 44 stacyj mytniczych wynosiła

łącznie kwotę	62.319	zł. —	ct.
oferty zatwierdzone czynią kwotę . . .	61.618	„ 70½	„
czyli, że ogólny rezultat licytacyjny od ceny wywołania niższy jest o kwotę	700	„ 29½	„

Ujemne rezultaty licytacyj wypadły w szczególności na stacyach mytniczych w Błotni, Czortkowie, Dzurynie, Goryczkowcach, Nowymdworze, Ottynii, Porzeczu, Przeworsku, Rzyszkach, Skawcach, Stawczanach, i w Tyśmienicy, dla których Wydział krajowy zmuszony był zarządzić dodatkowe policytacyjne rozprawy.

Nadto wskutek niedotrzymania kontraktów przez byłych dzierżawców, wydzierżawiono ponownie następujace myta:

w Busku, Bełzcu, Cieszanowie, Oleszycach, Płazowie i w Wólce Zapałowskiej, wreszcie wydzierzawiono także myto na nowo zaprowadzonej stacyi na drodze krajowej Lwowsko-Stojanowskiej w Chołojewie, gdzie czasowo prowadzony był własny zarząd.

b) Rezultat ogólny administracyi myt krajowych.

Dochód z myt na drogach krajowych w roku 1883, wedle zamknięć z tego roku w rzeczywistości uczynił

mknięć z tego roku w rzeczywistości uczynił . .	231.770	zł. 78	ct.
ze zaś dochód ten w roku 1882. przyniósł . .	227.376	„ 74½	„
wzrósł więc w roku 1883. o kwotę . . .	4.394	zł. 03½	ct.

Dochód mytniczy na rok 1884. preliminowany był na . . . . 224.000 zł. — ct.

Dochód ten, którego rzeczywistą cyfrę wykaże dopiero zamknięcie rachunkowe, przyniesie w rezultacie zmniejszenie preliminowanej kwoty w przybliżeniu o . . . . 1.500 „ — „ głównie z powodu niektórych wypadków niedotrzymania przez dzierżawców zawartych z nimi kontraktów.

Podług kontraktów dzierżawnych na rok 1885. ogólna cyfra czynszów z wydzierżawionych myt na drogach krajowych wynosi kwotę 219.462 zł.

Przeciwko byłym dzierżawcom dochodów mytniczych na drodze krajowej Bełzecko-Jarosławskiej, którzy nie dotrzymali zawartego z nimi kontraktu, przedsięwzięto kroki sądowe i wytoczono tymże pozew.

c) Budowa i reparacye domków mytniczych.

Kosztem funduszu krajowego wybudowano domek mytniczy w Chołojowie i przedsięwzięto reparacyę domków mytniczych w Czortkowie, Demianowie, Iwkowy, Ottynii, Podliskach małych, Pomianowy, Szczawnicy i w Zagrobeli.

d) Zaległości w dochodach mytniczych.

Zaległości w dochodach mytniczych z końcem roku 1883. wynosiły kwotę . . . . 4.815 zł. 05½ ct.
z których ściągnięto już kwotę . . . . . 1.213 „ 08 „
zaś odpisano z powodu niemożności ściągnięcia kwotę . 1.327 „ 10½ „
Pozostała zatem w rzeczywistości zaległość w kwocie . 2.274 „ 87 „
rozdziela się:

a) na dawniejszą zaległość datującą się od roku 1877., a ciążącą na byłym dzierżawcy stacyi mytniczej w Rzyszkach w kwocie . . 200 „ 50 „ przeciwko któremu w drodze sądowej uzyskano teraz prawomocny nakaz zapłaty;

b) na zaległość datującą się od roku 1881., a ciążącą na zawodnych dzierżawcach stacyj mytniczych:
w Stecowy . . . 1.093 „ 87 „
w Zaleszczykach małych . 977 „ 55 „
Przeciwko pierwszemu z tychże dłużników, uzyskano już prawomocny nakaz zapłaty, przeciwko zaś drugiemu zarządzone kroki prawne nie są jeszcze ukończone;

c) na resztującą należytość w kwocie . . 2 „ 95 „ pozostałą do wyrównania przez byłych dzierżawców stacyj mytniczych w Darachowie, Dobropolu i w Strusowie.

Drogi powiatowe i gminne.

Dążność reprezentacyj powiatowych do poprawy dróg powiatowych i gminnych, wzrasta z każdym rokiem i budzi uzasadnioną nadzieję, że ten

wzmagający się ciągle ruch budowlany ogarnie z czasem wszystkie powiaty kraju naszego, jeżeli zachowane będą zasady programu zatwierdzonego uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 13. Października 1882. r.

Z ważniejszych subwencyonowanych duktów powiatowych i gminnych, zasługują na wymienienie następujące drogi:

w powiecie Myślenickim droga gminna w Pcimiu, wiodąca do Jordanowa;

w powiecie Wadowickim droga powiatowa Wadowicko-Czernichowska, wiodąca od drogi krajowej Susko-Zatorskiej pod Tomicami, do gościńca rządowego pod Brzeźnicą a z tamtąd do Wisły w kierunku ku Czernichowu;

w powiecie Wielickim droga gminna wiodąca z Wieliczki do Mogilan;

w powiecie Limanowskim, droga gminna wiodąca od gościńca rządowego pod Limanową, przez Siekierczynę, Swidnik, Owieczkę, do granicy powiatu Sądeckiego w kierunku mostu krajowego w Gołkowicach;

w powiecie Nowotarskim, droga gminna wiodąca z Nowego Targu do Zakopanego i droga ze Szczawnicy do Czerwonego klasztoru, subwencyonowana na prośbę Akademii umiejętności jako właścicielki Szczawnickiego zakładu zdrojowego;

w powiecie Nowosądeckim, droga gminna Nowy Sącz-Librantowa, Trzycierz-Bobowa, i droga powiatowa Muszyna-Krynica;

w powiecie Bocheńskim, droga gminna wiodąca od drogi powiatowej w Ujściu Solnem, do gościńca rządowego, prowadzącego z Bochni do Sierosławic, a w dalszym ciągu od Zielonej przy tymże gościńcu do Niepołomic (droga Nadwiślańska);

w powiecie Brzeskim, droga gminna wiodąca ze Słotwiny do Szczurowy;

w powiecie Dąbrowskim drogi gminne: Swarzów-Żelichów i Borusowa-Żelichów-Dyament;

w powiecie Tarnowskim, droga gminna Tarnowsko-Zakliczyńska;

w powiecie Jasielskim, droga gminna wiodąca od gościńca powiatowego Frysztacko-Strzyżowskiego w Wiśniowej przez Szufnarowę w kierunku do Wielopola;

w powiecie Mieleckim droga gminna wiodąca z Bugaja na Gawłuszowice do granicy powiatu Dąbrowskiego pod Otałężą;

w powiecie Niskim droga gminna Jeżowe-Rudnik-Krzeszów;

w powiecie Kolbuszowskim droga gminna z Kolbuszowy do Majdanu;

w powiecie Sanockim droga gminna wiodąca od gościńca krajowego w Jurowcach na Falejówkę, Raczkowę do Mrzygłodu;

w powiecie Łańcuckim droga gminna z Żołyni do Leżajska jako dalszy ciąg drogi Łańcucko-Leżajskiej, która na przestrzeni z Łańcuta do Żołyni została zbudowaną i za drogę powiatową uznaną;

w powiecie Jarosławskim drogi gminnę: Pruchnik-Przemyśl, Jarosław-Kańczuga i Jarosław-Sieniawa;

w powiecie Gródeckim droga gminna wiodąca z Gródka przez Stodułki, Uherce, do granicy powiatu w kierunku ku Hoszanom w powiecie Rudeckim;

w powiecie Bóbreckim droga gminna wiodąca z Bóbrki do Świrza w powiecie Przemyślańskim;

w powiecie Przemyślańskim:

a) droga powiatowa Przemyślańsko-Świrska;

b) droga gminna wiodąca z Glinian na Mazów do gościńca rządowego, stanowiąca dalszy ciąg subwencyonowanej drogi powiatowej Gliniańsko-Zadwórzeckiej;

w powiecie Kamioneckim droga gminna wiodąca z Kamionki strumiłowej do drogi powiatowej w Nowosiółkach;

w powiecie Stanisławowskim droga powiatowa wiodąca z Halicza do Podhajec;

w powiecie Kołomyjskim droga powiatowa Kołomyjsko-Peczeniżyńska;

w powiecie Kossowskim droga powiatowa Kossów-Żabie i Kuty-Hryniawa;

w powiecie Horodeńskim droga powiatowa wiodąca z Niezwisk do Koniuszek;

w powiecie Buczackim droga powiatowa Buczacz-Złoty Potok;

w powiecie Czortkowskim droga powiatowa wiodąca od granicy powiatu Trembowelskiego pod Wierzbowcem, do drogi krajowej Monasterzysko Czortkowskiej pod Białobożnicą;

w powiecie Trembowelskim droga powiatowa Trembowelsko-Budzanowska;

w powiecie Skałackim:

a) droga gminna Grzymałów-Touste;

b) droga gminna Podwołoczyska-Touste;

Do powyższych duktów, które Wydział krajowy zamierza i nadal subwencyonować, o ile dopełniane będą warunki przepisane okólnikiem naszym z dnia 22. Grudnia 1882. r. dodać należy przedewszystkiem te ważne a nagłe linie komunikacyjne, których budowę zamierzały właściwe Reprezentacye powiatowe rozpocząć już w roku bieżącym, a których Wydział krajowy, pomimo wykazania wymaganych warunków, dlatego tylko nie mógł jeszcze subwencyonować, że wobec potrzeb dróg dawniej rozpoczętych, dotacya 100.000 zł. w. a. wyznaczona w tegorocznym budżecie krajowym na zasiłki dla dróg powiatowych i gminnych, okazała się niedostateczną, jak to przewidział był Wydział krajowy w roku zeszłym, preliminując w tej pozycyi budżetu krajowego kwotę 140.000 zł.

Drogi, których nagła budowa z powyższego powodu musiała być odłożoną, są następujące:

w powiecie Brodzkim droga powiatowa Brody-Podkamień-Załośce;

w powiecie Zaleszczyckim droga gminna Uścieczko-Głęboka-Jazłowiec;

w powiecie Tarnobrzeskim droga powiatowa Machów-Majdan i droga gminna z Gorczyc do Czekaja Wrzawskiego;

w powiecie Samborskim droga gminna Sambor-Mościska.

Wydział krajowy, odmawiając udzielenia subwencyi w roku bieżącym na budowę powyższych dróg, oświadczył zarazem, że zalicza je do kategoryi dróg zasługujących na subwencyonowanie w myśl okólnika swego z dnia 22. Grudnia 1882. r. i że na tej podstawie przyczyni się do kosztów ich budowy stósownymi zasiłkami, wszakże dopiero wtedy, gdy budowa dróg w roku bieżącym subwencyonowanych zostanie ukończoną, lub gdy Wysoki Sejm zacznie wyznaczać znaczniejsze dotacye na powyższe cele podług zasady uchwalonej dnia 13. Października 1882. roku.

Co do dróg Machów-Majdan, Gorzyce-Czekaj Wrzawski i Sambor-Mościska oznaczony został pierwszy termin subwencyonowania na 1886. rok.

Wymienieniem ważniejszych duktów powiatowych i gminnych bądź w budowie będących i subwencyonowanych, bądź też przeznaczonych do budowy i subwencyonowania, nie wyczerpaliśmy jeszcze liczby tych dróg, których budowę w najbliższym czasie a w znaczniejszej części już w 1886 r. wypadnie wesprzeć zasiłkami z funduszu krajowego, skoro ukończone zostaną odnośne rokowania bądź z właściwemi Reprezentacyami powiatowemi, bądź też z władzami rządowemi.

Do dróg tych zaliczamy przedewszystkiem:

drogę Chrzanów-Zator w powiecie Chrzanowskim;

drogę gminną Krynica-Tyblicz i drogę powiatową Stary Sącz-Mniszek w powiecie Nowosądeckim wskutek starań władz rządowych;

drogę gminną z Czarnego Dunajca do Chabówki w powiecie Nowotarskim, w miarę wyniku zarządzonych pertraktacyi w myśl uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 24. Września 1884. r.,

tudzież drogę z Piwnicznej do Szczawnicy wskutek starań Akademii umiejętności w Krakowie, jako właścicielki Szczawnickiego zakładu zdrojowego;

drogę powiatową Boguchwalsko-Strzyżowską w powiecie Rzeszowskim wskutek uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 10. Września 1884. r. w sprawie przełożenia tej drogi na lewy brzeg Wisłoka, które zastąpione być może budową dwóch mostów na pomienionej rzece;

drogę z Żurawna do Bortnik, w powiecie Żydaczowskim, wskutek uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 25. Września 1882. r. a ewentualnie drogę z Żurawna na Nowoszyn do stacyi kolejowej w Nowosielcach, a dalej na Knihinicze do Rohatyna, w powiatach Żydaczowskim, Bobreckim, Rohatyńskim, na urządzenie której c. k. Rząd ze względów strategicznych nalega;

drogę z Jaryczowa Nowego do Podlisek Małych w powiecie Lwowskim.

Do ważniejszych przedmiotów drogowych, które po przeprowadzeniu rokowań odnośnych wypadnie subwencyonować, należy jeszcze projektowana budowa mostu większych rozmiarów na Wisłoce pod Dębicą w powiecie Ropczyckim.

Nadto zapowiedziały Reprezentacye powiatowe na rok przyszły budowę innych ważnych duktów w myśl programowej uchwały Wysokiego

Sejmu z dnia 13. Października 1882 r. i wydanego na tej podstawie okólnika Wydziału krajowego z dnia 22. Grudnia 1882 r.

Z duktów tych zamierzamy subwencyonować, o ile powierzone nam fundusze wystarczą, przedewszystkiem te drogi ważne, dla których wykazaną będzie największa ofiarność stron bezpośrednio interesowanych obok dopełnienia warunków przepisanych okólnikiem powyższym.

Dla dróg mniejszego znaczenia przeznaczać będziemy kwoty stosowne dla zachęty gmin dbających o dobre komunikacye a wyczerpujących prestacye obowiązkowe.

O dążeniu Reprezentacyi powiatowych do poprawy dróg powiatowych i gminnych w myśl wspomnionego, wyżej programu, daje przybliżone
Alegat 38. wyobrażenie załączony ·/. wykaz danych do subwencyonowania dróg powyższych w roku 1886.

Z wykazu tego ułożonego na podstawie sprawozdań Wydziałów powiatowych, wypisujemy następujące daty:

Budowę dróg prowadzą lub zamierzają ją rozpocząć 1886. roku przy pomocy zasiłków krajowych, Wydziały powiatowe: 1. Żywiecki, 2. Myślenicki, 3. Wadowicki, 4. Krakowski, 5. Wielicki, 6. Limanowski, 7. Nowotarski, 8. Nowosądecki, 9. Bocheński, 10. Brzeski, 11. Dąbrowski, 12. Tarnowski, 13. Grybowski, 14. Gorlicki, 15. Jasielski, 16. Ropczycki, 17. Mielecki, 18. Tarnobrzeski, 19. Niski, 20. Kolbuszowski, 21, Rzeszowski, 22. Brzozowski, 23. Sanocki, 24. Liski, 25. Łańcucki, 26. Jarosławski, 27. Przemyski, 28. Mościski, 29. Jaworowski, 30. Cieszanowski, 31. Rudecki, 32. Samborski, 33. Staromiejski, 34. Turczański, 35. Drohobycki, 36. Stryjski, 37. Kałuski, 38. Bohorodczański, 39. Nadwórniański, 40. Stanisławowski, 41. Żydaczowski, 42. Lwowski, 43. Bobrecki, 44. Przemyślański, 45. Kamionecki, 46. Brodzki, 47. Złoczowski, 48. Podhajecki, 49. Buczacki, 50. Kołomyjski, 51. Kossowski, 52. Śniatyński, 53. Horodeński, 54. Zaleszczycki, 55. Czortkowski, 56. Trembowelski, 57. Tarnopolski, 58. Skałacki, 59. Husiatyński, 60. Borszczowski.

Ilość dróg, co do których powyższe Wydziały powiatowe przedstawiły dane wynosi 130 w łącznej długości 1969 kilometrów, z których 413 jest już zbudowanych, 389 wymaga rekonstrukcyi a 1.167 niezbudowanych.

Ogólne koszta robót preliminowane są na sumę 3,598.821 zł. z której na 1886 r. przypada 981.592 zł. Środki miejscowe na pokrycie całego wydatku wynoszą 1,452.862 zł., z czego na 1886. r. przypada 363.393 zł. (w pieniędzach i w naturze). Niedobór na 1886 r. wynosi przeto 618.199 zł. w. a. przyczem dodać musimy, że oprócz wymienionych, jest jeszcze kilka Wydziałów powiatowych, które zapowiedziały na później przedstawienie danych do subwencyonowania dróg w 1886. roku.

Jakkolwiek już powyższe dane upoważniałyby nas do żądania znaczniejszej dotacyi, to jednak Wydział krajowy licząc się z innemi potrzebami, które opędzone być muszą również ze skromnych źródeł Skarbu krajowego, preliminuje w budżecie krajowym na 1886. r. na zasiłki dla dróg powiatowych i gminnych tylko 140.000 zł. w. a. t. j. kwotę niezbędną do spełnienia przyrzeczeń subwencyjnych przez Wydział krajowy już danych do zaspokojenia najnaglejszych potrzeb komunikacyjnych i do obdzie-

lenia tych powiatów, których reprezentacye wezwane okólnikiem Wydziału krajowego z dnia 22. Grudnia 1882. r. przystąpiły do dzieła ze znacznemi ofiarami i niezłomną wiarą w stałość i niezmienność programu drogowego, przyjętego przez Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 13. Października 1882. roku.

Z dotacyi przeznaczonej na zasiłki dla dróg powiatowych i gminnych asygnował Wydział krajowy w roku 1884. następujące kwoty:

A. Dla dróg powiatowych.

Wydziałowi powiatowemu Borszczowskiemu na ukończenie budowy drogi wiodącej z Iwankowa do Germakówki . . . . 1.000 zł. — ct.

Wydziałowi powiatowemu Buczackiemu na budowę drogi Buczacz-Potok złoty . . . . . . 4.000 „ — „

Wydziałowi powiatowemu Czortkowskiemu na budowę drogi wiodącej od granicy powiatu Trembowelskiego do drogi krajowej Monasterzyska-Czortków pod Białobożnicą . . . . 6.000 „ — „

Wydziałowi powiatowemu Grybowskiemu na budowę mostu na rzece Białej pomiędzy Wojnarową a Wilczyskami . . . . 500 „ — „

Wydziałowi powiatowemu Horodeńskiemu na budowę drogi z Niezwisk do Koniuszek . . . . 2.000 „ — „

Wydziałowi powiatowemu Przemyślańskiemu na budowę drogi

a) Przemyślańsko-Świrkiej . . . 3.400 zł.
b) Zadwórzecko-Gliniańskiej . . . . 3.000 „ 6.400 „ — „

Wydziałowi powiatowemu Nowo-Sandeckiemu na rzecz drogi Muszyna-Krynica . . . . . 2.300 „ — „

Wydziałowi powiatowemu Trembowelskiemu na budowę drogi z Trembowli do Budzanowa . . . . 3.300 „ — „

Wydziałowi powiatowemu Wadowickiemu na rekonstrukcyę drogi Wadowicko-Czernichowskiej . . 3.000 „ — „

Suma . . . 28.500 zł. — ct.

B. Dla dróg gminnych.

Wydziałowi powiatowemu Bobreckiemu na budowę drogi wiodącej z Bóbrki do Przemyślan . . . . 2.000 zł. — ct.

Wydziałowi powiatowemu Bocheńskiemu na budowę drogi z Ujścia solnego do Niepołomic i z Chorostowej do Nieznanowic . . . . 4.000 „ — „

Wydziałowi powiatowemu Brzeskiemu na budowę drogi ze Słotwiny do Szczurowej . . . . . 5.000 „ — „

Wydziałowi powiatowemu Dąbrowskiemu na budowę drogi:

a) z Otfinowa do rzeki Wisły w Borusowej 4.000 zł.
b) ze Swarzowa w kier. Ujścia do Żelechowa 2.000 „ 6.000 zł. — ct.

Wydziałowi powiatowemu Dobromilskiemu na rekonstrukcyę drogi z Dobromila do Polany . . . 400 „ — „

Wydziałowi powiatowemu Gródeckiemu na:

a) budowę drogi Gródecko-Hoszańskiej . . 3.000 zł.
b) rekonstrukcyę drogi Gródecko-Czerlańskiej 400 „ 3.400 „ — „

Wydziałowi powiatowemu Jasielskiemu na budowę drogi wiodącej od gościńca powiatowego Frysztacko-Strzyżowskiego z Wiśniowej do Wielopola . . . . 2.000 „ — „

Wydziałowi powiatowemu Jaworowskiemu na budowę mostu na rzece Reteczyn w Rudzie Krakowieckiej 200 „ — „

Wydziałowi powiatowemu Kałuskiemu na rekonstrukcyę drogi Kałusko-Kopanieckiej . . . . 200 „ — „

Wydziałowi powiatowemu Kamioneckiemu na uporządkowanie drogi gminnej z Kamionki strum. do drogi powiatowej w Nowosiółkach w kierunku stacyi kolejowej w Zadwórzu . . . . 6.000 „ — „

Wydziałowi powiatowemu Kolbuszewskiemu na budowę drogi z Kolbuszowej do Majdanu . . . . 4.800 „ — „

Wydziałowi powiatowemu Kołomyjskiemu na uporządkowanie drogi od potoku Łuczka do kopalń naftowych w Słobodzie Rungurskiej . . . . 2.500 „ — „

Wydziałowi powiatowemu Krośniańskiemu na rzecz drogi wiodącej od Jedlicza ku Chlebnie . . 600 „ — „

Wydziałowi powiatowemu Limanowskiemu na uporządkowanie drogi wiodącej od gościńca rządowego pod Limanową do granicy powiatu Sądeckiego . . . 800 „ — „

Wydziałowi powiatowemu Lwowskiemu na rekonstrukcyę dróg dojazdowych do kamieniołomu w Lesienicach . . . . 100 „ — „

Wydziałowi powiatowemu Łańcuckiemu na budowę drogi Łańcucko-Leżajskiej . . . . . . 3.000 „ — „

Wydziałowi powiatowemu Mieleckiemu na budowę drogi Bugaj-Otałęż . . . . 6.000 „ — „

Wydziałowi powiatowemu Myślenickiemu na przełożenie drogi w Pcimiu z prawego na lewy brzeg potoku Krzczonówki . . . . 2.000 „ — „

Wydziałowi powiatowemu Niskiemu na budowę drogi:

a) Rudnik-Krzeszów . . . . . . 2.000 zł.
b) Rudnik-Ulanów-Nisko . . . . . 1.000 „ 3.000 „ — „

Wydziałowi powiatowemu Nowotarskiemu na budowę drogi Nowytarg-Zakopane . . . . 4.000 zł. — ct.

Wydziałowi powiatowemu Przemyskiemu na:
a) częściowe uporządkowanie drogi z Krzywczy do Woli węgierskiej . . . . 500 zł.
b) rekonstrukcyę drogi Zurawiecko-Rokietnickiej . . . . 2.000 zł. 2.500 „ — „

Wydziałowi powiatowemu Ropczyckiemu na:
a) rekonstrukcyę dróg w obrębie gminy Gumniska-Fox . . . . 200 zł.
b) budowę mostu na rzece Wielopolce na drodze Czekaj-Dąbie . . . . 700 zł. 900 „ — „

Wydziałowi powiatowemu Sanockiemu na:
a) uporządkowanie komunikacyi gminnej pomiędzy Sanokiem a Mrzygłodem . . . . . 4.000 zł.
b) budowę drogi z Rymanowa do Królika polskiego . . . . 1.336 zł. 5.336 „ — „

Wydziałowi powiatowemu Skałackiemu na budowę drogi:
a) z Podwołoczysk do Toustego . . . 9.000 zł.
b) z Grzymałowa do Toustego . . . 3.000 „ 12.000 „ — „

Wydziałowi powiatowemu Tarnowskiemu na:
a) uporządkowanie drogi Bogumiłowice-Radłów . . . . 1.500 zł.
b) budowę drogi Tarnów-Zakliczyn . . . 1.500 „ 3.000 „ — „

Wydziałowi powiatowemu Wielickiemu na budowę drogi z Wieliczki do Mogilan . . . . . . 2.000 „ — „

Suma 81.736 zł. — ct.

C. Na budowę i utrzymanie publicznych dojazdów kolejowych.

Wydziałowi powiatowemu Bialskiemu na konserwacyę drogi dojazdowej do dworca kolejowego w Jawiszowicach . . . . 107 zł. 42 ct.

Wydziałowi powiatowemu Krośniańskiemu na budowę drogi dojazdowej do stacyi kolei transwersalnej w Krośnie . . . . 600 „ — „

Wydziałowi powiatowemu Przemyślańskiemu na budowę dojazdu kolejowego w Zadwórzu . . . . 1.691 „ — „

Wydziałowi powiatowemu Wielickiemu na budowę publicznych dojazdów kolejowych w Podgórzu, Swoszowicach i Skawinie . . . . 1.500 „ — „

Wydziałowi powiatowemu Złoczowskiemu na utrzymanie publicznego dojazdu do stacyi kolejowej w Złoczowie . . . . 61 „ 40 „

Suma 3.959 zł. 82 ct.

D.

Na pomoc techniczną i kontrole . . . . 2.230 zł. 42 ct.

Zestawienie:

A) Drogi powiatowe	28.500 zł.	— ct.
B) Drogi gminne	81.736 „	— „
C) Publiczne dojazdy kolejowe . . .	3.959 „	82 „
D) Pomoc techniczna i kontrola . .	2.230 „	42 „
Razem .	116.426 zł.	24 ct.

Odtrąciwszy od powyższej sumy asygnowane na rachunek roku 1885. i zaliczki udzielone na budowę dojazdów kolejowych w kwocie	16.026 zł.	24 ct.
okazuje się, że na rachunek dotacyi r. 1884. wydano .	100.400 zł.	— ct.
W porównaniu z przyzwoloną dotacyą w kwocie . .	100.000 „	— „
Niedobór .	400 zł.	— ct.

który znajduje pokrycie w pobranej subwencyi rządowej na utrzymanie drogi Muszyna-Krynica. Dotacyę 100.000 zł. przeznaczoną przez Wysoki Sejm w roku bieżącym na subwencyonowanie dróg powiatowych i gminnych wyczerpiemy w zupełności i zdamy o tem szczegółowo sprawę Wysokiemu Sejmowi w roku przyszłym.

Na razie nadmieniamy, że z powodu szczupłości tej dotacyi w stosunku do potrzeb wykazanych, zmuszeni byliśmy w myśl uchwały naszej z dnia 13. Stycznia br. L. 68.370/84, spowodowanej zmniejszeniem kwoty, przez nas na ten cel preliminowanej, nietylko odmówić w roku bieżącym subwencyi dla wymienionych powyżej duktów, których budowa z tego powodu została odłożoną do roku przyszłego, lecz także w wielu razach zmniejszyć lub nawet odmówić zupełnie zasiłków z dotacyi subwencyjnej dla dróg innych, co zresztą w roku bieżącym było o tyle ułatwione, że na rzecz wielu z tych dróg użyte być mogły fundusze rządowe i krajowe, przeznaczone na zapomogi głodowe, jak świadczy załączony wykaz
Alegat 39. zapomóg bezzwrotnych udzielonych na publiczne roboty drogowe z funduszu państwowego i krajowego, w celu dostarczenia zarobku ludności dotkniętej niedostatkiem wskutek powodzi zeszłorocznej.

Zakładowy fundusz pożyczkowy na poprawę dróg powiatowych i gminnych.

Zakładowy fundusz pożyczkowy utworzony uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 13. Października 1883 otrzymał dotąd dotacye po koniec roku 1884. . . . . 50.000 zł.

Za rok 1885. . . . . 20.000 „

Razem . 70.000 zł.

Po dzień zamknięcia niniejszego sprawozdania udzielono z tego funduszu następujące bezprocentowe pożyczki:

A) Dla 5 powiatów wykazanych w sprawozdaniu po koniec czerwca 1884 (str. 99) w łącznej kwocie . . . . . 21.000 zł.

B) Od 1. Lipca 1884 dla powiatu:

1. Mościskiego na rekonstrukcyę drogi powiatowej Mościska-Krukienice . . . . 1.500 „

2. Wielickiego na budowę dojazdów kolejowych w Podgórzu, Swoszowicach i Skawinie . . . . 2.500 zł.

3. Nadwórniańskiego na budowę mostu między Delatynem a Zarzeczem na rzece Prucie . . . . 1.000 „

4. Buczackiego na budowę drogi powiatowej Buczacz-Potok i dojazdów kolejowych . . . . . . 20.000 „

5. Czortkowskiego na budowę drogi pow. Wierzbowce-Białokiernica . . . . 10.000 „

6. Sanockiego na budowę drogi gminnej Sanok-Mrzygłód . . . . 5.000 „

7. Pilznieńskiego na budowę drogi powiatowej Pilzno-Radomyśl . . . . 1.500 „

8. Gorlickiego na budowę drogi gminnej Ropa-Wesoła . . . . 4.000 „

9. Dolińskiego na budowę mostu w Strutynie na rzece Czeczwi . . . . 850 „

10. Rzeszowskiego na budowę mostu nad Strugiem przy drodze powiatowej Rzeszów-Ujazdy . . . . 2.000 „

11. Skałackiego na budowę drogi gminej Podwołoczyska-Touste . . . . 4.000 „

Razem . 73.350 zł.

Nadto przyrzekliśmy udzielić z tego funduszu dalsze bezprocentowe pożyczki powiatom:

Buczackiemu	10.000 zł.
Stanisławowskiemu	10.000 „
Razem .	20.000 zł.

które zostaną wypłacone po dopełnieniu przez powiaty zastrzeżonych im warunkowo a to w miarę rzeczywistéj potrzeby i w miarę rozporządzalnych funduszów, zaś dla braku tychże odmówiono w bieżącym roku pożyczek powiatom: Łańcuckiemu, Przemyślańskiemu i Nowotarskiemu.

Zwroty rat pożyczkowych wpłacone przez Wydziały powiatowe wynoszą:

Za r. 1884. kwotę	600 zł.
W bieżącym roku	1.950 „
Razem .	2.550 zł.

Celem fruktyfikowania funduszów tych, dotacye pobierane z funduszu krajowego z końcem każdego kwartału, równie jak wpłacone przez Wydziały powiatowe raty bywają lokowane w Banku krajowym, narosłe z tego tytułu odsetki wynoszą:

Za r. 1884. kwotę	211 zł. 24 ct.
Za I. półrocze 1885	652 „ 32 „
Razem .	863 zł. 56 ct.

Tytułem odsetek zwłoki za niedotrzymanie terminu przy spłacie rat pożyczkowych otrzymano kwotę 6 zł. 34 ct.

Publiczne dojazdy kolejowe.

Alegat 40. W załączeniu ·/. przedkładamy Wysokiemu Sejmowi wykaz dojazdów kolejowych bądź uznanych za publiczne w sposób przepisany postanowieniem §. 5. ust. kraj. z dnia 15. Kwietnia 1881. Dz. u. kr. Nr. 46., bądź też przedstawionych do uznania przez odnośne Reprezentacye powiatowe.

Z 52 dojazdów wykazem powyższym objętych, przypada na koleje dawniejsze 9, a to: na kolej Cesarza Ferdynanda 1, na kolej Karola Ludwika 6, i na kolej Lwowsko-Czerniowiecką 2; na koleje zaś nowe 43, a mianowicie: na kolej Transwersalną 32, na kolej Jarosławsko-Sokalską 8 i na kolej Stryjsko-Beskidzką 3. — Ogólny koszt wszystkich publicznych dojazdów kolejowych po koniec 1886. r. uczynić ma 281.312 zł.; z czego na fundusz krajowy tytułem datków konkurencyjnych uiszczonych lub uiścić się mających w latach 1885. i 1886., podług preliminarza opartego na danych przez Wydziały powiatowe dostarczonych, wypadnie kwota 44.044 zł. Co do dojazdów wiodących do stacyi kolei transwersalnej nadmienić należy, że polityczne komisye stacyjne powołane w myśl §. 6. ust. krajowej o publicznych dojazdach kolejowych do zbadania potrzeby dojazdów odpowiednich zapronowały, ażeby z 75 dojazdów wiodących do stacyi kolei Transwersalnej 49 dojazdów zbudowane zostały jako dojazdy publiczne kosztem konkurencyi w myśl postanowień powyższej ustawy krajowej.

Gdy z powyższych 49 dojazdów c. k. generalna Dyrekcya kolei państwowych nie uznała potrzeby budowy dojazdu do stacyi Nowosielce-Gniewosz, przeto pozostało tylko 48 dojazdów proponowanych do uznania za publiczne dojazdy kolejowe.

Atoli po przeprowadzeniu odnośnych pertraktacyi, Reprezentacye powiatowe oświadczyły się tylko za budową wykazanych przez nas 32 a względnie 34 dojazdów jako publicznych, pozostawiając budowę reszty t. j. 16, a ewentualnie 14 dojazdów kolejowych przez komisye polityczne proponowanych staraniom Zarządu kolei transwersalnej.

Podług §. 5. ustawy krajowej o publicznych dojazdach kolejowych, orzeka o potrzebie budowy dojazdu do dworca lub stacyi kolejowej „na wniosek Rady powiatowej“ c. k. Namiestnictwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym, a w braku takiego porozumienia Ministerstwo spraw wewnętrznych wspólnie z Ministerstwem handlu. Na tej podstawie Wydział krajowy tłumaczy zasadniczo i stale przytoczone postanowienie w ten sposób, że o potrzebie budowy publicznego dojazdu kolejowego orzekać można tylko na wniosek Rady powiatowej, że przeto bez woli Rady powiatowej żaden dojazd kolejowy nie może być uznany za publiczny.

Zapatrywania te objawił Wydział krajowy kilkakrotnie wobec c. k. Rządu i uzasadniał je szczegółowo w pismie z dnia 28. Stycznia b. r. L. 9/pr., które wystosował Marszałek krajowy do Prezydenta c. k. generalnej Dyrekcyi austryackich kolei państwowych.

C. k. Dyrekcya wspomniana, jak świadczy pismo jej z dnia 12. Maja b. r. L. 429., zgodziłaby się była chętnie na propozycye nasze,

mające na celu jak najrychlejsze uregulowanie sprawy dojazdów kolejowych wiodących do stacyi kolei transwersalnej, — atoli stosunki budżetowe państwa skłoniły c. k. Rząd centralny do odmówienia funduszów potrzebnych i do polecenia, ażeby poprzednio wyczerpany został cały tok instancyi. C. k. Rząd mniema, że w ten sposób zdoła załatwić sprawę bez obciążenia budżetu państwowego całym kosztem budowy dojazdów spornych.

Celem załatwienia sprawy w sposób powyższy, porozumiało się c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych z Ministerstwem handlu, co do interpretacyi §. 5. ustawy o publicznych dojazdach kolejowych a w szczególności co do znaczenia słów: „na wniosek Rady powiatowej“ i zgodzono się na to, że wyraz „wniosek“ ma być brany w znaczeniu enuncyacyi. Wystarczy zatem, zdaniem c. k. Rządu jakakolwiek enuncyacya, dodatnia czy ujemna, aby na tej podstawie przystąpić można do wydania stanowczego orzeczenia. Jeżeliby zaś Wydział krajowy nie zgodził się z tem zapatrywaniem, gdy mu przedłożone zostaną pertraktacye konkurencyjne i ujemne enuncyacye Rad powiatowych i gdyby przeto nie przyszło wtedy do porozumienia Wydziału krajowego z c. k. Namiestnictwem, natenczas orzekłoby o potrzebie budowy Ministerstwo spraw wewnętrznych wspólnie z Ministerstwem handlu, choćby to być miało wbrew życzeniom Rady powiatowej i wbrew opinii Wydziału krajowego.

Wydział krajowy w odezwie z dnia 29. Lipca b. r. L. 37681, wykazał c. k. Rządowi, że powyższa interpretacya §. 5. ustawy o publicznych dojazdach kolejowych nie byłaby zgodną z brzmieniem ustawy i ustawodawczą intencyą Wysokiego Sejmu objawioną przy uchwalaniu projektu ustawy o publicznych dojazdach kolejowych na posiedzeniu z dnia 12. Lipca 1880. r., jak świadczą stenograficzne sprawozdania Sejmu krajowego z 1880. r. str. 506—524, i że wszelka ingerencya Reprezentacyi i władz autonomicznych w sprawie uznawania potrzeby budowy publicznych dojazdów kolejowych byłaby w takim razie iluzoryczną — gdyż jakiekolwiek byłoby postanowienie Rady powiatowej lub zdanie Wydziału krajowego — c. k. Rząd podług powyższej interpretacyi mógłby postanowić zawsze tak jak chce, a wszelkie pertraktacye z władzami i Reprezentacyami autonomicznemi miałyby tylko formalne znaczenie.

Gdyby powyższe przedstawienie Wydziału krajowego nie odniosło pożądane goskutku t. j. gdyby c. k. Rząd jak z dotychczasowego toku sprawy wnioskować można, trwał przy swem zapatrywaniu dążącem do przeniesienia $^{2}/_{3}$ części kosztów budowy i przyszłego utrzymania 16 ewentualnie 14 dojazdów kolejowych — na fundusz powiatowy, mieszkańców powiatu i fundusz krajowy (§§. 3., 4. i 8. ustawy krajowej o publicznych dojazdach kolejowych) i gdyby w tym celu sam uznał te dojazdy za publiczne, natenczas nie pozostawałoby nic innego, jak wniesienie zażalenia do c. k. Trybunału administracyjnego przeciw takiemu orzeczeniu.

Inne sprawy ważniejsze.

Subwencya krajowa w kwocie 100.000 zł. w. a. uchwalona na rzecz budowy kolei żelaznej ze Lwowa na Żółkiew do Rawy.

Uchwałą z dnia 9. Października 1882. r. przeznaczył Wysoki Sejm „subwencyę dla drugorzędnej szerokotorowej kolei ze Lwowa na Żółkiew do Rawy w kwocie 100.000 zł. wypłacalnej w trzech latach“.

Gdy budowa kolei ze Lwowa do Rawy ruskiej została już zapewnioną ustawą państwową z dnia 1. Maja b. r. D. p. p. Nr. 72. i po udzieleniu koncesyi odnośnej prawdopodobnie już w roku przyszłym rozpoczętą będzie, zamieszcza Wydział krajowy w projekcie budżetu krajowego na r. 1886. pierwszą ratę powyższej subwencyi, którą wypłaci, jeżeli warunki przytoczonej uchwały sejmowej zostaną dopełnione.

Alegat 41.
Datki ofiarowane przez powiaty w celu ułatwienia pomocy kraju dla wykończenia kolei Transwersalnej.

W załączeniu ·/. przedkładamy Wysokiemu Sejmowi wykaz datków w 1880. r. ofiarowanych przez Rady powiatowe w sumie 171.866 zł. w celu ułatwienia pomocy kraju dla wykończenia budowy kolei Transwersalnej, oraz kwot na ten rachunek uiszczonych, po koniec Czerwca b. r. w łącznej kwocie 9.498 zł. 71 ct. Datki te wpływają bardzo powoli, lecz wzgląd na ubóstwo niektórych powiatów, zalegających z datkami ofiarowanemi zwłaszcza w obec zeszłorocznej klęski powodzi, skłonił nas do wstrzymania się od przynagleń w tej sprawie.

Nadmienić również należy, że wypłata pewnej części datków, pierwotnie ofiarowanych, zależną była od warunków i przypuszczeń, które się nie ziściły, że przeto ogólna suma tych datków znacznie się zmniejszy.

Zażalenia z powodu wrzekomych nadużyć przy budowie kolei Transwersalnej.

Wniesione do nas zażalenia z powodu wrzekomych nadużyć przy budowie kolei Transwersalnej odstąpiliśmy c. k. Prezydyum Namiestnictwa i odnieśliśmy się następnie do c. k. generalnej. Dyrekcyi austr. kolei państwowych z zapytaniem co do wyniku zarządzeń przedsięwziętych w tej sprawie.

Na pismo nasze nie otrzymaliśmy dotychczas żadnej odpowiedzi.

Ulgi dla produkcyi naftowej w przewozowych taryfach kolei transwersalnej.

Na ponowną odezwę Wydziału krajowego o wyjednanie jak najrychlejszej decyzyi c. k. Ministerstwa handlu na rezolucyę Wysokiego Sejmu z dnia 4. Paźdź. 1882. w sprawie ulg dla produkcyi naftowej w taryfach kolei transwersalnej, nie otrzymał Wydział krajowy dotychczas odpowiedzi.

Kolej Stryj-Beskid.

Na zawiadomienie c. k. Namiestnictwa o wyznaczeniu komisyi stacyjnej dla kolei Stryj-Beskid na dzień 29. lipca 1884. zawezwał Wydział kraj. Stryjski Wydział powiatowy do przedstawienia życzeń i wniosków Reprezentacyi powiatowej w sprawie rozkładu stacyi i budowy publicznych dojazdów kolejowych, na podstawie których komisya uchwaliła: urządzić nową stacyę w Koniuchowie w odległości od Stryja 8 klm. a od Lubieniec 9 klm. z dojazdem od drogi gminnej 4 m. szerokim; nie domagać się urządzenia przystanku w Synowódzku niższem, gdy takie przystanki bez trudności urządzone bywają po zbudowaniu kolei, zbudować dojazd do Lubieniec wprost od gościńca szeroki 6 m. a długi około 400 m., rozszerzyć dojazd publiczny w Skolem na 8 m., urządzić przy stacyi Beskid ścieżkę 3 m. szeroką. Natomiast nie przychyliła się komisya z powodu trudności terenowych do żądanego przeniesienia w inne miejsce stacyi w Skolem i w Hrebenowie. Budowa zaś i utrzymanie dojazdów do stacyi w Koniuchowie, Hrebenowie, Tuchli, Sławsku, Ławocznym i Beskidzie, jako nie łączących żadnych miast i miasteczek ani dróg państwowych, krajowych lub powiatowych należą wyłącznie do kolei.

Następnie ustanowił Wydział krajowy do komisyi reambulacyjnej delegatem JWgo Zygmunta bar. Romaszkana i poparł w odezwie do c. k. Namiestnictwa żądania, ażeby przy budowie kolei jak najmniej gruntów kulturze ujęto, ażeby rowy materyałowe z takim spadkiem przy budowie były zakładane, iżby odpływy wodne nie uszkadzały gruntów sąsiednich i ażeby istniejące odwodnienia w żadnym względzie przeszkód lub ograniczeń nie doznały.

Reambulacya nowych linij kolei żelaznych.

Dotąd przeprowadzono rewizyę następujących tras kolei lokalnych

1. od stacyi kolei czerniowieckiej Śniatyn - Załucze przez Horodenkę do Kostrzyżówki w d. 2. Października 1884.;

2. z Tarnopola do Kopyczyniec,
z Hadyńkowiec do Okopów i
z Jezierzan do Zaleszczyk w d. 19. Czerwca 1884.;

3. z Kołomyi do Peczeniżyna i Słobody Rungurskiej (Ropa) z odnogami do Kniaźdworu i Jabłonowa w dniu 25. sierpnia 1884.;

4. z Bielska-Biały do Kalwaryi w dniu 29. Grudnia 1884.;

5. z Dębicy przez Tarnobrzeg do Nadbrzezia w dniu 4. Grudnia 1884., wreszcie

6. z Jaworzna przez Chełmek do Dworów w dniu 10. Marca 1884.

Do udziału przy rewizyi mianowaliśmy delegatów naszych w celu bronienia interesów okolicy przeciętej projektowanemi trasami.

O zapowiedzianej zaś rewizyi trasy z Tarnopola do Kopyczyniec, z Hadynkowiec do Okopów i z Jezierzan do Zaleszczyk z powodu spóźnionego zawiadomienia nas o terminie rewizyi, powiadomiliśmy dotyczące Wydziały powiatowe.

W sprawie budowy kolei z Tarnopola w kierunku południowym.

Na wezwanie Wysokiego Sejmu z dnia 20. Października 1883. w sprawie budowy kolei żelaznej z Tarnopola ku południowi i kilkakrotne z naszej strony przypomnienia, otrzymaliśmy odpowiedź c. k. Prezydyum Namiestnictwa, że sprawa ta została przedłożoną c. k. Ministerstwu handlu, i że dotąd nie nadeszła decyzya tegoż Ministerstwa.

Sprawa utrudnionej rampą kolei Brodzkiej komunikacyi na ulicy Żółkiewskiej we Lwowie.

Wniesioną w r. 1880. do Wys. Sejmu petycyę 25 właścicieli realności na przedmieściu Żółkiewskiem we Lwowie o usunięcie niedogodności tamujących ruch wskutek przecięcia ulicy Żółkiewskiej torem kolei Brodzkiej, udzieliliśmy jeszcze w r. 1880. tutejszemu Magistratowi z wezwaniem objawienia zdania co do projektu urządzenia zjazdu w tej ulicy dla zapobieżenia wspomnianej niedogodności.

Pomimo jednak kilkakrotnych z naszej strony przypomnień, sprawa ta zalega dotąd w Lwowskim Magistracie.

Przełożenie drogi krajowej Zakliczyn - Niedzica pod Zabełczem i w Kobylu.

Wskutek domagania się administracyi wojskowej jeszcze w r. 1880. i 1881. o przełożenie drogi krajowej Zakliczyn - Niedzica dla złagodzenia spadków w częściach jej, wiodących przez górę pod Zabełcem i w Kobylu między mostami Nr. 55.—57., oświadczył Wydział krajowy c. k. Prezydyum Namiestnictwa, że w takim razie mogłoby przełożenie to nastąpić, gdyby c. k. Rząd przyczynił się odpowiednią do tego subwencyą.

Według sporządzonych w celu powyższym i przesłanych c. k. Prezydyum Namiestnictwu planów i kosztorysów obliczony został koszt przełożenia pomienionéj drogi pod Zabełczem na . . . . 15.500 zł.
zaś w Kobylu na . . . . 15.000 „
Jako subwencyę przyrzekł c. k. Rząd na drogę pod Zabełczem 8.200 „
zaś na drogę w Kobylu . . . . 7.900 „

Z powodu jednak, że kredyt na cel powyższy wstawiony został przez c. k Rząd do preliminarza roku 1886., nie zarządziliśmy dotąd wykonania projektowanych wyżej robót.

Na dalsze domaganie się c. k. Namiestnictwa o zarządzenie skopania pochyłości w Kobylu między mostami Nr. 53 i 54, oświadczył Wydział krajowy, że wówczas moglibyśmy przystąpić do wykonania tej roboty, gdyby c. k. Rząd w zupełności pokrył obliczone na ten cel dodatkowe koszta w kwocie 1.900 zł.

Dalszej w tej mierze decyzyi c. k. Namiestnictwa oczekujemy.

Wspólna z król. węg. rządem administracya mostu kraj. w Niedzicy.

Z dniem 30. czerwca 1884. upłynęło pierwsze sześciolecie wspólnej z król. węgierskim Rządem administracyi mostu krajowego w Niedzicy.

Na zasadzie przeto art. 9. zawartej z król. węg. Rządem umowy został przeprowadzony 21. Lutego 1885. protokolarnie obrachunek z administracyi rzeczonego mostu.

Administracya z naszéj strony trwała od 1. Lipca 1878. do 30. Czerwca 1881., przyniosła w przychodach . .	3.103 zł. 09 ct.
w rozchodach . .	670 „ 64 „
Zatem nadwyżka przychodów . .	2.432 zł. 45 ct.
Ze strony węgierskiej trwał zarząd od 1. lipca 1881. do 31. Grudnia 1884. i przyniół w przychodach . .	1.504 zł. 78 ct.
w rozchodach . .	792 „ 82 „
Zatem nadwyżka przychodów . .	711 zł. 96 ct.
Czysty dochód z całego sześciolecia wynosi przeto kwotę .	3.144 „ 41 „
od której, potrąciwszy przyznany za wspólnem porozumieniem dzierżawcy myta mostowego opust za rok 1880. w kwocie	180 „ — „
przypada zatem do równego rozdziału między galicyjski fundusz krajowy i węgierski fundusz drogowy . .	2.964 „ 41 „

Przyczyną tej różnicy w przychodach administracyi naszej i węgierskiej, była przedewszystkiem ta okoliczność, że podczas, gdy Wydział krajowy wydzierżawił myto mostowe na trzy lata za czynszem po 953 zł. rocznie, Rząd węgierski wydzierżawił myto rzeczone temuż samemu dzierżawcy na dalsze trzy lata po 501 zł. 60 ct. rocznie.

Drugą zaś przyczyną była wysoka opłata za ubezpieczenie mostu od ognia.

Opłata ta wynosiła po stronie węgierskiej (od wartości mostu kratowego i powodziowego razem 18.000 zł.) po 156 zł. rocznie, podczas, gdy Wydział krajowy zapłacił przy tej samej ubezpieczonej wartości za $2^1/_2$ lata razem kwotę 183 zł. 21 ct.

Sprawa wypłaty węgierskiemu Rządowi połowy z czystego przychodu za minione sześciolecie, pozostaje dotąd w zawieszeniu z powodu nie przedłożenia nam dokumentów uzasadniających rachunki.

Rachunki funduszu dróg krajowych *pro praeterito*.

W sprawie zalegających rachunków funduszu dróg krajowych *pro praeterito* odniósł się Wydział krajowy ponownie odezwą z dn. 12. Lipca b. r. do c. k. Namiestnictwa o przyspieszenie ich załatwienia.

Droga powiatowa z Podhajec do Halicza.

Trudności stojące na przeszkodzie wykończeniu budowy tej ważnej linii komunikacyjnej zostały ostatecznie usunięte wyłączeniem miejscowości Meduchy z powiatu rohatyńskiego i przyłączeniem jej do powiatu stanisławowskiego, którego Reprezentacya uchwałą z dn. 30. Grudnia 1884 r. całą przestrzeń tej drogi od Halicza aż do granicy powiatu podhajeckiego na długości 11.024 m. b. uznała za drogę powiatową i postanowiła w części zbudować a w części zrekonstruować kosztem około 28.000 zł., przy pomocy wyjednanego przez Wydział krajowy zasiłku rządowego w kwocie 4.000 zł. i subwencyi krajowej w wysokości 50% kosztów ogólnych, które Wydział krajowy przyznał już poprzednio.

Dla ułatwienia powyższego zadania udzieliliśmy nadto powiatowi stanisławowskiemu bezprocentową pożyczkę w sumie 10.000 zł. zrealizować się mającą w ciągu roku bieżącego i roku przyszłego, w którym prawdopodobnie cała budowa wykończoną zostanie.

Sprawa drogi gminnej Siwko-Halickiej.

W porozumieniu z c. k. Namiestnictwem zarządził Wydział krajowy, ażeby droga z Siwki do Halicza zaniechana jako droga wyższej kategoryi, służąca jednak do użytku publicznego, została przez obowiązane strony, które utrzymania jej zaniedbały, systematycznie w ciągu lat kilku obowiązkowemi prestacyami do stanu dobrego doprowadzoną i nadal według postanowień ust. drog. utrzymywaną.

Na rekonstrukcyę tej drogi a względnie na dostarczenie zarobku dla okolicznej ludności, udzieliło c. k. Prezydyum Namiestnictwa w r. b. z funduszów zapomogi państwowej 5.000 zł.

Poprzednio już postanowił c. k. Rząd pokryć z funduszu państwowego koszta budowy dwóch na drodze tej brakujących mostów na Łomnicy i na Siwce, przenoszące 12.000 zł.

Sprawa drogi gminnej Wełdzirskiej z Doliny na Wyszków do granicy Węgier.

W następstwie deklaracyi rządowej zamieszczonej już w zeszłorocznem sprawozdaniu, iż rekonstrukcya drogi Wełdzirskiej wykonaną będzie w latach 1884. i 1885. z przyzwolonej na ten cel subwencyi państwowej i z dochodów myta, — zawiadomiło nas c. k. Namiestnictwo, iż na rok 1884. wedle państwowej ustawy skarbowej przyzwoloną została na powyższy cel pierwsza rata w kwocie 20.000 zł. i że wskutek tego c. k. Namiestnictwo zarządziło w tymże roku rekonstrukcyę drogi powyższej na przestrzeni od 1. do 30. Klm. t. j. od gościńca rządowego w Dolinie do Ludwikówki pod kierunkiem technika rządowego.

O tem zawiadomiliśmy Doliński Wydział powiatowy z wezwaniem, ażeby w myśl deklaracyi Reprezentacyi powiatowej deponował do depozytów politycznych przeznaczony na cel tej rekonstrukcyi dochód z myta

za rok 1884., powyższą część drogi oddał w zarząd organom technicznym rządowym i na podstawie obrachunku przypadający dochód z myt oddać się zobowiązał.

Gdy następnie pierwsza połowa drogi Wełdzirskiej (Dolińsko-Węgierskiej) od Doliny do Ludwikówki po rekonstrukcyi miała być napowrót Wydziałowi powiatowemu w zarząd oddaną, i rekonstrukcya drugiej połowy przez Rząd przedsiewziętą, powzięła Rada powiatowa uchwałę z 5. Marca 1885., iż nadal zarządu drogi tej prowadzić nie będzie i takowy c. k. Rządowi w zupełności pozostawia zwracając oraz uwagę tegoż, iż z końcem roku 1885. koncesya na pobór myta na tej drodze ustaje i że Reprezentacya powiatowa c. k. Rządowi staranie o dalszą koncesyę mytniczą pozostawia.

Uchwały te udzieliliśmy c. k. Namiestnictwu, na co otrzymaliśmy odpowiedź, iż gdy naprzód przewidzieć można, że c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych nie zgodzi się na objęcie drogi powyższej w zarząd państwowy i prawdopodobnie zdecyduje się tylko na udzielanie ze Skarbu państwa stosownych rocznych subwencyj na utrzymanie tej drogi jako drogi gminnej, przeto leży to we własnym interesie powiatu postarać się zawczasu o przedłużenie koncesyi mytniczej, w przeciwnym bowiem razie narażonym byłby, spowodowany samowolnie brak dochodów myta pokryć z własnych funduszów.

Rekonstrukcya drogi gminnej Nowy Targ-Zakopane.

W roku 1884. zbudowano:

a) drogi 2 Klm. 650 mtr. w bardzo trudnych warunkach;

b) most na Białym Dunajcu 55 mtr. długi w gminie Biały Dunajec;

c) przygotowano materyał do budowy mostu na Białym Dunajcu w Szaflarach;

d) we wsi Białym Dunajcu, gdzie były niebezpieczne przejazdy, droga została odpowiednio uporządkowaną. W ogóle w latach 1882—1884. wykończono budowę i rekonstruckyę drogi na 12·400 Klm.

Pozostało do budowy 11·600 Klm.

Z tych mamy nadzieję wykończyć w r. 1885. budowę jeszcze 6 Klm. najpilniej rekonstrukcyi potrzebujących.

Droga powiatowa Krynica-Muszyna.

Koszt utrzymania tej drogi w r. 1884. wynosił sumę 4.790 zł. 24 ct. której połowa niemal przypada na klęski elementarne.

Na pokrycie tego wydatku służyły:

a) Dochód z myta	1.551	zł.	—	ct.	(32%)
b) Subwencya Dyrekcyi dóbr skarbowych	400	„	—	„	(8%)
c) Subwencya z funduszu krajowego .	2.834	„	24	„	(60%)
Razem .	4.790	„	24	„	

Droga z Piwniczny do Szczawnicy.

Uchwałą z 12. Października 1882. polecił Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu, ażeby celem uznania drogi wiodącej z Piwniczny do Szczawnicy, za publiczny dojazd kolejowy, wszedł w rokowania z Reprezentacyą powiatową i ze stronami interesowanemi.

Droga powyższa przecina obecnie wskutek zmiany okręgów sądowych dwa powiaty, Nowosądecki i Nowotarski — z tych Rada powiatowa

Nowosądecka nie uznała potrzeby budowy dojazdu od stacyi kolejowej w Piwniczny do Szczawnicy; Rada powiatowa zaś Nowotarska na odnośne wezwanie Wydziału krajowego dotąd nie powzięła jeszcze postanowienia; Wydział krajowy zawezwał jednak także komitet Akademii Umiejętności jako właścicielkę zakładu zdrojowego Szczawnickiego do rokowań ze stronami interesowanemi o ofiary dobrowolne na rzecz budowy tej drogi.

Sprawa rekonstrukcyi drogi z Żurawna do Bortnik lub ewentualne uporządkowanie drogi ze Żurawna na Nowoszyn do stacyi w Nowosielcach a dalej na Knihinicze do Rohatyna.

Na odniesienie się Wydziału krajowego do c. k. Namiestnictwa o wyjednanie subwencyi ze Skarbu Państwa na budowę mostu na Dniestrze pod Żurawnem, nie nadeszła jeszcze decyzya c. k. Rządu.

W sprawie zaś uporządkowania drogi z Żurawna do Nowoszyna wskazano Żydaczowskiemu Wydziałowi powiatowemu warunki okólnika z 22. Grudnia 1882. L. 51.432, a mianowicie przedewszystkiem wypracowanie i przedłożenie kompletnego operatu technicznego, powtóre wyznaczenie przez Radę powiatową odpowiedniej subwencyi na ten cel i zabezpieczenie przyszłego utrzymania tej drogi, o ileby prestacye gmin i obszarów dworskich nie wystarczały a wreszcie przedłożenie preliminarza pokrycia potrzeb budowy i przyszłej konserwacyi tejże.

Sprawa wyjednania u Rządu przyjęcia na etat państwa 4 dróg wojskowych w zachodniej Galicyi.
Alegat 42.

Od ostatniego sprawozdania zeszłorocznego w sprawie tej dotąd nie nadeszła żadna decyzya c. k. Ministerstwa; c. k. Namiestnictwo udzieliło nam jednak załączony ·/. wykaz wydatków poniesionych ze Skarbu Państwa na utrzymanie tych dróg w latach 1862 do 1883. włącznie, których suma ogólna wynosi 966.633 zł. 52 ct.

Sprawa drogi powiatowej Żmigrod-Grabskiej.

C. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych nie przychyliło się do wniosku Jasielskiej Rady powiatowej objęcia drogi powiatowej Żmigrod-Grabskiej w zarząd państwowy, ponieważ ta droga przed 50 laty zbudowaną została jako droga obwodowa i nie straciła dotychczas cechy swojej jako droga powiatowa w myśl §. 7. ust. drog.

Gdy wszakże Wydział powiatowy uchyla się od dalszego zarządu i utrzymywania tej drogi, takowa zaś jako ze względów strategicznych musi być stosownie do wymagań c. k. administracyi wojskowej konserwowaną, zezwoliło c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych, aby tymczasowo władze polityczne objęły dalszy zarząd i utrzymywanie tej komunikacyi pod warunkiem, że powiatowy zarząd drogowy zobowiąże się oddać corocznie do dyspozycyi państwowego zarządu drogowego datek w kwocie 2.100 zł. wynikający z przecięcia kosztów łożonych z funduszów powiatowych, na utrzymanie tej drogi jak niemniej dochody z myta.

Na zawiadomienie o decyzyi tej c. k. Ministerstwa, wniósł Wydział powiatowy Jasielski przeciw żądaniu powyższemu przedstawienie, które Wydział krajowy ze swej strony w odezwie do Prezydyum c. k. Namiestnictwa jak najgoręciej poparł.

W sprawie uregulowania prawa do poboru szutru z rzek publicznych.

W dalszym ciągu zeszłorocznego sprawozdania z czynności naszych (str. 84—85) podajemy do wiadomości Wysokiego Sejmu, że sprawa uregulowania prawa do poboru szutru z rzek publicznych nie została jeszcze ostatecznie załatwiona, albowiem c. k. Namiestnictwo, podzielając

w ogólności zapatrywanie Wydziału krajowego, objawione w tym przedmiocie w myśl uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 20. Października 1883 r., wydało wprawdzie dnia 16. Sierpnia 1884 r. odnośną instrukcyę dla władz sobie podległych, lecz nie odpowiedziało dotychczas na odezwę Wydziału krajowego z dnia 1. Kwietnia 1884 r., w której nie mogąc zgodzić się na zdanie c. k. Namiestnictwa co do sposobu czerpania szutru z łożysk rzek nieuregulowanych, objawiliśmy w tym względzie zapatrywanie odmienne.

W sprawie poboru myta kopytkowego w gminach miast Brzeżan, Kołomyi, Przemyśla, Rzeszowa, Stanisławowa, Tarnopola, Brodów, Nowego Sącza i Tarnowa.

Z gmin pobierających myto kopytkowe na mocy specyalnych ustaw krajowych, z terminem ograniczonym, gminy miast Brzeżan, Kołomyi, Przemyśla, Rzeszowa, Stanisławowa i Tarnopola, jeźli nie w zupełności, to przynajmniej w znacznej części dopełniły warunków nadanej im koncesyi, a w szczególności, w myśl ustaw koncesyjnych, wykazały w latach 1881, 1882 i 1883 wykonane roboty około utrzymania dróg, ulic i placów z użyciem na ten cel dochodów z poboru kopytkowego i zasobów prestacyi drogowych i wykazały oraz roboty te preliminowane na rok 1884., nadto niektóre z nich przedłożyły już rachunki z robót drogowych w roku 1884. wykonanych, tudzież preliminarz na rok 1885.

Natomiast gmina miasta Brodów dotąd jeszcze mimo upomnień naszych nie przedłożyła zażądanych rachunków z gospodarki drogowej, z ubiegłej koncesyi.

Wreszcie gminy miast Nowego Sącza i Tarnowa pobierając myto kopytkowe bez oznaczonego terminu, zajęły się w sposób zadowalniający, uregulowaniem u siebie administracyi drogowej i przedłożyły dotąd rachunki z wykonanych po koniec roku 1883. robót drogowych i preliminarz tychże robót na rok 1884.

Wydział krajowy, ze swej strony, w wykonaniu systematycznej kontroli nad gminami pobierającemi myta kopytkowe, usilnie czuwa, ażeby pomienione gminy w praktyce zadość czyniły warunkom koncesyi.

W sprawie otwarcia ruchu pocztowego przy drodze krajowej Lwów-Stojanów.

Z powodu wykończenia budowy drogi krajowej ze Lwowa na Zółtańce, Kamionkę Strumiłową i Chołojów do Radziechowa, udaliśmy się do c. k. krajowej Dyrekcyi poczt i telegrafów o wczesne zarządzenie otwarcia na tej nowej linii komunikacyjnej już z dniem 1. Października 1885. regularnego ruchu poczty listowej i osobowej.

Dotąd nie otrzymaliśmy jednak uwiadomienia o wydaniu w tej sprawie zarządzenia.

Poczta wiejska.

W zeszłorocznem sprawozdaniu z czynności podaliśmy wynik rokowań naszych z c. k. krajową Dyrekcyą poczt i telegrafów w sprawie urządzenia w kraju naszym poczty wiejskiej, oraz odpowiedź tejże Dyrekcyi zapowiadająca pomnożenie urzędów pocztowych po wsiach.

Na rozesłany przez nas do wszystkich Wydziałów powiatowych w tej sprawie okólnik, otrzymaliśmy dotąd od 30 Wydziałów powiatowych prośby o utworzenie urzędów pocztowych w następujących miejscowościach:

1. powiat Bochnia: w Kłaju, Niewiarowie, Sobolowie i Okulicach; oraz stacyi telegraficznej w Gdowie, Niepołomicach i Wiśniczu.
2. „ Brzesko: w Kątach.
3. „ Brzeżany: w Glinny.
4. „ Dolina: w Spasie, Ludwikówce.
5. „ Drohobycz: w Truskawcu.
6. „ Grybów: w Ptaszkowy, Korzenny i Brześniku.
7. „ Husiatyn: w Wasilkowcach i Kociubińczycach.
8. „ Jarosław: w Surochowie, Majdanie, Mołodyczu, Bobrówce, Pełkiniach i poczty z telegrafem w Wiązownicy.
9. „ Jasło: w Krępnej, Przybówce i Skołyszynie.
10. „ Kałusz: w Zawadzie i Uhrynowie, oraz o bezpośrednią komunikacyę pocztową między Kałuszem i Wojniłowem.
11. „ Kamionka: w Sienkowej i Grabowej.
12. „ Kossów: w Jaworowie i Kosmaczu.
13. „ Limanowa: w Liskowicy i Męcinie.
14. „ Lwów: w Tołszczowie, Czerkasach, Rudzie, Żmigrodzie, Prusach, Podborcach i Domazyrze.
15. „ Myślenice: w Sułkowicach.
16. „ Nadwórna: w Pasiecznej.
17. „ Nowy Sącz: w Marcinkowicach, Łyczanach, Łabowej, Michalczowej i po lewym brzegu Dunajca między Gołkowicami i Limanową.
18. „ Nowy Targ: w Białce, Chochołowie, Odrowążu, Ochotnicy, Łopusznej i Chabówce.
19. „ Podhajce: w Litwinowie i Siemikowcach.
20. „ Rohatyn: w Żurowie.
21. „ Sanok: w Tarnawie, Jaćmierzu i listowna w Bukowsku.
22. „ Skałat: w Rasztowcach.
23. „ Sokal: w Jastrzębicy.
24. „ Staremiasto: w Ławrowie.
25. „ Tarnobrzeg: w Zaleszanach i połączenie Tarnobrzegu z Majdanem posłańcem pieszym.
26. „ Wieliczka: w Raciechowicach, Jankówce, Łazanach, Kunicach, Skotnicach, Koźmicach wielkich, Czechówce, Swoszowicach i Libertowie.
27. „ Zaleszczyki: w Koszyłowcach i Sinkowie.
28. „ Zbaraż: w Iwanczanach lub Dobrowodach i Skorykach lub Medynie.
29. „ Złoczów: w Nuszczu, Nesterowcach i Remiszowcach.
30. „ Żółkiew: w Turynce.

Na to otrzymaliśmy takie same podanie zbiorowe gmin z okolic Gręboszowa o utworzenie urzędu pocztowego w miejscowości tej samej nazwy.

Na udzielone c. k. Dyrekcyi poczt i telegrafów powyższe podania, otrzymaliśmy dotychczas przyrzeczenie utworzenia stacyi telegrafi-

cznej w Wiśniczu (powiat Bochnia), urzędu pocztowego ze stacyą telegraficzną w Truskawcu (powiat Drohobycz), urzędu pocztowego w Łabowej i Marcinkowicach (powiat Nowy Sącz) i w Chabówce (powiat Nowy Targ).

Warunkowe przyrzeczenie utworzenia urzędów pocztowych otrzymały powiaty: Brzesko — w Kątach, i Żółkiew — w Turynce — jeśli się znajdzie odpowiednie pomieszczenie dla poczty; wreszcie Nowy Targ — w Ochotnicy, jeśli droga gminna tamże będzie przebudowaną i należycie utrzymywaną.

Odmowną odpowiedź c. k. Dyrekcyi poczt i telegrafów otrzymały powiaty: Nowy Targ, co do utworzenia poczty w Białce, Chochołowie, Odrowążu i Łopusznie, oraz Tarnobrzeg o utworzenie poczty w Zaleszanach i bezpośrednie połączenie Tarnobrzegu z Majdanem.

Wydziały powiatowe w Mielcu i Rzeszowie oświadczyły, że na razie nie zachodzi potrzeba pomnożenia w tych powiatach urzędów pocztowych.

W sprawie sadzenia i pielęgnowania drzew przy drogach publicznych.

Na pismo nasze z 17. Maja 1884., wystosowane do galicyjskiego Towarzystwa pszczelniczo-ogrodniczego, celem zasięgnięcia fachowej opinii w sprawie sadzenia i pielęgnowania drzew przy drogach publicznych, poruszonej w memoryale dolno-austryackiego Towarzystwa pomologicznego, nie otrzymaliśmy jeszcze żadnej odpowiedzi, co zresztą jest zupełnie wytłumaczonem wobec konieczności gruntownego i wszechstronnego zbadania i ocenienia tej sprawy, oraz nowego programu dalszego działania, polegającego na myśli przewodniej, że główną instytucyą, na której sprawę tę możnaby oprzeć, jest szkoła ludowa.

Czortkowski Wydział powiatowy wniósł na nasze ręce petycyę do Wysokiego Sejmu o uchwalenie ustawy zmieniającej obowiązujące dotychczasowe przepisy o sadzeniu drzew przy drogach publicznych.

Petycyi tej, równie jak petycyi innych Reprezentacyi powiatowych, które przyłączyły się do wniosku Czortkowskiego Wydziału powiatowego, nie przedkładamy Wysokiemu Sejmowi, wobec skreślonego powyżej stanu rzeczy i zdamy z nich sprawę po otrzymaniu zdania fachowego.

Sprawy drogowe wytoczone przed c. k. Trybunał adminstracyjny.

W sprawach drogowych wytoczonych przed c. k. Trybunał administracyjny, zapadły następujące wyroki:

A) Po przeprowadzeniu publicznej rozprawy odrzucił c. k. Trybunał administracyjny:

a) zażalenie gminy Surmaczówki przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z 8. Lutego 1884. L. 61.612 w sprawie uznania drogi z Surmaczówki przez las Bały i Cienkie do Radawy za gminną drogę publiczną;

b) zażalenie Leiby Hammerszlaga, właściciela obszaru dworskiego w Ostrowsku, przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z 14. Marca 1884. L. 3.964 co do obowiązku tegoż do dostarczania materyału drewnianego na most na Dunajcu w Ostrowsku;

c) zażalenie gminy miasta Leżajska przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z 1. Lipca 1884. L. 25.697, którem obszar dworski w Leżajsku, jako do gminy wcielony, nie uznano za obowiązany

do dostarczania materyału drewnianego dla dróg gminnych w Leżajsku.

W sprawach uznania dojazdów kolejowych za publiczne orzeczeniami c. k. Namiestnictwa wydanemi w porozumieniu z Wydziałem krajowym, wydane zostały przez c. k. Trybunał administracyjny następujące wyroki:

Wskutek zażalenia c. k. kolei Karola Ludwika, po przeprowadzeniu publicznej rozprawy ustnej, zniósł c. k. Trybunał administracyjny orzeczenie c. k. Namiestnictwa z 16. Lutego 1884. L. 7.222 co do uznania publicznego dojazdu kolejowego do stacyi kolei w Jarosławiu; dla braku zaś należytej rozprawy wstępnej, zniósł c. k. Trybunał administracyjny wskutek zażalenia c. k. uprzyw. kolei Lwowsko-Czerniowiecko-Jasskiej orzeczenie c. k. Namiestnictwa z 20. Lipca 1882. L. 41.429 co do uznania publicznego dojazdu kolejowego do stacyi kolei Demianów-Bursztyn, zwracając sprawę do ponownego orzeczenia po uzupełnieniu rozprawy wstępnej.

Departament V.

Szef: Dr. Franciszek Hoszard, Członek Wydziału krajowego.

Wydatki na cele zdrowia publicznego.

Rzeczywiste wydatki z funduszu krajowego na cele zdrowia publicznego w roku 1884. wynosiły kwotę 688.588 zł. w. a.

W szczególności wypłacił fundusz krajowy:

za leczenie ubogich	822.921	zł.
za szczepienie ospy ochronnej . . .	58.223	"
za leki podczas epidemii	6.752	"
za położnice i podrzutki we Lwowie . .	8.263	"
na budowę pralni we Lwowie . . .	22.466	"
Razem . . .	918.624	zł.

Na to wpłynęło do funduszu krajowego:

Nadwyżek dochodów:

od szpitala św. Łazarza w Krakowie . . .	45.725	zł.
od zakładu w Kulparkowie	17.947	"
od szpitala krajowego we Lwowie . . .	147.257	"
zwrotów zaliczek od szpitali powszechnych w kraju	13.075	"
zwrotów kosztów leczenia z lat dawniejszych .	5.432	"
i zwrot za rachunki aptekarskie . . .	600	"
Razem . . .	230.036	zł.,

które odciągnięte od wyasygnowanych 918.624 zł. dają prawdziwy wydatek 688.588 zł. w. a.

Wysoki Sejm przeznaczył budżetem na rok 1884.:

W wydatkach:

Rubr. III. na koszta leczenia	600.000	zł.
Rubr. IV. na koszta szczepienia . . .	57.900	"
Rubr. V. na koszta sanitarne . . .	6.500	"
Rubr. XI. na dotacyę zakładów . . .	5.747	"
i na budowę pralni	22.500	"
Razem w wydatkach .	692.647	zł.

zaś w dochodach:

Rubr. IV. nadwyżki dochodów szpitali . .	14.436	zł.
Rubr. V. ze zwrotu zaliczek	13.000	"
Rubr. X. z rachunków aptekarskich . .	600	"
Razem . . .	28.036	zł.,

które odciągnąwszy od kwoty na wydatki przeznaczonej, przedstawiają kwotę: 664.611 zł. na cele zdrowia publicznego budżetem rzeczywiście preliminowaną.

Z porównania z budżetem okazuje się przeto, że fundusz krajowy wydał w roku 1884. o 23.977 zł. więcej, aniżeli Wys. Sejm przeznaczył.

Przekroczenie to znajduje usprawiedliwienie w większej ilości chorych, leczonych w zakładach, w większej ilości dni leczenia zlikwidowanych, w szybszym likwidowaniu kosztów leczenia roku bieżącego i nareszcie w wypłacie kosztów leczenia z lat dawniejszych.

Alegat 43. I tak, chorych było w samych naszych zakładach o 2.404 więcej niż w roku poprzedzającym, a fundusz krajowy zapłacił za 125.026 dni leczenia więcej niż w roku 1883. W tym bowiem roku było zlikwidowanych dni leczenia 1,093.749, kiedy w roku 1884. było ich 1,218.775. To też kwota wypłacona wynosiła 841.879 zł. Za to zaległości kosztów leczenia tak z roku przedmiotowego, jak z lat dawniejszych znacznie się zmniejszyły; podczas kiedy z roku bieżącego wynosiły w roku 1883. w szpitalu św. Łazarza w Krakowie 47.118 zł. a w szpitalu lwowskim 142.900 zł. spadły w roku 1884. w Krakowie na 22.028 zł., a we Lwowie na 19.431 zł., razem o 148.559 zł., co wprowadzonemu przez nas uproszczeniu korespondencyi przy badaniu stosunków majątkowych i przynależności chorych przypisać należy. Zaległości zaś z lat dawniejszych wynosiły w roku 1883. w samym szpitalu lwowskim 192.433 zł., zmniejszyły się jednak w roku 1884. na 96.996 zł. t. j. o 95.437 zł.

W porównaniu z rokiem 1883., w którym wedle zamknięć rachunkowych wydatki rzeczywiste na cele zdrowotne wynosiły 662.689 zł. wydał fundusz krajowy w roku 1884. więcej o 25.899 zł. A odtrąciwszy koszt budowy pralni przy szpitalu lwowskim (22.466 zł.) jako nadzwyczajny i niemający przedmiotu porównania w roku poprzednim, wynosiły zwykłe wydatki tylko o 3.433 zł. więcej, aniżeli w roku 1883.

W porównaniu z rokiem 1878., w którym wydatki, o których mowa były największe i wynosiły 805.353 zł., wydaliśmy w roku 1884. o 116.765 zł. mniej.

Obraz poszczególnych rubryk mających związek z Departamentem V. tak wydatków, RR. III., IV., V. i XI., jak dochodów RR. IV., V. i X. przedstawiony jest w zamknięciu rachunków, które Wysokiemu Sejmowi przedkładamy.

Uwagi zeszłorocznej komisyi lustracyjnej.

Sprawozdanie komisyi lustracyjnej z r. 1884. o czynnościach Dep. V., jakkolwiek nie przyszło na porządek dzienny Wysokiej Izby, wymaga jednak wyjaśnień i sprostowań, a to ze względu na okoliczność, że było drukowane i pp. posłom rozdane, mogłoby przeto — nieodparte — dać mylne wyobrażenie o naszem szpitalnictwie i upozorować mniemanie, że szpitale nasze są gorzej a właściwie mniej oszczędnie administrowane, niżli to w istocie ma miejsce.

Komisya lustracyjna dostrzegła, iż „dzień szpitalny ma być stosunkowo droższym w szpitalu lwowskim (81 ct.) niż św. Łazarza w Krakowie (86 ct.), kiedy foralia krakowskie są o 10% wyższe niż lwowskie. Uwaga ta nie jest słuszną.

Z urzędowego wykazu, dołączonego do niniejszego sprawozdania ·/. widać, że różnice cen targowych we Lwowie i w Krakowie są bardzo nieznaczne; w ogóle jednak foralja lwowskie w najważniejszych produktach (mięso wołowe, masło, bułki, krupy perłowe i jaglane, nafta i

Alegat 44.

węgle) są wyższe od krakowskich; tak samo i ceny, po których przedsiębiorcy dostarczają wiktuały dla szpitala lwowskiego, są także wyższe od cen, według których zakontraktowano dostawę wiktuałów dla szpitala św. Łazarza w Krakowie. Droższe zaś utrzymanie chorych w Krakowie niż we Lwowie tłumaczy się systemem pawilonowym szpitala św. Łazarza, który będąc korzystniejszym dla chorych pod względem hygienicznym, jest więcej kosztownym, wymagając liczniejszej stosunkowo posługi, opału oświetlenia.

Że utrzymanie chorych w Kulparkowie jest droższe od utrzymania ich we Lwowie i w Krakowie, pochodzi to z niekorzystnego położenia zakładu za rogatkami miasta Lwowa. Wszyscy bowiem przedsiębiorcy doliczają sobie do cen lwowskich koszta przewozu i rogatkowe. Zresztą, jak wiadomo, obłąkani jako somatycznie zdrowi, potrzebują obfitszego wiktu.

Komisya lustracyjna dostrzegła dalej: „iż koszt dnia położnicy we Lwowie jest nieporównanie wyższy jak w Krakowie". Powody tej różnicy są trojakie: po pierwsze, zakład położnic we Lwowie mieści się w najętym budynku, a przeto czynsz i zwiększone wydatki administracyjne wynosiły przynajmniej 35—40 centów dziennie; powtóre, położnice opuszczające zakład z dzieckiem otrzymują na mocy ustawy znoszącej zakład podrzutków po 6 zł. na utrzymanie dziecka i w tem położeniu znajdują się prawie wszystkie położnice we Lwowie, kiedy w szpitalu krakowskim położnic takich jest mniej, bo główny kontyngens bywa pielęgnowany w klinice, po za obrębem szpitala, tak, że ten ostatni jest więcej oddziałem ginekologicznym jak położniczym. Po trzecie, we Lwowie znajduje się szkoła akuszerek, chore zatem bywają po klinicznemu, to jest drożej traktowane. Zresztą dzielnik przyjęty dla rozrachowania kosztów leczenia w pojedynczych oddziałach szpitala lwowskiego, zdaje się, jest dla oddziału położnic niekorzystnie obrachowany.

Dalej dostrzegła komisya lustracyjna, „iż koszt leków w szpitalach powszechnych skacze między 8 ct. dziennie (w Śniatynie) a 2·4 ct. (w Złoczowie). Zjawisko to znajduje wytłumaczenie w tem, że szpital śniatyński, bezsprzecznie najgorszy z naszych szpitali prowincyonalnych, pomimo usiłowań Wydziału krajowego, zaniedbany przez gminę i bardzo mało uczęszczany (w r. 1883. było 102 chorych, którzy przebyli 1.899 dni leczenia) wydaje na leki 136 zł. rocznie, ale z powodu małej ilości chorych na każdy dzień leczenia wypada więcej jak w innych szpitalach. W Złoczowie zaś jest własna apteka, a lekarz sam jest jej prowizorem.

Średnio jednak wynosił koszt leków we wszystkich naszych szpitalach 5·4 ct. na dzień i na chorego.

Komisya lustracyjna zwróciła uwagę, że śmiertelność chwieje się między granicami 2·9% (znowu Śniatyn) i 16% (Drohobycz) i to przez dwa ostatnie lata bez zmiany, zapytując o objaśnienie tego ciekawego zjawiska. Okoliczność tę tłumaczy z jednej strony to, że w Śniatynie leczą się przeważnie syfilityczni, których śmiertelność jest bardzo mała; w Drohobyckim zaś szpitalu przeważnie robotnicy przy kopalniach nafty z Borysławia, których albo ciężko rannych albo tyfusem dotkniętych, częstokroć w agonii do szpitala przywożą.

Uskarża się komisya lustracyjna, iż lustracyę wydatków utrudnia

umieszczenie ogólnikowe zaległości za leczenie chorych bez wymienienia dokładnej ich cyfry. Zarzut ten nie jest słusznym, bo wszelkie zaległości są jak najdokładniej podane w zamknięciach rachunkowych zakładów krajowych; gdyby zaś i nie były podane, mogłoby to utrudnić lustracyę dochodów, nigdy zaś lustracyę wydatków. Wymienienie zaś cyfry chorych, za których leczenie koszta zalegają, nie może wyjaśnić wydatków szpitala, gdyż koszta leczenia bywają obrachowywane na podstawie taksy i ilości dni leczenia a nie na podstawie rzeczywistych wydatków na chorego.

Komisya lustracyjna porównując szpitale nasze ze szpitalami Królestwa polskiego powiada: „Dzień szpitalny w głównych szpitalach warszawskich wynosił w r. 1882. dla chorego 62 kop. (t. j. 80·6 ct. rachując rubel 1·30 ct.), dla obłąkanego 72·5 kop. (t. j. 94·2 ct.), a dla położnicy 90·2 kop. (t. j. 1 zł. 17 ct.). Warszawa zaś ogólną drogością przewyższa Lwów i Kraków o wiele. Wprawdzie mniejszym jest koszt opału, nafty i gorszych gatunków mięsa, ale za to ceny mleka, masła, chleba i krup o bardzo wiele wyższe. Taksa aptekarska jest tam niesłychanie wysoka, a honorarya o wiele niż u nas znaczniejsze“.

Komisya lustracyjna opierała swe twierdzenia na sprawozdaniu rossyjskim o stanie zakładów humanitarnych w Warszawie z r. 1882. i przy porównaniu popełniła dwa następujące kardynalne błędy: Najprzód przy porównaniu wydatków wzięła na uwagę tylko alegat 8. owego sprawozdania, ignorując zupełnie alegat 7, t. j. brała w rachubę nie wszystkie wydatki, jak to się można przekonać pomnożywszy koszt jednego dnia leczenia przez ilość dni leczenia. Na przykład, w szpitalu św. Rocha dzień leczenia obrachowano na 65·3 kop., pomnożywszy tę liczbę przez ilość dni leczenia 33.049, powinnibyśmy otrzymać cały roczny wydatek utrzymania zakładu t. j. 21.580 rubli 95 kop. (gdyż i my tak obrachowujemy w sprawozdaniach naszych); tymczasem z alegatu 7. dowiadujemy się, że roczne utrzymanie tego szpitala kosztowało 34.521 r. 82 kop. czyli o 12.940 r. 87 kop. drożej. Dzieląc zaś 34.521 r. 82 kop. przez ilość dni leczenia 33.049, okaże się, że utrzymanie dzienne każdego chorego kosztowało nie 65·3 kop. jak jest w alegacie 8., o którym mówi komisya lustracyjna, lecz 1 r. 04 kop. Toż samo powtarza się we wszystkich szpitalach.

Następnie komisya lustracyjna porównała z naszymi krajowymi szpitalami, tylko jeden szpital „Dzieciątka Jezus“ w Warszawie, jako największy, nie uwzględniając, że ten szpital właśnie najmniej kwalifikuje się do porównania, ze względu, że tam znajdują się kliniki Uniwersytetu Warszawskiego, a więc personal lekarski opłacany sowicie z funduszu edukacyjnego, kosztuje szpital zaledwie 0.8 kop. na dzień i na chorego (str. 20 sprawozdania rossyjskiego) wtedy, gdy w trzech naszych zakładach krajowych opłacany (z wyjątkiem profesorów położnictwa) wyłącznie z funduszów szpitalnych, przeciętnie na dzień leczenia kosztuje 10.3 ct., to jest o 9.5 ct. drożej jak w szpitalu Dzieciątka Jezus. Następnie rachunki szpitala Dzieciątka Jezus obejmują ryczałtowo wydatki nie tylko na chorych, położnice i obłąkanych, ale i na podrzutków; podstawy więc porównania z zakładami naszemi, czysto leczniczemi, są zupełnie różne, a rozdzielić te wydatki w szpitalu Dzieciątka Jezus, na każdą kategoryę osobno było niemo-

żliwe. Dla tego też musieliśmy odstąpić od porównania gospodarstwa naszych szpitali, z gospodarstwem największego szpitala warszawskiego.

Natomiast wzięliśmy te sześć zakładów warszawskich, w których rachunki są zupełnie dokładne, a mianowicie: szpital św. Ducha, św. Rocha, szpital przy domu przytułku i pracy, św. Jana Bożego, Na Pradze i Ewangelicki.

Porównanie to wypada na korzyść naszych szpitali krajowych, bo przeciętny wydatek na dzień leczenia u nas wynosi 90.9, wtedy gdy w Warszawie jest 81.6 kop. czyli 1 zł. 6 ct. To jest, nasz dzień leczenia jest o 15.1 ct. tańszy od warszawskiego, pomimo, że wbrew twierdzeniu komisyi lustracyjnej, Warszawa ogólną drogością nie przewyższa Lwowa i Krakowa. Postaraliśmy się o wykaz cen targowych z warszawskiego magistratu, a w sprawozdaniu rossyjskiem, na którem komisya lustracyjna opierała swe twierdzenie, na str. 11 jest wykaz ważniejszych produktów, po jakich zostały one zakontraktowane dla szpitali warszawskich. Wykazy te zestawiliśmy z foraliami i cenami szpitalnemi Lwowa i Krakowa. (al. 48.). Zestawienie to wykazuje, że drożyzna u nas jest nie porównanie większą jak w Warszawie.

Nic więc dziwnego, że koszt dzienny żywienia chorych u nas był droższym jak w Warszawie. Ale zwracamy uwagę jeszcze na jedną ważną okoliczność. Norma żywienia u nas zotała bardzo starannie zbadana przez mnogie komisye lekarskie, jest dobrą i dostateczną, wtedy gdy o wikcie szpitali warszawskich powiedzieć tego nie można, gdyż ze sprawozdania rossyjskiego, na którem się komisya lustracyjna opierała (str. 17) dowiadujemy się, że „zatwierdzona w r. 1874. norma żywienia, jak okazało się w praktyce, nie daje chorym dostacznej ilości pożywienia, dla tego też komisya złożona ze starszych lekarzy szpitali warszawskich i ordynaryuszów, przedstawia do zatwierdzenia Ministra spraw wewnętrznych nową normę.“

Alegat 45. Z wymienionych wyżej szpitali warszawskich, szpital św. Ducha ma 188 łóżek dla chorych, św. Rocha 100, szpital przy domu przytułku i pracy 60, św. Jana Bożego 200, Na Pradze 60, a Ewangielicki 70. Zakłady te przeto co do wielkości odpowiadają naszym prowincyonalnym szpitalom w Tarnowie (140 łóżek), w Przemyślu (160 ł.), w Jaśle (100 ł.), w Białej (93 ł.) i t. d. i raczej z tymi, niż z krajowymi szpitalami porównywane być winny. Tymczasem koszt utrzymania w naszych prowincyonalnych szpitalach wynosił w roku 1882 na dzień i na chorego zaledwo 50 ct., wtedy gdy w szpitalu św. Ducha dzienne utrzymanie kosztowało 1 zł. 12 ct., w szpitalu św. Rocha 1 zł. 34 ct., w szpitalu przy domu przytułku i pracy 1 zł., u św. Jana Bożego 76 ct. na Pradze 1 zł. 23 ct., w Ewangelickim 90.3 a przeciętnie 1 zł. 06 ct. na dzień i chorego. Nasze zaś krajowe szpitale wydały w r. 1882. przeciętnie na dzień tylko 90.9 ct.

Alegat 46. Porównując w ten sam sposób gospodarstwo w naszych szpitalach w r. 1883. z gospodarstwem w szpitalach warszawskich w tymże roku, widzimy u nas rezultaty korzystniejsze od r. 1882., bo przeciętny koszt jednego dnia leczenia w naszych krajowych zakładach wynosił zaledwo 88.6 ct., wtedy gdy w wyż wspomnianych sześciu zakładach warszawskich wynosił 108.6 ct. Przyczem zwracamy uwagę, że norma żywienia jeszcze

i w tym roku była w Warszawie ta sama co i w roku poprzednim, to jest „niedostateczną dla chorych“.

Komisya lustracyjna twierdzi, że honorarya lekarskie są w Warszawie o wiele niż u nas znaczniejsze. Być to może w prywatnej praktyce, ale w szpitalach ma się rzecz odwrotnie. W tem samem sprawozdaniu rossyjskiem stoi wyraźnie, że lekarzowi w szpitalu Na Pradze w r. 1882. wypłacono 275 rubli, a trzem lekarzom w szpitalu Dzieciątka Jezus razem 1.350 r. t. j. na jednego 450 rubli, kiedy u nas lekarze pobierają po 1.200, 1.000, 600 i 500 zł.

Pomyliła się także komisya twierdząc, że śmiertelność w szpitalach warszawskich jest tylko o 1% większą, niż w oddziałach szpitala powszechnego we Lwowie. Śmiertelność bowiem w szpitalu we Lwowie w r. 1882. wynosiła 7.5%, w Warszawie u Dzieciątka Jezus 13.2, a przeciętnie w sześciu szpitalach, które wzięliśmy do porównania 12%, a zatem śmiertelność w szpitalu lwowskim była mniejszą prawie o 5% jak w szpitalach warszawskich.

Że zaś stosunki sanitarne Warszawy nie są gorsze niż nasze, dowodzą statystyczne cyfry wyjęte z urzędowych sprawozdań, (Sprawozdanie c. k. krajowej Rady zdrowia o stosunkach zdrowotnych Galicyi w r. 1882.) według których na 1.000 mieszkańców we Lwowie umiera 37.9, w Krakowie 30.5, w Warszawie także 30.5 (według Veröffentlichungen des kaiserlich deutschen Gesundheitsamtes).

Z tego wszystkiego widać, że szpitale Warszawskie są drożej administrowane od naszych, a że nie są lepsze ani pod względem leczniczym, ani hygienicznym, ani co do czystości lub żywienia chorych, dowodzi świadectwo lekarzy Warszawskich, którzy podczas ostatniego zjazdu lekarzy polskich w r. 1880. w Krakowie szpitale nasze zwiedzali.

Wysyłanie więc ankiety do Warszawy w interesie krajowego szpitalnictwa jest co najmniej zbyteczne.

Że koszta utrzymania chorych w naszych szpitalach prowincyonalnych w porównaniu do tychże kosztów w innych krajach koronnych Przedlitawii są najmniejsze, może służyć za dowód obrachowanie dokonane przez czeski Wydział krajowy, który zwracając uwagę innych Wydziałów krajowych na ciągłe wzrastanie wysokości taksy i wzywając do możliwej pod tym względem oszczędności, (Lw. 31.096/85) zestawia te koszta w następujący sposób:

w Salzburgu . . .	96 ct.	w Karyntyi . . .	68 ct.
w Szląsku . . .	80 „	w Wyż. Austryi .	65 „
w Morawii . . .	76.4 „	w Istryi	63 „
w Styryi	75 „	w Tyrolu	61.5 „
w Dalmacyi . . .	71 „	w Bukowinie . .	61 „
w Krainie . . .	70 „	w Czechach .	54.87 „
w Dol. Austryi . .	68.4 „	w Galicyi . .	53.12 „

Dalej komisya porównywa szpitale nasze krajowe ze szpitalem sióstr miłosierdzia u Św. Kazimierza, w którym koszt utrzymania chorego ma wynosić od 50 – 59 ct. Porównanie to nie może być dokładne, bo jest to szpital dla nieuleczalnych, w którym nie ma prawie wydatków na leki, na narzędzia chirurgiczne i na sanitarne potrzeby, bo tam nie przyjmują

wypadków chirurgicznych, a lekarz ordynuje z miłosierdzia, bezpłatnie, za zwrotem wydatków na fiakra; zresztą i wikt jest tam więcej jak skromny.

Że komisya mówi o zniesieniu sześciotygodniowego terminu, po upływie którego chory tylko wyjątkowo w szpitalu pozostać może, polega na nieznajomości rzeczy, bo takiego terminu nie ma i nigdy nie było, — jest tylko przepis obowiązujący lekarzy do donoszenia Wydziałowi krajowemu o każdym wypadku, który dłuższego nad sześć tygodni leczenia potrzebuje, aby mieć ciągłą kontrolę, czy chorzy nie są przetrzymywani w szpitalu dłużej nad potrzebę, o czém Wydział krajowy już kilkakrotnie Wysokiemu Sejmowi zdawał sprawę.

Ruch chorych i wydatki w naszych zakładach leczniczych.

W roku 1884. pomnożyła się liczba łóżek w naszych szpitalach o 18, wynosiła bowiem 3.524, mianowicie było łóżek w szpitalach powszechnych 2.699, w zakładach dla położnic 75, w zakładach dla obłąkanych 570, a w szpitalach dla dzieci 180.

Alegat 47.

Chorych leczono w szpitalach powszechnych 32 990 przez 728.846 dni, w zakładach dla położnic 1.172 przez 23.159 dni, w zakładach dla obłąkanych 1.174 przez 183.644 dni, a w szpitalach dla dzieci 1.984 przez 49.233 dni, razem 37.318 chorych przez 984.882 dni.

Procent uzdrowionych wynosił w ogóle 70·36 zaś zmarłych 10·13 od sta.

W szczególności było uzdrowionych chorych 69·85 a zmarłych 9·15 na sto, położnic 94·07 uzdrowionych a 1·53 zmarłych, obłąkanych 23·5/0 uzdrowionych a 11·75/0 zmarłych, nareszcie dzieci 57·17 uzdrowionych a 24·24 zmarłych.

Średni pobyt chorego w zakładzie wynosił u chorych 22·1 dnia, u położnic 17 dni, u obłąkanych 156·4 dnia, u dzieci 24·8 dnia, a przeciętnie u wszystkich 27·1 dnia.

Wydatki wynosiły we wszystkich naszych zakładach 699.427 zł. aw. — Mianowicie: w szpitalach powszechnych 480.595 zł., w zakładach dla położnic 30.303 zł., w domach obłąkanych 162.970 zł. a w szpitalach dla dzieci 25.559 zł. aw.

Koszt utrzymania jednego chorego przez czas kuracyi w zakładzie wynosił w szpitalach 14 zł. 56 ct., w zakładach położnic 26 zł. 12 ct., w zakładach dla obłąkanych 118 zł. 41 ct., w szpitalach dla dzieci 12 zł. 88 ct. — Utrzymanie zaś dzienne kosztowało średnio: chorego 65·9 centa, położnicy 1 zł. 35 ct., obłąkanego 86 ct. a dziecka 51·9 ct.

Żywność wraz z pieczywem i winem kosztowała średnio w szpitalach 22·4 ct., w zakładach położnic 29·8 ct., u obłąkanych 30·7 ct., u dzieci 26·4 ct.

Lekarstwa wraz z sanitarnemi potrzebami kosztowały średnio w szpitalach 4·8 ct., u położnic 2·9 ct., u obłąkanych 1·9 ct., a u dzieci 1·8 ct.

W porównaniu z rokiem 1883. było w roku 1884. chorych więcej o 2.404, dni leczenia więcej o 44.285. Średni procent uzdrowionych był mniejszy o 1·22 na sto, śmiertelność była większą o 0·08 na sto. Średni pobyt większy o 0·2 dnia. Wydatki większe o 6.922 zł., przeciętny koszt kuracyi mniejszy o 1 zł. 9 ct. a koszt dnia mniejszy o 2·6 centa.

W porównaniu z rokiem 1878. było w roku 1884. chorych więcej o 7.043, dni leczenia więcej o 25.082, zaś wydatki były mniejsze o 171.364 zł., koszt całej kuracyi chorego był mniejszy w szpitalach o 8 zł. 71 ct. a w Kulparkowie o 75 zł. 5 ct., koszt utrzymania na dzień i chorego mniejszy w szpitalach o 19·7 ct., a w Kulparkowie o 29 centów.

Ruch podrzutków i koszta ich utrzymania.

Z roku 1883. pozostało na utrzymaniu funduszu krajowego we Lwowie 16 podrzutków, w roku 1884. przybyło 11, ubyło zaś przez śmierć 8, przez ukończenie wieku normalnego 3, razem 11. Pozostało na rok 1885. podrzutków 16. Z tych 4 chłopców a 12 dziewcząt. Koszta ich utrzymania wynosiły 844 zł.

W Krakowie zostało z roku 1883. podrzutków 9, ubyło w roku 1884. skutkiem wieku normalnego 2, pozostało na rok 1885. podrzutków 7, z tych 5 chłopców a 2 dziewcząt. Koszta ich utrzymania wynosiły 142 zł. austr. wal.

W zakładzie podrzutków w Wiedniu było utrzymywanych w r. 1884. z funduszu krajowego galicyjskiego 160 podrzutków kosztem 10.635 zł., w Pradze 12 dzieci kosztem 601 zł., w Bernie 8 dzieci kosztem 424 zł. W ogóle wydał fundusz krajowy w roku 1884. na utrzymanie podrzutków 12.646 zł. za 216 dzieci.

Szpital powszechny we Lwowie.

Ruch chorych w tym szpitalu według oddziałów w r. 1884. był następujący:

	Łóżek	Leczono	Dni leczenia	Śmiertelność liczb.	Śmiertelność %	Średni pobyt	Ilość lecz. dziennie
Oddział 1. chor. wewnętrznych	152	2.591	39.961	386	14·8	15·4	109
„ 2. „ „	66	1.299	19.494	141	10·8	15·0	53
„ 3. „ „	54	1.134	16.726	165	14·5	14·7	45
„ Chirurgiczny	101	1.549	36.179	85	5·4	22·6	99
„ Kiłowo-skórn. męski .	100	1.262	28.328	1	0·08	22·4	77
„ „ „ kobiecy .	84	1.207	24.163	8	0·6	20·0	66
„ Oczny	81	794	24.501	8	0·6	30·8	67
„ Położniczy	40	655	9.503	10	1·5	14·5	26
Ogółem	678	10.491	198.855	796	7·5	18·9	544
W szpit. Św. Zofii dla dzieci .	80	1.032	22.874	244	23·6	22·1	62
Razem	758	11 523	221.729	1040	9·0	19·2	607
W roku 1883. było	758	11.247	226.149	984	8·6	20·1	619

Ilość leczonych w porównaniu z r. 1883 powiększyła się o 276. Natomiast ilość dni leczenia zmniejszyła się o 4.420 z powodu krótszego pobytu chorych w szpitalu.

Ze wszystkich oddziałów szpitalnych jeden tylko chirurgiczny cierpiał w r. 1884. na przepełnienie, bo na 101 łóżek przeciętnie zajętych

było 99, a najwyższy stan (11. marca) wynosił 135, tak, że chorych potrzeba było mieścić na sienikach położonych na ziemi. Pomimo przepełnienia na oddziale chirurgicznym śmiertelność, która w latach poprzednich wynosiła prawie 8%, w ostatnich dwóch latach spadła na 5.5 W tym ostatnim leczono: ran i różnych uszkodzeń 561, chorób kości i stawów 273, złamań 120, zwichnień 17. Wykonano operacyj większych 248, mniejszych 350, założono opasek gipsowych 53; w ogóle dokonano w r. 1884. rękoczynów 651. Oprócz tego na tym oddziale leczono ambulatoryjnie 600 osób, a byłoby i więcej, gdyby siły lekarskie pozwalały.

Na oddziale położniczym przepełnienie bywało tylko chwilowe w ostatnich miesiącach roku ubiegłego. Nie wpłynęło to jednak na rezultaty leczenia, bo % śmiertelności, pomimo dokonanych 87 rękoczynów, wynosił tylko 1·5% wtedy, gdy w roku poprzednim był 3·6%.

Alegat 48. Wydatki szpitala według zamknięć rachunkowych za rok 1884. wynosiły razem 186.759 zł.; z tej kwoty za dzieci leczone w szpitalu Św. Zofii wypłacono 12.380 zł. Utrzymanie chorego przez cały czas leczenia jego kosztowało przeciętnie 16 zł. 62 ct., a dzień leczenia 87·6 ct. — Wikt zaś z pieczywem i winem na dzień i chorego kosztował 29·4 ct. Dochody szpitala lwowskiego wynosiły w ogóle 334.016 zł.; z tego fundusz krajowy dostarczył 283.190 zł., obce fundusze i płacący za siebie 21.252 zł., a własne dochody 29.574 zł.

Z ważniejszych spraw administracyjnych i gospodarczych szpitala lwowskiego przytaczamy następujące:

Ostateczny obrachunek wydatków na budowę pralni w roku ubiegłym, według planów przyjętych przez Wysoki Sejm jest:

Za roboty murarskie, ciesielskie, stolarskie i t. d. . .	18.395	zł.	97 ct
Za roboty kotlarskie i ślusarskie	1.051	„	60 „
Za urządzenie suszni, pompy i kaloryferów i t. d. . .	2.518	„	04 „
Za kierownictwo budową	500	„	— „
Razem . . .	22.465	zł.	61 ct
Zaoszczędzono więc z preliminowanej sumy	34	zł.	39 ct.

Wynik zaś prania we własnym zarządzie dał następujące rezultaty w porównaniu z rokiem poprzedzającym, gdy pranie było w przedsiębiorstwie prywatnem:

W r. 1883. wyprano 249.915 sztuk bielizny szpital. po 4½ ct.	11.246	zł.	17½ ct.
„ 17.782 „ „ Sióstr. M. „ 3½ „	622	„	37 „
Czyli wypranie 267.697 „ „ kosztowało .	11.868	zł.	54½ ct.
We własnym zarządzie przez rok (od 12. sierpnia 1884 do 11. sierpnia 1885) wyprano 271.334 szt. kosztem	5.570	„	59 „
Korzystniejszy więc wynik we własnym zarządzie o kwotę	6.297	zł.	95½ ct.

Korzyść ta jest nawet większą, gdyż dodać musimy, iż na oddziale chirurgicznym prano w r. 1883. we własnym zarządzie, pomimo przedsiębiorstwa, kompresy opatrunkowe, do czego była wynajmowana służąca, kosztująca 150 zł. rocznie, nie rachując mydła i drzewa opałowego, teraz zaś kompresy piorą się w pralni.

Doświadczenie ubiegłego roku pokazuje, że koszt wybudowania pralni w ciągu czterech lat będzie pokryty oszczędnością z rubryki prania.

Na czas budowy nowego skrzydła w szpitalu, oddział położniczy przeniesiono z filii Aldera do głównego gmachu i pomieszczono go na pierwszem piętrze w prawem skrzydle; a chirurgiczny na pierwszem piętrze w lewej połowie gmachu. Oddziały zaś weneryczno-skórne jak męski tak i kobiecy, przeniesione zostały 15. kwietnia do najętego na pięć kwartałów za kwotę 3.000 zł. rocznie domu hr. Miączyńskiego, który został zrestaurowany i przysposobiony, o ile się tylko dało do umieszczenia chorych tego rodzaju, kosztem 1.823 zł. 12 ct.

W nowo-budującém się skrzydle na dole i w większéj części pierwszego piętra zamierzamy pomieścić Oddział położniczy. Co do rozmieszczenia tego oddziału, toczyły się narady Prymaryuszów z współudziałem Dyrektora szkoły położniczej. Jak Dyrektor szkoły tak i Prymaryusz tego oddziału stawiali różne żądania co do przyszłego umieszczenia i wewnętrznego urządzenia oddziału. Wszystkie te życzenia zostały uwzględnione oprócz głównego, to jest oddania oddziałowi temu całego parteru i całego pierwszego piętra z dodatkiem kilku sal starego gmachu na dole, a to dla tego, bo w takim razie inne oddziały nie znalazły by dla siebie potrzebnego pomieszczenia.

Według ścisłego obliczenia budowniczego, powierzchnia przestrzeni, którą zajmie oddział położniczy w nowem skrzydle, będzie większą niż zajmował poprzednio w filii Aldera o 165 metr, kwadratowych, a pojemność o 33.250 stóp sześciennych.

Budowa skrzydła nowego posuwa się raźno i mamy wszelką nadzieję, że z początkiem lata 1886. można będzie opuścić dom Miączyńskiego i wszystkie oddziały szpitalne pomieścić pod jednym dachem.

W roku bieżącym umarł doktor Żuliński, chemik patologiczny w szpitalu. Posada po nim nie została dotychczas obsadzoną. W miejsce zaś zmarłego oficyała Jaroszyńskiego, który był kasyerem szpitalnym, mianowaliśmy prowizorycznie p. Mateusza Gralewskiego.

Zaległości kosztów leczenia, które w lwowskim szpitalu były zawsze wielkie z powodu powolnej manipulacyi w Magistracie lwowskim, do którego szpital musiał udawać się z zapytaniem o stan majątkowy chorych, zmalały bardzo znacznie. I tak, wtedy gdy w r. 1881. wynosiły 401.451 zł., z końcem roku 1884. wynosiły tylko 96.996 zł., jak już to wyżéj wspomnieliśmy.

Zakład dla obłąkanych w Kulparkowie.

Załatwiając sprawozdanie komisyi administracyjnej o przedłożeniu Wydziału krajowego w sprawie odprzedania lwowskiej wyznaniowej gminie izraelickiej części gruntu należącego do zakładu kulparkowskiego na urządzenie cmentarza izraelickiego, — powziął Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 15. Października 1884. r. następującą uchwałę: — „Sejm upoważnia Wydział krajowy do sprzedania lwowskiej wyznaniowej gminie izraelickiej 1 morga 543 □ s. z gruntów zakładu dla obłąkanych w Kulparkowie za kwotę 300 zł. na założenie cmentarza wyłącznie dla izraelitów zmarłych w zakładzie kulparkowskim i gminie Kulparkowa".

W wykonaniu tej uchwały zawarliśmy z lwowską izraelicką gminą wyznaniową kontrakt sprzedaży i kupna oznaczonego kawałka gruntu

w Kulparkowie na cmentarz za cenę 300 zł., a na ryczałtowe wynagrodzenie za urządzenie drogi dojazdowej pobraliśmy od tejże gminy 150 zł.

W roku 1884. ruch chorych w zakładzie był następujący: Łóżek dla chorych było 500 jak w poprzednich latach. Leczono 914 chorych, to jest o 59 więcej aniżeli w roku 1883.; dni leczenia było 157.794, t. j. o 8.571 więcej, aniżeli w r. 1883., a o 21.422 więcej w porównaniu z r. 1882. Śmiertelność natomiast wynosiła tylko 11·5%, (w r. 1883. była 13·8), zmarło bowiem 106, t. j. o 13 mniej aniżeli w roku poprzednim. Zwracamy przytem uwagę, że w liczbie 106 zmarłych było 38 dotkniętych nieuleczalnem porażeniem postępowem. Przeciętnie w zakładzie było 432 chorych dziennie, a średni pobyt każdego chorego wynosił 172·6 dni.

Chorzy, jak w poprzednich latach, w celach leczniczych byli używani do różnych robót, a mianowicie mężczyzni w kancelaryi, w warsztatach: szewskim, krawieckim i stolarskim, do maglowania bielizny, do robót ziemnych w polu i do pomocy w krowiarni. Kobiety zaś do robót w kuchni, przy praniu bielizny, szyciu i reparacyi jej i do robót w ogrodzie. Za 28.163 dni pracy chorzy zarobili 1.003 zł. 5 ct.

Wynik gospodarstwa polnego, z ogrodów, krowiarni i trzody chlewnej, sprawdzony przez oddział rachunkowy przedstawia się następująco:

I. Gospodarstwo polne.

Wydatki:	uprawa pól, kupno nasion i narzędzi, zbiór i t. d.	2.200 zł. 40 ct.
Dochody:	ze zbiorów polnych	3.330 „ 63 „
	Nadwyżka dochodów . .	1.130 zł. 23 ct.

która w porównaniu z kwotą 352 zł., za jaką grunta te i pastwiska dawniej wydzierżawiano, okazuje czysty zysk 778 zł. 23 ct., nie licząc kwoty 63 zł. 35 ct. wydanej na zakupno i reparacyą pługów, pokrytej dochodami bieżącymi.

II. Ogrody zakładowe.

Wydatki:	uprawa, zakupno jarzyn, kwiatów, drzew, ogrodnik i t. d.	1.061 zł. 38 ct.
Dochody:	ze zbioru jarzyn, żyta i siana . . .	927 „ 98 „
	Wynik niekorzystny w kwocie	133 zł. 40 ct.

spowodowany wydatkiem przeszło 250 zł. na utrzymanie parku i ogrodów spacerowych dla chorych, a który to wydatek nie przynosi żadnego zysku, lecz owszem stratę wynikającą ze szkód, jakie obłąkani w ogrodach wyrządzają.

III. Krowiarnia.

Wydatki:	Zakupno 6 krów dojnych po cenie przeciętnej 132 zł. 82 ct.	796 zł. 92 ct.
Dochody:	Ze sprzedaży 6 krow wydojonych po 142 zł. 50 ct.	855 „ — „
	Czysty zysk . . .	58 zł. 08 ct.

Produkcya nabiału potrzebnego dla zakładu kosztowała 4.413 zł. 98½ ct.

Przed zaprowadzeniem własnej gospodarki mlecznej płacono przedsiębiorcy po 10 ct. za litr mleka. Fundusz zakładowy musiałby przeto

za dostarczonych 77.271½ litr. po 10 ct. zapłacić kwotę 7.727 zł. 15 ct. Z porównania zatem okazuje się wynik korzystniejszy o 3.313 zł. 16½ ct.

Jeżeli zaś koszt produkcyi mleka wynoszący w roku 1883. od jednego litra kwotę 6·093 ct. porównamy z kosztem r. 1884. po 5·712 ct., okaże się, że produkcya mleka kosztowała w r. 1884. o 0·381 ct. taniej na litrze, co pomnożywszy przez ilość mleka w tymże roku wyprodukowanego, okaże się różnica w kwocie 294 zł. 40 ct., którą jako dodatni rezultat gospodarki mlecznej uważać należy.

Stan inwentarza: krów z końcem 1884. było 24.

IV. Trzoda chlewna.

Wydatki:	Koszt utrzymania służby	210	zł. 31	ct.
	Zakupno 118 sztuk trzody	4.199	„ 80	„
	Karm trzody, bicie, akcyza i t. d. . .	283	„ 22	„
	Razem . .	4.693	zł. 33	ct.
Dochody:	Z bicia 89 sztuk trzody i prosiąt uzyskano .	4.455	zł. 94	ct.
	Za sprzedaną szczecinę	16	„ 68	„
	Za remanent 29 sztuk trzody starszej i 16 prosiąt odprzedanych do rachunku r. 1885. .	834	„ —	„
		5.306	zł. 62	ct.
	Z porównania okazuje się czysty zysk . .	613.	„ 28½	„

V. Owce.

Wydatki:	Zakupno 100 sztuk, bicie i akcyza wynosiły .	977	zł. 77	ct.
Dochody:	Za mięso 100 sztuk baranów, łój, skóry i t. d.	977	„ 77	„

Zauważa się jednak przytem, że mięso baranie dostarczone do kuchni liczono za 1 kil. tylko 37 ct., podczas gdy przeciętna cena targowa onegoż była za kilo 42 ct., co na 1.831 kil. mięsa dostarczonego do kuchni czyni różnicę korzystniejszą w kwocie 91 zł. 55 ct. Prowadzenie więc tego działu gospodarki można uważać za korzystne.

Zestawiając wyniki poszczególnych działów gospodarstwa zakładowego mamy:

1.	W dziale gospodarki polowej wynik korzystny w kwocie	1.130	zł. 23	ct.
2.	„ „ mlecznej „ „ „	3.371	„ 24½	„
3.	„ „ trzody chlewnej „ „	613	„ 28½	„
4.	„ „ owiec „ „	91	„ 55	„
	Razem . .	5.206	zł. 31	ct.
	Ogrody wykazały wynik niekorzystny w kwocie . .	133	„ 40	„
	Pozostaje .	5.072	„ 91	„

A w porównaniu z rezultatem roku 1883., w którym czysty zysk wynosił 4.313 zł. 24 ct., zysk w r. 1884. przedstawia się o 759 zł. 67 ct. większy niż w roku poprzednim.

W roku ubiegłym wybudowano w zakładzie nową lodownię systemem amerykańskim, kosztem 1.905 zł. 60 ct. (według niezamkniętego jeszcze rachunku).

Ze względu, iż kominy przy nowych kotłach parowych były tak niskie, że cały zakład cierpiał od dymu, połączono te kominy za pomocą rury żelaznej z głównym kominem kosztem 679 zł. 45 ct.

Barak propinacyjny, stojący dawniej na gruncie, na którym propinacya do miasta Lwowa należy, został przeniesiony na grunt wolny od tego serwitutu, przez co uzyskano, że cała kwota dzierżawna, po odtrąceniu podatków przypadnie teraz funduszowi zakładu, gdy dawniej opłata miastu, część czynszu dzierżawnego pochłaniała.

Wskutek zwinięcia filii Hofmana i braku miejsca w szpitalu głównym we Lwowie, przenieśliśmy oddział obserwacyjny tymczasowo do Kulparkowa. Tam urządzono pomieszczenie dla sześciu mężczyzn i sześciu kobiet. Chorych tego rodzaju przyjmuje lekarz dyżurny a urzędnik wpisuje ich do osobnego protokołu. Po uznaniu ich za rzeczywiście obłąkanych, są oni przenaszani do właściwego zakładu dla umysłowo chorych.

W roku ubiegłym zostały przeprowadzone trzy próby bicia wołów we własnym zarządzie, jedna na wiosnę, druga latem, a trzecia w jesieni. Próby te okazały, że zakład zyskał 403 zł. 66 ct. Jeden kilogram mięsa wypadł na 45·9 ct., czyli mniej o przeszło ośm centów od ceny zakontraktowanej. W roku bieżącym przeprowadzają się dalsze próby w tym względzie.

Wydatki na utrzymanie całego zakładu w r. 1884. wynosiły 141.703 zł. 48 ct., t. j. o 5.754 zł. mniej jak w r. 1884., chociaż ilość dni leczenia w tym roku wzmogła się. Utrzymanie jednego chorego przez cały czas pobytu jego w zakładzie kosztowało 155 zł. 03 ct., t. j. o 16 zł. 63 ct. mniej, aniżeli w roku poprzednim, a dziennie 89·9, t. j. o 8·9 ct. mniej, aniżeli w r. 1883. Żywienie chorego na dzień z pieczywem i winem kosztowało 34·3. Podrożenie to żywienia o 1·4 ct. w porównaniu z rokiem poprzednim pochodziło stąd, iż w obec zamknięcia granic dla bydła z sąsiedniego państwa, zakład musiał na rok 1884. zawrzeć bardzo niekorzystny kontrakt na dostawę mięsa. Mamy nadzieję, że przy wprowadzeniu bicia wołów we własnym zarządzie podobne podniesienie cen na mięso miejsca mieć nie będzie. O postawieniu rzeźni zakładowej przedstawiamy osobne sprawozdanie.

Dochody wynosiły 154.465 zł. Z tego fundusz krajowy dostarczył 117.974 zł., obce fundusze 33.916 zł.; własne zaś źródła 2.575 zł.

Wskutek prośby gminy kulparkowskiej zezwoliliśmy, aby zakład jako obszar dworski, przyjął udział w założeniu szkoły ludowej jednorazowym datkiem 100 zł. na adoptowanie budynku szkolnego, zaś datkiem 50 zł. na urządzenie tej szkoły. Zarazem zezwoliliśmy na umieszczenie tymczasowe nauczycielki tej szkoły w zabudowaniu zakładu.

C. k. Namiestnictwo we Lwowie na żądanie c. k. Ministra sprawiedliwości zapytywało, czyby umysłowo-chorych zbrodniarzy i przestępców nie utrzymywano w zakładach naszych dla obłąkanych po ich wyzdrowieniu, lub w razie ich nieuleczalności, choćby się nie kwalifikowali do dalszego pobytu w zakładzie, aż do orzeczenia c. k. władzy politycznej w porozumieniu z właściwą władzą sądową.

Daliśmy odpowiedź odmowną na tej podstawie, że zakłady nasze przez to zarządzenie straciłyby właściwą swą cechę zakładów leczniczych, a stałyby się po części więzieniami i zakładami karnymi, a następnie, że względy ludzkości i słuszności sprzeciwiają się umieszczaniu zbrodniarzy i przestępców w jednym zakładzie z chorymi.

Dowiedziawszy się, że domek z gruntem położony tuż przy drodze wiodącej do zakładu w obrębie, na którym Magistrat miasta Lwowa ma zastrzeżone prawo propinacyi, ma być wystawionym na licytacyę, poleciliśmy Dyrektorowi zakładu stanąć do licytacyi i nabyć tę parcelę dla zakładu, jeżeliby cena kupna okazała się umiarkowaną, a to z powodu, ażeby propinacyę kulparkowską ochronić na przyszłość od strat.

Szpital św. Łazarza w Krakowie.

Przy uchwalaniu budżetu szpitala św. Łazarza w Krakowie na rok 1885., a mianowicie przy Rubr. XVIII. wydatków, polecił Wys. Sejm Wydziałowi krajowemu, aby zarządził, co należy, celem uchylenia braku wpływu Dyrekcyi szpitala św. Łazarza, a względnie Wydziału krajowego, na przyjmowanie i wypuszczanie dzieci ze szpitala św. Ludwika.

W wykonaniu tego polecenia, Wydział krajowy przedstawia rzecz jak następuje:

Przyjmowanie i wypuszczanie dzieci ze szpitala odbywa się w ten sposób, iż:

1. Z każdem chorem dziecięciem obowiązani są rodzice lub opiekunowie zgłaszać się do kancelaryi zarządu krajowego szpitala św. Łazarza, a po zbadaniu stanu zdrowia dziecka, przynależności do gminy i stanu majątkowego osób obowiązanych do ponoszenia kosztów leczenia, — czyli po spisaniu protokołu (podobnie jak się to dzieje z przyjmowaniem chorych dorosłych do szpitala św. Łazarza) -- wydawaną bywa karta przyjęcia i dziecię odsyła się w celu leczenia do szpitala św. Ludwika.

2. Jeżeli w ciągu czterech tygodni chore dziecię nie opuści zakładu, wzywanym bywa Dyrektor szpitala św. Ludwika do złożenia opinii lekarskiej o stanie zdrowia leczonego dziecka.

3. Po przebytem leczeniu każde dziecko wraz z kartą przyjęcia bywa odprowadzane do kancelaryi zarządu szpitala św. Łazarza, a po wykreśleniu z dziennika chorych zostaje oddane rodzicom lub opiekunom, lub odstawia się do Magistratu w celu odesłania do miejsca stałego pobytu.

4. Ze szpitala św. Ludwika składane bywają codziennie raporta ruchu chorych do kancelaryi św. Łazarza.

5. Dyrektor szpitala św. Łazarza udaje się od czasu do czasu do szpitala św. Ludwika, celem przekonania się naocznie o stanie dzieci leczonych kosztem funduszu krajowego.

6. Wreszcie Inspektor szpitali krajowych przy corocznej wizytacyi szpitala św. Ludwika baczną zwraca uwagę na tę okoliczność, ażeby tylko rzeczywiście chore dzieci w szpitalu pozostawały, a tem samem wpływa także na zmniejszenie czasu przeciętnego pobytu dziecka w szpitalu.

Na dowód, że kontrola pod 1, 2, 3 wykazana, ściśle bywa wykonywaną, służą wykazy przedkładane wraz z rachunkami szpitala św. Łazarza peryodycznie po skończonym kwartale, oraz dokumenta, dołączane do wykazów dzieci leczonych w szpitalu św. Ludwika.

Że jednak pomimo takiej kontroli liczba chorych dzieci w szpitalu św. Ludwika w ostatnich latach wzrosła, a mianowicie:

w roku 1877. było dzieci chorych	. . . .	627
„ 1878. „ „ „	. . . . . .	566
„ 1879. „ „ „	. . . . . .	527
„ 1880. „ „ „	. . . . . .	693
„ 1881. „ „ „	. . . . . .	766
„ 1882. „ „ „	. . . . . .	584
„ 1883. „ „ „	. . . . . .	770
„ 1884. „ „ „	. . . . . .	894

to przyczyny tego wzrostu należy upatrywać we wzroście ludności w samym Krakowie, oraz w tej okoliczności, iż szpital przez racyonalne urządzenie i skuteczne leczenie zyskał zaufanie ogółu; dlatego też ludność z dalszych nawet okolic spieszy do Krakowa, by uzyskać w szpitalu pomocy lekarskiej.

Przeciętny czas pobytu dzieci w szpitalu nie może być uważany za zbyt nieprawidłowy, jak o tem świadczą cyfry wyjęte ze sprawozdań szpitala św. Ludwika, a mianowicie pozostawało jedno dziecię w leczeniu:

w roku 1878. dni	. . . . . .	34·5
„ 1879. „	. . . . . .	35·5
„ 1880. „	. . . . . .	27
„ 1881. „	. . . . . .	25·6
„ 1882. „	. . . . . .	33·7
„ 1883. „	. . . . . .	30·9
„ 1884. „	. . . . . .	27.6

Pomimo tego Wydział krajowy w myśl intencyi Wys. Sejmu wezwał za pośrednictwem Komitetu administracyjnego Dyrekcyę szpitala św. Łazarza, ażeby na przyszłość przy kwalifikowaniu chorych dzieci w szpitalu św. Łazarza, celem oddania ich do szpitala św. Ludwika, każde dziecko ściślejszemu jeszcze — o ile to być może — niż dotychczas poddać badaniu lekarskiemu, by w ten sposób zapobiedz możliwym nadużyciom zgłaszających się z dziećmi osób; zarazem zarządziliśmy, ażeby Dyrektor szpitala św. Łazarza częstą osobistą kontrolą spowodował jak najwcześniejsze wydalanie rekonwalescentów ze szpitala św. Ludwika, przezco dałoby się osiągnąć możliwe minimum czasu przeciętnego pobytu dzieci w szpitalu.

Powyżej wykazana kontrola datuje się od samego początku istnienia szpitala św. Ludwika.

Wprawdzie w r. 1879., przy sposobności umieszczenia w szpitalu św. Ludwika kliniki chorób dziecięcych, starał się c. k. Rząd uzyskać dla profesora pediatryi prawo kwalifikowania do przyjęcia chorych na klinikę pediatryczną w szpitalu św. Ludwika, lecz żądaniu temu, którego wyrazem była odezwa c. k. Namiestnictwa z d. 31. Marca 1879. r. L. 11.224 (przy akcie LW. 14.046/79.) sprzeciwił się w interesie funduszu krajowego Wydział krajowy stanowczo tak, iż wyżej opisany stan rzeczy trwa bez przerwy do dnia dzisiejszego.

Z powyższego zatem przedstawienia okazuje się, iż Dyrekcya szpitala św. Łazarza ma zapewniony wpływ na przyjmowanie i wypuszczanie dzieci ze szpitala św. Ludwika i że wykonuje przysługujące jej prawo kontroli.

Petycyę Prezydenta, wniesioną imieniem gminy stoł. król. miasta Krakowa o uwolnienie od opłaty $52\frac{1}{2}$ ct., przypadających na budowę szpitala z taks za pozwolenie na muzykę z tańcami w lokalach szynkowych, przekazaną na posiedzeniu Wysokiego Sejmu w d. 2. Października 1884. Wydziałowi krajowemu do bliższego rozpatrzenia się i stanowczego załatwienia, uwzględniliśmy, uwalniając gminę od dalszego ponoszenia tego ciężaru.

W myśl uchwały Wysokiego Sejmu z d. 18. Października 1883. zażądaliśmy, aby za słabe, w klinice położniczej umieszczone, była opłacana zwykła taksa w szpitalu św. Łazarza na oddziale położnic ustanowiona. C. k. Namiestnictwo odezwą z d. 30. Czerwca b. r. LW. 37.320 żądaniu temu odmówiło na tej podstawie, iż sprawa urządzenia i utrzymania kliniki ginekologiczno-położniczej została już uregulowaną po obopólnem porozumieniu z Wydziałem krajowym umową prawomocną z r. 1868., nie może więc przystąpić do zawarcia nowej umowy, którąby nakładała na fundusz kliniczny większy ciężar, aniżeli ten, który przypada nań według istniejącego prowizoryum.

Dla obalenia niekorzystnej umowy, zawartej w r. 1868. w pertraktacyach z Rządem, o których zdajemy sprawę niżej, oświadczyliśmy, że zgadzamy się na pewne ofiary pod względem taksy dla wszystkich klinik wtedy, gdy kliniki już będą w obrębie szpitala, z warunkiem, aby obecne prowizoryum ustało.

Ruch chorych w szpitalu św. Łazarza w r. 1884. był następujący:

	Łóżek	Leczono	Dni leczenia	Średni pobyt	Jedno łóżko było zajęte dni	Śmiertelność liczba	Śmiertelność %	Ilość leczonych dziennie
Oddziały wewnętrzne . . .	180	2.928	56.467	19.3	313	553	18.8	154
Oddział chirurgiczny . . .	80	1.107	25.268	22,8	315	74	6.6	69
„ położnic i ginekol. .	25	395	10.033	25.4	401	8	2.0	27
„ mamek i dzieci ssących	10	122	3.623	28.9	362	39	44.8	9
„ syfilityczno-skórny .	120	1.669	38.604	23.1	321	6	0.3	105
„ obłąkanych	70	2 60	25.850	99.4	369	32	12.3	70
Razem .	485	6.481	159.845	24.6	329	712	10.9	437
Szpital św. Ludwika dla dzieci	100	952	26.359	27.6	263	237	24.8	72
Ogółem	585	7.433	186.204	25.1	318	949	12.7	509
w 1883. roku było . . .	575	6.706	177.161	26.3	308	894	13.3	485

Wykaz ten świadczy o wielkiem przepełnieniu szpitala św. Łazarza. Każde łóżko przeciętnie było zajęte 329 dni w ciągu roku; na oddziale położniczym i ginekologicznym 401 a na oddziale obłąkanych 369; to znaczy, że dla braku miejsca w tych oddziałach, część chorych musiano czasowo umieszczać na siennikach położonych na ziemi. Na oddziale syfilitycznym przepełnienie było tak wielkie, że prymaryusz zmuszony był przestać przyjmować z chorobami skórnemi, chociaż niektóre z nich są zaraźliwe.

Przeciętny pobyt chorych w zakładzie (bez oddziału obłąkanych) wynosił zaledwo 20.6 dni, co świadczy, że lekarze nie przytrzymywali chorych w szpitalu, dłużej nad konieczną potrzebę. Chorych dotkniętych chorobami zaraźliwemi, umieszczono w kilku salach urządzonych w suterenach. Wszystko to mówi, że w niedalekiej przyszłości potrzeba będzie szpital rozszerzyć, bo z powiększeniem ludności ilość chorych, potrzebujących opieki szpitalnej wzmaga się.

Zwracamy jeszcze uwagę Wysokiego Sejmu, że szpital św. Łazarza nie posiada bardzo potrzebnego oddziału ocznego, bo klinika okulistyczna jest za szczupła dla tej ilości chorych na oczy, którzy się tam zgłaszają jak z miasta tak i z okolicy. Przytem klinika jest zamknięta w ciągu letnich miesięcy, kiedy właśnie następuje największy przypływ dotkniętych chorobami oczu. W prawdzie przy zamknięciu klinik na lato, chorzy na oczy są odsyłani na chirurgiczny oddział szpitala św. Łazarza; lecz tam nieznajdują ani odpowiedniego pomieszczenia, ani należytego leczenia, bo przy dzisiejszem specyalizowaniu wszystkich chorób, nie każdy lekarz jest w stanie zadość uczynić najnowszym wymogom nauki.

Na oddziale chirurgicznym dokonano 275 większych i mniejszych operacyi.

Wydatki roczne na utrzymanie zakładu św. Łazarza wynosiły kwotę 148.155 zł. t. j. o 3.415 zł. mniej jak w roku poprzednim, chociaż dni leczenia było więcej o 6.191. Cały koszt utrzymania jednego chorego wynosił 19 zł. 93 ct., a dzień leczenia 92.7 ct. t. j. o 5.9 ct. mniej jak w roku poprzednim. Dzienny wikt chorego kosztował 28.4 t. j. o 1.9 ct. taniej aniżeli w roku 1883. W ogóle wydatki we wszystkich prawie rubrykach były mniejsze jak w roku poprzednim; koszta apteczne, na które Wysoki Sejm jeszcze w roku 1883. zwrócił uwagę swoją, zmalały znacznie, bo z 6.13 ct. na chorego i dzień leczenia spadły na 4.1 ct. — Ogród przyniósł czystego dochodu za jarzyny i siano 442 zł. 70 ct., trzoda zaś chlewna, utrzymywana w szpitalu, przyniosła zysku czystego 473 zł. 15 ct.

Dochody wynosiły 193.880 zł., z tego fundusz krajowy udzielił 135.898 zł., obce fundusze 733 zł., a własne źródła 35.249 zł.

Na wniosek komitetu administracyjnego szpitala św. Łazarza, zezwoliliśmy na wydatek w kwocie 985 zł. a mianowicie 735 dla zabezpieczenia kotłów parowych od zanieczyszczania ich osadami stałymi, przez użycie oczyszczającego przyrządu systemu Dervaux i 250 na podwyższenie komina parowego, dla odpowiedniejszego i więcej ekonomicznego użycia paliwa.

Naprawa hełmów na wieżach kościoła św. Łazarza, z uwzględnieniem rezerwoarów dla wodociągów na jednej z wież, jest już na ukoń-

czeniu i koszt naprawy będzie wynosić około 5.292 zł. z preliminowanych 5.900 zł.

Na urządzenie wodociągów w starym gmachu i restauracyę kościoła, które są naglącemi, wstawiamy do preliminarza na r. 1886. potrzebną na to kwotę 15.060 zł. upraszając o przyzwolenie tego kredytu.

Dla ostatecznego uporządkowania szpitala zostanie jeszcze zrobić mur i sztachety przed szpitalem i osuszyć ogród szpitalny, co według kosztorysu wyniesie 7.560 zł.

Ze względu jednak na obciążenie budżetu w tym roku nie prosimy o tę sumę.

Stosownie do życzenia Ministerstwa oświecenia, aby zarząd ekonomiczny klinik był połączony z zarządem szpitala św. Łazarza, delegowaliśmy do Krakowa Członka Wydziału krajowego Dr. Hoszarda dla porozumienia się z delegatem Rządu, jako też i kierownikami klinik lekarskich wszechnicy Jagielońskiej.

Według decyzyi C. k. Ministerstwa w najbliższej przyszłości miała być budowaną klinika chirurgiczna na gruncie przed pawilonem obłąkanych od ul. Kopernika. — Reszta zaś klinik ma stanąć na Blichu, a zakład patologiczno-anatomiczny od Grzegórzek. Jakkolwiek Wysoki Sejm upoważnił nas do odstąpienia tylko dwóch placów, jednak wchodząc w ducha uchwał Sejmowych i intencyi jego, delegat nasz nie robił żadnych trudności, w przekonaniu, że Wysoki Sejm i to ustępstwo zatwierdzić raczy.

W ogóle wszystkie przemówienia, oświadczenia i zobowiązania delegata naszego, niemniej warunki przez niego stawiane, a przez Wydział krajowy przyjęte, były napiętnowane życzliwością dla Wszechnicy Jagielońskiej, a względnie dla klinik, i dążyły do tego, aby wybudowanie klinik na gruncie szpitalnym umożliwić i przyspieszyć, nie spuszczając jednak z oka względów na dobro szpitala i na oszczędzenie funduszu krajowego.

Delegat nasz oświadczył: 1.) Że ani obecnie, ani kiedykolwiek Wydział krajowy nie mógł by objąć administracyi klinik, jak długo one się nie znajdują w obejściu szpitalnem, a to z powodu kosztowności takiej odrębnej administracyi. 2.) Że uznając korzyść i potrzebę oddziałów rezerwowych dla klinik, Wydział krajowy musi odmówić żądaniu delegata rządowego, aby w obecnych lokalnościach szpitalnych odstąpiono pewną ilość sal do użytku przyszłych klinik, dla braku sal potrzebnych do tego i wielkiego przepełnienia szpitala. 3.) Że nie możemy się także zgodzić, aby dla zmniejszenia kosztów utrzymania przyszłych klinik, wydzielono z każdej kliniki pewną ilość łóżek, jako oddział rezerwowy, i żeby takowe oddziały przyjęto pod administracyę szpitalną, jako oddziały szpitalne, z profesorami klinicznymi jak prymaryuszami, gdyż pod względem administracyi i rozrachowania kosztów była to niedogodna komplikacya, tem bardziej niepotrzebna, że zbytecznym kosztom zapobiedz można, jeżeli profesorowie kliniczni, na pewnej części kliniki, ordynować będą według normy szpitalnej, a nie klinicznej. 4.) Że jeszcze przed rozpoczęciem budowy klinik, wszystkie budynki szpitalne znajdujące się na obranych pod budowę klinik miejscach, będą przeniesione kosztem skarbu państwa na miejsca przez zarząd szpitalny wskazane, i że zarząd szpitalny podjął by się przestawienia tych budynków za kwotę ryczałtową, za wspólnem porozumieniem. 5.) Że ani fun-

dusz szpitalny ani fundusz krajowy przez administracyę klinik nie będzie narażony na większe wydatki, aniżeli stosunkowo do liczby chorych klinicznych, obecnie ponosi. 6.) Że kliniki zostaną oddane szpitalowi zupełnie umontowane, t. j. zaopatrzone w całkowity inwentarz szpitalny, który zarząd szpitala na rachunek funduszu Państwa uzupełniać obowiązuje się. 7.) Że wszystkie adaptacye i rozszerzenia ubikacyi szpitalnych, które wskutek objęcia administracyi klinik w zarząd szpitala okażą się potrzebne, będą dokonane kosztem funduszu państwowego. 8.) Nareszcie, aby zapobiedz wszelkim nieporozumieniom na przyszłość, omówiono sposób prowadzenia rachunków w grubszych zarysach, stosunek profesorów klinicznych do Dyrektora i zarządu szpitala, a także stosunek sióstr Miłosierdzia i służby.

Delegat Rządu poruszył sporny stosunek kliniki położniczej, żądając stanowczego przyznania, że taka klinika po jej przeniesieniu na grunt szpitalny, jako integralna część szpitala, całkowicie przejdzie na koszt funduszu szpitalnego. -- Ponieważ umowa z roku 1868. jako niewykonalna, zastąpioną została dotąd obowiązującem prowizoryum i wykonanie jej obciążyłoby w przyszłości budżet szpitalny znaczną kwotą, delegat nasz oświadczył, że skoro kliniki będą w obrębie szpitala, fundusz krajowy będzie płacić nie zwykłą taksę szpitalną (63 ct.), lecz rzeczywisty wydatek na chorego w szpitalu, po odtrąceniu wydatków, które mają wprawdzie wpływ na koszta leczenia w szpitalu, jednak nie mogą mieć wpływu na koszta leczenia w klinice (72 ct.), pod warunkiem, że klinika położnicza, po jej wybudowaniu na gruncie szpitalnym, administrowaną będzie przez zarząd szpitala, pod tymi samymi warunkami jak inne kliniki, a dopóki to nie nastąpi, ma obowiązywać teraźniejsze prowizoryum.

Jak teraz rzeczy stoją rozchodzi się tylko o budowę kliniki chirurgicznej, a budowę reszty klinik c. k. Ministerstwo odkłada do czasu przyszłego.

Gdybyśmy przyjęli administracyę teraźniejszych klinik pod swój zarząd, to nie ulega żadnej wątpliwości, że nowe kliniki nie będą budowane. — Dla tego też delegat nasz usuwał wszystko, coby mogło zaszkodzić budowie kliniki choćby w przyszłości.

Na późniejsze zapytanie c. k. Namiestnictwa, czy postawienie kliniki chirurgicznej na gruncie Morgensterna, położonym naprzeciwko szpitala św. Łazarza, z drugiej strony ul. Kopernika i bezpośrednio przy tej ulicy, nie natrafi na jakie objekcye ze strony naszej pod względem objęcia tej kliniki w Zarząd Dyrekcyi szpitala pod warunkami umówionemi, odpowiedzieliśmy, że z powodu bliskości miejscowości tej od szpitala, zgodzilibyśmy się na administracyę jej, dodając jednak jeszcze raz, że według naszego przekonania, najlepszem miejscem na wszystkie kliniki, jak pod względem administracyi i gospodarstwa, tak też i dla dogodności uczniów krakowskiej wszechnicy, byłaby ta część ogrodu szpitalnego, która wychodzi na Grzegorżki.

W roku przeszłym zdaliśmy sprawę o wyniku lustracyi majątku szpitalnego Tropiszowa. Ze względu na korzystny wynik lustracyi na wniosek komisyi, powierzono teraźniejszemu dzierżawcy p. Machnickiemu, dzierżawę tego majątku jeszcze na lat dwanaście, i zawarto z nim odpowiedni kontrakt 29. Grudnia 1884.

Przychylając się do propozycyi Komitetu administracyjnego szpitala św. Łazarza, uwzględniliśmy prośbę dzierżawcy dóbr Tropiszowa o przedłużenie terminu do zaprowadzenia płodozmianu i przedłożenia mapek rotacyjnych do końca Maja 1885. r., a zarazem wydelegowaliśmy inżyniera bióra melioracyjnego dla wykonania planów i kosztorysów szczegółowych na projektowane osuszenie gruntów dworskich w Tropiszowie, aby podnieść dochody z tych dóbr.

Lustracya majątku Prądnik Czerwony, dokonana 19. Czerwca 1884. wykazała, że obecny dzierżawca p. Fieber doprowadził do stanu kwitnącego pod względem uprawy roli, obfitego unawożania ziemi i zupełnie racyonalnego gospodarowania. Wskutek czego postanowiliśmy oddać mu dzierżawę tego majątku na dalszych lat dwanaście, licząc od 24 Czerwca 1887. za czynszem dzierżawnym o rocznych 4.000 zł. z obowiązkiem, aby odrestaurował własnym kosztem wozownię i dwie stodoły, na które wskazała komisya lustracyjna.

Dnia 17. Września b. r. z niewiadomych powodów wybuchł pożar w Prądniku Czerwonym i zniszczył cztery stodoły, tudzież szopy do szczętu ze zbożem, sianem i koniczyną i tylko dzięki Krakowskiéj straży ogniowej, nie dopuszczono zajęcia się spichlerza, stajeń, wozowni i domu mieszkalnego. Budynki były zabezpieczone od ognia, lecz czy wynagrodzenie za szkodę wystarczy w zupełności na postawienie nowych stodół, tego na razie orzec nie można.

Ze względu, że dzierżawca znaczną poniósł stratę przez pożar, gdyż oprócz całej krescencyi spaliły mu się mleczarnia i różne narzędzia gospodarcze, na wniosek Dyrektora szpitala pozwoliliśmy wydać p. Fieberowi zużytą słomę z sieników, jaką posiadał szpital Św. Łazarza, bez żądania wynagrodzenia, gdyż dzierżawcy nie pozostało ani zdźbła słomy, a jednocześnie wystosowaliśmy do Prezydyum Magistratu krakowskiego podziękowanie za chętną i skuteczną pomoc, niesioną przez krakowską straż pożarną, i ocalenie zagrożonych pożarem budynków gospodarczych.

W roku 1873. Magistrat miasta Krakowa wniósł do Wydziału krajowego prośbę, ażeby: 1.) przyznać gminie tamtejszej prawo do bezpłatnych 80 łóżek w szpitalu Św. Łazarza, albo 2.) wydać miastu kapitały fundacyjne tegoż szpitala, które na leczenie ubogich były przeznaczone, oraz 3.) ażeby uwolnić gminę miasta Krakowa od obowiązku zwrotu połowy kosztów leczenia Krakowian za czas, w którym obowiązywała ustawa krajowa z 19. Listopada 1868 r. — Sprawa ta miała być załatwioną przy rokowaniach o oddanie szpitala Św. Łazarza w Zarząd gminie m. Krakowa. — W Październiku 1874. r. wniósł Magistrat w tej sprawie petycyę do Wysokiego Sejmu, która została przekazaną Wydziałowi krajowemu „do załatwienia według słuszności“.

Wydział krajowy po rozpatrzeniu sprawy dnia 28. Maja 1878 r. do L. 41.582 załatwił petycyę gminy odmownie. — W skutek tego Magistrat m. Krakowa udał się do Trybunału administracyjnego a późniéj do c. k. Namiestnictwa, które d. 29. Sierpnia b. r. L. 44.754 orzekło, że: **Alegat 49.**

1. Gmina miasta Krakowa ma prawo żądać, aby za dochody z majątku zakładowego szpitala Św. Łazarza, pochodzącego z zapisów czynionych do r. 1818. dla ubogich chorych, w szpitalu Św. Łazarza lub dla tego szpitala w ogólności leczono bezpłatnie tylu ubogich chorych a

względnie tyle położnic do miasta Krakowa przynależnych, na ilu też dochody wystarczają, z tem zastrzeżeniem, że dochody z zapisów dla szpitala Św. Łazarza wogólności poczynionych, winny być tylko o tyle obracane na leczenie ubogich chorych do Krakowa przynależnych, o ile nie są potrzebne dla pokrycia innych potrzeb szpitala.

2. Gmina miasta Krakowa jest uwolnioną od zwrotu funduszowi krajowemu połowy kosztów leczenia, za tylu ubogich chorych przynależnych do gminy miasta Krakowa, którzy byli leczeni w szpitalu Św. Łazarza w Krakowie za czasów obowiązywania ustawy krajowej z dnia 19. Listopada 1868. Nr. 29. Dz. u. kr., na leczenie ilu wystarczały dochody z powyższych darów i zapisów; jest zaś obowiązaną zwrócić funduszowi krajowemu połowę kosztów leczenia tych chorych, przynależnych do gminy miasta Krakowa, których kosztów leczenia nie pokrywają powyższe dochody.

Ponieważ po powyższem orzeczeniu c. k. Namiestnictwa, jako najwyższej władzy w sprawach fundacyjnych, nie ma widoków, aby rekurs wniesiony w tej sprawie do c. k. Ministerstwa mógł osiągnąć korzystniejszy wynik, a samo orzeczenie przyznaje funduszowi krajowemu znaczną część pretensyi, przeto postanowiliśmy nie czynić dalszych kroków, aby sprawy nie przewlekać i umożliwić prędsze zrealizowanie pretensyi, jaka się okaże z obrachunku na rzecz funduszu szpitala Św. Łazarza.

Polecenie Wysokiego Sejmu względem zdania sprawy o użyciu dochodów funduszu podrzutków w Krakowie w myśl woli fundatorów, spełniamy w osobnem sprawozdaniu.

Szpitale prowincyonalne.

Ruch chorych w szpitalach prowincyonalnych wzmaga się nieustannie. I tak:

	Łóżek	Chorych	Dni leczenia	Średni pobyt	Jedno łóżko było zajęte dni	Śmiertelność liczbowa	%	Ilość leczonych dziennie
W r. 1883. było	1681	16.102	388.064	24·1	230	1510	9·3	1063
„ 1884. „	1681	17.450	419.155	24·0	249	1581	9·0	1149

Wyniki lecznicze roku 1884. w porównaniu z rokiem poprzednim, przedstawiają się w ogóle korzystnie. Jednak napływ chorych w niektórych szpitalach jest tak wielki, że lekarze ordynujący są zmuszeni ograniczać przyjmowanie chorych, zwłaszcza w miesiącach zimowych, kiedy ruch ten jest największy. Szczególnie cierpiały na przepełnienie szpitale w Rzeszowie, Tarnopolu i w Brzeżanach. Powiększenie szpitali w tych miejscowościach byłoby pożądanem, z powodu corocznego wzrastania ilości chorych, dotkniętych zakażeniem wenerycznem, które wymaga długiego i bardzo sumiennego leczenia, aby powstrzymać szerzenie się tej plagi, szczególnie pośród ludności Galicyi wschodniej, a jeszcze więcej w południowo-wschodniej.

Dla porównania gospodarstwa i administracyi szpitali naszych prowincyonalnych, przedstawiamy zestawienie zamknięć rachunkowych z trzech lat ostatnich.

Rok	Ilość chorych	Dni leczenia	Wydatek roczny	Cała kuracya chorego kosztowała	Dzień leczenia	Żywienie
1882.	15.467	365.421	221.826 zł.	14 zł. 34 ct.	60·7	22·1
1883.	16.102	388.064	208.594 „	12 „ 95 „	53·7	21·2
1884.	17.450	419.155	222.810 „	12 „ 71 „	53·1	22·8

Alegat 50. Rezultaty te wskazują, że szpitale nasze prowincyonalne są administrowane tanio, a nawet najtaniej w całej Monarchii, jak to widać z zestawienia wydatków na koszta leczenia we wszystkich prowincyach Austryi, umieszczonego w ustępie o kosztach w szpitalach warszawskich.

Rzeczywiste dochody w szpitalach prowincyonalnych wynosiły 244.436 zł., z tego fundusz krajowy dostarczył 189.559 zł., obce fundusze i płacący za siebie 23.654 zł., a własne dochody 31.223 zł.

W porównaniu z kwotami na rok 1884. preliminowanemi, wynosiły rzeczywiste wydatki wszystkich szpitali prowincyonalnych o 10.000 zł. mniej, a dochody o 21.626 zł. więcej, rezultat zatem był o 31.626 zł. korzystniejszy, niż się spodziewano.

Ponieważ zamknięcia rachunkowe z trzech lat ostatnich pokazały, iż taksa szpitalna w dwóch zakładach nie pokrywa wydatków, byliśmy zmuszeni podnieść taksę w Białej z $^{45}/_{25}$ na $^{55}/_{30}$, w Przemyślu zaś z $^{46}/_{20}$ na $^{48}/_{24}$. Przeciętna taksa wszystkich szpitali prowincyonalnych w r. 1884. wynosiła 51·9, nadwyżkę więc wydatków, wynoszącą 1·2 ct. szpitale pokrywały z własnych dochodów.

Pod względem pomieszczenia chorych nie wszystkie nasze prowincyonalne szpitale są jednakowo uposażone. Jedne z nich mieszczą się we własnych domach, drugie w najętych. Bardzo porządne budynki szpitalne istnieją w jedenastu miejscowościach, a mianowicie: w Stanisławowie, Przemyślu, Żółkwi, Białej, Sanoku, Stryju, Złoczowie, Kołomyi, Sokalu, Nowym Sączu i w Jaśle. Budynki własne, potrzebujące znacznych napraw lub rozszerzenia, są w Tarnowie, Bochni, Podhajcach, Zaleszczykach, Tarnopolu, Samborze, Brodach i w Śniatynie. Szpitale w Brodach i Tarnopolu posiadają własne, dość znaczne fundusze wystarczające na budowę, dla tego też już w r. 1883 zezwoliliśmy Brodom rozpocząć budowę nowego szpitala pod kierunkiem i kontrolą Rady powiatowej, a gminę Tarnopolską wezwaliśmy, aby przedłożyła nam plan i kosztorysy mającego się budować szpitala. W najętych budynkach mieszczą się cztery szpitale: drohobycki, rzeszowski, brzeżański i wadowicki. Z tych drohobycki odpowiada wszelkim warunkom dobrze urządzonego szpitala, gdyż był budowany z przeznaczeniem dla chorych, rzeszowski jest bardzo szczupły, wadowicki zbyt oddalony od miasta i wilgotny, a brzeżański pod wszelkiemi względami jest nieodpowiednim na zakład leczniczy, przy zupełnej niemożności wynajęcia innego, lepszego w mieście. W tych więc ostatnich miejscowościach potrzeba będzie postarać się o budynki odpowiedniejsze.

W Samborze umarł lekarz ordynujący w szpitalu powszechnym, Władysław Tymaczkowski; na jego miejsce prowizorycznie mianowaliśmy Dra Alfreda Biegelmajera, byłego sekundaryusza w tymże szpitalu.

Alegat 51. Budżety szpitali prowincyonalnych na rok 1885. wykazują w wydatkach kwotę 224.372 zł., t. j. o 8.439 zł. mniejszą od kwoty, w roku poprzednim preliminowanej, a o 1.562 zł. większą od rzeczywiście w r. 1884. wydanej. Dochody, obliczone na 218.525 zł., przedstawiają niedoboru 5.847 zł., który częścią podniesieniem taksy w paru szpitalach, częścią oszczędną gospodarką pokryć wypadnie.

Departament VI.

Szef: Waleryan Podlewski, Członek Wydziału krajowego.

A) Ustawy sankcyonowane.

Odezwą z dnia 26. Grudnia 1884 L. 12.088/pr. zawiadomiło nas c. k. Prezydyum Namiestnictwa, że Jego Ces. i Król. Apostolska Mość raczył Najwyższem postanowieniem z dnia 17. Grudnia 1884 użyczyć najmiłościwiej Najwyższej Sankcyi uchwalonemu przez W. Sejm krajowy na posiedzeniu z dnia 24. Września 1884. r. projektowi ustawy zmieniającej §§. 5, 6., 7., 27., 32. i 33. krajowej ordynacyi wyborczej z dnia 26. Lutego 1861. Ustawa ta została ogłoszoną w Dzienniku Ustaw krajowych. Część I. Nr. 1. z roku 1885.

B) Uchwały sejmowe niepodlegające Najwyższej Sankcyi i sprawy Wydziałowi krajowemu przekazane i polecone.

Uchwała z dnia 2. Września 1884, wzywająca Wydział krajowy, aby przystąpił co rychlej do ostatecznego uporządkowania podziału kraju na okręgi powiatów sądowych i administracyjnych.

Uchwała tejże daty, wzywająca Wydział krajowy, aby dołożył wszelkich starań w celu szybkiego wprowadzenia w życie nowych czterech Sądów, które c. k. Ministerstwo Sprawiedliwości utworzyć przyrzekło.

Po przeprowadzeniu korespondencyi z Ministerstwami Sprawiedliwości, spraw wewnętrznych i JE. p. Ministrem Ziemiałkowskim (L. W. 48.442/84) Wydział krajowy przedkłada oddzielne sprawozdanie Wysokiemu Sejmowi do LW. 33.998/85.

Uchwała z dnia 10. Września 1884, przekazująca petycyę gminy Muszyny jakoteż mieszkańców Krynicy, co do przeniesienia siedziby c. k. Sądu pow. z Krynicy do Muszyny, Wydziałowi krajowemu do zbadania i przedłożenia sprawozdania na następnej sesyi.

Przedkładamy w tej sprawie oddzielne sprawozdanie do LW. 16.804/85.

Uchwała z dnia 10. Września 1884, przekazująca Wydziałowi krajowemu petycyę gminy Milczyce o wydzielenie jej z powiatu politycznego Mościskiego i sądowego w Sądowej Wiszni, a przydzielenie do powiatu politycznego i sądowego w Rudkach.

Odpowiednie sprawozdanie do LW. 13.081/85 przedkładamy Wysokiemu Sejmowi.

Uchwała z dnia 10. Września 1884, którą odstąpiono Wydziałowi krajowemu do zbadania petycyę gminy Rokitno o wydzielenie jej z okręgu c. k. Starostwa w Gródku i Sądu powiat. w Janowie, a przydzielenie do Starostwa i Sądu we Lwowie.

Oddzielne sprawozdanie do LW. 25.640/85 przedkładamy.

Uchwała tejże daty, przekazująca Wydziałowi krajowemu do zbadania petycyę gminy Zawadka o wyłączenie z okręgu Sądu pow. w Frysztaku i c. k. Starostwa w Jaśle, a przyłączenie do Sądu powiat. w Strzyżowie i c. k. Starostwa w Rzeszowie.

Przedkładamy oddzielne sprawozdanie do LW. 39.343/85.

Uchwała tej samej daty, przekazująca Wydziałowi krajowemu do zbadania petycyę gminy Pruchnika o ustanowienie w tem miasteczku nowego Sądu powiatowego.

Po zasięgnięciu opinii Rady powiatowej w Jarosławiu, przesłano c. k. Sądowi wyższemu krajowemu we Lwowie dla objawienia swego zdania, który ze swej strony zarządził miejscowe dochodzenia, lecz stanowczej odpowiedzi dotąd Wydział krajowy od c. k. Prezydyum Sądu wyższego nie otrzymał. (LW. 46.119/85).

Uchwała z dnia 10. Września 1884, przekazująca Wydziałowi krajowemu do zbadania petycyę gminy Lubaczów o przeniesienie siedziby c. k. Starostwa z Cieszanowa do Lubaczowa.

Opinię Rady powiatowej Cieszanowskiej przesłano pod dniem 8. Maja 1885 LW. 22.481/85 c. k. Namiestnictwu do objawienia swego zdania, które, zawiadomiwszy Wydział krajowy o zarządzeniu ze swej strony dochodzenia na gruncie, dotąd nam odpowiedzi nie nadesłało.

Uchwała z dnia 22. Września 1884, przekazująca Wydziałowi kraj. jako komisyi petycyę gminy Tyśmienicy o przeniesienie siedziby Starostwa z Tłumacza do Tyśmienicy.

Pod dniem 10. Marca 1885 L. 5318 przesłano c. k. Namiestnictwu do opinii sprawozdanie Rady powiatowej w Tłumaczu, której dotąd Wydział krajowy mimo dwukrotnych urgensów nie otrzymał.

Uchwała z dnia 22. Września 1884, przekazująca Wydziałowi krajowemu do zbadania petycyę gminy Ottynii o ustanowienie nowego Sądu powiatowego.

Z powodu, iż dotąd nie otrzymaliśmy opinii c. k. Prezydyum Sądu wyższego krajowego we Lwowie, któremu przesłaliśmy petycyę wraz z opinią Rady powiatowej Tłumackiej (LW. 41.793/85), Wydział krajowy nie może w sprawie tej przedłożyć odpowiedniego sprawozdania.

Uchwała z dnia 22. Września 1884. r., przekazująca Wydziałowi krajowemu do zbadania petycyę gminy Czerteż o wyłączenie jej z powiatu politycznego Żydaczowskiego i sądowego Żurawno, a przydzielenie do powiatu sądowego i politycznego w Kałuszu.
Uchwała z tejże daty przekazująca do zbadania petycyę gminy sąsiadującej z Czerteżem Stańkowej, o takież same przeniesienie do powiatu Kałuskiego.

Przedkładamy oddzielne sprawozdanie Wysokiemu Sejmowi do LW. 33560/85. co do obydwóch petycyj.

Uchwała z dnia 6. Października 1884., przekazująca Wydziałowi krajowemu jako komisyi petycyę gminy Jordanów o utworzenie tam siedziby władzy administracyjnej.

Opinię Rady powiatowej Myślenickiej przesłano c. k. Namiestnictwu do objawienia swego zdania pod dniem 10. Marca 1885. LW. 67836/84., lecz dotąd, pomimo urgensu, nie otrzymał Wydział krajowy żadnej odpowiedzi.

Uchwała z dnia 7. Października 1884., przekazująca Wydziałowi krajowemu petycye gminy Chyrowa i innych o przeniesienie siedziby Sądu powiatowego w Starej Soli do Chyrowa, do ponownego zbadania.

Zebrane opinie Rady powiatowej w Starem mieście i uchwały Rad gminnych przesłano do opinii c. k. Sądowi wyższemu krajowemu we Lwowie, który, jak świadczy jego odezwa (LW. 46117.), odniósł się z tą sprawą do c. k. Ministerstwa Sprawiedliwości, skąd jednak żadna odpowiedź nie nadeszła.

Uchwała z dnia 10. Września 1884., przekazująca Wydziałowi krajowemu do zbadania petycyę gmin i obszarów dworskich Ho-

Przedkładamy oddzielne sprawozdanie do LW. 24284/85.

niatycze-Kahuów i Werbiż, o wyłączenie ich z okręgu Starostwa w Ruddach i Sądu w Komarnie, a przyłączenie do Sądu powiat. w Szczercu Starostwa we Lwowie.

Uchwała z dnia 15. Października 1884., przekazująca Wydziałowi krajowemu petycyę miasta Zaleszczyki o utworzenie nowego Sądu obwodowego z siedzibą w Zaleszczykach.

Odpowiednie sprawozdanie do LW. 23558/85. przedkładamy Wysokiemu Sejmowi.

C) Wezwania do c. k. Rządu i sprawy temuż do załatwienia odstąpione.

Uchwała z dnia 17. Września 1884. wzywająca Rząd, by miejscowości Tarnawa górna i dolna przyłączono do okręgu Sądu powiatowego delegowanego miejskiego w Wadowicach.

Do LW. 49386/84. zawiadomiono petycyonujących przez Wydział powiatowy w Żywcu.

Uchwała wzywająca c. k. Rząd o przeniesienie gminy Bratkowce do okręgu Sądu powiatowego delegowanego miejskiego w Stanisławowie.

Do LW. 49387/84. polecono Wydziałowi powiatowemu w Tłumaczu zawiadomić mieszkańców gminy Bratkowce.

Inne ważniejsze sprawy.

Przekazane Wydziałowi krajowemu sprawy i petycye do załatwienia.

Petycye gmin powiatu Doliniańskiego, o przeniesienie siedziby władz powiatowych administracyjnych z Doliny do Bolechowa, zgodnie z oświadczeniem c. k Namiestnictwa i Rady powiatowej w Dolinie, zwróciliśmy petycyonującym z oznajmieniem, iż Wydział krajowy nie widzi potrzeby dalszego popierania tej sprawy (LW. 44756/84.).

Petycyę mieszkańców gminy Zakluczyna o utworzenie nowego Sądu powiatowego w tej miejscowości załatwiono w ten sposób, że postanowiono wstrzymać się z urgowaniem tej sprawy u p. Ministra Sprawiedliwości, dopóki nie będą zaprowadzone nowe Sądy powiatowe w Żabnie, Dynowie i Podwołoczyskach (LW. 57087/84.).

Petycyę obszaru dworskiego i niektórych mieszkańców gminy Jezupola, o przeniesienie tej miejscowości do Sądu powiatowego delegowanego miejskiego w Stanisławowie, zwrócono petentom z oświadczeniem, iż po zebraniu dokładnych wyjaśnień, Wydział krajowy nie widzi potrzeby popierania tej sprawy u Wysokiego Sejmu (LW. 20917/85.).

Podobnież odmówiono poparcia petycyi gminy Wulka Niedźwiedzka o przeniesienie jej z Sądu powiatowego w Leżajsku do okręgu Sądu powia-

towego w Sokołowie przy pozostawieniu jej w okręgu c. k. Starostwa w Łańcucie, jako sprzeciwiającej się §. 10. ustawy z dnia 19. Maja 1868 r. (Nr. 44. D. u. p. (LW. 50007/85.).

W końcu mamy zaszczyt uwiadomić Wysoki Sejm, iż c. k. Ministeryum Sprawiedliwości odezwą z dnia 18. Września 1885. LW. 48953. doniosło nam o utworzeniu nowego Sądu powiatowego w Żabnie, bez oznaczenia jednak terminu otwarcia, w skład którego wejdą miejscowości uchwałą Wys. Sejmu z dnia 29. Maja 1875. proponowane.

Również wskutek reklamacyi naszej p. Minister Sprawiedliwości odezwą z dnia 8. Sierpnia 1885. LW. 42161. zezwolił na pozostawienie nadal gminy Święcany w okręgu Sądu powiat. w Jaśle, która rozporządzeniem z dnia 30. Stycznia 1884. r. przydzieloną już była do okręgu nowego Sądu pow. w Bieczu.

Petycya gminy Witkowa nowego o ustanowienie tamże posterunku c. k. żandarmeryi.

Uchwałą z dnia 10. Września 1884. postanowił Wys. Sejm odstąpić c. k. Rządowi petycyę gminy Witkowa nowego, w sprawie ustanowienia w Witkowie nowym posterunku żandarmeryi, do możliwego uwzględnienia.

W załatwieniu tego, oznajmiło nam c. k. Prezydyum Namiestnictwa odezwą z d. 3. Kwietnia 1885. L. 3038/pr., iż się do prośby rzeczonej gminy przychylić nie może, ponieważ miejscowe stosunki bezpieczeństwa według przeprowadzonego w tej mierze dochodzenia są zadowalniające, gmina Witków nowy nadto jako leżąca w rejonie radziechowskiego posterunku żandarmeryi, bywa często przez patrole tegoż posterunku odwiedzaną, a że wreszcie ustanowienie odrębnego posterunku w Witkowie mogłoby tylko nastąpić z uszczerbkiem sił innych posterunków, co by na publiczne bezpieczeństwo w innych częściach kraju niekorzystnie oddziałać musiało.

O tej odezwie c. k. Prezydyum Namiestnictwa zawiadomiliśmy zwierzchność gm. Witkowa nowego i Wydział powiat. w Kamionce Strumiłowej dnia 10. Kwietnia 1885. do L. 17675/85.

Petycya gminy Piwnicznej o uznanie potrzeby posterunku c. k. żandarmeryi w Piwnicznej.

Uchwałą z d. 19. Września 1884. postanowił Wys. Sejm odstąpić c. k. Rządowi petycyę gminy miasta Piwniczna, o uznanie potrzeby posterunku c. k. żandarmeryi dla tej gminy, do ściślejszego zbadania i możliwego uwzględnienia. W odpowiedzi na to oznajmiło nam c. k. Prezydyum Namiestnictwa odezwą z dnia 28. Marca 1885. L. 2791/pr., iż — w porozumieniu z c. k. krajową komendą żandarmeryi poddało rzeczoną petycyę ściślejszemu zbadaniu, którego wynik nie wykazał potrzeby posterunku żandarmeryi w tej gminie. Dalej oznajmiło c. k. Prezydyum Namiestnictwa, że obecne ustanowienie posterunku c. k. żandarmeryi, musiałoby być połączone z uszczerbkiem dla innych rejonów żandarmskich, z mniej pomyślnemi stosunkami bezpieczeństwa publicznego. — W końcu oznajmiło nam c. k. Prezydyum Namiestnictwa, iż dopiero wrazie przeniesienia siedziby c. k. Sądu powiatowego z Krynicy do Muszyny mogłaby być wzięta pod rozwagę kwestya przeniesienia posterunku Krynickiego do Piwniczny.

O tej odezwie Prezydyum Namiestnictwa zawiadomiliśmy dnia 3. Kwietnia 1885. do L. 16464. Wydział powiat. w Nowym Sączu i Zwierzchność

gm. Piwnicznej wzywając ostatnią, ażeby poruszyła ten przedmiot, skoro Sąd powiatowy Krynicki zostanie przeniesionym do Muszyny.

Zmiany zaszłe w etacie i dyslokacyi c. k. Żandarmeryi krajowej.

Odezwą z dnia 10. Kwietnia 1885. l. 2.624 zawiadomiła nas c. k. krajowa Komenda Żandarmeryi, iż etat oficerów został Najwyższem postanowieniem z dnia 9. Czerwca 1884. pomnożonym o jednego majora z siedzibą we Lwowie, zarządzenie to weszło w życie z dniem 1. Maja 1885 r.

Nowe posterunki c. k. Żandarmeryi zostały utworzone:

1. w Sosnowie powiatu Podhajeckiego, o sile jednego sierżanta i 3 żandarmów:

2. w Słobodzie rungurskiej powiatu Kołomyjskiego, o sile jednego sierżanta i 2 żandarmów;

3. w Medyce powiatu przemyskiego o jednym żandarmie;

4. w Kozach powiatu Bialskiego, o sile jednego sierżanta i czterech żandarmów;

5. w Buczkowicach powiatu Bialskiego, o sile jednego sierżanta i trzech żandarmów. Co do tego ostatniego posterunku nie otrzymaliśmy jeszcze wiadomości, czy takowy już w życie wprowadzonym został.

Prócz tego zmienione zostały siedziby kilku posterunków a mianowicie:

1. z Rudy powiatu Żydaczowskiego przeniesiono posterunek do Nowego Sioła tegoż powiatu;

2. z Olszanicy powiatu Złoczowskiego do Gołogór, tego samego powiatu;

3. z Horyńca powiatu Cieszanowskiego do Czerwinek tegoż powiatu;

4. ze Stemów powiatu Niżańskiego do Maziarni tegoż powiatu;

5. z Przybysławic powiatu Brzeskiego do Borzęcina tegoż powiatu, ten posterunek pozostaje jednak dotąd w Przebysławicach, gdyż w Borzęcinie nie zdołano wyszukać dla niego odwiedniego pomieszkania.

Uchwała Wysokiego Sejmu z dnia 9. Października 1884 r. przekazująca Wydziałowi krajowemu do zbadania i przedłożenia sprawozdania, petycyę gminy Frysztak o ulżenie miejscowościom, gdzie są siedziby c. k. Sądów, w ponoszeniu kosztów szupasowych.

W sprawie tej Wydział krajowy przedstawia Wysokiemu Sejmowi oddzielne sprawozdanie.

Uchwała Wysokiego Sejmu z dnia 25. Października 1884 r. polecająca Wydziałowi krajowemu, aby u c. k. Rządu, wyjednał rozporządzenie,

Na odezwy nasze w tej sprawie oznajmiło nam Prezydyum c. k. Namiestnictwa, iż przedłożyło już w tym względzie c. k. Ministerstwu obrony krajowej wnioski, celem ulżenia, o ile tylko możności, obowiązku stawania na plac poboru tak popisowym samym, jakoteż naczelnikom gmin i że o odnośnej decyzyi ministeryalnej w swoim czasie Wydział krajowy zawiadomi.

wskutek którego komisye asenterunkowe, dla dogodności oddalonych od stolicy Starostwa gmin, urzędowałyby nie tylko w stolicach Starostw, lecz także w mniejszych miasteczkach a w razie potrzeby i w większych gminach.

Wydział krajowy odniósł się ponownie o zawiadomienie go o powyższej decyzyi, lecz dotąd nie nadeszła w tym względzie żadna odpowiedź.

Wezwanie Wysokiego Sejmu do c. k. Rządu, w sprawie zaprowadzenia kolonii rolniczych karno-poprawczych.

Nad sprawozdaniem komisyi prawniczéj o wniosku posła Merunowicza, co do zaprowadzenia kary osiedlania w rolniczych karno poprawnych koloniach, powziął Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 6. Września 1884 r. następującej treści uchwałę:

„Wzywa się c. k. Rząd 1) ażeby w odpowiedniej drodze, wpłynął na to, iżby w nowym kodeksie karnym, obok innych postanowień co do kary więzienia, umieszczone zostały także odpowiednie przepisy, któreby przewidziały i stósownie unormowały kary za pomocą osiedlenia w rolniczych koloniach karno-poprawczych, zbrodniarzy ze stanu rolniczego, po raz pierwszy przed Trybunałem karnym stających“;

„II. ażeby c. k. Rząd raczył jak najspieszniej przedsięwziąć odpowiednie kroki w tym kierunku, ażeby w kraju naszym urządzoną została podobna kolonia rolnicza karno-poprawcza, na razie przynajmniej dla przestępców nieletnich“.

O tej uchwale Wysokiego Sejmu Marszałek krajowy zawiadomił niezwłocznie Jego Ekscelencyę c. k. Namiestnika.

Następnie Wydział krajowy ponawiał sprawę powyższą trzykrotnie, jednakże wedle odezwy c. k. Prezydyum Namiestnictwa z dnia 12. Czerwca 1885 r. L. 5.350 nie zapadła jeszcze w tej mierze decyzya Jego Ekscelencyi p. Ministra sprawiedliwości.

Wezwanie Wysokiego Sejmu do c. k. Rządu o szybszy tok prac około założenia ksiąg gruntowych w Galicyi.

Na posiedzeniu z dnia 10. Września 1884. na skutek petycyi Wydziału powiatowego w Turce i gmin tamtejszych, Wysoki Sejm na podstawie sprawozdania komisyi prawniczej, powziął uchwałę, wzywającą c. k. Rząd, aby przez właściwe organa wpłynąć raczył na szybszy tok prac około założenia ksiąg gruntowych w Galicyi.

Wezwanie to, pismem Marszałka krajowego zakomunikowanem zostało Jego Ekscelencyi c. k. Namiestnikowi.

Alegat 52.

Odezwa c. k. Prezydyum Namiestnictwa, z dnia 5. Kwietnia b. r. L. 2.981, w załączonym alegacie, wyjaśnia sprawę nie tylko co do gmin z Wydziału powiatowego w Turce, lecz w ogólności co do możliwego działania w tej mierze w całej Galicyi.

Kwestyę więc poruszoną, uważać można na razie za załatwioną tem bardziej, że Wydział krajowy w poszczególnych wypadkach ze swej strony wnosi stósowne przedstawienia do c. k. Rządu.

Wezwania Wysokiego Sejmu do c. k. Rządu, dotąd niezałatwione.

Wezwania Wysokiego Sejmu do c. k. Rządu co do

Na posiedzeniu z dnia 22. Września 1884. w załatwieniu sprawozdania komisyi prawniczej o wniosku posła Dra Zolla, względem czę-

zmiany ustaw o egzekucyi sądowej.

ściowej zmiany obowiązujących przepisów o egzekucyi sądowej, powziął Wysoki Sejm uchwałę następującej treści:

„Wzywa się c. k. Rząd, aby jak najrychlej w obowiązujących dotąd ustawach o egzekucyi sądowej, przeprowadził na właściwej drodze zmiany w tym kierunku, iżby przy drobnych pretensyach nie było wolno wierzycielowi prowadzić drugiego i trzeciego stopnia egzekucyi na nieruchomości, dopóki się nie wykaże, iż egzekucya na rzeczy ruchome była bezskuteczną".

Uchwałę powyższą zakomunikował Marszałek krajowy Jego Ekscelencyi c. k. Namiestnikowi.

Wydział krajowy ze swej strony, wznowił sprawę dwukrotnie, dotąd jednak nie otrzymał odpowiedzi.

W sprawie pokrycia kosztów szuposowych.

Wysoki Sejm przeznaczył na pokrycie kosztów szupasowych z r. 1884. w Rubr. XII. funduszu krajowego kwotę . . 38.000 zł.

Z funduszu tego asygnowaliśmy po koniec miesiąca Marca 1885. łączną kwotę . . . . 32.358 zł.
bądź tytułem zaliczek, bądź tytułem przyznanej należytości.

Z asygnacyi powyższej, przypada w tym czasie, jako już wypłacone:

1. na galicyjskie stacye szupasowe . . .	24.758 zł.
2. na obce fundusze krajowe, jako zwroty szupasowe	2.839 „
3. na rozmaite wydatki	806 „
Razem wypłacono po koniec Marca 1885. kwotę .	28.403 „

Z tymczasowego niniejszego zestawienia, widocznem jest, że spodziewać się można znacznego zaoszczędzenia z kwoty preliminowanej na rok 1884., zwłaszcza jeżeli weźmiemy w rachubę częściowe należytości, przypadające do zwrotu funduszowi krajowemu od gmin, już to ściągnięte, już też do ściągnięcia przypisane. Rzeczywistą jednak wynikłość wykazuje zamknięcie ksiąg rachunkowych z roku ubiegłego.

Wydatki na przyodzianie szupaśników w ogólności, oraz dostawa dla nich odzieży we własnym zarządzie, na stacyach Lwów, Przemyśl i Kraków.

Pragnąc o ile możności zmniejszyć wydatki na szupaśnictwo, Wydział krajowy porozumiał się w tej mierze z c. k. Namiestnictwem.

Jakoż wskutek rozporządzenia c. k. Namiestnictwa z d. 8. grudnia 1883. L. 70.689 o potrzebie przyodziania szupaśników, decyduje obecnie nie stacya, jak było dawniej, lecz Władza orzekająca szupasowanie.

Nadto c. k. Namiestnictwo, okólnikiem z dnia 12. Stycznia 1885. L. 45.153 zaleciło władzom orzekającym, ażeby ograniczyły przyodziewanie szupaśników tylko do wypadków najkonieczniejszych. Rozporządzenia te odniosły już pewien skutek.

Wziąwszy za przykład dwie największe stacye szupasowe, okazuje się:

we Lwowie w r. 1883. na szupasowanych 1.260 osób, wydano na miejscu

przyodzianie dla	496 osób
za	3.801 zł.
w r. 1884. na	1.346 osób
otrzymały przyodzianie 417 osób za kwotę . . .	2.015 zł.

w Krakowie w r. 1883. na szupasowanych 1.028 osób przyodziano . . . . 456 osób

z wydatkiem . . . . 1.709 zł.
w r. 1884. z wyszupasowanych 1.275 osób otrzymało odzież 377 osób
za kwotę . . . . 1.562 zł.

Na stacyach Lwów, Przemyśl i Kraków od początku r. 1884. dostarczano potrzebną odzież szupaśniczą we własnym zarządzie. Z powodu odbytych licytacyi na takową, a ztąd obniżenia cen dawniejszych, uzyskano oszczędności w ciągu roku 1884.:

we Lwowie . . .	633 zł.
w Przemyślu . . .	440 „
w Krakowie . . .	374 „
razem .	1.447 zł.

Przeprowadzone w r. z. licytacye na podobną dostawę przez dalsze lat trzy, to jest po koniec r. 1887., zapewniły większą jeszcze oszczędność.

Zastósowanie systemu licytacyjnego na dostawę odzieży szupasowej dla innych stacyi, już to z uwagi na znacznie mniejsze potrzeby, już to dla braku miejscowych dostawców, nie można uważać za praktyczne.

Galicyjski fundusz inwalidów wojskowych.

Centralny Komitet krajowy we Lwowie ustanowiony decyzyą Namiestnika JE. Franciszka barona Paumgartena z d. 7. Lipca 1866. L. 6.015 celem niesienia pomocy rannym żołnierzom w wojnie z r. 1866., przeznaczył po rozwiązaniu komitetu pozostałą z datków dobrowolnych, zebranych w Galicyi i Wielk. Ks. Krakowskiem, kwotę 20.000 zł. na utworzenie żelaznego funduszu pod nazwą: „Galicyjski fundusz inwalidów wojskowych z r. 1866“.

Przeznaczeniem tego funduszu, jest wspieranie tych żołnierzy krajowców, wszelkiej broni i bez różnicy wyznania, począwszy od sierżanta i niżej, którzy odstawieni do wojska w kontyngensie przypadającym na Galicyę i Wielk. Ks. Krakowskie okaleczeli w walkach z nieprzyjacielem w r. 1866., lub też w inny sposób w czynnej służbie wojennej z tej epoki zostali inwalidami.

Pierwszeństwo do wsparć z rzeczonego funduszu mają inwalidzi, niezdolni do pracy i bez środków do życia.

Zapomogi są dożywotnie; wypłacają się w dniu urodzin Jego ces. i król. Apost. Mości przez pośrednictwo Reprezentacyi powiatowych i w obecności miejscowych reprezentantów Władz politycznych i wojskowych. Nie mogą być niższe jak po 20 zł. ani przenosić 50 zł. rocznie dla obdarowanego inwalidy.

Zarząd funduszem i rozdawnictwo tych zapomóg, oraz oznaczanie ich ilości i wysokości, przysługa Wydziałowi krajowemu.

Pozostałe niezużyte reszty odsetków i inne możliwe dochody, dopisują się do majątku żelaznego.

Złożony przez komitet centralny do kasy krajowej majątek żelazny w r. 1868. wynosił:

a) w efektach . . . . 25.268 zł. 48 ct.
b) w gotówce 9 zł. 06½ ct.

Z końcem r. 1884. wynosił on:

a) w efektach . . . . 35.093 zł. 97 ct.
b) w gotówce nic.

Zwiększył się zatem w tym czasie:

a) w efektach o . . . . 9.825 zł. 49 ct.

Majątek obrotowy stanowią odsetki od majątku żelaznego, które w całości używają się corocznie na wypłatę wsparć, zaś możliwe reszty dołączają się do kapitału żelaznego, dlatego więc majątek obrotowy z końcem każdego roku, nie posiada żadnych kapitałów.

W r. 1868. wypłacił fundusz stypendyów 24 po 25 zł.

W r. 1869., 1870., 1871. i 1872. - 53 po 25 zł.

W r. 1873. — 50 po 25 zł.

W r. 1874. — {54 po 25 zł. / 1° o 20 zł.}

W r. 1875. — {55 po 25 zł. / 1° o 20 zł.}

W latach 1876. włącznie do 1881. r. {54 po 25 zł. a 1° o 20 zł.}

W r. 1882. {51 po 25 zł. / 1° o 20 zł.}

W r. 1883. {56 po 25 zł. / 1° o 20 zł.}

W r. 1884. {54 po 25 zł. / 3 po 20 zł.}

Kandydaci, na opróżnione stypendya bądź to z powodu śmierci obdarzanych lub też w miarę wzrostu majątku żelaznego a względnie obrotowego, wybierani są przez Wydział krajowy na podstawie list służbowych inwalidów do funduszu tego uprawnionych, które w miarę potrzeby udzielają c. k. Komendy wojskowe korpusu 11go we Lwowie i korpusu 1go w Krakowie.

Fundusz Niżankowicki inwalidów wojskowych z r. 1866.

Z powodu wypadków wojennych w r. 1866. w dawnym powiecie Niżankowickim, zawiązał się komitet w celu niesienia pomocy rannym wojskowym, pochodzącym z tego powiatu.

Fundusz uzbierany w tym kierunku i jego użycie, zamieniono w statut fundacyjny.

Początkowy majątek stanowiły dwie obligacye indemnizacyjne galicyjskie w łącznej sumie 1.500 zł.

Prawo zarządu tym funduszem, jak również rozdawnictwo wsparć kandydatom, przysługa Wydziałowi krajowemu.

Początkowo utworzono dwa wsparcia dożywotnie po 36 zł. rocznie.

Nadwyżki odsetek, niezużyte przy wypłacie wsparć już przyznanych, interkalarya, jako też zyski w razie wylosowania obligacyi, mają być kapitalizowane dla zakupna nowych obligacyi i tworzenia z narastających dochodów nowych miejsc dotacyjnych, zawsze po 36 zł. rocznie, dla jednego inwalidy.

Jak wyżej więc powiedziano, majątek zarodowy w r. 1868. w obligacyach indemnizacyjnych wynosił . . . 1.500 zł. — ct.

Z końcem r. 1884. majątek ten wzrósł:

a) w obligacyach indemnizacyjnych do . .	2.450 zł. — ct.
b) w książeczce Kasy oszczędności . . .	15 „ 52 „
zatem w tym peryodzie powiększył się od czasu założenia o kwotę	965 „ 52 „
wynosi zatem	2.465 zł. 52 ct.

Majątek obrotowy stanowiły odsetki od majątku zarodowego, do którego przydzielono niezużyte reszty.

Od r. 1883. utworzono trzecie wsparcie, dotąd zatem jest trzech inwalidów dotowanych z tego funduszu.

W dawny powiat Niżankowicki wchodzą obecnie części powiatów: Mościska, Przemyśl, Sambor.

Wydział krajowy w miarę wakującego miejsca z funduszu dawnego powiatu Niżankowickiego, porozumiewa się co do wyboru kandydatów z trzema pomienionemi powiatami.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi i W. Ks. Krakowskiego.

We Lwowie dnia 30. Października 1885.

Marszałek krajowy:
Zyblikiewicz w. r.

Członek Wydziału krajowego i Sprawozdawca:
Oktaw Pietruski w. r.

Alegat 1. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego z r. 1885.

Odpis

odezwy Prezydyum c. k. Namiestnictwa z dnia 5. Stycznia 1885 L. 86/pr. do Wydziału krajowego.

Jego ces. i król. Apostolska Mość raczył Najwyższem postanowieniem z dnia 28. Grudnia 1884 najmiłościwiej zatwierdzić uchwałę Sejmu krajowego z dnia 23. Października 1884, według której w r. 1885 celem pokrycia niedoboru funduszu krajowego ma być pobierany dodatek krajowy w wysokości po 30 ct. w. a. od każdego zł. podatków bezpośrednich włącznie ze wszystkimi dodatkami państwowymi.

Zarazem raczył Jego ces. i król. Apostolska Mość użyczyć najmiłościwiej Najwyższej sankcji uchwalonemu przez Sejm krajowy projektowi ustawy o zaciągnięciu pożyczki krajowej w sumie 120.000 zł. w. a. przeznaczonej na udzielanie gminom pożyczek na budowę koszar dla wojska.

Mam zaszczyt zawiadomić o tem Świetny Wydział krajowy wskutek reskryptu Jego Ekscelencji Pana Ministra spraw wewnętrznych z dnia 31. Grudnia 1884. L. 21.136 i odnośnie do szacownej odezwy z dnia 23. Października 1884. L. 440/S z uprzejmą uwagą, że równocześnie zarządzam ogłoszenia tak uchwały o poborze dodatku krajowego w r. 1885., jak i ustawy o zaciągnięciu pożyczki krajowej w sumie 120.000 zł. w dzienniku ustaw i rozporządzeń krajowych.

Co do dalszej uchwały Wysokiego Sejmu, wzywającej c. k. Rząd, aby dla powyższej pożyczki krajowej wyjednał w drodze właściwej uwolnienie od wszelkich opłat i należytości skarbowych, oznajmił Jego Ekscelencja Pan Minister spraw wewnętrznych powyższym reskryptem, że równocześnie odniósł się do Jego Ekscelencji Pana Ministra skarbu, do którego kompetencji należy załatwienie powyższej uchwały Wysokiego Sejmu.

Wreszcie mam zaszczyt na podstawie powyżej przytoczonego reskryptu Jego Ekscelencji Pana Ministra spraw wewnętrznych zwrócić uwagę Świetnego Wydziału krajowego na tę okoliczność, że wbrew dotychczasowej w naturze rzeczy uzasadnionej praktyce w sankcjonowanej właśnie ustawie z niewiadomych powodów nie został wyrażony cel, na który pożyczka krajowa w sumie 120.000 zł. ma być zaciągniętą.

Jakkolwiek projekt ustawy powyższej nie został sporządzony przez Świetny Wydział krajowy, mimo to mam zaszczyt upraszać Świetny Wydział krajowy o stosowne zarządzenie, aby w przyszłości w podobnych ustawach — o ile to od Świetnego Wydziału krajowego zależy, wymienionym był zawsze cel zaciągnąć się mającej pożyczki. We Lwowie dnia 5. Stycznia 1885. Zaleski w. r. Do Świetnego Wydziału krajowego we Lwowie.

Alegat 2. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego z r. 1885.

Odpis

odezwy Prezydyum c. k. Namiestnictwa z dnia 4. Maja 1885. L. 4.149/pr. do Wydziału krajowego.

Odnośnie do tutejszej odezwy z dnia 5. Stycznia b. r. L. 86/pr. mam zaszczyt zawiadomić Swietny Wydział krajowy, że według reskryptu Jego Ekscelencji Pana Ministra spraw wewnętrznych z dnia 24. Kwietnia b. r. L. 3.208 Jego Ekscelencja Pan Minister skarbu oznajmił, iż nie może wyjednać dla pożyczki krajowej w kwocie 120.000 zł., przeznaczonej na udzielanie gminom pożyczek na budowę koszar, żądanego w uchwale Wysokiego Sejmu krajowego z dnia 23. Października 1883 uwolnienia od podatków i należytości skarbowych.

Co do uwolnienia pożyczek od należytości skarbowych zawsze, a także i w ostatnich czasach przestrzeganą była zasada, że ulga taka przyznaną być może tylko pożyczkom, przeznaczonym na zaradzenie niedostatkowi.

O ile zaś przytoczona uchwała sejmowa miała na celu uwolnienie powyżej wskazanej pożyczki krajowej od podatku dochodowego, uwolnienie to przyznane być nie może ze względu na zasadnicze stanowisko, przestrzegane także wobec innych pożyczek tego rodzaju Lwów 4. Maja 1885. W zastępstwie: Loebl w. r. Do Swietnego Wydziału krajowego w miejscu.

Alegat 3. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego z r. 1885.

Odpis

przedstawienia Wydziału krajowego do L. 8315/1885. wystosowanego do J. E. Pana Ministra skarbu.

Jaśnie Wielmożny Panie!

Tutejsze c. k. Prezydyum Namiestnictwa zawiadomiło podpisany Wydział krajowy odezwami z dnia 5. i 26. Stycznia b. r. L. 86/pr. i 635/pr., że Jego Cesarska i Królewska Apostolska Mość raczył Najwyższem postanowieniem z dnia 28. Grudnia 1884, względnie z dnia 16. Stycznia r. b. użyczyć najmiłościwiej Najwyższej Sankcji uchwalonym przez galicyjski Sejm krajowy na posiedzeniu z dnia 23. Października 1884. projektom do ustaw o zaciągnięciu pożyczki krajowej w kwocie 120.000 zł. w. a. w gotówce, celem udzielania gminom zaliczek na budowę koszar, tudzież pożyczki w kwocie 200.000 zł. w gotówce, celem udzielania bezzwrotnych zapomóg dla potrzebujących pomocy gospodarzy wiejskich, dotkniętych zeszłoroczną katastrofą powodziową.

Równocześnie oznajmił nam tenże Rząd krajowy powołanemi powyżej odezwami, że o powzięciu przez Wysoki Rząd decyzji w sprawie uwolnienia rzeczonych pożyczek krajowych od należytości i opłat skarbowych w myśl rezolucyj sejmowych z dnia 23. Października 1884. zawiadomionym będzie Wydział krajowy w swoim czasie.

W oczekiwaniu, że przyznanie tej ulgi dla mającej się zaciągnąć w roku bieżącym pożyczki krajowej przyjdzie niebawem do skutku w drodze konstytucyjnej, postanowiliśmy ze

względu na konieczność jak najrychlejszego przyjścia w pomoc ludności dotkniętej powodzią. a zagrożonej klęską głodową, zrealizować rzeczoną pożyczkę w kwocie 320.000 zł. w gotówce z możliwym pośpiechem przez emisję 4½%-wych obligacyj i całą tegoroczną emisję oddać tutejszemu Bankowi krajowemu, który przedłożył już korzystną dla funduszu krajowego ofertę, zobowiązującą go do objęcia tej emisji po stałym kursie 90·20 za 100 zł.

W skutek tego pozwalamy sobie przy dołączeniu planu umorzenia i losowania wymienionej pożyczki krajowej w wartości nominalnej obliczonej na podstawie powyższego kursu na 354.800 zł., tudzież formularzy mających się emitować 4½%-wych obligacyj (Serja A po 100 zł., Ser. B po 1000 zł., i Ser. C po 5000 zł.) wraz z arkuszami kuponowemi ·/. upraszać najuprzejmiej :

Wasza Ekscelencja raczy łaskawie zatwierdzić emisyą:

388 sztuk 4½% obligacyj po 100 zł.
166 „ „ „ „ 1000 „
i 30 „ „ „ „ 5000 „

oraz wedle możności jeszcze w czasie bieżącej sesji Rady Państwa w drodze konstytucyjnej wyjednać, ażeby tak mające się emitować obligacye, jak i obligi krajowe z r. 1884. mogły być używane do lokacji kapitałów fundacyj, zakładów publicznych, funduszów sierocińskich, fideikomisowych i depozytowych, oraz do kaucyj służbowych i innych.

Zarazem pozwalamy sobie upraszać Waszą Ekscelencję o łaskawe zarządzenie w drodze właściwej, ażeby mające się emitować obligi notowane były w urzędowym cenniku giełdy wiedeńskiej.

Racz przyjąć Ekscelencjo wyrazy naszej głębokiej czci i poważania.

Lwów 25. Lutego 1885.

Alegat 4. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego z r. 1885.

Odpis

odezwy Prezydyum c. k. kraj. Dyrekcji skarbowej we Lwowie z dnia 26. Września 1884. L. 1597/pr. do Prezydyum c. k. Namiestnictwa we Lwowie.

W odpowiedzi na szacowną odezwę z d. 20. Września b. r. l. 8.678 mam zaszczyt oznajmić Swietnemu c. k. Prezydjum, że w sprawie dokładnego rozrachowania i pobierania przez urzędy podatkowe dodatków krajowych i indemnizacyjnych od wnoszonych przez podatkujących kwot na podatki stałe w stosunku oznaczonym przez obowiązujące uchwały finansowe, wydano do wszystkich urzędów podatkowych, Starostw powiatowych i powiatowych Dyrekcyj Skarbu odpowiedne zarządzenia rozporządzeniem krajowej Dyrekcyi Skarbu z dnia 3. Kwietnia 1868. L. 42.508. (Dod. do dzien. rozp. sk. Nr. 12) tudzież tutejszym okólnikiem z dnia 18. Czerwca 1878. L. 787/pr. udzielonym równocześnie do wiadomości Świetnemu c. k. Prezydjum, jako również tutejszym okólnikiem z dnia 16. Września 1883. L. 1331/pr., udzielonym równocześnie do wiadomości Wydziałowi krajowemu, które zarządzenia przypomina się rzeczonym władzom i organom wykonawczym do jak najściślejszego przestrzegania załączonym pod ·/. okólnikiem.

Lwów dnia 26. Września 1884.

Alegat 5. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego z roku 1885.

Odpis

okólnika Prezydyum c. k. kraj. Dyrekcyi skarbu z dnia 26. Września 1885. L. 1597/pr. do wszystkich c. k. Urzędów podatkowych, Starostw powiatowych i powiatowych Dyrekcyj skarbu.

L. 1597/pr. Okólnik. Komisya budżetowa Sejmu krajowego badając na podstawie przedłożenia Wydziału krajowego przyczyny wynikłego niedoboru dodatku krajowego za r. 1882., przypuszcza, że powodem niedoboru rzeczonego dodatku w obec preliminowanej na ten rok kwoty między innymi jest ten, że c. k. Urzędy podatkowe kwotę wpłaconą przez podatkującego nie rozdzielają równocześnie na poczet podatku, dodatku indemnizacyjnego i dodatku krajowego według wymiaru oznaczonego finansowemi uchwałami sejmowemi, ale najprzód pobierają z niej podatek państwowy, następnie dodatek indemnizacyjny, a resztę kwoty złożonej przez podatkującego, niekiedy resztę niedostateczną, pobierają na dodatek krajowy W celu zapobieżenia raz na zawsze podobnym niedokładnościom i przysporzenia tak funduszowi krajowemu jak i indemnizacyjnemu właściwych dochodów, przypadających każdemu z nich według wymiaru oznaczonego corocznie uchwałami finansowemi Sejmu krajowego, przypomina się c. k. Urzędom podatkowym zarządzenia wydane rozporządzeniem krajowej Dyrekcji Skarbu z dnia 3. Kwietnia 1868. L. 42.508. (Dod. do dzien. rozp. sk. N. 12.), tudzież tutejszymi okólnikami z dnia 18. Czerwca 1878. L. 787/pr. i z dnia 16. Września 1883. L. 1331/pr. do jak najściślejszego przestrzegania a mianowicie w tym kierunku, iżby przy poborze podatków państwowych i dodatków krajowych wszelką kwotę wnoszoną przez podatkującego rozrachowały równocześnie na poczet podatku, dodatku krajowego i dodatku indemnizacyjnego w stosunku oznaczonym przez obowiązujące uchwały finansowe; c. k. Starostwom, tudzież c. k. powiatowym Dyrekcjom Skarbu przypomina się włożony na nich powyższemi rozporządzeniami obowiązek, aby przez referentów podatkowych, tudzież przy sposobności przedsiębranych lustracyj i szkontrowań Urzędów podatkowych nad ścisłem wykonaniem rzeczonych zarządzeń bacznie czuwały.

D. j. w.

Alegat 6. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego z r. 1885.

Odpis

odezwy Prezydyum c. k. Namiestnictwa z dnia 12. Grudnia 1884. do L. 11.575. do Wydziału krajowego.

Na rezolucję uchwaloną przez Sejm krajowy na posiedzeniu z dnia 7. Października 1884. względem ułatwień podatkowych z powodu tegorocznych powodzi, oznajmiło wys. c. k. Ministerstwo skarbu reskryptem z dnia 26. Listopada 1884. L. 33.220, wystosowanym do Prezydyum c. k. kraj. Dyrekcyi skarbu, że już 13. Grudnia 1881. wniosło do wys. Rady państwa celem konstytucyjnego traktowania projekt do ustawy względem przyzwalania opustów podatkowych

w wypadkach klęsk, projekt ten wszakże dotychczas nie został jeszcze załatwiony. — Oprócz tego nadmieniło pomienione Ministerstwo, że nie jest w położeniu wdać się w zezwolenie na ogólne moratoryum podatkowe i na zwolnienie od odsetek zwłoki dla wszystkich mniejszych i większych właścicieli, których grunta w pewnej gminie administracyjnej a nie katastralnej w jednej czwartej przestrzeni całej posiadłości, nie wliczając lasów i wiklin, tegoroczną powodzią dotknięte zostały; że jednak czynności celem udzielenia należących się z powodu zaszłych klęsk elementarnych opustów podatkowych wykonane zostaną z wszelkiem przyspieszeniem, zaś reskryptem z dnia 2. Października 1884. L. 22.156 i ponownie z dnia 6. Października 1884. L. 30.719 wydano zarządzenia, ażeby w gminach powodzią dotkniętych przy ściąganiu podatku gruntowego i domowego, potrącając z góry tę należytość, co do której z powodu doznanej klęski elementarnej wedle odnośnych dochodzeń spodziewać się należy opustu, postępowano z wszelką oględnością, tudzież, ażeby prośby poszczególnych podatkujących jako też i gmin o odroczenia podatkowe doznawały uwzględnienia jak najmożliwszego. O tem mam zaszczyt zawiadomić Swietny Wydział krajowy wskutek pisma Prezydyum c. k. kraj. Dyrekcyi skarbu z 5. Grudnia 1884. L. 1.988/pr. odnośnie do szacownej odezwy z 7. Października b. r. L. 276/s.

Lwów dnia 12. Grudnia 1884. Zaleski w. r.

Alegat 7. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego z r. 1885.

Okólnik.

Uchwałą z dnia 17. Października 1884. polecił Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu udać się z usilną prośbą do c. k. Rządu, ażeby w obec potrzeby pomocy dla dotkniętych zeszłoroczną klęską powodzi, przechodzącej możność kraju, wyjednał w drodze ustawy państwowej z c. k. Skarbu państwa bezprocentową pożyczkę dla potrzebujących pomocy gospodarzy wiejskich dotkniętych powodzią na zakupno nasion na zasiewy jare w wysokości 300.000 zł. w. a., zwrotną w sześciu równych ratach rocznych, począwszy od 1. Stycznia 1886.

Gdy jednak starania Wydziału krajowego o wyjednanie tej pomocy państwa nie odniosły dotychczas pożądanego rezultatu a zbliżająca się pora zasiewów wiosennych tak na Wydział krajowy jak i na Reprezentacye powiatowe wkłada obowiązek obmyślenia środków dla złagodzenia zeszłorocznej katastrofy przynajmniej przez użyczenie pomocy do uskutecznienia zasiewów jarych, przeto postanowił Wydział krajowy udzielić z funduszu krajowego potrzebującym pomocy gospodarzom wiejskim dotkniętym zeszłoroczną klęską powodziową na zakupno nasion na zasiewy jare pożyczki z funduszu krajowego na następnych warunkach:

1) Z funduszu krajowego udzielane będą na zasiewy jare pożyczki pięcioprocentowe zwrotne w sześciu równych ratach rocznych począwszy od 1. Stycznia 1886 r., oprocentowane zaś od 1. Kwietnia r. b. bez względu na termin rzeczywiście podniesionej zaliczki.

2) Pożyczki udzielane będą nie bezpośrednio gospodarzom wiejskim, lecz powiatowi jako takiemu, który w obec funduszu krajowego będzie dłużnikiem i wystawi Wydziałowi krajowemu akt notaryalny z przyznaniem temu aktowi mocy bezzwłocznej egzekucyi w myśl §. 3. ustawy notaryalnej z dnia 25. Lipca 1871. dz. u. p. L. 75. Wydział po-

wiatowy natomiast może udzielać zaliczek poszczególnym gospodarzom wiejskim za poręką gmin, względnie za ubezpieczeniem hipotecznem.

3) W tym celu zobowiąże się Rada powiatowa wstawiać corocznie aż do zupełnego umorzenia pożyczki w rubrykę wydatków budżetu powiatowego kwotę potrzebną na zapłacenie raty i procentów przy równoczesnem wykazaniu w rubryce dochodów kwot mających się spłacić przez dłużników (gospodarzy, względnie gminy), w razie zaś potrzeby nakładać dodatki do podatków w takiej wysokości, ażeby kwota potrzebna na zapłatę przypadających annitetów znalazła zupełne pokrycie.

4) Fundusze z tej pożyczki pochodzące winny być użyte tylko na zakupno nasion na zasiewy jare i to dla gospodarzy dotkniętych zeszłoroczną powodzią, a niezbędnie na ten cel potrzebujących pomocy.

Z uwagi na nadchodzącą porę zasiewów wiosennych zechce Wydział powiatowy bezzwłocznie wywołać stosownie do §. 24. ustawy o Reprezentacyi powiatowej uchwałę Rady powiatowej w sprawie zaciągnięcia pożyczki potrzebnej na zasiewy jare w myśl powyższych warunków, w którym to celu należy bezzwłocznie zwołać Radę powiatową w myśl ust. 2. §. 38. rzeczonej ustawy na nadzwyczajne zgromadzenie.

Ponieważ potrzeba zaliczek na zasiewy jare wykazana przez najbardziej dotknięte powodzią powiaty przewyższa już sumę pół miliona zł. w. a., fundusze zaś, jakimi Wydział krajowy będzie mógł dysponować, są znacznie szczuplejsze, a nadto reszta z przyznanych powiatom na zasiewy ozime, a nie rozdzielonych zaliczek rządowych będzie prawdopodobnie na zasiewy jare użytą, co nie mniej wpłynie na redukcję wykazanej przez powiaty potrzeby, zatem zechce Wydział powiatowy, uchwalając pożyczkę na ten cel dla powiatu potrzebną, wpłynąć na tekstowanie uchwały, ażeby zamiast stałej kwoty słowa „do wysokości . . . . . .“ w tejże były zamieszczone.

Tak wypis wierzytelny odnośnej uchwały, jak i wykaz podatków bezpośrednich w powiecie przypisanych, niemniej też wykaz długów ciężących na funduszach powiatu, przedłoży nam Wydział powiatowy najdalej do 22. marca r. b. celem zastosowania ustępu 2. §. 24. ustawy o. Repr. pow., oraz powzięcia decyzyi co do wysokości mającej się udzielić tamtejszemu powiatowi 5-procentowej pożyczki na zasiewy jare, poczem otrzyma Wydział powiatowy wraz z odnośną rezolucją Wydziału krajowego także asygnatę na przyznaną pożyczkę i formularz mającego się wystawić przez powiat aktu notaryalnego.

We Lwowie, dnia 15. Marca 1885.

Alegat 8. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego za r. 1885.

Zestawienie

kwot przez powiaty po 20. Marca 1885. zażądanych na dokonanie zasiewów jarych.

L. p.	Powiat	Kwota zażądana przez: Wydział powiatowy	Kwota zażądana przez: c. k. Starostwo
1	Biała	9.000	9.038
2	Bóbrka	6.000	2.730
3	Bochnia	30.000	17.000
4	Brzesko	63.000	30.000
5	Brzozów	12.136	1.200
6	Buczacz	—	500
7	Chrzanów	9.000	9.000
8	Dąbrowa	31.200	15.000
9	Dobromil	9.801	—
10	Drohobycz	3.500	2.000
11	Gorlice	15.000	—
12	Jarosław	27.842	10.000
13	Jasło	9.832	2.000
14	Kolbuszowa	5.000	—
15	Kraków	22.132	12.500
16	Łańcut	24.000	9.000
17	Mielec	14.257	17.000
18	Myślenice	5.140	—
19	Pilzno	21.000	21.000
20	Przemyśl	10.000	9.000
21	Rohatyn	4.930	2.000
22	Ropczyce	10.000	3.500
23	Rudki	3.015	2.410
24	Rzeszów	18.515	20.000
25	Sambor	10.515	1.044
26	Sanok	3.939	2.150
27	Stanisławów	13.331	12.591
28	Stare miasto	2.000	3.000
29	Stryj	4.757	4.757
30	Tarnobrzeg	10.800	7.000
31	Tarnów	19.385	5.000
32	Tłumacz	38.125	1.000
33	Wadowice	21.253	18.253
34	Wieliczka	6.000	10.000
35	Żydaczów	8.600	2.000
	Razem	503.005	261.673

Alegat 9. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego z r, 1885.

Wykaz

udzielonych zaliczek na zasiewy jare.

L. p.	Powiat	Kwota przyznana		
		z reszty kredytów z r. 1884	z sumy 300.000	razem
1	Biała	9.038	—	9.038
2	Bóbrka	—	4.400	4.400
3	Bochnia	—	22.900	22.900
4	Brzesko	—	27.700	27.700
5	Brzeżany . . .	—	561	561
6	Brzozów . . .	1.058	2.000	3.058
7	Chrzanów . . ,	—	10.595	10.595
8	Dąbrowa . . .	—	23.000	23.000
9	Dobromil . . .	—	4.260	4.260
10	Dolina	—	600	600
11	Drohobycz . . .	2.000	—	2.000
12	Gorlice	—	5.000	5.000
13	Grybów	—	1.000	1.000
14	Jarosław . . .	10.000	3.370	13.370
15	Jasło	—	6.200	6.200
16	Jaworów . . .	—	50	50
17	Kałusz	—	3.190	3.190
18	Kolbuszowa . .	—	8.000	8.000
19	Kraków	—	15.000	15.000
20	Łańcut	—	11.080	11.080
21	Mielec	17.000	1.000	18.000
22	Mościska . . .	—	3.265	3.265
23	Myślenice . . .	—	3.000	3.000
24	Nadwórna . . .	—	400	400
25	Pilzno	—	17.350	17.350
26	Podhajce . . .	—	1.700	1.700
27	Przemyśl . . .	9.000	4.700	13.700
28	Rohatyn . . .	2.000	2.700	4.700
29	Ropczyce . . .	—	8.100	8.100
30	Rudki	—	3.000	3.000
31	Rzeszów . . .	—	17.940	17.940
32	Sambor	—	11.700	11.700
33	Sanok	—	5.750	5.750
34	Sącz Nowy . .	—	685	685
35	Stanisławów . .	—	12.700	12.700
36	Staremiasto . .	3.000	2.350	5.350
37	Stryj	—	5.157	5.157
38	Tarnobrzeg . .	—	9.000	9.000
39	Tarnów	—	17.250	17.250
40	Tłumacz . . .	—	7.030	7.030
41	Wadowice . . .	18.000	—	18.000
42	Wieliczka . . .	—	9.770	9.770
43	Żydaczów . . .	—	5.150	5.150
		71.096	298.603	369.699

Z przyzwolonych cesarskiem rozporządzeniem z dnia 28. Lipca 1884. roku 300.000 zł. udzieliło c. k. Namiestnictwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym tytułem zaliczek na zasiewy ozime 228.680 zł.

Odpis

odezwy Prezydyum c. k. Namiestnictwa z dnia 16. Czerwca 1885. L. 5864/pr. wystosowanej do Wydziału krajowego.

Odezwa. Jego Ces. Król. Apostolska Mość raczył najmiłościwiej wydać dołączone w polskiem tłumaczeniu rozporządzenie z 18. Maja 1885, na mocy którego udzieloną została dalsza subwencya ze Skarbu Państwa dla dotkniętych zeszłoroczną powodzią okolic Galicyi, Lodomeryi i Krakowa, zawierające oraz w §. 3. postanowienie o uwolnieniu od opłaty stemplowej i należytości dokumentów sporządzonych ku zrealizowaniu uchwalonej przez Wysoki Sejm pożyczki krajowej 200.000 zł. na bezzwrotne zapomogi dla dotkniętych zeszłoroczną powodzią gospodarzy wiejskich, jako też obligacji tej pożyczki i kuponów.

Mam zaszczyt zawiadomić o tem Świetny Wydział krajowy w skutek reskryptu Jego Ekscelencji Pana Ministra spraw wewnętrznych z dnia 11. Czerwca 1885. L. 8354 i odnośnie do szacownej odezwy z dnia 27. października 1884. L. 55.330, którą Świetny Wydział krajowy udzielił mi uchwaloną przez Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 17. października 1884. rezolucję, wzywającą Rząd o dalszą pomoc dla dotkniętych powodzią z nadmienieniem, że powyższe rozporządzenie Cesarskie już ogłoszone zostało w dzienniku ustaw państwa.

Kwota 150.000 zł. wymieniona w §. 1. al. 1 tego rozporządzenia użytą będzie w miarę rzeczywistej potrzeby bądź to na zarządzenie robót publicznych w okolicach nawiedzonych niedostatkiem, bądź to na wsparcia w gotówce na zakupno żywności dla mieszkańców cierpiących niedostatek, w celu ich ochrony przed głodem. Co się zaś tyczy przyzwolonej w §. 1. al. 2. kwoty 300.000 zł. na bezprocentowe, w sześciu równych rocznych ratach począwszy od 1. Stycznia 1886. zwrotne zaliczki na zakupno ziarna na zasiewy jare, mam zaszczyt zawiadomić Świetny Wydział krajowy odnośnie do przedłożonego Jego Ekscelencji Panu Ministrowi spraw wewnętrznych pisma Świetnego Wydziału krajowego z 6. Maja 1885. L. 23096. że zaliczona galicyjskiemu Bankowi krajowemu na mocy reskryptu Jego Ekscelencji Pana Ministra skarbu z dnia 23. Marca 1885. L. 1153/F. M. za 14-dniowem wypowiedzeniem i 2½% z zapasów kasowych kwota 200.000 zł. wliczoną być ma w kwotę niniejszem ze Skarbu Państwa przyzwoloną.

Jak już Świetny Wydział krajowy odezwą c. k. krajowej Dyrekcji skarbowej z dnia 13. Czerwca 1885. L. 772/pr. zawiadomiony został, ma być kwota powyższa przez Bank krajowy z upływem terminu wypowiedzenia złożoną w kasie Świetnego Wydziału krajowego zamiast w c. k. głównej kasie krajowej, poczem resztująca kwota 100.000 zł. wypłaconą zostanie Świetnemu Wydziałowi krajowemu w gotówce przez c. k. główną kasę krajową. Natomiast zechce Świetny Wydział krajowy przechowane u siebie skrypta dłużne wystawione przez pojedyńczych gospodarzy wiejskich obdzielonych na tegoroczne zasiewy jare zaliczką, przesłać c. k. krajowej Dyrekcji skarbowej w celu indywidualnego przypisania zwrotów w dotyczących Urzędach podatkowych i następnego ściągania zapadających rat na rzecz Skarbu państwa. Dokument wystawiony z odwołaniem się na powołaną uchwałę Wysokiego Sejmu, a poręczający zwrot zaliczki, przyzwolonej ze Skarbu Państwa, zechce Świetny Wydział krajowy nadesłać na moje ręce.

W końcu mam zaszczyt upraszać o uprzejme udzielenie mi dokładnego wykazu wszystkich przez Świetny Wydział krajowy przyznanych i wyasygnowanych zaliczek na zakupno ziarna na zasiewy jare, według pojedyńczych powiatów.

Alegat 11. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego z r. 1885.

Odpis

Cesarskiego rozporządzenia z dnia 18. Maja 1885. względem udzielenia dalszych zapomóg ze Skarbu Państwa dla dotkniętych powodzią z r. 1884. okolic Galicji, Lodomerji i Krakowa.

Na podstawie §. 14. ustawy zasadniczej z 21. Grudnia 1867 Dz. p. p. Nr. 141 rozporządzam jak następuje:

§. 1. Rząd Mój zostaje upoważnionym do wydania z funduszów państwowych w miarę rzeczywistej potrzeby następujących kwot w celu dalszego złagodzenia niedostatku w dotkniętych powodzią z r. 1884. okolicach Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem: 1. kwoty 150.000 zł. jako bezzwrotną zapomogę dla potrzebującej pomocy ludności; 2. kwoty 300.000 zł. jako bezprocentową zaliczkę dla potrzebujących pomocy gospodarzy wiejskich, za poręką zwrotu tej zaliczki przez galicyjski fundusz krajowy. §. 2. Zwrot zaliczek nastąpić ma w sześciu równych rocznych ratach począwszy od 1. Stycznia 1886. Zaległe raty ściągnięte zostaną od osób zaliczkami obdzielonych w drodze administracyjnej. §. 3. Dokumenta prawne, podania i protokoły dotyczące wymienionych w §. 1. zapomóg i zaliczek, w szczególności także dotyczące zabezpieczenia tych ostatnich, wreszcie dokumenta, które w celu zrealizowania uchwalonej przez Sejm galicyjski z powodu powodzi z r. 1884. na wsparcie potrzebujących pomocy gospodarzy wiejskich pożyczki krajowej do wysokości maksymalnej 200.000 zł. wystawione będą, jakoteż częściowe zapisy długu tej pożyczki i kupony od tych zapisów długu, wolne są od opłaty stemplowej i należytościowej. §. 4. Wykonanie tego rozporządzenia, które zaczyna obowiązywać z dniem ogłoszenia, poruczam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych i skarbu. — Schönbrunn 18. Maja 1885. Franciszek Józef m. p. Taaffe m. p. Ziemiałkowski m. p. Falkenhayn m. p. Prażak m. p. Conrad m. p. Welsersheimb m. p. Dunajewski m. p. Pino m. p.

Alegat 12. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego z r. 1885.

Bürgschaftsurkunde.

Laut Eröffnung des Präsidiums der k. k. Finanzlandesdirection in Lemberg, wurde dasselbe mit dem Erlasse des hohen k. k. Finanzministeriums vom 26. Mai 1885. Z. 3.090/F. M. auf Grund der Allerhöchsten Verordnung vom 18. Mai 1885. (R. G. Bl. vom 12. Juni 1885. N. 94) beauftragt, dem galizischen Landesfonde den Betrag von Dreimalhundert Tausend (300.000) Gulden in österr. Währung, welchen der gefertigte Landesausschuss an hilfsbedürftige Landwirthe als unverzinslichen, in sechs gleichen Jahresraten vom 1. Jänner 1886. an rückzahlbaren, zur Beschaffung des Samengetreides zum Sommeranbau nöthigen Vorschuss aus Landesmitteln vertheilt hat, zu refundiren. Indem der gefertigte Landesauschuss den Empfang obiger Summe hiemit bestättigt, erklärt er auf Grund des Beschlusses des Landtages von Galizien und Lodomerien sammt dem Grossherzogthume Krakau vom 17. Oktober 1884., dass er Namens des galizischen Landesfonds die volle Garantie als Bürge und Zahler für die pünktliche Rückzahlung obigen Capitals von Dreimalhundert Tausend (300.000) Gulden in österr. Währung in den von der hohen Regierung festgesetzten Terminen übernehme.

Alegat 13. do sprawozdania z czynności Wydziału kraj. z r. 1885.

Wykaz

zapomóg bezzwrotnych, udzielonych przez Prezydyum c. k. Namiestnictwa, z kredytów w kwocie 440.000 zł. w. a. przyzwolonych Ces. rozporządzeniem z dnia 28. Lipca 1884. Dz. p. p. Nr. 130.

Liczba porządk.	Powiat	Przyznano			
		na zakupno nasion pastewnych	tytułem doraźnej zapomogi	na roboty publiczne	razem
1	Biała	—	—	500	500
2	Bóbrka	—	1.000	—	1.000
3	Bochnia	4.200	3.000	9.660	16.860
4	Bohorodczany	—	700	—	700
5	Brzesko	2.700	1.805	28.995	33.500
6	Brzozów	—	400	3.260	3.660
7	Chrzanów	2.600	2.000	—	4.600
8	Dąbrowa	2.000	3.000	18.000	23.000
9	Dobromil	1.000	—	4.000	5.000
10	Drohobycz	—	1.500	—	1.500
11	Gorlice	—	—	2.000	2.000
12	Gródek	—	300	—	300
13	Grybów	—	1.000	—	1.000
14	Jarosław	3.000	1.500	21.500	26.000
15	Jasło	1.000	1.000	13.000	15.000
16	Jaworów	—	600	—	600
17	Kałusz	—	1.000	—	1.000
18	Kolbuszowa	—	1.000	—	1.000
19	Kraków	6.000	3.000	23.931	32.931
20	Krosno	—	—	1.245	1.245
21	Łańcut	1.000	5.000	7.000	13.000
22	Mielec	3.000	3.000	44.600	50.600
23	Mościska	—	1.500	9.100	10.600
24	Myślenice	—	—	1.000	1.000
25	Nadwórna	—	—	1.000	1.000
26	Nisko	1.000	—	9.500	10.500
27	Nowy Sącz	—	—	2.000	2.000
28	Nowy Targ	—	300	—	300
29	Pilzno	1.000	1.200	1.500	3.700
30	Podhajce	—	—	1.000	1.000
31	Przemyśl	—	—	10.200	10.200
32	Rohatyn	2.000	1.000	2.000	5.000
33	Ropczyce	200	1.000	2.800	4.000
34	Rudki	—	2.000	2.000	4.000
35	Rzeszów	—	3.120	6.000	9.120
36	Sanok	—	1.000	5.000	6.000
37	Stanisławów	—	3.000	9.000	12.000
38	Stare miasto	—	—	2.500	2.500
39	Stryj	1.000	—	5.500	6.500
40	Tarnobrzeg	3.000	1.000	45.084	49.084
41	Tarnów	1.300	2.000	10.300	13.600
42	Tłumacz	—	3.000	—	3.000
43	Wadowice	2.000	2.000	11.000	15.000
44	Wieliczka	1.600	2.000	14.000	17.600
45	Złoczów	—	600	—	600
46	Żydaczów	—	4.600	8.500	13.100
47	Żywiec	—	—	3.600	3.600
	Razem	39.600	60.125	340.275	440.000

Alegat 14. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego z r. 1885.

Wykaz

bezzwrotnych zapomóg, udzielonych z funduszu państwowego i krajowego w r. 1885.

Liczba porządk.	Powiat	Zapomoga udzielona: z funduszu państwowego, przyzwolonego ces. rozporządzeniem — na żywność	z funduszu państwowego — na roboty publiczne	z funduszu krajowego — na żywność	z funduszu krajowego — na roboty publiczne	Razem
1	Biała	300	—	500	2.000	2.800
2	Bóbrka	—	—	1.000	—	1.000
3	Bochnia	—	4.000	—	1.660	5.660
4	Bohorodczany	—	2.000	—	—	2.000
5	Brzesko	300	4.500	5.000	3.000	12.800
6	Brzozów	—	2.500	—	1.400	3.900
7	Chrzanów	—	1.000	3.000	—	4.000
8	Dąbrowa	—	10.000	3.000	6.000	19.000
9	Dobromil	200	2.000	—	—	2.200
10	Dolina	300	—	—	—	300
11	Drohobycz	500	—	1.500	—	2.000
12	Gorlice	200	—	—	—	200
13	Grybów	1.000	1·000	—	2.000	4.000
14	Jarosław	—	3.000	1.500	4.500	9.000
15	Jasło	—	5.000	50	8.000	13.050
16	Kałusz	—	2.700	—	—	2.700
17	Kolbuszowa	—	—	1.000	800	1.800
18	Kraków	500	—	2.500	1.000	4.000
19	Krosno	—	—	1.500	—	1.500
20	Limanowa	300	—	-	—	300
21	Łańcut	—	17.700	5.000	575	23.275
22	Mielec	—	15.500	4.000	17.500	37.000
23	Mościska	—	—	—	200	200
24	Myślenice	—	—	500	2.000	2.500
25	Nisko	—	6.000	—	2.000	8.000
26	Nowy Sącz	—	3.400	—	1.000	4.400
27	Nowy Targ	600	—	—	—	600
28	Pilzno	900	—	—	—	900
29	Przemyśl	300	4.000	400	5.300	10.000
30	Rohatyn	—	3.500	1.300	—	4.800
31	Ropczyce	—	3.000	—	—	3.000
32	Rudki	—	5.500	—	—	5.500
33	Rzeszów	—	4.000	3.000	2.500	9.500
34	Sambor	—	—	—	1.000	1.000
35	Sanok	—	5.000	—	—	5.000
36	Stanisławów	—	5.800	2.500	—	8.300
37	Staremiasto	—	2.500	100	—	2.600
38	Stryj	—	1.500	—	2.000	3.500
39	Tarnobrzeg	—	9.400	4.500	13.500	27.400
40	Tarnów	—	6.000	3.000	6.000	15.000
41	Tłumacz	—	—	2.000	—	2.000
42	Wadowice	500	4.000	3.000	—	7.500
43	Wieliczka	500	3.000	2.500	300	6.300
44	Złoczów	—	—	600	—	600
45	Żydaczów	300	3.800	-	1.000	5.100
46	Żywiec	—	—	500	—	500
	Razem	6.700	141.300	53.450	85.235	286.685
		148.000		138.685		

Odpis

odezwy Prezydyum c. k. Namiestnictwa we Lwowie z dnia 27. Czerwca 1885. L. 5998/pr. do Wydziału krajowego we Lwowie.

Przyjmując do wiadomości szacowną odezwę z d. 12. Czerwca 1885. L. 28.814 z przekonaniem, że w ważnej dla Galicji sprawie regulacji rzek uczyniono pierwszy praktycznie doniosły krok, mam zaszczyt zakomunikować Świetnemu Wydziałowi krajowemu postanowienia konferencyi odbytej w tej sprawie dnia 23. Czerwca r. b., odnoszące się tak do programu prac przedwstępnych przy regulacji rzek galicyjskich, jak i do jego wykonania. Program rzeczony przedstawia się jak następuje:

Uwzględniając okoliczność, że prace przedwstępne na Wiśle już się wykonują, należy zarządzić takież prace przedewszystkiem na następujących rzekach:

a) Dunajcu od Zgłobic,
b) Wisłoce od Mielca,
c) Sanie od Jarosławia,
d) Dniestrze od Żurawna,
e) Stryju od wybiegu do Dniestru w górę.

Skoro tylko prace przedwstępne na tych pięciu rzekach w tok wprowadzone zostaną, wydane będą bezzwłocznie zarządzenia względem rozpoczęcia robót przedwstępnych na wszystkich innych rzekach, które wylicza §. 2. dawnego projektu regulacji rzek galicyjskich. Roboty przedwstępne obejmować mają całą długość każdej rzeki wraz z jej najważniejszymi a względnie najszkodliwszymi dopływami. Gdy jednak dorzecze rzek podkarpackich — a o tych tutaj wyłącznie mowa, rozgałęzia się, szczególniej w górnych częściach tak, że opracowanie pewnego, w stałe formy ujętego, choćby nawet tylko jeneralnego projektu uporządkowania podobnej sieci lat kilka by wymagało, a nie miało doniosłego praktycznego znaczenia dla tego, że zanim przeprowadzonoby wykonanie — znów lat wielu wymagające — prace przedwstępne w skutek zmiany układu rzek, rzeczek i potoków, wszelką wartość stracić muszą, przeto konieczną jest, traktować w inny sposób prace przedwstępne na biegu dolnym, a znów w inny na biegu górnym każdej rzeki.

Granicę między dolnym a górnym biegiem przyjęto tam, gdzie rzeka przechodzi z gór w teren pagórkowaty lub w płaszczyznę, albo też, gdzie ze zbiegu kilku mniejszych rzeczułek tworzy się dopiero właściwa rzeka. — Pod dolnym biegiem rzek podkarpackich rozumieć się mają wedle tego w przybliżeniu następujące przestrzenie:

a) Wisła w obrębie Galicji,
b) Soła pod Porąbkę,
c) Skawa pod Wadowice,
d) Raba pod Myślenice,
e) Dunajec do wybiegu Kamienicy wyżej Łącka,
f) Wisłoka pod Jasło,
g) San do wybiegu Ostawy,
h) Wisłok pod Czudec,
i) Dniestr pod Rozwadów,
k) Stryj do wybiegu Oporu,
l) Swica do wybiegu Mizunki,
m) Łomnica pod Angiełów,

n) Bystrzyca Sołotwińska pod Sołotwinę, Nadworniańska pod Nadwórnę.

Podstawę jeneralnego projektu dla dolnego biegu rzek stanowić będą:

A) Mapy katastralne zredukowane za pomocą pantografu na podziałkę 1 : 7200 i zrektyfikowane na miejscu co do biegu rzeki;

B) profil podłużny zwierciadła wody, dna i brzegów rzeki, oparty na niwelacyi jeneralnej na miejscu przeprowadzonej;

C) profile poprzeczne zdejmowane na miejscu w miarę potrzeby; nareszcie

D) badania odnoszące się do chyżości i ilości przypływającej wody przy rozmaitych wodostanach, tudzież do ustanowienia normalnego przekroju każdej rzeki w rozmaitych jej przestrzeniach.

Obliczenie kosztów, aczkolwiek nie będzie szczegółowe, odnosić się ma do każdego objektu z osobna. Podstawę poglądowego projektu dla górnego biegu rzek stanowić będą:

Ai) Mapy wojskowe fotolitografowane w podziałce 1 : 25.000; do pojedyńczych przestrzeni, które wymagać będą zupełnej regulacyi, dołączane będą karty bardziej szczegółowe w podziałce 1 : 7.200;

Bi) niwelacye jeneralne, przeprowadzone na miejscu w związku z niwelacyą pod *B.* na głównej rzece i przedstawieniem w profilu podłużnym, zaś z oznaczeniem uzyskanych kot pobocznych dopływów na planach sytuacyjnych;

Ci) badania odnoszące się do jakości i ilości materjału, który górny bieg i jego dopływy toczą, i co do rodzaju i konstrukcyi tam, zapór, ubezpieczeń i t. p., za pomocą których bieg rzeki czy potoku ustalić i możliwie największą część materyału. dla dolnego biegu szkodliwą, jeszcze w górach powstrzymaćby można; nareszcie

Di) badania odnoszące się do niezbędnie potrzebnych zalesień.

Obliczenie kosztów będzie mogło być wykazane tylko sumarycznie, odnosić się ma jednak do każdej rzeki, rzeczki czy potoku z osobna.

Celem wykonania powyższego programu wypadnie wydać zarządzenia względem: zakupna potrzebnych planów katastralnych i ich pantografowania, które odda się w akord; zakupna potrzebnych kart fotolitografowanych w podziałce 1 : 25.000; zaangażowania potrzebnej ilości techników (wypada tu nadmienić, że z kilku znanymi w kraju inżynierami cywilnymi toczą się rokowania o objęcie robót przedwstępnych na niektórych rzekach w akord, coby rozwój spraw przyspieszyło i uprościło); względem rektyfikacyi planów pantografowanych dolnego biegu na miejscu, niwelacyi podłużnej i zdjęcia profili poprzecznych. Ku temu celowi wysyła się naprzód trzy partye inżynierów i geometrów:

a) Do Nowego Sącza dla Dunajca i Wisłoki;

b) do Przemyśla dla Sanu i Wisłoka;

c) do Stryja dla Stryja i Dniestru, a później Świcy; następnie zaś jeszcze dwie partye:

d) do Krakowa dla Soły, Skawy i Raby;

e) do Stanisławowa dla Łomnicy i obu Bystrzyc.

Oprócz tego tworzy się osobna szósta ruchoma partya dla badań chyżości i ilości przypływającej wody i ustalenia przekroi normalnych.

Te same pięć partyj przeprowadzą niwelacye jeneralnego górnego biegu, zaś szósta ruchoma partya zajmie się wedle wskazówek, na miejscu udzielić się mających, kwestyą ustalenia materyału toczonego przez górny bieg każdej rzeki.

Dostarczeniem danych, tyczących niezbędnych zalesień, zająć się ma w porozumieniu z departamentem technicznym departament lasowy c. k. Namiestnictwa, znosząc się przytem z c. k. Dyrekcyą domen i lasów i odnośnymi Wydziałami Rad powiatowych.

Na podstawie materjałów zebranych na gruncie, nastąpi ostateczne wygotowanie projektów i kosztorysów we Lwowie. O postępie prac przedwstępnych, winien ich kierownik składać co miesiąc sprawozdanie, przeznaczone dla ces. król. Namiestnictwa i Wydziału krajowego.

C. k. Namiestnictwo upoważnia referenta budowli wodnych w Departamencie technicznym, a zarazem uprasza Świetny Wydział krajowy, aby zechciał upoważnić szefa Departamentu kultury krajowej do wzajemnego bezpośredniego znoszenia się w sprawach prac przedwstępnych, przez co utworzy się potrzebna. a bezpośrednia styczność między obu interesowanymi władzami, pozostawiająca w każdej chwili w razach wątpliwych możność dalszej a urzędowej wymiany zapatrywań.

Świetny Wydział krajowy raczy wypowiedzieć swą światłą opinię względem programu wyż określonego i sposobu jego przeprowadzenia, a w razie pomyślnego jej wyniku wydać rozporządzenie o asygnowaniu rat na roboty przedwstępne potrzebnych.

Asygnację możnaby urządzić tak, iż Świetny Wydział krajowy przekaże zaliczkę w kwocie 5.000 zł. przez swoją kasę krajową c. k. głównej kasie krajowej do dyspozycyi c. k. Namiestnictwa i o tem Namiestnictwo zawiadomi, a po zużyciu tej zaliczki udzielać będzie w miarę potrzeby kwot dalszych, może najstósowniej w ratach miesięcznych. Ponieważ wszelkie rachunki przechodzić będą przed ekspedycyą przez wizę tamtejszego Departamentu rachunkowego, podobnie jak się to dzieje z rachunkami za leczenie ubogich, przeto Świetny Wydział krajowy będzie utrzymywany zawsze w ewidencyi, co wydano i na jakie cele.

Przy tej sposobności c. k. Namiestnictwo ma zaszczyt nadmienić, iż byłoby rzeczą bardzo pożądaną, aby zamierzona ankieta w sprawie urządzenia wodoskazów jak najprędzej przyszła do skutku i aby te wodoskazy bezzwłocznie ustawiono; ułatwi to w wysokim stopniu niwelację rzek i ich badanie. We Lwowie dnia 27. Czerwca 1885. Zaleski w. r.

Alegat 16. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego z r. 1885.

Przepisy

o wykonaniu prac przedwstępnych jeneralnych do regulacji rzek galicyjskich.

Część I.

Pomiary i plany, niwelacya i przekroje dolnych przestrzeni.

§. 1.

Za podstawę pomiarów rzek do regulacji przeznaczonych, służą plany katastralne, które na miejscu z należytą starannością zrektyfikowane być mają,

Celem uzyskania lepszego poglądu sporządzone zostaną z planów katastralnych w podziałce 1 : 2880 plany sytuacyjne mniejsze w podziałce 1 : 7200 (1''—100°). Plan sytuacyjny ma obejmować oprócz rzeki, z każdej jej strony ogólnego kierunku pas przeciętnie 400 metrów szeroki; na czekach silniej serpentynujących należy zewnętrzną granicę pasu sytuacyjnego pociągnąć tuż nad brzegiem wierzchołków serpentyn, skutkiem czego jego szerokość zmienić wypadnie.

W ten sposób w terenie nizinnym, gdzie są silne zakola i gdzie przypuszczalnie wykonać wypadnie przekopy, sytuacya rozszerzy się także i na owe przekopy, natomiast w terenie górzystym i pagórkowatym wogóle tam, gdzie znajdują się wybitne od zalewów wolne brzegi, pas ów można ograniczyć do linii tychże.

Plan sytuacyjny winien po zupełnem wykończeniu przedstawiać:

1. Główne koryto, spadające od lewej do prawej, i boczne ramiona rzeki tudzież stare łachy, ograniczone w poziomie ustalonego niskiego stanu wody niebieskiemi liniami i niebiesko podmalowane; w plan wpisać należy stan wody ustalony i stan wody odczytany w czasie zdjęcia na najbliższym wodowskazie.

Brzegi zerwiste mają być oznaczone w sposób zwykle używany grubszą, wężykowatą brunatną linią.

2. Wyloty dopływów przynajmniej na długość 1—1.5 kilometrów w górę, również niebiesko podmalowane; względem wykonania dalszych pomiarów na niektórych dopływach znaczniejszych wydane będą osobne rozporządzenia.

3. Rodzaj użytkowania ziemi a więc: lasy i wikla ciemno szaro, błonia i pastwiska jasno-zielonkowo-szaro, łąki jasno-zielono, role kawowo, bagna jasno-zielono z niebieskiemi kreskami poziomemi, odsypiska jasno-żółto, drogi ciemno-brunatno, biczowniki (drogi holownicze) brunatno punktowane.

4. Podobnie winny być podmalowane i wyspy.

5. Mosty, jazy, szluzy, młyny i wszelkie zakłady przemysłowe pędzone siłą wody, tudzież istniejące budowle wodne regulacyjne czy ochronne należy znaczyć kolorem czarnym.

6. Wodowskazy i punkta stałe kilometryczno-niwelacyjne z wszelką dokładnością karminem.

7. Obwałowania zielono podmalować.

8. Miejsca składowe materyałów do spławu przeznaczonych i miejsca używane do wiązania tratew lub budowy galarów winny być przez stosowne napisy zaznaczone.

9. Linie przewozów, przejazdów i brodów należy niebiesko wypunktować.

10. Skały, pniaki i inne przedmioty w głównym korycie lub bocznych ramionach, widoczne w czasie rektyfikacyi planów.

11. Granice gmin z ich nazwami podcieniowane wąsko, granice starostw z ich nazwami podcieniowane szeroko kolorem czerwonym.

12. Ustanowiony ślad rzeki (trasa) wyciągnięty karminowemi liniami.

13. Szczegółowe oznaczenie miejsc, z których pobierać można materyały do budowli wodnych a więc łomy kamienne lub widoczne pokłady odpowiedniego kamienia, tudzież zagajenia łozowe, przyczem dopisaniem liter *r.* albo *p.* rozróżniać należy własność r z ą d o w ą od własności p r y w a t n e j.

14. Podobnie rozróżniać należy istniejące budowle wodne przez dopisanie litery *r. p.* albo *k*, wedle tego, czy budowle są r z ą d o w e, p r y w a t n e, albo k o n k u r e n c y j n e; przy budowlach kamiennych umieścić się ma znak ◯, przy budowlach faszynowych znak ×, a przy budowlach mieszanych znak ⊗, od strony wody.

Plany sytuacyjne otrzymają wszystkie równy format, później ściśle oznaczyć się mający i ułożone będą w tekach, każda rzeka osobno; pojedyncze sekcye tak będą z boków obcięte, iżby je celem zestawienia całości ściśle przy sobie ułożyć można.

§. 2.

Rzeka przeznaczona do regulacyi winna być podzielona na kilometry i każdy kilometer oznaczony silnym, dębowym palem z pełnego drzewa, mierzącym 10 centymetrów w k w a d r a t, a metr długości, tak w ziemię wbitym, iżby tylko dziesięć centymetrów z niej wystawał.

Te znaki kilometryczne, służyć zarazem mające jako punkta stałe niwelacyi, należy ustawiać w miejscach od zerwania zabezpieczonych ale niezbyt daleko od rzeki, w taki sposób, iżby je z planem sytuacyjnym w ręku nietylko znaleźć ale i liczbą bieżącą kilometra oznaczyć można; ku temu celowi winien być każdy piąty pal kilometrowy obrobiony w części widocznej

w regularny **pięciobok**, zaś każdy dziesiąty pal, będący zarazem miriametrem, **okrągły**, ale grubszy, o średnicy przynajmniej 20 centymetrów.

Kilometrowanie rozpocząć należy od dołu a więc albo od wybiegu — rzeki regulować się mającej w inną większą — albo też od punktu granicznego z przestrzenią stojącą pod pieczą rządową.

Pożądane jest, aby cały podział podłużny rzeki był na jednym jej brzegu i dla tego zbadać należy przedewszystkiem bieg rzeki o tyle, aby starannie rozważyć można, który brzeg lepiej się do tego nadaje.

Celem przeprowadzenia niwelacyi podłużnej należy każdy kilometer podzielić na pięć podziałów po 200 metrów i oznaczyć każdy podział tymczasowym palikiem, zbędnym po zniwelowaniu rzeki; poddziały te na planach, w tabelach niwelacyjnych, w niwelacyi podłużnej i t. d. określać się będą odległością od sąsiedniego kilometra w setkach metrów wyrażoną i tak podział kilometra dziesiątego przedstawi się jak następuje:

$$9._0 — 9._2 — 9._4 — 9._6 — 9._8 — 10._0$$

§.3.

Niwelacya podłużna ma wyrażać długości w stosunku 1 : 25.000, wysokości zaś w stosunku 1 : 100.

Za linią poziomu służy zwierciadło Adryatyku, którego wysokość jest oznaczona lub przynajmniej wiadoma na każdym dworcu kolejowym; wszystkie rzędne winny być wedle tego poziomu obliczone, który jednak na rysunku w miarę potrzeby o pełne dziesiątki metrów podnosić można, wypisując atoli zawsze miarę tego podniesienia.

Po przeprowadzeniu kilometrowania rzeki i oznaczeniu podziałów, należy przedewszystkiem zniwelować ściśle punkta stałe t. j. słupy kilometryczne i połączyć je w razie potrzeby osobnemi niwelacyami z dworcami kolejowymi.

Ta niwelacya punktów stałych i połączeń winna być wykonana dwa razy t. j. z niwelacyą próbną, aby wszelki błąd w tym głównym szkielecie niwelacyjnym był wykluczonym.

Równocześnie należy punkta stałe nacechować w ten sposób, że w wysokości oznaczonej przy niwelacyi, a mniej więcej pięć centymetrów nad ziemią, pal piłką do połowy grubości przecięty, a następnie górna jego część toporkiem odszczypaną zostanie, przez co utworzy się stopień, którego dolna powierzchnia jest żądanym punktem stałym.

Następnie ustala się zwierciadło wody. Przy niezbyt wysokim, a w każdym razie stałym stanie wody, a zatem wtedy, kiedy woda ani przybiera, ani opada, wbijają się wzdłuż rzeki wprost każdego pala kilometrowego i podziałowego paliki tymczasowe, których powierzchnię górną wraz z palikami podziałowemi odnośnie do znanych już stałych punktów starannie zniwelować należy. Skoro po tych przygotowaniach nastąpi stan wody zbliżający się jak najwięcej do poziomu zera na istniejących wodowskazach, albo też na tych rzekach, na których wodowskazy nie istnieją, do poziomu przez nadbrzeżnych mieszkańców za zwykły nizki stan powszechnie uważanego, należy zmierzyć ściśle jego położenie, mierząc różnice znachodzące się pomiędzy zwierciadłem wody a zniwelowanemi główkami palików tymczasowych i obliczając potem wedle tego rzędne. Pomiar ten odbyć się winien szybko i równocześnie w kierunku za biegiem, nigdy zaś przeciw biegowi wody, ile możności w kilku sekcyach naraz, przyczem w każdej sekcyi od góry poczynać należy, a zarazem odczytywać dokładnie wodostany na wszystkich wodowskazach, istniejących w przestrzeni, o którą chodzi.

Niwelacya podłużna ma zawierać:

1) Podział podłużny z wszystkiemi punktami głównemi, stałemi i poddziałami, których rzędne zredukowane na przepisany poziom wpisać należy czerwonym kolorem.

2) Ustalone wedle powyższych wskazówek zwierciadło wody, wyciągnięte niebiesko i opatrzone niebiesko wpisanemi rzędnemi.

3) Ponieważ dla braku systematycznej sieci wodowskazowej i w skutek niemożności odczekiwania wysokich wód zazwyczaj praktykowane ustalenie zwierciadła wód średnich i wód najwyższych w sposób dla wód niskich opisany przeprowadzić się nie da, przeto należy z jak największą starannością i sumiennością zbierać wszelkie wskazówki i podania nadbrzeżnych mieszkańców, młynarzy, flisaków i t. d. o poziomie wód zwykłych wysokich; z tych podań oznaczyć odnośne rzędne i wnieść je jako ciągłą linję, lub, jeśli się to nie da, jako gęsty szereg punktów w przekrój podłużny.

Wody nadzwyczajne oznaczyć należy również na przekroju z dopisaniem roku, w którym były.

4) Dno rzeki w nurcie czarnemi rzędnemi oznaczone, czarno wyciągnięte i brunatno podmalowane; dno skaliste ma być czerwono oznaczone.

5) Brzeg lewy należy czarno wyciągnąć, prawy czarno wypunktować, oba czarnemi rzędnemi oznaczyć.

Za brzeg uważa się ten graniczący z wodą pas ziemi, który jest stale używany w celach rolnictwa, pasterstwa lub kultury łozin i pokryty stosowną wegetacyą; gołe, ruchome namuliska, odsypiska lub kamieńce nie są w tem znaczeniu brzegiem i dlatego należy je tylko w sytuacji, ale nie w niwelacyi przedstawić i w sytuacyi ich rzędne wpisać.

6) Wodowskazy, o ile istnieją, z podziałką, punktem zerowym i stanem wody niskim, wysokim i tym stanem wody, w czasie którego ustalono zwierciadło.

7) Mosty z rzędną pokładu i dolnej krawędzi konstrukcyi, tudzież z znamionami wód wysokich często na mostach oznaczonych, jazy i śluzy wpustowe z progami, górne i dolne wyloty młynówek, wybiegi dopływów z rzędną zwierciadła wody w rzece głównej i wszystkie inne ważne punta oznaczone rzędnemi w sposób o ich wysokości i położeniu wątpliwości nic pozostawiający.

8) Oznaczenie względnego spadku pojedynczych przestrzeni, wyrażonego przez spadek bezwzględny na 1000 metrów długości.

Linia ciągła największych i najmniejszych głębokości w nurcie należycie na stan ustalony zredukowanych i niebiesko wpisanych, winna być oznaczona także i na planie sytuacyjnym; gdzie nurt się dzieli, należy linię tę w obu lub więcej kierunkach rozgałęzienia przeprowadzić.

Gdziekolwiek przekrój podłużny dotyka do przestrzeni, której przekrój podobny już istnieje, należy obie niwelacye w odpowiedni sposób związać, a w razie oczywistej niemożności oznaczyć na planie różnicę w sposób nie pozostawiający wątpliwości.

§. 4.

Ile możności, równocześnie z ustaleniem zwierciadła wody, przystąpić należy do zdjęcia przekroi poprzecznych, które są dwojakie: przekroje koryta w podziałce 1 : 1000 co do długości, 1 : 100 co do wysokości; przekroje terenu zalewowego przez całą dolinę w podziałce 1 : 1000, albo w miarę potrzeby 1 : 2000 co do długości, z wysokościami jak poprzednio.

Przekroje koryta brać się ile możności mają w miejscach, gdzie koryto jest zwarte, przedewszystkiem w wierzchołku każdego zakola i w tych punktach, gdzie nurt rzeki przerzuca się między dwoma zakolami z jednego brzegu na drugi, dalej w punktach odznaczających się jakiemikolwiek cechami wybitnemi; przeciętnie jednak powinno być tych przekroi dwadzieścia na miriameter.

Przynajmniej jeden z nich w każdym miriametrze rozciągnąć należy na cały teren zalewowy i nadać mu, gdyby się skutkiem tego stał za wielki, podziałkę 1 : 2000 co do długości, zatrzymując zawsze wysokość 1 : 100.

Każdy przekrój poprzeczny winien być związany z najbliższym punktem stałym niwelacyi podłużnej i rzędna tego punktu w przekroju czerwonym kolorem oznaczona.

Głębokości wody mierzone w odległościach od 5 do 20 metrów, wedle tego czy rzeka jest mniejszą lub większą, mają być tak samo jak w przekroju podłużnym na stan ustalony zredukowane i niebiesko wpisane; ku temu celowi znać trzeba różnicę stanu wody ustalonego i stanu wody w czasie zdjęcia przekroju, do czego wypada poustawiać w kilku punktach prowizoryczne wodoskazy.

Na każdym przekroju umieścić trzeba datę zdjęcia i określić zapomocą umieszczonego w stosownem miejscu dopisku: skała, rumowisko, ryń, gruby szuter, drobny szuter, piasek, namuł, ziemia, ił itp. jakość warstw i pokładów tworzących dno rzeki, jej brzegi i odsypiska.

Przekrój doliny układać trzeba, jeśli można, przez jeden z punktów głównych podziału podłużnego, uważając przytem, aby trafiał na zwarte koryto rzeki i przedstawiał przeciętny typ doliny; w nadzwyczajnych zwężeniach lub rozszerzeniach terenu zalewowego należy również brać przekroje poprzeczne, które zresztą wykonane być mają w taki sam sposób, jak i przekroje poprzeczne koryta.

§. 5.

Przy wykonywaniu pomiarów, niwelacyi podłużnej i przekroi poprzecznych należy skrzętnie zbierać i w osobnym dzienniczku zapisywać te wszystkie dane, które służyć mogą za materyał do spisania technicznych objaśnień do projektu regulacyjnego każdej rzeki z osobna.

Należy przytem szczególniej mieć na uwadze:

1. jakość i ilość materyału, który rzeka toczy;
2. ustrój jej bezpośrednich brzegów, jakość i żyzność nadbrzeżnych gruntów i ustrój brzegów jej doliny;
3. stosunki odpływu wód i pochodu lodów, powodzie i podmywanie brzegów.
4. dopływy rzeki, ich charakter ogólny, materyał, który toczą, wpływ ich na ilość wody lub pochód lodów w rzece głównej;
5. spław, jego praktyka, rozmiary i znaczenie, określenie przedmiotów spławianych;
6. przeszkody spławu, jazy, młyny i zakłady wodne;
7. składy materyałów na wywóz przeznaczonych;
8. jakość i układ mostów i przewozów;
9. materyały do budowli wodnych stosowne, ich ilość, ceny i możność lub niemożność dostawy drogą wodną czy lądową na miejsce;
10. zalesienie dorzecza;
11. uwagi nad istniejącemi budowlami wodnemi, ich konstrukcyą i ich skutkami;
12. oznaczenie, osobliwie zagrożonych punktów, szczególnie zabudowań, cmentarzy, gościńców i dróg komunikacyjnych, ogrodów, gruntów pierwszorzędnej jakości.

Wszystkie te i podobne dane spisywać należy w miarę jak dochodzą do wiadomości zbierającego w sposób urywkowy ale krótki, jasny i treściwy; obrobienie tego materyału nastąpi swego czasu osobno.

Przepisy

o wykonaniu prac przedwstępnych jeneralnych do regulacyi rzek galicyjskich.

Część II.

Prace hydrometryczne, oznaczenie szerokości i kierunku śladu rzeki (trasy).

§. 6.

Ilość wody w rzece mierzy się w następujących celach:

1. Aby uzyskać podstawę do porównania pierwotnie zmierzonej ilości wody, którą rzeka na sekundę toczy, z wynikiem późniejszych pomiarów przy tym samym wodostanie, z czego dadzą się wyciągnąć doniosłe wnioski o ubytku lub przybytku tej ilości, tudzież o spłyceniu się lub pogłębieniu dna.

2. Aby oznaczyć szerokość normalną śladu rzeki.

W jednym i drugim wypadku należy wykonać pomiar chyżości wody i przekroju koryta albo tuż przy wodoskazie albo przy najbliższym kilometrowym punkcie stałym, tudzież poniżej wybiegu każdego ważniejszego dopływu.

3. Aby poznać całą ilość wody, która w czasie dłuższego okresu odpływa i zużyć wyniki w interesie kultury krajowej lub też w interesie nauki.

Jakkolwiek wątpliwą jest, czy przy względnie krótko trwających pomiarach rzek galicyjskich nadarzy się sposobność do oznaczenia owej całej ilości, a więc ilości odpływającej przy wysokich wodostanach, to przecież w danym razie z owej sposobności korzystać należy, a pomiar przeprowadzić w takim przekroju, gdzie wysoka woda, zwarto płynąc, brzegów nie zalewa lub też gdzie chyżość wody rozlanej po za właściwem korytem z łatwością i ścisłością da się oznaczyć.

§. 7.

Przed rozpoczęciem pomiaru chyżości należy przedewszystkiem zdjąć dokładnie przekrój poprzeczny koryta w miejscu na badania wybranem, a oprócz tego jeszcze dwa przekroje, jeden powyżej, drugi poniżej, każdy w odległości 50 metrów przy mniejszym, a w odległości 100 metrów od owego miejsca, przy większym spadku rzeki.

W tych trzech przekrojach pomierzone być mają głębokości w odstępach oznaczonych w ustępie czwartym §. 4, do czego używać się winno ile możności linki drucianej.

Spadek zwierciadła wody w przestrzeni wychodzącej na każdą stronę po za skrajne profile przynajmniej o 500 metrów, a więc w ogóle na długości 1.100—1.200 metrów, należy ze szczególną starannością kilkakrotnie zniwelować, tudzież ustawić na początku i na końcu tej linii tymczasowe wodoskazy: wodoskaz górny — W. g. — i wodoskaz dolny — W. d. — na których stan wody w czasie badań w kilka godzin winien być obserwowany i zapisywany.

Niwelowanie zwierciadła wody przeprowadza się wzdłuż jednego brzegu, należy jednak przez odczytanie kilku wysokości wzdłuż przeciwległego brzegu przekonać się, czy zwierciadło to jest w przekroju poprzecznym poziome; w razie ujemnego wyniku, wypada przeprowadzić niwelacyę wzdłuż każdego brzegu i użyć średnich liczb.

Pomiaru chyżości dokonywać można za pomocą pływaków, najlepiej butelki napełnionej wodą do tyła, iż tylko mała część szyjki z korkiem, na którym powinien być znaczek z daleka widzialny, po nad zwierciadło wody wystaje, przestrzegając jednak starannie, iżby pomiar ów nie odbywał się w czasie wiatru i aby ilość obserwacyi była wystarczającą do obliczenia wyniku przeciętnego, przyczem oczywiście te tylko obserwacye w rachubę wchodzić mogą, przy których pływak całą przestrzeń, o którą chodzi, bezprzeszkodnie i bez zatrzymania się przepłynął.

Rodzaj pływaka używanego, szczególniej zaś miarę i sposób jego zanurzania, w każdym razie dokładnie określić należy w dzienniku, o którym mówi ostatni ustęp §. 10.

Pożądaną jest, aby ważniejsze pomiary, o ile tylko czas na to pozwoli, przynajmniej w jednem albo w dwóch miejscach dolnej przestrzeni każdej rzeki wykonano ściślej za pomocą młynka Woltmanowskiego.

Na liniach głębokości w przekroju poprzecznym w miarę uznania albo na wszystkich, albo na tych co przechodzą przez punkta ciężkości pojedyńczych figur, na które rozłożyć się da powierzchnia przekroju poprzecznego, winna być zmierzona chyżość na powierzchni w rozmaitych głębokościach i przy dnie, dalej oznaczona chyżość największa i chyżość średnia, całe zaś badanie z wynikami graficznie uzmysłowionymi w sposób zwykle praktykowany na liniach głębokości i na przekrojach poprzecznych.

O ileby się nadarzyć miała sposobność wykonania tych pomiarów przy różnych wodostanach, należy z niej korzystać; usilnie zaś starać się trzeba o możność bezpośredniego zbadania tej chyżości i ilości wody, którą toczy rzeka przy stanie wypełniającym przekrój normalny t. j. przy wysokości 50 centymetrów nad średnio-najniższym stanem, wysokości równającej się koronie budowli regulacyjnych.

Chyżość i ilość wód wysokich rzadko kiedy zmierzyć można i dane te obliczyć trzeba będzie wedle znanych wzorów Ganguillet-Kutter'a z spadków i przekrojów.

Przy pracach hydrometrycznych używać należy następujących znaków:

Na liniach głębokości:

1) Głębokość wody D.
2) Chyżość zwierciadła V_0.
3) Największa chyżość Vd; i jej głębokość pod źwierciadłem d_0.
4) Chyżość przy dnie VD.
5) Średnia chyżość na linji głębokości Vm.

Na przekrojach poprzecznych:

6) Srednia chyżość całego przekroju V.
7) Największa chyżość w nurcie C.
8) Bezwzględnie największa chyżość w całym przekroju $Vmax$.
9) Powierzchnia przekroju F.
10) Zwilżony obwód p.
11) Szerokość źwierciadła W.
12) Ilość wody na sekundę Q.
13) Spadek względny J.
14) Średni promień $R = \frac{F}{p}$.

Oprócz tego oznaczyć należy wodostan, przy jakim pomiary wykonano, a względnie jego rzędną czy rzędne związane z niwelacyą podłużną rzeki, gdzie niwelacya ta później dopiero nastąpić może, winien oddział hydrometryczny odnieść swe prace do zupełnie pewnego stałego punktu, a właściwy oddział pomiarowy stósownie zawiadomić, iżby wciągnął w niwelacyą ów punkt stały.

§. 8.

Przy ustaleniu kierunku śladu rzeki (trasy) należy baczyć na następujące wskazówki:

Ślad leżeć powinien tuż przy brzegach wklęsłych, a w przestrzeniach prostych, których zresztą unikać należy, trzymać się jednego, stałego brzegu.

Wyskoki po przed linią brzegu, pozostawić można na zerwanie, a ślad tak prowadzić, aby budowa opasek była zawsze możliwa.

Istniejące budowle i części brzegów, w jakikolwiek sposób ustalone i od zerwania zabezpieczone, powinny być użyte o ile się tylko da.

Jeżeli rzeka tak jest zdziczała lub nadmiernie szeroka, że ślad żadnego brzegu trzymać się nie może, to przynajmniej starać się trzeba, aby leżał choć częściowo wzdłuż krawędzi wysp albo starych, ustalonych odsypisk.

Bieg prosty, rzekom w stanie natury niewłaściwy, wielkie przedstawia dla regulacyi trudności; usilnie więc dążyć trzeba do tego, aby ślad rzeki wił się w łagodnych zakolach.

Przekopanie zbyt silnie zagiętego łuku należy wziąść pod rozwagę wtedy:

jeżeli łuk ów utrudnia zanadto żeglugę czy spław i wywołuje zatory lodowe;

jeżeli chodzi o powiększenie spadku i obniżenie zwierciadła wody, jeżeli koszta budowy i konserwacyi przekopu razem wzięte, mniejsze będą aniżeli koszta ustalenia zbyt silnie wklęsłych brzegów i ich utrzymania;

jeżeli nad zakolem położone są miejscowości lub grunta tak wartościowe, że odwrócenie rzeki od nich jest niezbędne.

Wyloty przekopów, o ile możności przy wklęsłych brzegach leżeć mają.

Przy projektowaniu przekopów, należy przez zbadania na miejscu przekonać się, czy rodzaj ziemi przekopać się mającej daje pewność zrealizowania; gdyby ślad przekopu trafiał tuż i ówdzie na warstwy, których woda wziąść nie może, winny być wyższe koszta ich przekopania stósownie uwzględnione.

Śladu rzeki nie należy prowadzić tuż pod pasmem gór lub pagórków, które dostarczają zbyt wiele rumowiska, lub z powodu obfitości wody gruntowej i źródeł, skłonne są do usuwisk.

Gdziekolwiek w bezpośredniem lub pośredniem sąsiedztwie rzeki regulować się mającej, leżą obszary przeznaczone do melioracji lub do niej się nadające, trzeba okoliczność tę już przy projektowaniu śladu rzeki odpowiednio uwzględnić.

Podobnie uwzględnić wypada istniejące znaczniejsze zakłady przemysłowe wodne.

Wszystkie boczne ramiona i odnogi rzeki, należy celem skoncentrowania jej łożyska — o ile to tylko możliwe, pozamykać.

Wyloty tych dopływów, które na układ rzeki głównej w jakikolwiek sposób oddziałują, winny być pod ostrym kątem, a jeżeli się tylko da, przy wklęsłym brzegu, w rzekę główną wpuszczone.

§. 9.

Doświadczenie uczy, że dokładne oznaczenie średniej głębokości i szerokości śladu dla najniższego wodostanu, jest jednem z najważniejszych zadań hydrotechnicznych.

Choć znanym jest spadek względny J, ilość wody na sekundę Q i spółczynnik chropowatości K, to przecież nieznaną jest jeszcze średnia głębokość zaprojektować się mającego śladu.

Szczególniejszej wagi jest poznanie właściwej średniej głębokości na rzekach górskich i podgórskich, które toczą wiele rumowiska i szutru.

Jeżeli bowiem głębokość ta jest za wielka, a tem samem szerokość śladu za mała, natenczas powstaje zbyteczna chyżość dla budowli ochronnych i regulacyjnych zgubna, w przeciwnym zaś wypadku t. j. przy za małej głębokości, a nadmiernej szerokości śladu, prąd wody słabnie, tworzą się odsypiska i kamieńce, a nurt rzeki wijąc się w nagłych zakrętach wybija wzdłuż budowli, zgubne dla nich doły i nadzwyczajne pogłębienia.

Każda rzeka czy potok wyrabia na właściwy sposób swoje łożysko, stósownie do spadku, tudzież do ilości wody i ilości i jakości rumowiska, jakie toczy.

To też stosunek średniej szerokości do średniej głębokości, tak w prostych przestrzeniach zwartego koryta, jak i w zakolach o rozmaitem zakrzywieniu, jest najważniejszą i najwybitniejszą właściwością każdej rzeki.

Stosunek ten i bezwzględne wartości obu tych miar należy oznaczyć i praktycznie i teoretycznie.

Praktycznie przez bezpośrednie pomiary przekrojów poprzecznych rzeki w takich miejscach, gdzie bieg jej jest prawidłowy; brzegi nie zerwiste, odsypiska się nie tworzą, głębokości są dość regularne, ani nie naturalnie małe, ani też zbyt wielkie.

Jakkolwiek pomiary te najważniejsze są dla przestrzeni prostych albo prawie prostych, bo w zakolach zazwyczaj tylko po jednej stronie budowle się wykonują, to przecież i w krzywiznach przyprowadzić je trzeba, rozróżniając trzy odcienia tychże, t. j. krzywizny mało, średnio i silnie zagięte.

Teoretycznie oznaczyć można stosunek średniej szerokości do średniej głębokości i ich bezwzględne miary w sposób następujący:

Przekrój rzeki naturalny przy najniższym wodostanie zdjęty, albo ze zdjęcia przy innym ale zawsze niskim stanie wody nań zredukowany, zamienia się na przekrój sztuczny, z taką samą szerokością zwierciadła wody i z taką samą powierzchnią, otoczony stokami budowli, o stosunku pochyłości α i o dnie poziomym.

Ponieważ $W't=F$, więc $(W-\alpha t)\,t=F$, z czego wynika $t=\frac{W\pm\sqrt{W^2-4F\alpha}}{2\alpha}$

Gdy zaś dalej $W'=\frac{F}{t}$ a $\frac{W'}{t}=\frac{F}{t^2}=n$ czyli szukanemu stosunkowi średniej szerokości W' do średniej głębokości t, więc owo $n=\frac{F}{\left(\frac{W+\sqrt{W^2-4F\alpha}}{2\alpha}\right)^2}$

wedle którego to wzoru dla różnych przekrojów zwartego koryta obliczyć można różne wartości n.

Chyżość wody oznacza się za pomocą wzoru $V=K\sqrt{RI}$ przyczem współczynnik K jest zmienny w myśl badań Ganguillet-Kuttera.

Jeżeli szerokość zwierciadła normalnego śladu rzeki oznaczymy przez b, wtedy średnia szerokość tego śladu będzie $b-\alpha t$, a stosunek $n=\frac{b-\alpha t}{t}=\frac{b}{t}-\alpha$ z czego $t=\frac{b}{n+\alpha}$

Obwód zwilżony p wyrazi się przez wzór: $p=b-2\alpha t+2t\sqrt{1+\alpha^2}$ a z podstawieniem wartości za t $p=\frac{b\,(n-\alpha+2\sqrt{1+\alpha^2})}{n+\alpha}$

Powierzchnia przekroju $F=t\,(b-\alpha t)$, a z podstawieniem wartości za t... $F=\frac{b^2 n}{(n+\alpha)^2}$

Nareszcie średni promień $R=\frac{F}{p}$ czyli $R=\frac{bn}{(n+\alpha)\,(n-\alpha+2\sqrt{1+\alpha^2})}$

Dla uproszczenia rachunku przyjąć można, zwłaszcza jeżeli nie idzie o zbyt mały potoczek, lub jeżeli stosunki miejscowe wręcz się temu nie sprzeciwiają, że obwód zwilżony równy jest szerokości źwierciadła wody, z czego wynikają wzory:

$$p=b:\qquad F=\frac{b^2 n}{(n+\alpha)^2}:\qquad R=\frac{F}{b}=\frac{bn}{(n+\alpha)^2}$$

Z pomocą tych wzorów i spadku względnego obliczyć można chyżość *v* dla pewnej szerokości *b*, tymczasowo przyjętej, a ponieważ *F.v.* wydać ma znaną ilość wody *Q*, przeto należy rachunek kilka razy powtórzyć, dopóki pewne *b* nie wyda takiego *V*, które temu warunkowi zadość czyni: owo *b* jest szukaną szerokością źwierciadła normalnego śladu, przy najniższym stanie wody.

§. 10.

Ze szerokości źwierciadła normalnego śladu przy najniższym stanie wody, dojść można szerokości źwierciadła normalnego śladu przy tym stanie wody, który równa się z koronami budowli regulacyjnych a więc stanie wznoszącym się o 50 centym. nad średni stan niski. Znać tutaj trzeba:

1. normalną głębokość t. j. sumę powstałą z normalnej głębokości przy wodostanie, do którego się odnosi §. 9. i z różnicy tegoż wodostanu a koron budowli regulacyjnych; w razach wątpliwych przyjąć w przybliżeniu można, że korony budowli leżeć będą w tym poziomie, od którego się poczyna samorodna wegetacja roślin nie wodnych;

2) ilość wody odpływającej przy owym wodostanie, jej spadek i chyżość bezpośrednio zbadaną — o czem wspomina §. 7. — jeżeli to tylko możliwe.

Ustalenie normalnej szerokości i normalnej głębokości przy jeszcze wyższych wodostanach jest pożądane i winno być przeprowadzone o ile się do tego stosowna nastręczy sposobność.

Wszelkie badania i uzyskane z nich liczby, odnoszące się do części II. przepisów §§. 6—10, winny być jasno, treściwie, starannie, w sposób dla każdego technika przystępny, w osobnym dzienniku dla każdej rzeki opisane i zanotowane, co jest rzeczą oddziału hydrometrycznego, który też dołączyć winien do owego dziennika wszystkie szkice, niwelacye, przekroje, tablice i t. d. słowem materyał umożebniający zupełne opracowanie przedmiotu.

Przepisy

o wykonaniu prac przedwstępnych jeneralnych do regulacyi rzek galicyjskich.

O zalesieniach i zabudowaniach potoków górskich.

Górskie dorzecza: Wisły, Soły, Skawy, Raby, Dunaju, Wisłoki, Wisłoka, Sanu, Dniestru, Stryja, Świcy, Łomnicy i obu Bystrzyc, zbadać należy z uwzględnieniem wszystkich wód bieżących i jarów celem zebrania potrzebnych danych w dwóch kierunkach:

1) aby oznaczyć w przybliżeniu powierzchnie obecnie niezalesione, które zalesić koniecznie wypada w interesie uregulowania potoków górskich, tudzież podać koszta tegoż zalesienia, łącznie z robotami pomocniczemi;

2) aby oznaczyć w przybliżeniu te potoki górskie i jary lub ich części, w których tworzy się rumowisko w wielkich bardzo odłamach lub też w wielkich ilościach, podać sposoby zatrzymania tegoż rumowiska w bliskości miejsca jego powstania, tudzież koszta odnośnych budowli.

Badania powyższe obejmować mają mniej więcej teren ograniczony od południa Węgrami; od zachodu Szlązkiem aż po miasto Białę, dalej zaś traktem rządowym na Kęty, Andrychów, Wadowice, Kalwaryą, Izdebnik, Jawornik; ztąd idzie linia działem wód ku Zakliczynowi i przez Gorzków, Łazany, Niegowice ku Bochni; z Bochni przez Wiśnicz, Uszew, Czchów, Gromnik, Ciężkowice, Łużnę do Gorlic i traktem przez Bednarkę, Żmigród na Duklę; z Dukli około Iwonicza i Rymanowa na Zarszyn i Sanok i wzdłuż kolei do Chyrowa; z Chyrowa przez Starąsól i Staremiasto do Łużka górnego, działem przez górę Stronski Werch i Woroniankę ku Smolnej, dalej działem przez góry Baziów, Bolejów, Kniażska góra, Dąbrowa werch do Lubieniec nad Stryjem; z Lubieniec na Rozchurcze, Taniawę do Bolechowa i wzdłuż kolei

do Doliny; ztąd przez Rożniatów, Ceniawę, Perehińsko do Rosólnej i działem wód między Łukwą a dopływami Bystrzycy Sołotwińskiej na Niewoczyn ku Starym Bohorodczanom i do Bohorodczan; dalej przez Horocholińskie góry do Grabowca i wzdłuż Bystrzycy Nadwórniańskiej do Nadwórny i gościńcem do Łojowej, skąd przez Strahorę działem wód między Bystrzycą Nadwórniańską a Prutem do węgierskiej granicy.

Oprócz tego zbadać wypadnie teren między Wisłokiem a Sanem; od Krosna począwszy wzdłuż Wisłoka przez Strzyżów i Czudec do Tyczyna, a ztąd z uwzględnieniem całego dorzecza potoku Strug z dopływami, w kierunku Błażowej i Domaradza na Krosno.

ad 1) Zalesienie.

Zalesienia wymagają koniecznie te pochyłe powierzchnie lub powstałe już w nich wyrwy, z których ziemia lub kamień w dużych głazach, czy też jako drobniejszy szuter w wielkiej ilości, zesuwa się skutkiem podmycia prądem wody u stóp płynącej, albo po każdym silniejszym deszczu, w potok, w ten sposób w jednem miejscu nienaturalnie dno pogłębiający, a w drugiem znów podnoszący, co w wysokim stopniu szkodliwie oddziaływa na dolny bieg potoku i na rzekę, do której uchodzi.

Powierzchnie takie, należy w przybliżeniu na mapie sztabowej w podziałce 1 : 75.000 przez pomalowanie jasno-zielonym, trawiastym kolorem oznaczyć, w osobnem zestawieniu podobnież przybliżony ich obszar w morgach podać, a na podstawie kosztów zalesienia jednego morga obliczyć całkowite koszta niezbędnych zalesień w całym okręgu lasowym.

Przez dopisanie kursywą czarnych, początkowych liter:

R. F. D. G. W.

rozróżnić należy na mapie i w zestawieniu własność powierzchni zalesić się mającej jako: rządową, funduszową, dworską, gminną, włościańską.

Bardzo często powierzchnia zalesić się mająca, musi być poprzednio stosownie przysposabioną, szczególniej wtedy, kiedy jest zbyt stroma lub podmokła i usuwista.

Przestrzenie zbyt strome ustalają się albo za pomocą zabezpieczeń martwych, a więc: płocików z chrustu lub kloców okrągłych drewnianych, bronionych palikami od stoczenia się — albo też o wiele lepiej zapomocą zabezpieczeń żywych przez ułożenie krzyżujących się pasow darni lub przez t. z. kordonowanie t. j. terasowanie w odsadzki, na których układają się sadzonki i zasypują ziemią, zyskaną przez kopanie wyższej odsadzki.

Przestrzenie podmokłe i usuwiste przygotowują się do zalesienia przez osuszenie zapomocą drenowania; dreny te są to przeważnie rowki, systematycznie przeprowadzone, wypełnione kamieniami.

Powierzchnie, wymagające przed zalesieniem jednej z wyż wymienionych robót przygotowawczych, oznaczyć należy na mapie sztabowej kolorem zielonym trochę ciemniejszym jak same zalesienia, a przez dopisanie kursywą czarnych, małych liter: *zm. zż. o.* rozróżnić na mapie, czy powierzchnia ma być zabezpieczona zabezpieczeniami martwemi, zabezpieczeniami żywemi lub też osuszona.

Przybliżone koszta tych robót pomocniczych, uważając morg za jednostkę, należy podać wedle cen miejscowych, w dalszych rubrykach zestawienia kosztów zalesienia.

Osobno też podać należy koszta urządzenia dróg lub ścieżek, często niezbędnych dla utworzenia dostępu do powierzchni, zalesić, zabudować, osuszyć się mającej. W ten sposób otrzyma się następujący wzór:

Koszta
zalesienia i robót pomocniczych w dorzeczu N. N.
Okręg lasowy N. N.

zestawił (podpis).

Liczba bieżąca	Oznaczenie potoku	ma się zalesić	w tem ma się przysposobić przez	Koszta od morga	Koszta zalesienia	Koszta zabud. martwego	Koszta zabud. żywego	Koszta osuszenia	Koszta dróg	Koszta ogólne	Uwagi
		mrg.	morgów	zł. w. a.	zł. w. a.					zł. w. a.	
1.	Potok N. N. lewy (lub prawy) dopływu N. N. w gminie N. N.	121		12.50	1513.50						Koszta za morg zalesienia i robót pomocniczych obliczono wedle stosunków miejscowych w osobnym załączniku.
	X. X. Z. Z.		1. Zabezp. martwe 4	20		80					
			2. Zabezp. żywe 3½	40			140				
			3. Osuszenia 1	95				95			
			4. Drogi około 2 kilometr. dróg poprawić i jaką ścieżkę urządzić ryczałtem						100		
			razem		1513.50	80	140	95	100	1928.50	
	Potok X. X.										

ad 2) Zabudowania.

Do tworzenia się rumowiska przyczynia się przeważnie nagły prąd wody w potokach lub po deszczu w jarach zazwyczaj suchych. Prąd ten podmywający dno i brzegi, wywołany jest zbyt bystremi spadkami, i dla tego należy owe szkodliwe spadki zmniejszyć przez budowę zapór.

Jeżeli na pochyłości *AB* zbudujemy zapory *CE*, *DF* i *BG*, to w trójkątach *AEC*, *CDF* i *DBG* zatrzymuje się rumowisko, a spadek pierwotny rozłożył się na kilka stopni mniej pochyłych, skutkiem czego:

a) spadek sam stał się mniejszy, a więc i mniej szkodliwy.

b) dno potoku czy jaru podniosło się, podparło dolne części ścian, i zmniejszyło możność ich podrywania i usuwania.

Równocześnie jednak powstał w *E*, *F*, *G*, szereg sztucznych wodospadów, działających szkodliwie w miejscach spadu wody i rumowiska na dno, które przeciwko wyrwaniu odpowiednio zabezpieczyć należy.

Wysokich zapór należy unikać; bez porównania skuteczniejsze, tańsze i mniej na zniszczenie narażone są szeregi niskich zapór, stawiane tak gęsto, że wpływ wsteczny każdej z nich, sięga aż do poprzedzającej zapory.

Zapory mają kształt i konstrukcyą płocików albo jazów.

Płociki, nigdy nie wyższe, jak 1·0 do 1.25 metra, stawiają się na linji poziomej, t. j. w krzywiznie, ku dopływowi wody tak wygiętej, że oba końce płocika przy brzegach i jego środek w dnie potoku czy jaru, stoją na jednym poziomie; oddalenie płocików od siebie wynosi wedle spadków potoka od 1 do 4 i więcej metrów.

Jazy budują się: albo z faszyn w formie walców faszynowych, czasem wypełnianych kamieniami — o średnicy 0·8 do 1 metra, albo z drzewa okrągłego, jako znane powszechnie w okolicach górskich kaszyce, albo też kamienia.

W każdym razie pilnie baczyć należy, aby dno niżej jazu, bez względu na jego konstrukcyą, było doskonale zabezpieczone faszynami, okrąglakami lub wielkiemi głazami, inaczej jaz od dołu przez przewal wody podmyty i szybko zniszczony zostanie.

Jaz kamienny wygina się pod wodę w formie sklepienia, a od strony spadku daje mu się ścianę prostopadłą, aby spadająca woda po niej nie spływała, tylko w łuku od ściany się odrzucała.

Miejsce budowy dla jazów kamiennych — zwłaszcza wyższych niż 3 do 4 metrów, których jednak jak wspomniano unikać trzeba — starannie musi być wybrane. Najodpowiedniejszem jest zwężenie się potoku o dnie i ścianach skalistych, w których jaz dobrze umocować można, jeżeli powyżej tego zwężenia jest szerokość znaczna. W takiem zwężeniu budowa jest łatwa, tania i silna, a jej działanie bardzo skuteczne, gdyż powyżej tworzy się obszerne miejsce na skład właśnie tego materyału, którego zatrzymanie jest celem budowy.

Często praktycznem i zupełnie odpowiedniem okazuje się urządzenie takie, że w większych odległościach stawiają się silniejsze zapory kamienne lub drewniane, a między niemi mniejsze zapory faszynowe.

Wszelkie zapory projektowane oznaczyć należy na mapie sztabowej kolorem czerwonym (karminem); systemy płocików płaskiemi trójkątami obróconemi wierzchołkiem pod wodę; zapory faszynowe kreską prostą; drewniane takąż kreską z dwoma narożnikami za wodą; kamienne zaś linią krzywą pod wodę wygiętą. Dopisaniem kursywą małych czerwonych liter:

p. f. d. k.

rozróżnić prócz tego należy na mapie płociki, zapory faszynowe, drewniane kamienne.

Zapory istniejące otrzymają taki sam znak i takie same litery, ale czarne, z dodatkiem litery *i*. tak, że np. *di*. oznaczać będzie jaz drewniany istniejący.

Obliczenie przybliżonych kosztów nastąpi w ten sposób, że obrachują się wedle cen miejscowych koszta metra bieżącego: płocika, zapory faszynowej, drewnianej, kamiennej, w przypuszczeniu wysokości jednometrowej; na przypadek mniejszej lub większej wysokości powiększy się dla obrachowania kosztów stosownie długość, i tak np. zamiast 11 metrów bieżących zapory wysokiej na 1·5 metra, policzy się w zestawieniu 11 × 1·5, czyli 16·5 metra bieżącego zapory wysokiej na metr.

Obliczenie kosztów zabudowań przedstawi się zatem we wzorze następującym:

K o s z t a

zabudowania potoków górskich i jarów
w dorzeczu N. N.
Okręg lasowy N. N.

zestawił: (podpis).

Liczba bieżąca	Oznaczenie potoku	ma się zbudować			razem	K o s z t a						U w a g i
		sztuk	długości metr.	wysokości metr.	razem	od metra	płocików	faszynów	zapor drewn.	kamien.	ogólne	
					metr.	Złotych walutą austryacką						
1	Potok N. N.	1. płociki.										Koszta za metr bieżący płocików i zapór obliczono wedle stosunków miejscowych w osobnym załączniku.
	prawy (lub lewy)	6	10	1,0	60							
	dopływ N. N.	5	12	1,2	72							
	w Gminach	1	15	0,6	9							
	N.N. X.X. Z.Z.				140	0·50	70·50					
		2. Zapory faszynowe										
		100	8	0,8	640							
		50	6	0,8	240							
					880	0·30		264				
		3. Zapory drewniane										
		6	11	1,5	99	2			198			
		4. Zapory kamienne										
		1	15	2	30	4				120		
	razem .						70·50	264	198	120	652·50	

Rzeczą jest każdego delegowanego komisarza, porozumieć się ze swymi sąsiadami o tyle, aby na granicach okręgów lasowych, oznaczenie przestrzeni zalesić się mających, tudzież robót pomocniczych i zabudowań wszelkiego rodzaju licowały i należycie wiązały się ze sobą.

Uzupełnienie

I. części przepisów o wykonaniu prac przedwstępnych jeneralnych do regulacyi rzek galicyjskich.

W ślad ostatniego ustępu §. 1. powyższych przepisów postanawia się względem formatu planów co następuje:

Wielkość papieru pojedynczych planów ma mierzyć 0·85 m. na długość i 0·65 m. na szerokość; wielkość zaś sekcyi t. j. powierzchni na rysunek przeznaczonej 0·66 m. na długość i 0·50 m. na wysokość, w skutek czego przypada na krawędzie 0·095, a względnie 0·075 m.

Powierzchnia tego wpisanego prostokąta, cienkiemi liniami tuszowemi odznaczona, powinna być o ile możności wyzyskaną; dlatego też można przy planach sytuacyjnych odstąpić od zasadniczego położenia leżącego i zastosować położenie stojące sekcyj.

Jako normalne pismo do opisywania wszystkich planów przyjmuje się zwykłe francuski rond, a tylko wyjątkowo dla lepszego uwidocznienia ważnych szczegółów może być inny rodzaj pisma użyty.

Wysokość i tłustość liter ma być zastosowaną do ważności przedmiotu, który ma być bliżej określony, w żadnym jednak razie nie powinna być większą nad 5 mm. dla małych, 8 mm. dla wielkich liter.

U góry każdego planu wewnątrz linij pionowych, odgraniczających sekcyę, ma być 1 cm. nad górną poziomą linią sekcyjną wypisana literami 5 mm. a względnie 8 mm. wysokiemi z lewej strony nazwa odnośnej rzeki, z prawej strony liczba bieżąca planu na razie tylko ołówkiem wpisana, podobnie jak i długości kilometryczne, w środku zaś w dwóch liniach krótkie oznaczenie planu jako:

plan sytuacyjny N. N., profil podłużny N. N. i t. d.

wreszcie u dołu wewnątrz prostokąta sekcyjnego w kącie lewym ma być wyrysowana podziałka i podany jej stosunek do naturalnej wielkości.

W kącie prawym czas zdjęcia i podpisy zdejmującego tudzież kierownika.

Wypracowany w myśl powyższych przepisów idealny plan jednej sekcyi profilu podłużnego załącza się z nadmienieniem, że podobny plan profilów poprzecznych później nadesłany zostanie.

Wzór planu sytuacyjnego nie jest potrzebny, albowiem plany te wykończać się będą w departamencie technicznym c. k. Namiestnictwa.

Papier do planów używać się ma z fabryki „Schleicher & Schüll w Düren“ — prowincya nadreńska — i wprawdzie tak zwany: *Tauen Rollenzeichenpapier Nr. 457 dick.*

Papier ten mają na składzie: *Theyer und Hardmuth I. Wien, Kärtnerstr. 11.*

Przepisy

o wykonaniu prac przedwstępnych jeneralnych do regulacyi rzek galicyjskich.

O niwelacyi jeneralnej górnych przestrzeni.

Niwelacya jeneralna nie wymaga kilometrowania, albowiem odległości oznaczają się tylko z mapy sztabowej w podziałce 1 : 75.000, której sekcyi wszędzie nabyć można. Rzędne brać należy ze zwierciadła wody, dna rzeki i jednego brzegu, aby uniknąć mozolnego przeby-

wania rzeki celem oznaczenia rzędnych brzegu drugiego; dla przyspieszenia i ułatwienia pracy należy trzymać się przy niwelowaniu tego brzegu, którym prowadzony jest gościniec lub droga.

Jako punkta do niwelowania, te przedewszystkiem charakterystyczne miejsca wybierać trzeba, których położenie z łatwością na mapie sztabowej da się oznaczyć; odległość tych punktów zawisła od donosności perspektywy przy instrumencie niwelacyjnym, a przypuszczając, że w każdą stronę na 150—250 metr. podziałkę łaty odczytać można, wypadnie, że odległość punktów niwelacyjnych od siebie 300—500 metr. przenosić nie będzie mogła.

Przynajmniej co 5 kilometrów wybrać należy starannie punkt stały, dany już na skałach, cokołach kościołów lub innych znaczniejszych budynkach, figurach świętych, mostach murowanych i t. p. i ten z niwelacyą starannie związać, a położenie w raptularzu niwelacyjnym określić.

Koniec dolny niwelacyi ma się wiązać ze szczegółową niwelacyą przestrzeni dolnych— górny koniec trzeba bezwarunkowo zakończyć dwoma punktami stałemi, stanowiącemi jedną ich parę wzajemnie skontrolować i odnaleść się dającą; nieraz wypadnie zamierzoną niwelacyę skrócić albo przedłużyć, aby takie dwa odpowiednie, niedaleko od siebie położone, stosowne punkta wynaleść.

Jeneralny profil podłużny w ten sposób zyskany oznaczy się tylko na mapie sztabowej przez kółeczka wkreślone cynobrem w punktach niwelowanych i wpisanie rzędnych również cynobrem; położenie punktów stałych należy oznaczyć krzyżykiem czerwonym, a rzędnę wyróżnić przez jej podkreślenie.

We wszystkich tych punktach, w których rzędne oznaczone będą na mapie sztabowej, należy niebieskim kolorem wpisać oszacowaną od oka (a więc nie mierzoną) szerokość rzeki lub potoka w pełnych metrach rozróżniając szerokość wody, szerokość piasku (p), szutru (s) lub rumowiska (r), a więc pisząc n. p.:

10 + 30r

co znaczy: woda sama 10 metr. szerokości, a rumowiska 30 metr., cała więc szerokość wynosi 40 metrów.

2 + 17p

co znaczy: 2 metry wody a 17 metrów piaskowej ławicy, razem metr. 19.

Dno skaliste oznacza się literami (sk) a więc:

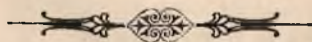
20 — sk

znaczy, że woda ma 20 metr. szerokości w łożysku skalistem.

Przy niwelacyi jeneralnej pilnie mieć trzeba na uwadze §. 5. części I-ej przepisów, zbierać i notować skrzętnie szczególnie te wszystkie dane, o których mówią ustępy 1), 2), 4), 6), 9), 10), 11) i 12) owego paragrafu.

Sekcye mapy sztabowej z wpisanemi rzędnemi, raptularz niwelacyjny i osobny spis punktów stałych zawierający dokładny ich opis, a w razie potrzeby i szkic ich położenia ułatwiający odszukanie, a nareszcie dziennik zawierający wiadomości zbierane wedle §. 5. części I-ej przepisów, należy po ukończeniu prac na miejscu przedłożyć odpowiednio ten materyał uporządkowawszy.

Alegata.



Alegat 17. do sprawozdania z czynności

Po-

na prace dokonane przy pomiarach rzek galicyjskich

Liczba porządkowa	Nazwa rzeki		Sytuacya	Km.	Profil podłużny	Km.
1	Górna Wisła	Cała długość wynosi około 1.200 kilometrów	ukończona	30	ukończone	30
2	Soła		od Wilanowic do Porąbki 14, od Rajska do Łęk 9, od Pław do Oświęcima 4	27	od ujścia do Bielan	17
3	Skawa		od ujścia do granicy Suchej	52	od ujścia do granicy Suchej	52
4	Raba		od ujścia do Drogini	77	od ujścia do Myślenic	87
5	Dunajec		od Zgłębic do ujścia Popradu 68, od Jazowska do Zabrzeza 8	76	od Zgłębic do ujścia Popradu	68
6	Wisłoka		od Mielca do Dembicy	34	od Mielca do Błonia 12, od Woli żyrakowskiej do Podgrodzia 12	24
7	San		od Krasiczyna do Zasławia	108	od Jarosławia do Wapowiec	66
8	Wisłok		od Czudca do Białobrzegów 53, od Gniewczyny do ujścia 25	78		
9	Dniestr		od Rozwadowa do Żurawna	80	od Rozwadowa do Żurawna	80
10	Stryj		od ujścia do Rozhurcza	70	ukończony	84
11	Świca		od ujścia do Huziejowa	45	od ujścia do Sokołowa	29
12	Łomnica		od ujścia do Dobrowlan 32, od Dołhego do Reszniatego 17, od Niebyłowa do Angielowa 13	62	od Ostodory do Łopusznej	13
13	Bystrzyca sołotwińska		od ujścia do Sołotwiny	71	od ujścia do Sołotwiny	71
14	Bystrzyca nadwórniańska		od Wołczyńca do Grabowiec	34		
			Razem . . .	844		621
	W procentach całej długości wynoszącej około 1200 kilometrów			70%		52%

gląd

od 15. Lipca do 30. Września 1885. roku.

Profile poprzeczne	Km.	Roboty hydrometr.	Km.	Pantografowane	Km.	Uwaga
ukończone	30	ukończone	30	ukończone	30	Niwelacya w akordzie zresztą własny zarząd
		ukończone	64	od Milówki do Zadzielów	27	własny zarząd
od ujścia do granicy Suchej	52	ukończone	70	od granicy Suchej do Wisły	52	własny zarząd do Zembrzyc; wyżej akord
od Myślenic do Drogini	10			od Myślenic do Pierzchowa	32	własny zarząd
od Zgłębic do ujścia Popradu	68	ukończone	106	od Zabrzeża do Lipia	44	„
od Mielca do Błonia 12, od Woli żyrakowskiej do Podgrodzia 12	24	ukończone	95			akord
od Jarosławia do Wapowiec	66	ukończone	179	od Załuża do Lisznej	17	własny zarząd
				od Białobrzegów do Sanu	30,5	„
od Rozwadowa do Żurawna	80	ukończone	80	od Rozwadowa do Żurawna	80	„
od ujścia do Dobrzan 33, od Stynawej do Korczyna 14	47			od Korczyna do Dniestru	83	akord
od ujścia do Sokołowa	29			od Pacykowa do Hoszowa	12,5	„
od Ostodory do Łopusznej	13	ukończone	93	od Błudnik do Dniestru	10	własny zarząd
od ujścia do Sołotwiny	71	ukończone	71	od ujścia do Wołczyńca	11	akord
od Wołczyńca do Pniowa	50	ukończone	50	od Nadwórny do Wołczyńca	41	„
	540		838		470	
	45%		70%		39%	

przeciętnie 55%

Alegat 18. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego z r. 1885.

Odpis

rozporządzenia c. k. krajowej Dyrekcji skarbu z dnia 27. Września 1884. L. 68.368 do c. k. powiatowej Dyrekcji skarbu w Stanisławowie.

Wniesioną do Sejmu, a przez Prezydyum Namiestnictwa z dnia 20. Września b. r. L. 9.035/pr. odstąpioną petycyę gminy Rożniatowa o pozwolenie wolnego poboru surowicy, przesyła się c. k. pow. Dyrekcji skarbu odnośnie do tutejszych rozporządzeń z 25. Października 1881. i 15. Kwietnia 1882. L. 53.950 i 18.530 do odmownego załatwienia, gdyż miasta i miasteczka wedle przepisów, mianowicie dekretu Ministerstwa skarbu z dnia 21. Lutego 1876. L. 4.852 wykluczone są od wolnego poboru surowicy, ponieważ dalej według zarządzonych już kilkakrotnie dochodzeń, gmina ta nie trudni się przeważnie chowem bydła, posiada obszerne pastwiska i łąki, które obficie i dobre siano dostarczają, grunta i łąki tej gminy położone są w równinie i są urodzajne, ponieważ wreszcie w załączonej petycyi nie ma żadnej wzmianki o tem, jakoby w stosunkach tej gminy jakie zmiany zaszły, któreby przemawiały za wyjątkowem pozwoleniem wolnego poboru surowicy.

D. u. s.

Alegat 19. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego z r. 1885.

Odpis

przedstawienia kuratoryi szkół czernichowskich z dnia 6. Maja 1885. L. 411 do Wydziału krajowego.

Wskutek powzięcia przez Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 11. Października 1884, na podstawie wniosku komisji kultury krajowej między innemi uchwały, aby Wysoki Wydział krajowy „postarał się o przeniesienie w roku 1885. szkoły ogrodowej z Czernichowa w takie miejsce, w któremby szkoła ta pod fachowym nadzorem należycie rozwijać się mogła“ — odezwały się w kraju poważne głosy, przemawiające przeciw przeniesieniu rzeczonej szkoły, ewentualnie za pozostawieniem takowej nadal w Czernichowie, a objawiające się w petycyach Towarzystw rolniczych okręgowych, jak między innemi, także w petycyi Towarzystwa rolniczego okręgowego krakowskiego, do Wysokiego Wydziału krajowego pod dniem 23. Stycznia r. b. do L. 252 wystosowanej.

Celem zlokalizowania niejako odnośnej opinji, rozpatrzenia pomienionej petycyi Towarzystwa rolniczego okręgowego i powzięcia wniosków, dotyczących zamierzonej reorganizacyi szkoły ogrodniczej, odbyła się pod przewodnictwem Prezesa kuratoryi na posiedzeniu w dniu 23. Lutym r. b. *ad hoc* zwołanem, debata w tej kwestyi, wynik której w formie sprawozdania kuratorya na posiedzeniu swem dzisiejszem przedyskutowawszy, ma zaszczyt w myśl powziętej uchwały przedłożyć ⁒. Wysokiemu Wydziałowi krajowemu, jako podjęte usiłowania tutejsze z uprzejmą prośbą o zwrot swego czasu sprawozdania tego i przedstawić zarazem zreasumowane w sprawie powyższej zdanie swoje:

Jakiekolwiek byłyby motywa komisyi gospodarstwa krajowego wywołujące powołaną uchwałą sejmową, to faktem jest, że rozwój szkoły ogrodniczej w Czernichowie nie odpowiadał wielu dotąd wymogom. Jednakowoż w okresie od przeniesienia szkoły tej z Łańcuta do Czernichowa, można w każdym razie znacznego dopatrzeć się postępu. Jeżeli zaś szkoła ogrodnicza nie została dotąd odpowiednio zorganizowaną, to przyczyną tego były głównie względy na szczupły stan fundus-ów i na postawienie wprzód Zakładu czernichowskiego na stopie krajowej średniej szkoły rolniczej.

Na rzekome zaś zarzuty, jakoby szkoła ogrodnicza posiadała niedostateczną przestrzeń ogrodów i podglebia takowych nieodpowiednie, musimy przedewszystkiem zwrócić uwagę, że produkcya szkoły ogrodniczej nie jest przemysłową, ale głównie naukową, a pod tym ostatnim względem, według skonstatowania na miejscu, odpowiada podglebie ogrodów w zupełności.

W dalszej konsekwencyi, kuratorya rozważając następstwa z zamierzonego przeniesienia szkoły ogrodniczej w Czernichowie wyniknąć mogące, przyszła do pozytywnych rezultatów:

że szkoła ogrodnicza w warunkach takich, w jakich się obecnie znajduje, w razie jej przeniesienia, nigdyby się nie znalazła, mając w Czernichowie, prócz założonych już ogrodów i budynku na pomieszczenie, najważniejszą i zarazem najtańszą pomoc naukową w nauczycielach szkoły rolniczej, jej kapelanie i dyrektorze;

że dalej szkoła rolnicza posiada założony chmielnik a wobec wzmagającej się produkcyi chmielu i w tym stosunku konieczności, aby ogrodnicy, zwłaszcza w zachodniej części Galicyi, gdzie są przeważnie majątki mniejsze, jednostkowe, byli zarazem dobrymi chmielarzami — mają uczniowie szkoły ogrodniczej łatwą możność praktycznego nauki tej nabycia — a w nowem miejscu chmielnik taki dopiero zakładaćby potrzeba;

że wreszcie szkoła ogrodnicza już z natury rzeczy winna bezwarunkowo posiłkować szkołę rolniczą, albowiem wobec krytycznego położenia zwłaszcza mniejszych właścicieli ziemskich, gdzie każda gałęź gospodarstwa winna być należycie wyzyskaną, a więc także: sadownictwo, chmielarstwo, i t. p. — potrzeba dążyć koniecznie, aby uczniowie szkoły rolniczej z temi gałęziami gospodarstwa o tyle obeznać się mogli, ażeby w razie danym, umieli i w tym kierunku czynność swą rozwinąć, to jest, tak ogrodnikiem, jak i jego pracą korzystnie zarządzić i wykonania dopilnować.

Ponieważ tedy szkoła ogrodnicza niezbędnej wymaga reorganizacyi, to takowa, jak wyżej wykazano, da się tylko z łatwością i z nieznacznemi stosunkowo kosztami dokonać na miejscu w Czernichowie: dla faktycznego pożytku szkoły ogrodniczej, a tem samem i szkoły rolniczej.

Przedstawiając przeto Wysokiemu Wydziałowi krajowemu motywa powyższe, przemawiające za koniecznem pozostawieniem nadal szkoły ogrodniczej w Czernichowie, do łaskawego rozpatrzenia, kuratorya ma zaszczyt uprzejmie upraszać, aby Wysoki Wydział raczył poprzeć skutecznie usiłowania w tym kierunku, celem przystąpienia, w razie danym, do wypracowania szczegółowego planu reorganizacyjnego szkoły ogrodniczej. Kraków dnia 6. Maja 1885. Z Kuratoryi krajowej średniej Szkoły rolniczej Czernichowskiej. Przewodniczący St. Homolacs.

Odpis

relacji Towarzystwa rolniczego w Krakowie z dnia 18. Maja 1885.
do L. 229.

Odpowiadając na reskrypt W. Wydziału krajowego z dnia 23. Grudnia r. z. L. 63.917 w sprawie przeniesienia szkoły ogrodniczej z Czernichowa w inne miejsce, Komitet Towarzystwa rolniczego krakowskiego ma zaszczyt przedłożyć następujące swe uwagi.

Zanim Komitet otrzymał od W. Wydziału krajowego wezwanie z dnia 27. Października r. z. L. 53.987 o objawienie opinji, w której miejscowości zachodniej części naszego kraju mogłaby szkoła ogrodnicza znaleść najodpowiedniejsze pomieszczenie w myśl uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 11. Października r. z., już na posiedzeniu swem dnia 11. Listopada r. z. L. 359., przedstawił Wysokiemu Wydziałowi krajowemu do uwzględnienia prośbę gminy miasta Wieliczki o przeniesienie tam szkoły ogrodniczej.

Wobec zakomunikowanej nam z jednej strony przez W. Wydział krajowy do L. 60.125/1884 prośby kuratorji szkoły ogrodniczej w Tarnowie, popartej następnie i bezpośrednio przez Wydziały powiatowe w Gorlicach, Mielcu, Pilznie, Tarnowie i przez Wydziały Towarzystwa rolniczego okręgowego w Tarnowie o przeniesienie szkoły ogrodniczej z Czernichowa do Tarnowa; — otrzymawszy zaś z drugiej strony wystosowane do W. Wydziału krajowego petycje Towarzystw rolniczych okręgowych w Krakowie, Brzesku, Jaśle, Nowym Sączu, Rzeszowie, Wadowicach i Wieliczce o pozostawienie szkoły ogrodniczej nadal w Czernichowie — prośba gminy m. Wieliczki staje się na teraz bezprzedmiotową i pierwotne poparcie jej Komitet obecnie cofa. Biorąc pod ścisłą rozwagę tak ważną i doniosłą sprawę, ażali korzystniejszem byłoby przeniesienie z Czernichowa szkoły ogrodniczej do innej miejscowości w zachodniej części naszego kraju, przedewszystkiem uwzględnić należy zasadniczą różnicę, jaka zachodzi między właściwem przeniesieniem szkoły ogrodniczej obecnie od r. 1874 istniejącej w Czernichowie, do miejsca już taką szkołę posiadającego — a ulokowaniem jej w jakiejkolwiek innej miejscowości kraju, nieposiadającej jeszcze takiej szkoły. — Przeciw pierwszej ewentualności musi się komitet stanowczo oświadczyć. Tego rodzaju bowiem przeniesienie równałoby się w zupełności zwinięciu Czernichowskiej szkoły ogrodniczej, a przelanie jej funduszów na inną już istniejącą, oznaczałoby zmniejszenie liczby szkół ogrodniczych w naszym kraju, i ograniczałoby tę liczbę do jednej tylko Tarnowskiej szkoły ogrodniczej na całą zachodnią część kraju. — Potrzeba podnoszenia jednak szkół ogrodniczych za cenę zniesienia innych, tylko w takim razie stawałaby się konieczną i uzasadnioną, gdyby liczba kandydatów zgłaszających się do krajowych szkół ogrodniczych była tak nieznaczną, iżby odbierała nadzieję przyszłych korzyści, odpowiadających wysokości kosztów na istniejące obecnie szkoły ogrodnicze łożonych. — Tymczasem faktyczny stan rzeczy przedstawia się wręcz sprzecznem świetle. — Ze sprawozdania Dyrekcji i Kuratoryi szkoły ogrodniczej w Tarnowie okazuje się, że do tejże szkoły zgłaszają się licznie uczniowie z ukończonemi szkołami ludowemi i początkowemi średniemi, a tylko szczupłość funduszów zmusza ją ograniczać się w przyjmowaniu kandydatów na małą nader cyfrę. To samo dzieje się w szkole ogrodniczej w Czernichowie. Komitetowi Towarzystwa bowiem wiadomo, że z początkiem bieżącego roku szkolnego zgłosiło się tam 18-tu kwalifikowanych kandydatów, a z tych dla braku pomieszczenia w budynku szkolnym tylko 6-ciu przyjętych być mogło. Potrzeby zaś kształcenia w kraju naszym większej liczby ogrodników dowodzi wymownie wielki popyt na ukończonych uczniów tak tarnowskiej jak i czernichowskiej szkoły ogrodniczej. Leży to więc w istotnym i dobrze zrozumianym interesie kraju naszego, nietylko nie znosić już

istniejących szkół. ale nowe w różnych stronach kraju zakładać, zgodnie z tym systemem, jaki W. Wydział krajowy zastosował w zakresie rolnictwa, powołując do życia nowe niższe szkoły rolnicze. Zaproponowane zaś przez Dyrekcję i Kuratorję tarnowskiej szkoły ogrodniczej przeniesienie czernichowskiej do Tarnowa, nie czyniłoby zadość tej potrzebie, pozwoliłoby tylko tarnowskiej szkole powiększyć liczbę swych uczniów o tylu, o ileby ich ubyło równocześnie przez usunięcie tejże szkoły z Czernichowa.

Nadto połączenie dwóch w zachodniej części kraju naszego istniejących szkół ogrodniczych w jednę, umożliwiłoby jednej tylko okolicy czerpać korzyści z sąsiedztwa szkoły ogrodniczej, podczas gdy teraz dwie okolice kraju, t. j. koło Czernichowa i Tarnowa pożytek ztąd wynoszą.

Z tych głównych powodów widzi się zatem Komitet zniewolonym oświadczyć się za pozostawieniem każdej z istniejących szkół ogrodniczych samoistnego bytu, w przekonaniu, że każda z nich ma warunki rozwoju; w nadziei, że każda z nich jest zawiązkiem przyszłych instytucyj szkolnych, celom ogrodnictwa poświęconych, a zasługujących na najtroskliwszą opiekę. Co się zaś tyczy kwestyi, czy Czernichów jest odpowiednią dla szkoły ogrodniczej miejscowością, czy też jest koniecznem oglądnąć się za pomieszczeniem jej w innej miejscowości, Komitet po rozważeniu wszelkich pro i contra, oświadcza się stanowczo za pozostawieniem szkoły ogrodniczej w Czernichowie.

Ważniejsze motywa, które siedm Towarzystw rolniczych okręgowych w załączonych petycjach wymownie wypowiadają, niemniej skłaniają Komitet do wypowiedzenia swoich:

1) Szkoła ogrodnicza w Czernichowie posiada 2 ogrody, na których urządzenie i doprowadzenie do obecnego zadawalniającego stanu wiele włożono już kosztów. Ogrody te przeznaczone są wyłącznie na cele szkolne i dla tego nie potrzeba się tutaj liczyć z różnemi względami ubocznemi, jakie w przeciwnym razie zawsze wchodzą w rachubę. Czyniono wprawdzie ogrodom tym zarzut, że nie posiadają dość urodzajnej gleby, a ztąd uprawa produktów ogrodowych, jako też praktyczna nauka ogrodnictwa jest tutaj utrudnioną. Zarzut ten wszakże nie jest w całości słusznym; z jednej bowiem strony w znacznej części zdołano już sztuką polepszyć glebę ogrodów czernichowskich, z drugiej zaś strony rozmaitość gleby przedstawia przy praktycznej nauce ogrodniczej wielkie korzyści, a szczepki w gorszej glebie tamtejszych ogrodów hodowane, przesadzone następnie na glebę lepszą, nie tylko znakomicie się rozwijają, lecz nadto nie podlegają chorobom, czego dowodem liczne z całej Galicji zamawianie tamtejszych szczepków. Tem się w znacznej części tłumaczy bardzo wysoki dochód, jaki przynoszą czernichowskie ogrody. W ubiegłym roku jeden z ogrodów czernichowskich, niżej położonych uległ wprawdzie zalewowi, lecz to było tylko następstwem wyjątkowo bardzo wysokiego stanu wody w czasie zeszłorocznej katastrofy powodziowej.

2) W Czernichowie prowadzoną jest kultura wiklin koszykarskich na przestrzeni około 70 morgów pod umiejętnem kierownictwem tamtejszego nauczyciela ogrodnictwa, a uczniowie szkoły ogrodniczej, a nawet i rolniczej, mają łatwą sposobność nabycia w tym kierunku wiadomości, co tem jest pożądańszem, że w kraju naszym tak dużo znajduje się miejsc odłogiem leżących, zdatnych przecież pod tak bardzo rentowną uprawę wiklin.

3) Przed trzema laty szkoła rolnicza czernichowska założyła chmielnik, który corocznie powiększany bywa o $^1/_4$ morgi, a kulturę prowadzi nauczyciel ogrodnictwa, obznajamiając swych uczniów z tą ważną gałęzią przemysłu rolniczego, nie tylko w wykładach teoretycznych, ale także praktycznemi ćwiczeniami. Dostarcza więc Czernichów sposobność dla uczniów szkoły ogrodniczej wykształcenia się w kilku gałęziach pro-

dukcyi rolniczej, co tem jest ważniejszem, że trudno w kraju naszym o specyalne dla każdej gałęzi szkoły.

4) Istnienie szkoły ogrodniczej w Czernichowie umożliwia uczniom tamtejszej szkoły rolniczej nabycie ważniejszych wiadomości z zakresu ogrodnictwa; usunięcie jej z Czernichowa byłoby niepowetowaną stratą i odjęciem możebności obznajomienia się z ogrodnictwem uczniów rolniczych.

5) Szkoła ogrodnicza w Czernichowie ma zapewnioną pomoc nauczycieli fachowej szkoły rolniczej, którzy też z większym pożytkiem udzielać mogą w szkole ogrodniczej nauk pomocniczych, niż nauczyciele przybrani do pomocy ze szkół ogólnie kształcących, skoro między nauką rolniczą i ogrodniczą tak ścisłe istnieje powinowactwo.

6) Szkoła ogrodnicza w Czernichowie ma załatwione i zapewnione korzystanie ze zbiorów, w jakie jest i będzie zaopatrzoną szkoła rolnicza.

7) Utrzymanie uczniów szkoły ogrodniczej przy Zakładzie rolniczym, gdzie znajduje pomieszczenie i utrzymanie kilkudziesięciu uczniów, pociąga nierównie mniejsze koszta, niż w razie pozbawienia jej sąsiedztwa tejże szkoły.

8) Czernichów, jako wieś położona w znacznej odległości od miasta, przedstawia odpowiedniejsze warunki dla wychowania uczniów ogrodniczych, niż jakakolwiek inna miejscowość blisko miasta położona lub samo miasto; nietylko bowiem ułatwia nadzór nad ich prowadzeniem się, lecz nadto nie pozwalając przyzwyczajania się do życia miejskiego, nie będzie odwodziła ich od szukania w przyszłości zatrudnienia w ogrodach obywateli wiejskich.

9) Wreszcie przeniesienie szkoły ogrodniczej czernichowskiej nie mogłoby nastąpić bez obciążenia każdorocznego budżetu krajowego. Z jednej strony bowiem folwark czernichowski musiałby i nadal utrzymywać ogrodnika, któryby się opiekował kilkoma ogrodami (prócz wymienionych 2ch także botanicznym, dyrektorskim i t. d.), jakoteż kulturą wiklin, chmielu i t. p. Co więcej: okazałaby się naówczas potrzeba przyjęcia ogrodnikowi pomocnika i używanie większej ilości niż dotąd najemnych robotników, aby zastąpić pracę wykonywaną obecnie przez uczniów.

10) Zważyć także należy, że przez przeniesienie szkoły ogrodniczej z Czernichowa, spadłby na folwark tamtejszy ciężar wielu innych jeszcze wydatków, obecnie funduszami szkoły ogrodniczej opędzanych, mianowicie: ustałaby opłata czynszu z domu i ogrodu przez tę szkołę uiszczana (zł. 200) folwarkowi, który dalej na swój fundusz musiałby przyjąć opał, oświetlenie, utrzymanie ruchomości, budynków, najmu robotnika, inspekta, zakupno nasion, drzew, szczepów, narzędzi i t. p., co czyni sumę około zł. 1.000, jak wykazuje w budżecie krajowym na rok 1885 rubr. II. i IV. wydatków szkoły ogrodniczej.

Z drugiej strony zaś dla przeniesionej szkoły ogrodniczej w inną miejscowość wynikłaby potrzeba postarania się o odpowiedni budynek, ogród i t. d., których urządzenie i zastosowanie do wymogów szkolnych, zaopatrzenie w rozmaite przybory, pociągnęłoby bardzo znaczne wydatki, których niepodobnem byłoby uniknąć; nie powtarzając wreszcie i tego, że nadzwyczaj trudno o taką, jak w Czernichowie sposobność różnostronnego wykształcenia ogrodniczego. Te są ważniejsze względy, które przemawiają za pozostawieniem szkoły ogrodniczej w Czernichowie. Bez wątpienia nie można twierdzić, jakoby szkoła ta już teraz czyniła zadość wszelkim wymaganiom, bo małą liczbę ogrodników kształci. Temu niedostatkowi łatwo zaradzić można stosunkowo nie wielkim kosztem, aby dobudować dwie sale do budynku szkoły ogrodniczej, coby pozwoliło przyjmować do szkoły większą liczbę uczniów, a niekoniecznie pociągnęłoby to wydatek na ich utrzymanie, skoro komitetowi wiadomo, że zgłaszają się kandydaci do szkoły czernichowskiej, którzy się godzą opłacać koszta swego utrzymania. Rozszerzenie budynku jest także możebne nie wielkim kosztem, gdyż folwark czernichowski może dostarczyć tanio potrze-

bnego materyału. W razie rozszerzenia budynku, byłyby możliwe inne jeszcze bardzo doniosłe ulepszenia bez kosztów dające się uskutecznić (n. p. w planie nauk i t. p.) i szkoła z wszelkiem prawdopodobieństwem bardzo obfite owoce byłaby w możności wydawać. Wszystkie w sprawie ogrodniczej otrzymane podania Wysokiemu Wydziałowi krajowemu ma zaszczyt przedłożyć w załączeniu, komitet c. k. Towarzystwa rolniczego krakowskiego. Kraków dnia 18. Maja 1885. Prezes J. Tarnowski, sekretarz H. Lewiecki.

Alegat 21. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego z r. 1885.

Odpis

memoryału z dnia 16. Stycznia 1885. do L. 2775 wystosowanego do Jego Ekscel. p. Grocholskiego.

Ekscelencyo!

Dołączonym w odpisie ·/. memoryałem wystosowanym do c. k. Ministerstwa rolnictwa z dnia 22. Kwietnia 1884. l. 19280 oraz odezwami do tutejszego c. k. Namiestnictwa z dnia 22. Kwietnia 1884. l. 19280 i z dnia 9. Maja 1884. l. 16549 udał się Wydział krajowy do pomienionego Ministerstwa z prośbą o wyznaczenie dla naszego kraju z c. k. Skarbu państwa (z rubryki subwencji w etacie Ministerstwa rolnictwa) wyższych a rozległości i potrzebie naszego kraju odpowiedniejszych dotacyi na cele kultury krajowej.

Z uwagi na stan finansów państwa ograniczył Wydział krajowy na razie żądania swe postawione imieniem kraju do dwóch w chwili obecnej najważniejszych gałęzi kultury krajowej, na które Wysoka Rada państwa przyzwala Ministerstwu rolnictwa do dyspozycyi corocznej pewne stałe kwoty, mianowicie: Melioracyj i nauki rolnictwa.

1) Jak dalece Rząd popierał w drodze ustawodawstwa państwowego większe przedsiębiorstwa melioracyjne (regulacya rzek niespławnych) w innych krajach koronnych a nasz kraj na tem polu prawie systematycznie zaniedbywał, wykazaliśmy powołanym na wstępie memoryale, świadczą zresztą o tem budżety państwowe w tytule 3. „kultura krajowa“ etatu Ministerstwa rolnictwa.

Oprócz tych wydatków na większe melioracye, z których wyłącznie tylko inne kraje koronne korzystały, łoży państwo w §. 1. powyższego tytułu 3. na subwencyonowanie pomniejszych przedsiębiorstw melioracyjnych, utrzymanie inżynierów kultury przy Towarzystwach rolniczych i Wydziałach krajowych oraz przeprowadzenie zdjęć niwelacyjnych i wygotowywanie projektów robót melioracyjnych corocznie znaczne kwoty, które np. wynoszą wedle preliminarzy państwowych:

w	roku	1873	zł.	wal.	austr.	30.000
„	„	1874	„	„	„	30.000
„	„	1875	„	„	„	24.000
„	„	1876	„	„	„	33.000
„	„	1877	„	„	„	57.200
„	„	1878	„	„	„	44.450
„	„	1879	„	„	„	40.000
„	„	1880	„	„	„	42.000
„	„	1881	„	„	„	55.000

w roku	1882	zł.	wal.	austr.	58.000
„ „	1883	„	„	„	68.000
„ „	1884	„	„	„	93.000
„ „	1885	„	„	„	84.000

Gdy z uwagi, że kraj nasz co do liczby ludności i obszaru przeszło jedną czwartą część Przedlitawii stanowi, z dotacyi tej przy jej dzisiejszej wysokości przynajmniej kwota 20.000 zł. rocznie na Galicyę przypaśćby powinna, to subwencye udzielone dotychczas z tej rubryki na tutejszo-krajowe przedsiębiorstwa melioracyjne wynosiły:

a) na regulacyę Starego Brnia	6.000 zł.
b) na regulacyę Żabnicy	3.000 „
c) dla spółki wodnej Dąbrowskiej (kanał im. Zyblikiewicza) . .	2.000 „
d) na studya do regulacyi górnego Dniestru	6.000 „
Ogółem . .	17.000 zł.

Oprócz tego udzieliło jeszcze Ministerstwo rolnictwa w jednym szczególnym wypadku na urządzenie wzorowego nawodnienia według systemu Petersena w Dublanach jednorazowego zasiłku i wyznaczyło komitetowi c. k. galic. Towarzystwa gospodarskiego subwencyę roczną 1.200 zł. na utrzymanie biura melioracyjnego, gdy zaś to biuro przeszło w roku 1879. pod zarząd Wydziału krajowego, przyzwoliło na ten cel Wydziałowi krajowemu zasiłek roczny 1.000 zł. na przeciąg lat 5ciu, począwszy od r. 1881.

Wydatki zaś kraju na to biuro, oraz kurs melioracyjny w Dublanach i roboty przygotowawcze dla spółek wodnych w myśl uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 27. Września 1882. wynoszą w roku 1885.:

a) Płace i dodatki 5 inżynierów i 9 inżynierów pomocników . .	14.185 zł.
b) kurs melioracyjny w Dublanach	2.500 „
c) koszta zdjęć i robót przygotowawczych dla większych przedsiębiorstw melioracyjnych około	3.000 „
d) koszta instrumentów i innych przyborów geodetycznych . . .	1.600 „
Ogółem . .	21.285 zł.

Gdy więc wydatki, jakie kraj łoży na te cele, nie stoją w odpowiednim stosunku z przyznaną na biuro melioracyjne zapomogą państwową w kwocie 1.000 zł. rocznie, a Ministerstwo rolnictwa obraca państwową dotacją melioracyjną prawie wyłącznie dla innych prowincyj, które daleko mniejsze aniżeli nasz kraj ponoszą wydatki na melioracje, zatem żądanie kraju zawarte w powołanym memorjale o wyznaczenie dotacji melioracyjnej w wysokości połowy wykazanych powyżej kosztów uważać należy jako zupełnie usprawiedliwione, zwłaszcza, że kwota przez Wydział krajowy zażądana, wynosi zaledwie połowę sumy (20.000), którąby przy słusznym rozdziale dotacyi na kraj nasz przypadła.

Odpowiednie podwyższenie dotacyi państwowej na biuro melioracyjne i roboty przygotowawcze dla mających się w kraju wykonać przedsiębiorstw melioracyjnych, jest wobec sankcjonowanej ustawy o popieraniu kultury krajowej w dziedzinie budowli wodnych, tudzież w razie przyjęcia wniesionego do Wys. Rady państwa projektu ustawy o regulacji rzek galicyjskich tembardziej pożądane i naglące, o ile że projektowanie i przeprowadzenie przedsiębiorstw melioracyjnych, jakie na podstawie wzmiankowanej ustawy państwowej przyjdą do skutku w drodze ustawodawstwa krajowego, bedzie wyłącznie zadaniem krajowego biura melioracyjnego

2) Subwencje Państwowe udzielone dotychczas na utrzymanie krajowych zakładów rolniczych, wynoszą wedle zestawienia urzędowego w wyjaśnieniach do preliminarza Państwowego na r. 1884. z wyłączeniem zwiniętej w r. 1884. szkoły uprawy i wyprawy lnu w Gródku:

a) Średnie szkoły rolnicze w Dublanach i w Czernichowie po 5.000 zł.	10.000 zł.
b) krajowa szkoła gospodarstwa lasowego we Lwowie . . .	5.000 „
c) szkoła parobków w Dublanach	2.000 „
d) szkoła ogrodnicza w Czernichowie	2.000 „
e) „ „ we Lwowie	1.500 „
f) kurs gorzelnictwa w Dublanach	1.000 „
g) niższe szk. roln. w Jagielnicy i Horodence po 2.000 zł. . .	4.000 „
Ogółem . .	25.500 zł.

Dotacya zaś państwowa przyzwalana corocznie przez Wys. Radę państwa na zakładanie i utrzymywanie kraj. Zakładów rolniczych, na środki naukowe, stypendya i naukę dalszego kształcenia przedstawia się wedle odnośnych preliminarzy państwowych jak następuje:

w roku	1873	zł.	wal.	austr.	170.000
„	1874	„	„	„	215.000
„	1875	„	„	„	233.500
„	1876	„	„	„	228.500
„	1877	„	„	„	199.000
„	1878	„	„	„	166.000
„	1879	„	„	„	155.000
„	1880	„	„	„	151.000
„	1881	„	„	„	193.000
„	1882	„	„	„	191.000
„	1883	„	„	„	193.000
„	1884	„	„	„	191.000
„	1885	„	„	„	191.000

Jeżeli zaś z kwoty tej wyłączy się dotacyę na zakładanie i pierwsze wyposażenie szkół rolniczych, wynoszącą w ostatnich latach corocznie 30.000 zł. w. a., a natomiast doda do tej kwoty figurujący w tytule etatu Ministerstwa rolnictwa wydatek na państwowe rolnicze zakłady naukowe i doświadczalne, jakich kraj nasz wcale nie posiada, w kwocie 85.920, a po odciągnięciu dochodów tych zakładów (20.270 zł.) w kwocie 65.650 zł. rocznie, to okaże się przy przyjęciu za podstawę do obliczenia preliminarza na rok 1885. wydatek roczny ze skarbu państwa na zakłady rolnicze w kwocie 226.650 zł. w. a., z czego na nasz kraj przeważnie rolniczy przynajmniej jedna czwarta część, t. j. 56.000 zł. w. a. przypaść powinna.

Z tego powodu wykazaną powyżej wymierzoną przez Ministerstwo rolnictwa dla naszego kraju dotacyę roczną na utrzymanie szkół rolniczych w kwocie 25.500 zł. uważać należy jako zbyt szczupło wymierzoną, a natomiast za zupełnie usprawiedliwione żądanie Wydziału krajowego, wyrażone w powołanej odezwie do Namiestnictwa z dnia 9. Maja 1884. L. 16.549 w sprawie podwyższenia państwowej dotacyi rocznej:

a)	dla wyższej i niższej szkoły rolniczej w Dublanach z 7.000 zł. na 15.000 zł. zatem o	8.000 zł.
b)	dla średniej szkoły rolniczej w Czernichowie z 5.000 zł. na 8.000 zatem o	3.000 „
c)	tudzież w sprawie wyznaczenia dla założyć się mającej w r. 1885. nowej niższej szkoły rolniczej w Kobiernicach powiatu Bialskiego w myśl uchwały Wys. Sejmu z października 1884. roku obok jednorazowego datku na założenie w kwocie 11.000 zł. stałej dotacyi rocznej na utrzymanie tej szkoły w kwocie	5.000 „
	Ogółem o . .	16.000 zł.

W razie uwzględnienia przez Rząd tego żądania kraju wynosiłaby roczna dotacya państwowa na tutejszokrajowe zakłady rolnicze dopiero 41.500 zł. w. a., zawsze więc jeszcze o 15.000 zł. w. a. mniej, aniżeliby to krajowi słusznie się należało.

Przytem zauważyć musimy, że udaliśmy się do Rządu o podwyższenie dotacyi dla tych tylko zakładów, na które kraj łoży bez porównania więcej, aniżeli państwo, bo n. p. przy zakładach dublańskich i czernichowskim przeszło trzy razy tyle, co subwencya państwowa wynosi; uczyniliśmy zaś to z tego powodu, ponieważ względem urzędowego sprawozdania z czynności Wys. Ministerstwa rolnictwa za lata 1877—1880 (str. 196) dotacye państwowe na utrzymanie krajowych średnich szkół rolniczych w innych prowincyach austryackich — z wyjątkiem Czech — równają się a nawet przewyższają dotacyę funduszów krajowych. I tak n. p. wynosiła subwencya państwowa za r. 1879. na utrzymanie szkoły rolniczej:

a) w Mödling 8.000 zł. (krajowa, prywatna 3.000 zł.);
b) w Neutitschein 5.000 zł. (krajowa 4.340 zł.);
c) w Prerau 5.000 zł. (krajowa 3.700 zł.);
d) w Oberhermsdorf 5.000 zł. (krajowa 6.400 zł.) i t. p.

Oprócz podwyższenia subwencyi państwowej na krajowe zakłady rolnicze, zażądaliśmy także powołaną odezwą wyznaczenia stałego zasiłku państwowego na utrzymanie dwóch stałych nauczycieli wędrownych rolnictwa w kwocie 4.000 zł. w. a. rocznie.

Kwoty wstawiane w budżet państwowy na naukę wędrowną wynoszą wedle odnośnych preliminarzy państwowych:

w roku	1873	zł.	wal.	austr.	10.000
„	1874	„	„	„	10.500
„	1875	„	„	„	22.000
„	1876	„	„	„	22.000
„	1877	„	„	„	31.000
„	1878	„	„	„	24.000
„	1879	„	„	„	18.000
„	1880	„	„	„	17.000
„	1881	„	„	„	25.000
„	1882	„	„	„	25.000
„	1883	„	„	„	25.000
„	1884	„	„	„	25.000
„	1885	„	„	„	25.000

Z zasiłku tego utrzymuje państwo w innych krajach koronnych stałych nauczycieli wędrownych dla nauki rolnictwa lub też poszczególnych jej gałęzi, oraz subwencyonuje takichże stałych nauczycieli krajowych, którzy pouczając ludność włościańską o racyonalnem prowadzeniu gospodarki, przyczyniają się wielce do podniesienia produkcyi rolniczej, oraz wprowadzenia nowych kultur roślin handlowych.

W naszym kraju natomiast, który z powodu niskiego stopnia oświaty a zupełnego braku fachowych wiadomości rolniczych u włościan więcej niż inne kraje koronne opieki na tem polu potrzebuje, jest ta ważna gałęź nauki zupełnie zaniedbaną, bo Wysokie Ministerstwo rolnictwa zaledwie kilka set zł. komitetowi c. k. galicyjskiego Towarzystwa gospodarskiego na ten cel asygnuje.

Wprawdzie już samo Wysokie Ministerstwo rolnictwa motywując podwyższenie tej dotacyi w preliminarzu państwowym na rok 1881 o znaczną kwotę 8.000 zł. (z 17.000 zł. na 25.000 zł.) oświadczyło w wyjaśnieniach do tego preliminarza (str. 39 post. 4 *Wanderunterricht*), „że to podwyższenie o 8.000 zł. w porównaniu z rokiem poprzednim, jest niezbędnie koniecznem, gdyż w Galicyi i Bukowinie z powodu zamknięcia granicy, zamierzonem jest u s t a n o w i e n i e w ę d r o w n y c h n a u c z y c i e l i, którzyby pouczali ludność rolniczą o zadaniu tejże w sprawie chowu bydła i uprawy roślin pastewnych“, Wysoka też Rada państwowa uchwaliła to podwyższenie i dotychczas corocznie tę nadwyżkę 8.000 zł. dla Galicyi uchwala; Galicya jednak

tych zapowiedzianych 8.000 zł. na wędrowną naukę rolnictwa ani w roku 1881, ani też w żadnym następnym roku dotąd nie otrzymała.

Jeżeli więc przy dzisiejszej wysokości tej dotacyi (25.000) kraj słusznie jedną czwartą część t. j. 6.000 zł. na wędrowną naukę rolnictwa mógłby się domagać, a Wys. Ministerstwo rolnictwa nawet 8.000 zł. na ten cel dla Galicji niejako przyobiecało, to sądzimy, że żądana przez Wydz. kraj. na utrzymanie dwóch nauczycieli wędrownych subwencya państwowa w kwocie 4,000 zł. rocznie jest wcale skromną, jest dowodem, że kraj ściśle tego żąda, co jest dla niego niezbędnie potrzebnem i nie powinna natrafić w Wys. Ministerstwie rolnictwa na żadne trudności.

Powyższe wnioski, dotyczące podwyższenia subwencyi państwowych na cele kultury krajowej przedłożyliśmy za pośrednictwem tutejszego Namiestnictwa w terminie przez Rząd oznaczonym, tak, że wnioski te mogły już być uwzględnione przy układaniu preliminarza na r. 1885.

Z otrzymanego jednak preliminarza państwowego na r. 1885. okazuje się, że w wyjaśnieniach do rubryk subwencyjnych na melioracje i naukę wędrowną Ministerstwo rolnictwa żądania Wydziału krajowego pomija milczeniem, w wyjaśnieniu zaś do rubryki subwencyjnej na zakładanie i utrzymywanie nie państwowych zakładów rolniczo-leśnych wspomina jedynie o założyć się mającej niższej szkole rolniczej w Kobiernicach, a o podwyższeniu dotacyi na szkoły Dublańskie i Czernichowskie ujemnie się oświadcza, nadmieniając gołosłownie, że „podwyższenie datków na utrzymanie tych szkół w roku 1885. jeszcze nie będzie możebnem.

Co do wyznaczenia zasiłków państwowych na utrzymanie tutejszego biura melioracyjnego, oraz na utrzymanie dwóch stałych nauczycieli wędrownych rolnictwa, sądzimy, że uzyskanie odpowiedniej dotacyi na te cele dla naszego kraju już w r. 1885. będzie możebnem, gdyż odnośnemi kwotami na ten cel przez Wys. Radę państwa wstawionemi Rząd dowolnie dysponuje. Niepomyślniej za to stoi sprawa z uzyskaniem podwyższenia dotacyi na utrzymanie szkół rolniczych, gdyż suma wstawiona w budżet (121.000 zł.) ma swoje pewne przyznaczenie. Dla tego pożądanem byłoby wyjednać u Ministerstwa rolnictwa zapewnienie podwyższenia tych dotacji przynajmniej na dalsze lata począwszy od r. 1886.

W każdym razie jednak koniecznem jest wyjednanie ze skarbu państwa zasiłku na założenie niższej szkoły rolniczej w Kobiernicach w kwocie 11.000 zł., oraz stałej dotacyi rocznej na utrzymanie tej szkoły w kwocie 5.000 zł., jeżeli wogóle ten niezmiernie ważny zakład dla zachodniej części naszego kraju ma wejść w życie, gdyż od wyznaczenia tych dotacyj ze skarbu państwa uczynił Wys. Sejm otwarcie tej szkoły w roku 1885. zależnem.

Zresztą przy przychylnej dla naszego kraju intencyi Ministerstwa rolnictwa nie będzie to udzielenie trudnem dla Rządu do wykonania, gdyż z sumy 30.000 zł. przeznaczonej na zakładanie szkół rolniczych ma Rząd w r. 1885. do dyspozycyi 12.800 zł., z dotacyi zaś na utrzymanie szkół rolniczych (121.000 zł.) zostanie rządowi kwota 3.000 zł. przyznana dawniej dla zwiniętej już w r. 1884. szkoły Grodeckiej, a 3.000 zł. wystarczy w zupełności na pokrycie *pro rata temporis* subwencyi na utrzymanie szkoły Kobiernickiej, która dopiero w jesieni r. b. może być otwartą.

Z powyższych powodów mamy zaszczyt upraszać najuprzejmiej, ażeby Wasza Ekscelencya raczył przedstawić Wys. Kołu posłów polskich do Rady państwa powyższe zestawienie wydatków państwowych na cele kultury krajowej, popierając żądanie Wydziału krajowego o wyznaczenie z c. k. Skarbu państwa stałych dotacyj:

1) Na utrzymanie krajowego biura melioracyjnego, kursu melioracyjnego w Dublanach, oraz studya i roboty przygotowawcze dla przedsiębiorstw melioracyjnych, mających się wykonać na zasadzie państwowej ustawy melioracyjnej, w kwocie przynajmniej 10.000 zł. w. a. rocznie;

2) na utrzymanie dwóch stałych nauczycieli wędrownych rolnictwa w Galicyi, w kwocie 4.000 zł. rocznie;

3) na pierwsze wyposażenie krajowej niższej szkoły rolniczej w Kobiernicach, zasiłek jednorazowy *(Gründungsbeitrag)* w kwocie 11.000 zł., oraz na utrzymanie tej szkoły stałą dotacyę roczną w kwocie 5.000 zł.;

4) wreszcie podwyższenie dotacyj państwowych dla obydwóch szkół rolniczych w Dublanach z 7.000 na 15.000 zł. rocznie, tudzież dla kraj. śred. szkoły rolniczej w Czernichowie z 5.000 na 8.000 zł. rocznie, dla tych trzech zakładów ostatnich przynajmniej od roku 1886. począwszy.

Racz przyjąć Ekscellencyo przy tej sposobności wyrazy naszej głębokiej czci i poważania.

D. j. w.

Odpis

odezwy c. k. Prezydyum Namiestnictwa we Lwowie z d. 4. Marca 1885, L. 1475/pr. do Jaśnie Wielmożnego Pana Dra Mikołaja Zyblikiewicza, Marszałka krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem ks. Krakowskiem, kom. ces. austr. ord. Franciszka Józefa z Gwiazdą etc. etc. we Lwowie.

Jego ces. i król. Apostolska Mość raczył Najwyższem postanowieniem z dnia 2. Lutego b. r. udzielić Najwyższej sankcyi następującym projektom ustaw, uchwalonym przez Sejm krajowy, mianowicie:

1) ustawy, mocą której na zasadzie ustawy państwowej z dnia 2. Maja 1883. (Dz. u. p. z 5. Maja 1883 Nr. 53), wydaje się postanowienie o urządzaniu publicznych szkół ludowych, a w szczególności szkół wydziałowych;

2) ustawy, mocą której zostają zmienione niektóre postanowienia ustawy z dnia 2. Maja 1873. (Dz. u. kr. Nr. 250) „o zakładaniu i utrzymaniu publicznych szkół ludowych i obowiązku posełania do nich dzieci“, tudzież ustawy z dnia 28. Grudnia 1882. (Dz. u. kr. L. 2. z r. 1883) „o kosztach zakładania i utrzymywania szkół ludowych i o funduszach szkolnych“.

3) ustawy co do zmiany art. 15 ustawy z dnia 2. maja 1873. (Dz. u. kr. Nr. 251) „o stosunkach prawnych stanu nauczycielskiego w publicznych szkołach ludowych“.

Zawiadamiając o tem Jaśnie Wielmożnego Pana w skutek reskryptu Jego Ekscelencyi Pana Ministra wyznań i oświaty z dnia 15. Lutego b. r. L. 2010, zarządzam równocześnie ogłoszenie wymienionych trzech ustaw krajowych w dzienniku ustaw i rozporządzeń krajowych.

Zarazem mam zaszczyt zakomunikować Jaśnie Wielmożnemu Panu na podstawie wyżej powołanego Najwyższego postanowienia jeszcze następujące uwagi, uczynione w przytoczonym reskrypcie ministeryalnym.

Artykuł 5. wyżej pod 2) przytoczonej ustawy, postanawiający, że Sejm krajowy na przedłożenie Wydziału krajowego orzecze osobną uchwałą o założeniu lub zwinięciu każdej szkoły wydziałowej, nie zmienia i nie narusza w niczem §. 17. galicyjskiego statutu krajowego, dlatego c. k. Rząd zastrzega sobie wyraźnie w tej mierze przysługujące mu w myśl tego statutu prawo wnoszenia od siebie przedłożeń do ustaw w Sejmie krajowym.

C. k. Rząd nie może się przychylić do zawartego w rezolucyi sejmowej żądania, ażeby wnioski do zmian w planach naukowych, które w wykonaniu artykułów II., V, i IX. przytoczonej pod 1) ustawy krajowej Rada szkolna krajowa ma wypracować, były przedłożone Sejmowi krajowemu do uchwalenia, albowiem statutem organizacyjnym Rady szkolnej krajowej, a mianowicie artykułem III. powierzono tejże Radzie administracyjny i naukowy zarząd szkół i zakładów naukowych tylko w takim zakresie działania, jaki przedtem był przyznany c. k. Władzy krajowej, tudzież w obrębie obowiązujących ogólnie ustaw, a §. 4. państwowej ustawy z d. 14. Maja 1869. (Dz. u. p. Nr. 62) powołany w §. 75. państwowej ustawy z d. 14. maja 1869. (Dz. u. p. Nr. 62) a względnie noweli z dnia 2 Maja 1883. (Dz. u: p. Nr. 53) porucza Ministrowi oświecenia ustanowienie planów naukowych dla szkół ludowych.

W tem ustanowieniu planów naukowych, należącem do zakresu działania władzy wykonawczej, Minister oświecenia, który jest odpowiedzialny za wykonanie ustaw szkolnych i za zarządzenia, dążące do osiągnięcia wytkniętych temi ustawami celów i zadań, nie może być krępowany uchwałami Sejmu krajowego.

Zresztą ani określony ustawami zakres działania Ministerstwa, ani oznaczony w statucie krajowym zakres działania Sejmu krajowego, nie może być zmieniony postanowieniami jakiegokolwiek regulatywu w ogóle, a tem mniej postanowieniem artykułu III. 4. statutu organizacyjnego galicyjskiej Rady szkolnej krajowej, które to postanowienie zresztą według dosłownego brzmienia i zawartej w niem myśli, nie może być zastosowane do planów naukowych, gdyż postanowienie to wkłada na Radę szkolną krajową tylko obowiązek przygotowywania tych ogólnych projektów (systematów) naukowych, tudzież tych częściowych wniosków w sprawach szkól ludowych i średnich, których wykonanie zawisło od odnośnej uchwały sejmowej (rozumie się samo przez się, na podstawie jakiejś obowiązującej ustawy).

Co się tyczy tych uchwał Sejmu krajowego, któremi Wydziałowi krajowemu polecono, ażeby w porozumieniu z Radą szkolną krajową i zasiągnąwszy jej opinii przedłożył projekta do ustaw lub inne wnioski w sprawach szkolnych, mam zaszczyt w myśl wyż powołanego reskryptu Wysokiego Ministerstwa oświaty zakomunikować Jaśnie Wielmożnemu Panu, że do samodzielnego współdziałania w ustawodawczych czynnościach Sejmu krajowego nie jest powołaną Rada szkolna krajowa, jako podlegająca Ministerstwu c. k. Władza krajowa, lecz, że do udzielania Sejmowi, a przeto i Wydziałowi krajowemu potrzebnych dla tych czynności wyjaśnień powołanym jest c. k. Namiestnik, jako przedstawiciel c. k. Rządu, którego rzeczą będzie w każdym poszczególnym wypadku, w miarę uznanej potrzeby zasiągnąć opinii c. k. Rady szkolnej krajowej.

Racz Jaśnie Wielmożny Panie przyjąć przy tej sposobności zapewnienie o mojem wysokiem poważaniu,

Lwów dnia 4. Marca 1885.

Zaleski w. r.

Alegat 23. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego z r. 1885.

Odpis

reskryptu Ministerstwa oświaty L. 2010|85 do c. k. Namiestnika we Lwowie.

Hochwohlgeborner Ritter!

Seine k. und k. Apost. Majestät haben mit Allerhöchsten Entschliessung vom 2. Februar l. J. den vom galiz. Landtage beschlossenen Gesetzentwürfen u. zw.

I. Dem Entwurfe des Gesetzes, mit welchem auf Grund des Reichsgesetzes vom 2. Mai 1883. R. G. Bl. 53. Bestimmungen über die Einrichrichtung öffentlicher Volksschulen und insbesondere der Bürgerschulen getroffen werden.

II. Dem Entwurfe des Gesetzes, womit einige Bestimmungen des Gesetzes vom 2. Mai 1873 L. G. und V. B. Nr. 250 über die Errichtung und Erhaltung der öffentlichen Volksschulen und über die Verpflichtung zum Schulbesuche so wie des Gesetzes vom 28. Dezember 1882. L. G. u. V. Bl. Nro. 2 vom J. 1883 über die Kosten von Errichtung und Erhaltung der Volksschulen und über die Schulfonde abgeändert werden.

III. Dem Entwurfe des Gesetzes betreffend die Aenderung des Art. 15. des Gesetzes vom 2. Mai 1873 L. G. und V. Bl. Nro 251. über die Rechtsverhältnisse des Lehrerstandes an den öffentlichen Volksschulen die Allerhöchste Sanktion zu ertheilen geruht.

Hievon beehre ich mich Euer Excellenz in Erledigung des Berichtes vom 23. November 1884. Z. 10330/p. in Kenntniss zu setzen und Abschriften der obigen Gesetze nebst deren deutscher Uebersetzung zur Veranlassung der Kundmachung zu übermitteln.

Auf Grund der obigen Allerhöchsten Entschliessung beehre ich mich Euerer Excellenz noch Folgendes zu eröffnen.

Durch den Art. 5. des Gesetzes II., mit welchem bestimmt wird, dass der Landtag über Antrag des Landesausschusses über die Errichtung einer neuen oder Auflassung einer bestehenden Bürgerschule mittelst eines besonderen Beschlusses zu entscheiden habe, wird der §. 17. der galiz. Landesordnung nicht berührt, daher die k. k. Regierung, das ihr hienach zustehende Recht, auch ihrerseits Vorlagen im Landtage einzubringen, ausdrücklich für sich wahrt.

Auf das vom Landtage in einer Resolution gestellte Begehren, „dass die in Ausführung der Art. II. V. und X. des Gesetzes I. vom Landesschulrathe zu beantragenden Aenderungen der Lehrpläne dem Landtage zur Beschlussfassung vorgelegt werden, kann nicht eingegangen werden, weil durch das Organisations-Regulativ des Landesschulrathes (Art III) diesem die administrative und scientifische Verwaltung der Schulen und Bildungsanstalten nur innerhalb des ehedem der Landesbehörde zugestandenen Wirkungskreises und innerhalb der bestehenden Gesetze anvertraut wurde, der im §. 75 des R. V. G. vom 14. Mai 1869. R G. Bl. Nro 62 beziehungsweise der Novelle vom 2. Mai 1883. R. G. Bl. Nro 53. nicht bezogene §. 4. des erstzitirten Gesetzes, aber dem Unterrichtsminister in die Feststellung der Lehrpläne für die Volksschulen überträgt. Bei dieser Feststellung der Lehrpläne, welche in den Bereich der Thätigkeit der Executive gehört, kann der für die Durchführung der Schulgesetze und für die Förderung der durch diese angestrengten Zwecke und Ziele verantwortliche Unterrichts-Minister durch Beschlüsse des Landtages nicht gebunden werden.

Uebrigens kann weder der gesetzliche Wirkungskreis des Ministeriums noch der in der Landesordnung bestimmte Wirkungskreis des Landtages durch ein Regulativ überhaupt um so weniger durch die Bestimmung des Artikels III. 4. des Organisations-Regulativs des galizischen Landschulrathes, welche überdies nach ihrem Wortlaute und Sinne nicht einmal auf Lehrpläne bezogen werden kann, berührt werden, als mit derselben nur der Landesschulrath verpflichtet wird jene allgemeinen Unterrichtsprojekte (Systeme) sowie theilweise Entwürfe hinsichtlich der Volks- und Mittelschulen vorzubereiten, deren Ausführung von einem diesfaelligen Beschlusse des Landtages (selbstverständlich nach einem geltenden Gesetze) abhängt. Endlich bemerke ich bezüglich jener Beschlüsse des Landtages, mit welchen der Landesausschuss beaufragt würde, im Einvernehmen mit dem Landesschulrathe und nach Einholung dessen Gutachtens Entwürfe von Gesetzen oder sonstige Anträge in Schulangelegenheiten vorzulegen dass nicht der Landesschulrath als eine dem Ministerium unterstehende k. k. Landesbehörde zu einer selbstständigen Mitwirkung bei der legislatorischen Thätigkeit des Landtages, sondern zur Ertheilung der allenfalls für diese Thätigkeit erforderlichen Aufklärungen an den Landtag und somit auch an den Landesausschuss nur der Statthalter als Vertreter der Regierung über deren Ermächtigung berufen ist, daher werden nur Euere Excellenz in die Lage kommen, die Anforderungen des Landesausschusses obiger Art an den Landesschulrath von diesen zu übernehmen und in den betreffenden Anträgen allerdings auch die Frage, ob in der Angelegenheit der Landesschulrath einzuvernehmen wäre, zu würdigen.

Von den voranstehenden Mittheilungen wollen Euere Excellenz die Landesvertretung in geeigneter Weise in Kenntniss setzen, sowie auch den Landesschulrath mit der Aufforderung verständigen, dass derselbe mit Beschleunigung die Lehrpläne für Volks und Bürgerschulen, so wie für die, für den Wiederholungs Unterricht bestimmten Kurse einer Durchsicht unterziehe und die

in Folge der neuen Gesetze als nothwendig erscheinenden Aenderungen beantrage. Ferner hat der Landesschulrath mit motivirten Anträgen sich zu äussern, in welcher Art und Weise mit Rücksicht auf die Bestimmungen des §. 7. des geänderten Reichsvolksschulgesetzes bei der Einführung des halbtägigen Unterrichtes in einzelnen Schulen ohne Schädigung der Aufgabe der Volksschule insbesondere in Städten und Märkten, sowie in grösseren Gemeinden mit 2. und 3· klassigen Schulen vorzugehen wäre.

Einer weiteren gründlichen Erwägung wird der Landesschulrath die Frage bezüglich der provisorischen Errichtung von Filialschulen mit Rücksicht auf die Art 7. und 19. des Landesgesetzes vom 2. Mai 1873. L. G. u. V. B. Nro 250 über die Errichtung der Volksschulen, dann auf den §. 66 des Reichsvolksschulgesetzes zu unterziehen und die Modalitäten des bei der obigen für das Volksschulwesen wichtigen Aktion zu beobachtenden Vorganges mir zu beantragen haben. Ich ersuche Eure Ex., darauf einwirken zu wollen, dass der Landesschulrath diese Anträge mit möglichster Beschleinigung mir vorlege

Wien am 15 Februar 1885.

Der k. k. Minister für Cultus und Unterricht.

Conrad m. p.

Alegat 24. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego z r. 1885.

Odpis

przedstawienia Wydziału krajowego do L. 18.156/85 wystosowanego do c. k. Ministerstwa wyznań i oświecenia w Wiedniu.

Na skutek reskryptu Wysokiego c. k. Ministerstwa został Wydział krajowy uwiadomiony pismem Jego Excelencyi Pana Namiestnika Galicyi, że Jego Cesarska i Królewsko-Apostolska Mość raczył Najwyższem postanowieniem z daty 2. lutego b.r. udzielić najwyższej sankcyi następującym przez Galicyjski Sejm krajowy uchwalonym projektom ustaw:

I. Projektowi ustawy, mocą której na zasadzie ustawy państwowej z dnia 2. maja 1883 Dz. u. p. z 5. maja 1883. Nro 53. wydają się postanowienia o urządzeniu publicznych szkół ludowych, a w szczególności szkół wydziałowych;

II. Projektowi ustawy, mocą której zostają zmienione niektóre postanowienia ustawy z dnia 2. maja 1873. Dziennik ustaw krajowych l. 250, o zakładaniu i utrzymaniu szkół

Mittelst Schreibens S. Excellenz des H. k. u. k. Statthalters von Galizien wurde der galizische Landesausschuss in Folge Erlasses Eines hohen k. k. Ministeriums vom 15. Februar 1885. Z. 2010 in Kenntniss gesetzt, dass Seine k. u. k. Apostolische Majestät mit Allerhöchsten Entschliessung vom 2. Februar l. J. den vom galizischen Landtage beschlossenen Gesetzentwürfen, und zwar:

I. Dem Entwurfe des Gesetzes, mit welchem auf Grund des Reichsgesetzes vom 2. Mai. 1883. R. G. B. Z. 53. Bestimmungen über die Errichtung öffentlicher Volksschulen und insbesondere der Bürgerschulen getroffen werden

II. Dem Entwurfe des Gesetzes, womit einige Bestimmungen des Gesetzes vom 2. Maj 1873. L. G. u. V.B. Nro 250 über die Errichtung und Erhaltung der öffentlichen Volksschulen

publicznych ludowych i obowiązku posełania do nich dzieci, tudzież ustawy z dnia 28. grudnia 1882. Dz. u. kr. l. 2. z roku 1883, o kosztach zakładania i utrzymywania szkół ludowych i o funduszach szkolnych;

III. Projektowi ustawy co do zmiany art. 15. ustawy z dnia 2. maja 1873. Dz. u. kr. l. 251 o stosunkach prawnych stanu nauczycielskiego w publicznych szkołach ludowych.

W dalszym ciągu pisze J. Excelencya;

„Równocześnie mam zaszczyt Jaśnie Wielmożnemu Panu Marszałkowi krajowemu udzielić do wiadomości następujące uwagi, zrobione na podstawie powyższego najwyższego postanowienia przez Wysokie c. k. Ministeryum wyznań i oświecenia“.

Teraz następują postanowienia nad rezolucyami równocześnie z uchwałą powyższych projektów ustaw przez Galicyjski Sejm krajowy powziętemi.

Ze sposobu stylizowania „uwagi na podstawie powyższego najwyższego postanowienia wydane“ nie można wyrozumieć, czyli owe uwagi są najwyższem postanowieniem Jego ces. i królewsko-Apostolskiej Mości, czy tylko postanowieniem Wysokiego c. k. Ministerstwa, lub wreszcie czy też są to postanowienia Wysokiego c. k. Ministerstwa, powzięte na podstawie najwyższego upoważnienia, i jaki stosunek w ogóle między owemi uwagami, które na sobie charakter rozporządzenia noszą a powyższem najwyższem rozporządzeniem zachodzi.

Ponieważ galicyjski Wydział krajowy wielką kładzie wagę na tę sprawę i wiele mu zależy na tem, aby autentyczną w tym względzie mógł powziąć wiadomość, przeto ma zaszczyt niniejszem Wysokie c. k. Ministerstwo o odpowiednie wyjaśnienie upraszać.

We Lwowie, dnia 10. kwietnia 1885.

und über die Verpflichtung zum Schulbesuche, sowie des Gesetzes vom 28. Dezember 1882. L. G. ung V. B. Nro 2. vom Jahre 1883, über die Kosten der Errichtung und Erhaltung der Volksschulen und über die Schulfonde abgeändert werden.

III. Dem Entwurfe des Gesetzes, betreffend die Aenderung des Artikels 15. des Gesetzes vom 2. Maj 1873. L G. und V. B. Nro 251 über die Rechtsverhältnisse des Lehrerstandes an den öffentlichen Volksschulon, — die Allerhöchste Sanction zu ertheilen geruht.

Dann heisst es weiter:

„Zugleich gebe ich mir die Ehre dem Hochwohlgeborenen H. Landmarschall folgende auf Grund der obigen Allerhöchsten Entschliessung erlassenen Bemerkungen Eines hohen k. k. Ministeriums für Cultus u. Unterricht bekannt zu geben“.

Und nun kommen die Entscheidungen über die vom h. gal. Landtage gleichzeitig mit den obigen Gesetzesprojecten beschlossenen Resolutionen.

Aus der Stilisirung „Folgende auf Grund der obigen Allerhöchsten Entschliessung erlassenen Bemerkungen“ ist nicht zu entnehmen, ob diese Bemerkungen, Entscheidungen S. k. u. k. Apostolischen Majestät, oder Entscheidungen Eines hohen Ministeriums, oder endlich Entscheidungen Eines hohen Ministeriums erlassen auf Grund Allerhöchster Ermächtigung seien, und welcher Causalnexus überhaupt zwischen diesen Bemerkungen, die den Charakter von Entscheidungen an sich tragen und der obigen Allerhöchsten Entschliessung bestehe

Da dem galiz. Landesausschusse sehr daran gelegen ist, in dieser Hinsicht authentisch unterrichtet zu sein, so beehrt er sich Ein hohes Ministerium um geeignete Aufklärung ergebenst zu bitten.

Lemberg den 10 April 1885.

Odpis

odezwy Rądy szkolnej krajowej we Lwowie z dnia 7. Lutego 1885 115/II. do Wydziału krajowego we Lwowie.

Szanownem pismem z dnia 6. Października 1884 do L. 533/S zakomunikowane zostały dwie rezolucje uchwalone przez Sejm krajowy na posiedzeniu z tego samego dnia, przy obradach nad budżetem szkolnym krajowym.

Pierwsza z tych rezolucyj żąda wydawania w przyszłości używanego obecnie w szkołach ludowych elementarza polskiego w dwóch osobnych częściach; druga zaś tyczy się polepszenia stosunków materyalnych okręgowych inspektorów szkolnych z funduszów państwa.

Gdy załatwienie sprawy rezolucyą drugą objętej zawisło od decyzyi pana Ministra wyznań i oświecenia, przeto Rada szkolna krajowa, powołując się na ową rezolucyę, poczyniła w kierunku wskazanym odpowiednie kroki.

Ażeby zaś uczynić zadość żądaniu wyrażonemu w rezolucyi pierwszej, uważała Rada szkolna krajowa za potrzebne zbadać poprzednio, ażali żądane wydanie używanego obecnie w szkołach elementarza polskiego w dwóch osobnych częściach, z których pierwsza miałaby obejmować część graficzną, jest pod jakimkolwiek względem pożytecznem i pożądanem.

Rada szkolna krajowa odniosła się przeto najprzód do zarządu zakładu narodowego imienia Ossolińskich, który obecnie jest nakładcą książek polskich, używanych w szkołach ludowych z zapytaniem, czy wydanie takie elementarza w dwóch osobnych książkach spowodowałoby w ogóle podwyższenie i do jakiej wysokości ceny jego obecnej.

Rzeczony zarząd odpowiedział pismem z dnia 24. Stycznia b. r. do L. 25, iż żądane wydanie elementarza spowodowałoby rzeczywiście podwyższenie obecnej jego ceny o trzy lub cztery centy, w przypuszczeniu jednak, że układ książki nie ulegnie wskutek owego podziału innej zmianie, jak tylko tej, iż w objętości jej przybędzie jedna tylko kartka tytułowa, tudzież iż do oprawy obydwóch książeczek użyćby można o połowę cieńszych okładzinek.

Gdy zaś obecna cena elementarna polskiego, jako książki tak powszechnie potrzebnej i używanej jest stosunkowo zbyt wysoką, gdyż w krajach innych i w innych językach cena jej dosięga zaledwie połowy ceny elementarza naszego, przeto podwyższenie jeszcze tej ceny wydaje się Radzie szkolnej krajowej ze względu na ubóstwo ludu naszego niewłaściwem.

Jako jedyny powód, przemawiający rzekomo za żądanem wydaniem elementarza, mogłaby posłużyć okoliczność, iż dzieci w pierwszym roku nauki zwykły prędko niszczyć książki, a tem samem narażają rodziców, którzy zmuszeni są niekiedy kupować drugi raz tę samę książkę, na znaczniejszy wydatek.

Atoli okoliczność ta, która odnosić się może jedynie do wyjątków, nie da się usprawiedliwić wobec zasady pedagogicznej, domagającej się zaszczepienia w dzieciach w pierwszej zaraz chwili nauki poszanowania tego wszystkiego, co im powierzono, tudzież utrzymywania w porządku nie tylko książek, lecz także wszelkich innych rekwizytów szkolnych.

Szkoła ludowa, pojmująca należycie zadanie swe, nie może pomijać dążenia w powyższym kierunku, a nauczyciel roztropny powinien i zdoła w szkole swej przeprowadzić tę zasadę wychowawczą przynajmniej względem znacznej większości młodzieży, sobie powierzonej, i to tem łatwiej, że według wskazówek dydaktycznych pierwsza graficzna część elementarza przeznaczoną jest właściwie dla nauczyciela, ażeby wiedział jak stopniowo postępować ma w nauce czytania

i pisania, a właściwym przyrządem dla początkowej nauki czytania i pisania jest dla młodzieży tabliczka i rysik.

Jeżeli przeto zdarża się w jakiej szkole, iż dzieci zbyt prędko niszczą książkę, to przyczyną tego jest w pierwszym rzędzie nieoględne postępowanie nauczyciela.

Wynika z tego, iż także względy pedagogiczne i dydaktyczne nie przemawiają za żądanem wydaniem elementarza, a nawet podział taki mógłby łatwo naprowadzić nauczycieli szkół wieloklasowych na błędną myśl, iż elementarz wydany w dwóch osobnych książkach, przeznaczony jest na dwa lata nauki, coby w szkołach tych znacznie opóźniało naukę czytania i pisania.

Z przedstawienia tego wynika, że ani względy oszczędności, ani też względy pedagogiczne i dydaktyczne nie przemawiają za żądanem w powołanej rezolucyi Sejmu krajowego wydaniem elementarza polskiego w dwóch osobnych książkach i dlatego też Rada szkolna krajowa postanowiła wstrzymać się z wykonaniem wspomnionej rezolucyi.

D. j. w.

Alegat 26. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego za rok 1885.

WYKAZ

zwrotów należących się krajowemu funduszowi szkolnemu od funduszów szkolnych okręgowych z końcem Sierpnia 1885, z tytułu nadebranych zasiłków od r. 1874 do końca 1884.

L. p.	Nazwa c. k. Rady szkolnej okręgowej	Zwrot należący się kraj. fund. szkolnemu z końcem 1883		Zwrot należący się kraj. fund. szkolnemu za rok 1884		Razem		Odpisano		Pozostało		Uiszczono po koniec Czerwca 1885		Zaległa z końcem Czerwca 1885	
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
1	Bochnia	42334	16½	3859	81	46193	97½	—	—	46193	97½	3859	81	42334	16½
2	Brzeżany	9619	51½	—	—	9619	51½	—	—	9619	51½	9619	51½	—	—
3	Czortków	14280	98½	115	37½	14396	36	—	—	14396	36	5115	37½	9280	98½
4	Drohobycz	1003	48½	1573	38½	2576	87	—	—	2576	87	1003	48½	1573	38½
5	Gorlice	5056	41	671	46½	5727	87½	—	—	5727	87½	5056	41	671	46½
6	Gródek	8216	85½	995	49½	9212	35	—	—	9212	35	—	—	9212	35
7	Jarosław	11952	95	3577	15	15530	10	—	—	15530	10	—	—	15530	10
8	Jasło	8726	11½	338	13½	9064	25	—	—	9064	25	5575	80½	3488	44½
9	Jaworów	6509	91	—	—	6509	91	—	—	6509	91	—	—	6509	91
10	Kałusz	9319	83	1589	77	10909	60	—	—	10909	60	—	—	10909	60
11	Kolbuszowa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Kołomyja	9093	92	131	16	9225	08	—	—	9225	08	—	—	9225	08
13	Kraków zamiejska	2450	79	—	—	2450	79	—	—	2450	79	—	—	2450	79
14	Lwów zamiejska	11083	52½	1720	15½	12803	68	—	—	12803	68	—	—	12803	68
15	Mielec	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
16	Myślenice	4504	12½	2190	26½	6694	39	529	14	6165	25	—	—	6165	25
17	Nadwórna	4811	56½	2291	86	7103	42½	232	91½	6870	51	6870	51	—	—
18	Nowy Sącz	21043	81	70	04	21113	85	—	—	21113	85	7000	—	14113	85
19	Pilzno	4792	04	—	—	4792	04	—	—	4792	04	—	—	4792	04
20	Przemyśl	11264	45½	—	—	11264	45½	—	—	11264	45½	5000	—	6264	45½
21	Rohatyn	4319	93	—	—	4319	93	—	—	4319	93	—	—	4319	93
22	Rzeszów	17228	39½	2334	95	19563	34½	—	—	19563	34½	—	—	19563	34½
23	Sambor	11133	88½	335	82½	11469	71	—	—	11469	71	—	—	11469	71
24	Sanok	14597	94½	4010	25½	18608	20	—	—	18608	20	12000	—	6608	20
25	Śniatyn	8097	37½	1891	82½	9989	20	—	—	9989	20	2500	—	7489	20
26	Sokal	10243	97½	266	44	10510	41½	—	—	10510	41½	5243	97½	5266	44
27	Stanisławów	21281	90	1296	21	22578	11	—	—	22578	11	9540	11	13038	—
28	Stryj	32514	62½	6273	10	38787	72½	—	—	38787	72½	—	—	38787	72½
29	Tarnopol	36519	78	1645	57½	38165	35½	87	50	38077	85½	—	—	38077	85½
30	Tarnów	21115	27½	742	17	21857	44½	—	—	21857	44½	—	—	21857	44½
31	Trembowla	4757	81	1050	98½	5808	79½	—	—	5808	79½	4757	81	1050	98½
32	Wadowice	28002	74½	3053	89½	31056	64	—	—	31056	64	7000	—	24056	64
33	Zaleszczyki	8980	93½	2082	97	11063	90½	—	—	11063	90½	4082	97	6981	93½
34	Żółkiew	15902	09	—	—	15902	09	—	—	15902	09	—	—	15902	09
35	Złoczów	26264	24½	6550	98½	32815	23	—	—	32815	23	—	—	32815	23
	Suma	447025	36	50659	25	497684	61	849	55½	496835	05½	94225	77½	402609	28

Alegat 27. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego z r. 1885.

Fundusz szkolny krajowy.

WYKAZ

zaległych z końcem roku 1884. prestacyj 35-ciu funduszów szkolnych okręgowych, sporządzony na podstawie zamknięć tychże funduszów.

L. p.	Nazwa c. k. Rady szkolnej okręgowej	Zaległe z końcem r. 1884. należytości prestacyjne zł.	ct.
1	Brochnia	42006	09
2	B zeżany	8626	25
3	C ortków	9411	22
4	D ohobycz	7215	66
5	G rlice	5862	15½
6	G ódek	22581	42
7	Jarrosław	13123	18½
8	Ja sło	8816	96½
9	Jawor w	18178	12½
10	Kałusz	14170	13
11	Kolbus owa	3256	13½
12	Kołomyja	4284	09½
13	Kraków (zamiejska)	52413	39
14	Lwów	10237	85½
15	Mielec	7842	21
16	Myślenice	6996	27
17	Nadwórna	4410	33½
18	Nowy Sącz	7212	92½
19	Pilzno	19064	70½
20	Przemyśl	5165	71
21	Rohatyn	13904	22
22	Rzeszów	16088	49
23	Sambor	4030	52
24	Sanok	10097	37
25	Śniatyn	7975	66
26	Sokal	12557	66
27	Stanisławów	7482	91½
28	Stryj	38801	95
29	Tarnopol	26301	47
30	Tarnów	11881	67½
31	Trembowła	13032	17½
32	Wadowice	25449	82
33	Zaleszczyki	8067	62
34	Żółkiew	13959	62
35	Złoczów	33435	38
	Razem	513941	37½

Alegat 28. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego z roku 1885.

WYKAZ

zaliczek udzielonych gminom na budynki szkolne od roku 1876. po koniec roku budżetowego 1885.

Liczba porządkowa	Nazwa gmin	Zaliczka pierwotnie dana zł.	ct.	Odpisano zł.	ct.	Raty w r. 1886 do spłaty przypadające zł.	ct.	Zaległość rat po koniec r. 1884. zł.	ct.
1	Bachorzec	500	—			50	—	—	—
2	Balice	300	—			—	—	100	—
3	Balińce	600	—			—	—	—	—
4	Bar	200	—			20	—	—	—
5	Bernadówka . . .	500	—			—	—	—	—
6	Biała	600	—			—	—	—	—
7	Bihale	500	—			50	—	—	—
8	Biskupice	1000	—			—	—	—	—
9	„	500	—			—	—	—	—
10	Blich	500	—			62	50	—	—
11	Bohutyn	300	—			—	—	—	—
12	Bolestraszyce . . .	1000	—			—	—	—	—
13	Boniszyn	500	—			—	—	—	—
14	Borszczów	1500	—			150	—	—	—
15	Borek	100	—			—	—	—	—
16	Bortków	400	—			50	—	250	—
17	Bóbrka	1000	—			100	—	—	—
18	„	1000	—			50	—	—	—
19	Brzyszczki	270	—			27	—	—	—
20	Buczacz	1500	—			150	—	225	—
21	Busk	1000	—			100	—	100	—
22	Capowce	300	—			—	—	—	—
23	Cetula	600	—			—	—	—	—
24	Chocimierz	500	—			50	—	—	—
25	Chyrów	600	—			60	—	—	—
26	Cyków	400	—			40	—	40	—
27	Czarnokońce małe . .	250	—	250	—	—	—	—	—
28	Czarny Potok . . .	400	—			—	—	—	—
29	Czekaj	150	—			—	—	—	—
30	Czernichowce . . .	2000	—			—	—	—	—
31	Czerniejów	500	—			—	—	—	—
32	Czerepin	300	—			30	—	—	—
33	Czudec	500	—			50	—	50	—
34	Czudeckie przedmieście .	500	—			50	—	100	—
35	Czystopad	200	—			—	—	48	—
36	Czyszki; powiat Brody .	200	—			—	—	—	—
37	„ „ Lwów .	200	—			20	—	80	—
38	Derachów	600	—			—	—	—	—
	Do przeniesienia .	21.970	—	250	—	1.109	50	993	—

Liczba porządkowa	Nazwa gmin	Zaliczka pierwotnie dana		Odpisano		Raty w r. 1886 do spłaty przypadające		Zaległość rat po koniec r. 1884.	
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
	Z przeniesienia .	21.970	—	250	—	1109	50	993	—
39	Dąbrowa	6000	—			415	39½	415	39½
40	Derzów . . , .	1000	—			—		—	—
41	Dębno	600	—			60		—	—
42	Dobromil miasto . .	3000	—			300		—	—
43	Dobrotwór	300	—			50		—	—
44	Dubiecko	1500	—			200		—	—
45	Dukla	800	—			80		—	—
46	„	2000	—			200		—	—
47	Dulcza wielka . . .	800	—			80		—	
48	Duńkowice. . . .	1000	—			100		—	—
49	Dylągowka . , .	300	—			—		—	—
50	Dżurków	500	—			—		150	—
51	Faszczówka . . .	500	—			50		—	—
52	Firlejówka . . .	100	—			—		—	—
53	Folwarki żydaczowskie .	820	—			82		—	—
54	Gaje starobrodzkie . .	600	—			60		—	—
55	Gańczary	500	—			50		100	
56	Glinik	500	—			50		100	—
57	Gołogóry wieś . . .	500	—			50		—	—
58	„ miasteczko . .	800	—			80		13	—
59	Gorajowice. . . .	130	—			13		—	—
60	Grzymałów . . .	1000	—			—		300	—
61	Hadyńkowce . . .	500	—			50		—	—
62	Hodeń	600	—			60		—	—
63	Hodowice	400	—	400	—	—		—	—
64	Hostów	500	—			100		—	—
65	Hruszów i Kłonica . .	530	—			—		116	25
66	Hucisko oleskie. . .	100	—			—		—	
67	Husiatyn	800	—			80		—	
68	Hyżne	400	—			40		40	
69	Jaryczów stary . , .	500	—			50		200	
70	Jasień	1000	—			100		—	
71	Jazłowczyk . . .	300	—			—		—	
72	Jezierzanka . . .	300	—			30		—	
73	Iławcze	500	—			50		—	
74	Jordanów	1000	—			100		—	
75	Ispas	300	—			—		—	
76	Izdebnik . , . .	1000	—			100		—	
77	Kałusz	2000	—			200			
78	Kędzierzawce . . ,	200	—			—			
79	Klikowa	400	—			50		—	
80	Klimiec	300	—			—		—	
	Do przeniesienia .	56.850	—	650	—	4.039	89½	2.427	94½

Liczba porządkowa	Nazwa gmin	Zaliezka pierwotnie dana zł.	ct.	Odpisano zł.	ct.	Raty w r. 1886 do spłaty przypadające zł.	st.	Zaległość rat po koniec r. 1884. zł.	ct.
	Z przeniesienia .	56.850	—	650	—	4.039	89½	2.427	94½
81	Klimkówka . . .	400	—			50	—	—	—
82	Koburzyn	250	—			—	—	—	—
83	Kobylica ruska . . .	550	—			—	—	—	—
84	Kobyłowłoki . . .	1000	—			100	—	—	—
85	Kołomyja	1000	—			100	—	50	—
86	Komarno	1000	—			—	—	—	—
87	„	500	—			—	—	—	—
88	Kopki	300	—			—	—	—	—
89	Korczyn, powiat Stryj .	600	—			—	—	—	—
90	„ „ Krosno .	500	—			50	—	50	—
91	Koropiec „ Czortków .	400	—			—	—	—	—
92	„ „ Złoczów .	300	—			—	—	25	—
93	Kornalowice . . .	600	—			—	—	120	—
94	Korszylówka . . .	500	—			50	—	—	—
95	Kosmacz	350	—			—	—	—	—
96	Kostarowce . . .	600	—			60	—	—	—
97	Kozy	500	—			—	—	—	—
98	Krakowiec	400	—			40	—	—	—
99	Krasów	200	—			20	—	—	—
100	Krościenko	200	—			—	—	—	—
101	„	1000	—			100	—	—	—
102	Krotoszyn	500	—			50	—	100	—
103	Krowniki	400	—			—	—	—	—
104	Królin	102	—			—	—	10	20
105	Krynica	1000	—			—	—	-	—
106	Kryłyś	500	—			50	—	—	—
107	Krystynopol . . .	600	—			100	—	—	—
108	Krzęcin	500	—			50	—	—	—
109	Krzyszkowice . . .	1000	—			100	—	100	—
110	Krzywcze	800	—			80	-	—	—
111	Kulików	2000	—			—	—	—	—
112	Kuty	3000	—			300	—	—	—
113	Lachowice	600	—			60	—	120	—
114	Lacka wola . . .	600	—			—	—	—	—
115	Lackie wielkie i małe .	600	—			—	—	—	—
116	Lanckorona . . .	600	—			60	—	—	—
117	Leszczyn	200	—			20	—	20	—
118	Leszniów	400	—			—	—	—	—
119	Leżajsk	5000	—			250	—	—	—
120	Lisko	800	—			—	—	—	—
121	Lisowice	900	—			—	—	—	—
122	„	300	—			—	—	—	—
	Do przeniesienia .	88.402	—	650	—	5.729	89½	3.023	14½

Liczba porządkowa	Nazwa gmin	Zaliczka pierwotnie dana zł.	ct.	Odpisano zł.	ct.	Raty w r 1886 do spłaty przypadające zł.	ct.	Zaległość rat po koniec r. 1884. zł.	ct.
	Z przeniesienia .	88.402	—	650	—	5729	89½	3023	14½
123	Lipnica dolna . .	400	—			40	—	80	
124	„ murowana . .	600	—			150	—	—	—
125	Lipinki	300	—				—	—	
126	Łopatyn . . . ,	1000	—			200	—	—	—
127	Lubaczów	2000	—			—	—	—	—
128	Lubcza	600	—	600	—	—	—	—	—
129	Lubiana	400	—			—	—	300	—
130	Lubla	200	—	200	—	—	—	—	—
131	Łańcut miasto . . .	2000	—			—	—	—	—
132	„ „ . . .	4000	—			400	—	400	—
133	Łęki	500	—			50	—	—	—
134	Łoszniów	500	—			62	50	6	98
135	„	500	—			50	—	50	—
136	Łukowa . , . .	250	—			—	—	—	—
137	Łuczyce : . . .	150	—			—	—	—	—
138	Majdan	200	—			20	—	—	—
139	Markowa	600	—			—	—	200	—
140	Markowce	400	—			—	—	—	—
141	Maleniów	300	—			—	—	—	—
142	Męcina	129	—			—	—	—	—
143	Męcinka	150	—			—	—	—	—
144	Milatyn	200	—			20	—	—	—
145	Mitulin	300	—			—	—	50	—
146	Młyniska	600	—			—	—	—	—
147	Mościska	2000	—			250	—	—	—
148	Myscowa	250	—			—	—	—	—
149	Nadwórna. . . . ,	400	—			40	—	40	—
150	„	3200	—			320	—	—	—
151	Nahorce	400	—			—	—	—	—
152	Nałuże	400	—			—	—	25	—
153	Narajów	200	—			—	—	—	—
154	Nawsie	400	—			—	—	—	—
155	Niemiłów	800	—			80	—	—	—
156	Niepołomice . . .	161	—			—	—	—	—
157	„	1000	—			100	—	300	—
158	Nisko gmina . . .	1500	—			150	—	—	—
159	Nowy Sącz . . .	400	—			—	—	—	—
160	Nowy Targ . , .	1000	—			—	—	—	—
161	Nowosielce . , .	600	—			—	—	—	—
162	Ohladów	100	—			—	—	—	—
163	Ohrymowce . . .	800	—			—	—	—	—
164	Odrzykoń	600	—			100	—	—	—
	Do przeniesienia .	118.892	—	1450	—	7762	39½	4475	12½

Liczba porządkowa	Nazwa gmin	Zaliczka pierwotnie dana		Odpisano		Raty w r. 1886 do spłaty przypadające		Zaległość rat po koniec r. 1884.	
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
	Z przeniesienia .	118.892	—	1450	—	7762	39½	4475	12½
165	Olszanik	400	—			—		—	—
166	Olszanica	500	—			100		—	—
167	Oleszyce	1000	—			100		—	—
168	Olszyce	2000	—			200		—	—
169	Osiek, powiat Biała . .	500	—			—		—	—
170	„ „ Wadowice .	400	—			40		—	—
171	„ „ Jasło . .	250	—			50		—	—
172	Ostrów	600	—			60		—	—
173	Ostrowczyk polny . .	300	—			—		—	—
174	Oświęcim	500	—			100		—	—
175	Ożydów	500	—			100		—	—
176	Padew narodowa . .	500	—			50		100	—
177	Petlikowce	500	—			50		50	—
178	Pisarzowice . . .	500	—			—		—	—
179	Piskorowice . . .	500				50		50	—
180	Pistyń wieś . . .	600	—			60		120	—
181	„ miasteczko . .	400	—			40		40	—
182	Pobereże, powiat Żydaczów	600	—			60		60	—
183	„ pow. Stanisławów	1000	—			100		—	—
184	Podborce	500	—			50		—	—
185	Podhorce	200	—			20		40	—
186	Podhorodce . . .	500	—			—		153	22
187	Podlęże	129	—	129	—	—		—	—
188	Podwysokie . . .	1000	—			200		—	—
189	Poręba radlna . . .	200	—			—		—	—
190	Porszna	300	—			50		150	—
191	Potok złoty , . .	500	—			50		—	—
192	Przemyśl	6000	—			600		—	—
193	Przewłoczne . . .	300	—			—		—	—
194	Przewrotne . . .	800	—			80		80	—
195	Przybówka . . .	400	—			40		—	—
196	Pustomyty	200	—			20		—	—
197	Radłowice	400	—			—		—	—
198	Radymno	3000	—			250		375	—
199	Radziechów . . .	5650	—			376	66	—	—
200	Rakowczyk . . .	500	—			50		—	—
201	Rasztowce . . .	500				50		—	—
202	Rawa, gmina . . .	500	—			—		—	—
203	Raźniów	200	—			—		49	98
204	Reniow	200	—			—		—	—
205	Rodatycze	500	—			50		—	—
206	Rohatyn	5000	—			500		—	—
	Do przeniesienia .	166.021	—	1579	—	11.309	05½	5743	32½

Liczba porządkowa	Nazwa gmin	Zaliczka pierwotnie dana		Odpisano		Raty w r. 1886 do spłaty przypadające		Zaległość rat po koniec r. 1884.	
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct,	zł.	ct.
	Z przeniesienia .	166.021	—	1579	—	11.309	05½	5743	32½
207	Rozhurcze	600	—			60	—	—	—
208	Równe	400	—			40	—	—	—
209	Rudki	1600	—			—	—	—	—
210	„	500	—			—	—	—	—
211	Ryków	300	—			—	—	—	—
212	Rzepniów	100	—			—	—	—	—
213	Rzeszów	3000	—			300	—	—	—
214	Sanok gmina . . .	1200	—			120	—	—	—
215	Sarny	1000	—			100	—	—	—
216	Schönauger . . .	500	—			50	—	—	—
217	Siary	500	—			—	—	—	—
218	Sielec.	400	—			—	—	—	—
219	Siemiakowce . . .	600	—			100	—	300	—
220	Siennów	1000	—			100	—	—	—
221	Sieniawa	1582	96			—	—	1582	96
222	Siepraw i Łyczanka . .	800	—			—	—	—	—
223	Skała	500	—			50	—	—	—
224	„	2000	—			200	—	—	—
225	Skniłów	500	—			50	—	50	—
226	Sokołów	300	—			—	—	—	—
227	„	2000	—			200	—	200	—
228	Smarzów	400	—			100	—	—	—
229	Sokolniki	1000	—			100	—	400	—
230	Sromowce	300	—			50	—	—	—
231	Stary Wiśnicz . . ,	130	—			—	—	—	—
232	Starzawa	500	—			—	—	—	—
233	Sławna	200	—			20	—	40	—
234	Staremiasto . . .	500	—			50	—	—	—
235	Stulsko	1000	—			—	—	—	—
236	Stupnica i Kotowania .	400	—			—	—	—	—
237	Stechnikowce . . .	250	—			—	—	—	—
238	Stojanów	400	—			—	—	50	—
239	Stubno	600	—			—	—	150	—
240	Stulsko	800	—			—	—	—	—
241	Strachocina . . .	400	—			—	—	—	—
242	Stroniatyn	1000	—			100	—	300	—
243	Stronibaby . . .	200	—			—	—	—	—
244	Środopolce. . . .	600	—			60	—	—	—
245	Sroki	200	—			20	—	60	—
246	Stryjówka	1500	—			250	—	—	—
247	Suchodoły	500	—			100	—	—	—
248	Suchowola	400	—			100	—	—	—
	Do przeniesienia .	188.583	96	1579	—	13.629	05½	8876	28½

Liczba porządkowa	Nazwa gmin	Zaliczka pierwotnie dana		Odpisano		Raty w r. 1886 do spłaty przypadające		Zaległość rat po koniec r. 1884.	
		zł.	ct	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
	Z przeniesienia .	188.583	96	1579	—	13.629	05½	8876	28½
249	Sułkowice	800	—			80	—	80	—
250	Świlcza	600	—			100	—	—	—
251	Szebnie	100	—			—	—	—	—
252	Szmańkowce . . .	400	—			—	—	—	—
253	Szybalin . . .	200	—			—	—	—	—
254	Tarnobrzeg z Dzikowem .	300	—			—	—	—	—
255	Temeszów	400	—			50	—	—	—
256	Trościaniec. . . .	600	—			60	—	—	—
257	Trzciana	400	—			40	—	40	—
258	Trzcianiec pow. Mościska .	800	—			—	—	—	—
259	„ „ Dobromil .	600	—			—	—	75	—
260	Trzeboś	600	—			100	—	—	—
261	Tuligłowy pow. Mościska .	174	—			17	40	17	40
262	„ „ Jarosław .	1000	—			100	—	—	—
263	Turka, gmina . . .	1000	—			100	—	236	86
264	Turza pow. Jasło . .	200	—			—	—	—	—
265	„ „ Staremiasto .	300	—			30	—	—	—
266	Tyczyn	300	—			30	—	140	—
267	„	600	—			60	—	360	—
268	Tyśmienica . . .	800	—			80	—	80	—
269	Uhełna	400	—			40	—	—	—
270	Uhnów gmina . . .	500	—			50	—	100	—
271	Ulanów	200	—			—	—	—	—
272	Ułaźów	400	—	400	—	—	—	—	—
273	Ujście solne . . .	322	50			—	—	—	—
274	„ „	2000	—			200	—	800	—
275	Uścieczko	200	—	200	—	—	—	—	—
276	Usznia	500	—			50	—	—	—
277	Urłów	200	—			—	—	66	64
278	Urłów z Chrabieżną . .	200	—			20	—	—	—
279	Urzejowice . . .	500	—			50	—	—	—
280	Werchrata	400	—			—	—	—	—
281	Weryń	1500	—			150	—	—	—
282	Wesołów	1200				120	—	44	15
283	Wiązowa . . .	300	—			—	—	—	—
284	Widełka	600	—			100	—	100	—
285	Wielkie oczy : . .	2000	—			200	—	—	—
286	Wiewiórka . . .	300				—	—	—	—
287	Witkowice . . .	800	—			80	—	—	—
288	Winniki	2000	—			200	—	600	—
289	Włosań	400		400	—	—	—	—	—
290	Wola czarnokoniecka. .	800	—			80	—	—	
	Do przeniesienia .	214.480	46	2579	—	15.816	45½	11.616	33½

Liczba porządkowa	Nazwa gmin	Zaliezka pierwotnie dana		Odpisano		Raty w r. 1886 do spłaty przypadające		Zaległość rat po koniec r. 1884.	
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
	Z przeniesienia .	214.480	46	2579	—	15.816	45½	11.616	33½
291	Wolica ługowa i piaskowa	400	—			—	—	—	—
292	Wołoskowce . . .	1000	—			—	—	—	—
293	Wołoszczyzna . . .	600	—			60	—	—	—
294	Wołeńców	1000	—			100	—	—	—
295	Wybranówka . . .	400	—			40	—	80	—
296	Wysocko	200	—			—	—	—	—
297	Wysoka łancucka . .	800	—			100	—	—	—
298	Zabcze	400	—			50	—	150	—
299	Zagorzany	300	—			30	—	—	—
300	Zakliczyn	322	80			—	—	—	—
301	Zakomarze . . .	400	—			40	—	—	—
302	Załęże	100	—			—	—	—	—
303	„	300	—			30	—	—	—
304	Zarzecze . . .	124	—			12	40	—	—
305	Zawidcze	200	—			—	—	—	—
306	Zazdrość	500	—			50	—	—	—
307	Zboiska	200	—			20	—	—	—
308	Zdziarzec	600	—			60	—	—	—
309	Żółkiew	1500	—			—	—	—	—
310	Żołynia wieś i miasto .	400	—			40	—	40	—
311	Zubrza	1500	—			150	—	450	—
312	Żulice	400	—			—	—	—	—
313	„	400	—			—	—	33	33
314	Żurawno	2000	—			200	—	550	—
315	„	3000	—			300	—	400	—
316	Żuzel	400	—			—	—	—	—
317	Żydaczów	2000	—			—	—	—	—
	Suma . .	233.927	26	2579	—	17.098	85½	13.319	66½
	Z zaległości wykazanej po koniec Grudnia 1884 jak wyżej							13.319	66½
	przypada na:								
	zaległość z lat dawniejszych po 1. Stycznia 1884 . .							7267	64
	zaległości z roku 1884 niespłacone z tego roku raty.							6052	02½
	Suma . .							13.319	66½

Alegat 29. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego za rok 1885.

WYKAZ

należytości uiszczeń i odpisów taks wymierzonych na fundusz szkolny krajowy w roku budżetowym 1884.

L. p.	Poszczególnienie powiatów	Należytość zaległa zł.	ct.	Należytość bieżąca zł.	ct.	Należytość razem zł.	ct.	Odpisano zł.	ct.	Uiszczono zł.	ct.	Zalega na rok 1885 zł.	ct.	Uwaga.
1	Kasa krajowa	113	40	134	40	247	80	91	38	97	62	58	80	
2	Biała . .	157	50	156	50	315	—	—	—	124	95	190	05	
3	Bóbrka . .	45	15	96	60	141	75	—	—	118	65	23	10	
4	Bochnia .	177	45	200	55	378	—	—		138	60	239	40	
5	Bohorodczany	24	15	64	05	88	20	—	—	50	40	37	80	
6	Borszczów .	170	10	257	25	427	35	—	—	276	75	159	60	
7	Brody . .	220	50	123	90	344	40	—	—	158	55	185	85	
8	Brzesko .	184	80	337	05	521	85	—	—	407	40	114	45	
9	Brzeżany .	177	45	82	95	260	40	—	—	120	75	139	65	
10	Brzozów .	5	77	142	80	148	57	1	05	145	42	2	10	
11	Buczacz .	129	15	74	55	203	70	—	—	106	05	97	65	
12	Chrzanów .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
13	Cieszanów .	86	10	97	65	183	75	—	—	65	10	118	65	
14	Czortków .	39	90	64	05	103	95	4	20	53	55	46	20	
15	Dąbrowa .	80	85	60	90	141	75	1	05	22	05	118	65	
16	Dobromil .	72	45	124	95	197	40	—	—	150	15	47	25	
17	Dolina . .	110	25	90	30	200	55	—	—	12	60	187	95	
18	Drohobycz .	173	25	202	65	375	90	—	—	213	15	162	75	
19	Gorlice . .	91	35	109	20	200	55	—	—	147	—	53	55	
20	Gródek . .	317	15	133	35	450	45	1	05	277	20	172	20	
21	Grybów .	9	45	76	65	86	10	4	20	70	35	11	55	
22	Horodenka .	164	15	119	70	283	85	—	—	102	90	180	95	
23	Husiatyn .	121	80	141	80	263	60	7	35	180	65	75	60	
24	Jarosław .	135	45	161	70	297	15	—	—	72	45	224	70	
25	Jasło . .	124	95	102	90	227	85	38	85	108	15	80	85	
26	Jaworów .	58	80	89	25	148	05	31	50	79	80	36	75	
27	Kałusz , .	112	87	43	05	155	92	—	—	49	35	106	57	
28	Kamionka .	343	35	328	65	672	—	1	05	515	55	155	40	
29	Kolbuszowa .	35	17½	216	30	251	47½	—	—	209	95	41	52½	
30	Kołomyja .	87	15	76	65	163	80	3	15	84	—	76	65	
31	Kossów . .	86	10	133	35	219	45	—	—	86	10	133	35	
32	Kraków .	79	80	110	25	190	05	—	—	75	60	114	45	
33	Krosno. .	149	10	52	50	201	60	—	—	112	35	89	25	
34	Limanowa .	57	75	112	35	170	10	—	—	61	95	108	15	
35	Lisko . .	57	75	51	45	109	20	24	15	57	75	27	30	
36	Lwów . .	291	90	277	20	569	10	6	30	211	05	351	75	
37	Łańcut . .	65	10	366	45	431	55	5	25	372	75	53	55	
38	Mielec . .	119	70	237	30	357	—	7	35	323	40	26	25	
39	Mościska .	75	60	166	95	242	55	—	—	87	15	155	40	
40	Myślenice .	166	95	124	95	291	90	2	10	168	—	121	80	
41	Nadwórna .	61	95	17	85	79	80	—	—	67	20	12	60	
	Do przenies.	4.781	51½	5.561	90	10.343	41½	229	98	5.782	39	4.331	04½	

L. p.	Poszczególnienie powiatów	Należytość						Odpisano		Uiszczono		Zalega na rok 1884		Uwaga.
		zaległe		bieżące		razem								
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	
	Z przenisienia	4.781	51½	5.561	90	10.343	41½	229	98	5.782	39	4.331	04½	
	Nisko . .	12	60	70	35	82	95	1	05	18	90	63	—	
42	Nowy Sącz .	60	90	217	35	278	25	13	65	224	70	39	90	
43	Nowy Targ .	36	75	205	80	242	55	—	—	205	80	36	75	
44	Pilzno .	42	—	110	25	152	25	16	80	106	05	29	40	
45	Podhajce .	117	60	87	15	204	75	—	—	116	55	88	20	
46	Przemyśl .	481	95	223	65	705	60	—	—	90	30	615	30	
47	Przemyślany .	1	05	14	70	15	75	—	—	12	60	3	15	
48	Rawa . .	226	80	124	95	351	75	65	10	116	55	170	10	
49	Rohatyn .	59	85	113	40	173	25	—	—	101	85	71	40	
50	Ropczyce .	56	70	93	45	150	15	35	70	93	45	21	—	
51	Rudki . .	49	87½	147	—	196	87½	—	—	138	60	58	27½	
52	Rzeszów .	84	—	194	35	278	35	1	05	164	95	112	35	
53	Sambor . .	75	60	177	45	253	05	—	—	82	95	170	10	
54	Sanok . .	98	70	98	70	197	40	—	—	78	75	118	65	
55	Skałat . .	102	90	207	90	310	80	13	65	224	70	72	45	
56	Śniatyn . .	46	20	91	35	137	55	2	10	58	80	76	65	
57	Sokal . .	145	95	162	75	308	70	—	—	149	10	159	60	
58	Stanisławów .	84	—	481	95	565	95	25	20	488	60	52	15	
59	Stare miasto .	28	09	66	15	94	24	3	94	51	45	38	85	
60	Stryj . .	92	40	121	80	214	20	23	10	98	70	92	40	
61	Tarnobrzeg .	151	20	103	95	255	15	11	55	186	55	57	5	
62	Tarnopol .	66	15	237	30	303	45	—	—	269	85	33	60	
63	Tarnów . .	50	40	102	90	153	30	1	05	84	—	68	25	
64	Tłumacz .	30	45	59	85	90	30	—	—	23	10	67	20	
65	Trembowla .	178	50	130	20	308	70	—	—	90	30	218	40	
66	Turka . .	116	55	59	85	176	40	9	45	45	15	121	80	
67	Wadowice .	24	15	226	80	250	95	1	05	213	15	36	75	
68	Wieliczka .	138	60	166	95	305	55	—	—	202	65	102	90	
69	Zaleszczyki .	77	70	129	15	206	85	2	10	25	20	179	55	
70	Zbaraż . .	76	65	140	70	217	35	11	55	142	80	63	—	
71	Złoczów .	420	—	145	95	565	95	3	15	61	95	500	85	
72	Żółkiew .	54	60	27	30	81	90	—	—	49	35	32	55	
73	Żydaczów .	134	40	91	35	225	75	—	—	126	—	99	75	
74	Żywiec . .	109	20	60	95	170	15	—	—	101	90	68	25	
75	Suma .	8.314	98	10.255	55	18.569	53	471	22	10.018	69	8.079	62	

*

Odpis

odezwy krajowej Rady szkolnej we Lwowie z dnia 14. Stycznia 1885 L. 13094 do Prezydyum c. k. Namiestnictwa we Lwowie.

Szanowną odezwą z 17. Września 1884 L. 8898 zakomunikowana została kraj. Radzie szkolnej uchwała Sejmu krajowego powzięta na posiedzeniu z 10. Września nad petycyą Rady szkolnej miejsowej na Zwierzyńcu pod Krakowem o zrównanie poborów nauczycielskich szkoły ludowej w Półwsiu Zwierzynieckiem z poborami nauczycieli w gminach należących do II. klasy, która to uchwała opiewa: Szkoły ludowe w Półwsiu Zwierzynieckiem zostaną ze wszystkiem zrównane ze szkołami w miejscowościach zaliczonych pod względem płac nauczycielskich do II. klasy". Już w dniu 7. Października 1882 r. powziął był Sejm krajowy nad podobną petycyą Rady szkolnej miejscowej na Zwierzyńcu pod Krakowem uchwałę tej treści:

„Płace nauczycieli ludowych w Półwsiu Zwierzynieckiem będą zrównane z płacami nauczycieli w gminach należących do II. klasy." Tę dopiero przytoczoną uchwałę sejmową c. k. Rada szkolna krajowa wykonała w ten sposób, iż rozporządzeniem tutejszem z dnia 12. Grudnia 1882 L. 12685 od dnia 1. Stycznia 1883 zostały płace nauczycieli szkoły ludowej w Półwsiu Zwierzynieckiem podwyższone do wysokości płac ustanowionych w art. 11. ustawy krajowej z 6. Marca 1875 Nr. 32, dz. u. kr. a względnie w art. 15 ustawy kraj. z 2. Maja 1873 Nr. 250 dla szkół w miejscowościach II. klasy. Uchwała zaś Sejmu krajowego z 10. Września 1884 czyniąc zadość szerszym żądaniom miejscowej Rady szkolnej na Zwierzyńcu pod Krakowem, ma na celu, aby oprócz płac także inne pobory nauczycieli w Półwsiu Zwierzynieckiem jakoto: dodatki pięcioletnie i dodatki za kierownictwo zostały podwyższone do wysokości oznaczonej w ustawie dla miejscowości II. klasy. Podwyższając nauczycielom w Półwsiu Zwierzynieckiem płace przytoczonem rozporządzeniem z 12. Grudnia 1882 L. 12685 zastósowała się c. k. Rada szkolna krajowa do intencyi Sejmu krajowego na tej podstawie, że wyjątkowe podwyższenie płac nauczycieli szkół ludowych po nad wymiar dla pewnej poszczególnej klasy w ustawie oznaczony, jest uzasadnione w art. 11 ustawy krajowej z 6. Marca 1875 L. 32, który w przedostatnim ustępie postanawia, że kwoty płac, oznaczone w tym artykule dla poszczególnych klas miejscowości uważać należy za minimum, że przeto płace wyjątkowo z mocy ustawy podwyższone być mogą. W myśl tej zasady nie podwyższono też stale płac nauczycieli szkoły ludowej w Półwsiu Zwierzynieckiem, lecz podwyższono je na razie tym nauczycielom, którzy w czasie podwyższenia tego właśnie przy rzeczonej szkole byli czynnymi. Inaczej jednak rzecz się ma ze stałem i zupełnem zrównaniem szkół w miejscowościach pewnej niższej klasy ze szkołami w miejscowościach wyższej klasy, pod względem poborów nauczycieli, co ma właśnie na celu uchwała sejmowa z 10. Września 1884. Miejscowość Półwsie Zwierzynieckie mająca według ostatniej konskrypcyi 1310 mieszkańców, należy w myśl postanowień art. 11. ustawy z dnia 6. Marca 1875 L. 32, do V. klasy, a dla nauczycieli zaliczonych pod względem płacy do tej klasy oznaczają art. 12. i 13. tej ustawy stale kwoty dodatków pięcioletnich i dodatków za kierownictwo odmienne od kwot wyznaczonych dla nauczycieli w miejscowościach II. klasy, a przytoczone paragrafy nie zawierają zastrzeżenia, że kwoty te stanowią minimum, że przeto podwyższone być mogą. Jakkolwiek więc Sejm krajowy w uwzględnieniu wyjątkowych stosunków miejscowych w Półwsiu Zwierzynieckiem uchwalił w dniu 10. Września 1884 zrównanie szkół ludowych (właściwie jednej istniejącej szkoły), w tej miejscowości ze szkołami w miejscowościach II. klasy, we wszystkiem, a więc co

do płacy, dodatków za kierownictwo i dodatków pięcioletnich nauczycieli, to jednak z uwagi na to, że zrównanie takie nie licuje z postanowieniami obowiązującej ustawy, że przeto zrealizowanie wspomnionej, w uchwale wyrażonej intencyi Sejmu krajowego wymaga osobnej ustawy krajowej, c. k. Rada szkolna krajowa nie może zastosować się do powyższej uchwały sejmowej.

Petycyę Rady szkolnej miejscowej w Półwsiu Zwierzynieckiem nadesłaną przytoczonem na wstępie szacownem pismem zwraca się Świetnemu Prezydyum c. k. Namiestnictwa w załączeniu.

Lwów dnia 14. Stycznia 1885.

Alegat 31. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego z r. 1885.

Odpis

przedstawienia z dnia 5. czerwca 1885. l. 27.941 wystosowanego do Najw. Tronu.

Wasza cesarska i królewsko Apostolska Mości, Najjaśniejszy Panie, Najmiłościwszy Cesarzu i Królu!

Najwyższym patentem z 10. stycznia 1791. raczył Jego cesarska i królewsko Apostolska Mość ś. p. cesarz Leopold II. zamiast istniejących podówczas czterdziestu galicyjskich miejsc w gwardyi, ustanowić czterdzieści miejsc w c. k. zakładzie kadeckim w Wienerisch-Neustadt dla galicyjskiej młodzieży szlacheckiej.

Jego ces król. Apost. Mość ś: p. cesarz Franciszek I chcąc dać sposobność młodzieży galicyjskiej kształcenia się nie tylko w służbie wojskowej. lecz i w służbie cywilno-państwowej, raczył najwyższym patentem z 11 czerwca 1801. dwadzieścia miejsc w zakładzie wojskowym w Wienerisch-Neustadt zwinąć, natomiast zaś w c k. Akademii szlacheckiej im. Maryi Teresy 9 miejsc funduszowych utworzyć

Odnośny egzemplarz powołanego patentu, opatrzony podpisem najwyższym oddany do przechowania ówczesnemu Wydziałowi stanów znajduje się obecnie w posiadaniu wiernego Wydziału krajowego.

Ogółem było przeszło 20 miejsc funduszowych dla galicyjskiej młodzieży szlacheckiej w c. k. wojskowych zakładach wychowawczych, które wedle ich przeznaczenia wyłącznie tylko młodzieży szlacheckiej galicyjskiej nadawano Najwyższym patentem z 31. grudnia 1851. dz. u. p. N. 2., którym równość wszystkich obywateli w obliczu prawa uznano, i uprzywilejowane stanowisko szlachty zniesiono, uznano i miejsca funduszowe w c. k. zakładach wojskowych wychowawczych jako przystępne dla wszystkiej młodzieży kraju koronnego bez wszelkich zastrzeżeń.

Na podstawie tych patentów wykonywał b. Wydział stanów galicyjskich i jego następca wierny galic. Wydział kraj. prawo propozycyi nie będąc w jakikolwiek sposób odnośnie do stanu ojca kandydata ograniczonym lub związanym.

Ten stan rzeczy trwał aż do r. 1883. W tym roku Ministerstwo obrony krajowej rozporządzeniem z dnia 21 Lipca 1883 N. 106³²|₁₅₃₀, intymowanym wiernemu Wydziałowi kraj. odezwą

c. k. gal. Namiestnictwa z dnia 8. września 1883 l. 49910 uwiadomiło nas, że Jego ces. i król. Apost. Mość raczył najwyższym postanowieniem z dnia 13. lipca 1883 na ewentualnie opróżnić się mające galic. miejsca funduszowe powołać w następującym porządku kandydatów: Agenora Knauera, Józefa Opolskiego, Jana Boguckiego i Władysława Zborowicza „a trzem ostatnim na wypadek ich przyjęcia dodatkowego raczył uwolnienia od niedopełnionych istotnych warunków co do stanu ich ojców udzielić".

Ponieważ wiernemu Wydziałowi krajowemu nie było wiadomem, o ileby ci kandydaci nie dopełnili warunków listem fundacyjnym co do stanu ich ojców określonych, a warunki te w powołanych patentach nie były wymienione, przeto zwrócił się z zapytaniem w tej mierze do c. k. gal. Namiestnictwa, z prośbą, aby zechciało wymienić owe nieznane mu dotychczas warunki, ażeby je mógł na przyszłość przy wykonywaniu swego prawa propozycyi uwzględniać.

W odpowiedzi na to zapytanie, postawiło c. k. gal. Namiestnictwo w odezwie z dnia 27. września 1883 do l. 53724. to ogólne twierdzenie, że gal. miejsca funduszowe w c. k. zakładach wojskowych zastrzeżone są dla synów oficerów i ich sierot i dla synów urzędników państwa i dworu. Gdy jednak co do okoliczności, dla kogo miejsca funduszowe w c. k. zakładach wojskowych są przeznaczone jedynie i wyłącznie miarodajnemi są odpowiednie najwyższe patenty, w których o rzekomym warunku odnośnie do stanu ojców kandydatów, ubiegających się o miejsca funduszowe nawet mowy nie ma, przeto powołana odezwa c. k. Namiestnictwa we Lwowie pozbawiona jest wszelkiej prawnej podstawy. W dalszym ciągu w powołanej odezwie odsyła c. k. Namiestnictwo we Lwowie wierny Wydział krajowy do rozporządzenia c. k. Ministerstwa obrony krajowej z dnia 1. Lipca 1875. N. 1. intymowanego odezwą z dnia 10. lipca 1875. do l. 33.502.

W powołanym przez c. k. Namiestnictwo rozporządzeniu przesłało c. k. Ministerstwo obrony krajowej na żądanie c. k. Ministwa wojny z 23. czerwca 1875. oddział 6. N. 1848 ogłoszony w „Wiener Zeitung" i w „Budapesti közlöny" konkurs na miejsca przez Ministerstwo wojny, przez niektóre osoby stanu wojskowego i przez władze wojskowe rozdzielane, dla synów oficerów, urzędników i sług państwowych z prośbą o podanie tego w sposób odpowiedni do wiadomości.

W tem rozporządzeniu zatem o funduszowych miejscach galic. nietylko nie ma, lecz i nie może być mowy, gdyż rozporządzenia ministeryalne w żaden sposób nie mogą zmieniać zasadniczych praw kraju, które się na najwyższych listach fundacyjnych gruntują. Jest rzeczą pewną, że powołane najwyższe patenty w całym ciągu czasu żadnej zmiany nie doznały, że do otrzymania galic. miejsc funduszowych nie potrzeba tego warunku, żeby kandydat był synem oficera, urzędnika, lub sługi państwowego; że wierny Wydział krajowy w swych propozycyach tym warunkiem wcale nie jest związany i że nie potrzebuje być kandydat wprzód najwyższem postanowieniem od niewypełnienia tego warunku zwalnianym. Przez więcej jak 80 lat wykonywała galic. Reprezentacya kraju prawo propozycyi bez tego ograniczenia i na podstawie tych propozycyi raczył równie Jego ces. i król. Apostol. Mość jak i wspaniałomyślni Jego poprzednicy ś. p. cesarz Franciszek I. i ś. p. cesarz Ferdynand I. galicyjskie miejsca funduszowe młodzieży galicyjskiej nadawać. Przedkładając te powody najwyższej ocenie wierny Wydział krajowy pozwala sobie następującą prośbę zanieść do stóp Najwyższego tronu Waszej ces. i król. Apost. Mości.

Wasza ces. i król. Apost. Mość raczy najmiłościwiej rozkazać: Aby przy ocenieniu propozycyi wiernego Wydziału krajowego przy obsadzaniu galic. miejsc funduszowych w c. k. zakładach wojskowych tylko zasada w najwyższych patentach z 10. stycznia 1791. i z 11. czerwca 1801. i 31. grudnia 1851. dz. u. p. N. 2. zawartych przestrzegano i aby ograniczenia, jakoby tylko synowie oficerów, urzędników i sług państwowych do miejsc tych mieli zastrzeżone prawo, zaniechano.

Lwów, dnia 5. czerwca 1885.

Odpis

odezwy Rady szkolnej krajowej L. 13029. — Do Świetnego Prezydyum c. k. Namiestnictwa we Lwowie.

Szacownem pismem z dnia 17. Września 1884, L. 8900/pr. zawiadomiło Świetne Prezydyum Radę szkolną krajową o uchwale Sejmu krajowego, powziętej na petycyę Rady szkolnej miejscowej w Łobzowie na posiedzeniu z dnia 10. Września 1884 tej osnowy, „że szkoły ludowe w Łobzowie zostaną ze wszystkiem zrównane ze szkołami w miejscowościach zaliczonych pod względem płac nauczycielskich do klasy II.“ — Orzeczeniem organizacyjnem z dnia 2. Maja 1874 L. 1126 oznaczono pierwotnie płacę roczną nauczyciela jednoklasowej szkoły w Łobzowie na 300 złr. w. a. a to ze względu, iż miejscowość Łobzów pod względem płac nauczycieli szkół pospolitych w myśl art. 11. ustawy kraj. z dnia 2. Maja 1873 Nr. 251 względnie noweli do tej ustawy z dnia 6. Marca 1875 Nr. 32. dz. u. kr. należy do V. klasy. Uznając płacę tę ze względu na wyjątkowe stosunki miejscowe za niedostateczną, podwyższono ją reskryptem tutejszym z 30. Grudnia 1877 L. 12464 w porozumieniu z Wydziałem krajowym od 1. Stycznia 1878 począwszy na 400 złr., na podstawie przedostatniego ustępu art. 11. ustawy kraj. z dnia 6. Marca 1875 Nr. 32, który postanawia, iż kwoty płac nauczycielskich poszczególnione w tym artykule według klas miejscowości uważać należy za minimum rocznych stałych płac, przezco możność legalnego podwyższenia płacy oznaczonej w obrębie każdej klasy nie jest wykluczoną. Nie ulega wątpliwości, że i ta wyższa płaca 400 złr., jaką dotąd nauczyciel szkoły Łobzowskiej pobierał, ze względu na wyjątkowe stosunki miejscowe nie wystarcza na przyzwoite utrzymanie. Stosując się przeto do intencyi Sejmu krajowego wyrażonej w powyższej uchwale, postanowiła c. k. Rada szkolna krajowa podwyższyć nauczycielowi w Łobzowie obecnie ustanowionemu od dnia 1. Stycznia 1885 począwszy płacę jego stałą wyjątkowo na 600 złr. tj. do wysokości płacy oznaczonej w art. 11. przytoczonej ustawy krajowej z dnia 2. Maja 1873 dla nauczycieli przy szkołach ludowych w miejscowościach klasy II. Jednakże uchwała sejmowa z dnia 10. Września 1884 ma na celu nie tylko wyjątkowe podwyższenie samej płacy nauczyciela, lecz nadto wszystkich innych poborów, jakoto: dodatków pięcioletnich, a na wypadek rozszerzenia szkoły Łobzowskiej na szkołę drugoklasową, także dodatku za kierownictwo do wysokości kwot ustanowionych dla nauczycieli w miejscowościach drugiej klasy, postanawia bowiem zrównanie szkół ludowych (a właściwie szkoły) w Łobzowie „*ze wszystkiem*“ ze szkołami w miejscowościach II. klasy.

Miejscowość Łobzów, mająca według ostatniej konskrypcyi 618 mieszkańców, należy w myśl art. 11. wyżej przytoczonej ustawy krajowej pod względem płac nauczycielskich do V. klasy, a dla nauczycieli w miejscowościach tej klasy oznaczają art. 12. i 13. tej ustawy stałe kwoty dodatków pięcioletnich i dodatku za kierownictwo, odmienne od kwot wyznaczonych dla nauczycieli w miejscowościach drugiej klasy bez zastrzeżenia, że kwoty te stanowią minimum, a przeto podwyższone być mogą. Stałe więc i zupełne zrównanie szkoły ludowej Łobzowskiej nie tylko co do płacy nauczyciela, ale także co do dodatków pięcioletnich (ewentualnie dodatku za kierownictwo) nie licuje z postanowieniami obowiązującej ustawy i wymagałoby osobnej ustawy. Dla tego też Rada szkolna krajowa ograniczyła się tylko do podwyższenia samej płacy nauczycielowi w Łobzowie do kwoty wyżej podanej i wydala w tym względzie właściwe rozporządzenie

do c. k. Rady szkolnej okręgowej zamiejskiej w Krakowie. C. k. Rada szkolna krajowa ma zaszczyt zawiadomić o tem Świetne Prezydyum dołączając wspomnioną petycyę Rady szkolnej miejscowej w Łobzowie.

Lwów dnia 14. Lutego 1885.

Zaleski m. p.

Alegat 33. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego z r. 1885.

Zaproszona przez Świetny Wydział krajowy komisya rzeczoznawców po odczytaniu sprawozdania Wydziału galic. Towarzystwa muzycznego, wniesionego dnia 12. Marca 1885 L. 12981 i po wszechstronnem zbadaniu pytania zawartego w uchwale Wysokiego Sejmu, przedkłada następujące:

Orzeczenie.

W ostatnich latach pojawiały się w prasie głosy krytykujące działalność Towarzystwa muzycznego w ogólności, a niedostatki szkoły w szczególności. Podnoszono nader często, iż konserwatoryum Towarzystwa muzycznego należałoby urządzić na wzór innych tego rodzaju istniejących zakładów zagranicznych, że w programach nie bywają uwzględniane utwory polskich kompozytorów, że szkoła Towarzystwa jest niemal wyłącznie tylko szkołą fortepianową itp.

Jakkolwiek winę wszelkich tych braków przypisywano dyrektorowi P. Karolowi Mikulemu, to jednak zanadto widoczną była niechęć osobista do p. Mikulego, ażeby z opinją tych artykułów w tym kierunku polemizować można, — wszakże zasługują na uwagę niektóre przedmiotowo objawione zapatrywania co do działalności Towarzystwa muzycznego.

Towarzystwo muzyczne spełnia zadanie swe krzewienia muzyki w kraju w dwóch kierunkach: przez urządzanie produkcyj publicznych i przez utrzymywanie szkoły. — Co do działu koncertowego okazuje się z przedłożonego przez Wydział spisu kompozycyj wykonanych w czasie od r. 1858—1884, iż zarzut, jakoby uwzględniano za mało utwory polskich kompozytorów, jest zupełnie bezzasadny. W r. 1884/85 słyszeliśmy też na koncertach i wieczorkach wiele bardzo cennych utworów Żeleńskiego, Paderewskiego i innych.

Nie można też pominąć, iż zarzut nieuwzględniania polskich kompozycyj zdaje się pochodzić tylko od pojedyńczych osobistości, które w prasie tylko swe własne zapatrywanie wyraziły; gdy bowiem w Lutym 1885 Towarzystwo urządziło koncert nadzwyczajny, złożony z samych kompozycyj głośnych polskich kompozytorów, którzy sami też jako wykonawcy występowali, sala koncertowa świeciła pustkami. — Co do wykonania programów należy uwzględnić, że wykonawcami są po największej części albo amatorowie, lub też płatni członkowie orkiestry teatralnej i muzyk wojskowych, którzy to ostatni jakkolwiek muzycy z zawodu, z nielicznemi wyjątkami, nie wznieśli się jednak po nad przeciętną wiedzę miernego dyletantyzmu.

Z powodu znacznych kosztów, które każda próba orkiestralna za sobą pociąga, widzi się Dyrekcya zmuszoną, nie urządzać więcej jak 2—3 prób przed każdym koncertem, a i te próby nie zgromadzają nigdy wszystkich sił współdziałających, albowiem członkowie orkiestry teatralnej w godzinach wieczornych, amatorowie zaś mający swe zawodowe zatrudnienia w godzinach dziennych przychodzić nie mogą. Że wśród takich stosunków niepodobna wymagać doskonałego wykonania dzieła, jest oczywiste. Powoływanie się na zagraniczne zakłady uważamy tu jako całkiem niewłaściwe, gdyż wszystkie niemal celniejsze zakłady zagraniczne, rozporządzając odpowiednimi funduszami, wykluczyły z swych orkiestr i chórów bezwarunkowo wszelkich amatorów i dyletantów, płatnych zaś choćby znakomitych artystów zmuszają drakonicznemi przepisami do punktualnego uczęszczania na próby. Dla przykładu wskażemy tu na Towarzystwo muzyczne wiedeńskie, które wedle załączonego pod 1/. sprawozdania za rok 1882|1883 wydało na urządzenie koncertów i wieczorów artystycznych (Künstlerabende) 26.000 zł. 83 ct., w rubryce przychodu zaś mimo znanych wysokich cen wstępu tylko 23.604 zł. 44 ct. wykazało.

W obec tego można tylko wyrazić żdziwienie, iż Towarzystwo lwowskie przy funduszach, któremi rozporządza, zdołało wykonać tyle arcydzieł wcale nie łatwych i to wykonać je jak na Towarzystwo prowincyonalne w działach muzyki salonowej częstokroć wybornie, w dziale zaś muzyki orkiestralnej i w ogóle wielkich kompozycyj zbiorowych, z nielicznemi wyjątkami, zadowalniająco. — Już same zaznajomienie publiczności z temi arcydziełami uważamy za wielki krok ku krzewieniu muzyki w kraju.

Co się tyczy szkoły, zaznaczyć wypada że takowa liczyła w r. 1883 240, w r. 1884 266, a w roku bieżącym 321 uczniów, z których to ostatnich 31 bezpłatnie naukę pobiera. Wyszli też z niej liczni wytrawni muzycy, w sprawozdaniu Wydziału Towarzystwa muzycznego wspomniani. Wobec tego musi upaść sam przez się zarzut, jakoby szkoła celowi nie odpowiadała.

Przyznać jednak wypada, że istnieją w takowej braki istotne, których przyczyny atoli w braku funduszów szukać należy. Urządzenie szkoły odpowiadającej wszystkim wymogom, na wzór celniejszych szkół zagranicznych, jest wręcz niepodobne, gdyż szkoła taka powinna zawierać oprócz nauki śpiewu, gry na wszystkich istniejących instrumentach i nauki kompozycyi, także jeszcze kursa historyi muzyki, estetyki deklamacyi, języków itp. Podnieść tu należy, że szkola przy konserwatoryum w Wiedniu wedle pod 2/. załączonego sprawozdania za r. 1883/1884 liczyła 50 profesorów zwyczajnych i że wydatki tej szkoły subwencyonowanej przez rząd kwotą 9000 zł. a przez miasto Wiedeń kwotą 3000 zł., wynosiły wedle sprawozdania pod 1/. w r. 1882|1883 sumę 107.219 zł. 32 ct. — Tak samo liczy szkoła w Lipsku 22, w Monachjum 33, w Brukseli 44 profesorów. Jeśli więc Towarzystwo lwowskie mając jak w sprawozdaniu za rok 1883|1884 wykazano, do rozporządzenia tylko kwotę 9.442 zł. 46 ct. na pokrycie wydatków działu koncertowego i szkolnego, zdołało utrzymać 10 profesorów, z których tacy jak pp. Mikuli, Wolfsthal i Schwarz jako wyborne siły uznani być muszą, to dokonało ono w tym kierunku więcej, aniżeli rozsądnie żądać można.

Zarżut, jakoby szkoła Towarzystwa była przeważnie szkołą fortepianową, nie zdaje nam się uzasadniony. Jeśli bowiem przez zbieg okoliczności stało się tak, iż właśnie profesor wyższej szkoły fortepianowej posiada wszelkie warunki, by uczniów nawet na wyższem szczeblu artyzmu stojących, kształcić jeszcze dalej w grze na fortepianie, tak iż właśnie uczniowie tej klasy wyższych nauk za granicą szukać nie potrzebują, — toć nie można ztąd wnioskować, iż szkoła Towarzystwa w ogóle jest złą dla tego tylko, że także dla innych instrumentów nie posiada klas równie wysoko stojących. Zresztą fortepian jest obecnie niezbędnym dla każdego kompozytora i artysty, choćby tenże jakikolwiekbądź inny instrument jako fachowy sobie obrał. Tylko bowiem za pomocą fortepianu można poznać i zbadać owe liczne arcydzieła sztuki, nie tylko na fortepian, lecz na orkiestrę, chóry etc. pisane, bez których dokładnej znajomości dzisiaj nie ma wykształconego muzyka. Nadto zyskały sobie z pojedyńczych oddziałów szkoły Towarzystwa także klasa

organów (P. Schwarz) i klasa skrzypiec (P. Wolfsthal) powszechne uznanie, a jeśli ze szkoły organów dotąd żaden znakomitszy uczeń nie wyszedł, to przyczyną nie jest tu ani Dyrekcya ani profesor, lecz okoliczności od obu niezawisłe.

Wytykano dalej braki co do niższego kursu fortepianu, śpiewu choralnego i solowego, tudzież wiolonczeli i poruszono także, że szkoła dotąd nie wykształciła żadnego ucznia gry na instrumentach dętych. Braki powyższe przypisać należało może przeważnie tej okoliczności, że dyrektor Mikuli mając prócz nauki w szkole fortepianu i nadzoru wszystkich klas szkolnych także poruczone sobie zadanie urządzania i kierowania wszelkiemi produkcyami Towarzystwa, był zanadto wielostronnie obarczonym, ażeby wyłączną uwagę swoją mógł zwrócić na szkołę i by należycie mógł nadzorować innych nauczycieli i radą i wskazówkami swemi wpływać na pomyślny rozwój szkoły w każdym kierunku. Od jesieni zeszłego roku jednak istnieje zwrot ku lepszemu z powodu nominacyi dyrygenta produkcyi Towarzystwa i poruczenia P. Mikulemu głównie i wyłącznie nadzoru nad szkołą. Dowodem programy 3|. 4|. dwóch produkcyj uczniów, które to produkcye dotąd tylko raz do roku przy końcu roku szkolnego urządzano. -- Produkcye te wykazały, iż nie tylko wszyscy bez wyjątku profesorowie Towarzystwa spełniają swe obowiązki sumiennie i wedle sił starają się jak najlepsze rezultaty osiągnąć, lecz że także nadzór ze strony naczelnego dyrektora artystycznego pomyślnie wpłynął na rozwój szkoły. — Co do szkoły na instrumentach dętych, to oprócz fletu (prof. Lang) nie ma kursu na innym instrumencie, albowiem mimo dotyczących ogłoszeń, ani jeden uczeń dotąd do nauki się nie zgłosił, jakkolwiek Towarzystwo postarało się już było warunkowo o profesora gry na klarnecie, a w razie potrzeby byłoby było gotowe pozyskać też profesorów gry na waltorni i fagocie. Profesor szkoły wiolonczeli (P. Wollman) nie pobiera stałej pensyi, lecz tylko remuneracyę 150 zł. rocznie za współdziałanie w produkcyach Towarzystwa i szkolne od uczniów ewentualnie się zgłaszających. Profesor Wolmann jest zasłużonym weteranem Towarzystwa muzycznego, który od lat kilkudziesięciu Towarzystwu jako profesor i artysta znakomite usługi oddał, i któremu emerytura słusznie by się należała; — na to jednak brak funduszów!

Co do klasy średniej i niższej fortepianu, uważamy jako istotną wadę, iż uczniowie wpisując się do szkoły, wybierają zazwyczaj sami profesora, u którego naukę pobierać chcą.

W ten sposób się dzieje, iż częstokroć uczniowie, którzy się kwalifikują do klasy niższej, pobierają naukę u profesora klasy średniej i vice versa. Jakkolwiek profesorowie starają się o to, by na jednę i tę samą godzinę łączyć tylko uczniów co do sił równych, to jednak wynikają tu rozmaite niedogodności, a plan nauki dla każdej klasy ani ściśle określony ani ściśle wykonywany być nie może.

Towarzystwo jednak musi cierpieć tę niedogodność, gdyż nie jest w możności profesorom tych klas wyznaczyć stałą pensyę roczną, lecz dla uniknięcia niedoborów pozostawia im jako wynagrodzenie wkładki uczniów w ten sposób, iż ręczy profesorom za pewną kwotę miesięczną wkładek, profesorowie zaś, jeśli wkładki pewną sumę przekroczą, część takowych Towarzystwu na pokrycie kosztów lokalu, wynajęcia fortepianów etc. odstępują. — Gdy odmówienie uczniowi przyjęcia go do pewnej przez niego oznaczonej klasy, skrzywdziłoby dotyczącego profesora, a nadto w wielu wypadkach spowodowało stratę tego ucznia, przeto Towarzystwo musi tu się stosować bezwarunkowo do żądania uczniów lub ich rodziców, co oczywiście sprzeciwia się zasadom zdrowej pedagogiki.

Co do śpiewu, to rzeczywiście przyznać należy, że jest to dział muzyki, który we Lwowie stosunkowo najniżej stoi, a na estradach koncertowych mamy codzień dowody, jak zaniedbany jest u nas śpiew, który przecież jako najważniejszy czynnik muzyczny uznać musimy. Byłoby tu niewątpliwie w pierwszym rzędzie zadaniem Towarzystwa muzycznego, przez odpowiednie urządzenie szkoły śpiewu choralnego połączonego z ogólną nauką muzyki (allgemeine Musiklehre), tudzież szkoły śpiewu solowego, wpłynąć na wykształcenie głosów i zmysłu muzycznego, a nadto

wszedłszy w porozumienie z dyrekcyą teatru, stanowić owe ognisko, u któregoby chór opery zasilał się głosami już wyrobionemi. Kwestyę zatem szkoły śpiewu w Towarzystwie muzycznem uważamy jako piekącą. Z drugiej strony podnosimy, iż dobry nauczyciel spiewu należy w obecnych czasach do największych rzadkości, i że pierwszorzędne szkoły o niego częstokroć bezowocnie się starają. Wynaleść jednak takiego nauczyciela za wynadgrodzeniem, które Towarzystwo obecnie dla nauczyciela śpiewu przeznacza. t. j. z płacą 600 zł. rocznie, jest z wyjątkiem chyba jakiegoś szczególniejszego trafu, wręcz niepodobne, gdyż wedle naszego mniemania, przynajmniej 2—3 razy tyle na ten cel przeznaczyćby wypadało.

Reasumując to wszystko, musimy uznać, iż szkoła Towarzystwa z wyjątkiem klasy spiewu choralnego i solowego celowi odpowiada, i że reforma szkół spiewu jako kwestya nagląca się przedstawia, do czego jednakże obecnie Towarzystwu na potrzebnych funduszach zbywa.

Dr. Józef Malinowski w. r. *Dr. Aleksander Tchórznicki,* w. r.

Henryk Jarecki, w. r.

Alegat 34. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego z r. 1885.

Odpis

sprawozdania komisyi dla artystycznego nadzoru sceny i opery polskiej we Lwowie.

Rok teatralny rozpoczął się w teatrze hr. Skarbka zostającym pod dyrekcyą Jana Dobrzańskiego w pierwsze święto Wielkiej Nocy t. j. dnia 13. Kwietnia 1884. a zakończył się w środę Wielkotygodniową dnia 1. Kwietnia r. 1885.

W tym okresie czasu dano w ogóle 347 przedstawień scenicznych; w szczególności zaś urzą-urządziła Dyrekcya 68 przedstawień operowych, 93 operetek, 58 tragedyj i dramatów, i 128 przedstawień komedyi, fars i obrazów. Dzieł scenicznych wystawiono 112 mianowicie: 15 oper, 17 operetek, 3 tragedye, 18 dramatów i 59 komedyj, fars i obrazów.

Repertoar nie odznaczył się w tym roku większą rozmaitością niż w latach poprzednich.

Nowych po raz pierwszy przedstawionych dzieł było 28 między temi 17 oryginalnie po polsku napisanych.

Za szczególną zasługę Dyrekcyi poczytać należy, że pierwsza dała poznać publiczności polskiej oryginalną operę polskiego kompozytora Władysława Żelenskiego „Konrad Wallenrod“. Znakomite to dzieło muzyczne swojskiego a sympatycznego autora, aczkolwiek słabemi siłami opery tutejszej wykonane, zostało przez tutejszą publiczność z zapałem przyjęte i doczekało się siedmiu przedstawień. — Oprócz Konrada Wallenroda nieprzedstawiono żadnej nowej opery, z dawniejszych zaś dawano:

Carmen 10 razy, Aidę i Trawiatę po 7 razy, Fausta 6 razy, Trubadura i Hugenotów po 5 razy, Rigoletto i Łucyę po 4. razy, a Cerulika Sewilskiego, Żydówkę,, Afrykankę Normę i Faworytę po 2 razy.

Na sezon operowy angażowane były stale ze spiewaczek panny: Piave, Billoni i pani Skalska, oraz rodaczka nasza pierwszorzędna sopranistka pani Arklowa. Ze spiewaków zaś panowie: Villa, Alma, Rubirato, Jeromin i Floryański. Siły te, pod niektórymi względami nie wystarczające, starała się dyrekcya uzupełnić zapraszaniem znakomitszych artystów na gościnne występy. I tak w Kwietniu 1884. dał się poznać publiczności tutejszy tenor opery Wiedeńskiej pan Peschier w Marcie; w Styczniu i Lutym 1885. zachwycała miłośników śpiewu Panna Ella Russel w Traviacie, w Łucyi, w Fauście, w Aidzie, w Trubadurze i w Rigoletto, nareszcie w Marcu występowała pani Dowiakowska z Warszawy w Konradzie Wallenrodzie, w Aidzie i w Hugenotach. Uznając w całej pełni usiłowania Dyrekcyi ku utworzeniu dobrej opery w niesprzyjających danych okolicznościach, niemniej podnieść musimy: że brak głosu kontra altowego i głębokiego basu w niektórych operach dotkliwie się uczuć dawał, że chóry tak męskie jak żeńskie wiele pozostawiają do życzenia, mała liczba chórzystów, bo razem zaledwie 35 osób wynosząca, tem się jeszcze uszczupla, że nie wszyscy z nich spiewają, że nareszcie orkiestra teatralna nie zdołała zadowolnić słusznych wymagań melomanów tutejszych pomimo usilnych starań i umiejętnego kierownictwa tak znakomitego kapelmistrza jakim jest p. Jarecki i pomimo współdziałania takich muzyków jak Kozłowski, Wolfsthal, Lang, Wollman, Linka i Kierczak.

Nietylko bowiem że orkiestra tutejsza wcale nie posiada niektórych instrumentów, jak arfa i tuba, których brak dał się uczuć w „Konradzie Wallenrodzie“ ale nadto prawie wszystkie instrumenta dęte są stare przegrane i fałszywe, inne zaś są stosunkowo do wymagań za słabo obsadzone, mianowicie altówka, oboa i skrzypce.

Operetka cieszyła się względami tak dyrekcyi jak publiczności. Przedstawienia; jej wynosiły 26. 6 na sto wszystkich przedstawień, a bywały tygodnie w których po trzy razy dawano operetki. Z nowych ujrzeliśmy na scenie „Wesele Olivetty“...... i „Pierścień rodzinny“ Audrana. Z dawniejszych przedstawiono: Podróż do Afryki, Boccacio, Palestrant, Karnawał w Rzymie, Księcia Łobuz, Gaskończyka, Donną Juanitę, Książątko, Nietoperza, Księżniczkę Trebizondy, Dzwony z Cornewille, Indigo, Opowieści Hofmana i Krakowiaków i Górali. W skład personalu operetkowego wchodziły panie: Bocskaj, Kasprowiczowa i Skalska, panowie: Alma, Florjański, Fontanna, Guberski, Kiczman, Koncewicz i Myszkowski.

Dramat, tragedya, komedya i farsa, dostarczyła nam w roku ubiegłym kilka nowości oryginalnie po polsku napisanych, mianowicie: „Oblężenie Lwowa“ i „Eryk XIV“ Karola Brzozowskiego „Chata za wsią“ i Biała małpa“ Zapolskiej, „Optymiści“ Rzewuskiego, »Dwie miłości“ Kościelskiego „Postrzelony“ i „Niezadowoleni“ Konrada „Poświęcenie“ Kulczyckiego, „Potomkowie Senatorów“ Wdowiszewskiego, „Nowy dziedzic“ i „Dzieciaki Swiderskiego“, „Odbijanego“ Rapackiego, „Nihiliści“ „Adwokat bez klientów,“ Przez telefon“ i „Mąż z grzeczności“ Abrahamowicza i Ruszkowskiego, „Barcarola“ Gawalewicza i „Bilecik miłosny“ Bałuckiego. Z tłumaczonych zaś wprowadziła Dyrekcya na scenę po raz pierwszy: „Orlicę“ Hillerna, Właściciela Kuźnic“ Olmeta. „Rodryka Hellera“ Schönthalera, „Przyjaciela Friby“ Erkman i Chatrian, „Moja córeczka“, Labiche, „Pożycz mi żony“ Derwa Miero, „Księżna Murlin“ Meilhaca i „Deputowany z Bombignac“ Brissona.

Z uznaniem podnieść należy, że dyrekcya postarała się o liczny i doborowy poczet artystek i artystów dramatu i komedyi. Dosyć wspomnieć, że stale angażowane były tak znakomite siły jak Panie Aszpergerowa, Nowakowska, Stachowiczowa, Kwiecińska, Woleńska, Żelazowska, Cichocka, German, Zapolska, Gostyńska, Urbanowiczówna i Wisłobodzka, panowie: Zelazowski, Fiszer, Woleński, Zboiński, Lubicz, Kwieciński, Ruszkowski, Walewski, Wojdałowicz, Wysocki, Hierowski nie licząc 16 innych użytecznych artystów i artystek. To też śmiało rzec można, że takiemi siły wszystkie dramata i komedye, które się na scenie Lwowskiej pojawiły, wzorowo przedstawiane bywały, co może o żadnej innej scenie polskiej powiedzieć się nie da.

Co do orkiestry grającej między aktami zwykłych przedstawień, zwracamy uwagę na mało zasobną bibliotekę dzieł muzycznych, wskutek czego publiczność bywała raczoną kompozycyami prze-

starzałemi i tancami od lat kilkunastu osłuchanymi. Życzyćby należało, iżby na przyszłość antrakta wypełniane bywały utworami poważniejszemi, albo jeżeli już muzyka ma być lekką i każdemu przystępną, przynajmniej kompozycyami z nowszych czasów i nie zawsze temi samemi.

Z powyższego przedstawienia wysnuwają się następujące konkluzye:

a) Komisya z zadowoleniem uznaje zasługę Dyrekcyi w utworzeniu znakomitej komedyi i dramatu;

b) niemniej uznaje komisya że wykonanie oper przez 30 wieczorów w r. 1884. a przez 38 wieczorów w r. 1885 odpowiadało wymaganiom artystycznym;

c) należałoby wezwać Kuratoryę fundacyi skarbkowskiej, lub do kogo to należy, ażeby sprawiła nowe i zgodnie dobrane instrumenta dla orkiestry;

d) należałoby wezwać Dyrekcyę teatru, ażeby się postarała o zasób nót nowszych utworów muzycznych dla orkiestry, nie mniej o wzmocnienie orkiestry, liczniejszemi i dobranemi siłami.

Alegat 35. do sprawozdania z czynności Wydziału kraj. z r. 1885.

Odpis.

Protokół spisany w Krakowie dnia 7. lutego 1885 r. w przedmiocie budowy „Domu ubogich fundacyi imienia Ludwika i Anny Helclów".

Obecni:

Wielebna Matka Karolina Iuhel, Wizytatorka Zgromadzenia Sióstr Miłosierdzia.

Wny Pan Ludwik Szumańczowski, Kurator fundacyi, noszącej nazwę „Dom ubogich fundacyi imienia Ludwika i Anny Helclów".

JWny Pan Oktaw Pietruski, Członek Wydziału krajowego, jako delegat Wydziału kraj.

Wny Pan Tomasz Pryliński, Architekt.

Zgromadzeni zgadzają się w celu wybudowania domu ubogich tej fundacyi, wprowadzenia go w życie i utrzymanie go na następujące postępowanie oparte na akcie fundacyi z dnia 11 czerwca 1883 r.

1) Przyjmują, z zastrzeżeniem aprobaty przez Wys. Wydział krajowy, plany i kosztorysy przez Architektę Wgo Tomasza Prylińskiego wypracowane, a przez Magistrat kr. stoł. miasta Krakowa zatwierdzone.

2) Według tych planów i kosztorysów koszta budowy wynosić mają sumę 500.000 (pięćkroćstotysięcy) złotych a. w., która w żaden sposób przekroczoną być nie może.

3) Do tych kosztów doliczyć należy wydatek na zakupno reszty gruntów pod budowę potrzebnych w sumie około czterdzieści dwa tysiące (42.000) złotych w. a., tudzież suma dwudziestu pięciu tysięcy (25.000) złotych w. a. na częściowe umeblowanie i urządzenie domu.

Razem więc wydatek wynosić będzie sumę pięćkroćsześćdziesiąt siedem tysięcy (567.000) złotych w. a.

4) Suma powyższa znajduje swoje pokrycie:

a) w procentach od kapitału fundacyjnego za lata 1885, 1886, 1887, 1888 wynoszących w przybliżeniu, kwotę dwa kroć piętnaście tysięcy (215.000) złotych w. a.;

b) w użyciu części kapitału, wynoszącej sumę trzechkroć pięćdziesiąt dwa tysiące (352.000) złotych w. a. tak, że licząc jeszcze na nieprzewidziane wydatki kwotę dwóch tysięcy pięćset pięćdziesięciu dwóch (2552) złotych w. a., pozostawałaby z kapitału suma dziewięćkroć stotysięcy (900.000) złotych w. a., z których procenta byłyby na utrzymanie zakładu;

c) ponieważ w tym rachunku nie ma jeszcze pokrycia suma potrzebna na ukompletowanie urządzenia, przeto zastrzega się, że tworzenie funduszu rezerwowego nastąpi dopiero po zupełnem wykończeniu budowy i urządzeń.

5) Procenta z pozostającego kapitału 900.000 złotych w. a. wynoszące rocznie 45.000 złotych obrócone zostaną:

a) na tworzenie w myśl ustępu 7go aktu fundacyjnego funduszu rezerwowego przez złożenie z każdorocznego dochodu 10%, to jest kwotę 4.500 złotych w. a.

b) reszta, w rocznej kwocie 40.500 złotych obróconą będzie na utrzymanie zakładu.

6) Do zakładu przyjętych zostanie przy jego wprowadzeniu w życie około 50 rekonwalescentów i 50 kalek, razem więc około sto (100) ubogich. Do nich doliczyć należy Siostry Miłosierdzia i obsługę, dwadzieścia osób (20). Razem więc zakład mieścić w sobie będzie na razie około stodwadzieścia (120) osób.

Licząc wydatek na każdą osobę we wszystkich gałęziach gospodarstwa w przecięciu na 300 (trzysta) złotych w. a., wyniesie roczny wydatek na 120 osób sumę 36.000 złotych. Reszta dochodu, jaka pozostanie, obracaną będzie na powiększenie kapitału zarodowego, którego dochody obracane będą na pomnożenie ubogich w zakładzie.

Rachunek ten jest tylko przybliżonym, tak, że jeżeliby tangenta na każdą osobę wypadająca okazała się mniejszą, tem samem różnica przypadnie na pomnożenie kapitału zarodowego.

Przeprowadzenie budowy.

I. Budowę gmachu przeprowadzają Siostry Miłosierdzia przy współudziale kuratora fundacyi, pod kontrolą Wysokiego Wydziału krajowego.

II. Kierownictwo budowy poruczonem zostaje autorowi planów przyjętych przez zwierzchnią władzę, wymienioną pod I.

III, Kierujący budową utrzymywać będzie na placu budowy konduktora, którego pensyę miesięczną w wysokości 100 (sto) złotych, pokrywać ma fundacya przez lat 5 (pięć).

IV. Roboty ziemne, murarskie, ciesielskie, i blacharskie oddane być mają w przedsiębiorstwo przez licytacyę lub w drodze zamkniętej konkurencyi na podstawie cen jednostkowych. Wszystkie inne roboty rozdane będą w przedsiębiorstwo w drodze zamkniętej konkurencyi. Pomniejsze roboty mogą być wykonane we własnym zarządzie.

V. Każden z przedsiębiorców złoży kaucyę w wysokości 5% preliminowanej kwoty na poszczególne roboty, która to kaucya do czasu ukończenia kolaudacyi robót zatrzymaną zostanie w depozycie u Sióstr Miłosierdzia.

VI. Z każdorocznej wypłaty za wykonane przez przedsiębiorców roboty, ma być zatrzymane 5% tytułem raty kolaudacyjnej i takowe winny być umieszczone na książeczki kasy oszczędności. Wydanie w ten sposób zatrzymanych rat kolaudacyjnych nastąpi po ukończonej rekolaudacyi robót.

VII. Zawieranie umów i kontraktów z przedsiębiorcami należy na wniosek kierującego budową do Sióstr Miłosierdzia w porozumieniu z Kuratorem fundacyi.

VIII. Rozdanie robót w poszczególne przedsiębiorstwa ma nastąpić na podstawie odnośnych warunków szczegółowych, które kierujący budową przygotuje, i do aprobaty Siostrom Miłosierdzia

i Kuratorowi fundacyi przedłoży. W warunkach tych oznaczyć należy wysokość zaliczek, jakie przedsiębiorcom na wykonane roboty lub dostarczone materyały udzielone być mają.

IX. Przeprowadzenie budowy rozdziela się na 4 peryody, a mianowicie:

1) w r. 1885. Wykop i unormowanie fundamentów, części piwnic po linię terenu, częściowe uregulowanie terenu i częściowe oparkanienie;
2) w r. 1886. Murowanie piwnic, parteru i 1. piętra;
3) w r. 1887. Wymurowanie 2. piętra i murów strychowych oraz nakrycie dachem;
4) w r. 1888. Tynki wewnętrzne i wykończenie robót rzemieślniczych, założenie wodociągów i gazu, budynek gospodarski, dom dla zmarłych, oraz oparkanienie stałe i wyprawa fasad:

Gdyby ze względów hygienicznych lub klimatycznych fasady nie mogły być wyprawione w r. 1888 to należałoby roboty przy wyprawach zewnętrznych odłożyć na rok 1889.

X. W celu pokrycia wydatków na budowę, Matka Wizytatorka w porozumieniu z kuratorem fundacyi, przedłoży Wydziałowi krajowemu z początkiem każdego roku wykaz zamierzonych robót, z oznaczeniem potrzebnej do ich wykonania sumy.

Sumę potrzebną przekaże Wydział krajowy c. k. kasie poborowej w Krakowie do wypłaty częściowej, w miarę potrzeby do rąk Matki Wizytatorki, która w ten sposób podniesione pieniądze wypłacać będzie pojedyńczym przedsiębiorcom, na podstawie rachunków sprawdzonych przez kierującego budową, a koramizowanych przez kuratora fundacyi.

Pokwitowania z wypłacanych przedsiębiorcom należytości winny być wedle skali II ostemplowane.

Z końcem każdego roku mają być przedłożone Wydziałowi krajowemu udokumentowane rachunki z poczynionych wydatków i wykonanych robót dla sprawdzenia takowych.

Sra. Carolina Juhel w. r. — *Ludwik Szumańczowski w. r.*

Oktaw Pietruski w. r. — *T. Pryliński w. r.*

Alegat 36. do sprawozdania z czynności Wydziału kraj. z r. 1885.

Odpis

odezwy Rady szkolnej krajowej we Lwowie z d. 17. Czerwca 1885 L. 4065 do Świetnego c. k. Prezydyum Namiestnictwa we Lwowie wystosowanéj.

Odnośnie do szacownego pisma z d. 14. Października 1884 L. 9656, którem zakomunikowano uchwałę Sejmu krajowego z dnia 2. Października 1884 w sprawie petycyi Wydzialu powiatowego w Nowym Targu o wyjednanie zarządzenia, by grzywny za nieposyłanie dzieci do szkoły wpływały do funduszów szkolnych miejscowych, ma c. k. Rada szkolna krajowa zaszczyt oznajmić co następuje: W rzeczonej petycyi podnosi Wydział powiatowy w Nowym Targu, że w okręgu szkolnym Myślenickim grzywny za nieposyłanie dzieci do szkoły, stanowiące w myśl art. 15 lit. *c.* ustawy z d. 2. Maja 1873 Nr. 250 jedno ze źródeł dochodu funduszu szkolnego miejsco-

wego, nie wpływają do tego funduszu na cele szkolne miejscowe, lecz do funduszu szkolnego okręgowego, a więc na cele wszystkich szkół w okręgu, i że dzieje się to nawet w gminach, jak Szczawnica, Harklowa, Ochotnica, w których już prestacyami stron konkurencyjnych pokryte są w zupełności wydatki potrzebne na utrzymanie nauczycieli szkół ludowych w tych miejscowościach. Zdaniem Wydziału powiat. powinneby kwoty z grzywien rzeczonych pochodzące w myśl postanowień art. 14 (ust. 4) i art. 24 (ust. 4) przytoczonej ustawy być użyte nie na płace nauczycieli, lecz na inne cele szkolne miejscowe, jak np. zakupno przyborów szkolnych (§§. 76 i 77 Regulaminu).

Wskutek uchwały Sejmu krajowego z d. 2. Października 1884, na podstawie której odstąpiono rzeczoną petycyę c. k. Radzie szkolnej krajowej do bliższego zbadania faktów w niej przytoczonych ewentualnie do takiego zarządzenia, żeby grzywny w mowie będące obracane były na cele szkolne tej gminy, która szkołę utrzymuje, zażądano od c. k. Rady szkolnej okręgowej w Myślenicach dokładnego wyjaśnienia stanu rzeczy. Z relacyi tej Rady szkolnej okręgowej z d. 2 Kwietnia 1885 L. 2135 wynika, że w powiecie nowotarskim wpływają grzywny za nieposyłanie dzieci do szkoły do funduszu szkolnego okręgowego, ponieważ dochody funduszu szkolnego miejscowego w myśl ustawy na płace nauczycieli przeznaczone, nawet nie pokrywają w całości wydatków na utrzymanie nauczycieli szkół miejscowych. Co się tyczy gmin Szczawnicy, Harklowa i Ochotnicy w petycyi wspomnianych, to rzecz ma się tak: Nauczyciel szkoły ludowej w Szczawnicy pobiera z mocy tutejszego orzeczenia organizacyjnego z d. 8. Czerwca 1875 L. 5864 płacę w rocznej kwocie 300 złr., gmina Szczawnica łącznie z obszarem dworskim płaciła w r. 1882 na utrzymanie nauczyciela kwotę 189 złr. 84 ct. Od członków tej gminy ściągnięto w tym roku grzywny w kwocie 32 złr. 50 ct. Rzeczona gmina na ten sam cel zapłaciła w roku 1883 kwotę 256 złr., a z grzywien od członków w tym samym roku ściągnięto kwotę 22 złr., przeto ta gmina zapłaciła w r. 1883 łącznie kwotę 278 złr. w. a. W Harklowy wynosi płaca nauczyciela szkoły ludowej z mocy tutejszego orzeczenia organizacyjnego z d. 8. Czerwca 1875. L. 5865 rocznie 250 złr. Na ten cel gmina Harklowa płaciła w r. 1882 kwotę 49 złr. 74 ct. Od rodziców z tej gminy ściągnięto w r 1882. za nieregularne posyłanie dzieci do szkoły kwotę 39 złr. w. a. Grzywny przeto razem z datkiem prestacyjnym nie pokrywają wydatku na utrzymanie nauczyciela. Przy szkole ludowej w Ochotnicy ustanowiono tutejszem orzeczeniem organizacyjnem z dnia 25. Czerwca 1875. L. 2832 płacę nauczyciela starszego w r. 1882. w rocznej kwocie 400 złr. i 50 złr. dodatku za kierownictwo, a płacę młodszego nauczyciela w rocznej kwocie 240 złr. w. a. Zmieniono je tutejszem orzeczeniem z dnia 30. kwietnia 1882. L. 12498 w ten sposób, iż od 1. Września 1882. ustanowiono w Ochotnicy dwie szkoły etatowe, każda o jednym nauczycielu, a każdemu z nich wyznaczono płacę roczną w kwocie 400 złr. — Gmina Ochotnica na ten cel zapłaciła w r. 1882. łącznie z obszarem dworskim i dochodami z kapitałów kwotę 353 złr. 15 ct. w. a. W roku 1882. ściągnięto od rodziców z Ochotnicy grzywny w kwocie 6 złr. 50 ct., co z poprzednią kwotą wynosi 359 złr. 65 ct. w. a. — W roku 1884 wysokość płacy nauczycieli w obydwu szkołach w Ochotnicy została niezmienioną, na który to cel gmina w roku tym zapłaciła kwotę 387 złr. 89 ct. w. a. W r. 1884. ściągnięto od rodziców w Ochotnicy za nieposyłanie dzieci do szkoły grzywny w kwocie 76 złr. 49 ct. w. a., co z poprzednią kwotą czyni razem 464 złr. 38 ct.

Z tego zestawienia okazuje się, że żadna z pomienionych gmin nawet po doliczeniu grzywien ściągniętych nie pokryła wydatków przeznaczonych na utrzymanie nauczycieli, że przeto o wyłączeniu z funduszów szkolnych miejscowych dochodu z grzywien za nieposyłanie dzieci do szkoły na cele inne szkolne miejscowe, niż na płace nauczycieli, mowy być nie mogło. Takie postępowanie Rady szkolnej okręgowej w sprawie użycia rzeczonych grzywien, uważa c. k. Rada szkolna krajowa za zupełnie zgodne z postanowieniami ustawy i nie uznaje potrzeby wydawania odmiennych w tej mierze zarządzeń, a to z następujących powodów: Art. 15. przytoczonej ustawy, względnie ustawy z d. 2. Lutego 1885 Nr. 29, D. u. kr. poszczególnie w ustępach pod lit. *a*, *b*,

c i *d* cztery rodzaje dochodów, z których fundusz szkolny miejscowy powstaje, a mianowicie pod lit. *c* kary pieniężne za opieszałość w posyłaniu dzieci de szkoły.

Według postanowień art. 18. i 22. przytoczonej ustawy, mając służyć dochody funduszu szkolnego miejscowego wymienione w art. 15. lit. *a*, *b* i *c* przedewszystkiem na pokrycie płac nauczycieli, a dopiero, gdyby rzeczone dochody funduszu szkolnego miejscowego na cel wskazany nie wystarczały, obowiązane są gminy i obszary dworskie, wcielone do zakresu szkoły, do konkurowania prestacyą w art. 18. wskazaną. Z tych postanowień ustawy wynika, że grzywny za nieposyłanie dzieci do szkoły, już w takim razie, jeżeli dochody funduszu szkolnego miejscowego wymienione w art 15. lit. *a* i *b* nie wystarczą na pokrycie płac nauczycieli, mają być na ten cel użyte, a przeto wpływać po myśli przepisu art. 27. nstępu *a* do funduszu szkolnego okręgowego. Część funduszu szkolnego miejscowego mogłaby w myśl art. 22. przytoczonej ustawy tylko pod tym warunkiem być użytą na inne cele szkolne, gdyby już w dochodach tego funduszu wymienionych w art. 15. pod lit. *a*, *b* i *c* po pokryciu płac nauczycieli szkół miejscowych okazała się jaka nadwyżka. Jak długo takiej nadwyżki wspomnione dopiero źródła dochodu funduszu szkolnego miejscowego nie wykażą, tak długo też nie może być mowy o użyciu funduszu tego, a więc i dochodu z grzywien rzeczonych na inne cele szkolne, aniżeli na płace nauczycieli, lecz grzywny w mowie będące wpływać muszą wraz z innymi dochodami funduszu szkolnego miejscowego do funduszu szkolnego okręgowego. Zaprzeczyć się wprawdzie nie da, że argument przytoczony we wspomnianej petycyi Wydziału powiatowego: iż Rady szkolne miejscowe obecnie biernie zachowujące się przestrzegania przepisów o przymusie szkolnym a Zwierzchności gminne gorliwiej ściągałyby nałożone przez te Rady na opieszałych rodziców kary pieniężne, gdyby wiedziały, że takowe potrzeby wpływają, na któreby nie potrzebowano składać osobnych datków, wiele ma za sobą; dopóki jednak powyżej wymienione postanowienia przytoczonej ustawy obowiązują, c. k. Rada szkolna krajowa nie może wydać zarządzeń żądanych w petycyi, a nie licujących z ustawą. — Petycyę Wydziału powiatowego w Nowym Targu udzieloną powyż przytoczonem szacownem pismem zwraca się w załączeniu.

D. j. w.

Alegat 37. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego z r. 1885.

Odpis

odezwy c. k. Rady szkolnej krajowej z dnia 11. maja 1885. do l. 4.838 do Prezydyum c. k. Namiestnictwa w miejscu.

Odnośnie do szacownych odezw z dnia 20. września 1884. L. 8.962, z dnia 26. kwietnia 1885. L. 1.793, c. k. Rada szkolna krajowa ma zaszczyt oznajmić Świetnemu Prezydyum, że zażalenia mieszkańców gminy Sołonki. wniesione w petycyi L. 588 do Sejmu krajowego przeciw nauczycielowi Aleksandrowi Ficowskiemu i mieszkającej przy nim ciotce jego Ksawerze Krause, o ile tyczą się wymienionego nauczyciela, nie mają żadnej podstawy.

Zarzuty uczynione Ksawerze Krause były przedmiotem śledztwa sądowo-karnego, które jednak dla braku istoty czynu karygodnego, zostało zaniechane.

Jakkolwiek przeciw nauczycielowi Ficowskiemu dla braku podstawy nie przeprowadzono śledztwa dyscyplinarnego i ten nauczyciel wedle sprawozdania Rady szkolnej okręgowej zamiejskiej z dnia 8. października 1884. L. 4.581 jest człowiekiem spokojnym, wypełniającym gorliwie obowiązki, został jednak na własną prośbę, jako prowizoryczny nauczyciel przeniesiony ze Sołonki do Krotoszyna, aby ujść dalszych scysyj, na jakie był narażony w Sołonce. — To zarządzenie przyjęła Rada szkolna krajowa reskryptem z dnia 9. kwietnia 1885. L. 14.259 do wiadomości.

D. j. w.

C. k. Prezydyum Namiestnictwa we Lwowie L. 5.150/pr.

ODEZWA.

Mam zaszczyt udzielić Świetnemu Wydziałowi krajowemu w miejscu — odnośnie do szacownego pisma z dnia 10. września 1884. L. 851/S do wiadomości i dalszego zarządzenia.

Lwów, dnia 18. czerwca 1885.

Zaleski, w. r.

WYKAZ

danych do subwencyonowania

dróg powiatowych i gminnych

w roku 1886.

Liczba porząd.	Powiat	Droga (powiatowa gminna)	Długość całej drogi w powiecie	części zbudowanej	części niezbudowanej	części wymagającej rekonstrukcyi	Kiedy zaczęto lub zamierzono rozpocząć budowę	Rok zamierzonego ukończenia budowy
1	Żywiec (20.308/85)	1. Dr. powiatowa Podhorska	23.895	—	—	23.895	1886	1886
		2. Dr. pow. Międzybrodzka	10.430	—	—	10.430	1886	1886
		3. Droga gminna w Ujsołach	8.000	—	—	8.000	1885	1886
2	Myślenice (21.990/85)	4. Droga gminna Pcimska	1.665	—	1.665	—	1885	1886
		5. Droga gminna Radziszów-Skawina	6.586	—	1.200	5.386	1885	1887
3	Biała (23.255/85 i 25.940/85)	—	—	—	—	—	—	—
4	Chrzanów (22.528/85)	6. Droga powiatowa Chrzanów-Zator	14.056	—	14.056	—	1885	?
		7. Droga powiatowa Krzeszowice-Lgota	10.740	—	10.740	—	1885	?
5	Wadowice (21.713/85)	8. Droga powiatowa Wadowice-Brzeźnica	18.573	5.163	13.410	—	1884	1888
6	Kraków (21.715/85)	9. Droga gm. Zielonecka	7.000	—	—	7.000	1886	1886
		10. Droga gminna Tyniec-Zabierzów	9.000	6.000	3.000	—	1880	1886
7	Wieliczka (22.250/85)	11. Droga gminna Wieliczki-Swiątniki	11.000	4.800	6.200	—	1884	1887
		12. Odnoga Mogilany	5.000	—	5.000	—	1886	1889
		13. „ Świątniki	8.000	1.700	6.300	—	1885	1887
		14. „ Koźmice-Myślenice	10.000	4.200	5.800	—	1884	1887
		Do przeniesienia	143.945	21.863	67.371	54,711	—	—

Koszt budowy całej drogi w powiecie zł. w. a.	Rozporządzalne fundusze miejscowe dla budowy całej drogi w powiecie zł. w. a.	Ogólny niedobór w zł.	Przypuszczalny wydatek w r. 1886 zł. w. a.	Rozporządzalne fundusze miejscowe na pokrycie wydatku w r. 1886 zł. w. a.	Niedobór w r. 1886 zł. w. a.	Uwagi
5.000	—	5.000	5.000	—	5.000	
2.000	—	2.000	2.000	—	2.000	
2.500	—	2.500	2.000	—	2.000	
8.204	4.102	4.102	2.102	417	1.685	Subwencya w zasadzie przyznana dla drogi Pcimskiej.
35.171	3.676	31.495	11.724	225	11.499	
—	—	—	—	—	—	W. p. nie zamierza ubiegać się o subwen. z funduszu krajowego.
37.000	3.000	34.000	20.000	3.000	17.000	Droga Chrzanów-Zator należy do kategoryi dróg, przeznaczonych do subwencyonowania już w najbliższym czasie.
23.000	3.500	19.500	12.000	3.500	8.500	
86.600	27.000	59.600	22.000	6.125	15.875	W. p. prowadzi budowę w oczekiwaniu, że dotychczasowa miara subwencyi i nadal zachowaną będzie.
1.700	700	1.000	1.700	700	1.000	Powiat ten otrzyma subwencyę, jeżeli dopełni warunków przepisanych okólnikiem Wydz. kraj. z 22. grudnia 1882.
10.596	8.268	2.328	2.328	828	1.500	
} 38.100	23.532	14.568	9.800	5.000	4.800	W. p. prowadzi budowę w oczekiwaniu, że dotychczasowa miara subwencyi i nadal zachowaną będzie.
14.000	7.029	6.971	5.000	2.043	2.957	
24.000	13.500	10.500	6.000	3.000	3.000	
287.871	94.307	193.564	101.654	24.838	76.816	

Liczba porząd	Powiat	Droga (powiatowa gminna)	Długość całej drogi w powiecie	Długość części zbudowanej	Długość części niezbudowanej	Długość części wymagającej rekonstrukcyi	Kiedy zaczęto, lub zamierzono rozpocząć budowę	Rok zamierzonego ukończenia budowy
	Wieliczka	**Z przeniesienia**	143.945	21.863	67.371	54.711	—	—
		15. Droga gminna Dąbie - Kępanów	5.220	—	5.220	—	1885	1886
		16. Dr. gm. Mogiła-Rybitwy-Bierzanów	4.000	—	4.000	—	1885	1886
8	Limanowa (21.710/85)		—	—	—	—	—	—
9	Nowy Targ (22.617/85)	17. Droga gminna Nowy Targ-Zakopane	24.040	12.000	12.040	—	1881	1886
10	Nowy Sącz (21.217/85)	18. Dr. gm. Nowy Sącz-Łęka-Bobowa	13.500	2.000	11.500	—	1876	1889
		19. Dr. gm. Czchów-Witowice-Jakóbkowice	8.200	3.200	5.000	—	1877	1890
11	Bochnia (23.998/85)	20. Dr. gm. Ujście Solne-Niepołomice	27.318	14.930	12.388	—	1884	1887
		21. Dr. gm. Chrostowa-Nieznanowice	7.296	3.750	3.546	—	1883	1886
		22. Dr. gm. Zawada-Wiśnicz-Kobyle	13.278	—	13.278	—	1885	1888
12	Brzesko (27.971/85)	23. Dr. gm. Słotwina-Szczurowa	16.612	12.000	4.612	—	1884	1886
13	Dąbrowa (21.992/85)	24. Dr. gm. Swarzów-Żelichów	10.700	4.600	6.100	—	1883	1888
		25. Dr. gm. Otfinów-Borusowa	12.500	1.620	10.880	—	1884	1888
		Do przeniesienia	286.609	75.963	155.935	54.711	—	—

Koszt budowy całej drogi w powiecie zł. w. a.	Rozporządzalne fundusze miejscowe dla budowy całej drogi w powiecie zł. w. a.	Ogólny niedobór w zł.	Przypuszczalny wydatek w r. 1886. zł. w. a.	Rozporządzalne fundusze miejscowe na pokrycie wydatków w r. 1886. zł. w. a.	Niedobór w r. 1886. zł. w. a.	Uwaga
287.871	94.307	193.564	101.654	24.838	76.816	
9.000	4.980	4.020	2.600	1.295	1.305	
3.000	1.650	1.350	1.925	575	1.350	
—	—	—	—	—	—	W. p. nie mógł przedłożyć żądanych dat z powodu braku uchwały Rady powiatowej. W powiecie tym rozpoczęte jest porządkowanie ważnej drogi gminnej Limanowa-Owieczka przy pomocy subwencyi krajowej.
70.000	6.000	64.000	9.000	1.000	8.000	Subwencya w zasadzie przyznana dla drogi N. Targ-Zakopane. Oprócz tego istnieje w tym powiecie subwencyonowana droga, wiodąca ze Szczawnicy do Czerwonego klasztoru, dla której Wydział krajowy przeznacza rocznie po 1.500 złr. na prośbę Akademii Umiejętności.
20.000	5.000	15.000	4.000	2.000	2.000	W. p. prowadzi budowę w oczekiwaniu, że dotychczasowa miara subwencyi i nadal zachowaną będzie. Oprócz tego, istnieje w powiecie tym subwencyonowana droga Muszyna-Krynica, dla której przeznaczoną być mnsi w 1886 r. subwencya w kwocie około 2.000 zł.
12.000	—	12.000	2.000	—	2.000	
61.078	36.067	25.011	16.775	7.170	9.605	W. p. prowadzi budowę w oczekiwaniu, że dotychczasowa miara subwencyi i nadal zachowaną będzie.
14.799	7.221	7.578	3.427	2.408	1.019	
32.241	17.741	14.500	8.098	4.340	3.758	
31.415	18.735	12.680	5.600	2.100	3.500	W. prowadzi budowę w oczekiwaniu, że dotychczasowa miara subwencyi i nadal zachowaną będzie.
32.100	13.381	18.719	6.000	2.470	3.530	Subwencya w zasadzie przyznana.
37.500	18.801	18.699	8.000	3.925	4.075	
611.004	223.883	387.121	169.079	52.121	116.958	

Liczba porząd.	Powiat	Droga (powiatowa gminna)	Długość całej drogi w powiecie	części zbudowanej	części niezbudowanej	części wymagającej rekonstrukcyi	Kiedy zaczęto lub zamierzono rozpocząć budowę	Rok zamierzonego ukończenia budowy
		Z przeniesienia	286.609	75.963	155.935	54.711	—	—
14	Tarnów	26. Dr. gm. Tarnów-Zakliczyn.	21.520	9.400	12.120	—	1880	1887
15	Grybów (22.249/85).	27. Dr. pow. Grybów-Zborowice-Huta	43.441	31.100	12.341	—	1869	1893
		28. Dr. gm. Floryka-Izby	18.540	7.200	11.340	—	1875	1893
		29. Dr. gm. Wojnarowa-Nowy Sącz-Sienna	9.430	1.985	7.445	—	1884	1888
		30. Dr. gm. Kruzlowa-Wojnarowa.	4.120	320	3.800	—	1885	1889
16	Gorlice (25.376/85).	31. Dr. gm. Ropa-Wysowa	29.088	12.800	16.288	—	1879	1888
		32. Dr. gm. Biecz-Golanka.	24.320	14.000	10.320	—	1876	1887
17	Krosno (23.249/85).	—	—	—	—	—	—	—
18	Jasło (21.987/85).	33. Dr. gm. Wiśniowa-Wielopole	9.000	1.000	8.000	—	1884	1886
		34. Dr. gm. Niegłowice-Dębowiec.	4.600	3.000	1.600	—	1882	1886
19	Pilzno (21.453/85).	—	—	—	—	—	—	—
20	Ropczyce (22.248/85).	35. Dr. Sędziszów-Kolbuszowa	15.186	2.226	12.960	—	1876	1896
		36. Dr. Sędziszów-Strzyżów	15.575	—	—	15.575	1876	1896
	(8.675/85). (49.286/85).	37. Most na rzece Wisłoce pod Dębicą.	—	—	—	—	1885	1886
		Do przeniesienia	481.429	158.994	252.149	70.286	—	—

Koszt budowy całej drogi w powiecie zł. w. a.	Rozporządzalne fundusze miejscowe dla budowy całej drogi w powiecie zł. w. a.	Ogólny niedobór w zł.	Przypuszczalny wydatek w r. 1886 zł. w. a.	Rozporządzalne fundusze miejscowe na pokrycie wydatku w r. 1886 zł. w. a.	Niedobór w r. 1886 zł. w. a.	Uwagi
611.004	223.883	387.121	169.079	52.121	116.958	W. p. prowadzi budowę w oczekiwanin, że dotychczasowa miara subwencyi i nadal zachowaną będzie.
53.187	31.587	21.600	9.200	4.600	4.600	
54.800	14.600	40.200	5.360	1·610	3.750	
25.000	6.800	18.200	3.500	850	2.650	
4.500	900	3.600	1.500	300	1.200	
3.800	1.500	2.300	950	375	575	
76.397	38.568	37.829	16.228	6.837	9.391	Subwencya w zasadzie przyznana LW. 5.802/85. W. p. prowadzi budowę w oczekiwaniu, że dotychczasowa miara subwencyi i nadal zachowaną będzie.
37.000	20.920	16.080	8.040	1.410	6.630	
—	—	—	—	—	—	W. p. nie zamierza ubiegać się o subwencyę z funduszu krajowego.
18.000	10.666	7.334	7.000	3.690	3.310	W. p. prowadzi budowę w oczekiwaniu, że dotychczasowa miara subwencyi i nadal zachowaną będzie.
7.850	5.648	2.202	3.000	850	2.150	
—	—	—	—	—	—	W. p. nie zamierza ubiegać się o subwencyę z funduszu krajowego.
23.328	8.000	15.328	1.800	800	1.000	
28.035	8.000	20.035	1.800	800	1.000	
28.162	12.401	15.761	28.162	12.401	15.761	
971.063	383.473	587.590	255.619	86.644	168.975	

Liczba porząd	Powiat	Droga (powiatowa gminna)	Długość całej drogi w powiecie	Długość części zbudowanej	Długość części niezbudowanej	Długość części wymagającej rekonstrukcyi	Kiedy zaczęto lub zamierzono rozpocząć budowę	Rok zamierzonego ukończenia budowy
		Z przeniesienia	481.429	158.994	252.149	70.286	—	—
21	Mielec (21.672/85).	38. Dr. gm. Bugaj-Otałęż.	25.990	13.600	12.390	—	1880	1887
22	Tarnobrzeg (21.991/85).	39. Dr. pow. Machów-Majdan	19.500	—	19.500	—	1885	1888
		40. Dr. gm. Gorzyce-Czekaj.	5.176	—	5.176	—	1886	1888
23	Nisko (21.993/85). (24.447/85).	41. Dr. gm. Nisko-Ulanów-Rudnik	14.840	3.100	11.740	—	1878	1890
		42. Dr. gm. Nisko-Majdan	21.700	1.700	20.000	—	1881	1880
		43. Dr. gm. Racławice-Łążek.	16.230	1.966	14.264	—	1880	1899
24	Kolbuszowa (19.673/85).	44. Dr. gm. Kolbuszowa-Majdan	16.450	7.152	9.298	—	1884	1887
		45. Dr. gm. Kolbuszowa-Sokołów.	26.000	3.550	22.450	—	1878	1889
25	Rzeszów (21.970/85).	46. Dr. gm. Tyczyn-Jawornik	21.000	6.000	15.000	— —	1880	1889
		47. Dr. gm. Głogów-Sokołów	8.000	—	8.000	—	1886	1888
		48. Dr. gm. Rzeszów-Wielopole	16.000	—	16.000	—	1886	1889
		49. Dr. gm. Bratkowice-Świlcza	7.500	—	7.500	—	1886	1888
		50. Dr. gm. Czudec-Niebylec.	8.000	—	8.000	—	1886	1886
		Do przeniesienia	687.815	196.062	421.467	70.286	—	—

Koszt budowy całej drogi w powiecie zł. w. a.	Rozporządzalne fundusze miejscowe dla budowy całej drogi w powiecie zł. w. a.	Ogólny niedobór w zł.	Przypuszczalny wydatek w r. 1886. zł. w. a.	Rozporządzalne fundusze miejscowe na pokrycie wydatków w r. 1886. zł. w. a.	Niedobór w r. 1886. zł. w. a.	Uwagi
971.063	383.473	587.590	255.619	86.644	168.975	W. p. prowadzi budowę w oczekiwaniu, że dotychczasowa miara subwencya i nadal zachowaną będzie.
70.318	22.584	47.734	17.000	8.573	8.427	
67.130	37.024	30.106	14.000	7.000	7.000	Uchwałą W. kr. z dn. 3. Kwietnia 1885. l. 11.413/85 przyznaną została subwencya po 5.000 zł. przez 6 lat.
30.546	5.570	24.976	12.506	4.770	7.736	Tą samą uchwałą przyznana została subwencya po 1.500 zł. przez 6 lat.
37.000	23.000	14.000	7.300	4.600	2.700	Subwencya przyznana przedewszystkiem dla dr. Jeżowe - Rudnik - Krzeszów, która jeszcze nie została ukończoną (l.W. 32.107/85).
42.792	28.672	14.120	2.189	1.459	730	
42.792	28.750	14 042	1.200	800	400	
38.736	19.368	19.368	9.684	4.862	4.822	Uchw. W. kr. z dn. 12. Maja 1885. l. 19.672 przyznaną została dla tej drogi w zasadzie subwencya w wysokości 50% kosztów ogólnych.
70.400	35.200	35.200	17.600	8.620	8.980	
30.000	4.200	25.800	7.500	1.150	6.350	Do robót drogowych subwencyonować się mających należy w tym powiecie przełożenie drogi powiatowej Boguchwalsko - Strzyżowskiej na lewy brzeg Wisłoka, a względnie budowy dwóch mostów na tej rzece w następstwie uchwały Wys. Sejmu z dnia 10. Września 1884 r. Odnośne badania techniczne i pertraktacye są w toku.
4.000	640	3.360	1.120	215	905	
8.000	1.160	6.840	2.000	290	1.710	
3.600	620	2.980	1.200	207	993	
2.000	1.220	780	700	80	620	
1,418.377	591.481	826.896	349.618	129.270	220.348	

Liczba porząd.	Powiat	Droga (powiatowa gminna)	Długość całej drogi w powiecie	części zbudowanej	części niezbudowanej	części wymagającej rekonstrukcyi	Kiedy zaczęto lub zamierzono rozpocząć budowę	Rok zamierzonego ukończenia budowy
		Z przeniesienia	687.815	196.062	421.467	70.286	—	—
26	Brzozów (22.246/85)	51. dr. gm. Hłudno-Wesoła	7.200	5.500	1.700	—	1881	1886
		52. dr. gm. Końskie-Raczkowa.	3.800	—	3.800	—	1885	1886
27	Sanok (21.717/85)	53. dr. gm. Sanok-Mrzygłód	12.700	1.895	10.805	—	1884	1886
		54. dr. gm. Rymanów-Królik polski	6.400	2.820	3.580	—	1882	1886
		55. dr. gm. Sanok-Bukowsko.	16.000	8.000	8.000	—	1885	1886
28	Lisko (22.527/85) (57.309/84)	56. dr. gm. Lisko-Łukawica	2.660	—	2.660	—	1884	1886
		57. dr. pow. Ustrzyki-Lutowiska.	23.000	—	23.000	—	—	—
29	Dobromil (42.971/85)	—	—	—	—	—	—	—
30	Łańcut (21.720/85)	58. dr. gm. Łańcut-Leżajsk	28.500	15.000	13.500	—	1878	1887
		59. dr. gm. Kańczuga-Rożniatów	6.800	3.800	3.000	—	1881	1888
		60. dr. gm. Kańczuga-Próchnik	5.078	—	5.078	—	1885	1890
		61. dr. gm. Łańcut-Kańczuga..	20.000	—	20.000	—	1885	1895
31	Jarosław (22.251/85)	62. dr. gm. Pruchnik-Przemyśl	12.720	8.800	3.920	—	1878	1888
		63. dr. gm. Jarosław-Kańczuga.	13.600	9.000	4.600	—	1878	1888
		do przeniesienia	846.273	250.877	525.110	70.286	—	—

Koszt budowy całej drogi w powiecie zł. w. a.	Rozporządzalne fundusze miejscowe dla budowy całej drogi w powiecie zł. w. a.	Ogólny niedobór w zł.	Przypuszczalny wydatek w r. 1886 zł. w. a.	Rozporządzalne fundusze miejscowe na pokrycie wydatku w r. 1886 zł. w. a.	Niedobór w r. 1886 zł. w. a.	Uwagi
1,418.377	591.481	826.896	349.618	129.270	220.348	W. p. prowadzi budowę w oczekiwaniu, że dotychczasowa miara subwencyi i nadal zachowaną będzie.
8.558	6.184	2.374	2.374	1.033	1.341	
2.784	1.196	1.588	1.588	423	1.165	
23.403	12.568	10.835	7.411	765	6.646	Uchw. W. kr. z dn. 9. Listopada 1883. l. 49.818. przyznaną została dla tej drogi subwencya w wysokości 50% kosztów ogólnych.
14.098	2.392	11.706	3.364	—	3.364	
4.000	200	3.800	3.800	—	3.800	
914	300	614	914	300	. 614	
13.675	4.000	9.675	13.675	4.000	9.675	
—	—	—	—	—	—	W. p. nie przedstawił potrzebnych danych, zapowiedział jednak, że ubiegać się będzie o subwencye dla dróg gminnych Dobromil-Bircza i Krościenko Kuźmina.
79.500	35.000	44.500	12.000	3.500	8.500	W. p. prowadzi budowę w oczekiwaniu, że dotychczasowa miara subwencyi i nadal zachowaną będzie.
16.200	11.720	4.480	2.600	1.000	1.600	
22.000	4.700	17.300	3.000	940	2.060	
73.000	15.000	58.000	9.000	1.500	7.500	
28.000	—	—	2.400	1.400	1.000	Udzielenie subwencyi zawisło od dopełnienia warunków przepisanych okólnikiem W. kr. z 22. Grudnia 1882 r.
31.000	—	—	4.500	1.700	2.800	
1,735.509	684.741	991.768	416.244	145.831	270.413	

Liczba porząd.	Powiat	Droga (powiatowa gminna)	Długość całej drogi w powiecie	części zbudowanej	części niezbudowanej	części wymagającej rekonstrukcyi	Kiedy zaczęto lub zamierzono rozpocząć budowę	Rok zamierzonego ukończenia budowy
		Z przeniesienia	846.273	250.877	525.110	70.286	—	—
	Jarosław	64. dr. gm. Jarosław-Sieniawa.	20.400	2.000	18.400	—	1878	?
32	Przemyśl (22.893/85)	65. dr. gm. Hermanowice-Sambor.	15.000	2.500	—	12.500	1884	1887
		66. dr. gm. Husaków-Nowe miasto.	12 000	—	12.000	—	1886	1888
		67. dr. gm. Przemyśl-Krówniki-Husaków.	17.000	—	17.000	—	1886	1888
33	Mościska (23.720/85)	68. dr. gm. Sądowa Wisznia-Sambor.	17.000	13.980	3.020	—	1886	1886
		69. dr. gm. Krukienice-Ostrożec.	2.000	1.580	420	—	1886	1886
		70. dr. Mościska-Hodyń.	1.480	480	1.000	—	1886	1886
34	Jaworów (22.247/85)	71. dr. gm. Jaworów-Sądowa Wisznia.	15.850	594	15.256	—	1883	1891
35	Cieszanów (23.252/85)	72. dr. gm. Narol-Horyniec.	15.550	—	15.550	—	?	1887
		73. dr. gm. Oleszyce-Lubaczów.	5.000	- -	5.000	—	?	1887
		74. dr. gm. Dachnów Lubaczów.	7.240	—	7.240	—	?	1889
36	Rawa ruska (23.309/85)	—	—	—	—	—	—	—
37	Sokal (22.537/85)	—	—	—	—	—	—	—
38	Żółkiew (21.980/85)	—	—	—	—	—	—	—
39	Gródek	—	—	—	—	—	—	—
		do przeniesienia	974.793	272.011	619.996	82.786	—	—

Koszt budowy całej drogi w powiecie zł. w. a.	Rozporządzalne fundusze miejscowe dla budowy całej drogi w powiecie zł. w. a.	Ogólny niedobór w zł.	Przypuszczalny wydatek w r. 1886. zł. w. a.	Rozporządzalne fundusze miejscowe na pokrycie wydatków w r. 1886. zł. w. a.	Niedobór w r. 1886. zł. w. a.	Uwagi
1,735.509	684.741	991.768	416.244	145.831	270.413	
44.000	—	—	2.000	1.350	650	
5.000	2.500	2.500	2.500	1.250	1.250	W. p. prowadzi budowę w oczekiwaniu, że dotychczasowa miara subwencyi i nadal zachowaną będzie.
7.500	3.900	3.600	2.500	1.300	1.200	
9.300	4.500	4.800	3.100	1.500	1.600	
6.351	375	5.976	5.976	350	5.626	
1.138	150	988	1.138	150	988	
2.625	150	2.475	2.625	150	2.475	
41.882	13.045	28.837	6.980	4.216	2.764	
46.650	6.573	40.077	15.550	2.191	13.359	
15.000	4.459	10.541	5.000	1.486	3.514	
23.000	10.740	12.260	4.600	2.151	2.449	
—	—	—	—	—	—	W. p nie zamierza ubiegać się o subwencyę.
—	—	—	—	—	—	jak wyżej.
—	—	—	—	—	—	W. p. nie przedłożył żadnych danych, ale zapewnia, że przedłoży je później.
—	—	—	—	—	—	W. p. nie przedłożył żadnych danych, ma jednak przyrzeczoną subwencyę w wysokości 50% kosztów ogólnych dla dr. Gródek-Hoszany.
1,937.955	731.133	1,103.822	468.213	161.925	306.288	

Liczba porząd	Powiat	Droga (powiatowa gminna)	Długość całej drogi w powiecie	Długość części zbudowanej	Długość części niezbudowanej	Długość części wymagającej rekonstrukcyi	Kiedy zaczęto lub zamierzono rozpocząć budowę	Rok zamierzonego ukończenia budowy
		Z przeniesienia	974.793	272.011	619.996	82.786	—	—
40	Rudki (21.666/85)	75. dr. gm. Rudki-Sądowa Wisznia.	6.550	—	6.550	—	1886	1886
		76. dr. gm. Rudki-Podhajczyki.	1.800	—	1.800	—	1886	1886
41	Sambor (21.676/85)	77. Droga gminna Sambor-Mościska.	18.035	10.000	8.035	—	1886	1890
42	Stare Miasto (21.983/85)	78. Droga gminna Topolnica-Turze-Drohobycz.	17.600	3.000	14.600	—	1878	?
		79. Droga gminna Strzelbice.	6.042	—	—	6.042	1886	1886
		80. Dr. gm. Bilicz.	6.441	—	—	6.441	1886	1886
		81. Droga gminna Chyrów-Czaple.	13.500	—	—	13.500	1886	1886
		82. Dr. gm. Terszów-Tycha-Krościenko.	18.000	—	—	18.000	1885	1886
43	Turka (22.897/85)	83. Droga powiatowa Lutowiska-Ustrzyki.	3.000	—	—	3.000	1884	1886
		84. Droga gminna Borynia-Smorze.	38.000	—	—	38.000	1885	1886
		85. Droga gminna Turka-Lutowiska.	38.000	—	—	38.000	1886	1886
		86. Droga gminna Łomna-Lutowiska.	7.000	—	—	7.000	1886	1886
		87. Dr. gm. Turka-Tarniawa niż.	23.000	—	—	23.000	1886	1886
		88. Droga gminna Jawora-Turze.	17.000	—	—	17.000	1883	1886
		Do przeniesienia	1,188.711	285.011	650.931	252.769	—	—

Koszt budowy całej drogi w powiecie zł. w. a.	Rozporządzalne fundusze miejscowe dla budowy całej drogi w powiecie zł. w. a.	Ogólny niedobór w zł.	Przypuszczalny wydatek w r. 1886 zł. w. a.	Rozporządzalne fundusze miejscowe na pokrycie wydatku w r. 1886 zł. w. a.	Niedobór w r. 1886 zł. w. a.	Uwagi
1,937.955	731.133	1,103.822	468.213	161.925	306.288	
30.000	1.000	29.000	30.000	1.000	29.000	
6.000	300	5.700	6.000	300	5.700	
44.657	22.328	22.329	11.164	5.582	5.582	Dla tej drogi przyznaną została subwencya w wysokości 50% ogólnych kosztów. LW. 21.677/85.
15.000	—	15.000	5.387	1.400	3.987	
1.498	—	1.498	1.498	—	1.498	
705	—	705	705	—	705	
3.080	—	3.080	3.080	—	3.080	Dla drogi Terszów-Tycha przyznano w zasadzie subwencyę 50% kosztów ogólnych. LW. 44.703/85.
20.000	—	20.000	20.000	—	20.000	
1.600	400	1.200	400	400	—	
1.250						
400						
80	400	1.560	1.960	400	1.560	
80						
150						
2,062.455	755.561	1,203.894	548.407	171.007	377.400	

Liczba porząd.	Powiat	Droga (powiatowa gminna)	Długość całej drogi w powiecie	części zbudowanej	części niezbudowanej	części wymagającej rekonstrukcyi	Kiedy zaczęto lub zamierzono rozpocząć budowę	Rok zamierzonego ukończenia budowy
		Z przeniesienia	1,188.711	285.011	650.931	252.769	—	—
44	Drohobycz (21.982/85)	89. Droga gminna Drohobycz-Lwów	27.200	884	26.316	—	1883	1893
45	Stryj (21.994/85)	90. Droga gminna Stryj - Żurawno	14.000	1.850	12.150	—	1882	1890
46	Dolina (23.640/85)		—	—	—	—	—	—
47	Kałusz (22.259/85)	91. Dr. gm. Kałusz-Kopanki	18.000	8.000	10.000	—	—	1887
48	Bohorodczany (21.981/85)	92. Dr. pow. Bohorodczany-Sołotwina	12.000	—	12.000	—	1886	1891
		93. Dr. gm. Stary Łysiec-Posiecz	2.000	1.000	1.000	—	1886	1886
		94. Droga gm. Bohorodczany-Sadzawa	2.000	1.000	1.000	—	1886	1886
49	Nadwórna (23.248/85)	95. Droga gm. Nadwórna-Tyśmieniczany	14.424	—	14.424	—	1886	1888
		96. Droga gminna Delatyn-Jabłonów	15.182	—	15.182	—	1886	1888
50	Stanisławów (31.027/85)	97. Droga powiatowa Podhajce-Halicz	11.136	—	11.136	—	1885	1886
51	Rohatyn (33.589/85)		—	—	—	—	—	—
52	Żydaczów (21.704/85)	98. Dr. gm. Żurawno-Nowoszyn-Nowosielce	2.450	—	2.450	—	1885	1886
53	Lwów (23.261/85)	99. Dr. gm. Jaryczów Nowy-Podliski małe	11.250	—	11.250	—	1884	?
		Do przeniesienia	1,318.353	297.745	767.839	252.769		

Koszt budowy całej drogi w powiecie zł. w. a.	Rozporządzalne fundusze miejscowe dla budowy całej drogi w powiecie zł. w. a.	Ogólny niedobór w zł.	Przypuszczalny wydatek w r. 1886. zł. w. a.	Rozporządzalne fundusze miejscowe na pokrycie wydatków w r. 1886. zł. w. a.	Niedobór w r. 1886. zł. w. a.	Uwagi
2,062.455	755.561	1,203.894	548.407	171.007	377.400	Dla drogi Borysław - Schodnica przyznano w 1882 r. 5000 zł. subwencyi. LW. 10.225/85.
102.750	58.472	44.278	12.000	5.560	6.440	
41.000	19.480	21.520	5.000	2.050	2.950	
—	—	—	—	—	—	Wydział powiatowy nie zamierza ubiegać się o subwencyę.
21.000	10.500	10.500	6.000	3.000	3.000	Udzielenie subwencyi zawisło od dopełnienia warunków przepisanych okólnikiem Wydz. kraj. z 22. Grudnia 1882.
10.000	100	9.900	1.700	—	1.700	
1.000	—	1.000	1.000	—	1.000	
1.000	—	1.000	1.000	—	1.000	
14.000	3.609	10.391	4.670	1.203	3.467	
30.000	7.268	22.732	10.000	2.756	7.244	
27.051	15.526	11.525	13.525	4.025	9.500	Dla tej drogi przyznaną została subwencya w wysokości 50% ogólnych kosztów, z której na rok 1886. przypada 9500 zł.
—	—	—	—	—	—	Wydz. pow. nie przedłożył żadnych danych, ale zapewnia, że przedłoży je później.
12.000	6.000	6.000	12.000	6.000	6.000	Subwencya w zasadzie przyznana wskutek uchwały W. Sejmu z dnia 25. Września 1882. r. tyczącej się drogi Żurawno - Bortniki.
45.000	13.963	31.037	5.246	2.246	3.000	Uchwałą W. kraj. z dnia 7. Czerwca 1884 L. 27.418 przyznaną została subwencya po dopełnieniu warunków przepisanych.
2,267.256	890.479	1,373.777	620.548	197.847	422.701	

Liczba porząd	Powiat	Droga (powiatowa gminna)	Długość całej drogi w powiecie	części zbudowanej	części niezbudowanej	części wymagającej rekonstrukcyi	Kiedy zaczęto lub zamierzono rozpocząć budowę	Rok zamierzonego ukończenia budowy
		Z przeniesienia	1,318.353	297.745	767.839	252.769	—	—
	Lwów	100. Dr. gm. w Nawaryi	1.500	800	700	—	1880	1886
54	Bóbrka (22.995/85)	101. Dr. gm. Bóbrka-Przemyślany	7.300	2.100	5.200	—	1884	1886
55	Przemyślany (21.997/85)	102. Dr. pow. Przemyślany-Świrz	14.385	11.643	2.742	—	1879	1886
		103. Dr. gm. Gliniany-Słowita	9.553	—	9.553	—	1885	1889
56	Kamionka Strumiłowa (32.089/85)	104. Dr. pow. Jabłonówka-Busk-Rakobuty	12.000	—	12.000	—	1886	1888
57	Brody (21.665/85)	105. Dr. pow. Brody-Podkamień-Założce	40.350	—	40.350	—	1885	1890
58	Złoczów (21.995/85)	106. Dr. pow. Złoczów-Ożydów	20.854	—	20.854	—	1886	1890
		107. Dr. Gliniany-Olesko-Brody	33.260	3.650	29.610	—	1885	1886
59	Brzeżany (24.927/85)		—	—	—	—	—	—
60	Podhajce (22.538/85)	108. Dr. pow. Podhajce-Halicz	29.500	—	—	29.500	1886	1886
		109. Dr. gm. Podhajce-Wiśniowczyk-Chmielówka	27.000	—	27.000	—	1886	1890
		110. Dr. gm. Kotuzów-Tarnopol	27.000	—	27.000	—	1886	1894
		Do przeniesienia	1,541.055	315.938	942.848	282.269	—	—

Koszt budowy całej drogi w powiecie zł. w. a.	Rozporządzalne fundusze miejscowe dla budowy całej drogi w powiecie zł. w. a.	Ogólny niedobór w zł.	Przypuszczalny wydatek w r. 1886 zł. w. a.	Rozporządzalne fundusze miejscowe na pokrycie wydatku w r. 1886 zł. w. a.	Niedobór w r. 1886 zł. w. a.	Uwagi
2,267.256	890.479	1,373.777	620.548	197.847	422.701	
8.000	5.000	3.000	3.000	1.000	2.000	
31.000	15.486	15.514	16.593	13.078	3.515	Uchwałą Wydziału kraj. z 1. Maja 1883. L. 18.469 przyznaną została subwencya w wysokości 50% kosztów ogóln.
45.000	15.220	29.780	8.226	3.044	5.182	Wydz. pow. prowadzi budowę w oczekiwaniu, że dotychczasowa miara subwencyi i nadal zachowaną będzie.
33.438	18.466	14.972	7.000	3.498	3.502	
90.000	45.000	45.000	30.000	15.000	15.000	Przyrzeczono subwencyę w wysokości 50% kosztów ogólnych dla drogi Nowosiołki-Kamionka. LW. 18.120/84.
173.405	86.722	86.683	30.000	21.918	8.082	Uchwałą Wydz. kraj. z 30. Stycznia 1885 L. 62.329/84 przyznaną została subwencya w wysokości 50% ogóln. koszt.
101.543	52.600	48.943	20.309	10.520	9.789	
7.005	2.900	4.105	7.005	2.900	4.105	Przyznano subwencyę w zasadzie w wysokości 25% ogólnych kosztów. LW. 44.714/85.
—	—	—	—	—	—	W. p. nie zamierza ubiegać się o subwencyę.
9.000	5.000	4.000	9.000	5.000	4.000	
54.000	3.500	50.500	10.100	600	9.500	
54.000	7.200	46.800	5.200	800	4.400	
2,873.647	1,147.573	1,723.074	766.981	275.205	491.776	

Liczba porząd.	Powiat	Droga (powiatowa gminna)	Długość całej drogi w powiecie	części zbudowanej	części niezbudowanej	części wymagającej rekonstrukcyi	Kiedy zaczęto lub zamierzono rozpocząć budowę	Rok zamierzonego ukończenia budowy
		Z przeniesienia	1,541.055	315.938	942.848	282.269	—	—
	Podhajce	111. Dr. gm. Podhajce-Kozowa.	13.000	—	13.000	—	1886	1891
61	Buczacz (21.709/85).	112. Dr. pow. Buczacz-Potok złoty.	39.500	19.500	20.000	—	1880	1886
62	Tłumacz (26.950/85).	—	—	—	—	—	—	—
63	Kołomyja (23.254/85).	113. Dr. gm. Jabłonów-Nadwórna	29.000	14.000	15.000	—	1856	1886
		114. Dr. pow. Kołomyja-Peczeniżyn.	12.500	6.000	6.500	—	1880	1888
64	Kossów (21.714/85).	115. Dr. pow. Kuty-Hryniawa	53.000	—	—	53.000	1886	1890
		116. Dr. pow. Kossów-Żabie	47.000	—	—	47.000	1886	1890
		117. Dr. gm. Kossów-Rożniatów.	6.400	—	—	6.400	1886	1887
65	Śniatyn (21.719/85).	118. Dr. pow. Załucze-Rożniów.	30.000	22.000	8.000	—	1877	1887
66	Horodenka (23.574/85).	119. Dr. pow. Niezwiska-Obertyn-Kamionki.	16.042	5.002	11.040	—	1882	1888
67	Zaleszczyki (21.985/85).	120. Dr. gm. Uścieczko-Głęboka-Jazłowiec.	14.587	5.500	9.087	—	1874	1888
68	Czortków (26.953/85).	121. Dr. pow. Wierzbowiec-Białobożnica	13.944	—	13.944	—	1884	1886
		122. Dr. gm. w Nagorzance.	550	—	550	—	1886	1886
		Do przeniesienia	1,816.578	387.940	1,039.969	388.669	—	—

Koszt budowy całej drogi w powiecie zł. w. a.	Rozporządzalne fundusze miejscowe dla budowy całej drogi w powiecie zł. w. a.	**Ogólny niedobór w zł.**	Przypuszczalny wydatek w r. 1886. zł. w. a.	Rozporządzalne fundusze miejscowe na pokrycie wydatków w r. 1886. zł. w. a.	**Niedobór w r. 1886. zł. w. a.**	**Uwagi**
2,873.647	1,147.573	1,723.074	766.981	275.205	491.776	
26.000	4.800	21.200	3.533	800	2.733	
90.000	46.500	43.500	30.000	9.500	20.500	Uchwałą Wydziału kraj. z dnia 17. Kwietnia 1883 L. 17.770 przyznaną została w zasadzie subwencya dla tej drogi.
—	—	—	—	—	—	Wydział pow. nie zamierza ubiegać się o subwencyę.
5.000	2.400	2.600	4.000	2.400	1.600	Wydział pow. prowadzi budowę w oczekiwaniu, że dotychczasowa miara subwencyi i nadal zachowaną będzie.
21.000	8.568	12.432	13.750	2.856	10.894	
35.000			7.000			Udzielenie subwencyi zawisło od dopełnienia warunków przepisanych okólnikiem Wydz. kraj. z 22. Grudnia 1882.
	6.000	54.000		6.000	6.000	
25.000			5.000			
10.000	2.500	7.500	5.000	2.500	2.500	
30.000	18.600	11.400	8.000	2.000	6.000	
28.185	14.093	14.092	8.000	4.000	4.000	Uchwałą Wydziału kraj. z dnia 24. Kwietnia 1883 L. 15.694 przyznaną została subwencya w wysokości 50% ogólnych kosztów.
35.727	4.216	31.511	12.000	4.216	7.784	Uchwałą Wydz. kraj. z dnia 30. stycznia 1885 L. 62.705/84 przyznaną została subwencya w wysokości 30% ogólnych kosztów.
50.720	26.060	24.660	26.162	13.832	12.330	Uchwałą Wydz. kraj. z dnia 7. Marca 1884 L. 6055 przyznaną została subwencya do wysokości 50% ogólnych kosztów.
2.000	1.000	1.000	2.000	1.000	1.000	
3,232.279	1,282.310	1,946.969	891.426	324.309	567.117	

Liczba porząd	Powiat	Droga (powiatowa gminna)	Długość całej drogi w powiecie	Długość części zbudowanej	Długość części niezbudowanej	Długość części wymagającej rekonstrukcyi	Kiedy zaczęto lub zamierzono rozpocząć budowę	Rok zamierzonego ukończenia budowy
		Z przeniesienia	1,816.578	387.940	1,039.969	388.669	—	—
69	Trembowla (21.989/85)	123. Dr. pow. Trembowla-Skałat	16.000	—	16.000	—	1886	1887
70	Tarnopol (21.988/85)	124. Dr. pow. Tarnopol-Brody.	28.508	11.454	17.054	—	?	1888
71	Zbaraż (32.556/85)	—	—	—	—	—	—	—
72	Skałat (22.536/85)	125. Dr. gm. Grzymałów-Touste-Husiatyn	10.000	5.000	5.000	—	1883	1886
		126. Dr. pow. Podwołoczyska-Touste.	35.000	9.000	26.000	—	1884	1888
73	Husiatyn (22.999/85)	127. Droga powiatowa Touste-Husiatyn.	22.000	—	22.000	—	1886	1889
		128. Dr. pow. Probużna-Hadynkowce	7.000	—	7.000	—	1886	1887
74	Borszczów (21.669/85) (26.189/85)	129. Dr. Ujście biskupie-Szuparka-Szyszkowce-Korolówka.	20.000	—	20.000	—	1886	1891
		130. Dr. Jezierżany-Bilcze.	14.000	—	14.000	—	1886	1891
		Razem .	**1,969.086**	**413.394**	**1,167.023**	**388.669**	—	—

Koszt budowy całej drogi w powiecie zł. w. a.	Rozporządzalne fundusze miejscowe dla budowy całej drogi w powiecie zł. w. a.	Ogólny niedobór w zł.	Przypuszczalny wydatek w r. 1886 zł. w. a.	Rozporządzalne fundusze miejscowe na pokrycie wydatku w r. 1886 zł. w. a.	Niedobór w r. 1886 zł. w. a.	Uwagi
3,232.279	1,282.310	1,946.969	891.426	324.309	567.117	Wydz. pow. prowadzi budowę w oczekiwaniu że dotychczasowa miara subwencyi i nadal zachowaną będzie. Budowa drogi Trembowla - Budzanów na ukończeniu.
40.000	25.000	15.000	20.000	10.000	10.000	
37.110	—	37.110	12.000	—	12.000	
—	—	—	—	—	—	Wydz. pow. oznajmił, że przedłoży żądane daty po wykonaniu potrzebnych studyów technicznych.
23.432	12.052	11.380	4.000	2.000	2.000	Do LW. 22.560/83 przyznaną została subwencya w wysokości 49% ogólnych kosztów.
100.000	50.000	50.000	10.000	5.000	5.000	Uchwałą Wydz. kraj. z dnia 26. Lutego 1884 L. 7628 przyznaną została subwencya w wysokości 50% ogólnych kosztów.
66.000	33.000	33.000	20.000	10.000	10.000	
15.000	8.000	7.000	10.000	5.000	5.000	
50.000	25.000	25.000	8.333	4.167	4.166	
35.000	17.500	17.500	5.833	2.917	2.916	Z powodu znacznej ofiarności strony bezpośrednio interesowanej, zasługuje ta droga na subwencyonowanie.
3,598.821	**1,452.862**	**2,142.959**	**981.592**	**363.393**	**618.199**	

Alegat 39. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego z r. 1885.

Wykaz

bezzwrotnych zapomóg udzielonych w r. 1885. na publiczne roboty drogowe z funduszów zapomogi państwowej i krajowej dla ludności wiejskiej niedostatek cierpiącej.

Liczba porządkowa	Data rozporządzenia		Na drogę	Dla powiatu	Udzielono z funduszu		Uwaga
	Prezydyum c. k. Namiestnictwa	L. Wydziału krajowego			państwowego	krajowego	
1		8/9 44708	powiat. Żywiec-Kęty	Biała		4000	
2	25/3 85 l. 3184	15615	na roboty publiczne	Bochnia	7000	—	
3	13/6 „ „ 5798	29560	z Ujścia do Niepołomic i Boryczowa	Bochnia	3500	—	
4	15/6 „ „ 5839	29924	na naprawę dróg gminnych	Bohorodczany	2000	—	
5	2/4 „ „ 2643	17532	„ „ „ „	Brzesko	3000	3000	
6	14/4 „ „	16223	„ „ „ „	Brzozów	—	1400	
7	16/6 „ „ 5952	30499	Izdebki-Nozdrzec, Dynów-Jawornik	„	2000	—	
8	12/6 „ „ 5100	29662	z Ujścia jezuickiego do Szczucina	Dąbrowa	4000	—	
9	20/3 „ „	14159	na roboty publiczne	Drohobycz	—	1500	
10	30/4 „ „ 3800	22787	na dojazdy kolejowe	Gorlice	2000	—	
11	27/3 „ „	14028	na roboty publiczne	Grybów	—	1000	
12	30/3 „ „ 3059	16941	„ „ „	„	1000	—	
13	14/3 „ „	15676	„ „ „	Jarosław	—	1000	
14	10/4 „ „ 2680	18513	Jarosław-Sieniawa i inne drogi	„	5000	—	
15	6/3 „ „	10947	na drogi gminne	Jasło	—	6000	
16	18/3 „ „ 2392	14493	na drogę powiatową Frysztak-Wielkopole	„	2000	—	
17	16/6 „ „ 5952	30499	Niegłowice-Dębowiec	„	3000	—	
18	„ „ „ „	„	Frysztak-Wielopole	„	2000	—	
19	15/6 „ „ 5909	30008	droga strategiczna Halicz-Siwka	Kałusz	1200	—	
20	16/6 „ „ 5952	30499	Wojniłów-Żurawno	„	1500	—	
21	14/3 „ „	19605	Ranizów-Bojanów	Kolbuszowa	—	800	
22	6/7 „ „ 6731	34926	Łańcut-Leżajsk, powiat	Łańcut	1000	—	
23	28/4 „ „	20667	na drogi gminne	Mielec	—	3000	
24	23/4 „ „ 3314	22385	na naprawę dróg gminnych	Myślenice	1000	—	
25	3/4 „ „	15059	„ „ „ „	„	—	2000	
26	„ „ „	25503	Ulanów-Bieliniec	Nisko	—	2000	
27	12/6 „ „ 4830	29927	„ „	„	1000	—	

Liczba porządkowa	Data rozporządzenia		Na drogę	Dla powiatu	Udzielono z funduszu		Uwaga
	Prezydyum c. k. Namiestnictwa	L. Wydziału krajowego			państwowego	krajowego	
28	12/6 85 l. 4830	29927	Nisko - Ulanów	Nisko	1000	—	
29	„ „ „ „	„	Rudnik - Ulanów	„	1500	—	
30	„ „ „ „	„	Rudnik - Leżajsk	„	2500	—	
31	17/3 „ „	13352	na drogi gminne	Nowy Sącz	—	1000	
32	16/6 „ „ 5952	30499	droga strategiczna Stary Sącz - Piwniczna	„	3000	—	
33	25/3 „ „ 2739	15615	na roboty publiczne	Przemyśl	8356	—	
34	16/6 „ „ 5952	30499	Nienadowa - Iskań	„	2500	—	
35	14/7 „ „	17535	Medyka - Bniów - Starzawa	„	—	4000	
36	16/6 „ „ 5952	30499	Bursztyn - Łopuszna	Rohatyn	1500	—	
37	„ „ „ „	„	Rohatyn - Żurawno	„	2000	—	
38	6/4 „ „ 3130	17827	na roboty publiczne	Ropczyce	2400	—	
39	16/6 „ „ 5952	30499	Sędziszów - Kolbuszowa	„	1500	—	
40	„ „ „ „	„	Jawornik-Łańcut-Dynów	Rzeszów	1000	—	
41	14/6 „ „ 5801	30007	na publiczne drogi	Rudki	5500	—	
42	14/7 „ „	32176	Sambor - Mościska	Sambor	—	1000	
43	27/3 „ „	14924	na roboty publiczne	Stanisławów	—	2500	
44	6/9 „ „ 7971	46605	powiat. Podhajce - Halicz	„	2000	—	
45	15/6 „ „ 5909	30008	droga strategiczna Halicz - Siwka	„	3800	—	
46	16/4 „ „ 3514	19683	droga powiatowa Terszowa - Tycha	Stare miasto	2000	—	
47	16/6 „ „ 5952	30499	„ „	„ „	1000	—	
48	„ „ „ „	„	Stryj - Żurawno	Stryj	1500	—	
49	8/3 „ „ 1981	12678	na roboty publiczne	Tarnobrzeg	4000	—	
50	10/4 „ „ 3251	18514	„ „ „	„	1200	—	
51	13/4 „ „ 3222	19003	„ „ „	Wadowice	3000	—	
52	16/6 „ „ 5952	30499	Brzeźnica - Czernichów, Kalwarya-Skawina-Brzeżina i Spytkowiec-Wisła	„	3000	—	
53	14/7 „ „	28330	na drogę gminną w Wiśniowej	Wieliczka	—	300	
54	16/6 „ „ 5952	30499	Wieliczka - Myślenice i Dobczyce-Niezdów-Szczerzec	„	3000	—	
55	„ „ „ „	„	Mikołajów - Rozdół, Drohowyże-Komarno, Żydaczów-Chodorów-Żurawno	Żydaczów	3000	—	
56	20/3 „ „ 2357	14918	na roboty publiczne	Żywiec	1500	—	
			Suma		103.956	34.500	

Alegat 40. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego z r. 1885.

Wykaz dojazdów kolejowych

bądź uznanych za publiczne, bądź też przedstawionych do uznania przez odnośne reprezentacye powiatowe.

Liczba bież.	Dojazd do stacyi	Powiat	Długość dojazdu w metrach bieżących	Ogólny koszt dojazdu zł.	ct.	Preliminarz datku konkurencyjnego przypadającego na fundusz krajowy w 1885. i 1886. r. zł.	ct.	Uwagi
		I. Koleje dawniejsze.						
		a) **północna cesarza Ferdynanda.**						
1	Jawiszowice . . .	Biała	695	4.528	37	192	67	zbudowany
		b) **Karola Ludwika.**						
2	Bierzanów	Wieliczka	2.200	4.000	—	850	—	w pertraktacyi
3	Kłaj	Bochnia	934	3.000	—	831	15	w pertraktacyi
4	Żurawica	Przemyśl	3.000	1.730	12	—	—	w pertraktacyi
5	Zadwórze	Przemyślany	1.870	18.566	15	555	74	zbudowany
6	Zabłotce	Brody	10.500	40.000	—	6.666	66	w pertraktacyi
7	Złoczów	Złoczów	1.995	8.366	45	157	17	zbudowany
		c) **Lwowsko-Czerniowiecka.**						
8	Bóbrka-Chlebowice .	Bóbrka	4.476	19.700	—	3.890	16	
9	Bursztyn-Demianów .	Rohatyn	597	2.000	—	670	—	w pertraktacyi
		II. Koleje nowe.						
		a) **Transwersalna.**						
		aa) **linia Zwardoń-Żywiec.**						
10	Milówka	Żywiec	585	2.287	—	763	—	
		bb) **linia Żywiec-Nowy Sącz.**						
11	Jeleśna	Żywiec	151	1.207	—	305	—	w pertraktacyi
12	Lachowice	Żywiec	601	1.351	—	316	—	"
13	Sucha	Żywiec	25	545	—	182	—	"
14	Osielec	Myślenice	105	1.651	50	60	50	—
		Zniesienie I. . .	27.734	108.932	59	15.440	05	

Uwaga. Z pomiędzy dojazdów wykazem objętych, przypada na kolej transwersalną 32, do których przybędą prawdopodobnie jeszcze dojazdy wiodące do stacyi w Korosiatynie i Pyszkowcach tak, że ogólna liczba publicznych dojazdów wiodących do stacyi tej kolei wyniosłaby w takim razie 34.

Liczba bież.	Dojazd do stacyi	Powiat	Długość dojazdu w metrach bieżących	Ogólny koszt dojazdu zł.	ct.	Preliminarz datku konkurencyjnego przypadającego na fundusz krajowy w 1885. i 1886. r. zł.	ct.	Uwagi
15	Zaryte	Myślenice	292	2.464	50	113	50	
16	Chabówka	Nowy Targ	470	7.000	—	1.550	—	Zbudowany ale wymaga rekonstrukcyi
		cc) **Linia Sucha-Skawina.**						
17	Skawce	Wadowice	33	620	—	135	—	
18	Kalwarya	Wadowice	510	3.950	—	848	—	
		dd) **Linia Oświęcim-Podgórze.**						
19	Przeciszów . . , .	Wadowice	233	1.600	49	351	49	Zbudowany
20	Zator	Wadowice	417	3.090	54	726	18	Zbudowany
21	Ryczów	Wadowice	126	1.374	39	342	—	Zbudowany
22	Brzeźnica	Wadowice	151	1.240	56	363	52	Zbudowany
23	Wielkie drogi . . .	Wadowice	140	1.259	04	335	68	Zbudowany
24	Skawina	Wieliczka						Zbudowany
25	Swoszowice	Wieliczka	964	9.616	—	1.950	—	Zbudowany
26	Podgórze	Wieliczka						
		ee) **Linia Grybów-Zagórz.**						
27	Wola Łużańska . .	Gorlice	389	2.226	46	808	15	Zbudowany
28	Zagórzany	Gorlice	215	802	—	289	—	Zbudowany
29	Biecz	Gorlice	186	808	43	202	11	
30	Jasło	Jasło	128	5.134	24	900	55	
31	Krosno	Krosno	555	2.391	45	643	86	
32	Iwonicz	dto.	179	1.481	98	267	—	
33	Rymanów	Sanok	425	834	—	139	—	
		ff) **Linia Stanisławów-Husiatyn**						
34	Niżniów	Tłumacz	312	6.115	11	336	37	zbudowany
35	Monasterzyska . . .	Buczacz	244	6.727	12	842	—	
36	Jezierzany	Buczacz	1.417	5.523	—	1.739	—	
37	Buczacz	Buczacz	232	3.179	60	529	93	w pertraktacyi
	Zniesienie II. . .		7.618	67.438	89	13.412	34	

Liczba bież.	Dojazd do stacyi	Powiat	Długość dojazdu w metrach bieżących	Ogólny koszt dojazdu		Preliminarz datku konkurencyjnego przypadającego na fundusz krajowy w 1885. i 1886. r.		Uwagi
				zł.	ct.	zł.	ct.	
38	Dżuryn	Czortków	78	973	—	324	51	
39	Czortków	dto.	1.121	23.740	68	1.040	11	zbudowany
40	Kopeczyńce	Husiatyn	1.000	7.000	—	1.300	—	
		gg) **Odnoga Zagórzany-Gorlice.**						
41	Gorlice	Gorlice	230	1.622	39	440	80	
		b) **Jarosławsko-Sokalska.**						
42	Oleszyce	Cieszanów	1.040	7.050	—	1.175	—	
43	Lubaczów	dto.	915	4.400	—	733	33	
44	Huta zielona . . .	Rawa ruska	3.360	7.826	60	1.592	68	w pertraktacyi
45	Rawa ruska	Rawa ruska	820	2.289	64	347	23	w pertraktacyi
46	Uhnow	Rawa ruska	1.027	6.597	38	1.281	87	w pertraktacyi
47	Bełz	Sokal	775	5.470	—	911	67	
48	Krystynopol . . .	Sokal	1.290	12.000	—	2.000	—	
49	Sokal	Sokal	2.540	22.300	—	3.433	38	
		c) **Stryj-Beskid.**						
50	Lubieńce	Stryj	423	2.016	21	336	05	
51	Synowódzko wyżne .	Stryj	154	1.020	31	170	04	
52	Skole	Stryj	126	635	20	105	86	
		Zniesienie III. . .	14.899	104.941	41	15.192	53	
		„ II. . .	7.618	67.438	89	13.412	34	
		„ I. . .	27.734	108.932	59	15.440	05	
		Ogółem . .	50.251	281.312	89	44.044	92	

Alegat 41. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego z r. 1885.

WYKAZ

datków ofiarowanych przez Rady powiatowe w roku 1880. w celu ułatwienia pomocy kraju dla wykończenia kolei transwersalnej.

Liczba bieżąca	Powiat	Rocznie		Przez lat	Razem		Wpłacono jak w poprzednim wykazie		Wpłacono do końca Czerwca 1885.		Uwaga
		zł.	ct.		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	
1	Gorlice	675	99	20	13.519	90	—	—	—	—	Datek ofiarowany był warunkowo.
2	Krosno	746	78	20	14.935	74	—	—	—	—	
3	Sanok	796	—	20	15.920	15	—	—	—	—	Przedłużono termin spłaty L.W. 23.223/83.
4	Buczacz	1.370	30	20	27.406	—	1.000	—	1.000	—	
5	Nowy Targ	361	34	20	7.226	79	361	34	—	—	
6	Jasło	1.681	07	20	33.621	44	—	—	—	—	Datek ofiarowany był warunkowo.
7	Czortków	528	99	20	10.579	99	528	99	530	—	
8	Zaleszczyki	603	40	10	6.034	09	2.413	64	603	41	
9	Stanisławów	944	22	20	18.884	67	1.978	09½	383	18	
10	Tłumacz	717	69	20	14.353	80	700	06	—	—	
11	Limanowa	469	17	20	9.383	44	—	—	—	—	Peryod spłaty rat ma być liczony od roku 1884.
	Ogółem . .	8.894	95	20	171.866	01	6.982	12½	2.516	59	L.W. 53.726/82.
							9.498 zł. 71½ ct.				

WYKAZ

wydatków poniesionych ze Skarbu Państwa na utrzymanie gościńców wojskowych w latach 1862. do 1883. włącznie.

Liczba bieżąca	Nazwa gościńca	Koszta utrzymania gościńców wojskowych: w latach 1862. do 1876. (do LN. 56.317/77) zł.	ct.	w roku 1877. do (LN. 23.349/78) zł.	ct.	w latach 1878. do 1883. zł.	ct.	Uwaga
	Gościniec Nadwiślański.							
1	Część: Proszowski-Niepołomice							
	od 1 do 21 kilometra	37.846	98	7.241	59	25.741	89	okręg budowniczy Bocheński
2	„ Biała-Zator-Podgórze							
	od 105 do 134 kilometr. i 156 metr.	—	—	5.492	27	38.457	22	okręg budowniczy Bialski
	od 50 do 104 kilometr. . . .	148.823	40	9.922	81	71.083	44	okręg budowniczy Krakowski
	gościniec Izdebnicki od 3 do 11 kilometr. .	—	—	—	—	23.507	12	okręg budowniczy Krakowski
	Gościniec Zakluczyński.							
3	Część: Gorlice-Źmigród							
	od 1 do 29 kilometra	35.544 77.349	25 30	3.360	89	30.414	29½	okręg budowniczy Jasielski
4	Część: Gdów-Gorlice							
	od 84 do 129 kilometr. i 376 metr. .	218.713	53	11.552	43	91.281	53½	okręg budowniczy Bocheński
	od 34 do 73 kilometra . . .	49.771 9.691	49½ 15½	7.040	60	63.797	32	okręg budowniczy Nowosądecki.
	Razem . .	577.740	11	44.610	59	344.282	82	
		Ogółem 966.633 zł. 52 ct.						

Departament rachunkowy c. k. Namiestnictwa.
Lwów 20. Września 1884.

Alegat 43. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego za r. 1885.

Wykaz

wydatków na koszta leczenia ubogich w roku 1884. z rubryki III. funduszu krajowego.

Liczba porządkowa	Szpitale	Za ile kwartałów	Ilość dni	Zapłacona kwota zł.	ct.	Uwaga
1	Biała	4	7.900	3.504	20	
2	Bochnia	4	15.087	7.544	40	
3	Brody	4	13.576	6.871	90	
4	Brzeżany	4	12.912	6.916	30	
5	Drohobycz	4	15.579	7.952	09	
6	Jasło	4	19.666	9.440	50	
7	Kołomyja	4	17.472	8.081	83	
8	Kraków św. Łazarza:					
	Oddział chorych . .	4	107.994	70.436	21	
	„ położnic . . .	4	22.765	15.215	52	
	„ syfilitycznych . .	4	43.805	37.051	80	
	„ obłąkanych . .	4	16.956	13.194	81	
	Klinika	i z lat dawnych 4	20.934	24.106	35	Zaliczka 10.000 zł.
9	Kulparków zakład obłąkanych	4	120.349	117.974	18½	
10	Lwów: Oddział chorych . .	4	350.292	288.742	56½	
	„ położnic . .	4	9.004	7.576	42	
11	Podhajce	4	16.464	8.936	66	Zaliczka 500 zł.
12	Przemyśl	4	28.337	9.381	85	
13	Rzeszów	4	20.327	10.460	27	
14	Sambor	4	13.451	7.910	90	
15	Sanok	4	15.193	8.975	20	
16	Sącz nowy	4	15.576	8.355	06	
17	Sniatyn	4	1.622	884	10	
18	Sokal	4	15.550	8.218	47	
19	Stanisławów	4	21.952	11.774	98	
20	Stryj	4	22.869	13.812	85	Zaliczka 400 zł.
21	Tarnopol	4	18.216	9.101	55	
22	Tarnów	4	33.353	16.113	—	
23	Wadowice	4	3.751	1.954	36	
24	Zaleszczyki	4	10.463	5.167	38	
25	Złoczów	4	21.183	10.323	08	
26	Żółkiew	4	19.530	11.705	20	Zaliczka 2000 zł.
	Razem szpitale galicyjskie .		1,072.128	767.683	99	
	Do przeniesienia . .		1,072.128	767.683	99	

Liczba porządkowa	Szpitale	Za ile kwartałów	Ilość dni	Zapłacona kwota zł.	ct.	Uwaga
	Z przeniesienia . .		1,072.128	767.683	99	
27	Szpitale zagraniczne . .		142.211 ½	72.421	14	
28	„ wojskowe . . .		4.435 ½	1.774	20	
	Razem wszystkie szpitale .		1,218.775	841.879	33	
	Do tego:					
29	Należytości wypłacone za sprawdzanie rachunków aptekarskich i recept, oraz inne wydatki i zwroty			10.071	73	
	Ogółem . .			851.951	06	
	Od tego:					
	Zwroty zaliczek od gmin i inne			29.030	08 ½	
	Pozostaje czysty wydatek .			822.920	97 ½	
	Na rubr. V. dochodów „Zwroty zaliczek z lat ubiegłych“ zarachuje się:					
Budżetu poz. 11.	Szpitale z rachunków kwartalnych			13.075	44 ½	
„ 12.	Gminy za koszta leczenia			5.432	25 ½	
	Razem . .			18.507	70	

Alegat 44. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego z r. 1885.

Wykaz

cen targowych i cen szpitalnych w Warszawie, Krakowie i we Lwowie w 1882. i 1883.
obrachowane na monetę austryacką licząc 1 r. = 1 zł. 30 ct.

	Ceny targowe						Ceny szpitalne					
	Warszawa L. 10199/85		Kraków L. 14537/85		Lwów L. 13762/85		Warszawa str. 11-12 spr.		Kraków L. 15944/85		Lwów L. 15944/85	
	1882	1883	1882	1883	1882	1883	1882	1883	1882	1883	1882	1883
1 klgr. mięsa wołowego	38.4	37.1	49.7	52.0	51.1	53.5	28.2	26.0	45.0	45.0	*) 52.0	45.0
„ cielęciny	37.1	35.8	46.	48.	41.1	43.0	34.2	34.2	45.0	45.0	52	44.5
„ wieprzowiny	42.9	41.6	60.	58.	58.0	58.5	35.0	35.0	54	60	52	45
„ masła	83.9	75.1	1zł0.5	1zł.12	1zł.11	1zł21.2	81.6	69.4	78	90	95	1zł.05
„ mąki pszennej Nr. 0	20.8	20.2	24.	23.4	—	--	17.6	17.6	21	—	—	—
„ „ „ Nr. 1	18.7	17.9	23.3	22.4	21.3	21.1	14.8	14.8	20.4	19.2	21.15	21.8
„ „ „ Nr. 2	17.9	15.3	22.1	21.7	20.3	20.2	12.2	12.2	19.6	18.8	20.25	20.95
„ bułek	19.5	18.2	20.	20	23.8	26.9	18.7	17.4	18.43	17.87	21.35	21.57
„ chleba pytlowanego	10.9	9.4	17.2	17.0	13.5	14.3	11.7	10.4	10.56	9.91	14.25	15.55
„ krup jaglanych	6.3	7.1	13.	13.6	14.7	14.8	7.2	7.0	13.0	12.0	11.64	14.5
„ „ hreczanych	8.4	9.6	17.5	17.0	17.3	21.7	7.0	7.6	19.5	14.7	14.5	21.0
„ „ pszennych	14.5	16.0	24.3	24	23.4	22.6	11.3	10.4	22.0	18.7	21.6	22.3
„ „ perłowych	12.7	13.6	23.5	24.7	37.8	37.3	13.2	11.2	16·0	14.0	27	23
„ „ drobn. hrecz.	13.7	15.7	—	—	—	—	13.6	14.5	25	23	20.5	29
„ świec stearynowych	54.—	60.2	1zł.06	1zł.11	95.3	97.2	67.6	78	1 zł.	1 zł.	1zł.11	1zł.18
„ nafty	18.0	17.1	24.	24.	27.7	28.5	19.5	18.3	22.52	21.0	21.5	29.5
Centnar owsa (100 klgr.)	3zł.70	3zł.79	6zł.90	7zł.52	6zł.21.3	6 z.71.1	2zł.41	1zł.82	9 zł.	8zł.79	—	—
„ siana „	3zł.51	3zł.56	2zł.68	3zł.62	2zł.00.7	2 z.65.7	1zł.84	1zł.56	1 zł.50	1zł.66	—	—
„ słomy „	1zł.27	94.9	2zł.04	2zł.34	1zł.56.6	1 z.79.7	1zł.35	1zł.06	2 zł.05	1zł.95	1zł.60	1zł.75
„ węgli (50 kgr.)	—	--	33.	34.	1zł.73.3	1 z.53.8	41.21	41·21	30.5	31	80	80
Sążeń drzewa 4. metrowy	—	9zł.19	17.44	18.88	14zł.53	14zł.32	6zł.98	6zł.98	10z.50	12z50	12.80	13.0

*) Obawa zamknięcia granicy dla bydła w chwili zawierania kontraktu na dostawę, była przyczyną wyższej ceny mięsa w tym roku, w porównaniu z poprzedzającym i następnym.

Alegat 45. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego z r. 1885

Ruch chorych

i koszt utrzymania w szpitalach Warszawskich w r. 1882.

Warszawa miała w 1882 r. 383.943 ludności. — Rubel = 1 zł. 30 ct.

Nr.	Nazwa zakładów	Ilość łóżek	Leczono	Umarło	% śmiertl.	Średni pobyt chorego	średnia ilość chorych dzieci	Ilość dni leczenia	Ogólny wydatek w zł. austr.	Koszt dnia leczenia
1.	**Szpital Dzieciątka Jezus:**									
	Odział chorych	500	6.594	869	13·2	20·4	368·6	134 557	274.999.67	?
	„ obłąkanych kobiet . .	200	298	29	9·0	243·7	198·9	72.616		
	„ położnic	12	275	26	9·4	8·8	6·6	2.424		
	„ podrzutków . . .	286	5.744	1.089	18·3	20·1	3.165	1.159.202		
2.	**Szpital św. Łazarza** dla wewnętrz.	300	3.382	58	1·7	28·0	260·0	94.912	78.049.35	82. 1
3.	„ **oczny ks. Lubomirskiego**	50	664	—	—	35·6	59·8	21.831	18.516.53	84. 7
4.	**5 Przytułków dla położnic**	15	42	—	—	10·5	7·3	447	8.807.69	19zł70
5.	**Szpital żydowski:**									
	Oddział chorych	220	4.264	368	8·6	17·8	199·5	72.845	79.453.86	73. 3
	„ wewnętrznych . .	120	550	2	0·4	29·9	44·2	16.143		
	„ obłąkanych . . .	50	130	8	6·1	140·1	47·7	17.384		
	„ położnic	10	98	—	—	18·3	4·8	1.760		
	Suma *A.* z 5. szpitali . .	1.763	22.041	2.449	11.1	72.3	4367	1.594.121	459.827 10	
6.	**Szpital św. Ducha.** Oddział chorych	188	2.569	296	12.0	22.3	157.5	57.505	15.627.73	122.2
	„ oddział sierót chłopców .	12	12	—	—	365.0	12.0	4.380		
7.	„ **św. Jana Bożego** dla obłąkan.	200	302	44	14.5	243.3	201.3	73.490	63.357.77	86.1
8.	„ **na Pradze** oddział chorych	60	723	92	12.7	23.7	46.9	17.126	21.162.97	123.5
9.	„ **przy domu przytułku i Pracy**	60	1.125	178	15.8	21.6	66.6	24.293	24.445.99	106.
10.	„ **św. Rocha** oddział chorych	100	1.722	167	9.7	19.2	90.5	33.049	44.878.36	135.2
11.	„ **ewangielicki** oddział chorych	70	854	95	11.1	28.3	66.1	24.144	21.820.39	90.3
	Suma *B.* z 6. szpitali . .	678	7.295	872	12.0	31.4	639.0	229.607	251.293 27	106.
	3 szpitale krajowe nasze we Lwowie, Krakowie i Kulparkowie	1.711	15.750	1.386	8.8	29.7	1277.8	466.405	424.242	90.9

Alegat 46. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego z 1885 r.

Ruch chorych

i koszt utrzymania w szpitalach Warszawskich w 1883. — Rubel = 1 zł 30 ct.

Nr.	Nazwa zakładów	Ilość łóżek	Leczono	Umarło	% śmiert.	Średni pobyt chorego	Średnia ilość chorych dziennie	Ilość dni leczenia	Ogólny wydatek w zł. austr.	Koszt dnia leczenia ct.
1.	**Szpital Dzieciątka Jezus:**									
	Oddział chorych	500	6.617	895	13·5	21·3	387·4	141.400	284.452.85	?
	„ obłąkanych kobiet . .	200	279	23	8·2	234·5	202·2	73.797		
	„ położnic	12	277	8	2·9	9·0	6·8	2.504		
	„ podrzutków	286	5.383	1008	18·7	191·1	281·9	1,028.990		
2.	**Szpital św. Łazarza** dla wenerycz.	300	3.369	41	1·2	28·6	264·7	96.624	76.339.99	78·9
3.	„ **oczny ks. Lubomirskiego**	50	577	—	—	35·0	55·4	20.214	17.957.96	88·7
4.	**5 Przytułków dla położnic**	15	496	1	0·2	9·0	12·1	4.428	13.277.29	299·7
5.	**Szpital żydowski:**									
	Oddział chorych	220	3930	371	9·4	17·2	185·1	67·577	76.808.26	74·1
	„ wenerycznych . . .	120	510	4	0·8	32·5	45·3	16.564		
	„ obłąkanych	50	134	19	14·1	134·6	49·4	18.043		
	„ położnic	10	61	7	11·4	21·6	3·6	1.316		
	Suma *A.* z 5 szpitali . . .	1.763	21.633	2.377	10·9	68·0	403·1	1,471.457	468.836.25	
6.	**Szpital św. Ducha.** Oddział chorych	188	2.616	281	10·7	23·8	170·0	62.362	86.944.24	132·6
	„ oddział sierót chlopców .	12	12	—	—	365·0	12·0	4.380		
7.	„ **św. Jana Bożego** dla obłąkan.	200	315	57	18·1	235·9	203·6	74.332	66.429.18	89·3
8.	„ **na Pradze** oddział chorych	60	814	131	16·1	24·5	54·8	20.008	19.972.71	99·7
9.	„ **przy domu Przytułku i Pracy**	60	1.136	157	13·8	18·4	57·4	20.936	23.597	112·2
10.	„ **św, Rocha** oddział chorych	100	1.561	182	11·6	20·6	87·9	32.113	32.088.29	99·8
11.	„ **ewangielicki** oddział chorych	70	839	102	8·2	25·3	58·2	21.258	21.986.54	103·3
	Suma *B.* z 6 szpitali . . .	678	7.281	910	12·5	31·7	63·2	231.009	251.017.96	108·6
	3 szpitale krajowe nasze we Lwowie, Krakowie i Kulparkowie .	1.711	17.104	1.587	9·2	29·5	1.387	506.579	448.847	88·6

Alegat 47. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego za r. 1885.

Ruch chorych i koszta w naszych zakładach leczniczych w r. 1884.

Poszczególnienie	Ilość łóżek	Ilość chorych	Ilość uzdrowionych	Ilość zmarłych	Procent uzdrowionych	Procent śmiertelnych	Ilość dni leczenia	Średni pobyt chorego	Wydatki zł.	Wydatki ct.	Koszta całej kuracyi chorego zł.	Koszta całej kuracyi chorego ct.	Koszta dnia ct.	Koszta wiktu ct.	Koszta leków ct.	Taksa od dorosłych ct.	Taksa od dzieci ct.
A. Szpitale powszechne:																	
krajowy we Lwowie . .	638	9.836	6.359	786	64·65	8·00	189.352	19·25	158.738	88½	16	14	83·8	29·4	5·9	84	42
„ w Krakowie . .	380	5.704	3.945	676	66·13	11·33	120.339	21·45	99.046	14	17	36	82·3	28·4	5·5	chor. 63 syf. 80	chor. 63 syf. 80
gminny w Białe . . .	93	672	440	91	65·46	13·54	17.518	26	9.620	82	14	31	54·9	25·1	5·6	45	25
„ w Bochni . . .	55	743	513	98	69·04	13·18	16.961	22·8	9.050	68½	12	18	53·3	22·3	5·2	51	30
„ w Brodach . .	53	611	522	44	85·43	7·20	12.226	20	7.517	03½	12	30	61·4	26·9	5·9	52	30
„ w Brzeżanach .	50	520	389	51	74·80	9·80	14.406	27·7	7.646	76	14	70	53·0	20·5	3·3	55	30
„ w Drohobyczu .	80	791	604	102	76·35	12·89	21.537	27·2	10.646	45½	13	45	49·4	20·9	4·1	55	30
„ w Jaśle . . .	100	951	630	74	66·24	7·78	19.508	20·5	9.747	16	10	24	49·9	26·0	5·6	50	30
„ w Kołomyi . .	70	657	500	38	76·10	5·78	16.925	25·7	9.164	14½	13	94	54·1	21·1	5·5	48	25
powiatowy w Podhajcach .	60	669	526	53	78·62	7·92	17.402	26	9.557	12	14	28	54·9	19·9	4·0	52	30
gminny w Przemyślu .	160	1.699	1.279	139	75·27	8·18	31.618	18·6	19.397	95	11	41	61·3	22·0	6·1	33	20
„ w Rzeszowie .	80	866	550	60	63·51	6·92	22.803	26·3	12.699	50	14	66	55·6	28·2	4·1	52	28
„ w Samborze . .	52	537	379	58	70·57	10·80	11.151	20·7	7.605	55	14	16	68·2	23·1	5·3	60	30
„ w Sanoku . .	80	575	494	33	85·91	5·73	16.787	29·1	7.804	45	13	57	46·4	21·2	2·8	60	30
„ w Sączu . . .	60	632	416	52	65·82	8·22	16.563	26·2	7.915	32	12	52	47·7	18·4	5·1	54	30
„ w Sniatynie . .	24	113	99	4	87·61	3·53	2.306	20·4	1.411	76½	12	49	61·2	22·3	7·0	55	30
powiatowy w Sokalu . . .	52	822	604	58	73·47	7·05	17.067	20·7	8.498	87½	10	34	49.7	19·8	5·4	55	30
gminny w Stanisławowie	120	1.010	670	99	66·33	9·80	26.578	26·3	13.863	96½	13	72	52·1	17·3	6·1	55	30
„ w Stryju . . .	77	892	729	83	81·72	9·30	24.580	27·5	13.617	78½	15	26	55·4	27·2	4·9	60	35
„ w Tarnopolu . .	75	973	755	102	77·59	10·48	21.396	21·9	10.833	05½	11	13	50·6	22·8	3·3	51	30
„ w Tarnowie . .	140	1.365	1.076	156	78·82	11·42	34.897	25·5	18.002	32½	13	18	51·5	20·4	1·9	50	30
„ w Wadowicach .	30	165	132	14	80·00	8·48	3.425	20·7	2.131	84	12	92	62·2	20·0	4·4	52	30
„ w Zaleszczykach	40	512	360	46	70·31	8·98	12.350	24·1	7.013	56	13	69	56·7	25·4	4·4	50	30
powiatowy w Złoczowie . .	80	853	632	67	74·09	7·85	22.038	25·8	8.983	69	10	53	40·7	15·0	2·5	50	30
gminny w Zółkwi . . .	50	822	625	59	76·03	7·17	19.113	23·2	10.079	85	12	26	52·7	18·5	7·5	50	30
Suma A. .	2.699	32.990	23.228	3.043	69·85	9·15	728.846	22·1	480.594	68¼	14	56	65·9	22·4	4·8	54.7	33
B. Zakłady położnic:																	
krajowy we Lwowie . .	40	655	622	10	93·43	1·52	9.503	14·51	15.640	19	23	88	163	29·9	3·1	84	.
„ w Krakowie . .	35	517	235	4	91·79	1·56	13.656	23·58	14.663	33	28	36	107	29·07	2·8	63	.
Suma B. .	75	1.172	857	14	94·07	1·53	23.159	17·00	30.303	52	26	12	135	29·8	2·9	73.5	.
C. Zakłady obłąkanych:																	
krajowy w Kulparkowie .	500	914	179	106	19·58	11·59	157.794	172·64	141.703	48	155	03	89·8	34·5	2·0	90	90
„ w Krakowie . .	70	260	97	32	37·30	12·30	25.850	99·42	21.266	49	81	79	82·2	28·3	1·9	80	80
Suma C. .	570	1.174	276	138	23.50	11·75	183.644	156·4	162.969	97	118	41	86·0	30·7	1·9	85	85
D. Szpitale dla dzieci:																	
prywatny ś. Zofii we Lwowie	80	1.032	672	244	65·12	23·64	22.874	22·16	12.380	.	11	99	54	25·3	1·1	.	50
„ ś. Ludwika w Krakowie	100	952	502	237	52·73	24·89	26.359	27·68	13.179	50	13	84	50	27·6	2·5	.	50
Suma D. .	180	1.984	1.174	481	59·17	24·24	49.233	24·8	25.559	50	12	88	51·9	26·4	1·8	.	50
Razem A+B+C+D .	3.524	37.318	25.535	3.676	70·36	10·13	984.884	27·1	699.427	67½	18	74	71·0	.	.	.	.

Alegat 48. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego z r. 1885.

Wykaz porównawczy wydatków

	Nazwa zakładu	szpital we Lwowie			w Krakowie		
	Ilość dni leczenia	175.344	203.743	198.855	154.689	153.664	159.845
	R o k	1882	1883	1884	1882	1883	1884
		zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.
1	Żywienie chorych	50.325	57.862	58.475	42.483	46.657	45.553
2	Bielizna	7.622	5.036	5.025	6.202	5.939	6.119
3	Pranie.	10.059	11.246	8.877	5.038	5.076	5.090
4	Opał	3.372	3.668	4.500	5.199	5.980	5.960
5	Oświetlenie	1.624	1.816	1.580	2.722	3.267	2.957
6	Leki i aptéka	5.557	6.076	6.678	5.524	4.507	4.415
7	Koszta sanit. i instrumenta chirurgiczne .	4.227	5.777	5.256	4.032	4.917	3.667
8	Sprzęty	1.409	1.038	1.032	2.776	2.631	1.260
9	Słoma i siano do sienników . . .	369	375	413	522	515	442
10	Utrzymanie kapelanów i kaplicy . .	1.453	1.420	1.406	1.062	1.050	1.050
11	Utrzymanie koni	.	.	.	780	1.185	1.379
12	Utrzymanie ogrodów i pól	.	.	9	2.709	1.471	1.375
13	Koszta pogrzebowe	500	500	500	252	247	167
14	Utrzymanie budynków	5.604	4.090	4.079	4.019	4.376	4.461
15	Utrzymanie Dyrektora, lekarzy i akuszerek	22.958	23.155	24 065	16.975	17.079	17.305
16	Koszta zarządu	10.210	10.928	10.709	9.820	10.196	10.217
17	Utrzymanie sióstr miłosierdzia . . .	5.954	5.812	5.987	4.726	4.504	4.608
18	Służba wyższa i niższa	17.041	16.956	17.900	11.459	11.567	11.665
19	Czynsze	6.317	6.489	6.072	.	.	.
20	Koszta kancelaryjne	891	1.108	741	824	892	589
21	Wodociągi	.	.	.	87	51	904
	Suma A. . .	155.492	163.352	163.304	127.211	132.107	129.181
	Do tego dolicza się:						
1	Zaliczki na płace	1.480	646	1.126	300	246	816
2	Pensye i emerytury	3.525	3.873	3.171	250	250	250
3	Zaopatrzenia, dary z łaski i odprawy .	301	362	267	138	137	137
4	Remuneracye i zapomogi	1.129	1.159	969	920	700	700
5	Nadzwyczajne wydatki budowlane . .	.	.	.	.	.	.
6	Utrzymanie dzieci w szpitalach . . .	9.815	11.203	12.380	10.826	12.777	13.180
7	Odsetki od kapitałów dłużnych . . .	352	352	1.760	40	20	20
8	Zapisy	.	.	.	112	112	111
9	Podatki i daniny	.	.	309	952	1.225	1.134
10	Wydatki w sprawach patronatu . . .	.	.	.	20	167	32
11	Dyety i koszta podróży	.	.	.	15	.	100
12	Utrzymanie podrzutków	.	.	.	1.573	.	.
13	Utrzymanie dzieci na oddziale położnic .	36	2	30	158	160	217
14	Zapomogi dla położnic	2.532	2.694	2.982	1.350	1.548	1.836
15	Wikty udzielane za zwrotem kosztów .	.	.	.	.	.	.
16	Rozmaite wydatki gospodarskie i drobne .	372	1.050	461	2.619	2.121	441
	Suma B . .	19.542	21.341	23.455	19.273	19.463	18.974
	Do tego suma A. . .	155.492	163.352	163.304	127.211	132.107	129.181
	Razem . .	175.034	184.693	186.759	146.484	151.570	148.155

naszych zakładów krajowych

Zakład w Kulparkowie			Lwów			Kraków			Kulparków		
136.372	149.172	157.794	za dzień leczenia przypada w roku								
1882	1883	1884	1882	1883	1884	1882	1883	1884	1882	1883	1884
zł.	zł.	zł.	ct.	ct.	ct.	ct.	ct.	ct.	ct.	ct.	ct.
46.639	49.089	54.437	28·70	28·40	29·40	27·46	30·37	28·50	34·2)	32·9	34·49
6.855	9.434	4.221	4·35	2·47	2·52	4·00	3·87	3·83	5·03	6·21	2·67
4.796	4.880	4.652	5·74	5·52	4·46	3·25	3·30	3·19	3·52	3·27	2·95
4.608	5.482	5.460	1·92	1·80	2·26	3·36	3·90	3·73	3·38	3·67	3·46
1.052	1.605	1.724	0·92	0·89	0·79	1·76	2·13	1·85	0·78	1·07	1·09
1.036	976	772	3·16	2·98	3·35	3·57	2·93	2·77	0·76	0·66	0·48
2.184	3.122	2.508	2·41	2·84	2·64	2·60	3·20	2·30	1·60	2·09	1·59
2.903	3.564	2.420	0·80	0·50	0·61	1·79	1·70	0·79	2·13	2·38	1·54
1.103	610	1.315	0·21	0·18	0·20	0·34	0·33	0·28	0·80	0·40	0·89
1.626	1.612	1.745	0·83	0·70	0·70	0·68	0·68	0·65	1·19	1·08	1·10
1.335	1.371	1.460	.	.	.	0·50	0·77	0·86	0·98	0·92	0·92
3.081	3.043	3.262		.		1·75	0·96	0·86	2·26	2·04	2·06
115	125	359	0·29	0·24	0·25	0·15	0·16	0·10	0·08	0·08	0·22
9.249	16.636	8.753	3·20	2·00	2·05	2·59	2·85	2·80	6·77	11·15	5·55
9.919	9.921	10.376	13·10	11·37	12·10	10·97	11·11	10·82	7·28	6·65	6·57
7.320	7.376	6.065	5·83	5·37	5·38	6·35	6·64	6·39	5·38	5·00	3·84
2.241	2.251	2.307	3·39	2·85	3·01	3·06	2·93	2·88	1·65	1·50	1·46
19.238	20.674	23.920	9·71	8·33	9·00	7·40	7·53	7·29	14·10	13·86	15·16
.	.	.	3·61	3·19	3·05	.	.	.	.	.	.
939	403	361	0·51	0·54	0·36	0·59	0·58	0·36	0·68	0·27	0·22
.	.	.	.	.	.	0·06	0·03	0.56	.	.	.
126.239	142.174	136.116	88·68	80·17	82·13	82·23	85·97	80·81	92·57	95·30	86·26

1.872	945	2.133
350	350	350
14	99	34
586	574	624
2.628	.	.
.	.	.
1.408	1.408	.
.	.	.
191	248	153
.	.	.
.	.	.
.	.	.
.	.	.
.	.	.
2.043	1.659	2.293
9.092	5.283	5.587
126.239	142.174	136.116
135.331	147.457	141.703

Uwaga. 1. Ilość dni leczenia w Krakowie w roku 1883. w tym wykazie różni się od ilości dni leczenia umieszczonych w sprawozdaniu z czynności Wydziału krajowego za rok 1883. o 2.058, bo w tym ostatnim nie policzono dni leczenia osesków.

Uwaga 2. Ilość dni leczenia w Kulparkowie w r. 1883. różni się od ilości dni leczenia umieszczonych w sprawozdaniu z czynności Wydziału krajowego w r. 1884. o 51 bo tak wypadło po sprawdzeniu protokołu stanu chorych.

Alegat 49. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego z r. 1885.

Odpis do L. 44.754.

Do Wielmożnego Pana

Prezydenta stoł. miasta Krakowa.

Gmina miasta Krakowa uprasza w podaniu de praes. 22. Maja 1880. L. 26197 wniesionem do c. k. Namiestnictwa, aby c. k. Namiestnictwo orzekło:

a) iż szpital św. Łazarza w Krakowie z uwagi na cel jego fundacyi i prawo miasta Krakowa do bezpłatnej kuracyi jego ubogich chorych przez długi szereg lat wykonywane, tudzież na podstawie statutu tegoż szpitala z roku 1818. i 1839. i rozporządzeń c. k. Ministeryum spraw wewnętrznych z d. 5. Maja 1854. L. 8120/544 i z dnia 19. Maja 1855. L. 10.417 jest obowiązany z własnych funduszów utrzymać taką liczbę bezpłatnych łóżek dla ubogich chorych do miasta Krakowa przynależnych, a na bezpłatną kuracyę przez Magistrat nadsyłanych, jaka odpowiada stosunkowi liczby chorych przez Wys. c. k. Ministerstwo spraw wewntrz. w powyższych rozporządzeniach, przy ówczesnej taksie kuracyjnej, dziennie 24 ct. k. m. czyli 42 ct. w. a. w cyfrze nominalnej, dziennie głów 80, ustanowionych do każdorazowej taksy kuracyjnej dla szpitala św. Łazarza wydanej;

b) iż następnie gmina m Krakowa nie jest obowiązana zwracać temuż szpitalowi, a względnie funduszowi krajowemu zażądanej połowy kosztów leczenia swoich ubogich w czasie, przez który ustawa sejmowa z d. 19. Listopada 1868. l. 29 Dz. u. kr. obowiązywała.

Pytanie czy i o ile powyższe żądanie gminy m. Krakowa jest słuszne, da się rozwiązać li tylko po zbadaniu przeznaczenia kapitałów, tworzących majątek zakładowy szpitala św. Łazarza, albowiem od tego przeznaczenia zawisło rozwiązanie pytania, kto ma prawo do korzystania z tych fundacyi. Ze sprawozdań złożonych przez Wydział krajowy we Lwowie Wysok. Sejmowi w dniu 5. Stycznia 1877. r. L. 29.348/76 i w d. 6. Września 1881. L. 41.291/81 w przedmiocie zbadania celu i przeznaczenia wszystkich fundacyi i legatów, należących do szpitala św. Łazarza i św. Ducha w Krakowie, okazuje się, że szpital św. Łazarza od chwili założenia aż do czasu, kiedy stał się zakładem krajowym, różne koleje przechodził. W r. 1714. sprowadził ś. p. ks. Michał na Słupowie Szembek biskup Pafeński Siostry Miłosierdzia z Warszawy do Krakowa, a to na pomnożenie chwały, usługę i poratowanie ubogich chorych w Krakowie zostających, przeznaczył na pomieszczenie ich i szpitala kamienicę swą przy ulicy św. Jana w Krakowie, a na utrzymanie ddochody ze sumy pierwotnie 43.000 później 50.000 złotych polskich.

W r. 1780. przy zreformowaniu Akademii krakowskiej przez komisyą edukacyjną, założono z szkołą lekarską anatomiczno-chirurgiczną czyli kliniką w przeznaczonym na ten cel gmachu śtej Barbary i przeniesiono do tego budynku także szpital Sióstr Miłosierdzia z ulicy św. Jana przez Szembeka ufundowany. Połączenie tegoż szpitala z kliniką nie wywarło jednak żadnego wpływu na fundusze obu tych instytucyi, albowiem takowe administrowano odrębnie pomimo połączenia. W r. 1788

zakupiono z funduszów, przeznaczonych na cele naukowe od Karmelitów bosych gmach na przedmiesciu Wesoła wraz z kościołem i ogrodem i oddano w mocy dekretu księcia Prymasa z d. 8. i 9. Kwietnia 1788. ze wszystkiemi zabudowaniami i przynależytościami na szpital ogólny pod nazwą św. Łazarza, dokąd przeniesiono szpital od św. Barbary t. j. tak szpital akademicki, jak i zakład ubogich chorych wraz z Siostrami miłosierdzia, zapewniając tymże, że tam stale pozostaną.

Równocześnie reformując wszystkie szpitale krakowskie, przyłączył książe Prymas do szpitala św. Łazarza także zakład położnic i podrzutków, który potąd istniał odrębnie w szpitalu św. Ducha, założony jeszcze w r. 1220. przez Iwana Odrowąża, biskupa krakowskiego.

Od r. 1788. istniał szpital św. Łazarza bez zmiany budynku na Wesołej, podzielony na 3 oddziały a mianowicie: chorych, położnic i podrzutków. W obec tego stanu rzeczy był więc szpital św. Łazarza aż do r. 1788. fundacyą prywatną, zakładem przeznaczonym dla leczenia ubogich chorych, od r. 1788 zaś był tenże szpitalem ogólnym, t. j. zakładem dla leczenia chorych w ogóle, tudzież dla położnic i podrzutków. Stosownie do powyższej historyi rozwoju szpitala dzieli Wydział krajowy w powyższych dwóch sprawozdaniach kapitały, będące własnością szpitala św. Łazarza w sposób następujący:

a) na kapitały pierwotnego zakładu chorych na ulicy św. Jana, a następnie szpitalu św. Barbary, przed połączeniem go ze szpitalem św. Łazarza (okres od r. 1714 do r. 1788) które obejmuje wykaz I.

b) na kapitały przeznaczone na ubogich chorych w szpitalu św. Łazarza po r. 1788 które wymienia wykaz II.

c) na kapitały stanowiące wspólny majątek oddziału chorych położnic i podrzutków od połączenia tych oddziałów w szpitalu św. Łazarza w r. 1788., które są zestawione w wykazie III.

d) na majątek wspólny oddziału położnic i podrzutków od przyłączenia tychże do szpitala św. Łazarza (wykaz IV.).

e) na majątek wyłączny zakładu podrzutków (wykaz V.) wreszcie wymienia

f) wykaz VI fundacyi na cele specyalne ustanowione.

Fundusze, objęte wykazem I. sprawozdania Wydziału krajowego, przeznaczone są przez fundatorów dla zakładu ubogich chorych, znajdującego się najpierw w domu przy ulicy św. Jana, a później w gmachu przy kościele św. Barbary.

Kapitały te są więc przeznaczone na potrzeby u b o g i c h c h o r y c h, dochody z tych kapitałów winny być przez to obracane na pokrycie kosztów leczenia tychże chorych.

To samo przeznaczenie mają kapitały, objęte wykazem II. (wspólny majątek „ubogich chorych" po rok 1788.) albowiem fundatorowie przeznaczyli je, jak się akta fundacyjne wyrażają „na chorych ubogich" „aegestati pauperum infirmorum nossoomi subvenire volcas" „pro sustentandis infirmis pauperibus" „na wspomożenie ubogich chorych" „na opatrywanie mnogich chorych" itp.

Z pomiędzy tych kapitałów należy wyłączyć kapitały pod poz. 13 i 17 wykazu wymienione, albowiem takowe należą do kapitałów na szpital św. Łazarza w ogóle bez szczegółowego przeznaczenia zapisanych. Wykaz III. obejmuje wspólny majątek oddziału chorych, położnic i podrzutków, od czasu połączenia ich w szpitalu św. Łazarza w r. 1788. Część kapitałów w tym wykazie poszczególnionych przeznaczona jest na szczególne cele i tym celom i obecnie służyć winna. Tu należą kapitały pod poz. 6. na fundusz wieczysty . . . ażeby . . . nadewszystko duchowni lub służący przy kościele kolleg. św. Anny wysłużeni i zostający, gdyby w przypadku choroby dla swego rzetelnego ubóstwa ratunku potrzebowali, w tymże szpitalu przed innymi miejsce zaopatrzenia przyzwoite znajdowali (i pod poz. 27) z kondycyą, iż chorzy ludzie sukcessorów moich z kamienic, z Olszy i Celaroskiego folwarku będą do szpitala przyjmowani na kuracyą"). Reszta kapitałów, objętych wykazem III., jest zapisana bądź na fundusz wieczysty szpitala, bądź na szpital w ogólności bez szczegółowego przeznaczenia. Dochody z tych kapitałów winny więc być obracane na potrzeby szpitala w ogólności, do których należą oczywiście także koszta utrzymania chorych.

i

Kapitały pod pozycyami 4, 26, 28 37, 39 i 51 wymienione, jako przeznaczone dla ubogich chorych, należą właściwie do wykazu II.

Wykaz IV. obejmuje wspólny majątek oddziału położnic i podrzutków do przyłączenia tychże do szpitala św. Łazarza w r. 1788, wykaz V. wyłączny majątek zakładu podrzutków, wreszcie wykaz VI. fundacye na cele specyalne ustanowione. Kapitały, tymi wykazami objęte, mają więc szczegółowe przeznaczenie i dla tego też dochody z nich winny być obracane na te specyalne cele przez fundatorów postanowione.

Reasumując teraz to, co wyż powiedziano o przeznaczeniu kapitałów, stanowiących majątek zakładowy szpitala św. Łazarza, dochodzi się do rezultatu, iż na utrzymanie chorych t. j. na pokrycie kosztów leczenia tychże, winny być użyte bezwzględnie dochody kapitałów zapisanych na ubogich chorych, dochody zaś z kapitałów zapisanych na szpital w ogólności, o tyle, o ile nie są potrzebne na pokrycie innych potrzeb szpitala, dochody zaś z kapitałów mających specyalne przeznaczenie, winny być obracane na cele, przez fundatorów wskazane.

Przez długi czas istnienia szpitala św. Łazarza przestrzegano zawsze ściśle, aby dochody z powyższych kapitałów obracane były na cele przez fundatorów wskazane, jak to podnoszą oba wyż powołane sprawozdania Wydziału krajowego i statuta organizacyjne szpitala św. Łazarza z czasów Rzeczypospolitej krakowskiej a mianowicie z 1818. i 1839. r.

Art I. urządzenia szpitala św. Łazarza z d. 17. Listopada 1818. Nr. 3671. D. G. S. zawiera też postanowienie, że wszystkie w ogólności fundusze, stanowiące uposażenie szpitala św. Łazarza bądź z realności, bądź z sum kapitalnych złożone, zachowują się przy swojem pierwiastkowem przeznaczeniu, jakie otrzymały z zamiarów swoich fundatorów.

Co się tyczy przyjmowania i leczenia chorych zawierają art. 41 i 43 powyższego urządzenia następujące postanowienia:

1. Bezpłatnie mają być leczeni „wszyscy chorzy ubodzy na wewnętrzne i zewnętrzne choroby tak z kraju tutejszego jak i z Królestwa polskiego, gdzie największa część funduszów szpitalnych znajduje się".

2) „Mogą także być przyjmowani chorzy, którzy byliby w stanie zwrócić szpitalowi koszta żywienia ich i utrzymywania, jeżeli takowe z góry złożą za czas, jaki medyk uzna być dostatecznym do wyprowadzenia ich z choroby". — Zasadę wypowiedzianą w wyż przytoczonym art. I. powtarza także statut, urządzający szpitale w wolnem mieście Krakowie z dnia 23. Grudnia 1839. §. 1. tego statutu stanowi bowiem, że wszystkie obecnie w wolnem mieście Krakowie istniejące szpitale pozostaną przy owem pierwiastkowem przez ich założycieli wskazanem przeznaczeniu równie jak i przy nieograniczonem posiadaniu swych uposażeń", a art. 56. statutu i nast. objaśnia bliżej tę zasadę:

Przyjmowanie i opatrywanie chorych w szpitalu omawia rozdział XII. statutu i stanowi co następuje:

1. Każdy szpital tego tylko rodzaju chorych przyjmować może, którzy przeznaczeniu jego odpowiadają, i nie więcej, jak tylko tyle, ile własnymi środkami i w swoim obwodzie wygodnie i przyzwoicie opatrzyć może. (§. 43.)

2. Każdy chory, czyli on jest krajowcem lub zagranicznym ma prawo szukać w szpitalach pomocy. W równych jednakowoż okolicznościach ma zawsze pierwszeństwo tutejszy przed obcym, uboższy przed majętniejszym, ciężko chory przed lekką słabością dotkniętym, prędzej przemijającą chorobą złożony przed chronicznym (§. 47.)

3. Ubodzy chorzy mają mieć w w szpitalu bezpłatne utrzymanie.

4. W stanie płacenia będących dzieli statut na trzy klasy. (§. 51.)

5) Koszta kuracyi zagranicznych płacących, jeżeli ci takowych nie są w stanie zaraz zaspokoić, wylikwiduje szpital i za pośrednictwem rządu krajowego o ściągnienie takowych postarać się winien.

Co się tyczy szpitala św. Łazarza, stanowi §. 71. statutu, iż ten szpital uważanym być ma za główny i ogólny szpital krajowy, w którym przydzielone mu Siostry Miłosierdzia posługę około chorych sprawują. Przechodząc i obecnie do omówienia sprawy pokrycia kosztów leczenia chorych w szpitalu św. Łazarza w Krakowie za czasów Rządów ces. austryackich, przedstawia się ta rzecz na podstawie aktów dołączonych do sprawozdania Prezydenta magistratu miasta Krakowa de praes. 22. maja 1880. l. 26.197 jak następuje:

W sprawozdaniu c. k. Komisyi gubernialnej z d. 15. Maja 1853. l. 4596 przedstawiła taż Komisya, iż miasto Kraków ma szpitale, które przyjmują do leczenia oprócz mieszkańców miasta samego, także chorych zagranicznych. Pomiędzy tymi szpitalami był szpital św. Łazarza uważany za Zakład prowincyonalny dla Krakowa i jego okręgu, w którym leczono ubogich chorych krajowych za darmo, zwrotu kosztów leczenia chorych zagranicznych domagał się Rząd wolnego miasta od właściwych państw zagranicznych, koszta utrzymania szpitalu pokrywane były z jego własnych funduszów, a o ile te nie wystarczały z dochodów państwa. Po przyłączeniu Krakowa do państwa austryackiego, powstało pytanie, w jaki sposób pokrywać należy koszta leczenia chorych, przynależnych do Krakowa, w innych szpitalach Galicyi. Komisya gubernialna uczyniła w powyższem sprawozdaniu wniosek, aby te koszta pokrywano w sposób praktykowany w Galicyi, t. j. aby je ściągano od członków gminy, do której chory przynależy w stosunku do podatków, przez nich opłacanych. Co się zaś tyczy pokrycia kosztów leczenia ubogich chorych krakowskich w szpitalach w Krakowie, była c. k. Komisya gubernialna tego zadania, aby pozostać przy dotychczasowym sposobie postępowania; według którego koszta te pokrywane bywają z dochodów majątków szpitalnych, a w razie ich niedostateczności z dochodów państwa. Rozwiązanie tej kwestyi zawisło bowiem od zbadania przeznaczenia odnośnych fundacyi. Reskryptem z d. 18. Lipca 1853 zatwierdziło Wys. c. k. Ministerstwo proponowany przez b. c. k. Komisyę gubernialną sposób pokrycia kosztów leczenia chorych, przynależnych do miasta Krakowa w szpitalach galicyjskich. Komisya gubernialna zastrzegła sobie w wyż powołanem sprawozdaniu, że ostateczne uregulowanie kwestyi pokrycia kosztów leczenia chorych w szpitalu św. Łazarza nastąpi przy uregulowaniu wszystkich stosunków szpitali krakowskich. Gdy jednak chwila tego uregulowania nie dała się przewidzieć, a fundusze szpitali krakowskich nie wystarczały na pokrycie kosztów leczenia chorych, przeto Dyrekcya szpitali uczyniła wniosek, aby ze względu na niedostateczność funduszów szpitalnych ściągać koszta leczenia chorych, przynależnych do Krakowa i jego okręgu od mieszkańców gminy w sposób wyż podany. Komisya gubernialna nie przychyliła się jednak do wniosku Dyrekcyi szpitali jak świadczy jej sprawozdanie z d. 16. Marca 1854. l. 4138 przedłożone Wysokiemu c. k. Ministerstwu spraw wewnętrznych.

W tem sprawozdaniu przedstawia b. Komisya gubernialna odnośne postanowienia statutu organicznego dla szpitali krakowskich z r. 1839, omawia ówczesne stosunki tychże szpitali i wreszcie podnosi, że szpital św. Łazarza nosi na sobie dwoisty charakter. Najpierw jest on zakładem miejscowym Sióstr Miłosierdzia dla miasta Krakowa, który z dochodów swego majątku, o ile te wystarczają, leczy bezpłatnie ubogich chorych miasta Krakowa.

Z drugiej zaś strony jest szpital św. Łazarza z mocy statutu z r. 1839 zakładem krajowym, w skutek czego winny koszta utrzymania szpitali o ile przewyższają dochody majątku fundacyjnego, pokrywane być albo z dochodów państwa, albo też w drodze repartycyi między przynależnych gminy. Na tej podstawie dochodzi Komisya gubernialna do wniosku, że ubodzy chorzy przynależni do miasta Krakowa, winni być leczeni w szpitalu św. Łazarza bezpłatnie, o ile na to starczą dochody majątku szpitala Tylko za nadliczbowych musiałaby gmina miasta Krakowa płacić. W skutek czego musiałby zdaniem Komisyi gubernialnej §. 51. statutu organicznego dla szpitali z r. 1839 uledz zmianie i brzmieć:

„Ubodzy chorzy miasta Krakowa bywają leczenia chorych nadliczbowych, tudzież — o ile na to wystarczają dochody fundacyjne. Koszta leczenia chorych nadliczbowych, tudzież chorych przy-

należnych do okręgu b. miasta Krakowa i innych powiatów likwiduje szpital i takowe ściąga się od przynależnych gmin w stosunku do opłacanego podatku według przepisów galicyjskich.

W załatwieniu tego sprawozdania zezwoliło Wys. c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych reskryptem z d. 5. Maja 1854 nr. 8120, aby koszta leczenia tych chorych, którzy według postanowień aktów fundacyjnych nie mają prawa bezpłatnego przyjęcia ich do szpitala, ściągane były albo od nich samych, albo od osób fizycznych lub prawnych, które mają obowiązek utrzymywania ich, albo też wreszcie od właściwych gmin lub powiatów.

Zarazem jednak zwróciło c. k. Ministerstwo uwagę na to, iż zakłady szpitalne są wzajemnie obowiązane wykazywać przed władzami rządowemi, iż likwidowane przez szpitale taksy odpowiadają rzeczywistym wydatkom, łożonym na pokrycie kosztów leczenia. Gdy zaś kwota 18 kr. m. k., którą komisya gubernialna oznaczyła, jako taksę leczenia chorych w szpitalu Śgo Łazarza prawdopodobnie nie przewyższa rzeczywistych wydatków, przeto Wys. c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych zatwierdziło tę taksę.

O treści powyższego reskryptu ministeryalnego zawiadomiła b. komisya gubernialna dyrekcyę szpitali pismem z d. 15. Maja 1854. nr. 10185 z nadmienieniem, że wskutek tego reskryptu ulega §. 51 statutu szpitalnego o tyle zmianie, że ubodzy chorzy przynależni do miasta Krakowa będą mieć obecnie tylko o tyle prawo bezpłatnego leczenia w szpitalu, o ile na to wystarczają dochody majątku fundacyjnego na ten cel przeznaczonego.

Zarazem wezwała komisya gubernialna Dyrekcyę szpitali, aby wykazała do ilu bezpłatnych miejsc dla chorych ma gmina miasta Krakowa prawo ze względu na dochody majątku fundacyjnego.

W sprawozdaniu z d. 30. Kwietnia 1855 r. l. 6647 przedstawił c. k. Rząd krajowy w Krakowie Wysokiemu c. k. Ministerstwu spraw wewnętrznych na podstawie wyjaśnień udzielonych przez ogólną Dyrekcyę szpitali, przez Radę szczególną szpitala Śgo Łazarza i przez Magistrat miasta Krakowa wniosek, aby taksę leczenia chorych w szpitalu, ze względu na podrożenie środków do życia podnieść do kwoty 24 k. m. k. dziennie, i aby liczbę chorych do gminy Krakowa przynależnych, bezpłatnie leczonymi być mających, oznaczyć w przybliżeniu na 80 łóżek dziennie.

W załatwieniu tego sprawozdania zezwoliło Wys. c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych reskryptem z d. 19. Maja 1855. l. 10417 tymczasowo na podniesienie taksy leczenia w szpitalu Śgo Łazarza z 18 k. m. k. dziennie na 24 k. m. k. tudzież na oznaczenie liczby chorych, którzy mają być bezpłatnie leczeni w szpitalu, na 80 dziennie, a reskryptem z dnia 16. Czerwca 1855. l. 13335 wydał c. k. Rząd krajowy w Krakowie właściwe zarządzenia, aby powyższy reskrypt ministeryalny wprowadzić w życie.

Postanowienia zawarte w powyższym reskrypcie były wykonywane aż do czasu, w którym fundusz krajowy przejął na siebie pokrycie kosztów leczenia chorych w szpitalach krajowych, albowiem wobec tego straciło zastrzeżenie 80 wolnych łóżek w szpitalu Śgo Łazarza dla przynależnych gminy Krakowa praktyczne znaczenie, jak to całkiem słusznie podniósł b. c. k. Rząd krajowy w Krakowie w reskrypcie z d. 29. Listopada 1859 l. 32087.

Później postanowiła ustawa krajowa z 19. Listopada 1868. nr. 29 dz. ust. kraj., iż gminy Królestwa Galicyi i Lodomeryi i Wielk. Księstwa Krakowskiego są obowiązane zwracać fund. krajowemu połowę kosztów leczenia i utrzymania przynależnych swoich ubogich w publicznych szpitalach Państwa Austryackiego.

Ta ustawa została jednak zniesiona ustawą krajową z dnia 6. Stycznia 1875. N. 7 Dz. u. kr., która w art. I. stanowi, iż koszta leczenia ubogich, przynależnych do Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, którzy byli leczeni w publicznych szpitalach, ponosi w całości fundusz krajowy. Otóż z czasu, w którym obowiązywała ustawa krajowa z 19. Listopada 1868. r. pozostała gmina miasta Krakowa dłużną funduszowi krajowemu tytułem połowy kosztów leczenia swych ubogich chorych w szpitalu Śgo Łazarza sumę 42715 zł. 55 ct. a. w., o której zwrot obecnie chodzi. W sprawozdaniu pana Prezydenta miasta Krakowa z d. 6. Maja 1880. l. 31879 opiera gmina miasta

Krakowa przeważnie swe żądanie, aby ją uwolniono od obowiązku zwrotu powyższej sumy na tem, że jej przyznanych zostało reskryptem W. Ministerstwa spraw wewnętrznych z dnia 19. Maja 1855. l. 10417 ośmdziesiąt bezpłatnych łóżek w szpitalu Śgo Łazarza dla ubogich chorych do gminy Krakowa przynależnych. Ten punkt oparcia jest jednak mylnym, albowiem jak się z powyższego przedstawienia rzeczy okazuje, nie jest w mowie będący reskrypt ministeryalny bynajmniej jakim przywilejem, któryby nadawał gminie prawo do w mowie będących ośmdziesięciu bezpłatnych łóżek.

Wyż powołany reskrypt ministeryalny możnaby co najwyżej uważać za objawienie zdania ze strony Wysokiego Rządu, iż gminie miasta Krakowa służy na podstawie aktów fundacyjnych, odnoszących się do majątku zakładowego szpitala Śgo Łazarza, prawo leczenia w tym szpitalu pewnej ilości ubogich chorych do gminy przynależnych. Jaką jest ta ilość, da się oznaczyć tylko po dokładnem obliczeniu dochodów tej części majątku zakładowego, która na utrzymanie ubogich chorych do Krakowa przynależnych przez fundatorów jest przeznaczoną. Przed wydaniem powyższego reskryptu ministeryalnego nie przedsięwzięto takiego obliczenia, lecz obliczono tylko liczbę bezpłatnych łóżek dla powyższych chorych z przybliżeniem na 80 aż do uregulowania w ogólności stosunków Krakowskich szpitali. Powyższy reskrypt ministeryalny jest przeto po prostu przejściowem zarządzeniem, wydanem dla uproszczenia administracyi szpitali krakowskich. Wszak wynika to już z natury rzeczy, iż jeźli kapitał zakładowy pozostaje ten sam, natenczas w miarę zmniejszających lub zwiększających się kosztów utrzymania chorych w szpitalu musi się iakże zmienić ilość chorych, mających być leczonymi bezpłatnie.

Chcąc przeto ocenić, czy gmina miasta Krakowa ma prawo bezpłatnego leczenia pewnej ilości ubogich chorych w szpitalu Śgo Łazarza, trzeba się wrócić do pierwotnych aktów fundacyjnych, odnoszących się do majątku zakładowego szpitala Śgo Łazarża w Krakowie.

Te akta fundacyjne pozostają dotychczas w swej mocy. Nie zmienił ich, jak wyż wykazano ani statut organizacyjny z r. 1818, ani statut organizacyjny z r. 1839 ani nie miały na to postanowienia fundacyjne wpływu wyż przytoczone ustawy krajowe o pokrywaniu kosztów leczenia ubogich chorych w szpitalach krajowych, albowiem te ustawy, jako ogólne, nie mogły zmienić specyalnych postanowień fundatorów ze względu na poszczególne szpitale.

Na powyższe postanowienia fundacyjne, nie miał też żadnego wpływu powyższy reskrypt ministeryalny z d. 19. Maja 1855 l. 10417, albowiem ten reskrypt opiera się właśnie na tych postanowieniach fundacyjnych i stanowi tylko ich objaśnienie. Obojętną przeto najzupełniej jest rzeczą, czy ten reskrypt został w istocie zniesiony reskryptem z 29. Listopada 1859 r. l. 32087, jak Wydział kraj. twierdzi w swoim reskrypcie z dnia 28. Maja 1878 r. l. 41582/77 czy też nie, albowiem ten reskrypt ani nie nadał gminie większych praw od tych, który jej służyły z mocy postanowień fundatorów, ani też zniesienie jego nie uszczupliło tych praw gminy. Reskrypt w mowie będący miał w ogóle tylko przejściowe znaczenie, był zarządzeniem czysto administracyjnej natury, niedotykającem w niczem istoty fundacyi szpitalnych.

Jak na wstępie podniesiono, winny być używane na pokrycie kosztów leczenia ubogich chorych bezwzględnie dochody z kapitałów zapisanych na ubogich chorych, dochody zaś z kapitałów zapisanych na szpital w ogólności o tyle, o ile nie są potrzebne na pokrycie kosztów innych po trzeb szpitala.

Twierdzenie Wydziału krajowego zawarte w reskrypcie z dnia 28. Maja 1878 r. l. 41582/77 jakoby pomiędzy kapitałami należącymi do szpitala Śgo Łazarza nie znajdował się ani jeden, który byłby przeznaczony li tylko dla ubogich a względnie na bezpłatne leczenie ubogich chorych mieszkańców miasta Krakowa, dlatego że uchwałę sejmową z 24. Marca 1817. r. l. 682 (Dz. rozp. m. Krakowa) wszystkie kapitały tak szpitala Sgo Łazarza jak i Śgo Ducha i innych szpitali krakowskich, które zapisane były na ubogich miejscowych, zostały szpitalom odebrane i oddane Towarzystwu dobroczynności w Krakowie, jest mylne, albowiem powyższa uchwała sejmowa połączyła tylko egzystujące

wówczas w Krakowie i przedmieściach „Domy ubóstwa“ (a nie szpitale) w jeden ogólny dom schronienia ubogich i szpitala Sgo Łazarza całkiem niewymienia. Art. II. powyższej uchwały sejmowej brzmi bowiem dosłownie: „Wszystkie fundusze egzystujących w Krakowie i przedmieściach domów ubóstwa jako to: Śgo Leonarda, Sgo Szczepana, Śgo Rocha, Bożego Miłosierdzia na Smoleńsku, św. Szymona Judy, św. Jadwigi, Szlacheckiego, św. Walentego, św Mikołaja, św. Ducha, Ubogich Wdów i Konfraterni Włoskiej, czyli to w sumach kapitalnych, czyli też w Wyderkaffach, Domach kamienicach, ogrodach, placach zgoła we wszystkich realnościach, będą odtąd własnością ogólnego Domu schronienia ubogich. Należy przeto obecnie rozwiązać dalsze pytanie, czy do korzystania z tych dochodów mają prawo tylko ubodzy chorzy, przynależni do miasta Krakowa, czy też ubodzy chorzy w ogólności bez względu na to, zkąd pochodzą.

Rozwiązanie tego pytania nasuwa różne trudności dlatego, że w różnych czasach łączono różne pojęcia z pojęciami szpitala, i że szpital św. Łazarza z biegiem czasu przechodził różne przeobrażenia.

Chcąc przeto zbadać wolę fundatorów pod powyższym względem, trzeba przedewszystkiem zwrócić uwagę na treść postanowienia woli fundatora, a następnie, gdyby jego rozporządzenie było niejasne, na ogólny charakter szpitala św. Łazarza w Krakowie w czasie, w którym fundacya odnośna została ustanowioną.

Wychodząc z tego zapatrywania dochodzi się do następujących rezultatów.

Szpital św. Łazarza był do r. 1788. bezsprzecznie miejscowym zakładem dobroczynnym pod zarządem Siόstr Miłosierdzia.

Wszystkie akta fundacyjne odnoszące się do kapitałów objętych wykazem I. stanowią wyraźnie, iż fundacye te są przeznaczone dla ubogich chorych w szpitalach krakowskich pod zarządem Siόstr Miłosierdzia.

Charakter zakładu dla miejscowych chorych ubogich zachował szpital św. Łazarza i później aż do swej reorganizacyi w r. 1818. jako to sie okazuje z treści aktów fundacyjnych, odnoszących się do kapitałów aż do r. 1818. legowanych, które wspominają ciągle jeszcze o ubogich chorych w szpitalu św. Łazarza w Krakowie (wykaz II.).

Od roku 1818. nie można już uważać szpital św. Łazarza w Krakowie za zakład przeznaczony li dla potrzeb chorych miejscowych, albowiem ordynacya z r. 1818. stanowi już wyraźnie, że w szpitalu mają być leczeni bezpłatnie wszyscy ubodzy chorzy tak z kraju tutejszego jak i z Królestwa.

Jeśli więc jaki fundator przeznaczył po r. 1818. jakiś kapitał bądź dla ubogich chorych w szpitalu św. Łazarza, bądź na szpital św. Łazarza w ogólności, natenczas przypuścić należy, że ze względu na powyższe postanowienie urządzenia z r. 1818. nie uczynił tego zapisu wyłącznie dla ubogich chorych przynależnych do miasta Krakowa, lecz i dla ubogich chorych z Królestwa Polskiego. Według ordynacyi z r. 1839. ma każdy chory, czy tutejszy, czy zagraniczny, prawo do leczenia się w szpitalach krakowskich i to ubodzy chorzy krajowi bezpłatnie, zagraniczni zaś za zwrotem kosztów przez państwo zagraniczne. Statut z r. 1839. zastrzega jednak w każdym razie w równych okolicznościach pierwszeństwo dla tutejszokrajowych (§. 47).

Z przedstawionej na wstępie historyi szpitala św. Łazarza w Krakowie, tudzież z powyższego wywodu okazuje się, iż słusznem jest zapatrywanie, wypowiedziane w sprawozdaniu komisyi gubernialnej z dnia 16. Marca 1854. L. 4138, że szpital św. Łazarza ma dwoisty charakter zakładu miejscowego dla ubogich chorych miejscowych, pozostającego pod opieką Siόstr Miłosierdzia i charakter zakładu krajowego.

O ile więc zapisy i fundacye czynione na rzecz szpitala św. Łazarza uważać można za czynione na rzecz zakładu miejscowego dla ubogich chorych, o tyle należy uważać dochody z tych zapisów za przeznaczone dla ubogich chorych przynależnych do Krakowa

Za tego rodzaju zapisy należy uważać wszystkie zapisy czynione aż po r. 1818. na rzecz ubogich chorych w szpitalu św. Łazarza w Krakowie, lub dla szpitala św. Łazarza w ogóle bez szczegółowego przeznaczenia.

Dochody z tych ostatnich zapisów mogą być jednakże obracane na pokrycie kosztów leczenia ubogich chorych tylko o tyle, o ile nie są potrzebne na pokrycie innych potrzeb szpitala św. Łazarza. Na tej podstawie orzeka przeto c. k. Namiestnictwo iż:

1. Gmina miasta Krakowa ma prawo żądać, aby na dochody z majątku zakładowego szpitala św. Łazarza pochodzącego z zapisów czynionych do r. 1818. dla ubogich chorych w szpitalu św. Łazarza, lub dla tego szpitala w ogólności leczono bezpłatnie tylu ubogich chorych, a względnie tyle położnic, do miasta Krakowa przynależnych, na ilu też dochody wystarczają, z tem zastrzeżeniem, że dochody z zapisów dla szpitala św. Łazarza w ogólności poczynionych winny być tylko o tyle obracane na leczenie ubogich chorych do Krakowa przynależnych, o ile nie są potrzebne dla pokrycia innych potrzeb szpitala.

2. Gmina miasta Krakowa jest uwolnioną od zwrotu funduszowi krajowemu połowy kosztów leczenia na tylu ubogich chorych przynależnych do gminy miasta Krakowa, którzy byli leczeni w szpitalu św. Łazarza w Krakowie za czasów obowiązywania ustawy krajowej z dnia 19. Listopada 1868. Nr. 29 Dz. ust. kraj. na leczenie ilu wystarczały dochody z powyższych darów i zapisów, jest zaś obowiązaną zwrócić fund. krajowemu połowę kosztów leczenia tych chorych przynależnych do gminy miasta Krakowa, których kosztów leczenia nie pokrywają powyższe dochody.

Lwów dnia 29. Września 1885.

Alegat 50. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego za r. 1885.

Zamknięcie

z obrotu funduszów szpitali prowincyonalnych

Rubryki	Biała		Bochnia		Brody		Brzeżany		Drohobycz		Jasło		Kołomyja		Podhajce		Przemyśl		Rzeszów	
	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
Wydatki.																				
A. Rzeczywiste.																				
Czynsz najmu	.	.	.	.	.	.	625	.	1.350	.	.	.	.	.	.	.	.	.	650	.
Konserwacye zwykłe	102	17	121	58	.	.	21	05	167	65	391	82	518	56	86	29	367	99	88	83½
Budowy nadzwyczajne	.	.	577	25	367	94	.	.	479	25	.	.	.	.	564	08	2.688	49	.	.
Podatki	29	58	12	60	.	95	.	.	.	.	1	14	.	.	11	33	.	.	1	18
Asekuracya	42	68	24	76	34	73	.	.	28	44	30	66	35	87	57	27	36	41	16	15
Czyszczenie kominów	20	.	8	40	19	36	10	.	21	.	11	72	9	78	21	.	30	.	10	.
Desinfekcya, czyszczenie kanałów i kloak	.	.	66	.	40	.	20	49	.	.	47	.	190	69	48	63	38	85	39	45
Żywność i wino	4.411	18	3.785	68½	3.748	79	2.967	57	4.509	30½	5.100	27½	3.580	91	3.475	37	6.978	92	6.436	16½
Lekarstwa	760	43	825	46	678	33	457	12	830	.	1.036	74	889	71	581	15	1.842	97	793	63
Środki sanitarne	234	88	68	47	43	06	29	77	61	12	63	75	32	89	117	.	100	16	160	38
Bielizna, pościel i odzież	74	19	32	90	14	40	250	.	332	91	4	08	711	13	475	05	335	02	510	32
Pranie	100	.	65	86½	39	.	53	90	54	25	35	84	31	06	173	03	99	89	90	.
Sprzęty	107	70	20	52	60	73	38	22	282	48	28	95	53	65	58	92	244	62	467	91
Opał	299	80	505	76	378	80	280	90	385	.	452	15	499	50	499	21	1.024	85	347	.
Światło	342	93	71	10½	83	27	40	06	60	61	61	24	56	97½	83	77	161	80	80	.
Słoma	105	90	74	59	9	.	28	75	34	70	84	46	17	67	40	14	161	79	66	66
Przybory do pisania, druki, stemple i portorya	112	58	65	96	78	81	70	70	64	37	71	13½	102	47	66	43	100	13	71	65
Narzędzia chirurgiczne	.	.	15	82	.	.	5	10	10	35	52	45	9	08	56	94	12	27	2	30
Lekarz ordynujący	500	.	499	92	500	.	600	.	500	.	600	.	500	.	500	.	600	.	500	.
„ pomocnik	.	.	300	.	200	.	250	.	.	.	300	.	.	.	249	96	250	.	250	.
Akuszerka i cyrulik	.	.	18	.	28	.	.	.	7	.	15	46	4	.	9	.	40	.	54	.
Rządca	400	.	208	30	360	.	600	.	500	.	500	.	500	.	600	.	400	.	500	.
Kontrolor	50	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	500	.	.	.
Diurniści	.	.	.	.	300	.	100	.	.	.	.	.	120	.	120	.	178	80	150	.
Kapelan	65	.	40	.	.	.	50	.	50	.	.	.	.	.	50	.	120	.	.	.
Służba szpitalna	386	68	933	40	383	94	347	10	417	27	347	20	480	.	394	52	924	36	743	50
Wikt dla służby	682	32	5	35	.	.	505	55	456	25	.	.	607	45	547	50	1.454	52	215	03
Koszta administracyjne	.	.	120	.	100	.	.	.	.	.	139	62	.	.	120	03	22	25	137	93
Odprawy, prowizye i pensye	200	.	.	.	.	.	.	.	.	.	186	.	.	.	.	.	150	.	.	.
Remuneracye	.	.	285	.	.	.	150	.	.	.	50	.	100	.	.	.	150	.	40	.
Relutum za pomieszkanie rządcy	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	170	.
Spłata kapitału i należytości za liwerunki	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	480	.	176	50	.	.
Spłata odsetek	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Koszta pogrzebów	296	35	156	.	25	.	107	35	41	30	50	40	101	77	60	40	198	16	31	40
Różne inne	296	45	141	99	22	92½	38	13	3	20	85	07	10	98	10	11	9	20	76	01
Suma rzeczywistych wydatków	**9.620**	**82**	**9.050**	**68½**	**7.517**	**03½**	**7.646**	**76**	**10.646**	**45½**	**9.747**	**16**	**9 164**	**14½**	**19.557**	**12**	**19.397**	**95**	**12.699**	**50**
B. Przenośne.																				
Zwrot zaliczek Wydziałowi krajowemu, powiatowi i gminie	450	.	.	.	482	33	.	.	.	.	360	.	1.346	90	.	.	.	.	.	.
Zaliczki na płace i do wyrachowania	1	44	140	.	5	.	.	.	150	.	70	.	407	88	.	.	.	.	455	98
Na zakupno efektów	303	88	.	.	1.334	85	.	.	46	06	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Zwrócone kaucye i depozyta	132	80	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	8.257	90	.	.	.	.	35	.
Przeprowadzenie rachunkowe	.	.	.	.	183	41	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Rozchód ogólny	10.508	94	9.190	68½	9.522	62½	7.646	76	10.842	51½	10.177	16	19.176	82½	9.557	12	19.397	95	13.190	48
Dochód ogólny	10.986	99	9.646	12	10.016	48	8.047	18	10.843	93	10.496	80½	19.376	69	9.557	12	20.374	64	13.716	12½
od tego potrąciwszy przenośne	700	74	1.232	.	1.508	41	26	07	275	.	40	.	9.140	54	506	54	15	.	480	.
Dochód rzeczywisty	10.286	25	8.414	12	8.508	07	8.021	11	10.568	93	10.456	80½	10.236	15	9.050	58	20.359	64	13.236	12½

rachunków

zatwierdzone przez Wydział krajowy za r. 1884.

Sambor		Sanok		Sącz nowy		Śniatyn		Sokal		Stanisławów		Stryj		Tarnopol		Tarnów		Wadowice		Zaleszczyki		Złoczów		Żółkiew		Suma	
zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
.	.	.	.	.		.	.	.	.	.	.			.	.	.	.	312	.	.		.	.	.	.	2.937	.
64	49	80	.	147	69½	53	25	258	29	391	14	138	18	271	18	365	26	.	.	128	60	254	13½	253	54	4.271	70½
335	.	479	41	.	.	.	.	.	.	390		.	.	.	.	1.629	18	.	.	.		21	74	321	84	7.854	18
3	.	.	.	.	.	.	.	.	.	7	34	.	.	.	67½	10	57	.	.	20	50	3	12	4	19	106	17½
16	08	33	30	10	42	15	91	39	28	26	91	22	48	26	57	59	18	.	.	11	.	34	89	83	59	686	58
22	50	35	56	25	.	.	.	5	40	58	89	.	.	10	82	40	.	.	.	5	.	15	.	28	04	407	47
12	10	12	.	.	.	2	.	84	30	60		.	.	100	.	120	38	.		17	81	88	.	50		1.037	70
2.581	65½	3.619	72	3.454	52	515	03	3.881	70	4.609	72	6.700	88½	4.896	71	7.124	40	686	07	3.141	82	3.321	94	3.554	81	92.583	15
531	87	476	51	848	14	135	31	605	10	1.377	07	1.215	01	727	45	526	20	151	45	440	79	561	61	960	74	17.252	79
69	16	5	38	6	01	26	91	332	22½	261	66	.	.	.	.	151	16	.	.	108	05	.		478	28	2.350	31½
419	76	491	04	561	54½	82	61	253	87½	.		163	.	110	65	323	84	2	15	149	50	399	08	429	58	6.126	63
123	30	135	24	105	.	.	.	51	50	108	90	300	.	34	56	151	83	40	.	24	.	30	75	186	56	2.084	47½
188	47	31	60	185	50	.	.	21	40	123	71	192	40	139	85	106	90	2	60	49	15	43	99	215	86	2.665	13
303	02	348	80	496	31	137	52	399	43	1.128	04	442	25	496	29	994	87	174	40	443	07	267	20	617	71	10.921	88
101	31	82	96	200	86½	8	.	70	84½	186	50	140	.	91	10	188	02	5	14	39	20	130	33	207	07	2.493	10
51	53	133	.	57	20½	7	.	29	28	456	51½	.	.	53	18	94	84	.	.	48	18	16	.	56	61	1.627	.
167	81	70	82	96	38	5	77½	41	32	156	34	83	20	75	15	161	45½	19	89	54	92	51	45	79	81	1.868	54½
50	.	9	65	.	.	.	.	39	22	.	.	.	.	50	60	58	70	.	.	49	90	75	25½	78	49	576	12½
500	.	500	.	400	.	.	.	500		600	.	399	96	600	.	800	.	300	.	722	96	499	92	500	08	11.622	84
183	26	200	.	200	.	.	.	200	.	300	.	200	.	250	.	550	.	.		200	.	200	.	150	.	4.433	22
.	.	12	.	32	85	.	.	.		7	.	30	.	.	.	.	.	3	.	3	.	16		17	91	297	22
400	.	400	.	500	.	180	.	541	66	600	.	600	.	500	.	650	.	200	.	500	.	458	26	399	96	10.498	18
.		.	.	.	.	.	.	.	.	300	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	80	.	.	.	930	.
199	96	30	.	.	.	.	.	.	.	100	.	300	.	366	.	366	.	.	.	60	.	.	.	.	.	2.390	76
.	.	40	.	.	.	.	.	.	.	100	.	.	.	.		50	.	.	.	.	.	30	.	100	.	695	.
344		420	.	420	77	240	90	552	.	1.247	20	430		661	80	1.032		180	.	308		518	.	552		12.264	64
317	39½	.		.	.	.		821	50	800	.	574	28	653	52	1.189	50	.		335	80	987	.	518	04	10.671	00½
.	.	12	11	100	.	1	55	13	02	.	.	3	.	.	.	200	.	3	39	7	87	.		134	51	1.115	28
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	150	.	.	.	.	.	.	.	.	.	87	48	.	.	.	.	773	48
210	.	.	.	.	.	.	.	190	.	200	.	32	07	103	.	27	56	.	.	25	.	225	.	.	.	1.787	63
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	360	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	530	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1.600		.	.	.	.	.	.	.	.	534	44	.		2.790	94
139	.	10	14	.		.	.	.	.	.	.	51	07	.	.	763	.	.		.	.	.	.	.		1.013	21
90	66½	94	50	49	14	.	.	47	15	53	60	.	.	120	.	.		44	.	23		106	10	98	75	1.795	03½
130	21½	40	71	17	97	.	.	20	38	63	43	.		133	95	267	48	7	75	8	96	14	48	1	88	1.401	27
7.605	**55**	**7.804**	**45**	**7.915**	**32**	**1.411**	**76½**	**6.498**	**87½**	**13.863**	**96½**	**13.617**	**78½**	**10.833**	**05½**	**18.002**	**32½**	**2.131**	**84**	**7.013**	**56**	**8.983**	**69**	**10.079**	**85**	**222.809**	**66**
1.003	90	1.517	35	.	.	.	.	930	64	.	.	500	.	500	.	2.524	50	.	.	.	.	.	.	.	.	9.615	62
78	64	.	.	.	.	20	.	.	.	350	.	1.200	.	435		980	.	.	.	.	.	.	.	100	.	4.393	94
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.		.	.	935	99	.		.	.	.	.	.	.	.	.	2.620	78
5.923	23½	.	.	.		.	.	50	.	6	67	231	.	.	.	752	10	.	.	.	.	.	.	.	.	15.388	70½
159	07½	.	.	150	70	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	493	18½
14.770	40	9.321	80	8.066	02	1.431	76½	9.479	51½	14.220	63½	15.548	78½	12.704	04½	22.258	92½	2.131	84	7.013	56	8.983	69	10.179	85	255.321	89
15.234	03½	9.337	72½	9.504	77½	1.432	13	9.481	25½	15.959	60½	15.887	58	13.592	30	23.483	96	3.079	34	7.261	35	15.210	73	10.183	09	272.709	95½
6.097	21½	33	19	225	70	313	78	125	.	192	42	781	.	1.541	90	4.742	52	.		170	.	10	.	116	66	28.273	68½
9.136	82	9.304	53½	9.279	07½	1.118	35	9.356	25½	15.767	18½	15.106	58	12.050	40	18.741	44	3.079	34	7.091	35	15.200	73	10.066	43	244.436	27 *

*) Suma dochodu rzeczywistego składa się z trzech kategoryj a to:

z funduszu krajowego	189.559 zł. 28½ ct.
z funduszów obcych i samopłacących .	23.653 „ 71½ „
z funduszów własnych szpitala . . .	31.223 „ 27 „

Alegat 51. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego z r. 1885.

Bu

szpitali powszechnych na prowincyi

Rubryki	Poszczególnienie	Biała	Bochnia	Brody	Brzeżany	Drohobycz	Jasło	Kołomyja	Podhajce	Przemyśl
		zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.
	Dochody									
I.	Z kosztów leczenia:									
	od funduszu krajow. galicyjskiego	4.975	7.614	5.700	6.091	6.940	8.028	9.816	7.282	12.326
	od samopłacących	774	471	400	362	1.980	639	1.602	500	
	od obcych funduszów	3.254	41	100	36	55	48	95	38	
II.	Z własnych dochodów szpitala (z gruntów, legatów, realności, zapisów i datków, odsetek od kapitałów, sprzedaży rzeczy zużytych i rozmaite inne)	852	164	665	156	30	40	81	8	40
	Suma dochodów . .	**9.855**	**8.290**	**6.865**	**6.645**	**9.005**	**8.755**	**11.594**	**7.828**	**12.366**
	Wydatki.									
I. Utrzymanie budynków	Czynsz najmu	.	.	.	650	1.350	.	.	.	.
	Konserwacye zwykłe	250	250	50	21	100	250	682	50	250
	Budowy nadzwyczajne	.	.	50	.	.	245	.	95	.
	Podatki	30	4	4	.	202	3	2	20	.
	Asekuracya od ognia	43	37	35	.	30	26	50	60	40
	Czyszczenie kominów	20	15	20	10	30	15	6	24	30
	Czyszcz. i desinfekcya kanałów i kloak	.	50	40	22	35	20	300	80	36
II. Koszta gospodarcze	Żywność dla chorych	4.008	3.176	2.420	2.509	3.565	3.851	3.855	2.731	5.177
	Wino dla chorych	130	100	50	30	90	200	120	50	170
	Lekarstwa	802	650	550	400	780	660	1.000	563	1.340
	Sanitarne potrzeby	120	100	80	33	60	60	30	150	120
	Bielizna pościel i odzież	500	242	400	126	300	225	814	165	1.134
	Pranie	100	220	40	48	65	38	11	200	100
	Sprzęty	200	60	20	114	169	60	150	115	140
	Opał	350	360	380	170	480	460	500	500	1.083
	Oświetlenie	300	70	60	40	70	64	120	80	120
	Słoma	110	80	25	25	50	80	40	50	81
	Przybory i koszta kancelaryjne . .	100	70	100	64	70	76	100	73	100
	Narzędzia chirurgiczne	50	25	50	50	60	60	50	60	20
III. Płace i wynagrodzenia	Lekarz ordynujący	500	500	500	600	500	600	500	500	600
	Lekarz pomocnik	200	300	200	250	.	300	.	250	250
	Akuszerka i cyrulik	.	.	60	.	20	30	10	15	30
	Rządca	400	500	360	600	500	600	500	600	600
	Kontrolor	120	.	.	.	.	.	.	.	500
	Dyurniści	.	.	300	100	.	.	180	120	.
	Kapelan	80	.	.	50	50	.	.	75	120
	Służba szpitalna niższa	408	799	384	366	441	396	528	414	960
	Wikt dla służby	730	196	490	550	438	.	600	548	1.470
	Wydatki administracyjne	.	135	110	28	.	135	100	123	50
	Odprawy, prowizye, pensye . . .	200	100	.	.	.	186	.	.	.
	Remuneracye	.	104	.	100	.	.	.	.	.
	Relutum za pomieszkanie rządcy .	.	.	.	.	.	.	.	.	.
IV. Długi	Spłata kapitałów	.	.	.	.	.	.	.	.	177
	Spłata odsetek	.	.	.	.	.	.	.	.	.
	Należytość za liwerunki i roboty .	.	.	.	.	.	.	.	438	.
V. Rozmaite	Koszta pogrzebów	200	150	40	115	60	50	180	70	200
	Drobne inne	150	20	15	32	5	25	130	15	10
	Suma wydatków . .	**10.101**	**8.313**	**6.833**	**7.103**	**9.520**	**8.715**	**10.558**	**8.234**	**14.908**

dżety

zatwierdzone przez Wydział krajowy na r. 1885.

Rzeszów	Sambor	Sanok	Sącz nowy	Śniatyn	Sokal	Stanisławów	Stryj	Tarnopol	Tarnów	Wadowice	Zaleszczyki	Złoczów	Żółkiew	Suma
zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.
11.152	5.610	9.071	5.272	1.179		12.810	11.938	9.918	20.125	2.093	3.629	8.781	8.729	188.744
725	952	693	287	162	9.665	1.517	1.202	885	1.069	95	706	400	237	15.658
87	41	125	88	54		144	324	71	230	103	356	10	34	5.334
460	10	754	44	27		42	550	375	220		257	3.950	14	8.659
12.424	**6.613**	**10.643**	**5.691**	**1.422**	**9.665**	**14.513**	**14.014**	**11.249**	**21.644**	**2.291**	**4.948**	**13.141**	**9.064**	**218.525**
650	.	.	.	.	.	.	.	.	.	312	.	.	.	2.962
70	110	81	80	35	300	450	60	250	250	.	100	250	200	4.139
.	.	.	250	.	.	150	589	.	446	.	.	3.765	.	5.590
3	2	225	.	1	.	6	.	1	5	.	10	4	.	522
20	19	32	11	31	39	30	29	22	59	.	11	40	84	748
10	15	36	25	5	10	50	39	14	40	.	5	15	30	464
30	31	.	10	2	50	50	22	110	100	.	10	90	50	1.138
5.351	2.133	3.428	2.095	543	2.745	4.962	4.538	4.469	7.998	869	2.443	2.773	3.690	79.329
240	.	90	.	.	60	.	142	251	150	5	50	25	50	2.003
950	550	643	618	118	560	1.350	892	683	1.874	150	380	350	900	16.763
150	60	42	10	15	150	134	150	30	200	.	60	40	250	2.044
350	400	610	234	107	500	612	200	416	731	50	200	500	100	8.916
90	97	121	120	.	110	60	200	40	162	40	25	60	150	2.097
134	66	40	57	5	50	114	150	88	348	10	50	90	150	2.380
330	228	319	370	138	320	1.140	450	618	978	100	300	550	400	10.524
100	80	83	85	10	150	160	122	113	240	5	40	90	130	2.332
50	40	123	54	5	50	180	70	60	115	20	40	35	50	1.433
60	80	75	64	5	70	280	69	64	161	15	45	45	50	1.836
55	50	15	50	25	50	50	30	65	70	.	40	64	50	1.039
500	500	500	400	180	500	600	400	600	800	300	350	500	500	11.430
250	200	200	200	.	200	300	200	250	550	.	100	200	200	4.600
40	.	10	35	.	20	40	42	.	.	6	3	16	20	397
500	400	400	500	.	500	600	600	500	650	200	500	500	500	11.010
.	.	.	.	.	.	300	.	.	.	.	.	80	.	1.000
150	200	30	60	.	.	.	300	365	365	.	72	.	.	2.242
.	.	50	.	.	.	100	40	.	50	.	.	40	50	705
742	384	420	427	247	552	1.200	408	662	1.032	180	308	588	552	12.398
220	450	.	405	.	821	800	584	666	1.186	.	280	987	525	11.946
140	.	20	100	3	.	300	.	.	200	5	8	.	140	1.597
.	.	.	.	.	.	150	.	.	.	.	116	.	.	752
40	.	.	.	.	20	.	.	80	.	.	.	250	.	594
170	.	.	.	.	.	.	.	360	.	.	.	.	.	530
.	194	1.524	.	.	1.778	.	5.508	.	.	.	.	.	.	9.181
.	189	57	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	246
.	.	3.066	.	.	.	.	.	.	2.624	.	.	500	.	6.628
60	55	83	75	.	40	60	30	120		30	20	100	70	1.808
70	80	43	5	10	20	65	40	155	100	4	10	25	20	1.049
11.525	**6.613**	**12.366**	**6.340**	**1.485**	**9.665**	**14.293**	**15.904**	**11.052**	**21.484**	**2.301**	**5.576**	**12.572**	**8.911**	**224.372**

Odpis

odezwy Prezydyum c. k. Namiestnictwa z dn. 5. Kwietnia 1885. r. l. 2981 do Wydziału krajowego.

Jego Excelencya Pan Minister spraw wewnętrznych oznajmił reskryptem z dnia 26. Marca r. b L. 1258/m. j., że w sprawie uchwalonej przez Sejm krajowy rezolucyi wzywającej c. k. Rząd, aby przez właściwe organa wpłynąć raczył na szybszy tok prac około założenia ksiąg gruntowych w Galicyi, udzieliło Wysokie c. k. Ministerstwo sprawiedliwości następujących wyjaśnień.

Z ogólnej dotacyi na cele zakładania ksiąg gruntowych, jaką rozporządzało Wysokie c. k. Ministerstwo sprawiedliwości, przeznaczono i wyasygnowano Prezydyum c. k. wyższego Sądu krajowego we Lwowie i w Krakowie w roku 1875 kwotę 106.000 zł., w roku 1876 kwotę 124.630 zł., a w latach następnych włącznie do roku 1884. corocznie po 140.000 zł., z której to dotacyi pokrywano także koszta pomnożenia personalu, jakie z powodu założenia ksiąg gruntowych w Galicyi okazało się potrzebnem.

Ponieważ rozporządzalne fundusze i siły robocze nie dozwalały na równoczesne rozpoczęcie czynności we wszystkich okręgach sądowych. przeto roboty około zakładania ksiąg gruntowych mogłyby być tylko kolejno przedsiębrane a przy oznaczeniu kolei, w jakiej czynności te postępować miały, uwzględniano przeprowadzoną rewizyę katastru, tudzież potrzeby ruchu handlowego.

W szczególności w ostatnich latach okazała się głównie potrzeba przyspieszenia czynności założenia ksiąg gruntowych w okolicach w których istnieją kopalnie nafty, a to z powodu, że w takich miejscowościach stosunki posiadania stają się coraz bardziej zawiłemi i że w takich powiatach zakładane być mają w myśl ustawy państwowej z dnia 11. Maja 1884 (dz. u. p. Nr. 71) księgi naftowe.

W obec tego niemożliwem było wszystkim życzeniom o przyspieszeniu prac około założenia ksiąg gruntowych zadość uczynić.

W okręgach Sądów powiatowych w Turce obejmującym 45 i Boryni obejmującym 32 gmin katastralnych, do których odnoszą się petycye gmin do Sejmu krajowego wniesione, a które to petycye spowodowały uchwalenie rezolucyi z d. 10. Września 1884, założone zostały z końcem r. 1884, księgi gruntowe, a to w okręgu sądowym w Turce dla trzech, zaś w okręgu sądowym w Boryni dla jednej gminy katastralnej.

Wskutek pomienionych petycyj zarządziło Wysokie c. k. Ministerstwo sprawiedliwości, ażeby do projektu prac na rok bieżący wciągnięto z okręgu sądowego w Turce dalszych 6, zaś z okręgu sądowego w Boryni dalsze 3 gminy katastralne.

Z ogólnej liczby 5.961 gmin katastralnych w kraju, założone zostały po koniec r. 1884. nowe księgi gruntowe w 4.394 gminach czyli 73·7%; w okręgach Sądu krajowego w Krakowie

i Sądu obwodowego w Złoczowie są prace około założenia ksiąg gruntowych zupełnie ukończone, zaś w okręgu Sądu krajowego we Lwowie ma być jeszcze tylko sporządzenie wykazów hipotecznych dla miasta Lwowa dokonanem.

W okręgach innych Sądów obwodowych prace około założenia ksiąg gruntowych nie postąpiły wprawdzie tak, jakby tego życzyć sobie należało, jednak zważyć należy, że pracom około założenia ksiąg gruntowych w Galicyi, gdzie przedtem istniały księgi gruntowe tylko w małej liczbie miejscowości, gdzie zatem rozchodzi się o zaprowadzenie instytucyi w ogólności nieznanej, rozmaite nasuwają się trudności, które polegają częścią na niedostatecznych siłach roboczych sądowych do tych czynności powołanych, częścią zaś na niekorzystnych stosunkach miejscowych, do których zaliczyć należy i tę okoliczność, że operaty katastralne służyć mające za podstawę prac około założenia ksiąg gruntowych nie całkiem są dokładne.

Wysokie c. k. Ministerstwo sprawiedliwości, któremu przedkładane bywają kwartalne wykazy o postępie prac około założenia ksiąg gruntowych, nie pominęło żadnej sposobności, o ile to było koniecznem i wykonalnem, ażeby dążyć do usunięcia względnie zmniejszenia nasuwających się trudności, tudzież do przyspieszenia pomienionych prac.

Na rok 1885. zamierzone jest wykończenie nowych ksiąg gruntowych dla 407 gmin katastralnych w Galicyi i w tej mierze wydało Wysokie c. k. Ministerstwo sprawiedliwości stosowne zarządzenie, ażeby zakreślony plan prac został ściśle wykonany.

O tem mam zaszczyt zawiadomić Świetny Wydział krajowy wskutek powołanego reskryptu Jego Excelencyi Pana Ministra spraw wewnętrznych odnośnie do szacownego pisma z dnia 10. Września 1884 roku. L. 755/S

We Lwowie dnia 5. Kwietnia 1885 r.